

GRAMMATICA

ARAMAICA SEU SYRIACA

PHILOLOGICE EXPOSITA JUXTA UTRUMQUE SYSTEMA,

ORIENTALE SCILICET ET OCCIDENTALE,

COLLATIS ARABICA, HEBRAICA CETERISQUE LINGUIS SEMITICIS,

ATQUE PRÆMISSIS COPIOSISSIMIS PROLEGOMENIS DE VARIIS

QUÆSTIONIBUS LINGUAM SYRIACAM RESPICIENTIBUS

QUAM AUCTOR

C. J. DAVID

ARCHIEPISCOPUS SYRUS DAMASII

EX PRIMA SUA EDITIONE ARABICA, COLLABORANTE IN PARTE

ALOYSIO RAHMANI

ARCHIEPISCOPO SYRO ALEPENSIS

LATINAM FECIT, MAGNOPERE LOCUPLETAVIT

AC APPENDICE DE PROSODIA SYRIACA AUXIT.

MAUSILI

TYPIS FRATRUM PRÆDICATORUM

M DCCC XCVI

TOUS DROITS RÉSERVÉS

DOCTISSIMO NECNON DESIDERATISSIMO

DOMINO

CLEMENTI JOSEPHO DAVID

ARCHIEPISCOPO SYRO DAMASIENSI

E VIVIS ANNO M DCCC XC SUBLATO

PRÆSENS OPUS

AB IPSO A PLURIBUS JAM ANNIS

EX ARABICA IN LATINAM LINGUAM TRANSLATUM

ET HACTENUS

VARIAS OB CAUSAS

TYPIS NON MANDATUM

IN GRATITUDINIS AC VENERATIONIS

TESTIMONIUM

LIBENTER DEDICAMUS

A
ve
ja
co
q
le
ti
m
ru
su
in
q
p
na
O

ru
ca
de
se
su
pe
ce
g
to
cu

MONITUM

Hoc qualecumque opusculum a me primo lingua Arabica compositum, Syriacæ amatoribus in Europa offerre volens latine malui scribere (quamquam hanc linguam jam inde a triginta annis cessante omnino usu dediscere cœperim), morem scilicet laudabilem sequens qui ante quinquaginta circiter annos in Europa vigeat ut libri qui lectoribus omnium nationum destinati essent, lingua Latina conscriberentur. Nemo enim non videt hunc morem majorem offerre utilitatem quam usum hodiernum doctorum Europæ ut unusquisque nativa lingua elucubrationes suas quæ ad scientias referuntur, componat. Cæterum indulgentia me benigne habeant, quæso, studiosi Europæi qui me legere dignabuntur, quod librum multas novitates portantem, nobilissima, mihi tamen extranea, lingua Latina ineleganter et forte incorrecte scriptum, illustrissimo Orientalistarum cœtui offerre ausus sim.

Cum autem multi sint soni linguae Syriacæ ceterarumque linguarum Semiticarum quibus sermo Latinus caret, cumque linguam Latinam (incredibile dictu et valde dolendum!) non uno hodie modo legant populi Europæi, sed tot sint rationes litteras Romanas pronunciandi quot sunt populi, imo tot fere sint systemata sonos extraneos per elementa Latina figurandi quot sunt scriptores (qui ceteroquin, et hoc etiam inter populorum Europæorum singularitates recensendum est, negligunt ut plurimum lectorem instruere de ratione legendi systematis a se adoptati), cumque denique id quod litteratorum ac eruditorum duces

sæpe animo conceperunt, adhuc ad effectum nescierint perducere, ut scilicet unicum systema instituat univ-
 sale et definitum ab omnibusque auctoribus qui scriptura
 Romana utuntur, observandum, quod omnes soni linguarum
 mundi per certas, expeditas ac uniformes figuras expri-
 mantur, mihi visum est necessarium declarare qualem
 rationem in hoc opere secutus sim in transcribendis per
 litteras Latinas sonis Syriacis seu in genere Semiticis, ut
 possit lector eos recte pronunciare, aut saltem tentare,
 aut ad minimum ab invicem approximative distinguere.

Valor Vocalium

Omnis vocalis quæ signo caret, semper brevis est si
 eam una tantum consonans sequitur, quemadmodum *a*
 et *e* proferuntur ab Italis in *chiamero*. Si duæ consonantes
 sequuntur vocalem in eadem voce, ea pronunciatur clausa
 ut efferuntur tres primæ vocales ab Italis in *mercanteg-*
giare.

^ Hoc signum significat vocalem producendam esse;
 ex. gr. *âcôre*, pronuncia quasi *aacoore*.

À Pronunciatur semper ut apud Italos et Gallos.

E Item. Nunquam est muta ut apud Gallos.

Æ inversum pronunciatur inter *e* et *i* Gallorum, fere
 ut Angli pronunciant *e* in *carpet*, *former*, estque semper
 clausum. — Simile habetur cum duo *e* muta ut dicunt in
 eadem voce se invicem sequuntur, ex. gr. *chevelure*.

I Sonat ut apud Italos et Gallos. Nunquam est con-
 sonans nisi in diphthongo.

J Nunquam est vocalis sed semper consonans ut
 videbitur infra.

O Sonat ut apud Italos et Gallos.

U Pronunciatur ut apud Italos et Germanos. Nun-

quam consonans est nisi in diphthongis AU et EU ut videbis infra. Nunquam sonat ut *u* Gallicum.

W Non est unquam vocalis sed semper consonans ut videbis infra.

AU Sonat ut in *aula* Italogum, *haus* Germanorum.

AI Sonat ut in *bailo* Italogum, *kaiser* Germanorum.

EU Sonat ut in *euro* Italogum, *leute* Germanorum.

Valor Consonantium

1 NOTA. Litteræ, quæ hic non nominantur, sonant prorsus ut apud Italos, Gallos, etc.

2 NOTA. Nulla littera mutat sonum aut silet propter adjacentem litteram. Igitur ex. gr. *agnus*, *atho*, *etjam*, *naso* leguntur *ag-nus*, *at-ho*, *et-jam*, *na-so*.

◌[◌] = Spiritus tenuis respondens *hamzæ* Arabum sonumque dans gutturalem levissimum.

◌[◌] = ع Arabum. Est fortissima gutturalis procedens ex eodem organo ex quo exit sonus *hamzæ* de qua mox.

C = ع Arabicum, sonat semper ut *k*.

Cⁱ = Sonat ut *ch* Anglicum in *champ*, ut *c* Italicum in *cera*.

D^h = ذ Ar., *th* Angl. in *that*, DELTA Græcorum.

D^{hh} = ض Ar. Sonus proprius Arabibus. Est D^h exaggeratum seu emphaticum. Lingua Keltica videtur simillimum sonum habere, saltem in dialecto Hibernica, (Irlandica).

G = ج Ægyptiorum. Sonat semper ut *g* durum in *guttur*.

G^h = غ, GAMMA Græcorum. Sonat ut *r* provinciale Gallorum quod dicitur *r grasseyé*.

Gⁱ = ج Syriæ, *g* Italogum in *giro*, *j* Anglorum.

H = ه, h Anglorum et Germanorum.

H^h = ح Hic sonus ignotus est in Europa. Est h fortissime aspiratum.

J = ي consonans, y Angl. in *yard*, Gallorum in *yacht*, Germanorum in *ja*, Ital. in *jeri*.

K^h = ك Arabum, ch Germ. ex. gr. *kochen*, *lachen*, j Hispan., chi Græc., sed magis aspiratum.

Q = ق, difficillima Europæis consonans gutturalis, seu potius palato-gutturalis.

S = س, semper durum habet sonum, nunquam sonat ut z Gall. etiamsi inter duas vocales veniat, ut *rosa*, lege *roça*.

S^h = ش, sh Angl., ch Gall., sch Germ., sce Ital. in *scelta*.

S^s = ص, sonus Europæis incognitus. Est S exaggeratum, seu emphaticum.

T^h = ث, th Angl. in *thick*, THETA Græc., c Hisp. in *cera*.

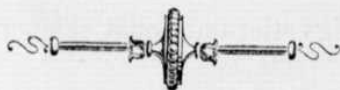
Tⁱ = ط, est T exaggeratum seu emphaticum.

T^{hh} = ظ, sonus Arabibus proprius. Est T^h exaggeratum.

W = و consonans, sonat ut w in *wake* Angl., ut u in *uopo* Ital.

Z = ز, est semper dulce ut apud Gallos.

Z^h = sonat ut j Gallicum in *jour*, *gibier*.

n
O
p
fi
fe
qu
cu
qu
on
ni
Sy
dic

Sy
lan
dec

scili
Ang
et ad

PROLEGOMENA

DE LINGUÆ SYRIACÆ NOMINE, NATURA, DOTIBUS, HISTORIA,
DIALECTIS, ALPHABETIS, LITTERATURA, CUM CETERIS
LINGUIS COMMERCIO, ALIISQUE.

CAPUT I

DE LINGUÆ SYRIACÆ DEFINITIONE.
NOMINE ET PRÆSTANTIA.

Syriaca lingua olim erat vernacula antiquissimæ nobilissimæ atque populosissimæ gentis quæ amplam Asiæ Occidentalis partem incolebat, Syriam, inquam, Mesopotamiam, Assyriam atque Babiloniam cum vastissimis finitimis regionibus; qui quidem amplissimus Asiæ tractus fere omnis ab Hebræis *Aram* nuncupabatur, propterea quod ab Aram filio Sem ejusque progenie occupatus ac cultus fuerit; istoque Aram nomine in veteri Testamento quod hebraice primo scriptum est, præfatæ regiones fere omnes nuncupantur. Ea de causa Syriaca (1) lingua non nisi *Aramaica* in veteri Testamento vocatur (2); ipsique Syri suam linguam sæpissime hoc nomine usque ad hunc diem distinguunt in suis scriptis.

Quoad alteram vero hujus linguæ denominationem, *Syriacæ* nempe, nonnulli inter Europæos opinati sunt illam a Græcis invectam Aramæisque appositam fuisse, indeque apud ipsam Syram gentem ceterosque populos

(1) Cum in hoc etiam populi Europæi inter se dissentiant, in scribenda scilicet littera majuscula nominum initio, nos in toto hoc opere adoptamus regulam Anglorum quam magis rationalem videmus; nominum igitur propriorum nec non et adjectivorum ab eis derivatorum initium semper littera majuscula scribimus.

(2) Vid. II Reg. 18, 26; Isai. 36, 11; Dan. 2, 4; Esd. 4, 7.

prævaluisse ad hanc diem(1). Quod merum est assertum, veritati dissentaneum, tum quia nullo argumento probari potest, tum quia in contrarium habemus quod varii populi qui adhuc lingua Syriaca, quamquam plus minus corrupta, communiter loquuntur, qui scilicet alii in regionibus Assyriæ atque Curdistani, alii in media Mesopotamia, alii denique in Syria prope Damasium, ex antiquissimis Syris adhuc supersunt, isti, inquam, populi linguam qua utuntur quamquam variam, omnes *Syriacam* vocant, cum aliquidem, scilicet incolæ Assyriæ, linguam suam **ܐܘܪܝܐ** *sûrâth*, suumque gentilem **ܐܘܪܝܐ** *sûrâja* appellent; alii, nempe Mesopotamii, suam linguam **ܐܘܪܝܐ** *sûrjat* vocent; alii denique, videlicet Syriam incolentes, se loqui **ܐܘܪܝܐ** *sûrion* dicant; neque earum gentium ulla aliud nomen cognoscit. Jam vero cui credi potest tantam nationem integram, in tam remotas regiones dispersam, relicto sui generis sui que sermonis genuino nomine, aliud illudque peregrinum advexisse, præsertim si ea natio talis esset quales sunt hodie gentes Syriæ de quibus sermo est, parum aut nihilum cultæ, rusticæ ac agriculturæ deditæ, nullumque commercium cum aliis populis habentes,

(1) Qui huiusmodi opinionem sustinuerunt sunt docti in Europa qui studiis Hebraicis vacant; quorum maximum argumentum est quod nusquam vocabulum *Syri* in veteri Testamento occurrat, quasi vetus Testamentum nomina omnium populorum et gentium deberet continere. Nonne Curdorum atque Turcarum nomina, ex. gr., in s. Scriptura desunt? Quis inde concluderet hæc nomina in propriis linguis non existere? Prædicti eruditi in eo etiam errant, quod dialectos Aramaicas a Syriaca lingua distinguant, quasi Aramaica lingua sit genus et Syriaca species, illam scilicet quam nomine *litteralis* distinximus; hæc autem Europæorum doctorum distinctio nullo nititur fundamento, nam ut in textu expositum est, unaquæque gens ex iis quas dicti eruditi Aramaicas nuncupant, seipsam *Syram* vocat. Imo si aliquis debet fieri ordo inter hæc duo nomina, nomen *Syrorum* magis genericum est; nam omnes populi qui lingua Syriaca loquuntur, a finibus Persidis usque ad Libanum, *Syros* se vocant; nomen autem *Arameorum*, stricte loquendo, non convenit Syris orientalibus, cum ii non ab *Aram* descenderint sed ab *As^hhur* ejus fratre. (Vid. Gen. 10, 11 et 22).

multo minus cum Græcis a se terra marique longe dis-
sitis? Certum est igitur Græcos, cum nationi Aramaicæ
nomen *Syrorum* dederunt, hoc nomen non suo Marte ef-
finxisse, sed ab ore ipsorum Syrorum audivisse, habito cum
iis frequentissimo vastissimoque commercio. Quandonam
autem nomen Syrorum ab Aramæis assumptum sit, qua
ratione, ubi primo; cur hoc nomen nunquam in veteri
Testamento memoratum inveniatur; utrum ex duobus
nominibus vetustius sit, an *Aramæum* vel *Syrum*; cur
in vernaculis dialectis Syrorum populorum ad hunc diem
superstitum nullum existat vestigium nominis *Aramæi*;
cur etiam nominis *Aramæi* nulla apud externos scriptores
scilicet Græcos et Romanos, vel fere nulla inveniatur
mentio, fatemur omnes istiusmodi quæstiones, conside-
rato scientiæ actuali statu, insolubiles omnino esse, quid-
quid de illis aliqui in Europa eruditi tentaverint dicere.

De nomine autem *Aramæo* quo Syri noscuntur,
non est dubitandum illud genuinum, ac nationale esse.
Non licet enim cogitare istud nomen Syris ignotum fuis-
se ipsosque a Codice sacro Hebraico illud didicisse. Nam
etiamsi detur, quod tamen incertum est, interpretem Sy-
rum V. Testamenti ideo Syris Syriacoque sermoni nomen
Aram dedisse quod illud in textu Hebraico legerit, hoc
tamen verum esse nequit quoad Novum Testamentum;
interpretes enim Syrus librorum N. Testamenti, ubicumque
vidit nomen *Græci* sensu *ethnici* seu non *Judæi* usur-
patum, illud per vocem ^{أرماء} *armâja* id est *Aramæus*
reddidit. — (Conf. Rom. 1, 16; 10, 12; 1 Cor. 1, 22 et 24;
Galat. 3, 28). Item in Luc. 4, 27; ubi textus Græcus
vocat Naaman *Syrum* (græc. *syros*) interpretes Syrus eum
^{أرماء} (*Aramæum*) nuncupavit. Ex quo evidenter liquet

nomen Aramæi notissimum atque vulgare fuisse ipsis Syris, seposito veteri Testamento ac Hebraica lingua, ita ut antiqui Christiani illud ad denotandum hominem ethnicum seu non Hebræum constituerint, ad imitationem Græcorum qui non Hebræos per *Græcos* designabant in Christiana Ecclesia, vel potius Græci Syros imitati sunt, quia primi Christiani Aramæi erant. Etiam apud Hebræos Rabbinos nomen *Aramæi* est synonymum non Judæi seu *ethnici*. Neque desunt hujus nominis *Aram* vestigia in antiquis monumentis aliorum populorum præter Hebræos. Huc enim referendum est nomen *Arimorum* quod apud Homerum (*Il.* 11, 783) et Hesiodum (*Theog.* 304) legitur. — (Conf. Strab. Geogr. l. XI pag. 473 et l. XVI p. 464.)

Ceterum quanquam certum est nomen *Syrorum* non a Græcis inventum esse, sed primitivum huic nationi ac genuinum esse ut vidimus, attamen inficiandum non est nomen *Syriæ* Græcæ originis esse ut patet ex ejus grammaticali forma, ab ipsisque Græcis ad Syros transiisse, qui ex illo tempore huic regioni in suis scriptis nomen ^{ⲥⲱⲣⲓⲁ} **ⲥⲱⲣⲓⲁ** dant. Notandum tamen est hoc *Syriæ* nomen nunquam ab Arabibus genuinis adhibitum fuisse etiam postquam hanc regionem occupaverunt. Neque mirum est Syriam apud ipsos Syros nullum proprium nomen habuisse ita ut nomen *Syriæ* a Græcis huic regioni imponi necesse fuerit; nam et Arabes ipsi nullum proprium nomen regionis quam incolunt unquam habuerunt, ita ut Græci debuerint ex *Arabum* nomine vocabulum *Arabiae* formare, quod nomen a Syris assumptum est modo, ut ita dicam, stupido, cum dixerint pure et simpliciter ^{ⲁⲓⲛ} **ⲁⲓⲛ**, nulla habita ratione litteræ *ain* quam Græci nomini ideo non apposuerunt quia hanc articulationem

non habent neque eam efferre possunt, quamque Syri ignorare nequeunt cum nomen Arabum apud ipsos **ܐܪܒܝܐ** hanc litteram luculenter habeat. Sicut igitur nomen Arabiæ a Græcis invectum nullum est argumentum nomen Arabum Græcæ esse originis, ita nomen Græcum *Syriæ* nullo modo probat nomen *Syrorum* Græcæ esse originis. Denique observandum est non eam tantum regionem quæ a Græcis *Syria* dicta est, a Syriaca natione inhabitatam fuisse: haud mirum est igitur regiones quas Syri incolebant, non uno nomine ab ipsis fuisse designatas. (1)

Porro hæc lingua Syriaca seu Aramaica una est ex illis linguis quas *Semiticas* eruditi nuncupant, utpote

(1) Doctus Smith auctor lexicæ Syriaci et Latini in explicanda voce Aramæus, ait **ܐܪܡܝܐ** et **ܐܪܡܝܐ** antique ambo *Syrum* significasse, et revera idem esse vocabulum: quod enim Occidentales **ܐܪܡܝܐ** pronuntiabant, id Chaldaeos **ܐܪܡܝܐ** vocasse. Quum autem Christiani facti sint, sese **ܐܪܡܝܐ** appellasse, utpote qui moribus, cultu, deis mutatis, etiam nomen antiquum abhorrebant; hoc modo nomen **ܐܪܡܝܐ** penitus abolitum esse, sed cultu Sabaco apud Harranenses perdurante, sese adhuc **ܐܪܡܝܐ** appellasse; unde hoc vocabulo alias *Harranensis*, *Sabæus*, *Nabataeus* alias ethnicus, paganus significatur. —

Deinde citat Renan ubi ait: «Denique nomen *Aram* mutatum est temporibus regum Seleucidarum in Oriente in nomen *Syriæ*, quæ vox nihil aliud est nisi abbreviatio vocis *Assuria* (*Athur* aut *Athuria* juxta Græcam pronunciationem) estque generale nomen quod apud Græcos comprehendebat totam Asiam interiore. At vero nomen *Aram* non est penitus amissum in Oriente sed adhæsit Aramæis qui christianam religionem non sunt amplexi, uti sunt Nabathæi et habitantes urbis Harran, quapropter vox *Aramaia* evasit apud eruditos linguæ Syriacæ synonymum vocis Sabaci vel ethnici. » Ex hisce concluditur quod universa gens Syriaca per orientem et occidentem ante Christum vocabatur a suis *Aramæa* aut *Athuria* prout vocatur semper in sacris scripturis et quod nomen Syriæ non erat nisi abbreviatio *Athuriæ* facta per Græcos qui crebri erant in regionibus Aramaicis post Magnum Alexandrum, mutato *Th* in *S* ob facilitationem pronunciationis. Deinde quando Aramæi Christianam amplexi sunt religionem, antiquum nomen neglexere adhībueruntque nomen Syrorum ut discrimen inter se et ethnicos poneretur. Non ergo nomen *Syri* ad gentem sed ad religionem designandam et usque in hanc diem antiquorum Aramaeorum qui nunc extant nepotes in Athur, Adorbejan et monte Abdin adhibent vocem **ܐܪܡܝܐ** *Syri* (quam lingua eorum vulgari dicunt **ܐܪܡܝܐ** uno solo, sicut *Athurnia*) non ad denotandam gentem sed religionem; est enim hæc vox apud eos idem ac **ܐܪܡܝܐ** Christianus. — (Adnotatio revisoris.)

quibus soboles Sem filii Noe utuntur (1). Principales vero linguæ Semiticæ sunt Arabica, Hebraica, Phœnicia, Aramaica, Æthiopica (2), cum variis earum dialectis. Sunt inter doctos qui linguam Ægyptiacam cum linguis Semiticis adnumerant. Propterea autem Arabicam linguam ante ceteras nominavimus quia hæc lingua, fatentibus omnibus melioris notæ criticis, est omnium linguarum Semiticarum nobilissima quatenus lingua locupletissima, ejusque cognitio necessaria est omnibus qui perfectioribus ceterarum dialectorum Semiticarum, præsertim Syriacæ, studiis vacare volunt.

Si linguam hanc specialiter cum Hebraica conferimus, videmus Syriacam linguam longe superiorem esse Hebraicæ quamquam hæc multis abhinc seculis famam celebritatis præ ceteris linguis Orientalibus in Europa propter V. Testamentum adepta sit. Etenim lingua Syriaca ita prisceis temporibus diffusa ac apud plurimos populos Syris vicinos dominata est, ut variæ locutiones et formæ grammaticales ex lingua Syriaca in ipsam Hebraicam transierint, teste veteri Testamento hoc idiomate conscripto, necnon et in linguam Phœniciam, ut testantur ejus antiquissimæ inscriptiones, in Persicam antiquam, *Pehlevi* dictam, aliasque.

Jamvero Syriaca lingua quibusdam prædita est proprietatibus quæ eam a ceteris Semiticis linguis distinguunt. Inter quas sequentia memorare lubet:

I. Quod nomina substantiva nullum habent articulum determinativum in lingua Syriaca.

(1) De hujus denominationis exactitudine questionem nolumus hic tangere, utpote quæ extra nostræ disquisitionis sphaeram sita est.

(2) Æthiopes in veteri Testamento *Cushitæ* appellantur, atque ad stirpis *Ham* seu *Cham* fratris Sem referuntur; sed hoc non impedit quominus hujus populi linguam semiticam appellemus sicut ceteras quas enumeravimus. Idem dicatur de Phœniciis.

II. Quod lingua Syriaca peculiarem habet particulam ad significandum regimen genitivi, videlicet præpositionem *DE* quæ nomini præfigitur.

III. Quod *mim* pluralitatis in pronominibus (1) personalibus in *nun* convertitur.

IV. Quod dualis omnino a lingua Syriaca perditus est, nullo relicto vestigio præter duas aut tres voces.

V. Quod vocales breves regulariter expunguntur.

VI. Quod nomen singulare, item et plurale habens signum feminini, in *a* semper exeunt (2) nisi aliquid illis adhæreat.

VII. Quod *nun* in quibusdam vocabulis primitivis in *res^h* mutatur.

VIII. Quod Syriaca lingua quamdam habet verbalem formam quæ a ceteris linguis Semiticis perdita est, videlicet formam *saf^{el}* et *sh^aaf^{el}*.

IX. Quod nomina composita in lingua Syriaca abundant præ ceteris linguis Semiticis.

X. Denique quod vocabula usu communiora solent modificationem subire per litterarum vel vocalium elisionem, mutationem, substitutionem, etc.

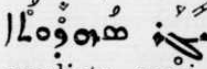
Non est nostra opinio Aramaicam linguam omnium linguarum Semiticarum esse philologice antiquissimam ut nonnulli asseruerunt, multoque minus eam omnes mundi linguas antiquitate superare ut alii sine ullo fundamento aut ratione contenderunt, sed cum doctis viris critice insignibus fatemur inter omnes Semiticas linguas Arabicam esse quæ ad omnium linguarum Semiticarum matrem

(1) Substitutio *nun* pro *mim* in nominibus non est propria linguæ Syriacæ: eam enim habet et lingua Arabica quæ est, ut ita dicam, archetipum omnium linguarum Semiticarum.

(2) Etiam nomen plurale non exiens in *tau* habebat antiquitus istud *a* emphaticum finale, ut *ܐܘܪܝܬܐ* viri; quod et hodie etiam in multis nominibus extat.

magis accedat vel si mavis quæ eas omnes antiquitate philologica superet. Attamen nullus est locus dubitandi quin lingua Syriaca summa antiquitate prædita sit cujus initium assignari nequit. (1) Certe dolendum summopere est quod vicissitudines temporum nullum nobis reliquerint nationale documentum de vetustissimis Aramæis qui celebritatem attigerunt maximam, præsertim in imperiis Babylonis et Ninives, de quibus historia antiqua testatur ad quantum culturæ, expolitionis et potentiæ gradum pervenerint, quæque omnium mundi civitatum sunt antiquissimæ. Attamen, præter prædicta historica monumenta, præstantius firmitusque habemus testimonium de linguæ Aramaicæ antiquitate ex lapideis monumentis quæ in antiquis Ninives et Babylonis sitibus alibique inde a præteriti seculi initio detegi cœperunt, quæque scripta sunt antiquissimo Aramæorum alphabeto quod *Cuneiforme* appellatur eo quod ejus elementa figuris cuneis similibus constant. Hujusmodi vero inscriptionum Chaldaicarum sermonem Aramaicum esse, omnes fere investigatores statuunt, idque ratio ipsa peremptorie suadet, cum vernacula lingua illorum florentissimorum olim imperiorum Syriaca seu Aramaica semper fuerit ut versus finem capituli secundi demonstravimus. Quidquid sit, Biblia sacra nobis solemniter testantur maximam linguæ Aramaicæ antiquitatem, cum referunt (Gen. XXXI. 47) Labanum,

(1) Si ex latere generationis linguam Syriacam spectamus, ea omnium linguarum Semiticarum antiquissima est sine contestatione ut mox videbimus. Etenim genus Syrum est genus *Aram* qui unica tantum generatione a *Sem* distat. Hebraica vero et Arabica ceteræque gentes Semiticæ pluribus generationibus ab ipso *Sem* distant. At si linguam Syriacam quoad primitivam *Sem* linguam consideramus, fatendum est linguam Arabicam ea antiquiorem esse utpote quæ multo magis quam Syriaca primitivas linguæ *Sem* formas locutionesque conservaverit. Non est hic locus argumenta majoris linguæ Arabicæ vetustatis philologicæ exponere quæ a nobis jam satis exposita sunt in prolegomenis quæ nostræ grammaticæ Arabicæ, arabicæ conscriptæ, præmisimus.

quem sacer Codex expresse *Aramæum* nuncupat videlicet *Syrum*, quique Jacobi patriarchæ avunculus erat, quum fœdus cum Jacobo pepigit, seculo ante Christum XVIII°, Aramaice seu Syriace locutum esse ac dixisse *cumulus testimonii* (1), quæ verba, in prædicto sacri Codicis loco litteraliter citata, primum linguæ Syriacæ quod ad nos pervenerit documentum cum plena certitudine historica constituunt. Alia linguæ Syriacæ plura documenta post fere mille centum quadraginta annos scripta, ad nos pervenere in libris quos hac lingua versus sextum seculum ante Chr. scripsit Daniel propheta Hebræus, qui hanc linguam Babylone didicerat ubi erat cum captivis quos ex Judæa Nabuchodonosor rex duxerat; hujus enim scriptoris prophetia magna ex parte syriace seu aramaice conscripta est.

Lingua Syriaca seu potius stirps Syrorum ita communicabilis est, ut ajunt, ut ab antiquis temporibus in longinquas regiones eam diffusam videamus. Refert historia colonias Syras in Græcia, in Asia Minori, in Africa, in Indiis, in Turkistan aliisque dissitis regionibus ab antiquis temporibus constitutas fuisse; ideo monumenta Syriaca in multis longinquis terris inventa sunt et quotidie inveniuntur. Inter celebriores colonias Syras memoranda est colonia in Ægypto constituta ab antiquis temporibus et quæ multa monumenta reliquit in inscriptionibus lapideis atque papyris exaratis.

Imo natio Syra ita semper in Ægypto præponderans fuit, ut post Christianismi introductionem, in Ecclesia

(1) Hallucinantur qui asserunt hoc tam remoto tempore impossibile esse ut lingua Aramaica istiusmodi formam jam adipisceretur. Nam sexcenti circiter anni jam præterierant ex quo filii Noe in mundum dispersi erant, Aramque a suis fratribus se separaverat. Sexcenti autem anni sufficiunt ut lingua seu potius dialectus efformetur.

Ægyptiaca quæ Coptica dicitur, Syrorum vestigia passim occurrant, inter quæ imprimis memorandum est celebre monasterium Scetense Sanctæ Mariæ in quo pretiosissima æque ac antiquissima Syriacorum codicum manuscriptorum ingens copia, imo magnus thesaurus cui par in universo mundo non erat, a seculis reconditus erat usque ad prima nostri seculi lustra in quibus hic thesaurus in Europam scientiarum et omnis generis culturæ amatissimam et fautricem advectus est. Imo Syriaca lingua et ritus Syriacus, ut fertur, nonnunquam in liturgia ecclesiastica apud Coptos adhibetur, quod Tyri nunquam fecerunt quoad Ægyptios, quamquam Alexandrinus patriarchatus cui Ecclesia Ægyptiaca subjecta est, superior sit hierarchice patriarchatui Antiocheno Syrorum. Notum est etiam Syros Orientales litteraturam Syriacam ad longinquas Asiæ Centralis regiones advexisse et potissimum ad Indiarum plagam maritimam quæ dicitur Malabar, ubi ecclesiam populosissimam multis centenis millium constantem inde a primis Nestorianismi seculis fundaverunt, quæ adhuc exstat at non amplius Nestoriana, sed partim ecclesiæ Romanæ unita, partim sectæ Jacobitarum Antiochenæ addicta.

Sufficit autem Syriacæ genti gloriæ titulus quod ea ab Aramo descenderit qui est Shemi filii Noe immediatus filius, quodque ab ea vel saltem ab ejus terra ipsum Hebraicum genus originem duxerit; notum enim est Hebraicam gentem in veteris Testamenti historia celeberrimam, ab Abrahamo patriarcha emanasse, qui Abrahamus patria Syrus seu Aramæus erat. (V.Gen.XI. 31, et XII.)

Ita vero Aramaismi ratio populo Hebræo vel ex antiquissimis temporibus adhæsit, ut omnis homo Hebræus potuerit cum veritate dicere, teste sancta Scriptura,

(Deut. XXVI, 5): *Pater meus erat Aramæus errans*, intendens Jacobum Abrahami nepotem ex quo Hebræi nomen Israelitarum adepti sunt, quique totam fere vitam in Aram seu Syria egit.

Item in libro Judit. V, 6 natio Hebræa dicitur de stirpe Chaldæorum esse, Chaldæi autem ex Aram progenie erant vel saltem Aramæorum terras coluerunt. Sin autem altius ascendimus, videmus *Haber* ex quo Hebræi originem duxere, quatuor generationibus a Noe distare, cum Aram Syrorum pater duabus tantum generationibus ab eodem Nee distet. Sin autem alterum generis Syri patrem consideramus nempe *As^hshur* ex quo Syri Orientales descenderunt qui speciali nomine dicuntur Assyrii, Babylonii et Chaldæi, videmus et eum esse immediatum *S^hem* filium (Gen. X, 22). Jure igitur meritoque Syri, ex omnium Semitarum familiis quæ hodie noscuntur, gloriari possunt quod elementum Semiticum eminentissimo gradu præ se ferant. Loquimur de ethnologia tantum, non de linguistica ut dicitur in scholis.

Præter antiquitatem atque in longinquas regiones diffusionem, aliis honoris ac præstantiæ titulis excelsit Syriaca lingua. Liceat quædam attingere.

I. Hac lingua pars Scripturæ sacræ a Deo inspirata est, etenim maxima pars Danielis prophetiæ, partes librorum Esdræ atque Nehemiæ necnon alia veteris Testamenti, lingua Syriaca ab origine exarata sunt; probabilius est quoque Matthæi evangelium aliosque Novi Testamenti libros eadem lingua primitus conscriptos esse.

II. Præterea Dominus Noster Jesus Christus, ejus beatissima mater Maria Virgo, atque ejusdem sancti Apostoli hac lingua locuti sunt cum notum sit Hebræos Christi tempore haud amplius Hebraico sermone patrum

suorum proprio usos esse sed Syriaca lingua(1). Ipsi enim Hebræorum litterati qui Rabbini dicuntur, a tempore quo Judæi ex captivitate Babylonica reversi sunt, eorum linguam vernaculam Aramæam seu Syriacam nuncupant, et aliquando Assyriacam. Quodsi hæc lingua a Judæis illo tempore adhibita Hebraica dicitur in novo Testamento alibique, id factum est non quod ea reapse Hebraica esset sed quia ea ab Hebræis usitata erat, quemadmodum si quis linguam Arabicam Ægyptiacam appellaret, non id faceret quod ea revera Ægyptiaca sit, sed quia ab Ægyptiis adhibetur. Hac igitur dialecto locuta est sanctissima Virgo, Jesus Christus ejusque Apostoli, utpote quæ erat vernacula patriæ et nationis. Hanc linguam Judæi filii Israelis inde a seculo VI° ante Christum quo eam Babylonie didicerunt, usque ad hunc diem in toto terrarum orbe in quo per myriades dispersi sunt, religioso cultu prosequuntur, eaque suos liberos non secus ac Hebraica lingua in scholis instruunt; imo Syriaca lingua Judæos usque ad sepulcrum, ut ita dicam, comitatur, mortuorum enim Judæorum epitaphia fere semper Aramaicas locutiones ferunt.

III. Tertia linguæ Syriacæ prærogativa est quod ea sit una ex paucissimis linguis quæ ab Ecclesia Christi in honore tenentur propterea quod sint linguæ rituales seu liturgicæ. Etenim Syriaca lingua ea fuit qua Ecclesia usa est primo in sacrificii divini liturgia ceterisque cultus ritibus antequam Græca lingua ad hoc modo celebriori adhibita fuerit; nam prima Ecclesia quam Apostoli post Christi ascensum instituerunt, in civitate Hierosolyma fuit, quod evidens est et nullum patitur dubium. Jamvero communis Hierosolymæ lingua, eo tempore,

(1) Vide hujus veritatis demonstrationem ad calcem præsentis capituli.

Syriaca erat ut diximus, quamquam paululum a nostra differens (1). Et usque ad hanc diem sermo Syriacus est lingua liturgica maximæ partis Christianorum Orientis, scilicet primo eorum qui Chaldæi dicuntur suntque Nestoriani sive origine sive facto (videlicet sunt Catholici, Nestoriani vel Jacobitæ) in Mesopotamia, in Babylonica quæ hodie Irak عراق dicitur, in Assyria, in Curdistan et in Malabaria, Indica regione; secundo eorum qui idiomate ecclesiastico Syri simpliciter nuncupantur, scilicet Jacobitarum vel origine vel facto (qui nempe sunt Catholici vel Monophysitæ in dictis provinciis, in Syria et alibi); tertio eorum qui Maronitarum nomine noscuntur, suntque in Syria et præsertim in Phœnicia.

IV. Quarta prærogativa est quod Syriaca lingua est ea qua, cum Græca et Latina linguis et post eas, sanctorum Patrum Doctorumque Ecclesiæ scripta composita sunt; etenim omnes Ecclesiæ Doctores, quocumque tempore et loco fuerint, nonnisi una harum trium linguarum libros ecclesiasticos scripsere, scilicet Græca, Latina vel Syriaca. Non loquimur de libris mere liturgicis qui aliis etiam linguis conscripti sunt.

V. Præterea præstat lingua Syriaca eo quod eximia ac copiosissima opera in ea composita sunt de omni scientiarum ac litterarum genere, quæ litteratis et eruditis viris maxime cordi sunt, præsertim ad historiam, theologiam ac sacræ Scripturæ scientiam pertinentia; Syrorum enim docti de omni litterarum genere libros scripsere, maximeque benemeriti sunt quod vetera atque pretiosa Græcorum opera in Syriacum sermonem transtulerint, quorum non minima pars in textu originali perditâ, in versione Syriaca conservata est. Eo vero tempore quo Arabes

(1) Hoc certissimis argumentis in fine hujus capituli probaturi sumus.

colendis scientiis imperii Abbasidarum initio incumbere voluerunt, Syri summopere eos adjuverunt, scripta Græcorum et Syrorum e Græca et Syriaca linguis pro illis transferentes, primosque magistros se illis præbentes.

Hactenus de temporibus quæ ortum religionis Christianæ secuta sunt. Quod attinet autem ad tempora quæ Christianismum præcesserunt, omnis historiæ peritus scit prima mundi imperia apud Syros constituta fuisse, scilicet Ninive et Babylone, Syrosque Orientales, præsertim Chaldæos id est Babylonenses primo omnium populorum litteras ac liberales artes coluisse, præsertim astronomiam et mathematicas, insignem quoque artem scribendi invenisse ut videbimus, ceterosque populos et præcipue Græcos ab eis didicisse.

His aliisque dotibus prædita est ac excellit Aramaica lingua. Propterea eminentes doctrina et merito viri in Europa hanc linguam magni faciunt et æstimant, omnique diligentia et cupidine ejus monumenta perquirunt, ingentes expensas profundentes, eaque vehementi studio et ardore investigant ut ex iis pretiosas litterarum gemmas eruant. In quo negotio innumerabilia pene scripta sunt volumina in omnibus fere Europæ linguis, præsertim Latina (in qua de litteratura Syriaca infinita, ut ita dicam, composita sunt opera), Germanica, Gallica et Anglica. Imo in omnibus fere Europæ publicis gymnasiis Syriaca lingua post Græcam et Hebraicam docetur.

Antequam capitulum hoc concludamus, operæ pretium existimamus quæstionem de lingua Syriaca quæ vernacula erat in Palæstina inde a seculo VI ante Christum fusius tractare. Igitur eminens Orientalista Renan doctissimus vir sed novitatum amator, in *Hist. des Lang.*

Sémit. (pag. 144 5^æ edit. et sequentibus) negat in captivitate Babylonica Judæos didicisse linguam Aramaicam, negat etiam aut saltem dubitat linguam Aramaicam Biblicam esse eandem ac linguam Babylonicam. Sed facillime hic auctor erroris convincitur. Nam omisso argumento ex rei natura sumpto, et alio ex facto notissimo quod scilicet illico post prædictam captivitatem scriptores Judæi Aramaice scribere cœperint (Daniel, Esdras, etc.), nullus unquam ante illam ; omisso etiam testimonio doctorum Judæorum qui hoc idioma in scriptis adhibebant et quorum plerique in Babylonia ipsa floruerunt; satis sit unum argumentum producere desumptum ex similitudine et fere identitate (condonetur barbarum vocabulum) dialecti Aramaicæ Biblicæ cum dialecto quæ certe noscitur in Babylonica regione viguisse. Hæc dialectus est lingua sectæ famosissimæ dictæ Mandaitarum, quæ adhuc exstat in regione Babylonica, cujusque linguam Babylonicam fuisse ipse Renan concedit (pag. 254 et alibi). Atqui mirum in modum cum hac Mandaica dialecto similitudinem præsefert Chaldaismus, id est lingua Aramaica Biblica, contra ceteras dialectos Aramaicas et præsertim illam classicam quam litteralem nuncupare convenimus. Id autem patet ex collatione tum grammaticali, tum lexicographica. Quoad primum, id est similitudinem grammaticalem dialecti Mandaiticæ cum Chald. Bibl. vide *Nöldeke* (*Mandaïsche Grammatik*) ubi plures formæ, flexiones, constructiones occurrunt communes cum Chaldaismo Biblico contra dialectum litteralem. Unum punctum tantum excipiendum est, mutatio *jod^h* præformativi 3^æ pers. aoristi verborum in *nun*, in quo solo puncto dialectus Mandaitica, res miranda! cum Syr. litt. convenit contra omnes ceteras dialectos Aramaicas. Liceat autem ex parte lexicologica nonnulla nominatim

ex infinitis proferre, ut magis pateat concordantia dialecti Chaldaicæ Biblicæ cum idiomate Mandaitarum. Consule Norberg (*Lexidion Codicis Nasaræi*), ex quo ingens formaretur elenchus vocum in quibus duæ prædictæ dialecti conveniunt contra linguam vulgatam. Ex quibus tabella sequens sufficit speciminis modo :

MAND.	CHALD.	SYR. LITT.	
ܕܬܪܐ	ܕܬܪܐ	ܕܬܪܐ	Terra
ܕܡܢܗ	ܕܡܢܗ	ܡܢܗ	Propter
ܕܥܝܢ	ܕܥܝܢ	Semen
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Viri
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Ala
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Gehenna
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Corpus
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Cohors
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Thesaurus
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Mel
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Latus
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Collegit
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Rivulus
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Superbivit
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Alius
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Tradidit
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Lux
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Concubina
ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	ܕܥܝܪܐ	Nomen

Fatemur non omnia vocabula secundæ columnæ hujus tabellæ in Bibliis inveniri, sed negari nequit ea quæ occasio non se obtulit scriptoribus sacris adhibere, ita pure Chaldaica esse ut occurrente casu scriptores prædicti non aliter adhibuissent. Nullum dubium igitur rationabile concipere licet quin Chaldaismus Biblicus meram dialectum Babylonicam repræsentet. Certe Judæorum populus centum annis antequam ad captivitatem ductus fuerit, linguam Aramaicam ignorabat, teste sacro Codice (Vid. II Reg. XVIII, 26). Quidnam in illo parvo centum annorum intervallo evenit tam magnum quod Judæorum linguam vernaculam ex Hebraica in Aramaicam mutaverit ita ut cum Babylonidem proficiscerentur, illius civitatis linguam jam scirent?

Itaque inde a sexto ante Christum seculo populus Hebræus non amplius linguam Hebraicam in usu communi adhibebat sed linguam Syriacam, quæ in monumentis Judæorum illius ætatis dicitur **ܐܪܡܝܐ** et ab ipsis doctis Judæorum dicitur esse eadem ac Aramaica, quamquam negari nequit doctos inter illum populum linguam Hebraicam non omnino deseruisse sed aliquantum coluisse ut linguam mere litterariam. (V. ipsum Renan libr. cit. pag. 150). Ita se res habebant magno seculo quo Christus apparuit, atque inde certissimam solutionem accipit famosa quæstio: Qua lingua loquebatur Jesus Christus, ejus mater atque apostoli? Etenim eruditi viri noscunt hanc linguam fuisse Aramaicam seu Syriacam, falsissimumque esse quod nonnulli recentiores, potius amore quam ratione ducti, contenderunt, nempe linguam Christi fuisse Græcam. Quo magis autem hæc veritas elucescat, liceat præcipua adducere argumenta quibus comprobatur linguam communem ac vernaculam in Jerusalem ac tota Palæstina

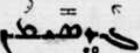
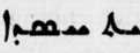
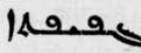
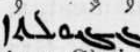
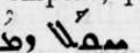
(exceptis novis civitatibus a Græcis vel Romanis fundatis ut Cæsarea, Neapoli etc.) non fuisse linguam Græcam sed Aramaicam seu Syriacam. Etenim:

1° - Omnes qui libros conscripsere in Palæstina in illa ætate aramaice scripsere, inter quos lubet nominare Tobiam, Ecclesiasticum, Judith, Targumim (i. e. plures versiones V. Testam. Chaldaic.), maximam partem Talmudorum, etc. Paucissima illa ætate hebraice scripta sunt; nemo Græce scripsit; et ipse Josephus Flavius celebris seculi Iⁱ scriptor Judæus in historia. *Bell. Jud. I* testatur se primo lingua Hebræorum i. e. Aramaica scripsisse suas historias et postea illas græce convertisse ad usum exterorum. Neque difficultatem facit quod liber Sapientiæ et Machabæorum secundus græce conscripti sint origine ut omnes critici sentiunt; nam probabile est hos libros Alexandriæ compositos fuisse, ubi certe lingua vernacula Græca erat. Illud de libro Machabæorum inde probabilius apparet, quod hic liber initio duas epistolas e Judæa in Ægyptum missas contineat, quodque auctor (II, 24) testatur suum opus esse compendium libri cujusdam Jasonis Cyrenæi, i. e. oriundi Cyrenes quæ erat civitas Ægypto finitima.

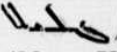
2° - Inter nomina propria Apostolorum aliorumque Judæorum hominum occurrentia in N. Testamento non poterant non esse multa Hebraica propter religionis cultum ut *Jesus, Joseph, Simeon, Matthæus, Saül, Maria, Joannes, Hanna*; at quæ non sunt Hebraica, nonnisi Aramaica sunt, ut *Thomas, Barnabas, Bartholomæus, Martha, Salome, Barabbas, Caiphas, Sapphira* (ܨܦܬܐ), *Silas* (ܫܝܠܐ), *Barsabba* (ܒܪܫܒܒܐ), *Barjona*. Notum est autem, in omni populo homines generatim nuncupari nominibus ex viginti apud se lingua sumptis. Græca nomina in N. T.

occurentia hominum Palæstinæ, pauca sunt, ut Philippus, Nicanor, Stephanus, Nicodemus, multo pauciora Latina, ut Marcus, Lucas; forsitan hæc exotica nomina ex genuina lingua Hebræorum a Græcis N. T. scriptoribus translata sunt Græcis litteris; cuius rei insigne habemus exemplum apud Josephum Flavium nuper nominatum, qui in sua ipsius biographia n° 1 loquens de sua genealogia, vocat suum proavum voce Græca *Psellum*, qui certè ex Hebræica stirpe erat, cuius proinde nomen Aramaicum **ܠܟܝ** esse debuit. Idem quoad Novum Testamentum dicendum est de Andrea, v. gr., qui certe non erat Græcus utpote frater Simeonis Petri. Idem dicatur de Paulo apostolo qui certissime ex stirpe Judaica et præcise ex tribu Benjamin erat ut ipse testatur, (Philip. III, 5), quique primo nuncupabatur Saül nomine Hebraico; cum autem ad Christianismum conversus est, novum nomen illi datum est Damasci in qua ejus conversio locum habuit, quod nomen certe Aramaicum esse origine debuit **ܕܡܫܩ** vel potius **ܕܡܫܐ**, ut tunc dicebatur, quod Latine i. e. lingua Romanorum factum est *Paulus* utpote viri qui civitate Romana gloriabatur. Aliud insigne exemplum habemus in apostoli Simeonis Barjonæ nomine. Teste enim Joanne I. 42, nomen *Kephæ* Syriacum huic apostolo a Christo ipso impositum est; cum autem laud credibile sit hoc nomen a Christo impositum ab apostolis neglectum fuisse, necessario dicere debemus hujus apostoli novum nomen semper *Kepha* fuisse, quod revera sæpe occurrit in Novo Testamento, v. g. in I Cor: I, 12 - III, 22 - IX, 5 et XV, 5 - Galat. I, 18 - II, 9, 11 et 14. Ergo nomen *Petros* quod aliis N. T. locis legitur, non est nisi Græca versio nominis *Kephæ*, a Græcis scriptoribus seu translatoribus N. T. facta. Si enim Simeonis vulgare nomen esset Græcum

Petros, prorsus incredibile est Paulum græce scribentem hoc Græcum nomen abjeccisse pro eoque Syriacam vocem barbaram *Kepha* misisse, non est enim possibile Si- meonem duobus novis nominibus notum fuisse. Certissi- me ergo constat scriptores Græcos solitos fuisse nomina propria exotica Græcis litteris exprimere.

3. - Loca publica urbis Jerusalem tempore Christi no- mina habebant Syriaca, ut *Syloë* ⁹ , *Gethsemani* ⁹ , *Bethesda* ⁹ ; *Gabbatha* ⁹ , *Golgotha* ⁹ , sed omnium notissimum est no- men quod ipso Christo vivente a magnatibus Judæorum impositum fuit illi agro qui pecunia a Juda Iscariote res- tituta erat emptus, quod nomen est mere Aramaicum *He- celdama* ⁹ (Act. I, 19).

4. - Refertur in Actis (XXI, 40) Paulum apostolum, cum coram principe a plebe Jerusalemitana accusatus esset, velletque se ab ipsius calumniis justificare, illam hebrai- ce i. e. aramaice, ut ex innumeris locis N. Test. manifes- tum est (v. gr. Joan. XIX, 13 et 17), allocutum esse, id- que magis accusatorum attentionem traxisse (XXII, 2); imo tam in fine eos excitasse ut contra ipsum irruerint (XXII, 22). Certe si Græca fuisset lingua vernacula Hie- rosolymitarum, eam potius adhibuisset Paulus ad se de- fendum coram ipsis præsertim cum ejus judex Græcus esset.

5. - Notissimum est viris qui in litteratura Hebræorum versati sunt, in horum monumentis passim referri dialec- tum Aramaicam Hierosolymæ illa ætate vernaculam, men- tionemque fieri punctorum in quibus ea a dialectis cetero- rum Palæstinæ locorum et nominatim Galilææ distingue- batur (*V. Buxtorf. Lexic. Chald.* sub voce). Quod ab ipso Evang. confirmatur; etenim refertur (Marc. XIV, 70)

Petrum apostolum tempore passionis Christi ut Galilæum ab adstantibus cognitum fuisse, idque ex ejus loquela (Matth. XXVI, 37).

6. - Denique quod sigillum certitudinis firmissimum imponit, sunt ipsissima Christi verba quæ in N. T. referuntur eo sono quo ab ejus sacro ore prolata sunt, quæque sunt omnino Syriaca; nam cum Christus Simeoni apostolo nomen Petræ seu Petri dare voluit, Syriaca voce **ܨܬܪܐ** usus est, non Hebraica **אב** (Joan. I, 42); item duos fratres Zebedæos aramaice nuncupavit **ܕܒ ܕܒ** (Marc. III, 17); aramaice dixit puellæ quam e mortuis suscitavit: **ܡܚܝܬܐ** (Marc. V, 41); aramaice clamavit cum crucifixus erat: **ܐܠ ܐܠ ܠܗܐ ܡܚܝܬܐ** (Matth. XXVII, 46). Et cum Petrus puellam mortuam Joppe suscitavit, aramaice illi dixit: **ܡܚܝܬܐ** (Act. IX, 4).

Est igitur certissimum linguam tempore Christi in Palæstina et præsertim Hierosolymæ vigentem, fuisse Aramaicam seu Syriacam quæ vulgo dicitur Chaldaica. Attamen infitiri non possumus linguam Græcam ex illo tempore qua Alexandri Magni successores in Oriente cœperunt regnare, notam fuisse in Palæstina sicut in aliis Orientis regionibus, ea scilicet ratione qua hodie lingua Turcica in omnibus fere Imperii Othomani urbibus nota est, erat quippe ea, i. e. lingua Græca, vernacula multorum advenarum qui in Oriente dispersi vivebant. Propter hoc cum Pilatus titulum crucis Christi scribere jussisset, scriptus est hic titulus non solum Hebraica lingua i. e. Aramaica quæ erat vernacula regionis, ac Latina quæ erat lingua auctoritatis civilis, sed etiam Græca ut et exterius qui multi erant possent eum legere. Ipsi autem originarii incolæ nullum cum Græca lingua relationem habebant, vel, si mavis, pauci extabant inter ipsos qui eam

loquerentur sive propter commercium sive propter alias similes rationes, eo modo quo multi viri et mulieres hodie in Syria linguam unam vel alteram extraneam loquuntur. Imo tam Judæi Palæstinæ extranei erant linguæ Græcæ ut prohibitum esset illis eam in scholis discere, saltem viris; fœminis autem id permissum erat ut ornatus articulus. — V. Buxtorf « *Lex. Chald.* » sub voce *ܠܐ*, et Joseph. « *Antiq. Jud.* » XX. 11, 2. (1)

Quid? quod ipse celeberrimus Josephus qui ex nobiliori stirpe Hierosolymitana oriundus erat, quique tot ac tantas relationes cum magnis sui temporis viris Græcis ac Latinis habuit, linguam Græcam quamquam duros labores ad eam addiscendam impenderit, non bene loquebatur, ut ipse de se testatur loc. cit.

Neque ullam difficultatem facit singularissimum æque ac dolorosissimum factum, quod videlicet, exceptis paucissimis de quibus infra, omnia scripta quæ ad nos pervenerunt ex documentis quæ ex Palæstina finitimisque regionibus prodierunt inde a Christianismi initio usque ad VIII^m seculum circum circiter, græce sunt exarata; nullum omnino documentum non Græcum ad Christianos pertinens ex illa ætate et illo populo cognoscimus, cum Evangelia, actus Apostolorum, ceterique libri N. Testamenti, libri apocryphi, tot documenta ad initia Christianismi pertinentia et ab Origene, Eusebio, aliisque scriptoribus relata, ipsius Jerusalem episcoporum, Cyrilli aliorumque scripta, uno verbo omnia litteraria opera ad Palæstinam pertinentia ex quo Christianismus in ea

(1) Quis hæc legendo non obstupescet cum considerat Rabbinos, id est doctores Judæorum qui hujusmodi prohibitionem decreverunt, linguam tamen Aramæo-Hebraicam ab ipsis creatam, replevisse seu potius deturpasse tot vocabulis Græcis, quæ, ad majorem turpitudinem, ab ipsis valde corrupta ut plurimum, introducta sunt?

ortus est, omnia Græca sunt; nullum vestigium alius linguæ in toto illo temporis intervallo datum est nobis videre. Hæc omnia, inquam, quamquam, proh dolor! verissima, quamquam ingentia, quamquam stupenda, nequeunt tamen infirmare evidentiam quam tot luculentissimis argumentis stabilivimus. Nempe ab eodem tristissimo fato quod litteraturam Palæstinæ Aramaicam ante Christianismum partialiter persecutum est, hæc litteratura in Christianismo totaliter destructa est. Nam quemadmodum tot opera Chaldaica, Palæstinensi lingua apud Judæos extra Christianismum conscripta, ex. gr. historiæ Tobix, Judith, Susannæ, Machabæorum, liber Ecclesiastici, Baruch, libri Josephi Flavii et alia innumera litteraria monumenta perdita sunt, ita monumenta ejusdem linguæ ejusdemque regionis sub Christianismo potuere fere omnia deperdi. Unde factum est quod omnino ignoremus utrum Judæi Palæstinæ sub Christianismo propriam litteraturam patriam Chaldaicam scilicet Aramaicam habuerint quemadmodum sub Mosaismo habuerant; quonam genere scripturæ usi sint; quonam tempore omnino lingua Aramaica loqui cessaverint; quo seculo scriptura, *Estrangelo* simili, quæ in aliquibus seculi undecimi codicibus cernitur, uti cœperint. Omnia hæc et alia similia, problemata sunt, quæ nunquam solutionem plenam nanciscentur.

Monumenta autem ad quæ innuimus, quæque diximus ex omnibus documentis Syro-Palæstinensibus Christianis sola superstita ad nos pervenisse, sunt paucissimi codices manuscripti qui nonnisi seculo proxime elapso ineunte ex per tot secula derelictis latebris detegi, eruditorumque curiositatem attrahere cœperunt. Quorum præcipuus est codex in Bibliotheca Vaticana conservatus, continens evangeliarium lingua Syro-Palæstinensi de qua

agimus compositum juxta ritum Melchitarum annoque Chr. 1030 exaratus. Huic codici addenda varia folia incertæ ætatis nostro seculo detecta, ex uno vel variis libris laceris disjuncta, quæque eadem lingua continent varia fragmenta ex prædicto evangeliario, ex lectionario veteris Testamenti, aliisque rebus ad eundem ritum Melchitarum pertinentibus. Omnia hæc alphabeto particulari Aramaico ab alphabeto Strangelo, de quo infra, proveniente exarata sunt. Fragmenta omnia typis publicata sunt, latine interpretata et doctis scholiis illustrata a cl. Land in IV° tomo *Anecdotorum Syriacorum*.

Ex his Syro-Palæstinensibus documentis discimus:

1—Dialectum Syriacam quæ Christi ætate in Palæstina vigeat, in ea perdurasse sub Christianismo per septem secula et amplius, libri enim liturgici in his voluminibus contenti non potuerunt componi ante seculum VIII^m; et aliunde nisi ea lingua vigeret, illi libri in ea scribi non potuissent.

2—Linguam de qua agimus, habuisse sub Christianismo aliquam litteraturam, utique valde limitatam, quemadmodum habuerat ante Christianismum et quemadmodum habuit extra Christianismum post ipsius ortum.

3—Palæstinenses, sive Mosaistas, sive Christianos, nullam partem habuisse communem cum Syris Mesopotamiæ ceterarumque regionum in linguæ Syriacæ vicissitudinibus.

4—Unamquamque communitatem, Christianorum scilicet et Mosaistarum in Palæstina, suam propriam in usu litterario linguæ Syro-Palæstinensis viam secutam esse, ab altera independentem; etenim, scriptura Christianorum, saltem seculis posterioribus, multum diversa erat a scriptura Mosaistarum.

5 - Versionem Syriacam sacræ Scripturæ quam vocant **ܐܦܫܬܪܐܝܬܐ** *Simplicem*, non fuisse usitatam Christianis Palæstinensibus, nam libri omnes liturgici de quibus agimus continent aliam versionem sacri Codicis de Græco immediate factam, quamquam valentes critici judicant translatores ante oculos habuisse prædictam versionem *Simplicem*. Neque putetur Palæstinenses istos ob amorem Græci ritus s. Scripturam Syriacam dictam *Simplicem* repudiassent; etenim Melchitæ Syriæ et Mesopotamiæ lubenter hanc versionem in sua liturgia adhibebant ut omnes codices ad illam sectam pertinentes testantur.

6 - Linguam Syriacam Palæstinensem usu ecclesiarum Melchitarum (præter quos nulli vel valde pauci erant in in Palæstina Christiani) viguisse in illa regione etiam postquam hæc lingua ex usu vulgari ab Arabica extrusa erat; nam in dictis libris omnes rubricæ lingua Arabica scriptæ sunt.

Ex his omnibus luculentissime patet linguam Græcam non fuisse in Jerusalem ætate Christi vernaculam, neque prædominantem, neque communem. Christi enim religio extra sphæram Græcæ sapientiæ constituta fuit; initia quoque Ecclesiæ nullatenus Græca fuerunt; nam ejus fundator neque origine, neque patria, neque lingua Græcus fuit, nullus ex ejus religionis apostolis ac propagatoribus Græcus erat, neque primi horum proselytæ Græci fuere (V. Act. II, 14 et 41). Imo non defuere inter primos Christianos qui vellent Græcos a Christiana religione excludere (V. Act. XI, 2). Ideo nihil Hellenismi cernitur in institutione Christiana prout ea a Jesu ipso vel ab ejus apostolis prædicata est; et si Joannes in suis scriptis inspiratis vocem Græcam *Logos* de Filio Dei adhibuit, id fuit non in Palæstina sed Ephesi quæ erat

urbs Græca. Denique in Ecclesiæ Christianæ idioma nulum Græcum elementum ingressum est; et si nonnulla, eaque paucissima, nomenclaturæ ecclesiasticæ vocabula Græcam habent originem, ut *episcopus*, *evangelium*, *synodus*, *parœcia*, *chorepiscopus*, *chrisma*, *eucharistia*, ea valde posteriora sunt ortui Christianæ religionis, atque extra Palæstinam, ubi hæc religio nata est, inventa sunt.

Quod attinet ad episcopos qui inde ab initiis Ecclesiæ sedes Hierosolymitanam aliasque in Palæstina occuparunt, non negamus multos eorum Græcos fuisse, sed id non probat totum populum Palæstinensem Græce locutum esse. Nam nonnullæ, æque paucæ, urbes recenter conditæ ut Cæsarea aliæque, Græcos utique habebant incolæ; sed de his non est nobis quæstio. Quoad Hierosolymam, quæ principem tenebat locum, narrat Eusebius Pamphilus libr. IV cap. 6 suæ historiæ Ecclesiasticæ, episcopos Jerusalem principio ex Hebraico genere fuisse; sicque quindecim episcopos Hebræos illam ecclesiam successive gubernasse post Christum usque ad tempus Adriani imperatoris qui regnare cœpit anno 117; hunc autem imperatorem omnes Hebræos, ad qualemcumque religionem pertinerent, ex urbe Jerusalem expulisse propter seditiones a Judæis excitatas, atque decrevisse ut nemo ex genere Hebraico illam civitatem ingrederetur, exinde evenisse quod illa civitas Græcos habitatores haberet, indeque Græci episcopi eam gubernare cœperint, quorum primus Marcus fuit. Hæc Eusebius. In ceteris autem locis gens Hebraica remansit, imo illi additus est populus Hierosolymitanus, et tamen non defuere multi episcopi Græci in Palæstina. Causam hujus extranei facti ponere oportet in consuetudinem hodie in ecclesiis Græcorum non catholicorum totius Orientis Asiatici et Africani dominantem,

ut scilicet ipsorum sedibus episcopalibus et potissimum patriarchalibus Græci viri præficiantur, quamquam Græca lingua in nullo totius Orientis angulo amplius sit vernacula inde a multis seculis. Pari fere modo frequens erat antiquitus ut in Syria Occidentali et in Palæstina episcopi eligerentur vel ex Græcis vel ex Græcæ linguæ peritis; idque principio quidem quia qui græce erant eruditi, magis idonei æstimabantur; postea autem facta Constantinopoli metropoli imperii Orientalis, hujus civitatis imperatores et episcopi, in totum Orientem tyrannicam exercentes auctoritatem ecclesiasticam, causa erant ut nonnisi ex Græca gente episcopi in ecclesiis promoverentur.

Atque hæc sufficiant quæ occasione quæstionis de lingua qua locutus est J. Christus, dicenda nobis erant.

CAPUT II

DE LINGUÆ SYRIACÆ DIALECTIS

Quod ceteris gentium omnium mundi linguis solet evenire, lingua Aramaica seu Syriaca non potuit non sortiri; nempe hæc lingua quæ primitus una et singularis omnino erat, progressu et vicissitudine temporum cum ea per populos et regiones diffusa fuit, magnas et varias mutationes pedetentim passa est, ita ut diversæ inde dialecti juxta locorum et temporum diversitatem natæ sint. Harum dialectorum Syriacarum aliæ notæ sunt, aliæ ignotæ utpote quæ perierunt.

Ex dialectis vero Syriacis quæ hodie notæ sunt, aliæ litteraturam aliquam habent, aliæ nulla scriptura coluntur.

Prima omnium dialectorum Syriacarum quæ notæ sunt et litteraturam habent, est Babylonica seu Chaldaica; deinde recentior Iraki seu Babylonice dialectus quæ Mandaitarum dicitur; post lingua litteralis hodie vicens; denique dialectus Samaritana. Ex dialectis non scriptis quæ adhuc existunt, primam nominamus vulgare idioma regionum versus Orientem maxime sitarum, i.e. Assyriæ, Curdistani, Persidis Occidentalis finitimarumque terrarum; deinde dialectum Mesopotamiæ; denique Syriasmum Syriæ.

De istis singulis dialectis hic per ordinem nobis tractandum est. (1)

Babylonica seu Chaldaica est omnium antiquissima, genuinumque ac originalem typum sermonis Syriaci servat, eratque initio omnium fere populorum Aramæorum vernacula; Babylonicam eam appellamus quia nobis non innotuit nisi ex Babylonia civitate, celeberrima et antiquissima metropoli imperii Chaldæorum seu Syrorum Orientalium. In hac dialecto liber Danielis prophetæ aliæque sacræ Scripturæ partes inspiratæ sunt ut diximus; eam, ut supra retulimus, Judæi in captivitate Babylonica didicerunt et suam fecerunt inde a seculo VII° ante Christum quo Nabuchodonosor Babylonis rex eos subegit. Hæc dialectus quæ in antiquo Testamento simpliciter Aramæa dicitur, Judæorum litterati modo Syriacam, modo Aramaicam appellant, in novo autem Testamento Hebraica vocatur utpote quæ Hebræis vernacula in illo tempore erat. Eruditi vero in Europa eam Chaldaicam nuncupant, referendo eam ad Chaldæos id est Aramæos

(1) Omittimus secundarias et fere ignotas dialectos varias, quas Barhebræus in suis grammaticis et Bar Ali atque Bar Bahlul in suis lexicis memorant utpote in suis ætatibus existentes, quæque proprie loquendo non sunt veræ dialecti sed leves varietates unius ejusdemque linguae, nempe Syriacæ quam dicimus litteralem.

Orientalis imperiorum Babylonici et Assyriaci. Eamdem denique dialectum Arabes *Nabatæam* (1) vocant. Hæc dialectus a lingua Syriaca hodie vulgata parum differt, imo ex parte ea correctior est ut videbimus. A tempore quo hæc dialectus Hebræis vernacula evasit, plurimi libri præter sacram Scripturam, lucem apud eos viderunt in hac dialecto, deformatam tamen hic illic Hebraïsmis exoticiisque vocibus. Quorum librorum principales *Targumim* nuncupantur, suntque libri qui continent versiones s. Scripturæ ex lingua Hebraica in hanc Hebræorum Aramaicam dialectum factas. *Targumim* autem multiplicia sunt, cum unusquisque liber sacer unam vel plures versiones habeat.

Propter has Paraphrases Chaldaicas, Hebræorum juvenus in scholis usque ad hunc diem non solum lingua Hebraica instituitur, sed etiam Chaldaica. Nam hac Aramaica dialecto Judæi hodie utuntur non solum in interpretatione s. Scripturæ librorum, verum etiam in publico cultu religioso. Imo pro hoc cultu poesim in hoc sermone compositam non raro adhibent, cujus unum specimen, hymnum scilicet metricam, ex quodam libro rituali Hierosolymæ non multis abhinc annis impresso, hic exhibere lubet, characteribus hodiernis, dictis Nestorianis, conscriptum juxta orthographiam hodie in lingua litterali vigentem :

ܝܘܡܝܢ ܝܥܬܒܬܝܡ . ܕܡܝܢ ܕܗ ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ ܕܝܝܡܝܢ .
 ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ .
 ܕܝܝܡܝܢ ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ ܕܝܝܡܝܢ .
 ܕܝܝܡܝܢ ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ ܕܝܝܡܝܢ . ܕܝܝܡܝܢ ܕܝܝܡܝܢ .

(1) Scribimus *t* sine *h* quia sic exigit vox Arabica نبط .

מִבְּתֵי לֵךְ בְּלִיכֵי . סְבִיבֵי בְּלִיכֵי . בְּלִיכֵי בְּלִיכֵי .
 לֵיכֵי בְּלִיכֵי . סְבִיבֵי בְּלִיכֵי . סְבִיבֵי בְּלִיכֵי .
 לֵיכֵי בְּלִיכֵי . סְבִיבֵי בְּלִיכֵי . סְבִיבֵי בְּלִיכֵי .
 סְבִיבֵי בְּלִיכֵי . לֵיכֵי בְּלִיכֵי . לֵיכֵי בְּלִיכֵי .

Ex hac Aramaica dialecto et ex Hebraica lingua Judæorum doctores qui Rabbini dicuntur, novam efformarunt linguam sibi propriam quæ Rabbinicæ nomine distinguitur; in eaque Judæorum doctores libros suos exararunt, inter quos primum tenet locum liber famosissimus dictus *Talmud*, et propterea hæc lingua Talmudica etiam dicitur.

Ideo autem Judæorum doctores sacra Biblia in linguam Chaldaicam converterunt inde a I^o Chr. seculo ut diximus, quia populus Judæus hanc linguam jam vernaculam habebat pro Hebraica quam amplius sine disciplina non intelligebat. Lingua Chaldaica sic remansit vernacula in Palæstina per multa secula etiam post adventum Christi, donec ea ab Arabica lingua expulsa sit circa seculum VIII^m, ut supra fusius exposuimus.

Notatu dignum est Babylonensium hujus dialecti Syriacæ de qua hucusque, quæque prima monumenta Aramaica nobis exhibet, nulla monumenta Aramæos ipsos conservasse, eamque illis penitus ignotam esse; ejus scripta quæ ad nos pervenere, nullatenus apud Aramæos servari, neque eorum fœtus esse, sed apud extraneos conservari ab extraneisque composita esse.

Hujus dialecti, quæ, ut vidimus, ab Arabibus Nabatæa dicitur, et ab Europæis Chaldaica, vestigia insignia remanserunt in partibus Iraki, Orientalem plagam ad meridiem respicientibus, apud gentem origine Syriacam,

a ceteris tamen Syriaci generis gentibus tum religione, tum moribus distinctam. Hæc gens *Sabæorum* seu *Mandaitarum* nomine dignoscitur, estque hoc tempore valde diminuta. Hujus populi dialectus in libris suæ religionis tantum conservata est; in ceteris enim lingua Arabica a seculis utuntur Mandaitæ. Hæc Aramaica dialectus quæ nonnisi corrupta dialectus linguæ Babylonicæ de qua supra, habenda est, hanc habet proprietatem, quod in ea littera *ain* in *alaf* (1) convertitur, ut hodie mos est etiam Syrorum Assyriæ et Curdistani, et quod *h^het^h* pronunciatur ut *he*. Ratio autem pronunciandi linguam Syriacam apud Mandaitas est ea quæ dicitur *Orientalis*, quamque mox explicabimus; attamen *zqafa* finalis apud ipsos pronunciatur fere ut apud Occidentales, id est sapit aliquantulum soni *O*.

Hic anidmadvertendum est populos Aramaicos qui hodie linguam Syriacam adhibent sive scriptura, sive sermone, omnes Christianos esse, præter gentem hanc Mandaitarum cujus religio neque Christiana neque Judaica est, et duo oppida prope Malulam in territorio Damasci quorum incolæ Mahumetani sunt, ut deinceps erit sermo. Loquimur tantum de populis qui sunt de genere Aramaico; nam Judæi qui sunt omnes Israelitæ seu genere Hebræi utuntur ubique locorum lingua Aramaica in cultu religioso tantum, ut dictum est; præterea in urbe Zachu in Mesopotamia prope Geziram est magna Judæorum colonia cujus lingua vernacula est Syriaca vulgaris, ea quæ in Assyria et Curdistano viget.

Nunc de dialecto seu lingua Syriaca quam nomine

(1) In toto hoc opere nomina litterarum Syriacarum juxta pronunciationem Syrorum et quidem Orientalium scribimus, excepta *ain* ut videbimus. *Alaf* autem scribimus cum *f* non cum *ph* quia reapse Syri *p* litteram lenem ut *f* Latinum non ut *ph* Græcorum nobis ignotum, pronunciant.

litteralis distinximus. Hæc dialectus (quam hodierni Syriologi in Europa *Edessenam* nuncupant, quamquam in Syriacis documentis nomine Edessenæ dignoscatur secunda hujus linguae dialectus de qua infra, non ipsa lingua, exceptis Palæstinensibus apud quos Edessena appellabatur ipsa lingua, teste codice M S. apud Land *Anec. Syr.* t. I pag. 90) hæc dialectus, inquam, est ea ad quam post temporum et locorum longas vicissitudines reducta est lingua Aramaica circa tempus apparitionis Christi. Lingua hac usi sunt primi Christiani, saltem in partibus Orientalibus et Septentrionalibus Syriæ, quia Christianismus propagatus est et claruit primo in regionibus in quibus lingua Syriaca vigeat. Hac lingua in ea forma quæ hodie classica est, primi Christianorum libri scripti sunt, quorum principalis et primævus est Biblia sacra, antiquum inquam et novum Testamentum, quæ nequeunt esse seculi secundi primordiis posteriora. Item omnes libri Syriace conscripti qui in manibus Christianorum ab illo tempore exstiterunt et hodie existunt, hanc dialectum ferunt, utpote quæ inde ab exordio Christianismi jam firmitatem stabilitatemque nacta erat, atque ab illo tempore usque ad hunc diem nullam omnino mutationem subiit. (1) Per multa autem secula lingua Syriaca litteralis in usu vulgari remansit in plerisque regionibus in quibus vigeat, præsertim in parvis civitatibus et in oppidis, etiam post Islamismi foundationem et linguae

(1) Utrum hæc lingua seu potius dialectus ipso illo Christi I^o seculo litteralis et classicæ conditionem nacta sit, an antea, id cum certitudine dici nequit, cum nullum documentum Christianismo antérieur in manibus habeamus. Ubinam autem hæc lingua ortum primo habuit, vel potius ubinam considerabatur ut purior et norma, id etiam cum certitudine dici nequit. Sunt inter eruditos qui autumant hanc linguam Edessæ in Mesopotamia primo propriam fuisse, et ideo eam Edessenam vocant, sed sine ullo fundamento certo. In monumentis quidem Syrorum *Edessenæ* nuncupatio propria est dialecti Occidentalis hujus linguae non ipsius

Arabicæ dominationem, etenim ex scriptis Barhebræi, celeberrimi grammatici Syri, liquet linguam Syriacam litteralem ipsius tempore i.e. seculo XIII vernaculam fuisse ac vulgatam in Oriente. At post ea tempora, ignoratur quando cœpit lingua Syriaca litteralis ab usu vulgari cessare seu potius in ore vulgi corrumpi, ita ut hodie nullus existat omnino locus in quo ea vernacula sit, et sic lingua Syriaca litteralis mortua evaserit. Toto hoc temporis tractu, infiniti, ut ita dicam, libri sive ad litteras et scientias sive ad religionem spectantes lucem inter Syros Christianos viderunt, præsertim inter Nestorianos et Jacobitas; (nam ex Melchitis nullum scriptum Syriacum præter libros liturgicos ad nos pervenit, item ex Maronitis usque ad seculum XVII). Hi libri exarati universim hac lingua Syriaca litterali de qua agimus, quæ sola hodie intelligitur cum absolute dicitur lingua Syriaca aut Aramaica. Attamen, ut innuimus, omnes libri qui hac lingua scripti reperiuntur, posteriores sunt foundationi Christianismi, omnesque, paucissimis exceptis, in Christianismo compositi fuerunt. Etenim maxime dolendum est quod gens Syriaca nihil, ne litteram quidem, conservaverit, quod ante Christum natum vel extra Christianismum scriptum sit, (1) quod infortunium, in æternum deplorandum, aliis

linguæ. Nec credibile est Edessam ubi pronuntiatio dicta Occidentalis vigeat quam nullus ceterorum populorum Aramæorum est secutus, potuisse esse normam purioris Syriasmis. Hic, ut manifestum est, non loquimur de scholis, nam populi saltem antiqui non per scholas linguam vernaculam addiscunt. Quod observari meretur, est quod tribus prioribus post Christ. seculis non videtur hæc lingua tam communis evasisse; etenim in Syria Orientali adhuc sermo ad veterem dialectum Babylonicam seu Chaldaicam accedebat, ut patet ex inscriptionibus lapideis Palmyræ.

(1) Nullo modo putandum est ante Christianismi ortum populos Syros, sive in Occidente sive in Oriente, nullos habuisse codices scriptos, cum ipsi fuerint qui alios populos artem scribendi docuerint, quique longe ante alios populos scientiis ac liberalibus artibus illustrati sint. Memoratur quidem in monumentis Græcorum et Latinorum quidam Berosus, (nomen incertæ etymologiæ), Babyloniæ ortus

nationibus quibus natio Syriaca celebritate nihil cedit, ut Judæis, Græcis ac Latinis, haud evenit; unaquæque enim ex his nationibus pleraque documenta conservat quæ apud ipsam lucem viderunt multo plus quam mille annis ante Christianismi ortum. Propter hunc veterum Syriacorum scriptorum interitum, nihil possunt populi Syri cognoscere de suorum majorum historia, religione, imperiis, bellis, moribus, liberalibus artibus, litteratura, nisi recurrendo ad monumenta aliorum populorum, præsertim Judæorum et Græcorum; nisi enim haberemus scripta Judæorum et Græcorum, nihil omnino de rebus antiquorum Aramæorum sciremus usque ad seculum tertium post Christum. (1) Attamen si majorum nostrorum

seculo tertio ante Christum qui historiam Chaldæorum scripsit; sed hujus operis deperditi nonnisi errantia, eaque paucissima, fragmenta apud auctores Græcos et Latinos remanserunt in has linguas conversa. Ubi igitur sunt elucubrationes litterariæ, philosophicæ, historicæ, astronomicæ, mathematicæ majorum nostrorum qui Christianismum præcesserunt? — Nonnulli, imo plurimi codices, sine dubio, igne periere, excessivo ardore pro religione primos Christianos impellente ut vestigia cultus idolorum destruerent quemadmodum fecere primi Christiani Ephesi de libris superstitiosis ut refertur Act. XIX, 19. Ceteri erasi sunt et denuo juxta christianismum scripti fuere, cujus modi codices *palimpsesti* dicuntur. Græci vero et Latini, quamquam eandem religionem amplexi sunt, haud tanto tamen furore contra monumenta temporis paganismi moti sunt, imo ipsorum monachi et clerici per assiduam transcriptionem ab interitu servarunt pretiosissimam paganismi litteraturam. Hanc causam nos assignamus disperditioni librorum antiquorum Syrorum; vicissitudines enim politicæ quamquam certe vehementissimæ quibus populi Aramaei subjecerunt, non potuere solae hujusmodi destructionem operari, cum Judæi qui longiores vehementioresque concussionem politicas experti sunt, item et Persæ, attamen singuli, suorum majorum scripta monumenta usque ad hunc diem perfecta fere integritate conservant. Sed quod maxime mirandum ac dolendum in pristinis Syris Christianis, est eorum agendi ratio cum monumenta ethnica exterorum populorum in suam linguam convertere ac conservare curaverint (Homeri, ex. gr., Aristotelis, aliorumque Græcorum auctorum ethnicorum opera), suorum autem majorum ne apicem quidem servare cogitaverint! Quot arcana impenetrabilia nobis præbet humani generis historia!

(1) Mirum sane est Syros omnes sive Orientales sive Occidentales ex quo Christiani facti sunt, ita patrum suorum oblitos esse, ut in tota longissima seculorum serie in qua omni scientiarum genere litteratura Syriaca floruit nullus scriptor apud Syros apparuerit qui cogitaverit de historia conscribenda aut

qui Christianismi ortum præcesserunt, scripta perierunt et nihil ex iis superstes ad nos pervenit, habemus quoddam consolationis argumentum in monumentis alius generis, contra quæ tempus nihil agere potuit, in monumentis, inquam, lapideis ut ita dicam infinitis, quæ majores nostri alphabetis apud ipsos tunc usitatis inculpserunt, in Syria, in Mesopotamia et in Chaldaea (quæ dicitur hodie Irak), nominatim in civitate Palmyra Syriae, ubi multa millia inscriptionum, alphabetum sic dictum Palmyrenum ferentium, effossa sunt et quotidie effodiuntur. Item in Ninive prope Mossul ubi infinitæ inveniuntur inscriptiones cuneiformes sic dictæ, et alibi. Hæc pretiosa monumenta per longa secula sine consideratione imo quodam contemptu jacuerunt, usque ad initium seculi proxime elapsi in quo Europæi ea laudabili ardore summisque laboribus et expensis exquirere, doctisque suis investigationibus subjicere cœperunt; atque inde varia documenta scientiis inservientia, præsertim historiae et philologiae felici successu eruerunt.

Lingua Syriaca litteralis, ut revertamur ad materiam quam interrupimus, duas habet hodie varietates, quarum altera Orientalis, altera Occidentalis dicitur; vulgus tamen priorem Chaldaicam, alteram simpliciter Syriacam appellat. Varietas Orientalis propria erat incolarum regionum Syriacarum Orientalium, quæ versus Occidentem per provinciam Nisibis limitabantur; comprehendebant autem Assyriam, Babyloniam quæ hodie dicitur

saltem memoranda populorum Syrorum antiquorum quorum tamen nonnulli ut Assyrii et Babylonenses historica celebritate inter primos populos noscuntur. Non ita fecerunt Persæ et ipsi Arabes qui Islamismum amplexi sunt, neque Armeni, nec vel ipsi Abyssini qui Christiani facti sunt; hi enim omnes populi non solum majorum suorum fasta omni diligentia ex tenebris colligere sategerunt, sed ut illis majorem gloriam acquirerent, non contenti veris gestis, imaginarias ac phantasticas historias excogitarunt ad suos majores exaltandos.

Irak, Aderbigⁱ auam, Mediam et partem Orientalem Mesopotamiæ. Hæc dialectus est lingua liturgica Nestorianorum ubicumque sint, et Chaldaeorum sic dictorum (id est Nestorianorum cum Ecclesia Romana unitorum), Syrorumque catholicorum ac Jacobitarum qui sunt in regione Indica Malabar dicta, quique origine omnes Nestoriani erant. Varietas Occidentalis a parte Occidentali Mesopotamiæ usque ad mare Mediterraneum vigeat; (1) estque hodie lingua liturgica Syrorum sic simpliciter dictorum (qui sunt origine Jacobitæ), Jacobitarum et Maronitarum; vulgo quoque creditur eam fuisse linguam liturgicam Melchitarum. (2)

Sciendum insuper quod Dialectus Occidentalis vocatur etiam *Edessena* (ܐܕܝܨܝܐ) referendo ad *Edessam* celebrem civitatem Mesopotamiæ, in qua purior hæc dialectus vigeat; Orientalis autem dicitur *Nisibena* (ܢܝܨܝܒܝܐ) a *Nisibi*, altera Mesopotamiæ urbe, quæ celeberrimam

(1) Hoc creditur communiter, sed in partibus occidentalibus Syriæ, ut videmus infra, systema Orientalium magis vigeat.

(2) Melchitæ dicuntur Christiani in Syria qui Ecclesiam Constantinopolitanam inde a seculo V in ejus dogmate secuti sunt, et inde a seculo VIII vel IX in ejus ritu. Hi Christiani linguam Syriacam in liturgia adhibebant usque ad tempora nobis vicina, eisque jam pridem libri liturgici Ecclesiæ Constantinopolitanæ e Graeco in Syriacum sermonem translati sunt, quorum multa exstant hodie exemplaria. Hos libros si examinamus, rem attentione dignam videmus, nempe Melchitarum scripturam (loquimur de Melchitis Syriæ tantum, nam Melchitæ Palæstinæ propriam habebant et scripturam et dialectum ut cap. præced. vidimus versus finem), Melchitarum Syriæ scripturam, inquam, in omnibus characteribus esse calligraphice Nestorianorum scripturæ simillimam, orthographice autem Melchitas systema Occidentalium i.e. Jacobitarum sequi. Probabilius est igitur Melchitas linguam Syriacam pronuntiassent ad Nestorianorum instar, virosque qui libros liturgicos iis in Syriacum sermonem transtulerunt, fuisse ex Jacobitarum secta; in historia enim non memoratur in secta Melchitica antiquitus claruisse viros ita linguæ Syriacæ et Graecæ peritos ut hujusmodi translationem, tam elegantem, tam accuratam, ut videmus in libris de quibus loquimur, aggredi possent. Denique quoad textum s. Scripturæ, dignum est observatione illud, saltem Psalterii, magis ad lectionem Jacobitarum accedere, quamquam multae sint in eo lectiones quæ Nestorianorum textum confirmant.

habebat scholam Nestorianam in hac dialecto. (1)

Discrimen inter has linguæ litteralis dialectos non est essentielle, sed consistit tantum in nonnullarum litterarum et vocalium pronuntiatione ac in orthographia. Hujusmodi autem variatio non a quodam homine aut hominibus dedita opera invecta est, ut quidem ex vulgo autumant, sed ea est effectus communis legis rerum omnium humanarum, ut eæ scilicet secundum diversitatem locorum ac temporum varientur. Attamen negari nequit Orientalium dialectum, nimirum illam quæ vulgo Chaldaica dicitur, esse genuinam ac veriore linguam Aramaicam, eamque alteri præstare ut loco suo ostendemus, atque demonstrabimus Barhebræum illustrem Jacobitarum doctorem, vehementer hallucinatum esse cum dialectum Orientalium vilipendit ac suæ gentis vernaculæ Occidentali postposuit.

Ex quo plane intelligitur eos qui primo linguæ Syriacæ in Europæ scholas introduxere, male egisse cum Occidentalium pronuntiationem adoptarunt, ita ut ea usque ad hæc tempora in scholis Europæ et Americæ sola

(1) Barhebraeus in quadam nota ad opus suum grammaticale cujus titulus **مكتبة**, (pag. 5, édit. Martin) loquendo de dialectis Syriacis, dicit eas tres esse: Occidentalem seu *Edessenam*, Orientalem i.e. *Nisibenam* et *Palaestinensem*; ast nihil dicit de discrimine inter dialectum Palaestinensem et ceteras duas. Ceterum nescimus an aliquis auctor ex antiquis scriptoribus de hac dialecto Palaestinesi a Barhebraeo memorata locutus sit. Si per Palaestinensem dialectum intelligere voluit Barhebraeus, ut probabilissimum est, linguam qua scriptus est celeberrimus codex a nobis jam memoratus qui hodie in bibliotheca Vaticana Romæ extat continens evangeliarium ordinatum juxta ritum Melchitarum, quique Antiochiæ Arabum exaratus est in usum Melchitarum anno p. Ch. 1030, tunc difficultas surgit quod hujus codicis dialectus notabiliter differt ab ordinaria lingua Syriaca qua Barhebraeus scribebat quæque fere eadem est ac dialectus qua hodie utuntur Syrii oppidi Malulæ de quibus postea erit sermo.

Ideo non intelligimus quo jure eam cum dialectis Orientali et Occidentali Barhebraeus contulerit, cum hæc duæ dialecti non differant inter se nisi pronuntiatione ut diximus; dialectus autem sic dicta Palaestiniensis multum differt grammatice et lexicologice a ceteris duabus.

vigeat. Debebant enim potius systema Orientalium assumere, quod antiquius ac verius est, imo quod illi consensaneus sit usus multorum populorum Occidentalium ipsorum, Syriæ nempe et adjacentium regionum; etenim incolarum montis Libani pronunciationem conformem fuisse mori Orientalium, inter cetera ostendunt plurima Syriaca nomina propria quæ usque ad hunc diem conservata sunt, ut *Res^hâina*, *Mairuba*, *Âlma*, *Nuhra*, *Becfaija*, *Res^hmaiija*, *Shallit'a*, etc. (1)

Pariter Damasceni territorii incolas Syriacum sermonem more Orientalium pronunciare solitos fuisse, probant nomina oppidorum adhuc superstitum, exemp. grat. *Râs^haiija*, *Dâraiija*, *Maârri*, *Beitlahja*, *H^has^sbaiija*. Item in oppidis Damasco vicinis, cujus præcipuum est *Mâlula*, in lingua Syriaca quæ adhuc ibi viget ut vernacula ut videbimus, pronuntiatio Orientalis prævalet. (2) Si in istis Occidentis regionibus lingua Syriaca solita fuisset pronuntiari more Occidentalium, nomina a nobis nuper citata pronuntiarentur: *Ris^hâino*, *Mairubo*, *Ôlmo*, *Nuhro*, *Becfâjo*, *Ris^hmâjo*, *Shâlît'o*, *Ris^hajo*, *Dôrâjo*, *Mâro*, *Beitlahjo*, *Has^sbâjo*.

(1) Si quis objicit dicens: Quomodo hæc assertio concordat cum facto notorio quod et super memoratum est, scilicet quod Maronitæ, qui sunt præcipui et maxima pars incolarum montis Libani, in cultu religioso linguam Syriacam more Occidentali adhibent? Respondemus hujus diversitatis causam manifestam esse, nempe Maronitas antea quidem, cum scilicet lingua Syriaca usu vulgari utebantur, eam modo Orientalium pronunciassent, postea vero cum hac lingua uti cessassent, assumptis in cultu religioso fere omnibus libris liturgicis Jacobitarum, ab iis didicisse linguam Syriacam pronunciare more Occidentalium in lectione non in loquela. Non impossibile est etiam Maronitas ab antiquis temporibus quibus lingua Syriaca adhuc loquebantur, more Orientalium loqui, at more Occidentalium legere solitos fuisse, sicut hodierni Syriæ incolæ alio modo linguam Arabicam pronunciant loquendo, alio legendo. Quod probabilius est.

(2) Valde probabilius est Melchitas etiam qui in tota Syria degebant, vel eos qui in montibus erant, linguam Syriacam more Orientalium proferre solitos fuisse, ut vidimus supra.

Unaquæque ex duabus nationibus Syriacis Orientali nempe et Occidentali ardentem curam impendit in lingua Syriaca colenda, expolienda, perficienda, præsertim inde a seculo IV post Christum. Plurimæque pro hoc scholæ erectæ sunt, quarum celebriores duæ erant, altera Edessæ quæ mater seu metropolis Syrorum nuncupatur, altera Nisibi, quæ ambæ urbes Mesopotamiæ sunt. Nam et hoc animadversione dignum est litteraturam Syriacam nullibi tam floruisse primis Christi seculis, nec in Syria, neque in Assyria aut in Babylonia, ut in Mesopotamia.

Litteralis linguæ Syriacæ usus generalis olim fuit in maxima Orientis parte ut diximus supra. Ast ex quo Islamismus apparuit, paulatim sermo Syriacus ab ore populorum cedere incepit, ita ut longo abhinc tempore nulla inveniatur hodie ingens civitas cujus incolæ linguam Syriacam in communi sermone adhibeant. Solis in oppidis ac parvis civitatibus conservata est Syriaca lingua usque ad hunc diem, at multum mutata et corrupta, sicut successio temporum facere solet in omnibus mundi linguis.

Hæc quæ diximus de dialecto Syriaca litterali satis sunt.

Quarta dialectus Syriaca, quæ Samaritana dicitur, vernacula erat sectæ cujusdam ex populo Israelitico, Samaritæ dictæ, quæ urbem nunc Nablus nuncupatam ejusque territorium in Palæstina incolit estque reliquiæ Samaritanorum veterum qui a Judæis sub Jeroboamo rege sese separarunt. Cum enim S^halmanasar Assyriæ rex qui Samaritanorum terras oppugnavit eosque captivos duxit medio circiter seculo VIII ante Christum (2 Reg. XVII), atque ad eorum terras misit colonias Syriacas, ex Babylone aliisque civitatibus imperii Assyriaci collectas, quæ

illas terras habitarent ac colerent, hic novus populus linguam Syriacam quam secum tulerat, conservavit, sed multis vocibus ac usibus Hebraicis deformavit, ut nova inde brevi tempore orta sit Syriaca dialectus, cui placuit nomen linguæ Samaritanæ dari. In hanc linguam converterunt Samaritani Pentateuchum præter quem nullum recipiunt alium librum ex Bibliis Hebraicis; alios quoque habent codices lingua hac sua conscriptos; eorumque alphabetum quo scribunt, ex primitivo alphabeto Aramaico originali, (vulgo dicitur Phœnicium), derivatum est, ex quo cetera nota alphabeta fluxerunt. Samaritanorum, de quibus sermo, qui olim ingentem nationem considerabilem formabant, valde diminutus est numerus hoc nostro tempore; multisque abhinc annis, lingua Samaritana derelicta quam tamen in scholis addiscunt, Arabica utuntur loquela. Hujus extraneæ dialecti Syriacæ lex est ut omnes litteræ gutturales, *he*, *h^het*, et *ain*, ut *hamza* pronuncientur; item in ea, nomina plurium alphabeti litterarum corrupta sunt, dicitur enim: *Bet*, *Gaman*, *je* (pro *he*), *ba* (pro *waw*), *it* (pro *h^het^h*), *t^tit*, *labad*, *in* (pro *ain*), *s^han* (pro *s^hin*), etc. In scriptura nihil habent Samaritani præter litteras; nulla vocalium signa aut puncta cujuscumque generis scribunt. Lingua Syriaca in hac dialecto omnino more Orientalium pronunciatur. Vocum, quæ a littera quiescente incipiunt, initio solent Samaritani vocalem *a* addere pronunciando.

Atque hæ sunt linguæ Syriacæ dialecti quæ scribuntur.

Dialectorum autem non scriptarum prima est lingua *Assyriaca* vulgaris quæ viget in Assyria, in montibus Orientalibus Mesopotamiæ, in Curdistano, in Persico regno, etc. Dialectus hæc est, ut diximus supra, Syriasmus

valde corruptus innumerisque vocibus exoticis permixtus. Qui hoc idiomate utuntur, ipsi se Syros (ܣܝܪܝܐ pro ܣܝܪܝܐ) vocant, necnon suam linguam simpliciter appellant Syriacam (ܣܝܪܝܐ). Mirandum tamen est quod hos populos gentes extraneæ cum quibus ii conversantur haud hoc nomine vocent, imo nesciant eos Syriaci generis esse præter litteratos, sed eos quodam contemptu vocent *fallâh^hos* (i.e. *rurícolas*), eorumque linguam *fallâh^hicam* (*rusticam*), quasi suum genus et originem in aliorum populorum oculis amiserint. E contra ceteri populi qui, in Mesopotamia Occidentali et in Syria, vulgari Syriaco idiomate utuntur et de quibus mox erit sermo, noscuntur et vocantur Syri ab aliis populis, quamquam hi multo pauciores sint quam illi qui Assyriaca dialecto loquuntur. Pronunciatio Syriaci sermonis in illa Assyriaca dialecto more Orientalium est. Deformatur tamen radicaliter in ea nonnullarum litterarum articulatio; convertitur enim *h^heth* in *h^e* et *âin* in *hamzam*; in nonnullis autem locutionibus *zquafa* pronunciatur ut *O* sicut pronunciant Occidentales. Subdividitur hæc dialectus in duas præcipuas varietates, alteram Occidentalem quæ viget præcipue in Assyria partibusque Orientalibus Mesopotamiæ, alteram Orientalem quæ vernacula est Christianorum Syrorum imperii Persici, i.e. provinciæ Urmæ finitimarumque terrarum et montium. Prior harum duarum varietatum est minus corrupta quam altera.

Secunda dialectus Syriaca vulgaris non scripta, locum habet in montibus Mesopotamiæ qui *Tur-Âbdin* dicuntur adjacentibusque locis, quorum omnium incolæ Christiani sunt Syri Jacobitæ. Horum quoque populorum Syriacus sermo corruptus est, sed multo minus quam dialectus Assyriaca quam nuper descripsimus. Pronunciatur

tamen more Occidentalium hæc sola dialectus.

Tertia denique dialectus Syriaca non scripta, erat quondam lingua communis totius Syriæ; hodie tamen ejus usus maxime limitatus est; viget tantum apud exiguum adeo populum in territorii Damasceni tribus oppidis, quorum præcipuum dicitur Mālula. (1) Hic parvus populus Christianus est, at sequitur ritum Græcorum id est Ecclesiæ Constantinopolitanæ, seu ad sectam Melchitarum pertinet; sunt tamen inter eum multi Mahomedani qui eodem idiomate utuntur. Hujus dialecti pronuntiatio media est inter Orientalem et Occidentalem, at magis ad Orientalium modum appropinquat; *zqasam* enim in fine vocabuli semper ut A proferunt hi Syri, aliquando etiam in medio vocis; duplicant litteras ut Orientales, vocalemque finalem clausam quam sequitur consonans sine productione ut ceteri genuine Aramæi pronunciant. Nonnullas tamen litteras vitiant; *qof* enim ut *k* pronunciant, *taw* durum ut Persicum *ṭ*, Gallicum *tch*, Anglicum *ch*, Italicum *c* in *cima*; sæpe *b* ut *p* proferunt. Hæc tamen Mālulana est omnium trium dialectorum vulgarium minus corrupta, magisque ad regulas puræ linguæ Syriacæ accedit, et ex hoc capite majorem considerationem meretur. Imo hic populus, quamquam tam minimus, sic spiritu Syriasmi, ut ita dicam, imbutus est, ut vocibus exoticis quas præcipue ex Arabica lingua adoptat, Syriacam formam semper det. Lexicologia tamen Syriaca in hac dialecto valde pauper est; ex Arabica lingua suppletur.

(1) De hac dialecto Mālulæ scripsit doctus orientalista R. Duval, et in *Journal Asiatique* n.º 3 an. 1879 edidit brevem articulum, cui non desunt errores varii propterea quod auctor qui nunquam hominem Mālulanum in sua vita viderat, ad scribendum suum articulum nullum documentum præ manibus haberet præter mancas duarum paginarum notulas quas quidam doctus vir Gallus per Mālulam transiens ex ore incolarum festinanter et inaccurate collegerat, sæpe male redegerat, quasque non semel typographia vel mala lectio corruperat.

Diximus supra tres extremas dialectos non esse scriptas; attamen sciendum est primam earum nempe Assyriacam nonnullis abhinc annis scribi cœpisse, primo quidem in regno Persico ubi ante quinquaginta circiter annos in urbe Urmia Protestantes Americani typographiam erexerunt, qua sacram Scripturam aliosque libros ediderunt ea hujus dialecti Assyriacæ varietate quæ est propria regionis illius Persicæ quæ Aderbig¹an dicitur. In urbe autem Mossul ante triginta circiter annos Missionarii catholici ex Ordine S. Dominici imprimere cœperunt religiosos libros lingua Assyriaca vulgari conscriptos sed ea varietate quæ est propria Assyriæ. Quæ duæ varietates dialecti de qua agimus, non parum discrepant inter se. Utraque tamen varietas iisdem characteribus impressa est, scilicet scriptura sic dicta Nestoriana, cum utraque vigeat apud populum qui est origine Nestorianus. In dialectum autem T'ur-Âbdinensem recenter translatae sunt a Protestantibus nonnullæ s. Scripturæ partes. Utrique autem dialecto, Assyriacæ inquam et T'ur-Âbdinensi, diligenti cura studuerunt docti Europæi, librosque elementares grammaticos et lexicographicos ad has duas dialectos addiscendas in linguis Europæis composuerunt. In dialecto autem Mālulæ necimus an aliquid scriptum sit, at credibile est eam aliquando scriptam fuisse, etenim codices quos cap. præced. descripsimus, continentes fragmenta Syriaca librorum liturgicorum ritus Melchitarum, dialecto scripti sunt cui hoc Mālulæ idioma simillimum est.

At ex eo tempore quo hæc dialectus in hunc exiguum Mālulæ tractum relegata est, admodum rudis evasit, ita ut nemo cogitaverit in ea aliquid scribere, præsertim ob paucitatem eorum qui ea utuntur et ob jurisdictionem non Syriacam cui ecclesiastice subjecti sunt; imo

fama est quosdam ex iis quorum vox a gente illa pretiosas has suorum majorum reliquias conservare sategente auscultanda est, incassum conatos esse eam gentem inducere ut sermoni Syriaco Arabicum substituerent. Ante paucos vero annos in istam plagam quidem juvenis solertissimus orientalista Germanus, Mauritz nomine, se contulit, dialectumque Mālulæ discendi operam navavit, ac ejus elementarem grammaticam germanice composuit.

Nunc vero, ut summatim ea quæ hactenus de septem linguæ Syriacæ dialectis exposita sunt perstringamus dicimus: 1° Omnes hæ septem dialecti more Orientalium proferuntur, excepta dialecto T'ur-Ābdin quæ sola more Occidentalium pronunciatur, sicut dialectus litteralis Edessena. — 2° Ex his septem dialectis ea quæ magis ad genuinum ac primitivum Aramaicum typum accedit, est dialectus Babylonica (dicta Chaldaica), dein lingua litteralis, dein dialectus Mālulæ, dein Mandaitica, Samaritana, T'ur-Ābdinensis et tandem Assyriaca. — 3° Hæ dialecti discrepant multum inter se, sed unaquæque ex eis cum altera aut pluribus concordat. Nam: *a*-Dialecti Babylonica, Samaritana et Mālulana inter se concordant in hoc quod littera præformativa 3^æ personæ totius in aoristo sit in his dialectis *jod^h* sicuti est in linguis Arabica et Hebraica, cum in ceteris dialectis quæ hoc tempus habent ea sit *nun*. *b*-Insuper omnes dialecti præter litteralem, Assyriacam et T'ur-Ābdinensem pluralem omnium nominum *taw* fœminini carentium formant per additionem *jod^h* duplicati in fine. *c*-Præterea Mandaitica, Samaritana et Assyriaca pronunciant *ain* ut *hamzam*. *d*-Deinde Assyriaca cum T'ur-Ābdinensi concordat in eo quod ambæ tempus præteritum et aoristum amiserunt, et pro his

participium agentis et participium patientis adhibent. *e*-Dialectus Samaritana cum Mālulana concordat quod habent inter verba conjugationem *inpiel* (انپىل) quæ non invenitur nisi in lingua Arabica et Hebraica. (1)

Hæc quoad grammaticam. Quoad lexicographiam autem, dialecti Chaldaica, Mandaitica, Mālulana et Samaritana mirum in modum inter se concordant, ita tamen ut Chaldaica, præsertim prout est in Targumim vetustioribus, dici possit omnium harum dialectorum archetypus. E contra vocabula in dialectis Assyriæ et Mesopotamiæ magis ad Syriacam litteralem accedunt.

Hic gravissima quæstio sese offert discutienda: Quæ causa fuit tantæ evidentissimæ similitudinis inter dialectum Mālulanam et linguam Palæstinensem quæ certissime Chaldaica est et ex Babylonia tam dissita originem habuit, ut suo loco satius demonstravimus? — Mihi unica hujus quæstionis solutio est hæc: Antiquitus purus et præcipuus Aramaismus repræsentabatur a dialecto dicta Chaldaica, quæ ideo in omnibus syriace loquentibus regionibus plus minus bene vigeat, exceptis forte partibus Occidentâlibus Mesopotamiæ et Orientalibus Syriæ in quibus forsitan idioma vulgare erat plus minus simile Syriasmolinguæ hodie vulgatæ quam dicimus litteralem, qui postea, i. e. circa tempus foundationis Christianismi, communior et prædominans ignota causa evaserit, ita ut Chaldaismum ipsum ceterasque dialectos cessare fecerit in

(1) Ex præcedentibus patet Payne-Smith, auctorem Thesauri Syriaci cuius editio adhuc ad terminum non ducta est, virum ceteroquin maximi meriti, male egisse, quod in dictionario linguæ Syriacæ classicæ inseruerit vocabula corruptissimæ dialecti Urniæ quæ omnium dialectorum Syriacarum vulgarium hodie viventium pessima est, vel saltem quod hanc dialectum solam elegerit neglectis ceteris, Assyriaca Occidentali, Turabdinensi, Mālulana, quæ maxime illi præstant. Desiderarem etiam quod characteres strangelas adoptasset vir præstantissimus pro Jacobiticis.

ica
ari-
fu-
um

NESIS

DIALECTUS CHALDAICA

ܕܠܟܝܢ ܕܡܠܟܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ
 ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ
 ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ
 ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ
 ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ
 ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ ܕܡܕܢܚܐ

[illegible]

DIALECTUS ASSYRIACA

ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .

SYRIACA LITTERALIS.

ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .

DEUTERONOMII

DIALECTUS ASSYRIACA

ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .

SYRIACA LITTERALIS

ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .
 ܕܠܝܬܐ ܕܡܪܝܢܐ ܕܡܪܝܢܐ .

DIALECTUS SAMARITANA

ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ

DIALECTUS CHALDAICA

ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ

OMII APUT QUINTUM

DIALECTUS SAMARITANA

ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ

DIALECTUS CHALDAICA

ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ
 ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ ܕܠܟܝܢ

DIALECTUS SAMARITANA

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ

DIALECTUS CHALDAICA

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ
 ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ ܡܝܚܕܐ

ܡܝܚܕܐ . ܡܝܚܕܐ

Diximus supra Chaldaicam dialectum inter omnes Syriacas dialectos nobis notas esse antiquiorem magisque quam dialectum dictam litteralem primitivæ linguæ Aramaicæ vicinam. Age nunc ut aliqua ex argumentis quæ hoc demonstrant producamus. Itaque primum argumentum desumitur ex concordantia aliarum dialectorum Syriacarum cum hac in iis in quibus ea a lingua litterali differt. Id confirmatur alio facto quod scilicet in iis in quibus dialectus Chaldaica a Syriaca litterali differt, cum Arabica mirum in modum convenit quæ, ut notum est peritis, est omnium linguarum Semiticarum nobilissima, antiquissima, elegantissima ac prototypo ex quo omnes semiticæ linguæ fluxere, vicinissima: cum hac concordat dialectus Chaldaica ubi differt a ceteris dialectis. (1) Etenim, ut id exemplis ostendamus: — 1° *a* — In parte grammaticali quæ de pronominibus agit, invenimus in utraque lingua pro pronomine personali suffixo 3^æ personæ fœm. litteram *he* motam per *a* ut ܐܘܗܐ ܐܒܝܗܐ (*pater ejus f.*), cum hæc *he* in lingua Syr. litter. sit quiescens, ut ܐܒܝܗܐ. *b* — Item pronomen personale 1^æ pers. pl. suffixum est in utraque lingua *na* ut ܠܟܬܒܢܐ (*scripsimus*), cum hoc *nun* in Syr. lit. sit etiam quiescens ut ܠܟܬܒܢܐ. *c* — Pariter in utraque lingua pronomen demonstrativum exit in litteram *k*, ut ܕܝܟܐ (*iste*), cum in Syr. litt. hoc *k* in pronomine demonstrativo nunquam adhibeatur. *d* — Littera præformativa totius 3^æ personæ aoristi est littera *jod^h* in illis, ut ܝܬܠܥ (*deglutit*), cum ea sit *nun* in Syr. litt. ut ܝܬܠܥ. *e* — Infinitus ex verborum conjugationibus quæ *alaf* præfixum habent, ea-

(1) Linguae Hebraicæ testimonium consulto omittimus utpote suspectum cum putari possit Judæos linguam Chaldaicam qua soli multis abhinc seculis utuntur, ad normam Hebraicæ linguæ modificasse.

dem ratione in duabus linguis formatur, addendo scilicet a longum ante ultimam litteram, ut **ܕܝܕܕܝܕ** (pro **ܕܝܕܕ** et sic cetera) **ܐܕܪܐܟ** (*comprehensio*), **ܕܝܐܬܪܐܡ** (*traditio*), **ܕܝܥܬܝܕܐܕ** (*captivitas*), cum in Syr. litt. hoc nomen addendo in initio *mim* et in fine *waw* formetur. *f* - Particula *h* (**ܚ**) similitudinis quæ in utraque lingua exstat, in Syr. litt. nonnisi cum **ܕܝܐ** adhibetur ut **ܕܝܐܚܐܝܥ** (*sicut*). - 2° Chaldaica dialectus plura vocabula habet idem significantia ac in lingua Arabica, ut verbum **ܕܝܥܬܝܕܐܕ** (*impedivit*), **ܕܝܥܬܝܕܐܕ** (*brevis fuit*), aliaque, quæ alio sensu in Syr. litt. exstant. - 3° Plurima nomina et verba Semitica quæ in lingua Arabica usitata sunt, in lingua Chaldaica sunt conservata, at Syriaca litteralis ea amisit ita ut nullum eorum in ipsa remanserit vestigium; ex. gr. verba:

ܕܝܐܬܪܐܡ	ܡܢ ܐܝܠ	<i>propter</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܐܘܠ	<i>primus</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܪܚܠ	<i>agnus</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܐܝܬ	<i>leo</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܚܢܦܫܐ	<i>scarabæus</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܕܦܬܪ	<i>liber</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܕܢܝܥ	<i>exterritus est</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܪܚܝܫ	<i>lavit</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܕܥܦܪܐܢ	<i>crocus</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܚܢܐ	<i>instruxit</i>
ܕܝܐܬܪܐܡ	ܐܪܩ	<i>effudit</i>

ex his exemplis eadem esse etiam in dialecto Mandaitica.

ARAB.	CHALD.	SYR. LITT.	
أُذُنٌ	ܐܘܢܐ	ܐܘܢܐ	Auris
أُخْتُ	ܐܚܬܐ	ܐܚܬܐ	Soror
أَنْفٌ	ܐܢܦܐ	ܐܢܦܐ	Vultus
بِشَارَةٌ	ܐܚܕܐ	ܐܚܕܐ	Nuncium
دِجْلَةٌ	ܕܝܠܓܐ	ܕܝܠܓܐ	Tigris (fl.)
زَمَنٌ	ܐܠܡܢܐ	ܐܠܡܢܐ	Tempus
صَغِيرٌ	ܐܠܡܢܐ	ܐܠܡܢܐ	Parvus
ضَلَعٌ	ܐܠܡܢܐ	ܐܠܡܢܐ	Costa
ضَفْدَعٌ	ܐܠܡܢܐ	ܐܠܡܢܐ	Rana
أَصْبَعٌ	ܐܠܡܢܐ	ܐܠܡܢܐ	Digitus
صَدِيقٌ	ܐܠܡܢܐ	ܐܠܡܢܐ	Justus
رُكْبَةٌ	ܐܠܡܢܐ	ܐܠܡܢܐ	Genu
سُلْسَلَةٌ	ܐܠܡܢܐ	ܐܠܡܢܐ	Catena

Denique lingua Syr.litt. testatur Chaldaicam dialectum sese antiquiorem esse per vocabula quæ ipsa continet formam Chaldaicam habentia, nullatenus suis regulis seu elementis conformia, ex. gr. *ܐܠܡܢܐ* et *ܐܠܡܢܐ* (*tunc*), in quibus *ܐܠܡܢܐ* et *ܐܠܡܢܐ* in Syriaca lingua litter. nullum sensum habent, at in Chald. significant *hic* et *iste*; idem dicendum de *ܐܠܡܢܐ*, *ܐܠܡܢܐ*, *ܐܠܡܢܐ*, *ܐܠܡܢܐ*, (*aliis*). Atque hæc satis sunt ad demonstrandum linguam Syriacam Babyloniorum quæ a Judæis conservatur, puriorem

esse ac eam quam Syri Christiani litteralem vocant. Ex his tamen noli concludere deesse omnino in lingua Syr. litt. puncta in quibus ipsa dialecto Chaldaicæ præstet, hæc tamen paucissima sunt.

Restat ut aliquid dicamus de lingua qua scriptæ sunt famosæ ac innumeræ inscriptiones antiquæ quæ ducentis abhinc circiter annis inveniri cœpere in Babylonia et Ninive exaratæ alphabeto quod dicitur vulgo cuneiforme. Igitur cum hæ inscriptiones cognosci cœperint, eruditi Europæi illis attentionem præstiterunt, magnoque conatu tentarunt eas legere ac interpretari; et post longos ineffabilesque labores non multis abhinc annis aliqui ex his investigatoribus proclamaverunt se ex suis studiis ac investigationibus detexisse has innumeras inscriptiones non una esse exaratas lingua, sed maximam earum partem, quæ præsertim ex Ninive ac Babylonia extractæ sunt, esse lingua Semitica exaratas quam Assyriacam nominarunt; has inscriptiones non uno eodemque tempore esse factas, sed plurimis successivis temporibus usque ad tempora epochæ Christianæ; scripturam cuneiformem tria habere alphabeta, quorum unum hieraticum id est sacrum, alterum archaicum, tertium recentius. Lingua autem Semitica quam hi docti sibi suadent se ex illis inscriptionibus eruisse, et quam Assyriacam vocare statuerunt, non est lingua Syriaca seu Aramaica nota, sed ab ea et a ceteris linguis Semiticis magnopere differt. Hæc est summa sententiarum quæ hodie circa linguam inscriptionum cuneiformium Assyriæ et Babyloniæ vigent apud istos paucos eruditos qui harum rerum studiis laudabilissimo proposito sese dederunt in Europa, quorumque principes inter Gallos sunt Oppert, Lenormant, Menant, etc.

Nos autem harum opinionum instituto examine, sentimus eas nullo solido fundamento inniti, contendimusque cum doctissimo orientalista Renan quæstionem de interpretatione inscriptionum Chaldaicarum esse adhuc insolutam. Asserimus ergo linguam quam prædicti eruditi existimant se in inscriptionibus cuneiformibus invenisse et quam novo nomine Assyriacam vocant non posse esse linguam antiquæ Babylonis neque Assyriæ, quia Assyriorum atque Babyloniorum qui vulgo nomine Chaldæorum noti sunt, lingua Aramaica erat; hæc autem de qua agimus non est lingua Aramaica, sed est confusa atque insipida mixtura ex linguis Hebraica, Syriaca, Arabica, ac aliis.

Sed antequam ultra in hoc argumento procedamus, operæ pretium existimamus nonnulla de origine regnorum Assyriorum ac Babylonensium necnon de Chaldæis, antiquissimis Babylonis Assyriæque dominis ac habitatoribus, disserere. Quoad primum, aliqui ex scriptoribus Europæis recentioribus illa duo regna non a Semitis sed a Cus^hitis id est a stirpe Cus^h filii Cham fundata esse asseruerunt. Sed contra hanc assertionem habemus quod Ninive quidem, Assyriæ metropolis, clare refertur (Gen. X, 11) ab As^hshur qui est filius Sem (Gen. X, 22) fundata esse. Quod autem attinet ad Babylonem, dicitur quidem (Gen. X, 11) Nemrod filius Cus^h in ea regnasse, sed ut *venator* i.e. ut victor (ital. *conquistatore*) non ut fundator. Fundatio enim hujus celeberrimæ urbis locum habuit paulo post diluvii cessationem (Gen. XI, 2 et seq.). Ceterum poterat Nemrod Cushita ut *venator* populos Babylonis Semitas subjugare quin inde inferre liceat populos Babylonis ipsos fuisse Cushitas, præsertim cum nullibi in historia sacra dicatur Nemrod civitates fundasse, sed tantum in eis regnasse (Gen. X, 10).

Tota autem historia posterior monstrat populos illos fuisse Semitas, ut mox videbimus.

Quoad *Chaldæos* speciatim, plures quæstiones sese offerunt. Cur *Chaldæorum* nomen apud *Hebræos* habet litteram *sin* (dicunt enim *Casd^{hh}* pro *Cald^{hh}*), cum apud *Græcos*, *Latinos*, *Syros*, ipsos *Rabbinos* i. e. *Judæorum* litteratos habet *lamad^h*? (1) Unde oriunda est hæc gens? Differtne stirpe a *Babyloniis*, *Assyriis* ceterisque *Aramæis* populis *Orientalibus*? Cur hoc nomen apud omnes gentes (apud ipsos *Aramæos*) synonymum est etiam *Astrologorum*?

Diversa de his quæstionibus dicta sunt ab eruditis, cum nonnisi incerta de his rebus ut plurimum habeantur documenta. Liceat tamen nobis nonnulla summis labiis attingere. Primo observamus nil certi de his antiquissimis populis nobis innotescere nisi ex sacris Bibliis *Hebræorum*, cum omnia eorum populorum propria documenta perierint; *Græcorum* autem libri, quamquam maximam utilitatem afferant, non possunt omnes in testimonium tuto vocari. Ceterum pro antiquissimis temporibus cognoscendis parum inserviunt scriptores *Græci*, cum antiquissimus horum scriptorum, celeberrimus historiographus *Herodotus*, nonnisi ineunte seculo V^o ante Christum vixerit. Unicus igitur fons ex quo possimus certam ac tutam haurire notitiam de *Chaldæis* antiquis, est liber sacer *Hebræorum*.

Jam vero quod ad *Chaldæorum* originem et genus attinet, sciendum est hunc populum semper creditum

(1) Nomen *Casdæorum* cum s videtur notum atque vulgatum fuisse ipsis *Chaldæis*; *Rabbini* enim qui linguæ *Chaldaicæ* antiquæ hæreses evaserunt *Chaldæos* ut populum per *ܟܠܕܐܝܝܢ* cum s significant, ut *astrologorum* autem eorum per *ܟܠܕܐܝܝܢ* cum l. Itē in libro *Arabico Agricultura Nabatæorum* dicto, ejus textus originalis *Aramaicus* est, nominantur tum *Casdæi* *ܟܠܕܐܝܝܢ* tum *Chaldæi* *ܟܠܕܐܝܝܢ*.

esse Semiticum et eundem ac Babylonensem seu Assyrium. Sed præsentis seculi initiis inter cujusdam scholæ doctos in Europa prævaluit opinio Chaldæos fuisse populum a Babylonensibus, Assyriis ceterisque populis Semiticis Orientalibus diversum, eum non Semiticum fuisse sed Arium seu Indo-europæum aut Scytham, vel, ut alii malunt, Turanium seu Mongolicum, scilicet e stirpe Turcarum. Novissimus hujus opinionis fautor videtur esse famosissimus Orientalista Renan. (Vid. *Hist. des lang. Sémit.* pag. 62 et seq.).

Sed, omnibus serio consideratis, antiqua doctrina nobis sola videtur esse vera, nempe Chaldæos et Semiticum populum fuisse et eosdem ac Aramæos Orientales nempe Babylonenses et Assyrios. Etenim, ut a primo incipiamus, observandum est Chaldæorum nomen ut populi regnantis in s. Bibliis primo occurrere tempore Tarach patris Abrahami patriarchæ, centum quinquaginta circiter annis tantum post fundatam Babylonem. (Vid. Gen. XI, 28, ubi narratur Tarachum hunc urbem natalem Ur Chaldæorum reliquisse ut se in Syriam conferret). Observa hic Chaldæos fuisse non solum in Babylonica regione, sed et in Mesopotamia, nam hæc urbs Ur in Mesopotamia erat. Jam vero quod argumentum hic invenere scriptores novæ sententiæ, quod Chaldæi non fuerint Semitæ? Imo cum hæc terra Chaldæorum patria Abrahami ejusque parentum esset qui certissime Semitæ erant, atque illo tempore aramaice loquerentur ut testatur Scriptura, (Gen. XXXI, 47), probabilissimum est Semiticam Abrahami linguam in illa terra vernaculam fuisse. Adde quod si Chaldæi non essent Semitæ, eorum quoque nomen non esset Semiticum; atqui Casdæorum nomen Semiticum est, teste s. Scriptura (Gen. XXII, 22), ubi refertur

nepoti Abrahami hoc nomen impositum esse. Prima mentio igitur nominis Chaldæorum in documentis historicis nullum suppeditat argumentum pro nova opinione quam oppugnamus. Post plura secula apparet denuo Chaldæorum nomen in historia Biblica seculo VIII° ante Christum, sed quomodo apparet? Ut synonymum Babyloniorum, qui, fatentibus adversariis, Semitæ erant, imo quorum terra omnium Semitarum scaturigo fuit et ideo Semitici generis prototypus. Infinita sunt Scripturæ loca in quibus sic occurrit nomen Chaldæorum sensu Babylonensium. Vid. inter cetera 4 Reg. XXV, 4, 5, 10, 13, 24, 25, 26, collata cum v. 1, 11, 13, etc. Vide etiam Is. XLIII, 14 et 48, 14 et 20, in quibus locis ii qui hic et alibi dicuntur Babylonenses, appellantur Chaldæi. Adde Jer. XXI, 4 et 9; XXII, 25; XXV, 12; Ezech. XXIII, 23, ubi expresse nominantur plures urbes Chaldaicæ præter Babylonem. Vide etiam Ez. I, 3 et XI, 24 ubi regio Babylonica terra Chaldæorum vocatur. Nec dicatur Herodotum antiquissimum Græcorum historiographum (VII, 63) Chaldæos ab Assyriis distinxisse cum dixerit illos inter hos vixisse. Nam si admittatur Herodotum per Chaldæos intellexisse Babylonenses, tunc verum est Chaldæos inter Assyrios vixisse, cum hi et illi, quamquam ejusdem originis, duos distinctos populos formarent. Sin autem supponitur Herodotum Chaldæorum nomine famosissimum Astrologorum in Babylonia cætum, quod probabilissimum est, intellexisse, tunc nulla remanet difficultas. Secus quis sibi persuadere potest Herodotum qui sec. V^o vixit antiquitatem melius cognovisse quam tot scriptores Hebræi, Isaias, Jeremias, Hezecias, auctores librorum Regum et alii, qui omnes vel vicini Chaldæis vel cum eis mixti et omnes contemporanei erant; quique cuncti Chaldæos exhibent ut eundem

populum ac Aramæos Orientales? Id autem tam notissimum est apud ipsos Aramæos, ut quamquam eorum scriptores nomen Chaldæorum fere nonnisi pro Astrologis usurpent, tamen non raro illud de Syris Orientalibus adhibeant. Satis sit Barhebræi celeberrimi scriptoris Syri testimonium qui in sua parva grammatica metrica de Syris Orientalibus loquens dicit **ܐܡܝܢܐ ܕܡܝܢ ܥܕܢܝܐ**. **ܚܝܐ ܕܡܝܢܐ ܚܝܐ** « mirabiles Orientales (Syri), filii antiquorum Chaldæorum. » Vid. etiam Barhebr. (*Édit. Martin, tom. II, pag. 5, l. 10.*)

Profecto nescio an extet in tota veteri historia aliquod factum majoribus ac solidioribus argumentis fultum, an evidentioribus rationibus possit veritas sese manifestare. Nam sane incredibile est quod Chaldæorum immensus, florentissimus ac potentissimus populus, ut doctis notum est, e terra perierit quin reliquias in regionibus quas incolebat reliquerit. Atqui in Babylonice regionis populatione hodierna quæ est evidenter Semitica, nullum elementum non Semiticum cernitur præter exiguas colonias Persicas, Turcicas vel Indicas hic illic disseminatas, quæ ab indigenis imo ab ipsismet ut extraneæ considerantur, quemadmodum in universis mundi partibus semper extranei inveniuntur cum indigenis, quasque si quis assereret ab antiquis Chaldæis descendere, is ut stultus ab omnibus haberetur. Denique ut possit prudenter suspicari Chaldæorum fuisse genus non Semiticum, oportet ut habeatur saltem unum aliquod documentum in quo tum Chaldæi (quatenus populus, non quatenus Astrogolorum secta) tum Babylonenses seu Assyrii seu Syri Orientales ut duo populi ab invicem distincti nominentur. Jam vero adversarii nunquam poterunt hujusmodi documentum proferre, cum nos e con-

tra innumera habeamus documenta genuina, authentica, contemporanea et omni exceptione maiora contrarium probantia. Vide supra.

Denique tam evidens est ac rationi consentaneum Chaldæos fuisse populum Semiticum, ut ipse Renan, sui ipsius oblitus, aliis in locis sui libri fassus sit Chaldæos non solum Semitas fuisse, sed præcise Aramæos. Nam (pag. 245 et 249 textu et nota, et pag. 250), admisit scientias ac omnigenam culturam quibus celebrer in historia Nabatæorum populus illustratus est, tribuendas esse Chaldæis eo quod Chaldæi hoc nomine etiam vocati sint (pag. 242 et 243). Jamvero Nabatæos fuisse Semitas ac præcise Aramæos, est doctrina clarissima ipsius Renan quam sæpe repetit in suo opusculo *Mémoire sur l'âge de...l'Agriculture Nabatéenne* (pag. 243 et 247). Unde necessario sequitur Chaldæos fuisse Aramæos (pag. 243 lin. 3 ab imo, pag. 247 l. 6 ab imo, 249 l. 7, etc.).

Falsissimum est igitur quod prædicti auctores mira discrepantia asserunt, Chaldæos scilicet fuisse origine vel Scythas, vel Turcas, vel Curdos, vel alium quemcumque populum non Semiticum. Nam quod attinet speciatim ad Curdos (de ceteris enim sufficit eos nominasse ut ridicula absurditas appareat), sequentia observare lubet.— 1. In Aramaicis documentis, et ipsorum Rabbinorum qui in Babylonia litteras Chaldaicas didicerunt scriptis, quæ documenta maiorem merentur fidem quam omnes doctorum recentiorum novitatem amantium conjecturæ, alii sunt Chaldæi **ܚܕܝܐ**, alii Curdi **ܡܕܝܐ**.— 2. Deinde non negamus in Assyriaca regione et in Kurdistan existere adhuc Curdos cum Semitis mixtos, sed ii ab omnibus considerantur ut diversissimi a Chaldæis necnon

Persis affines. In Babylonica autem regione ubi potissimum regnabant olim Chaldæi rarissimi sunt Curdi. Profecto si quis in Oriente auderet dicere alicui homini qui se crederet descendere ex antiquis Chaldæis: Tu es Curdus, risu ut non dicam contumelia susciperetur. — 3. Denique, quis homo rerum naturam considerans sibi suadere potest Chaldæos, de quibus notum est ad quantum culturæ intellectualis et civilis gradum ascenderint, eundem esse populum ac Curdos qui, ut notissimum est, nullam unquam litteraturam aut gradum vel minimum culturæ civilis habuerunt nec usque ad hunc diem habent? Igitur inutile est originem Chaldæorum e longinquo petere cum positiva documenta testentur eos aborigines in Chaldæa fuisse, quæ certissime, fatentibus ipsis adversariis, Semitica erat et usque ad hunc diem Semitica est.

Sed adversarii objiciunt quod nomina regum et magnatum Assyriæ non sunt Semitica; ergo Chaldæi non erant Semitæ. — Hoc (non negamus) argumenti speciem habet, estque unicus adversariorum prætextus. Nihilominus respondemus: Aliqua horum nominum, fatentibus adversariis, sunt aperte Semitica; ergo eodem, imo majore jure concludimus Chaldæos qui hæc nomina ferebant Semitas fuisse. Cetera nomina regum et magnatum Chaldæorum prout jacent, in omnibus mundi linguis inexplicabilia sunt; ergo aut dicendum est ea origine quidem Semitica fuisse, sed postea, ignota causa, corruptionem passa esse, ut sæpe evenit; etenim plura nomina Biblica ad Hebræos, Aramæos, Arabes vel ad ceteras gentes Semiticas relata, inexplicabilia sunt prout jacent; aut (quod probabilius est), nomina ad Chaldæos pertinentia, quorum Semitica etymologia non apparet, a Chaldæis (ut astrologis) superstitionis ergo conficta esse ut

astrologica seu magica cognomenta, quod in hujus futilissimæ artis cultoribus vulgatissimum est.

Sed, inquit doctor Renan (lib. cit. pag. 65), Chaldæi, teste Daniele I, 4 habebant linguam propriam, ergo non erant Semitæ .- Respondeo : 1° Argumentatio non regit, ut evidens est; nam poterant Chaldæi linguam propriam habere et simul Semitæ esse .- 2° Chaldæi, teste Daniele II, 4, allocuti sunt regem aramaice, ergo Aramæi erant. Deinde si per Chaldæorum linguam et litteraturam intelligitur astrologia et ceteræ Chaldæorum ut astrologorum scientiæ occultæ, quod probabilissimum est, non sequitur Chaldæos ut populum non fuisse Semitas. Denique etiam apud Romanos dicebatur Latinorum seu Latina litteratura instrui, hodie etiam in scholis Arabum dicitur Arabum litteratura institui, consequiturne Romanos non fuisse Latinos, aut Arabum scholas non esse Arabicas? Ipse Oppert celeberrimus Assyriologus de quo supra, fatetur et sustinet nomina Chaldaica, de quibus sermo, non explicari nisi in lingua quam ipse in inscriptionibus cuneiformibus se invenisse asserit, quæque Semitica est, ut peritis notum est.

Triumphaliter autem objicit Renan (lib. cit. p. 69 et seq.) : Quæ referuntur in historia de magnis gestis Babylonensium et Assyriorum, de eorum militari ingenio et potentia, atque cultura in politica, scientiis, artibus, magnificorumque monumentorum erectione, omnia hæc non possunt Semitis quadrare, quia Semitæ ad res gloriosas moliendas inepti sunt; ergo Chaldæi qui hæc fecere, non erant Semitæ .- Sed nos retorquentes argumentum respondemus : Hæc omnia gloriosa gesta opus sunt Chaldæorum, ut testatur historia, qui ut supra demonstravimus, Semitæ erant; ergo falsissimum ac

injuriosissimum est hujusmodi magnarum rerum Semitas incapaces esse. Etiam si verum esset Judaicam nationem, ut Renan contendit, quam ipse super omnes Semiticas gentes extollit, hujusmodi incapacitatis argumenta exhibuisse, consequitur ne omnes Semiticas nationes eodem vitio laborare? Nihilominus alibi (p. 249) admittere coactus est Renan sui oblitus, Chaldæorum scientias in historia tam celebres, Semiticas fuisse.

His prælibatis, demonstrandum nunc nobis est assertum quod supra posuimus, nempe Assyriorum ac Babylonensium linguam Aramaicam fuisse contra Oppert ceterosque Assyriologos qui contendunt hanc linguam Semiticam quidem fuisse, sed non Aramaicam. Id autem duorum generum argumentis demonstrabimus quorum alterum petitur ex lingua ab Assyriologis inventa in se considerata, alterum ex consideratione populorum quibus hæc lingua tribuitur.

Ut a primo incipiamus, observamus ante omnia nomen ipsum ab hac schola excogitatum linguæ Assyriacæ esse omnino novum, nullibi enim in monumentis antiquis memoratur lingua Assyriaca ut ab Aramaica seu Syriaca distincta, vel in ipsis Bibliis sacris quæ tam fuse de Assyriis et Babyloniis loquuntur, neque in ceteris monumentis Judæorum, ut Talmudim quorum unum in ipsa Babylonia factum est. Unde licet concludere nunquam antiquitus extitisse hujusmodi linguam a ceteris linguis hucusque notis distinctam. Deinde cum ceteræ linguæ antiquæ omnes etiam quæ perierunt vestigia plus minus copiosa reliquerint, credibile non est linguam de qua agimus, si extitisset, ne verbum quidem unum in tota antiquitate reliquisse exceptis nominibus propriis quorum etymologia incerta est. Impossibile enim est tantos ac tam

celebres populos quales fuerunt Babylonii ac Assyrii, nullum suæ linguæ vestigium apud posteros vel apud vicinos populos reliquisse.

Alterum argumenti genus ad confutandam linguam Assyriacam Assyriologorum ex positiva historia desumitur, quæ certissime testatur linguam Assyriorum ac Babyloniorum Aramaicam fuisse, eamdem scilicet quæ vigebat olim in Syria ac Mesopotamia, utique cum aliquali varietate sicut omnibus mundi linguis varietas inest propter locorum diversitatem.

Ut ab Assyriis incipiamus, facile demonstratur eorum linguam antiquitus Aramaicam fuisse. Nam—1° Habemus insigne testimonium sacri Codicis in quo refertur II Reg. XVIII, 26, cum urbs Jerusalem obsidione ab Assyriorum exercitibus cincta esset, Judæorum duces ac sacerdotes ab Assyriorum ducibus petiisse ut lingua propria id est Assyriaca coram plebe Judæa hanc linguam non intelligente, loquerentur. Jam vero hæc lingua in sacro textu appellatur Aramaica. Unde evidens est linguam Assyriorum seculo VIII ante Chr. Aramaicam fuisse, quam ideo magnates Judæorum cognoscebant quia eadem erat ac lingua Syriæ ipsis vicinæ. Effugium autem quo Assyriologorum princeps Oppert hujus argumenti tam certi vim labefactare conatur, dicendo eamdem petitionem Judæos potuisse Assyriis facere etiamsi lingua Aramaica non Assyriæ sed Syriæ tantum vernacula esset, hoc effugium, inquam, nihil illi prodest. Etenim credibile non est Judæos sub terrore Assyriorum versantes eorumque gratiam exquirentes, potuisse eos rogare ut lingua non sua ipsos alloquerentur. Interroga Hebræos apud quos hi libri sacri compositi sunt, qui eos conservarunt quique quotidie eis utuntur inde a tempore quo compositi sunt, et uno ore

tibi respondent hic per linguam Aramaicam intelligi linguam Assyriorum.—2° Notum est etiam scriptores veteres, præsertim Græcos et Romanos, sæpe linguam Syriæ Assyriacam vocare, tam notorium erat utrique regioni unam eandemque fuisse linguam.—3° Luculentissimum quoque testimonium habemus ex lingua Samaritanorum qui ex Babylonia ceterisque Assyriaci imperii locis originem ducunt, teste sacro Codice, II Reg. XVII, 24 quorumque idioma est dialectus Aramaica. Evidens autem est quod si lingua Assyriorum diversa fuisset ab Aramaica, Samaritanorum lingua non potuisset Aramaica esse.—4° Denique maximum et irrefragabile argumentum nobis exhibet factum ut ita dicam palpabile et alte loquens in millibus millium incolarum Assyriæ finitimarumque regionum vastarum, qui sunt reliquæ vel potius descendentes antiquorum Assyriorum, quique usque ad hunc diem Aramaicam linguam in loquela adhibent quamquam cursu temporum valde corruptam ut omnibus mundi linguis evenire solet, suam hanc linguam eodem nomine **ܣܘܪܝܬ** ^{Surith} appellantes ac Syri Mesopotamiæ et Syriæ suam. Quod autem hæc Aramaica dialectus hodie in Assyria vigens antiquissima sit neque ex Syria aut Mesopotamia illuc posterioribus temporibus venerit, ex eo certissimum fit, quod nullam transmigrationem aut invasionem populorum ex Syria vel Mesopotamia in Assyriam memoret historia. E contra historia refert celeberrimas invasiones Assyriorum diversis temporibus factas in Mesopotamiam et Syriam. Historiæ igitur magis consentaneum est asserere Aramaicam linguam ex Assyria in Syriam transiisse. Adde quod tam diversa est dialectus Aramaica Assyriæ a dialectis Aramaicis Syriæ et Mesopotamiæ sicut supra exposuimus, ut impossibile sit

Assyriacam dialectum ex Syria vel Mesopotamia provenisse. Hæc satis de Assyria.

Quod attinet ad Babyloniam, certum est etiam hujus vastæ regionis vernaculam linguam antiquitus Aramaicam fuisse. Nam 1°- Hujus populi lingua sæpe in sacra Scriptura Aramaica expresse vocatur, eodem scilicet nomine quo Syriæ Syriaca lingua appellatur. Vid. inter cetera Dan. II, 4, ubi refertur magos et Chaldæos Nabuchodonosor Babylonis regem lingua Aramaica allocutos esse; ibi autem manifestum est hanc linguam ipsam Syriæ Aramaicam linguam fuisse: hoc seculo VII labente ante Chr. evenit. 2°- Deinde reges Persæ qui Babyloniam postea occuparunt, decreta sua ut testantur sacra Biblia, ad subditos Aramaica lingua promulgabant, eorumque gubernatores hac lingua ad ipsos scribebant; vid. Ezr. IV, 7 et seq. ubi refertur ad Artaxerxem Babylonæ regem ejus vicarios in Samaria litteras Aramaica lingua scripsisse, ipsumque hac lingua respondisse: hoc medio seculo VI ante Chr. evenit. 3° - Insuper notissimum est in historia factum Judæorum qui ineunte seculo VI ante Chr. cum plus quam dimidium seculum in Babylonia sub captivitate Nabuchodonosor regis transegissent, suæque propria lingua Hebraica loqui cessassent, in patriam reversi sunt idiomate Babylónico utentes quod idioma est evidenter Aramaicum, ut alibi fuse exposuimus, quo idiomate exinde libri apud Judæos scribi cœpere. 4°- Aliud insigne testimonium nobis præbet Mandaitarum (qui sunt antiquorum Babyloniæ descendentes) Semitica lingua, quæ, ut notum est peritis, pure Aramaica est. Hæc sufficiunt de Babylonia in specie.

Generica autem argumenta plura ad confirmandam hanc veritatem quoad Assyrios simul ac Babylonios

habemus. 1°- Notum est linguam Persicæ gentis dictam Pehlevicam, vocabulis mere Aramaicis refertam esse. Unde autem Persæ hæc vocabula Aramaica antiquis temporibus desumere potuerunt? Nonne ex vicinis Assyriis et Babylonis? Ergo hi duo populi antiquis temporibus Aramaicam adhibebant linguam. 2°- Inde a prioribus Christianismi seculis in quibus lingua Aramaica in Christianismo florere atque documenta scripta posteris relinquere cœpit, Assyriam ac Babyloniam videmus magnam in linguæ Aramaicæ litteratura florescente partem habere. Ergo illis seculis horum duorum populorum lingua vernacula, Aramaica erat. 3°- Denique Assyriologos nostros qui scilicet linguam prætensam Assyriacam invenerunt, antiquissimisque Babylonis atque Assyrii tribuunt, interrogamus: Quid factum est de vestra hac lingua ex quo cuneiformi caractere scribi cessavit? Numquid illico sub terram recondita est cum lapidibus quibus scribebatur? Secus enim, ratio nequaquam potest admittere tantæ ac tam celebris nationis linguam tam radicaliter periisse ut ne vestigium quidem reliquerit neque in lingua quam Judæi captivi Babylone didicere, neque in Samaritanorum idiomate qui ex Chaldæa originem habuerunt, neque in Mandaitarum a Babylonis antiquis descenditium lingua, neque in idiomate vulgari quod nostra ætate in Assyria ac Babylonide viget, neque in illarum regionum epigraphibus Semiticis scriptis alphabeto alio quam cuneiformi quæ ad nos pervenerunt, neque denique in monumentis veterum scriptorum Græcorum et Latinorum qui multa vocabula Aramaica nobis scriptis suis transmiserunt. Si in Assyria antiquis temporibus alia lingua quam Aramaica viguisset, ut contendunt Assyriologi, dicant si possunt cur lingua

Aramaica quæ juxta ipsos extranea erat, cujusque populus in Syria et Mesopotamia fere nullam celebritatem habuit, apud tot hominum myriades in Chaldæa conservata est usque ad hunc diem, linguæ autem nativæ eorum Assyriacæ, ne vestigium quidem illic remanserit. 4°- Tandem quis suadere sibi potest in Babylonide vicinisque regionibus in quibus genus Semiticum formatum est, atque ex quibus omnes gentes Semiticæ egressæ sunt, cujusque proinde lingua prima est historice omnium dialectorum Semiticarum, viguisse vel ab antiquissimis temporibus i.e. a seculo XVIII ante Chr. paulo post Sem patris obitum, linguam Semiticam tam deformem, tam insipidam, tam ridiculam ac deficientem qualem Assyriologi nostri nobis exhibent, omnibus litteris gutturalibus carentem, excepto *h*^h, quæ tamen littera est præcise ea sola qua caret lingua vulgaris hodiernorum Assyriorum, tempore præterito in verbi conjugatione expertem, *mim* pro Arabum *nun tanwini* habentem cum omnes Aramæi e contra suffixum *mim* Arabum et Hebræorum in *nun* convertant, in qua ipsa nomina *Assyriæ* (1) et *Babylonis* (2) sunt male excogitata, quæ denique pro *a* status emphatici quod omnes gentes Aramææ in Assyria et Babylonide habent, *u* substituit? (3)

Sed Assyriologorum princeps Oppert opponit 1°- Quod nomina propria regum et magnatum Assyriæ et Babylonis prout ea exhibent Biblia et alia documenta,

(1) Nomen Assyriæ in Assyria ipsa est ܐܝܪܝܐ *Al^hur* non *Assur* ut excogitarunt Assyriologi.

(2) Babylonis nomen in Babylonia ipsa est ܒܒܠ *Babel* non *Babitu* Assyriologorum, qui haud adverterunt nomina propria in Aramaica lingua nunquam in statu emphatico pronunciari.

(3) Lingua pehlevica clarissime testatur, inter cetera, nomina in lingua Assyriorum ac Babyloniorum in statu emphatico in *a* exiisse non in *u* Assyriologorum nostrorum.

non sunt Aramaica, unde concludit hos populos non fuisse Aramæos. — Respondemus : Doctissimus Renan ejusque schola contendunt hæc nomina non esse Semitica; si ergo argumentatio doctoris Oppert valeret, Assyrii et Babylo-
nii non essent ne Semitæ quidem, et sic funditus corrui-
tota moles linguæ Assyriacæ ab illo constructa. Sed vide
quæ supra pag. 71 diximus de his nominibus.

Opponit Oppert 2° — Assyrios descendere ab Assur fratre Aram, non ab ipso Aram; unde concludit Assyrios non fuisse Aramæos. — Respondemus : Cum Assur et Aram essent fratres, optime potuerunt eandem linguam habere, ita ut cum Hebræi Aramæis viciniore essent, linguam descendentium Assur Aramaicam appellaverint. Ecce enim millia myriadum Syrorum qui hodie Assyriam et vastas regiones vicinas inhabitant, eodem nomine **ܐܡܝܐ** *Surit*^h suam linguam vocant quo Syri Mesopotamiæ et Syriæ Aramaicam suam linguam appellant, ut supra diximus. Nonne Chaldæi, i.e. Babylonenses, ex Ham fratre Sem descendere dicuntur? Et tamen Oppertiani ipsi fatentur ipsos eandem adhibuisse linguam ac Assyrios qui ab Assur nepote descenderunt. Si ergo patrum et nepotis posteris, fatentibus adversariis, eandem linguam habere potuerunt, a fortiori id poterant posteris duorum fratrum.

Conclusio : Cum ergo certissimum sit linguam Assyriorum et Babylonensium Aramaicam fuisse, cumque lingua quam hodierni Assyriologi, ex inscriptionibus cuneiformibus extrahentes, his populis tribuunt, non sit Aramaica, sed insipida mixtura ex Hebraica, Arabica et Syriaca aliisque linguis, jure et merito concludimus problema de lectura inscriptionum cuneiformium adhuc insolutum remanere. Conentur igitur Assyriologi nova

studia in hanc rem impendere, ut ex inscriptionibus Assyriæ et Babylonis cuneiformibus extrahant linguam vernaculo sermoni harum regionum conformem, quemadmodum Ægyptiologi ex lingua Coptica quæ est supersætes Ægypti dialectus, inscriptionum hieroglyphicarum linguam scire potuerunt.

Speciminis ergo hic duo fragmenta exhibemus ex lingua nova Assyriologorum prout ea in lapidibus cuneiformi alphabeto scriptis legunt, caractere Syriaco hodie vigente expressa, ut facilius de hac extranea lingua rectum iudicium formetur.

I^m FRAGMENTUM (1)

ܪܡܢܗܘܐ ܐܗ ܡܪܩܡܐ ܥܠܡܗ ܐܒ ܡܐ ܠܐ ܐܬܡܥܗ
 ܐܠܐ ܬܡܢܐ ܐܠܡܗ ܠܡܠܐ ܡܠܡܠܐ ܐܗ ܐܠܡ ܪܡܢܗ ܡܐ
 ܠܡܠܡܠܗ ܡܐ ܬܡܠܐ ܠܐ ܐܡܠܐ ܡܠܡܠܗ ܐܡܠܐ ܐܡܠܐ
 ܐܗ ܡܠܡܠܗ ܡܠܡܠܗ ܐܡܠܐ ܠܡܠܐ ܐܡܠܐ

II^m FRAGMENTUM (2)

DIALECTUS BABYLONICA

ܠܡܠܡܠܗ ܐܗ ܡܪܩܡܐ ܥܠܡܗ ܐܒ ܡܐ ܠܐ ܐܬܡܥܗ
 ܐܠܐ ܬܡܢܐ ܐܠܡܗ ܠܡܠܐ ܡܠܡܠܐ ܐܗ ܐܠܡ ܪܡܢܗ ܡܐ
 ܠܡܠܡܠܗ ܡܐ ܬܡܠܐ ܠܐ ܐܡܠܐ ܡܠܡܠܗ ܐܡܠܐ ܐܡܠܐ
 ܐܗ ܡܠܡܠܗ ܡܠܡܠܗ ܐܡܠܐ ܠܡܠܐ ܐܡܠܐ

DIALECTUS SYRIACA

ܠܡܠܡܠܗ ܐܗ ܡܪܩܡܐ ܥܠܡܗ ܐܒ ܡܐ ܠܐ ܐܬܡܥܗ
 ܐܠܐ ܬܡܢܐ ܐܠܡܗ ܠܡܠܐ ܡܠܡܠܐ ܐܗ ܐܠܡ ܪܡܢܗ ܡܐ
 ܠܡܠܡܠܗ ܡܐ ܬܡܠܐ ܠܐ ܐܡܠܐ ܡܠܡܠܗ ܐܡܠܐ ܐܡܠܐ
 ܐܗ ܡܠܡܠܗ ܡܠܡܠܗ ܐܡܠܐ ܠܡܠܐ ܐܡܠܐ

(1) Vid. Menant, *Manuel de la langue Assyrienne*, pag. 330.

(2) Vid. Menant, *Manuel de la langue Assyrienne*, pag. 292. Post hæc omnia quæ hucusque de hac nova lingua Assyriaca disseruimus, iudicet impartialis

DIALECTUS BABYLONICA

ܕܐܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ
 ܐܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ
 ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ
 ܐܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ

DIALECTUS SYRIACA

ܕܐܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ
 ܐܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ
 ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ
 ܐܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ ܕܠܗܝܡܐ

lector quid sit dicendum de historiis quas isti Assyriologi texuerunt suæ fictæ lin-
 guæ innixi de originibus Assyriorum ac Babyloniorum, quæque merè novitates
 sunt, veteribus scriptoribus antiquisque monumentis genuinis ignotæ. Dicunt enim
 ante historica tempora quibus celebres Assyrii nomen acquisiverunt, regiones As-
 syriorum et Babyloniorum fuisse olim per secula occupatas a quadam natione ex-
 tranea ex eadem origine descendente ac Turcarum genus, quæ a partibus septem-
 trionalibus versus Orientem vergentibus in Chaldæam irruerit ibique domicilium
 figerit. Huic genti, cui ejus inventores alii nomen *Accad* seu *Accadiorum*, alii *Su-
 mir* seu *Sumerianorum* dedere, non Semitis tribuunt culturam civilem, leges,
 religionem, artes et ipsam scribendi artem; asseruntque ipsam esse scripturæ
 cuneiformis inventricem, quam Assyrii ac Babylonii ab ipsa didicerint. Hanc
 gentem deinceps ab Assyriis ac Babylonii stirpis Semiticæ supervenientibus ita
 superatam esse ut eam paulatim penitus destruxerint nihil ex ea relinquendo nisi
 ejus scripturam ac religionem. Hujusmodi commenta prædicti Assyriologi in
 Europæ scholis divulgant nullo fundamento innixi præter inscriptiones cuneifor-
 mes quarum interpretationem se invenisse proclamant. At in ipsa Europa non
 defuerunt docti viri qui hujusmodi asserta impugnaverint, inter quos præcipuum
 tenet locum praelaudatus Renan, celeberrimus orientalista, qui ridiculum notavit eorum
 qui asserunt genus Mongolicum (ex quo Turcæ originem habuere) quod nonnisi
 destructionibus ac ruinis in mundo innotuit omnibus in seculis, dominatum olim
 fuisse in Chaldaea finitimisque terris; illud in civili cultura ac liberalibus artibus
 gentes Semiticas præcessisse; has gentes ab eo eruditæ esse, etc. Nobis liceat tan-
 tum notare, quod cum lingua Assyriaca quam isti Assyriologi se ex inscriptionibus
 cuneiformibus eruisse prætendunt, nullo, ut copiose demonstravimus, solido
 innitatur fundamento admitti nequaquam possit, jure ac merito de veritate lin-
 guæ Accadicæ seu Sumerianæ quam ipsi autumant in inscriptionibus cuneiformi-
 bus se invenisse, dubitare imo eam recusare possumus et debemus sicut eam
 plerique inter Europæ eruditos recusarunt, inter quos J. Halévy mentionem pecu-
 liarem meretur.

CAPUT III

DE SCRIPTURA APUD SYROS ET DE ALPHABETIS.

Qui artem scribendi in mundo invenit, quam maximum generi humano attulit beneficium, pro quo æternas meretur gratias. Attamen ignotum est nomen primi hominis qui hanc pretiosissimam artem invexit, ignotum et ejus tempus. At potest quadam certitudine sciri apud quam gentem ars scribendi primo inducta sit, et quæ gens eam ceteros populos docuerit.

Sententia plurimorum eruditorum est quod scriptura inventa sit apud gentem Semiticam quæ Phœnicia dicitur, quæque extremas versus Occidentem meridiionalem Syriæ partes incolebat. Causa ob quam hæc nobilissima ars huic populo tributa fuerit, est quod Phœnices olim navigatione et coloniarum in remotis regionibus institutione celebres, ut historia traditur, artem scribendi populos ad quos migrabant docuerint, maxime autem Græcos, omnis generis cultura et scientia ac liberalibus artibus celeberrimos. Quod non est exiguus honoris titulus stirpi Syriacæ, cum Phœnicia sit parvum Syriæ territorium, cujus illustriores urbes erant Tyrus et Sidon. Phœnices autem Syriacum fuisse populum, testatur evangelium (Vid. Marc. VII, 26); et quidem eorum lingua aut mere Syriaca erat, aut Syriacæ linguæ simillima. (1)

(1) Hic sese offerrent plures de Phœnicibus quæstiones quarum tamen discussionem non est locus in his prolegomenis ex professo aggredi. Nihilominus non possumus eas omnino præterire. Igitur observandum est Phœnicum nomen non nisi in Græcorum et Romanorum monumentis inveniri; illi quidem ipsum efferunt per ΦΟΙ, hi autem per Πυ. Præter hos duos populos nullibi hoc nomen exstare cognoscitur, nullum enim ejus vestigium in veteri Testamento, nullum in lingua Hebraica; neque Judæi, neque Arabes illud agnoscunt; Syri autem Christiani illud a Græcis didicerunt; et quod animadversione dignum est, Josephus Flavius celeberrimus Judæorum historicus nunquam in suis historiis vocem Phœniciaæ aut

Sed examine instituto, innotescit non Phœnices ipsos scripturam invenisse, quanquam eam Græcos et Romanos aliosque populos docuerint, sed hanc artem inventam primo fuisse apud aliquam gentem celebrem de Syrorum seu Aramæorum stirpe, quales erant Babylonii et Assyrii huncque populum illam ceteris populis communicasse, præsertim Phœnicibus, quibus ideo veteres scripturæ inventionem tribuerunt quia eam in Græciam attulerunt. Nullum enim documentum historicum positivum habemus quod testetur Phœnices ipsos hanc artem invenisse; et ex omnibus scriptoribus antiquis qui scripturam Phœnicibus tribuerunt, nemo testari potuit eos ipsam invenisse.

Quod autem Phœnices a Babyloñiis vel Assyriis scripturam didicerint, id fere certis argumentis probari potest. Nam – 1° Quamquam Phœnices in historia celebrentur ut navigatione, commercio ac aliquibus aliis artibus versatissimi, tamen nihil aliud de iis memoratur et præsertim quoad scientias. E contra apud Assyrios et Babylonios prima surrexerunt imperia et quidem gloriosissima; historia quoque testatur eos fundamenta culturæ civilis et litterariæ ante ceteros omnes populos posuisse; eorum potentiam et imperium per multa perdurasse secula et ad longinquas terras se extendisse; potentes populos, inter quos ipsos Ægyptios, subjugasse; apud eos primum scientias

Phœnicum adhibuit quamquam græce et apud Græcos scriberet. Phœnices quidem qui dicuntur a Græcis et Romanis, habitabant partem terræ quæ a Judæis Chanaan dicebatur; at non est certum Phœnices et Chanaanicos eundem fuisse populum, neque scitur quo nomine Phœnices suam gentem appellarent, et utrum de progenie *H^ham* ut vulgo creditur fuerint, an de stirpe Aramaica. Hæc similesque quaestiones sunt hodie insolubiles, cum nullum documentum scriptum de illo populo ad nos pervenerit, antiqui vero scriptores huiusmodi quaestiones non attigerint, denique nulla gens quæ ut reliquæ Phœnicum vel Chanaanæorum dignoscatur, superstes sit; imo eorum ipsum nomen a multis seculis omnino extinctum sit.

mathematicas, astronomicas aliasque ingenuas artes clarruisse, quæ certe sine scriptura consistere nequeunt. Historici enim antiquiores narrant, cum Alexander Magnus Babylonem expugnavit, reperta in ea fuisse documenta observationum astronomicarum ab illius civitatis doctis viris scriptis tradita viginti duobus seculis ante Christum id est a tempore Abrahami. In illis vero longis seculis Phœnices nulla claritate noti fuere; sana ergo ratio nequit concedere Babylonios a Phœnicibus scripturam didicisse. - 2° Id confirmatur veterum scriptorum testimoniis. Nam Clemens Alexandrinus qui II post Christum seculo floruit, « Sunt qui asserunt, inquit, Phœnices et Syros primos litteras invenisse. » (Strom. lib. 1) . Plinius autem clarissimus philosophus ethnicus qui seculo I post Christum floruit, « Litteras, ait, semper arbitror Assyrias fuisse; sed alii apud Ægyptios a Mercurio, ut Gellius, alii apud Syros repertas volunt. » (Nat. hist. lib. VI). Inter antiquos historicos qui scripturæ originem Syris tribuerunt, numerandus est Diodorus Siculus qui seculo I ante Christum claruit. - 3° Aliud argumentum habemus validissimum pro Syriaca scripturæ origine, desumptum ex forma nominum ipsarum litterarum alphabeti prout exstant apud Græcos qui litteras a Syris didicerunt, ut supra dictum est; hæc enim nomina formam mere Syriacam habent, cum omnia in A status emphatici exeant, ut mos est nominum in lingua Syriaca; quæ proprietas est sola hujus linguæ. Græci enim cum alphabetum effecerunt, dicunt: *Alpha, Beta, Gamma, Delta*, etc. Ex quo evidenter constat litterarum nomina origine Syriaca fuisse. Equidem Syri hodie hæc nomina sine A fere ut Hebræi pronunciant; at nonne possibile est eos post litterarum inventionem nominumque earum formationem,

cœpisse hæc nomina cum *gd^hamma* (de quo in grammatica n° 165 et seq.) efferre, abscindendo scilicet litteram A finalem ut solent etiam Syri facere? Secus enim si Græci a Phœnicibus nomina litterarum alphabeti ea forma qua Hebræi hodie ea efferunt, accepissent, dicendo scilicet: *Aleph*, *Beth*, *Gamal*, *Dalath*, etc. non intelligitur cur iis postea A finale addidissent, et quidem ea regula, qua in lingua Syriaca hujusmodi augmentum emphaticum regitur, ut scilicet ultima vocalis elidatur. Etenim si Græci ipsi auctores fuissent augmenti litteræ A finalis in nominibus litterarum, non dixissent: *Alpha*, *Gamma*, *Delta*, etc. ut Syriacæ linguæ regula requirit, sed: *Alepha*, *Gamala*, *Delatha*, etc. Id autem maxime elucet in *kappa*, quam litteram si Græci a Phœnicibus accepissent, eam pronunciassent *caph* ut hodie pronunciant Hebræi, cum augmento autem A dixissent *caphpha* vel si mavis *capha*. Atqui sunt Syri soli qui pronunciant *cappa*; ergo Græci a Syris didicere litteram *cappa* et consequenter ceteras alphabeti litteras.

Attamen non defuerunt inter Europæ doctos qui contenderint honorem inventionis scripturæ tribuendum esse non Syris seu Phœnicibus, sed Ægyptiis qui et ipsi olim scientiis, artibus ac omnis generis cultura illustrati sunt. Novissimus, quantum sciam, qui hanc opinionem sustinuerit, est notissimus inter orientalistas eruditissimos Joseph Halévy natione Gallus, qui tamen in opere cui titulus « *Mélanges d'épigraphie et d'archéologie* » postquam totis viribus probare conatus est Phœnices ab Ægyptiis scripturam didicisse, coactus est tandem fateri litteras quas Phœnices seu Syri ab Ægyptiis didicerint nonnisi tredecim esse, nempe *alaf*, *bet^h*, *simcal^h*, *mim*, *res^h*, *t'et^h*, *caf*, *nun*, *pe*, *taw*, *ain*,

he, shin !! At peracto examine, manifestum fit has etiam litteras non esse origine Ægyptiacas, quod sequentibus rationibus probatur—1° Articulationes *t'eth* et *ain* in lingua Ægyptiaca non exstant, non poterant ergo Ægyptiicarum litteras cuiquam populo tradere.—2° Ratio ipsa suadet quod si Semitæ ab Ægyptiis tredecim litteras didicissent, ceterasque alphabeti litteras ipsi invenissent, novas litteras ad calcem litterarum Ægyptiicarum appendissent; attamen nos eas videmus distributas inter has pseudo-Ægyptiacas litteras.—3° In lingua Ægyptiaca necessario existere debebant aliæ litteræ Semiticis similes præter tredecim de quibus agimus; quis enim sanæ mentis homo sibi suadere potest linguam Ægyptiacam tredecim tantum articulationibus constituisse? Atque sana etiam ratio judicat improbabile esse quod Semitæ aliquas tantum acceperint ab Ægyptiis litteras ceteris relictis et postea novas pro his Marte suo invenerint figuras.—4° Hujus opinionis aucteres asserunt nomina tredecim litterarum de quibus quæstio est, esse communia Ægyptiis ac Semitis. Jamvero hoc admitti nequit, etenim nemo omnino scit hodie qualia fuerint apud Ægyptios litterarum nomina; scimus, e contra, Coptos, qui sunt antiquorum Ægyptiorum descendentes, cum Græcorum alphabetum et scripturam seculis posterioribus assumpserunt, haud nova nomina litteris Græcis imposuisse, sed cum litteris Græca earum nomina adoptasse cum levissima mutatione. Quomodo igitur scire possumus similitudinem quam adversarii contendunt? Profecto Syri, quos historia certa testatur multis populis, et vel ipsis Græcis scribendi disciplinam præbuisse, nunquam cogitarunt facere id quod Ægyptii fecerunt, nempe Græcorum alphabetum et scripturam adoptare; et nihilominus

nostri novi doctores volunt Ægyptios omnium populorum in arte scribendi magistros fuisse!! – 5° Denique fatemur post maturum examen figurarum Ægyptiacarum litterarum tredecim de quibus quæstio, nullam in iis nos vidisse similitudinem cum respondentibus figuris Semiticis; putamus autem omnem hominem a studio partium alienum, idem iudicium ferre.

Remanet igitur generi Semitico et præcise Aramaico gloria inventionis scripturæ quæ in antiquo et novo mundo propagata est.

Itaque omni fiducia et veritate licet nobis affirmare omnes populos artem scribendi a gente Syra didicisse. Etenim notum est omnes populos Europæ Occidentales et Septemtrionales a celeberrimis Romanis scripturam accepisse, notum est etiam Romanos a Græcis litteras didicisse seu potius, ut videbimus, ab illis qui ipsas Græcis tradiderunt; denique notum est etiam certitudine historica Græcum populum qui sapientia, scientiarum cultura et virtutibus inter omnes antiquos populos ad summum fastigium ascendit, a Syris artem scribendi accepisse; traditur enim in antiquis Græcorum fastis, circa annum 1590 ante Christum ad Græciam emigrasse coloniam quamdam ex Phœnicia, quæ est extrema versus Occidentem Syriæ pars, præeunte quodam viro cui nomen *Cadmus* (quæ vox Semitica est significatque principem seu priorem), artemque scribendi illuc induxisse, Græcosque ex illo tempore scribere Syriacis litteris cœpisse usque ad hanc diem. Illud quoque summopere notandum est Græcos nomina litterarum Syriaca usque ad hanc diem religiose conservare, (1)

(1) Unum tantum animadvertendum in nominibus Græcis litterarum, quod scilicet in iis littera *taw* pro *ruccah* assumptum est *quahsaj*, et vice versa. Dicitur

illasque eodem ordine in alphabeto dispositas reliquisse ac eæ sunt in Semitico alphabeto. Imo Græci, præ omnibus populis qui scripturam a Syris didicerunt, litterarum nomina maxime formam Syriacam portantia habent, cum ut diximus, eorum magna pars in A status emphatici exit, quæ inter omnes linguas Semiticas proprietas est linguæ Aramaicæ, ut supra dictum est; dicunt enim: *Alpha, Beta, Gamma, Delta*, etc. Latini autem nomina litterarum Syriaca amiserunt, illisque nova nomina quorum singula constant articulatione propria sequente vel præcedente vocali *E* substituerunt. Ordinem tamen litterarum alphabeti Syriacum fideliter conservarunt Latini, imo, ut ita dicam, fidelius quam Græci ipsi. (1) Ut ad Græcos redeamus, hi litterarum figuras Aramaicas conservarunt ea forma quam tempore quo eas didicerunt, habebant; at postquam initio a dextra sinistrorsum per annos scripserint Semitarum more, hunc modum deseruerunt, ac cœperunt a sinistra dextrorsum scribere usque ad hanc diem; sæpe antiquis temporibus utroque modo scripserunt, scilicet lineam a dextra sinistrorsum, alteram a sinistra dextrorsum, et sic porro, aratoris modo. Latini etiam initio a dextra sinistrorsum scripserunt. (2)

enim *beta, delta, heta, teta*, pro *bet^ha, delt^ha, het^ha, tet^ha*. Fatemur difficile esse hujus mutationis dare rationem cum lingua Graeca sono *t^h* non careat. Nec est credibile primos Syros non distinxisse sonum *ruccak^h* a sono *qus^haj*.

(1) Mirum est Arabes, qui nonnisi recentissime scripturae artem a Syris didicerunt, tum ordinem tum nomina litterarum alphabeti paulo post mutasse, quamquam Arabes origine et lingua sint Syrorum fratres, et cum Syris ipsis mixti semper vixerint.

(2) Mirandum est, hodie nullum extare populum qui a sinistra scripturam et lecturam incipiat præter Syros, Hebraeos et Arabes cum iis qui horum populorum scriptura utuntur, item præter Pehlevitas qui sunt veterum Persarum reliquiae; etiam antiqui Persae a dextra scripturam incipiebant. Ceteri populi omnes qui in mundo sunt, vel ipsi qui videntur ab Aramaeis scripturam didicisse ut Abyssini et Indi, a sinistra scribunt et legunt, excepto populo Sinensi et iis qui ejus scripturam adhibent, qui sursum deorsum scribunt et legunt, incipientes a dextra.

Diximus Græcos a Phœnicibus accepisse scripturam. Quoad Italos autem, et præsertim Romanos, a quibus ceteræ nationes Europæ culturam civilem et litterariam didicere, multo probabilius est eos non a Græcis scripturam accepisse, ut vulgo putatur, sed a Phœnicibus ipsis. Multa id suadent.— 1° enim plures alphabeti Latini litteræ diversam habent figuram a Græcis, ut *gamal* (G), *dalat^h* (D), *waw* (F), *pe* (P). Insuper ex characteribus Latinis sunt qui Syriacis similiores sunt quam Græci, ut *P* et *D*.— 2° Nonnullæ Syriacæ litteræ quæ ex alphabeto Græcorum cecidere, in alphabeto Latinorum remanent videlicet *waw* (F) et *qof* (Q) et quidem propriis locis quos occupant in alphabeto Semitico. Incredibile autem est Latinos a Græcis incompletum accepisse alphabetum ac postea illud complevisse inserendo in illud litteras deficientes ex Syriaco alphabeto sumptas eo ordine quo in hoc alphabeto exstant, nisi dicamus Græcos integrum alphabetum, ut a Syris acceperant, Italis tradidisse et postea duas prædictas litteras ex illo expunxisse, quod tamen parum probabile est.

Ex tota hac discussione evidenter colligitur falsos esse illos qui retulerunt Latinos imo et Græcos habuisse initio sexdecim tantum litteras, quibus postea ceteræ litteræ additæ sint; etenim credibile non est Græcos principio deficientem numerum litterarum ex alphabeto Syriaco sumpsisse illudque postea ita complevisse ut novum hoc alphabetum omnino alphabeto Syriaco responderet in litterarum ordine, nominibus et figuris ut reapse res se habet in alphabeto Græco. Idem dicatur de alphabeto Latino.

Attamen hæc historia quadam veritate non caret. Verum enim est Græcos litteras nonnullas alphabeto

Phœnicum addidisse, ad ejus calcem eas relegando; sunt autem quatuor, nempe Φ , X , Ψ , Ω , quæ omnino in alphabeto Semitico desunt, sicut et in alphabeto Latino. Nam quamquam Semitæ primam et secundam ex his litteris pronuntiatione habeant, nempe *pe* cum *ruccak^{ha}* et *caf* item cum *ruccak^{ha}*, attamen proprios characteres pro iis non habent, sed adhibent characteres *pe* et *caf* cum *cus^hhaja*. Græci autem noluerunt Syros imitari in hoc ut unus character duplicem habeat pronuntiationem, et recte quidem, nam ideo Syri cuique sex notarum litterarum duplicem sonum adscripserunt quia revera eadem est articulatio quæ modo sonum habet asperum, modo lenem, unde nulla erat ratio ut duplex figura itidem illi poneretur. Apud Græcos vero Π et Φ nullam dependentiam inter se habent, item K et X ; nisi in conjugatione verborum.

Per hanc quatuor litterarum additionem alphabetum Græcorum evasit viginti quatuor characteribus constans, nempe viginti Aramaicis (nam, ut diximus supra, duas ex alphabeto Aramaico expunxerant litteras) et quatuor additis. Quod autem viginti duas litteras Græci a Syris acceperint, id probat, inter cetera, valor numericus litterarum qui idem est ac apud Syros, ita ut loco deficientium duarum litterarum duo signa numerica litteris Syriacis respondentibus simillima Græci statuerint. Deinde considerandum est octo litteras quas ajunt litteris Phœnicibus additas esse apud Græcos, non in fine alphabeti locum habent, sed distributæ reperiuntur inter ceteras litteras eodem prorsus ordine quo eæ in alphabeto Syriaco extant. Jamvero cuique evidentissimum est quod si hæ litteræ additivæ essent, eæ in fine alphabeti locum haberent, ut sunt quatuor reapse alphabeto

Phœnicio additæ de quibus supra . Denique inter litteras quas ajunt addititias esse, numerantur H et Θ (*h^het^h* et *t^tet^h* Semitarum). Jamvero hæ duæ litteræ eosdem locos in alphabeto Græco occupant ac litteræ Syriacæ illis respondententes , earum nomina sunt eadem , denique earum figuræ magis quam ceterarum litterarum similes sunt characteribus *h^het^h* et *t^tet^h* alphabeti Syriaci.

Cum autem alphabetum Græcum sit unum ex præclaris monumentis quæ antiquitas ad nos transmisit, propter historica documenta quæ in eo includuntur , et cum majores nostri quam maxime necessarium nexum induxerint inter linguam Græcam et nostram Syriacam introducendo in hanc infinita , ut ita dicam , vocabula Græca, linguamque Græcorum tanta consideratione habuerint ut scholarum auditores eadem fere cura eam addicerent ac linguam Syriacam, propter has causas aliasque alphabeti Græci examen prosequi juvat , ejus litteras singillatim discutiendo .

Prima dicitur *Alpha*; cumque hæc littera in alphabeto Syriaco tum *hamzam*, tum vocalem A longam significet, Græci illam pro *hamza* noluerunt adsciscere, sed vocali A tum longæ tum brevi illam assignarunt. Hamza autem revera in lingua Græca existit sicut et in omnibus linguis humanis ; (1) at Syri qui scripturam in mundum invexerunt, eam ante omnes populos perceperunt illique proprium characterem posuere quod nullus alius populus

(1) Tam verum est sonum gutturalem efferri ante vocalem qua syllaba incipit, ex. gr. in *am*, *is*, *u*, *en*, ut hic sonus aliquando in aliam consonantem gutturalem immutetur. Sic apud Hebræos hic sonus gutturalis convertitur in *he* in conjugatione verbi *أعمل* et alibi . Sic aliqui populi in Italia hunc sonum convertunt in *k* ; dicunt enim *kamo*, *kil*, *kuso*, pro *amo*, *il*, *uso*. E contra ipsum *he* aliquando in hunc sonum idest in *hamzam* convertitur, quod est hodie commune Francis, Italis ceterisque populis stirpis Latine .

fecit; cum autem hic unus character significet etiam in alphabeto Syriaco vocalem A longam, Arabum litterati progressum fecere, nam proprium signum hamzæ invenerunt, quod, ut notum est, simile est minutæ litteræ *ain*; recte enim viderunt eam esse veram consonantem ac unam ex litteris gutturalibus. At inter hamzam Arabicæ linguæ ceterarumque linguarum Semiticarum et hamzam aliarum mundi linguarum hoc intercedit discrimen, quod hamza linguarum Semiticarum, præsertim Arabicæ, potest esse et mobilis et quiescens, in ceteris vero linguis et peculiariter in Græca et Latina, hamza non potest esse nisi mobilis in initio vocis aut syllabæ quam vocalis præcedit tantum, nunquam quiescens. Nescio an philologi Europæi hoc discrimen inter linguas Semiticas et suas perceperint scriptisque tradiderint.

Græcorum etiam litterati existentiam hamzæ in sua lingua senserunt, et quidem in initio vocum tantum et signum illi statuere voluerunt; at ad hoc noluerunt primum alphabeti characterem adoptare ad instar Syrorum, sed novum signum illi invenere, quod exiguo waw Arabico simillimum est; ad sinistram vocalis scribunt desuper, spiritumque tenuem vocant.

Post *Alpha* habetur in alphabeto Græco *Beta*, quod hodie Græci molle efferunt ut V Latinum; at eruditi existimant hanc pronunciationem sero apud Græcos introductam esse, ejusque genuinum sonum esse durum ut *be* Arabicum.

Tertia littera est *Gamma* pro *Gamla* Syriaco propter euphoniā. Et hæc littera hodie a Græcis lenis pronuntiatur ut Ġ Arabicum. Quod diximus de *beta* dicatur de *Gamma*. Tandem hic quoque argumentum habemus quod alphabeti auctor Syrus erat non Hebræus; Hebræi

enim dicunt *Gimel* non *Gamal*; Græci autem didicerunt dicere *Gamla* non *Gimla*.

Deinde *Delta*, cujus sonus et ipse est hodie mollis. Vide *beta*.

Quintæ alphabeti litteræ nomen est *E*, cui postea additum est adjectivum *pilson* (tenue) ut distinguerent ab altero *E* longo cui nomen *Eta*. Hæc littera quæ apud Syros consonans est et gutturalis, apud Græcos vocalis evasit, eadem ratione qua *alpha*. Habent quidem Græci et hunc sonum gutturalem id est *H*, sed in principio vocum tantum, nunquam in medio aut in fine. Latini in medio etiam illum habent, at raro; nunquam tamen apud eos duplicatur, sicut nec apud Hebræos. Latini quidem ad significandum hunc sonum, littera Syriaca *h^het^h* utuntur; Græci vero noluerunt eum caractere denotare, sed eum significant per exiguum signum quod spiritum asperum vocant, quodque idem est ac signum spiritus tenuis sed inversum et eadem ratione scribitur. Probabile tamen est Græcos huic litteræ, de qua agimus, antiquitus dedisse nomen *he* cum spiritu aspero ut est apud Syros, et illud scripsisse *E*; postea autem sonum spiritus asperi cecidisse, vel potius mutatum fuisse in spiritum tenuem.

Post *he* Syriacum antiquitus exstabat in alphabeto Græco littera *Waw*, at hodie hæc littera hic non invenitur sed ad calcem alphabeti post *taw* translata est vocaturque *Y* cum spiritu aspero, addito recentius adjectivo *pilson* (tenue). Et hanc litteram, quæ apud Semitas est modo consonans, modo signum vocalis, Græci vocalem tantum reddiderunt. Plura autem probant *ΥΨΙΑΩΝ* esse origine nostrum *waw* quod post tempus e suo loco translatus sit ad finem alphabeti. — 1° Ejus figura simillima est figuræ veteris *waw*. — 2° Ejus vera pronuntiatio est *u* Gallicum,

ut videbimus, quod maxime ad sonum *waw* vocalis accedit, representatque fere semper U linguarum Indo-europæarum ac Semiticarum, nec non ipsius linguæ Græcæ, ex. gr. in ΑΥΤΟΣ quod pronunciatur *awtos* non *ajtos*. -3° Denique in systemate numerico litterarum alphabeti, quod Græci certe a Syris didicere quodque idem est ac systema Syrorum, Græci locum litteræ *waw* quæ apud Syros numerum sex significat, non præterierunt, sed ad significandum numerum sex statuerunt signum, litteræ *waw* recentioris simile, quod vocant *epistemon* ΦΑΥ idest signum *waw*. Quod evidens est argumentum post litteram *epsilon* extitisse antiquitus in alphabeto Græco litteram quæ dicebatur *waw*.

Deinde venit littera, nostro *zain* respondens, quam vocant *Zetâ*. In hoc nomine mutatio *n* in *t* inexplicabilis est. Notanda etiam est differentia soni inter *zeta* Græcum et nostrum *zain*, Græcis enim hæc littera duarum consonantium sonum habet, fere ut *tz* Italicum.

Postea venit littera quam ipsi vocant *Eta* pro *h^het^ha*; apud eos autem non est amplius consonans, sed vocalis E longa. Non est hic prætereundum, quam difficilis sit gutturi non Semitico imo impossibilis recta pronuntiatio hujus litteræ gutturalis fortissimæ, quam tamen infantes Semitarum vix balbutire incipientes facillime et ante omnes ceteros sonos, exceptis labialibus, perfecte pronunciant. Idem dicendum de littera *ain* de qua mox. Ut ad litteram *eta* redeamus, Græci antequam spiritus asperi signum statuissent, aspirationem *he* per hanc litteram *eta* significabant ut adhuc faciunt Latini, ut testantur antiquissimæ inscriptiones. Postquam autem spiritum asperum ad significandam aspiratam consonantem *he* invenerunt, litteram *h^het^h* ex alphabeto non expunxerunt,

sed illam vocalis E longæ signum fecerunt ut antea diximus. Hæc vocalis a recentioribus Græcis ut I effertur, sed plurima habemus argumenta quæ probant Græcos antiquos eam ut E pronunciassse, quod unanimiter docti affirmant. Id corroboratur testimonio Syrorum qui in vocabulis innumeris quæ ex lingua Græca in Syriacam transierunt, pronunciant *eta* ut E, dicentes exemp. grat. *diathêqe*, *skhêma*, non *diathiqi*, *skhima*. Nec difficultatem facit quod Syri Occidentales *eta* pronunciant I, nam hoc solemne est Syris Occidentalibus ut E etiam Syriacum convertant in I.

Post *eta* venit in alphabeto Græco *Theta* pro *tetha*, quæ mutatio in pronuntiatione animadversionem meretur quamquam nullius momenti videatur esse; Græci enim loco duræ litteræ *t* (τ) dentalis Syrorum quam non habent, substituerunt aspiratum sonum *tʰ* (θ), cum e contra loco litteræ Syriacæ *taw* quæ aspirata esse potest, simplex *T* collocarunt. Hanc singularem inversionem, Syri, ut ita dicam, correxerunt in vocibus Græcis quæ in suam linguam introducere; Græcum enim θ per *taw* reddiderunt, *T* autem Græcum per *teth* constanter exprimunt. In alphabeto Latino littera *teth* deest cum hunc sonum non habeant Latini neque *tʰ* Græcorum.

Deinde *Jota* pro *jodha*, quæ semper vocalis est apud Græcos; e contra apud Latinos est modo vocalis, modo consonans ut apud Syros.

Postea *Kappa* cum a post *K* ut Syri antiqui pronuntiare debebant, nam hodie Syri (Occidentales) dicunt *kof* cum *zqafa* quod erroneum est; Hebræi enim et ipsi pronunciant *kaf* seu *kaph* cum *pthahha*; deinde significatio nominis id requirit, nomen enim desumptum est ex *kaf* (palma manus) quod in omnibus dialectis Semiticis

effertur per *pt^hah^ham*.

Deinde *Lambda* (littera *b* euphoniæ gratia inserta est ut linguæ Græcæ indoles exigit), *My*, *Ny*. In harum duarum litterarum nominibus tantum ultima consonans expuncta est; forsitan antiqui dicebant *mim* et *nyn* (pronuncia *nün* modo Gallico), vel potius *mima* et *nüna*.

Deinde venit littera cujus nomen est *Csi*. In origine hæc littera erat Syriacum *s^hin*, cujus sonum cum Græci non habeant, ejus loco sonum duplicem *c* et *s* substituerunt, noluerunt enim hanc litteram ex alphabeto expungere, sed retinuerunt et ad hunc locum retraxerunt qui locus est litteræ Syriacæ *semcat^h* quam postposuerunt in locum litteræ *s^hin*. Hujusmodi permutatio equidem extranea est. Explicari tamen potest dicendo quod antiquissimi Syri *semcat^h* pronunciabant ut *s^h* et *s^hin* ut s quemadmodum faciunt Arabes. Nam et Latini in alphabeto loco *s^hin* habent *S*. In alphabeto Latino nulla littera hic habetur.

Post *csi* exstat in alphabeto Græco littera *O* pro *âin*, quod apud Græcos, item apud Latinos, est semper vocalis. In summa omnes consonantes gutturales alphabeti Syriaci, id est *alaf*, *he*, *h^het^h* et *âin*, vocales evaserunt apud Græcos. Cæterum notandum est nomen hujus litteræ *O* vicinius esse nomini Syriaco quam Hebraico, Syri enim dicunt *ê*, cum Hebræi (item et Arabes) dicunt *âin*.

Deinde *Pi* pro *pe*(1).

(1) Hic habent Græci sonum *P* et in penultimo alphabeti loco habent *F*. Mirum tamen est has duas litteras Græcas quæ hodie sonant ut *P* et *F* Latinorum et Syrorum vel in ore ipsorum Græcorum, antiquitus alios sonos habuisse, testibus populis antiquis qui has litteras ab ore Græcorum audiebant. Et quod magis mirum est, habemus unum populum testem pro una et alterum pro altera. Nam Latini quidem videbant *F* Græcorum diversum sonum habere ac *F* suum, ideoque signum proprium illi statuerunt. E contra Syri id fecere pro *P*. At nec Latini viderunt diversitatem inter *P* suum et *P* Græcorum, neque Syri inter *F*

Postea duæ litteræ alphabeti Syriaci cecidere ex alphabeto Græco *s^aade* et *qof*.

Qof quidem exstat adhuc in alphabeto Latino hoc loco. Apud Græcos autem vestigium hujus litteræ manifestum est in systemate numerico alphabeti, in quo hic exstat signum, litteræ *qof* simile, valens XC, cuique nomen est *cophe* seu *coppa*(1).

S^aade quoque non omnino oblitteratum est in alphabeto Græco, habent enim Græci in systemate numerico extra alphabeti litteras signum cui nomen *sampi*, quodque valet 900.

Ultimæ veteris alphabeti Græci litteræ sunt *rho*, *sigma*, *taw*, quæ omnes sine *alaf* finali nominantur.

Rho quidem est pro *res^h* ut pronunciant Hebræi et Syri, quod significat *caput*. Attamen Hebræi caput pronunciant *ros^h*, quamquam hanc litteram *res^h* pronunciant; ex quo tuto colligere possumus auctorem alphabeti non fuisse Hebræum qui huic litteræ nomen dedisset *ros^h*, sed Syrum.

Sigma autem est pro *simca* expuncta *taw* finali nominis Syriaci; attamen Hebræi pronunciant *samek^h* sine *taw*, quod magis accedit ad nomen Græcum, addito tamen *alaf* emphatico Syriaco. Jam vidimus hanc litteram in alphabeto Græco hic locum *s^hin* occupare, atque *s^hin* illuc translatum esse. Imo Hebræi habent in hoc

suum et *F* Græcorum. Quomodo explicari potest hujusmodi singularitas? Sed quid sit, tolerari nequit quod Duval sæpe citatus in sua grammatica pag. 30 asserit, nempe eruditos Hebræos ætate David regis idest seculo x^{to} ante Christum cognovisse alphabetum Græcum, ejusque rationem in sua litteratura habuisse ita ut David ipse in duobus psalmis alphabeticis 25 et 34 post finem versuum a litteris alphabeti Semitici incipientium addiderit versum a *P* Græco incipientem!! Unde scivit illustris auctor *P* in *פ* Hebraico sonare ut *P* Græcum? Viditne quid simile apud litteratos Judæos qui de omnibus quæ suam linguam respiciunt scripsere?

(1) Semper nomen Syriacum cum asperitate ut regula Syriaca exigit et cum *alaf* emphatico.

loco litteram quæ duplicem sonum fert, scilicet *shin* et *sin*, quorum hoc Arabico *shin* respondet in vocibus communibus linguis Semiticis, ut *شمال*, *بشر*, *عذر*. Quod non est ex mente avertendum. Probabile est hoc *sin* diversum a *simcat* habuisse sonum antiquissime.

Denique littera *Taw* nomen Syriacum perfecte retinuit, quamquam singularem habeat formam.

Post *taw* exstat *ΥΨΙΛΟΝ*, de quo supra. Hujus litteræ verum sonum vidimus esse *u* Gallicum, accedentem nempe ad sonum *u* Syriaci, quod probatur etiam testimonio linguæ Syriacæ quæ hanc litteram in vocabulis a Græca lingua sumptis semper pronunciat ut *U*.

Antequam alphabetum Græcum dimittamus, duo observare liceat.

1° Sex litteræ Syriacæ (*ܚܝܬܐ*) quarum quæque duplicem habet sonum idest *qushshaja* et *ruccakha*, omnes in alphabetum Latinum cum sono *qushshaja* ingressæ sunt. Græci autem hodie *b*, *g*, *d* cum *ruccakha* pronunciant, et sic etiam pronunciabant ipso seculo VIII° post Christum ut ex monumentis Syrorum manifestum est. Sed probabile est hanc esse novitatem, Græcosque has omnes litteras cum *qushshaja* pronunciassent olim. Quod ex eo etiam confirmatur, quod si *b*, *g*, et *d* lenes idest aspiratæ a Græcis pronunciarentur, Latini in Græcis vocabulis has litteras scripsissent *bh* vel *v*, *gh*, *dh*, ut scripserunt *ph* non *F* pro *Φ*, item *th* pro *Θ*, *rh* pro *Ρ* Græco, *ch* pro *Χ*. Mirandum est tamen quod Græci discrimen inter suum *Φ* et *F* Latinorum ignorarunt aut non considerarunt, etenim eadem figura utramque litteram scripsere; item dicatur de consonanti *V* Latina, quam modo per *B*, modo per *Y*, modo per *OY* significarunt. Considera diversitatem criterii philologici inter diversas nationes.

2° Nomina litterarum alphabeti apud Græcos argumentum validissimum nobis præbent quod Syriæ incolæ plus quam mille sexcentis annis ante Christum linguam Syriacam pronunciabant more Orientalium non Occidentalium, Græci enim acceperunt a Syris qui ad illos alphabetum attulerunt: *Alpha, beta, gamma*, etc. per *a*, more Orientalium, non autem *Alpho, beto, gammo*, etc. ut efferunt Occidentales. Item Græci non dixere *juto, cāfo*, ut dicerent hodie Occidentales, sed *jota, cappa* ad normam Orientalium.

Atque hæc de alphabeto Syriaco quoad nationes Europæas. Quod attinet ad populos Asiaticos, illi etiam sine dubio a Syris scripturam didicerunt. Etenim Hebræi quidem, litteras eodem ordine in alphabeto suo dispositas habent ac sunt in alphabeto Syrorum, idque vel ipsa Davidis regis ætate id est seculo ante Christum XI°, ut manifestum est ex ejus psalmis alphabeticis. Jam vero sine contestatione, alterutra gens debuit hunc ordinem alteri tradere, scilicet aut Hebræi Syris aut Syri Hebræis. Atqui Hebræorum populus in migrationibus, captivitate aut civilibus perturbationibus plura secula exigit, nullumque culturæ civilis aut litterariæ splendorem præstulit usque ad tempus Davidis regis; unde palam fit impossibile esse hunc populum credi auctorem ordinis litterarum alphabeti; et si ordinem litterarum a Syris didicit, ergo et alphabetum ipsum idest artem scribendi; incredibile enim est Hebræos habuisse antea alphabetum a se inventum et postea hujus litteras ad normam alphabeti Syriaci concinnasse.

Notum etiam est et certum Persas antiquitus alphabeto Syriaco scripsisse, ut historia testatur; et usque ad hunc diem conservata sunt apud Persas non

musulmanos duo alphabeta ex Syriaco desumpta, quorum alterum dicitur *Zendicum*, alterum *Pehlevicum*. Præterea Armeni antequam efformatum ipsis fuerit seculo VI° post Christum alphabetum quo nunc utuntur, Syriaco alphabeto scribebant, identidem Græco. Arabes denique a Syris scripturam didicerunt, eorum alphabetum adhibentes quo usque ad hunc diem utuntur, quamquam multam variationem temporum decursu subierit donec ad statum quo nunc invenitur reductum sit (1). Vide quomodo omnes populi antiqui celebriores nobilem scribendi artem a Syris didicerint. Nam et Indorum et Æthiopum alphabeta plures insignes eruditi statuunt ab alphabeto Syriaco desumpta esse. De alphabeto Æthiopum nullum dubium esse potest, cum in eo litterarum figuræ fere eadem sint ac in alphabeto Himjaritico de quo supra, quodque certe ab alphabeto Aramaico desumptum est. Tantummodo Æthiopes nonnullam variationem litterarum figuris dederunt ad significandas earum motiones seu vocales.

Non est dubium quin felicissimus homo qui figuras alphabeti invenit, earum etiam ordinem et nomina, quales hodie extant, statuerit. Quod attinet ad nomina, ea certe omnia, vel saltem maxima pars, etymologica sunt, desumpta ex nominibus rerum quas litterarum figuræ repræsentant; *Alaf* enim *taurum* significat utpote cujus figura tauri caput repræsentat (2); *beth* significat

(1) Mirandum est Græcos quamquam longe dissitos tum loco tum stirpe tum lingua a Syris a quibus alphabetum didicerunt, horum alphabeti ordinem, figuras atque nomina per tot secula, nimirum plus quam tria millia annorum, intacta prout erant die quo ea acceperunt retinuisse, Arabes autem qui forsitan non ante v^m post Christum seculum artem scribendi a Syris acceperunt tantas immutationes in alphabetum Syriacum quoad litterarum figuras, ordinem et nomina induxisse.

(2) Nomen *alfa* significans *taurum* exstat in lingua Hebraica eratque etiam, ut creditur, in Phœnicia; necessario etiam in lingua Syriaca exstare debebat, sed postea perditum est. Ceterum, interpretatio nominis *alfa* per *taurum* non est certa, etenim Hieronimus et Eusebius scriptores insignes seculi iv et lingue Hebraicæ

domum; *gâmal* camelum; etc. Uno verbo, litterarum figuræ in origine repræsentabant res quarum nomina illis data sunt. Ordo autem seu dispositio litterarum in alphabeto argumentum est clarissimum ingenii ejus auctoris; non enim litteras disposuit juxta singularum organa quibus efferuntur ut res se habet in alphabeto Sanscritico, sed eas distribuit ita ut possint cursim efferri sine difficultate, (hanc considerationem et celeberrimus Barhebræus fecit), ponens initio *alaf* quod ex gutture profertur, dein *bet^h* quod ex labiis, *gâmal* quod ex palato, *dalat^h* quod ex dentibus, et sic porro; ita ut facile sit pueris litteras omnes una serie recensere, singula articulationum organa percurrendo unum post aliud quin ullum eorum defatigetur. Aliud etiam in alphabeto observandum est, quod nempe ejus auctor ab *alaf* seu A incœperit alphabetum, quod fere commune est omnibus mundi alphabetis, quod certe imitationis consilio tribuendum est, non enim credibile est inesse in A aliquid quod illud omnibus ceteris articulationibus anteponat.

Jam omnibus notum est alphabeti Syriaci auctorem nullam de vocalibus curam habuisse; etenim consonantibus tantum alphabetum composuit, et si, cum usitari cœpit, nonnullæ consonantes vice vocalium adhibitæ sunt, potest dici id præter intentionem inventoris alphabeti factum esse.

Cetera alphabeta omnia populorum non Semitarum

cognitione versatissimi, cum aliis interpretati sunt hoc nomen per *doctrinam* seu potius *disciplinam* quasi esset ab (didicit) quod origine erat verbum *pe-alaf* ut est adhuc hebraice arabice et chaldaice et postea apud Syros mutatum est in . Hæc interpretatio multo probabilior est; recta enim ratio judicat auctorem alphabeti voluisse alphabetum inaugurare non per tauri aut alius belluæ nomen, sed per verbum significans disciplinam ut vel ipso initio alphabeti lectorem adverteret ad disciplinam quæ est alphabeti scopus.

vel ea quæ ab alphabeto Syriaco desumpta sunt, cum ipsis consonantibus figuratas habent etiam vocales. Diverso tamen modo; aliqua enim alphabeta ipsas consonantium figuras temperant juxta vocalium quæ illas comitantur diversitatem: ita sunt alphabeta Abyssinica, Indica, cuneiforme et Ægyptiacum. Hoc systema valde incommodum est; per illud enim multiplicatur enormiter numerus figurarum alphabeti. Alia alphabeta singulis vocalibus figuras separatas in serie consonantium scribendas habent: sic res se habet in alphabetis Græco et Latino ut supra exposuimus, et ceteris quæ ex illorum imitatione conflata sunt, ut Armenorum, Sclavorum, Coptorum, Russorum, etc. Hæc methodus lectori commodissima est, sed scriptori non nihil molesta. Alia denique alphabeta non habent figuras proprias nisi pro consonantibus, neglectis vocalibus, inter quæ principem tenet locum alphabetum Syriacum ut videbimus fusius cap. V.

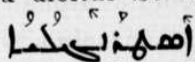
Atque hæc de alphabetorum litteraria constructione satis sunt.

Ut ad scripturam redeamus quatenus est ars, ignotum est quales fuerint præcise figuræ singularum alphabeti litterarum prout ab inventore delineatæ sunt. Nonnulli inter nostri temporis doctos existimant primum alphabetum cuneiforme fuisse, scilicet figuras litterarum habens ad instar inscriptionum quæ aliquibus abhinc annis a ruinis Ninives, Babylonis aliorumque locorum eruuntur, hocque alphabetum cuneiforme progressu temporum tantas mutationes subiisse ut inde natum sit alphabetum figuratum viginti duarum litterarum. Quidquid sit de hac sententia, certum est primum alphabetum Syriacum viginti duabus figuris constans diversitate temporum et locorum diversa produxisse alphabeta plus minus archetypo

similia. Ex his diversis alphabetis, quæ hodie noscuntur, antiquissimum est alphabetum quod dicitur *Samaritanum*, quo Judæi utebantur ante emigrationem in Babyloniam et quo usque ad hunc diem utuntur paucissimi Samaritani scribendo tum linguam Hebraicam (nam habent Pentateuchum hac lingua conscriptum) tum suam Aramaicam dialectum de qua in præterito capite. Alia alphabeta minus antiqua videntur solum in inscriptionibus, inter quæ celeberrimum est *Phœnicium*, quod invisitur in inscriptionibus quæ a Phœniciæ ruinis aliisque locis potissimum in Africa extrahuntur; tum *Palmyrenum*, proprium inscriptionibus urbis Palmyræ celeberrimæ in Syria orientali; deinde quod eruditi vocant *Nabataeum*, quod scilicet a gente quadam Syriaca Nabataeorum nomine nota in inscriptionibus quæ in Syria meridionali videntur adhibitum est; ab hoc natum est alphabetum *Himjariticum*, proprium Arabibus stirpis Himjar, a quo (potius a strangelo) conflatum est alphabetum vulgo dictum *Cuficum*, quod denique produxit alphabetum hodiernum Arabicum quod dicitur *Naskhi النسخي*. Hæc omnia alphabeta et cetera quæ descripturi sumus, sunt non solum sibi invicem valde similia, sed etiam alphabetis Græco et Latino. Ex omnibus autem alphabetis Aramaicis quæ ad nos pervenerunt in libris tradita, est alphabetum *Babylonicum* usitatum sub Nabuchodonosor Babylonie rege, quod Judæi Babylone didicerunt ubi captivi erant (1), atque post reditum in

(1) Eruditi Europæ qui existimant se mysterium inscriptionum quæ in ruinis Ninives et Babylonis repertæ sunt detexisse, earumque lecturam invenisse, dicunt aliqua ex his inscriptionibus facta fuisse eo ipso tempore quo Judæi in captivitate Babylonica erant, idest seculo VII exeunte ante Chr. fmo in ipso seculo V. Quomodo hoc concordat cum facto historico et certissimo quod scilicet Assyrii et Babylonii alphabetum Aramaicum quod quadratum dicitur in illis seculis adhibebant testibus Judæis qui hoc alphabetum secum asportarunt in patriam redeuntes et

patriam seculo VI ante Chr. conservarunt, eoque usque ad hunc diem utuntur; ab ipsis dicitur *Assyrium*, a Samaritanis *Judaicum*, ab eruditis Europæis *quadratum* propter formam quasi quadratam ejus litterarum. Hujus alphabeti figuræ sunt maxime similes litteris alphabeti Græcorum quod, ut vidimus, originem Syriacam habet. Vides quomodo omnium scripturæ Aramaicæ generum antiquissimum genus non ab ipsis Aramæis adhibetur neque eis notum est, sed genti extraneæ, nempe Judæorum, qui hoc scripturæ genus in magna veneratione tenent, ita ut quidquid eo scriptum sit, ut sacrum ab eis habeatur, ipsumque ejus alphabetum sacrum appellent. Hoc alphabeto tantum scribunt Judæi codices suos sacros; ab eo derivarunt aliud scripturæ genus quod *dimidium* appellant, quoque scribunt negotia profana. Hæc omnia scripturæ genera seu alphabeta litteras habent ab invicem separatas, at quædam litteræ in inscriptionibus Palmyrenis et Nabatæis videntur conjunctæ, præsertim in recentioribus.

Sed antiquissimum scripturæ genus quod Syris hodie notum sit, est illud quod dicitur *Strangelum* seu ut vulgo dicitur *Estrangelum* , quod sine dubio usitatum erat circa I^m seculum Chr. Hoc alphabetum est primum Syriacum alphabetum stricto sensu et, ut vulgo dicitur, formali acceptum. Ejus elementa sunt valde similia litteris alphabeti Babylonii de quo supra; sed magis accedit ad alphabetum Palmyrenum, unde

testibus etiam Mandaitis qui sunt reliquæ Babyloniorum antiquorum et de quibus mox, utpote qui vetustissimum certe Christianismo multo antequam alphabetum adhibent? Si eruditi prædicti verum senserunt, tunc dicendum quod Aramæi Orientales duo habebant scribendi systemata, alterum viginti duabus litteris constans pro libris aliisque usibus domesticis et civilibus, alterum cuneiforme pro inscriptionibus lapideis.

autumarunt nonnulli hæc duo alphabeta, Palmyrenum nempe et Strangelum simul fuisse usitata, illud in inscriptionibus lapideis, hoc in libris et similibus (1). Inscriptiones quidem Palmyrenæ vetustissimæ non præcesse I^m seculum ante Ch., recentissima ad seculum post Ch. III^m pertinent. Scripta autem *strangelica* quam maxime vetusta quæ ad nos pervenerint, ad seculum V^m post Ch. pertinent, quod quidem quamquam satis antiquum sit, imo omnium ceterarum linguarum scriptorum quæ ad nos pervenerint cum certitudine antiquissimum, attamen non præbet nobis sufficiens argumentum ut cognoscamus qualis fuerit status alphabeti quo Syri scribebant seculo I^o post Ch. et deinceps. Nam probabile est quod Syri, saltem in Syria, alphabetum quod dicitur Palmyrenum adhibebant ut in monumentis lapideis ita et in libris ceterisque rebus, quodque hoc alphabetum pedetentim usu mutationes subiit, ita ut tandem seculo V^o post Ch. aut etiam antea desierit in illam formam quæ in manuscriptis illius seculi visitur, quæque dicitur *strangelica*. Quod confirmatur ex eo quod in recentioribus inscriptionibus Palmyrenis videntur nonnullæ litteræ formam præseferre litterarum alphabeti strangeli, item aliquæ litteræ conjunctæ, denique littera *resh* punctum habere desuper ut in illo alphabeto, manente tamen *dalat^h* sine puncto. Unde colligere licet quod si Palmyra remansisset in eo statu quo erat primis Christi seculis usque ad V^m seculum, ejus inscriptiones probabiliter haberent formas fere per integrum estrangelas. Nomen autem *Strangelum* seu *Estrangeli* incertum est quo tempore huic scripturæ

(1) Hæc conjectura confirmatur ex eo quod nullum monumentum adhuc repertum sit quod characteribus strangelis inscriptum sit ante Chr. vel primis seculis posterioribus, præter paucos nummos Edessæ cudos, qui seculo I Chr. non sunt antiquiores.

generi datum sit; valde probabile est illud evenisse apud Syros Occidentales seculo IX° aut X^o.

Diu igitur Syri Christiani alphabeto solummodo estrangelo scripserunt, donec temporum progressu alia ab eo exorta sint alphabeta. Eodem enim modo quo alphabetum strangelum a Babylonico per diuturnum usum conflatum fuit, sic e strangelo tandem natum est aliud alphabetum magis expeditum et minus intricatum, idest cursivum quodque licet appellare alphabetum vulgare; etenim et Græci et Latini qui scripturam ab Aramæis didicerunt, singuli suum alphabetum cursivum circa Christianismi initia habuere; cursivum autem Syriacum non videtur, saltem in manuscriptis quæ ad nos pervenire, ante seculum VI^m extitisse.

At nato hoc vulgari alphabeto, Syri usum prioris idest estrangeli non deseruerunt, sed utrumque adhibere cœperunt, atque post tempus alphabetum strangelum sacris codicibus consecrarunt, unde recte creditur nomen *Estrangelum* originem habuisse quasi esset سطرانجيل (scriptura evangelii); nam admitti nequit opinio eorum qui dicunt nomen *strangeli* Græcum esse ΣΤΡΟΓΓΥΛΟΝ (*rotundum*), litteræ enim hujus alphabeti nequaquam rotundæ sunt. Non est tamen a veritate absimile nomen hoc originem habuisse a viro qui seriori tempore cura egerit ut hoc alphabetum fere oblitteratum redivivum esset et in usum publicum restitueretur. Quod non potuit evenire nisi apud Syros Occidentales. Narrat enim Barhebræus in suo chronico Syriaco Joannem episcopum Cartmin, exeunte seculo X^o, multum curasse ut scriptura estrangelica quæ ante plus quam centum annos pèrierat in usum rediret in Tur-Abdin prope Mardin; et sic Emmanuelem illius episcopi nepotem plus quam septuaginta

codices hoc alphabeto exarasse, continentes sacram Scripturam aliosque libros summa veneratione a Jacobitis habitos. Ab illo tempore cœperunt Jacobitæ scriptura strangelica uti etiam in libris non sacris, præsertim in libris liturgicis, præcipue tamen in capitulorum titulis et similibus. Syri autem Orientales perstiterunt in suo antiquo usu, ut scilicet non scriberent alphabeto estrangelico nisi sacræ Scripturæ libros (1).

Reducamus nunc sermonem ad initia propagationis scripturæ strangelicæ. Cum, ut diximus, Syri duo alphabeta haberent, alterum sacræ Scripturæ proprium, alterum commune, ex hujus alphabeti communis diuturno et frequentissimo usu nova nata sunt alphabeta cursiva, numero tria, quorum primum Nestorianis proprium

(1) Eruditi qui litteraturæ Syriacæ studiis in Europa operam navant, optimæ investigationes instituerunt circa palæographicam Syrorum, et fere semper optimos fructus inde collegerunt. Ast non satis mirandum quod recentiores inter eos asseruere, nempe Syros scriptores quondam solitos fuisse paginam exarare desursum deorsum, inversa charta. Hoc inter ceteros asseruit novissime Francus vir, litteratura Syriaca eruditus, nomine Rubens Duval in sua grammatica Syriaca, pag. 2. At hoc assertum generaliter sumptum non est exactum. Loca autem ex Barhebræi magna grammatica dicta **مختار**, a presbytero Martin, cujus opinionem prædictus Duval secutus est, citata ad hanc opinionem fulciendam, in quibus Barhebræus posteriora vocat puncta quæ sub litteris scribuntur, et anteriora quæ super illis, nihil probant. Nam Barhebræus agebat in illis locis de legendo non de scribendo; legendo autem liber tenetur rectus, non inversus ut evidens est. Ergo incredibile est hunc auctorem locutum fuisse de invertenda charta cum scribitur. Deinde si Barhebræus hoc dicendo consideraret chartam inversam, dixisset *dextra* et *sinistra* ut manifestum est non *ante* et *post*. Insuper in multis suæ grammaticæ locis expresse Barhebræus nominat puncta superiora quæ desuper et inferiora quæ subter scribuntur, ex. gr. in edit. Martin pag. 243 lin. 5; pag. 245 lin. 1 et 4; pag. 246 lin. 8; pag. 248 passim. Ideo autem posteriora dixit puncta quæ scribuntur sub litteris et anteriora quæ desuper, quia consideravit oculum lectoris cadentem super verbum scriptum et sic quod super illo est fit antèrius quoad oculum et quod sub illo fit posterius. Auctores Jacobitæ qui de hac re tractarunt, inter quos sufficit nominare Jacobum Edessenum (sec. VII) et Jacobum Bartellensen (sec. XIII), semper usurpant *super* et *subter* loquendo de scriptura. His non obstantibus infirmari non possumus Maronitas in Libano hodie aliquoties scribere Syriace inversa charta, quod forsitan est causa hujus asserti a Maronitis Europæ primo prolati.

est, vulgo autem hodie dicitur Chaldaicum, quod maxime ad alphabetum strangelum accedit. Secundum ad Syros Occidentales pertinet, idest Jacobitas et Maronitas, quo omnes hodie scribuntur libri Syrorum Occidentalium, tum catholicorum tum Jacobitarum, et quod in hoc libro videndum est. Illud alphabetum primo in typographias Europæ introductum est, eoque solo omnes libri Syriaci impressi sunt in Europa usque ad initia hujus seculi, præter paucos libros liturgicos qui seculo proxime elapso Romæ impressi sunt characteribus dictis Nestorianis pro catholicis qui Nestorianismo convertuntur. Male autem egerunt qui alphabetum dictum Jacobiticum in typographias Europæ introducere (1), debebant enim alphabetum strangelum adoptare quod commune est omnibus nationibus Syri generis quamquam ob temporis ærumnas pauci sint hodie inter utramque sectam qui illud legant, et antiquitate maxima commendatur, potius quam hoc alphabetum uni sectæ proprium et natu recentius; aut poterant ambo alphabeta simul adoptare, strangelum scilicet et vulgare priorum seculorum. At gaudemus quod quinquaginta circiter abhinc annis cœperint orientalistæ in Europa libros Syriacos imprimere characteribus strangelis elegantissimis, quod beneficium debetur primo munificentiae Anglorum.

Tertium alphabetum cursivum quod e strangelo natum est, proprium est Christianorum Syriæ qui Melchitæ dicuntur, quo scilicet Melchitæ suos libros liturgicos scribebant antequam linguæ Syriacæ usum in sua liturgia

(1) Primus liber Syriacus qui in Europa typis editus sit est Novum Testamentum. At hujus libri, munificentia imperatoris Austriæ anno 1555 pro usu ecclesiarum Syriacarum impressi, quamquam textus characteribus generis dicti Jacobitici impressus sit attamen tituli librorum, capitum et sectionum, satis nitidis strangelis characteribus cusi sunt.

deseruerint et illi linguam Arabicam substituerint. Hoc alphabetum valde accedit ad scripturæ genus præteritorum seculorum quod commune seu vulgare appellavimus; imo scripturæ quam Nestorianam diximus est simillimum. Hæc quoad Melchitas Syriæ. Melchitæ autem Palæstinæ peculiare habebant alphabetum a strangelo certe derivatum, sed a ceteris valde diversum. Recole quæ cap. I de hac communitate diximus. Proprium est hujus alphabeti Palæstinensis quod *pi* vocabulorum Græcorum et *pe* duplicatum Syriacum inverso *pe* Syriaco scribantur, ut pro . littera quoque *h^het^h* valde accedit ad figuram alphabeti Hebræorum dicti quadrati.

Quo vero tempore hæc tria aut quatuor alphabeta cursiva stabilitatem acceperint, id difficile est dictu; certe non fuit unum tribus. Ex codicibus vero qui ad nos pervenerunt, manifestum est scripturam Occidentalem, quam Jacobiticam diximus, esse anteriorem ætati Barhebræi idest seculo XIII°, nam exstant codices sec. XI° his characteribus scripti. Nestorianorum autem hodiernum alphabetum non videtur seculo XVII° antè esse (1).

(1) Ex antiquis, quæ ad nos pervenere manuscriptis deducimus quod Nestoriani seu Chaldaici characteres in usu erant ante seculum decimum septimum, ignoto intervallo. Invenimus enim in ecclesia S. *Isoiabi*, *Mausili*, codicem quatuor evangeliorum hisce characteribus exaratum et quidem diligentissime, anno 1555 æræ vulgaris in cœnobio S. *Michaëlis angelorum socii* prope Mausilium in parte occidentali Tigris fluminis; etiam codicem liturgicum, qui vocatur *Hudra* seu circulus eo quod continet officium totius anni pro ritu Chaldaico, iisdem etiam characteribus per diligentissime exaratum *Amidæ* seu *Diarbekir* anno 1588. Alios insuper invenimus Mausilli duos codices in æde Patriarchali, quorum primus est *Barhebræi Æthicon*, *Maragæ* in *Adorbijan* anno 1604 æræ Seleucidarum quæ respondet anno 1293 christiano diebus *Marjabalaha III* Catholici patriarchæ, Barhebræi cœvo. Hujus codicis characteres sunt adamussim Nestoriani, quibusdam licet variationibus, at litteræ DAL et RA scribuntur ut in characteribus occidentalibus. Alter codex continet acta anachoretarum priscorum, auctore Palladis, membranceus anni 1105 Seleucidarum seu Christi anni 794; qui licet primo antiquior

Melchitarum Syriæ proprium, videtur XIII° seculo stabilitum esse.

Ex alphabetis Aramaicis quæ ad nos pervenerunt specialem meretur attentionem alphabetum sectæ non Christianæ nec Judaicæ quæ dicitur Mandaitarum, vulgo Sabæorum, de qua præcedenti capite. Hi enim Syri libros suos nullo ex diversis alphabetis Aramaicis usque nunc descriptis exarant, sed proprium habent alphabetum, a primigeno Aramaico sine dubio ortum, quod videtur alphabeto strangelo antiquius, imo verisimile est illud ab alphabeto Babylonio immediate derivatum, sicut et strangelicum ab eo fluxit; etenim in plurimis litteris hæc duo alphabeta idest mandaiticum et strangelicum sibi invicem similia sunt. At alphabeti Mandaitici litteræ omnes colligantur litteris quæ præcedunt et quæ sequuntur exceptis *alaf*, *zain*, *jod^h*, et *s^hin* quæ cum sequentibus non colligantur; ceteræ autem omnes cum sequentibus connectuntur, vel ipsum *waw*, *dalat^h*, *he*, *s^sade*, *res^h* et *taw* quæ in omnibus alphabetis nostris sejuncta scribuntur a sequentibus litteris. Ex his conditionibus jure colligimus alphabetum Mandaitarum quoad originem nihil habere commune cum alphabeto strangelo ex quo omnia alphabeta Syriaca Christianorum orta sunt, idest neutrum ex altero natum esse, alphabetumque Mandaiticum a Babylonico immediate fluxisse. Denique animadvertendum est Mandaitas aliter ac ceteras Aramaicas gentes nomina litterarum efferre; dicunt enim *â*, *ba*, *ga*, *da*, etc. usque ad *ta*.

accedit tamen magis ad Chaldaicos characteres sed littera RA medium quid tenet inter quadratum seu strangelum et occidentalem et auctor adhibuit accentus per minima puncta prout est apud Chaldaeos, quamquam non semper illa adhibuerit. Ex quibus pronum est concludere quod Nestoriani characteres jam inde a primis ecclesiæ seculis in usum extiterint. Hic porro codex elapso anno 1896 in montes Nestorianorum Tiarensium delatus fuit. - (Adnotatio revisoris).

Hæc autem scripturæ Mandaiticæ differentia a scriptura Christianorum est historiæ studiosis maximi momenti, inde enim necessario alterutrum fuit, scilicet aut eo tempore quo secta Mandaitica a ceteris Syriis populis separata est alphabetum strangelum non fuisse adhuc formatum, nam si hoc alphabetum eo tempore extitisset, sine dubio illud quamquam cum aliqua variatione Mandaitæ habuissent sicut ceteri populi generis Syri; aut alphabetum strangelum non fuisse usitatum in illis regionibus in quibus hæc secta nata est, idest in parte meridionali Babylonicæ, Syrosque illius regionis solitos fuisse alphabeto quod Mandaitæ conservarunt scribere. Hoc magis verisimile est, nam, inter cetera, *alaf* in alphabeto Mandaitarum valde simile est *alaf* alphabeti Nabatæorum, qui certe ex Babylonica meridionali oriundi erant. Si Mandaitæ sunt secta Gnostica, ut communis fert opinio et jure quidem merito, primo Christianismi seculo eam natam fuisse necesse est, ergo alphabetum Mandaiticum jam existebat I° seculo in Babylonia meridionali. Manifestum enim est hunc populum antequam religionem quæ dicitur Sabaitica amplecteretur, non potuisse esse Christianum, neque Judæum, nec multo magis Mahometanum; ergo ex paganismo ad gnosticisum transiit qui primo Christi seculo apparuit; nulli autem dubium est hanc sectam apud se conservasse et dialectum et scripturam quæ vulgatæ erant primo Christi seculo in ruribus Babyloniæ meridionalis.

Postquam hæc omnia de alphabetis Aramaicis disseruimus, sponte sese offert maximi momenti consideratio. Ex expositis enim manifestum est quantas mutationes et transformationes vicissitudo temporum in scripturam apud populos Aramaicos effecerit: hoc autem factum

videtur nobis valde mirandum, habita ratione famosissimæ indolis qua genus Semiticum præditum esse vulgo creditur, quod scilicet tenacissimum sit suorum consuetudinum, morum et institutorum; etenim, ut patentissimum exemplum afferamus, Arabica lingua post tam longam seriem seculorum per quam pertransiit, est hodie fere eadem quæ fuit origine. Et tamen quanta diversitas inter Arabicam scripturam hodiernam et illam qua initio islamismi utebantur Arabes! E contra videmus Europæos populos, Græcos, verbi gratia, hodie scribere fere eodem alphabeto quod illis Phœnices attulerunt abhinc plus quam triginta seculis, linguam autem habere magnopere mutatam. Idem fere casus est cum Latinis.

Non placet hoc caput concludere quin de alphabeto Arabum, multis de causis celeberrimi populi, paululum disseramus. Igitur est res historica plena certitudine cognita, alphabetum Arabicum ex Syriaco alphabeto ortum esse. -1° Id evidens est ex similitudine perspicua figurarum inter litteras alphabeti strangeli quod vulgatum erat tempore quo Arabes scribere cœperunt et litteras alphabeti Cufici ut vulgo dicitur, ex quo natum est hodiernum alphabetum Arabicum. 2° Id confirmat ordo classicus litterarum qui est idem ac apud Syros; dicunt enim Arabes *ا ب ج د ه و ز ح ط* etc. eodem ordine ac Syri. 3° Litterarum figuræ quæ separatæ a sequentibus scribuntur sunt eædem in utroque alphabeto, scilicet *alaf*, *dalath*, *waw*, *zain*, *resh*, exceptis *he*, *sade* et *taw* quæ ab Arabibus colligatæ hodie scribuntur cum sequentibus. 4° Numerus figurarum est viginti duo apud Arabes quemadmodum apud Syros, quamquam litterarum articulationes apud Arabes sint plus quam viginti duæ. Quando igitur Arabes scribere cœperunt, alphabetum

strangelum aut quod ab eodem fonte derivatum est *Nabataeum* adhibuerunt; cum vero constituerent populum independentem et nihil fere cum Syris habentem, hinc varias et successivas mutationes litterarum formæ subierunt apud illos modo diverso ab eo quod alphabeto strangelum evenit, ita ut seculo VII° post Christum quo islamismus apparuit, Arabes visi fuerint alphabeto proprio quod vulgo hodie dicitur *Cuficum*, scribere. Hoc scripturæ genus etiam diuturno usu mutari cœpit donec ad alphabetum hodie vulgatum quod dicitur *Nask^hi* pervenerit; quod dolendum est, nam negari nequit scripturam *Cuficam* si ad genuinum statum restituatur, si punctis diacriticis muniatur et nitide eleganterque scribatur, esse multo magis concinnam, formosam, oculo gratam et lectu expeditam quam scriptura *Nask^hica*. Hæc autem *Cufici* denominatio nonnisi postquam hæc scriptura abrogata fuit et antiquata, ipsi data est. Causa vero hujus denominationis est urbs Iraki celebris, dicta Cufa, quæ olim erat sedes Khalifarum Arabum et in qua primo scripti sunt codices islamici ingenti numero, vel (quod probabilius est) in qua diutius hæc scriptura usu viguit quam alibi.

Quonam autem tempore cœperint Arabes scribere, nequit cum certitudine dici (1). At innumeræ inscriptiones

(1) Summa omnium quæ in libris recentiorum Arabum traduntur de usu artis scribendi apud eorum majores hæc est: Himjaritæ qui splendidum imperium in Arabiæ parte meridionali quæ dicitur *يَمَن* *Iaman* inde a I^o Chr. seculo circumciriter habuerunt, sunt primi Arabum qui uti scriptura cœperint paucis ante Mahomedis ortum annis, edocti a quodam viro Chaldæo, nomine *Murâmmir ibni Murrah* *مُرْمَر بن مَرْه*. (Perperam suspicatus est doctissimus Renan in hoc nomine videri Syriacum *ܡܪܡܪ*, cum hanc vocem Syri Orientales ex quibus ille homo venit pronunciabant non *mur* sed *mâr*). Ceteri Arabes a Himjaritis scripturam

in hoc uniformes essent; etenim (quod non satis mirandum et dolendum) Europæi qui in omnibus artibus maximum perfectionis gradum attigerunt, ac in universis vitæ socialis et domesticæ conditionibus venustati et commoditati totis viribus student, in hac arte scribendi sine qua omnes artes et omnes vitæ conditiones in malum ruunt, videntur puerorum speciem præseferre. Nam, ut quarumdam linguarum intricatissimam et sanis philologiæ regulis contrariam orthographiam omittamus, ex. gr. Francicam et Anglicam, unaquæque lingua sonos quibus lingua Latina caret aut creditur carere, suo modo particulari exprimit; nostrum enim *shin*, ex. gr., Galli et Portogalli figurant per *ch*, Angli per *sh*, Germani per *sch*, Itali per *sc*, Boheimi per *sh*, Poloni per *sz*, Hungari per *s*, alii per aliud; et sic ceteræ articulationes. Arabes igitur multo melius secuti consilium hoc systema qui magnam confusionem et incommoditatem ingerit in linguis Europæis, cum invicem collatis tum seorsim sumptis, non adoptarunt, sed ingenium philologicum ostenderunt maximum quo nullus antiquus populus eos æquavit; nam, etsi philologicæ scientiæ ignari, imo nescientes suam Syrorumque linguam esse origine unam, considerando sonum *dʰal* دال eodem organo efferri ac *dal* دال, satis habuerunt figuram *dalath* ad significandum utrumque; eadem ratione processerunt quoad *kʰe* خ et *hʰe* ح, quoad *tʰh* ط et *tʰ* ط, quoad *ghain* غ et *ain* ع, denique quoad *tʰe* ت et *te* ت. Rectitudo autem hujus modi procedendi manifesta est ex collatione linguæ Arabicæ cum Syriaca, ex qua dignoscitur unumquodque harum litterarum par eodem sono apud Syros efferri; cum igitur antiquis temporibus Syri eodem sono duas litteras ederent, Arabes eadem figura eas novissimo tempore significarunt. Ex quo elucet summum ingenium

philologicum Arabici populi. Quod autem valde admirandum est, cum valuerunt sonum *d^{hh}ad* ض figurare, non per *âin* litteram per quam Syri hanc articulationem pronunciant, designarunt, sed per *s^sade* ص qua Hebræi eam pronunciant, quia sonus *d^{hh}ad* magis ad *s^sade* accedit quam ad sonum *âin*. Contrarium egerunt cum sono *t^{hh}e* ط, quem Hebræi convertunt in *s^sade* et Syri in *t^te*; eum enim per litteram *t^te* figurarunt quia sonus *t^{hh}e* ط magis accedit ad *t^te* ط quam ad *s^sade*.

Principio igitur unumquodque prædictarum articulationum arabicarum par unam figuram habebat, deinde, crescente usu, aliæ quoque litteræ eandem figuram singulæ habuere cum aliis, ut *gⁱin* ج et *h^he* خ; *zain* ز et *re* ر; *shin* ش et *sin* س; *qaf* ق et *fe* ف; item figuræ *nun* ن, *je* ي; *be* ب et *te* ت valde similes evaserunt in medio et potissimum in initio; et sic plures alphabeti characteres figurarunt singulæ plures sonos, ita ut litteræ sermonis Arabici, quæ sunt viginti octo, nonnisi quindecim habuerint characteres, quæ est vera enormitas, potius amanuensibus tribuenda quam litteratis. Hoc in statu diu manserunt Arabes, etiam postquam alphabetum Cuficum in *nash^hi* mutatum est, sed postea necessitatem distinguendi diversos unius characteris sonos ab invicem senserunt; et tunc systema punctationis idest distinguendi sonos litterarum per puncta excogitarunt; attamen etiam post hujus systematis inventionem multi scripti sunt codices sine punctis. Hodie vero rarissime vel fere nunquam aliquid scribitur sine punctis, excepta subscriptione epistolarum et actuum civilium, quod tamen veri docti non approbant.

Non in hoc tantum quod hactenus exposuimus ostenderunt Arabes suum ingenium philologicum, sed in omnibus litteraturæ partibus. Etenim simul ac pacis

dulci fructu post tot expugnata regna et civitates frui cœperunt, ad suæ linguæ litteraturam colendam, exponendam, perficiendam sese applicarunt cum mirabili ardore ac successu; hujus nobilissimæ linguæ, neminem nisi ingenium suum sequentes, grammaticam solidis regulis logicis ac philologicis fundarunt illique mirabilia atque exquisitissima lexica perfectissima methodo composuerunt, quin ab aliquo homine aut populo docerentur aut dirigerentur in toto hoc negotio: et sic longe post se brevissimo tempore Syros reliquerunt a quibus artem scribendi didicerant. Hactenus de scriptura apud Arabes.

Reliquum est ut de genere scripturæ quod *Gars^huni*, non *Cars^huni* ut post Maronitas (quorum proprium est Syriacum ut pronunciare) vulgo scribitur aliqua dicamus. Scriptura igitur *gars^hunica* in eo consistit quod lingua Arabica litteris Syriacis scribatur. Hoc scripturæ genus invenerunt Syri post apparitionem et propagationem islamismi eo scopo ut de rebus suis religiosis et ecclesiasticis Mahomedanos Arabes celarent, nam fere semper in his rebus usi sunt hoc scripturæ genere; id autem potuerunt quia Mahomedanorum nemo unquam litteras Christianorum discere voluit; et aliunde scriptura Arabica, quamquam origine Syriaca, tam in illo tempore transformata erat ut illius cognitio non sufficeret ad legendam scripturam Syriacam. Licet igitur aliquo modo dicere quod Syri per hoc scripturæ genus scripturam Arabicam restituerunt ad illam conditionem in qua erat tempore quo Arabes scribere cœperunt.

Usus scripturæ *gars^hunicæ* omnibus sectis Christianis communis fuit, per alphabetum singulis proprium, exceptis Melchitis Syriæ, quos non videmus *gars^hunice* scripsisse libros suos ne quidem religiosos. Etenim Mel-

chitarum Syriæ libri qui Syriace conscripti sunt, habent quidem rubricas semper sermone Arabico scriptas at litteris Arabicis etiam; unde videntur clerici Melchiticæ sectæ, inde ab islamismi initiis intelligentiam linguæ Syriacæ amisisse ut necesse fuerit rubricas prædictas lingua Arabica scribi; excipimus tamen duos aut tres codices in quibus rubricæ Arabicæ exaratæ sunt gars^hunice. Apud ceteras autem sectas Christianas, scilicet apud Nestorianos, Jacobitas et Maronitas rubricæ librorum ecclesiasticorum semper Syriacæ et litteris et lingua fuere usque ad hunc diem, exceptis rarissimis nulliusque momenti codicibus Jacobiticis vel Maroniticis, in quibus rubricæ gars^hunice sunt.

Cum autem Syri qui systema scripturæ gars^hunicæ excogitarunt considerassent plures esse in lingua Arabica sonos quibus lingua Syriaca caret, imitati sunt Arabum agendi rationem cum a Syris scripturæ artem didicerunt, id est singulos duos sonos eodem organo articulatos eadem littera Syriaca figurarunt, nempe t et t^h littera *taw*, d et d^h littera *dalah*, s et s^h littera *sade*, t' et t'^h littera *t'el*; hucusque recte; g et g^h littera *gâmal*, k et k^h littera *kaf*, et hic male, debebant enim g per *âin* et k^h per *het* figurare. Ad distinguendum autem unum sonum ab altero in his æquivocis litteris, eadem fere ratione processere ac in distinguendo *ruccak^h* a *qush^hsaj*, paucis mutatis; quod in sequenti tabella videsis, ubi circellus niger positus est pro puncto rubro Occidentalium.

LITTERÆ GARS^HUNICÆ DUPLICIS SONI

APUD ORIENTALES

ج	==	ج
غ	==	غ
د	==	د
ذ	==	ذ
ك	==	ك
خ	==	خ
ص	==	ص
ض	==	ض
ط	==	ط
ظ	==	ظ
ن	==	ن
ث	==	ث

APUD OCCIDENTALES

ج	==	ج
غ	==	غ
د	==	د
ذ	==	ذ
ك	==	ك
خ	==	خ
ص	==	ص
ض	==	ض
ط	==	ط
ظ	==	ظ
ن	==	ن
ث	==	ث

Parvulum signum quod Orientales sub gâmal scribunt ad significandum ج, est ipsa littera Arabica ج minute scripta et truncata. Nota apud utrosque litteras ص et ط sine puncto scribi (1).

Syros Christianos imitati sunt in gars^hunica scriptura Indi Christiani qui Malabares dicuntur, quique religionem Christianam et linguam Syriacam a Syris Nestorianis didicerunt (2). Illi enim suam linguam Indicam quæ *Malajalam* dicitur, litteris Syriacis scri-

(1) Licet paucis describere codicem Arabicum singularissimum in quem Damasci incidi quique postea in Europam asportatus est. Hic codex primo aspectu apparet gars^hunice characteribus Syriacis Jacobiticis scriptus; attente tamen illum perlustranti singularia innotescunt. Codex est membranaceus, in fol. gr., oblongus. Continet episodium ex historia Arabum anteislamica. Mutilus est in fine et epigrapha caret. Duas species scripturæ habet, quarum secunda, anterior tempore, Jacobitica apparet, sed in multis differt. Nam alaf, he, t^{et}^h, caf, lamadh, nun, ain, qof, taw, plus minus distant a formis hujus alphabeti. Articulationes autem quæ in lingua Syriaca non habent figuras proprias, ita expressæ sunt: ج = خ, ح = ج, ذ = ز, ظ = ز, خ = ح, ض = ز, ث = ث aut 2. Nescio

an exstat aliud exemplum hujus scripturæ Arabicæ.

(2) Christiana religio in India non per Nestorianos initium habuit sed, primo quidem per Apostolum Thomam et exinde cœpit in diem per illas regiones efflorescere, donec seculo decimo sexto in Nestorianam hæresim delapsa est. Etenim legenti acta S. Jonan anachoretæ Sancti Eugenii socii, qui quarto seculo cœnobium suum Anbari in Irac quæ Pheros et Sapor nominatur constituit, apparet religionem christianam floridamplura ante Nestorianismum secula fuisse in regionibus Catarensibus inter Aramaicas Orientales seu Chaldaicas et Indicas plagas sitis ac in ipsa India, protendebaturque usque in Sinas, adeo ut præfatus S. Jonan cœnobium quoddam bene constitutum nomini S. Thomæ dicatum in India visitaverit (cf. acta Sanct. et Martyr. tom. I editionis Bedjan pag. 465). Hæ porro regiones jam inde a principio christianæ religionis subjectæ erant Sedi Patriarchali Babylonensi stanti eo tempore in regia Persarum urbe Salik et Ctesiphon quæ et Madain seu urbes vocabatur. Legimus enim veridicis in historiis quod Joannes Persidis episcopus, qui et ipse Catholicus Babylonensi, ut patet, subjectus erat, Nycœnum primum concilium adiit ac professionem fidei nomine Persidis atque Indiarum ecclesiæ dedit. At enim postquam in hæresim Nestorianam faventibus Persis regibus, regio Aramaica Orientalis sub finem seculi quinti et deinceps cecidisset, omnes quæ illi subjectæ erant gentes in eandem hæresim traxit; tum demum christiana religio propagata est per Indiam ejusque confines magis quam prius, constitutæque sunt novæ diœceses Nestorianæ in India Sinarumque imperio. — (Adnotatio revisoris).

bunt, additis quibusdam signis pro sonis Indicis quos lingua Syriaca non habet. Malabares hoc scribendi genus *giarasuni* appellant.

Habent et Judæi in Oriente hoc genus scribendi, scribunt enim res suas civiles (non religiosas) lingua Arabica sed caractere Hebraico. Sonos autem Arabicos pro quibus lingua Syriaca figuras proprias non habet (item et Hebraica) hoc modo figurant: punctum minusculum ponunt super *gâmal*, *dalâl^h*, *t'et^h*, *s^sade*, *kaf*, *taw*, ut significant sonos Arabicos ج, ذ, ظ, ض, خ, ث, sub *gâmal* autem ut significet غ (1). Nota in Hebraica lingua sonum *ruccak^h* nullo notari signo, *qus^hs^haj* autem per punctum minusculum intra litteram scriptum exprimi, quod punctum est etiam signum duplicationis.

Si quis nunc quærit: Ex omnibus Syriacis et ab eis derivatis alphabetis de quibus hactenus, quale est elegantius ac formosius? Respondemus: Barhebræus quidem in sua maiore grammatica (tom. 2, pag. 5, edit. Martin) alphabetum suæ sectæ quod diximus Jacobiticum, scripturæ Orientalium idest Nestorianæ anteposuit, eumque secutus est inter grammaticos Europæos presbyter Martin et R. Duval. Cum autem de formæ pulchritudine quæ per visum percipitur, diversi diversa iudicent, ego (si tamen licet meum exprimere iudicium) existimo primum alphabetum quoad gratiam et speciem esse Strangelum, deinde Græcum, Latinum, quadratum quod Hebraicum dicitur, Nestorianum, Commune veterum, Jacobiticum, tandem cetera.

Atque hæc satis sunt de antiquissimo alphabeto Syriaco originali deque ceteris quæ diversis temporibus et locis ab eo derivata sunt. Juvat autem ea una serie

(1) Alicubi *gimet*, cum puncto inferiori, significat ج Arabicum; sine puncto غ.

recensere. Sunt igitur antiquum alphabetum Hebræorum quod hodie Samaritanum dicitur, Phœnicium, Græcum, Latinum, Babylonium hodie a Judæis usitatum, Nabatæum, Mandaicum, Palmyrenum, Strangelum, Commune Syrorum seculorum præteritorum, Nestorianum, Jacobiticum, Melchiticum, H^himjariticum, Cuficum, Nask^hicum. Quæ fortuito enumeravimus, non considerata temporis ratione. His addenda alphabeta dissitorum populorum ab alphabeto Aramaico derivata, nimirum: Persicum, Indicum, Abyssinicum.

CAP. IV.

DE SIGNIS NUMERALIBUS

Inter scripturæ elementa recensenda sunt signa numeralia, de quibus quoad Syros liceat aliqua dicere.

Omnes fere populi qui scripsere, signa numeralia propria habuerunt in scriptura. Syri quidem vel ab ipso initio videntur litteris alphabeticis usi esse ad significandos numeros, de quo systemate numerandi postea erit sermo in Grammatices libro primo de Nomine.

Sed præter litteras alphabeti alia habita sunt ab antiquis temporibus numeros significandi systemata apud Syros, testibus inscriptionibus. Phœnices quidem suum habuerunt, Puni in Africa aliud, Hebræi non videntur præter litteras alphabeticas alio systemate usi esse. Attamen hoc ipsum systema quod Græci, a Phœnicibus edocti, semper adhibuere et adhuc adhibent (nunquam Latini, quamquam et ipsi scripturam a Syris didicerint) in inscriptionibus Syriacis non apparet. Palmyreni enim,

ut cernitur in eorum inscriptionibus lapideis, aliud systema numeros figurandi habebant.

Ex hoc systemate videtur ortum esse aliud systema numeros figurandi, quod Syri in libris adhibebant. Hoc alterum systema in antiquissimis codicibus adhuc superstitionibus cernitur, ubi adhibebatur ad annum scriptionis codicum, numeros quaternionum eorumdem, numerosque versuum sacrorum Bibliorum notandos, in quo extremo casu adhuc hoc systema adhibetur, præsertim apud Nestorianos.

Hæc sunt systemata quæ noscuntur a Syris adhibita fuisse ad figurandos numeros.

Systema Indicum notandi numeros quod ab Europæis Arabicum dicitur, nunquam apud Syros adhibitum est, nisi recentissimo tempore et quidem in libris impressis tantum, modo notis Europæis, modo Arabicis.

CAP. V.

DE INVENTIONE PUNCTORUM ET APICUM VOCALES ET ALIA SIGNIFICANTIUM

Qui primum artem scribendi in mundum invexit, nonnisi viginti duas figuras invenit respondentes viginti duabus linguæ Aramaicæ consonantibus, nulla habita cura vocalium. Sic consonantes tantum scriptores exarabant sine punctis aut signis quæ vocales aut alia significarent; legentes autem suo Marte vocales pronunciabant eo ferme modo quo hodie in libris ordinariis faciunt Arabes. Verumtamen non omnino vocalium signis carebat scriptura; nam inde ab initio alphabeti inventi aliquæ litteræ adhibitæ sunt ad aliquas vocales designandas,

quæ litteræ tres erant quæ facillime in vocales convertuntur, nempe *alaf*, *waw* et *jod^h*; *alaf* quidem ad significandam vocalem A longam in fine vocis, *waw* autem vocalem U, denique *jod^h* vocalem I longam. At per hoc, quod eûquidem lecturam minus difficilem reddebat, difficultas non evanescebat; namque omnes vocales clausæ, A longum in medio vocis, diphthongi EI et AU, consonantis duplicatio, omnia hæc sine ullo signo manebant; distinctio quoque inter motam litteram et quiescentem, nec non inter litteras *alaf*, *waw* et *jod^h* consonantes et eas vocales aut diphthongos, omnino desiderabatur. Græci quidem, ut alio loco innuimus, cum, Aramaicum alphabetum a Phœnicibus accipientes, illud vocalium signis propriis carere viderunt, sex hujus alphabeti litteras ad significandas vocales destinarunt, nempe *alaf*, *he*, *jod^h*, *h^het^h*, *ain* et *waw*. Latini quoque quid simile fecerunt. Mandaitæ autem pro omnibus vocalibus cujuscumque speciei ipsas litteras infirmas ut ajunt, *alaf*, *waw* et *jod^h* adhibuerunt, scribebant enim, ex. gr., **אלפ** et **ווא** pro **א** et **ו**. Quod autem hoc systema proprium fuerit Mandaitarum, ab hac secta inventum incerto tempore, et quod ignotum fuerit ceteris populis Semitis et multo magis Aramæis, id omnia documenta testantur, libri Judæorum vetustissimi tum Hebraici tum Aramaici idest Chaldaici, inscriptiones omnis generis antiquæ et recentes, Palmyrenæ, Phœniciaë, Nabataë, codices omnes omnium populorum Semiticorum cujuscumque ætatis.

Igitur ceteri populi qui alphabetum Aramaicum assumpsere, exceptis dictis Græcis, Latinis et Mandaitis, sine signis vocalium omnes semper scribebant. Arabes ipsi nonnisi consonantes a Syris acceperunt, at postea 1° sec.

apparitionis et propagationis islamismi idest ineunte seculo VIII°, potissimum ad stabiliendam Corani, libri sacri Mahomedanorum, lecturam, signa notissima vocalium et quæ ea sequuntur excogitarunt, quæ hucusque in usu apud ipsos sunt sine ulla mutatione quamquam characteres multum mutati sint. Item fecere et Hebræi, etenim circa idem tempus idest ineunte seculo VIII° alphabetum Babylonicum quo utuntur inde a tempore quo in captivitate Babylonica erant, novis signis multiplicibus et valde intricatis auxerunt ad designandas vocales, duplicationem, accentus et alia. His signis fere omnibus utuntur etiam in scriptura linguæ Chaldaicæ. Signa autem vocalia apud Hebræos scribuntur omnia sub litteris, excepto signo quod significat O quod desuper ponitur.

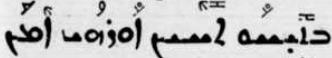
Aramæi autem non secus ac ceteri populi Semitæ multa secula transegerunt cum alphabeto signis vocalium discriminis pluralis a singulari, *ruccak^h* a *qus^hshaj*, ceterisque apicibus carente. Imo cum ab ipsa alphabeti institutione, litteræ *dalat^h* et *res^h* simillimam inter se figuram haberent atque, postea ita ad invicem accesserint ut discrimen inter eas omnino evanuerit, nonnisi circa II^m post Christ. seculum eas distinguere ab invicem cogitarunt, et tunc mos evaluit ut *res^h* punctum haberet desuper, *dalat^h* autem sine nota scriberetur, ut videtur in inscriptionibus Palmyrenis. Postea *dalat^h* etiam habuit suum punctum inferius, instituta est *sime* qua distinguitur plurale, *he* 3 pers. sing. fem. habuit etiam punctum superius, certe ante V^m post Chr. seculum, cum hæc omnia in manuscriptis illius seculi cernantur. Ante illud tempus Syri curam habuerunt ut aliquo signo vera consonantium pronuntiatio determinaretur, saltem approximative, et tunc excogitarunt punctum grande quod

per diversas positiones quæ illi dantur in vocabulis, diversas eorundem lectiones indicaret (1). Hoc systema grandis puncti a Syris Occidentalibus usque ad hunc diem religiose conservatum est, eoque utuntur etiam cum puncta vocalia de quibus infra, litteris affigunt; e contra Syri Orientales, qui antea et ipsi hoc punctum grande exacte adhibebant, ex quo ante trecentos circiter annos minuscula puncta constanter et necessario adhibere cœperunt, raro puncto grandi utuntur.

Quo vero tempore hoc punctum grande adhiberi cœperit et ubi, id omnino incertum est; unum certum est illud in inscriptionibus etiam posteriorum seculorum nunquam videri; aliud etiam certum est, hoc punctum seculo IV° debuisse vulgatum esse, nam S. Ephraim qui eo seculo floruit in suis Scripturæ commentariis loquitur de quorundam verborum diversis lectionibus, id quod requirit usum alicujus signi quo una lectio ab altera distinguatur; et hoc signum non potest esse nisi punctum grande de quo sermo. Primus qui, quantum ad notitiam nostram, pervenit, de hoc puncto ex professo scripserit est Jacobus Edessenus seculi VII celeberrimus magister in secta Jacobitica, cujus tamen auctoritas grammaticalis etiam apud Nestorianos magna est.

At elapsis temporibus crescentibusque libris eorumque lectoribus, viderunt eruditi Syri hoc puncti grandis systema non multum inservire, itaque cogitaverunt modum invenire quo unaquæque vocalis scriptura distin-

(1) Hoc punctum grande, dicimus, lectionem vocabuli indicabat, non consonantium motiones seu vocales. Nam antequam minorum punctorum systema, de quo infra, excogitatum esset, vocalium ne nomina quidem habebant Syri, etiam cum punctum grande adhibebant, teste Jacobo Edesseno celeberrimo Syrorum Occidentalium litterato seculi VII qui cum de hoc puncto grandi multa scripsit, ne semel quidem nominat *ptahham* aut *zqafam* aut alius vocalis cujuscumque nomen.

gueretur. Teste Barhebræo in sua grandi Grammaticæ, Jacobus Edessenus de quo nuper, primus fuit qui illud tentaverit excogitando nonnullos parvos apices qui in serie consonantium scriberentur ad indicandas vocales; narrat enim citatus scriptor, Jacobum prædictum, cum quidem præbyter Antiochenus nomine Paulus ab eo petisset ut regulam aliquam orthographicam illi traderet qua lector varias vocales dignoscere posset, tradidisse illi phrasem constantem vocabulis quæ omnes vocales Syriacas continebant, scriptas signis ab ipso Jacobo excogitatis. Hæc phrasis famosa evasit ex illo tempore, estque (*Tranquille vivas Edessa mater nostra*) (1). Signa autem vocalium quibus hanc phrasim Jacobus munivit, videre licet in grammatica R. Duval pag. 15, et in tab. 2 Gram. *semhe* Barhebr. a Martin editæ. Sed hoc Jacobi systema neglectum est ex quo natum est, nec unquam usu consecratum fuit, ne vivente quidem ipso Jacobo.

At post breve tempus reperta sunt apud Syros duo nova systemata ad figurandas vocales, quæ divulgata sunt et propagata, et usque ad hunc diem usu vigent. Primum est systema minutorum punctorum, quæ modo supra litteram, modo infra, ad indicandas diversas vocales linguæ Syriacæ affiguntur; hoc systema vulgatum est apud Syros Orientales, sed Occidentales etiam sæpe

(1) Vocales Syriacæ in systemate Jacobi Edesseni octo erant, quibus tamen septem tantum sortitæ sunt nova signa in ejus excogitatu; octavæ autem, i. e. *zqafæ* nullum novum signum posuit Jacobum, sed ipsam litteræ *alaf* figuram pro *zqafa* reliquit; ex quo perperam deduxit R. Duval *zqafam* ea ætate habuisse apud Occidentales sonum a; nam si Edessenus (quod probabilissimum est) nomen litteræ *alaf* pronunciabat *olaf*, ut Occidentales hodie pronunciant, jure poterat ejus figuram pro signo *zqafæ* ponere quæ est prima vocalis nominis *olaf*.

eo utuntur (1). Alterum systema est vocalium Græcarum nam Syri Occidentales intra sec. VIII litteras Græcas vocales scribere cœpere cum litteris Syriacis ad indicandas Syriacæ linguæ vocales. Vides ergo quomodo Aramæi exiguum partem muneris quo Græcos ante secula donaverant, tandem recuperarunt; seu potius humiliter mendicarunt id quod ante secula generose munificaverant. Hæ Græcæ vocales quas Syri in suam scripturam introduxerunt, sunt: A, E, H (pronunciant I), O, OY, quarum quatuor primæ sunt litteræ Syriacæ *alaf*, *he*, *h^heth*, *ain*, quinta duabus constat litteris *ain* et *waw*.

(1) Dignum est observatione, quod quinque vocalium signa in hoc punctorum minorum systemate sunt eadem in *Masora*, ut dicunt, idest systemate punctorum Hebræorum; nimirum: - 1° Signum vocalis E clausæ quod Syri *zlamā* lenem vocant, Hebræi autem *stere* quodque apud utrosque duobus constat minusculis punctis horizontalibus sub litteram scriptis ut 𐤄 (*be*); - 2° Signum vocalis I quod Syri *h^hras^a*, Hebræi autem *h^hireq*, vocant constat uno puncto minusculo sub litteram *jod^h* appicto ut 𐤁 (*bi*); - 3° Signum vocalis U, a Syris *maqa*, ab Hebræis *shureq* dictum, estque unum punctum sub littera *waw*, ut 𐤅 (*bu*); - 4° Signum vocalis O, a Syris *rwah^a*, ab Hebræis *h^holem* nuncupatum, quod constat uno puncto supra litteram *waw* posito ut 𐤆 (*bo*); - 5° Denique signum vocalis E, longæ apud Syros qui eam vocant *zlamā qash^a*, brevis autem apud Hebræos qui illam dicunt *sheva*; constat duobus punctis verticalibus sub littera ut 𐤇 (*be*). Hæc quinque vocalium similitudo figurarum apud duos populos nescio an ab eruditis animadversa sit; utcumque res sit, negari nequit eam attentionem mereri. Hanc similitudinem impossibile est, sententia mea, fortuitam fuisse; sed alterutra ex duabus gentibus alteram præcedere debuit in harum vocalium usu. Quæ fuit?... Hebraistæ quidem referunt Hebræos pededentim signa vocalium exco-gitasse, idest non omnia uno tempore; unde jure colligimus: - 1° Syros ab Hebræis hæc quinque vocalium signa didicisse non eorum nomina; nam si signa apud utrosque eadem sunt, nomina tamen differunt. Obiter etiam notandum est nomina Hebraica vocalium de quibus agimus, incipere singula a vocali cujus unaquæque est figura, quod vere laudem meretur, contra ac nomina Syriaca. - 2° Systema figurandi vocales per minuta puncta apud Syros antierius esse systemati vocalium Græcarum. - At hic varia dubia exsurgunt: Si Syri in figurandis his vocalibus de quibus sermo est, Hebræos imitati sunt, cur eos non imitati sunt pariter in ceteris vocalibus figurandis? Cur figuras tantum ab Hebræis adoptarunt, non itidem nomina, præsertim cum signum unius ex ceteris vocabulis idest *pt^hah^a* idem habeat nomen in utraque lingua? Qua ratione credi potest Syros Christianos quibus Judæi acerrimi erant inimici, voluisse hos imitari? Fatemur has difficultates pondus habere at earum solutionem sapientioribus relinquimus.

Hoc systema vocalium Græcarum nonnisi apud Syros Occidentales in usu viguit, quia apud eos excogitatum fuit; Orientales nunquam illud voluerunt adhibere, quidquid dicat presbyter Martin, neque inter tot ac tot codices Nestorianos diversorum temporum et locorum qui existunt, possibile est unum apicem ex vocalibus Græcis reperire in ullo codice. Jam vides hoc systema pro fundamento habere pronunciationem Syrorum Occidentalium; *zqafa* enim exprimitur per O non per A, *h^hvas^a* per H non per I; deest *rwah^ha*.

Quamquam cum plena certitudine dici nequit, quale horum duorum systematum vocalium anterius sit, tamen ut vidimus, multa suadent systema punctorum minutorum vetustius esse; omnino ignotum est qui fuerint eorum inventores, aut quo loco inventio locum habuerit. Non defuit ex recentioribus Maronitis qui asseruit systema Græcarum vocalium inventum fuisse a quodam Theophilo docto, qui origine Edessenus et professione Maronita vel potius Melchita (nam Maronitæ nunquam Edessæ fuerunt) in civitate Bagdad seculo VIII° apud khalifas Arabum celebritatem litterariam nactus est; at hoc assertum est merum commentum nulli innixum fundamento. Et aliunde incredibile est; nam si hoc verum esset, nemo melius quam Barhebræus id cognovisset qui de hoc viro in suo chronico scripsit; atqui Barhebræus hoc de Theophilo factum non retulit neque in chronico, neque in grammaticis neque alibi.

Videtur autem Barhebræus ipse ignorasse quis fuerit auctor systematis vocalium Græcarum, quia id non memorat in suis scriptis; præsertim in suis grammaticis quas multis historicis documentis linguam Syriacam respicientibus, ornavit. Nobis, si licet sententiam nostram

dicere, videntur monachi celeberrimi propter litteraturam Syriacam monasterii dicti Qarqafa quod in Tur-Abdin Jacobitæ possidebant, auctores fuisse systematis vocalium Græcarum; quorum opus litterarium peritis notissimum est, liber inquam quo hi monachi difficilia aut ambigua loca Bibliorum aliorumque ecclesiasticorum librorum classicorum recensuerunt hisque vocalibus Græcis determinarunt (1).

De vocalium igitur Græcarum systemate nullum dubium esse potest illud apud Jacobitas inventum esse. Sed dubium versatur circa originem systematis punctorum minorum, ubi ortum suum habuerit, utrum apud Jacobitas an apud Nestorianos (nam utraque secta hoc systema adhibet), nempe qui hoc systema excogitavit, utrum erat ex Syris Occidentalibus, an ex Orientalibus. Nobis videtur ex Syris Occidentalibus fuisse, propter sequentes rationes: Primo cum Orientales duplicationem litterarum habeant, qua Occidentales carent, hoc systema nullum habet duplicationis signum. Atqui Arabes qui hanc duplicationem habent, signum illi constituerunt; item fecerunt et Hebræi. Ergo qui hoc systema excogitavit, esse debebat de gente quæ litteras non duplicabat id est de Syris Occidentalibus. Et hoc primum thesisi nostræ fundamentum. Deinde qui primus hoc systemate usus est, debet in pronuntiatione optime distinguere $pt^{hah}ham$ a $zqafa$, quæ tam accurate hoc systemate orthographico distinctæ sunt; id autem incredibile est in homine scholæ Orientalis apud quam, multis abhinc seculis saltem, nullum est discrimen inter $zqafam$ et $pt^{hah}ham$. Ergo aut qui hoc

(1) Litterati hi, Qarqafenses dicti, præter quinque vocalium signa Græca hodie vigentia, sextum invexere signum Ψ (quod constat *alpha* et *ypsilo* Græcis) ad notandam diphthongum *au*; sed hoc signo nemo usus est præter prædictos litteratos, qui notatu digni sunt quod ipsum hoc signum methodo Græcorum scriptum (i. e. a sinistra ad dextram) reliquerunt; tam serviles aliqui Syri erant Græcis!

systema invenit, erat acutissimus ac ingeniosissimus philologus ita ut discerneret intime inter duas vocales quæ sono nihil inter se differebant, quod incredibile est; aut dicendum hunc hominem ex schola Occidentali fuisse. Adde diversitatem nominum *pt^hah^hæ* et *zqafæ* quæ ut evidens est, indicat diversitatem rerum. Inventor enim signorum vocalium consideravit quod qui dicit *v. gr. 𐤐𐤓*, *aperit* (hoc significat *pt^hah^ha*) ; at qui dicit *𐤐𐤓𐤕*, *suspendit* (hoc significat *zqafa*) ; *aperire* autem non est idem ac *suspendere*. Atque juxta hodiernum systema Orientalium eundem omnino sonum dat qui pronunciat *pt^hah^ham* ac qui pronunciat *zqafam*. Et e contra qui pronunciat *zqafam* more Occidentalium, reapse videtur suspendere vocem. Unde concludimus ex eo quod in hoc systemate discrimen extat inter *rwah^ham* et *'maqam*, quod hodie Occidentales non habent, ipsos has duas vocales non olim distinxisse, quod credibilissimum est et testimonio Jacobi Edesseni magistri Occidentalis scholæ supra citati confirmatur, qui in systemate vocalium quod excogitavit, ut vidimus, distinxit *rwah^ham* a *'maqa*. Ceterum, unum certissimum est, tempore prædicti Jacobi Edesseni idest initio seculi VIII neutrum systema vocalium excogitatum adhuc fuisse; in diversis enim hujus grammatici celeberrimi scriptis quibus totis viribus conatus est regulas certas et præcisas de orthographia ponere, nullum vestigium ne nomen quidem ipsum reperitur ullius vocalis sive unius sive alterius systematis. In sua autem grammatica (cujus nonnisi parva et paucissima fragmenta, in Britannico Museo conservata, ad nos pervenerunt, quæ in 3° volumine Catalogi Wrightiani hujus Musei omnia edita sunt) Jacobus Edessenus vocales omnes juxta systema a se excogitatum de quo supra, constanter significavit.

Ex his omnibus quæ hucusque disseruimus, clare patet, ante seculum VIII^m nullum populum Semiticum habuisse in scriptura signa ad significandas vocales, idest neque Arabes, neque Hebræos, neque Syros. Hebræi videntur fuisse primi, dein Syri, ultimi Arabes, qui hanc litterariam inventionem tam pretiosam aggressi sint, singuli pro sua lingua. At nequimus dicere utrum ex imitatione seu æmulatione hoc opus aggressi sint, an unusquisque populus independenter ab alteris et inscien-ter de alteris systema suum excogitaverit. Omnia hæc ignoramus.

Postquam sic unusquisque horum trium populorum suum cœpit habere systema vocalium, cœpit illud adhibere usque ad hunc diem. Sed observa diversam agendi rationem horum populorum. Etenim ex quo Arabes suum systema habuere, legem posuere ut librum suum sacrum qui Coranus dicitur, non liceret omnino exarare sine his vocalibus; similiter Hebræi nunquam scribunt sacrum Codicem idest libros veteris Testamenti nisi figuris suæ Masoræ adamussim munitum. Syri autem Christiani nullam legem in hac re sibi imposuerunt, ne in suis libris sacris quidem exarandis; etenim inter omnes codices præteritorum seculorum, exaratos sive apud Jacobitas, sive apud Nestorianos sive apud alios, nullum fere codicem videmus signis vocalibus constanter et regulariter ornatum sive systemate punctorum minutorum, sive litterarum Græcarum. Igitur etiam post inventa systemata vocalium, scriptores Syri nonnisi raro et ubi ambiguitas timebatur, muniebant litteras vocalibus, Orientales quidem systemate punctorum minutorum tantum, Occidentales autem idest Jacobitæ et Maronitæ utroque systemate, sed potissimum systemate Græcarum litterarum. Melchitæ autem

neutrum systema videntur voluisse adoptare, etenim in omnibus codicibus hujus sectæ quos examinare nobis datum est, neutrius vestigium videre potuimus. Attamen amanuenses hujus sectæ videntur voluisse quodammodo systema punctorum minorum imitari, cum hic et illic cernimus in codicibus, rarissime tamen, duo puncta minuta supra litteras vel infra quæ nullum sensum possunt habere. Non loquimur de duplici puncto quod fere constanter in hujus gentis codicibus sub littera *taw rucca-k^hata* conspicimus.

Igitur, ut diximus, et ipsi Jacobitæ et Nestoriani raro signis vocalium utebantur scribendo. Attamen tribus abhinc circiter seculis cœperunt Nestoriani omnes suos libros rigore punctis vocalibus sine ulla exceptione notare. Occidentales morem suum non mutarunt, nempe nonnisi raro apices vocalium in suis scriptis ponunt alterutro systemate. Notandum tamen id est: Jacobitæ suos libros ex Græco idiomate conversos amant potius vocalibus systematis Græcarum litterarum notare, inter quos libros primum habet locum novum Testamentum H^{er}acleense quod scilicet Thomas H^{er}acleensis e Græco in Syriacum sermonem interpretatus est.

Quæ hactenus de vocalium figuris exposuimus, nonnisi Christianos Syros respiciunt. Nam Mandaitæ quidem, contenti viginti duabus litteris alphabeti, quarum tres *alaf waw* et *jod^h* (et non raro *ain* etiam) adhibent pro vocalibus ut supra diximus, nunquam iis addere aliquid voluerunt. Samaritani quoque nesciunt in scriptione aliud præter alphabetum usque ad hunc diem. Judæi denique præter Targumim rarissime signa sua vocalium ponunt cum linguam Chaldaicam scribunt.

CAPUT VI

DE VOCABULIS EXOTICIS QUÆ IN LINGUAM SYRIACAM
INTRODUCTA SUNT, ET DE VOCIBUS SYRIACIS QUÆ
AD ALIAS LINGUAS TRANSIERUNT.

Syriacæ stirpis populis evenit quod omnibus nationibus accidere solet, nempe quod per diuturnam et frequentem cum aliis populis conversationem, horum mores et consuetudines mutuati sunt Syri sicut et suos mores et consuetudines illis communicarunt; inter quæ præcipuum habet locum lingua. Etenim multa vocabula ex exoticis linguis in Syriacum sermonem transierunt ab antiquis temporibus; ita ut cum veritate possimus dicere, post linguam Pehlevicam quæ est una ex antiquis dialectis Persicis, nullam aliam linguam ex antiquis tam exoticis vocalibus refertam cognosci quam linguam Syriacam, quod non infitiamur habere speciem cujusdam dedecoris, quamvis linguæ a quibus Syriaca mendicavit, inter nobilissimas mundi linguas computentur.

Igitur Syriaca lingua quamquam antiquissima sit et antiquitate omnes fere linguas superet ac ubertate et copia verborum omnes linguas Semiticas (excepta Arabica) aliasque vincat, innumera tamen vocabula ex aliis linguis adscivit, inter quas primum tenent locum Persica et Græca, quæ cum Semiticæ non sint, maxime indole, natura et forma a lingua Syriaca distant, atque nimis manifestam discrepantiam ab ea præseferunt (1).

(1) Similem discrepantiam intolerabilem videre est inter linguas Persicam, Turcicam, Hindustanam, Malaicam ex una parte et Arabicam ex altera; notum enim est harum linguarum populos, præsertim Persas et Turcas, singulos suam linguam desumptis ab Arabica illi maxime discrepante infinitis verbis farcisce; multo magis dolendum quod Persæ ex quo islamismum amplexi sunt, suo antiquo alphabeto relicto, (idem dicatur de Hindustanis), scripturam Arabicam adoptarunt

Notæ sunt caussæ ob quas vocabula ex lingua Persica ad Syriacam venerunt, nimirum duorum populorum vicinitas frequentissimæque commerciales aut politicæ relationes. Præcipua autem Persica vocabula quæ in linguam Syriacam intrarunt, sunt nomina gemmarum, plantarum, instrumentorum aliarumque his similium rerum quæ primo apud Persas cognitæ fuere. Cum vero in lingua Persica, ut notum est peritis, diversæ existant articulationes quibus Syriaca ceteræque linguæ semiticæ carent, ut \check{c} (چ) idest *ch* Anglicum seu *tch* Gallicum et \check{j} (ج) idest *j* Gallicum in *jeter*, Syri, in vocabulis Persicis quæ mutuati sunt has litteras in alias similes suæ linguæ immutarunt. Accipe nunc præcipua vocabula Syriaca Persicæ originis: ܥܠܡܐ color, ܢܚܝܬܐ parva hasta, ܩܝܫܬܐ versicolor, ܩܕܝܫܐ idolum, ܩܠܒܐ argentum, ܥܒܕܐ bubalus, ܚܝܬܐ thesaurus, ܩܕܝܫܐ præfectus thesauri, ܬܝܡܐ signum, ܕܡܢܐ dæmon, ܡܘܢܝܬܐ munificentia, ܢܫܡܐ venatica præda, ܥܪܡܢܐ crumena, ܕܢܝܪ

quæ ipsorum linguæ indoli nullatenus congruit, quamquam linguæ Arabicæ quam maxime convenit. Imo sine metu asserere possumus inter omnes populorum scripturas hucusque notas, non exstare ullam tam propriæ linguæ quadrantem atque convenientem quantum scripturam Arabicam, quidquid dicat doctissimus Renan in *Hist. des lang. Sémit.* Loquimur de orthographia, non de calligraphia. Nam cum omnes, Europæ saltem, scripturæ hodiernæ reformatione orthographica indigent, quod eruditi conflentur et dolent, Arabica scriptura utique calligraphicæ opus habet reformationis, nullatenus vero orthographicæ si secundum grammaticas regulas adamussim conficiatur. In qua enim Europæa lingua scriptura ita conformis est lecturæ ut statim ac quis alphabetum ac cetera signa quæ illud comitantur didicerit, possit quaecumque scripturam sine ulla difficultate legere? Hæc pretiosa est dos solius linguæ Arabicæ paucarumque forte aliarum, ut Armeniacæ, Russiacæ, Hispanicæ, etc. Hujus postremæ linguæ idest Hispanicæ, eruditi viri linguam Latinam deformarunt ut suam reformarent. Utinam eos imitati essent Franco-Galli, quorum lingua quoad orthographiam, est cumulus incoherentiæ, absurditatis et ignorantia. Satis sit notasse quam hic populus qui ob suam imaginariam reverentiam erga Latinam linguam relinquit suam tam deformem orthographice, inclementer et insipide sua pronuntiatione linguam Latinam vexet ac deformet.

circuivit, ^{ܬܘܪܡܐ} turma, ^{ܡܠܝܬܐ} clavis⁽¹⁾, ^{ܐܝܠܐ} venenum
(animalium), ^{ܟܥܡܐ} saccus sarcinæ, ^{ܩܢܝܢܐ} exem-
plar, ^{ܦܢܝܢܐ} parasanga.

Vocabula autem Græca quæ ad linguam Syriacam transierunt, sunt multo plura quam Persica, quod evenit propter diuturnum imperium tum politicum tum civile quo Græci inde ab Alexandri Magni ætate, seculo scilicet ante Ch. IV°, Syriam aliasque populorum Syrorum regiones dominati sunt. Attamen quamquam elementa Græca in Syrorum mores, consuetudines, litteraturam per illa tempora intime penetraverint, nihilominus, quod vere notatu dignum est, nullum lingua Græca vestigium reliquit in sermone vulgari populorum Syrorum, excepto uno aut duobus vocabulis quæ in dialecto *Malulæ* adhuc supersunt ut ^{ܐܕܝܢܝܝܐ} *ecclesia*. Attamen lingua Græca a doctis et magnatibus maxime celebrata fuit in Syria præ ceteris Syriaci generis populis, ita ut ab initio regni successorum Alexandri Magni usque ad initium seculi IV post Christ. paucissimi admodum inter Syros doctrina claruerint qui lingua Græca non scripserint, aut saltem eam calluerint, quantum ad nos pervenit. Imo innumeræ inscriptiones quæ illis seculis in Palmyra, Haurano aliisque Syriæ regionibus usque ad regni Persici limites, confectæ sunt, quamquam maxima parte Syriacum sermonem portent, tamen plurimæ et Græce et Syriace, aliæ Græce tantum sculptæ sunt.

Plurimæ sunt causæ quæ tam miram linguæ Græcæ apud Syros propagationem et stabilitatem adjuverunt, etiam postquam dominatio politica Græcorum jam

(1) Perperam autumarunt nonnulli Syriacum ^{ܡܠܝܬܐ} ex Græco KLEIS sumptum esse.

cessaverat, nempe linguæ Græcæ harmoniosa fluiditas, miranda flexibilitas, copiosissima abundantia. Adde aliam insignem linguæ Græcæ prærogativam, quod scilicet nullus sit in hac lingua sonus qui non habeat respondentem in lingua Syriaca, exceptis nonnullis vocalibus. Atque quoad vocales bene se expedire sciverunt Syri. Etenim omnes vocales quas eundem vel fere eundem sonum dare videbant, eadem figura expresserunt. Itaque A per *pthaham* (Occidentales) aut *zqafam* (Orientales); I, EI et (apud Occidentales) H ut unam eandemque vocalem considerarunt ac per *h'vasam* reddiderunt; Y, OY et OI per *sasam*; O parvum et O magnum Orientales per *rwaham*, Occidentales per *zqafam*; E et AI et (apud Orientales) H per *zlamam*; AY per *pthaham* (Occidentales) vel *zqafam* (Orientales) sequente waw quiescente; EY per *zlamam* sequente waw quiescente. In hac agendi ratione, indolem linguæ Syriacæ haud deseruerunt nec violarunt, quæ nempe exigit ut vocalis brevis non existat. At non eadem ratione hic se gesserunt ac in vocibus mere Semiticis; in his enim quæ a lingua Arabica perfecte comparantur, Syri regulam expunctionis sibi imposuerunt, ut scilicet eliminent omnem vocalem brevem et quiescere faciant ejus litteram; in Græcis vero conservarunt quidem vocalem brevem, sed longam eam reddiderunt. Exemplo hoc melius intelligatur: in voce Semitica *bâlîma* quæ secundam vocalem habet brevem ut Arabes etiam pronunciant, Syri expungunt hanc vocalem et pronunciant *bâlma*. At in voce Græca, v. gr. BAPBAPA, in qua secundum A est breve, Syri producunt hanc vocalem ac pronunciant *barbâra*; transgrediuntur nempe regulam linguæ Græcæ ut suæ linguæ indolem intactam conservent. Eadem ratione pronunciant *sunhódos*

(1ª syllaba clausa, 2^a et 3ª longæ), *lôgîqi* (1^a et 2ª longæ), *lêksiqôn* (omnes longæ), pro ΣΥΝΟΔΟΣ, ΛΟΓΙΚΗ, ΛΕΞΙΚΟΝ, in quibus singulis secunda vocalis est brevis. Inutile est advertere Syros nullam accentus Græci rationem habere, nec videtur aliquis inter eos de illo scripsisse, sed accentum in verbis Græcis juxta indolem suæ linguæ moderant.

Quoad consonantes, eæ nullam præferunt difficultatem. Notare tamen juvat nonnulla. Pro B, Γ, Δ, Θ Syri ponunt respondentes litteras Syriacas idest *bet^h*, *gâmâl*, *dâlat^h* et *taw*, cum *ruccak^h* prolatas; pro K *kof*; pro X, *kaf* lene (*ruccak^h*) nonnunquam *kaf* durum (*qush^haj*); pro H, *pe* durum sed cum puncto speciali ut indicarent illud non eundem omnino sonum habere ac *pe* durum Syrorum. *Gamma* autem ante aliud *gamma*, aut *kappa*, aut *chi* semper per *nun* redditur, quod confirmat pronunciationem recentium Græcorum cui favet testimonium linguæ Latinæ contra eos qui contendunt hanc litteram nullam pronunciationis mutationem subire ante prædictas litteras. Specialem etiam meretur mentionem littera Græca Π. Cum etenim Græci hanc litteram in initio vocis spiritu aspero insigniunt, et quando duplex est, utroque spiritu, tenui et aspero, id Syri bene observarunt, ideoque post *res^h* litteram *he* addebant, dicentes, ex. gr.: *ῥῶμη*, *ῥῶμῃ*, *ῥῶμῃ*, *ῥῶμῃ* ΠΑΡΡΗΣΙΑ. Verum hoc *he* pronunciando et sæpe etiam scribendo negligitur. Denique Θ per *taw* aspiratum (*ruccak^h*) ut diximus, T per *tet^h* reddunt Syri. Has regulas adamussim observant Syri cum vocibus Græcis, nunquam ab iis deviando.

Hac ratione infinita, ut ita dicam, vocabula Græca in linguam Syriacam introducta sunt, quorum plurima sunt nomina technica ut ajunt, alia ad res pro Syris

novas pertinent. Verumtamen (quod singularissimum est) ita Syri in deliciis linguam Græcam habuerunt, ut ab ea ipsas grammaticas particulas, conjunctiones, adverbia et similia mutuati sint, ut ΔΕ ΓΑΡ, ΜΗΝ, ΑΡΑ. Imo ex vocibus Græcis ipsa verba formarunt Syri, ut **ܡܚܢܐ** KATHFOREIN, **ܡܡܡܐ** ornavit a ΚΟΣΜΟΣ (1). Uno verbo, vocabula Græca multo plus abundant in Syriaca lingua quam in ipsa Latina linguæ Græcæ tam affini ac tam vicina. Denique nomina Syriaca Græcæ originis modo formam originalem conservant, ut **ܡܠܟܐ**, **ܡܠܟܐ** ȲLH, **ܐܠܗܐ** (2) AHP, **ܡܠܟܐ**; modo formam Syriacam accipiunt, dt **ܡܠܟܐ** ΣΤΟΛΗ, **ܡܠܟܐ** ΧΩΡΑ, **ܡܠܟܐ** ΑΣΣΑΡΙΟΝ.

Vocabula Græca maxime abundant in ea linguæ Syriacæ dialecto quam litteralem nuncupavimus, et cuius grammaticam in hoc libro tradimus, eaque videntur, saltem maxima in parte, ad initia regni Seleucidarum qui Alexandro Magno in Syria finitimisque regionibus successerunt, ascendere. Ea enim copiosa quamquam cum quadam parcimonia videmus in versione Biblicorum Syriaca dicta Ps^hitta quæ nobis exhibet Testimonium de Syriacæ linguæ statu in I^o Chr. seculo. Item in eadem fere mensura plurima occurrunt vocabula Græca ac idenditem Latina in inscriptionibus Palmyrenis quæ, ut alibi diximus, a I^o ante Chr. seculo ad IV^m extenduntur.

(1) Nonnulli his addunt **ܡܠܟܐ** (laudavit) quasi esset a ΚΑΛΟΣ. Sed perperam, ΚΑΛΟΣ enim et ejus derivata nunquam laudis notionem habuere sed pulchritudinis et ornamenti tantum. E contra vox **ܡܠܟܐ** nunquam ideam ornamenti aut pulchritudinis habuit.

(2) Secundum alaf accipit p^hah^ham pro zlama propter regulam quæ in grammatica n. 118 explicatur.

Horum tamen vocabulorum exoticorum maxima pars sunt nomina officiorum publicorum. Item in dialecto Babylonica qua Targumim idest versiones N. Testamenti aliique libri apud Judæos scripti sunt, summopere abundant vocabula Græca. Hac autem dialecto jam ut vernacula utebantur Judæi regnantibus Alexandri successoribus, atque pro certo habemus vocabula Græca in eam illis seculis intrasse independentem a lingua Syriaca incolarum Syriæ, Mesopotamiæ, etc. Sicut enim religione ab invicem separati erant, ita et ceteris rebus publicis. Propterea in dialecto Aramaica Judæorum nonnulla reperimus vocabula Græca quæ in dialecto litterali non exstant, ut ⁹ **ΣΗΜΕΙΟΝ** (1), **ΚΥΡΙΟΣ**; et viceversa. Hujusmodi autem vocabula in lingua Chaldaica quam Judæi loquebantur cum e captivitate reversi sunt idest seculo ante Chr. VI° esse non poterant, et revera libri Danielis et Ezræ qui hac lingua scripti sunt, nullum Græcum vocabulum continent, quidquid contenderint nonnulli in contrarium.

Non desunt et in dialecto Mandaitarum vocabula Græca, paucissima quidem at quæ omnia existunt in dialecto litterali. Ex quo licet deducere argumentum quod hæc Mandaitarum dialectus ante seculum I^m Chr. in quo verba Græca turmatim ut, ita dicam, linguam Syriacam inveniebantur pervasisse, jam formata et a ceteris dialectis Aramaicis separata erat.

Vulgares dialecti nullum vestigium, ut supra inuimus, exhibent Græci elementi. Nec mirum, cum

(1) Gesenius in dictionario Hebraico negat hanc vocem Chaldaicam Græcam originem habere propterea quod verbum talmudicum **שִׁמְעוֹן**, ait, non potest esse a Græco **ΣΗΜΑΙΝΕΙΝ** in quo N non est radicale. Sed clarissimum virum fugit verbum **שִׁמְעוֹן** haud directe a verbo Græco assumptum esse sed a **שִׁמְעוֹן** quod est Græcum **ΣΗΜΕΙΟΝ**.

oppidorum et montium incolæ, ubi hæ dialecti vigeant, nullam aut fere nullam cum Græcis magnarum urbium habitatoribus consuetudinem habuerint; et aliunde verba Græca quæ in cultis dialectis recepta sunt, maxima in parte a litteratis originem habere debuerunt, quorum incepta a civitatum confinibus imo ab ipsis libris non solent egredi. Quæ in Samaritana dialecto, quæ certe in origine vulgaris erat, rarissima vocabula Græca videntur, (si quidem ea revera Græca sunt) sine dubio Samaritani, cum suam dialectum scribere cœperunt, a vicinis Judæis ea discere debuerunt; ex quibus citare lubet solum **שִׁמְעָא** *signum*, nam quoad vocabulum **חַד** (*sub*) non est verisimile illud esse Græcum KATA ut opinatur Petermann. Quis enim credere potest Samaritanos a Græcis accepisse particulam grammaticalem cui habebant optimam respondentem, relictis infinitis ceteris vocabulis ditissimæ linguæ Græcæ? Verbum autem **חָדוּ** a quo **חָדוּ** quod occurrit in Dan. III, 4, est certissime Aramæicæ originis, quamquam fortuito quamdam similitudinem habeat cum Græco KHPYTTEIN, cum hujusmodi similitudo in aliis linguis etiam existat ut Samscredamica, Persica, Germanica, Anglica, Italica, ut bene advertit Gesenius in lexico Hebraico; et ex alia parte radix **חָדוּ** in omnibus Aramæicis dialectis exstat.

Longissimum esset omnia vocabula Græca in linguam Syriacam adscita enumerare; satis sit recensere præcipua quæ in diversis dialectis adoptata sunt, scilicet litterali, Chaldaica et Mandaitica: **ܣܬܘܠܐ** (1) ΣΤΟΛΑ, **ܬܝܡܢܐ** ΤΥΠΟΣ, **ܬܐܝܝܬܐ** ΤΑΞΙΣ, **ܡܢܐ ܡܢ ܡܢ ܡܢ** ΠΡΟΣΩΠΙΝΟ, **ܟܝܡܐ** ΚΑΙΡΟΣ, **ܫܝܟܡܐ** ΣΗΚΩΜΑ, **ܫܬܝܠܐ** ΣΤΥΛΗ,

(1) In Chaldaica et Mandaitica dialectis scribitur **ܣܬܘܠܐ** cum *sade*.

mutata *l* in *n*, **ܢܗܝܣܐܝ** ΠΗΙΣΑΙ, **ܩܠܘܨܫܐܟܝܡܝܢ** ΓΛΩΣΣΟΚΟΜΟΝ,
ܐܗܪ AHR, **ܡܦܪܥܢܐ** ΜΑΡΑΓΝΑ, **ܟܡܝܢܐ** ΚΑΜΙΝΟΣ, **ܩܢܕܠܐ**
 ΚΑΝΔΗΛΑ (vox Latina), **ܢܡܘܨ** ΝΟΜΟΣ, **ܢܦܩܝܨܫܐܝܢ**
 ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ, **ܩܠܠܐܓܝܨ** ΦΑΛΛΑΓΞ, **ܟܢܬܪܐܢ** ΚΕΝΤΡΟΝ, **ܩܢܕܐܘܦܪܐ**
 ΠΑΝΔΟΥΡΑ, **ܩܝܠܐܨܫܐܟܝܡܝܢ** ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ, **ܫܡܝܥܝܢ** ΣΗΜΕΙΟΝ.
 Animadvertendum tamen est non omnia hæc nomina
 esse certe Græcæ originis; probabile enim est nomina
narcissus, *caminus*, *columna*, *pandura*, *phalanx*,
 esse Syriacæ, vel saltem Persicæ originis.

Principio quidem vocabula Græca quadam necessi-
 tate in linguam Syriacam ingressa sunt, quod demum
 equidem tolerabile erat. At postea crescentibus linguæ
 Græcæ studiis quamquam Græcorum dominium jam a
 seculis extinctum erat, ob incrementum ac extensionem
 litteraturæ Syriacæ, cœpit rectum criterium in litteris
 vitari, et tunc nonnulli qui se ceteris eruditiores jacta-
 bant, elementa Græca passim inter vocabula Syriaca
 inserebant non propter necessitatem sed ut linguam
 Syriacam sua mente ornarent, at revera ut eam defor-
 marent. Sed gratias Deo O. M. quod horum sciorum
 numerus valde exiguus fuit, hicque detestabilis mos
 neque extensionem neque stabilitatem nactus est. Nihilo-
 minus videmus lexicographos celebriores apud Syros,
Bar-Ali et *Bar-Bahlul* Græcis vocibus sua lexica reple-
 visse ad eas interpretandas.

Etiam Latina lingua tributum Syris præstitit; ete-
 nim ex eo tempore quo Syria in provinciam Romanam,
 medio seculo I^o ante Chr. redacta est, multa vocabula
 Latina linguam Syriacam auxerunt. En præcipua :
ܩܝܠܐܨܫܐܟܝܡܝܢ piscina, **ܩܠܐܨܝܢ** palatium, **ܩܢܕܠܐ** candela,
ܩܠܠܐܓܝܨ cella, **ܩܢܬܪܐܢ** centurio, **ܩܢܕܐܘܦܪܐ** carruca, **ܩܢܕܐܘܦܪܐ**

flagellum, **ܩܠܒܐܢܐ** quæstionarius, **ܩܠܒܐܢܐ** speculator, **ܐܘܢܥܐ** uncia, **ܥܝܢܐ** seu **ܥܝܢܐ** centenarius, **ܬܒܠܐܪܝܐ** tabellarius, **ܕܝܢܐܪܝܐ** denarius, **ܫܘܕܐܪܝܐ** sudarium, **ܬܠܐܪܝܐ** talarium, **ܫܬܒܘܠܐ** stabulum, **ܠܓܝܐ** legio, **ܦܪܐܬܐܪܝܐ** prætorium. Ne pigeat notare Syros cum armis Romanis subjecti essent, non omnia nomina Latina quæ militiam, imperium civile respiciunt, a lingua Latina assumpsisse, nam nomina militis **ܡܝܠܝܬܐ**, militiæ **ܡܝܠܝܬܐ**, cohortis **ܚܝܬܐ**, præfecti provinciæ **ܡܠܝܬܐ**, legis **ܡܠܝܬܐ**, senatoris **ܫܢܐܬܐܪܝܐ**, principis **ܡܠܝܬܐ**, provinciæ **ܡܠܝܬܐ**, reipublicæ **ܡܠܝܬܐ**, tribunalis **ܡܠܝܬܐ**, a Græca lingua assumpta sunt non a Latina, nimirum hæc nomina Græca jam apud Syros vulgata erant inde a tempore regni Græci Seleucidarum, cetera nomina Syriaca manserunt, ut **ܡܠܝܬܐ** imperator (rex), **ܕܥܪܝܬܐ** decretum, etc. Alia videntur vocabula Græca aut Latina in inscriptionibus Syriacis Palmyræ et in monumentis Rabbiorum quæ in lingua litterali hodierna ignota sunt, ut **ܕܝܥܘܪܝܐ** decurio, **ܡܠܝܬܐ** BOYLH, **ܕܡܠܝܬܐ** ΔHMO, etc. Denique in libris juris civilis Syriace conscriptis passim verba Latina occurrunt technico sensu, ut **ܡܠܝܬܐ** legatum, **ܡܠܝܬܐ** curator, **ܡܠܝܬܐ** emancipatus.

Atque hæc de mutuis quæ lingua Syriaca sumpsit a Græca et Latina. Ab Hebræis autem, quamquam origine et habitatione valde proximis, nil assumpsit lingua Syriaca, exceptis valde paucis vocabulis Biblicis quæ cum religione Christiana apud omnes populos recepta sunt, **ܐܡܝܢ** Amen, **ܫܠܝܠܝܐܗ** Hallelujah, **ܐܘܨܢܐ** Osanna,

Deus, אֲדֹנַי Adonai (Dominus), אֲלֹהֵי Omnipotens, שָׁבָאוֹת Sabaoth, כְּרֻבִּים Cherub, סֵרָפִים Seraph, פֶּסַח (1) Pascha. Ceterum Aramaica lingua ex quo ad Judæos transiit, Hebraicis vocabulis repleta est, ut innuimus, tamen apud ipsos tantum.

Arabica lingua quæ recentibus temporibus dissitissimas et maxime extraneas linguas locupletavit, nil linguæ Syriacæ tam affini et tam vicinæ præstitit præter duo aut tria nomina ab historiographis usurpata, ut فتنة civile perturbatio civilis, أمير العرب princeps Arabum, وزير هانسا visirus; Barhebræus quoque in operibus suis philosophicis adhibuit vocem Arabicam هومر ad significandam facultatem animalem quæ vulgo *instinctus* dicitur. In multis etiam codicibus Syriacis occurrit vox Arabica نسخة exemplar sed male expressa, scribitur enim بيهض, cum analogia philologica exigat ut dicatur بيهض, et sic est in dialecto Chaldaico Rabbiorum, ex quo evidens est radicem بيهض esse etiam Aramaicam, non autem Arabicam tantum, perditam tamen esse a Syr. litt. et conservatam in Chaldaismo. Barhebræus adhibuit etiam in suis scriptis vocem Arabicam هههه sextum.

Hactenus de vocabulis exoticis quæ in linguam Syriacam recepta fuere. Age nunc de vocibus quas hæc lingua aliis linguis mutuam dedit. Atque ut a nobilissima lingua Græca incipiamus, non pauca ex lingua Syriaca Græci nomina sumpserunt, quorum præcipua sunt

(1) Hebraice est cum *semcath* non *sade*. In hoc igitur nomine deviarunt Syrii a consueta diligentia in figurandis accuratissime per litteras Syriacas exoticis vocibus juxta certas et invariabiles normas.

nomina rerum quæ ex Syrorum regionibus aut finitimis
 ortum habuere, ut ALOH **ܐܠܗܐ**, LIBANOS **ܠܒܢܢܐ**,
 ΣΗΡ **ܫܝܪܐ**, ΒΥΣΣΟΣ **ܒܝܨܣܐ**, XALIE **ܚܠܝܐ**, ΜΑΡΓΑΡΙΤ
ܡܪܓܪܝܬܐ, ZIZAN **ܙܝܙܢܐ**, ΒΡΑΘΥ **ܒܪܐܬܝܐ**, ΝΑΦΘΑ
ܢܦܬܐ, ΝΑΡΔ **ܢܪܕܐ**, ΣΑΠΦΕΙΡ **ܫܦܝܪܐ**, ΒΗΡΥΛΛ
ܒܝܪܝܠܐ, YAKINΘ **ܝܟܝܢܐ**, ΣΑΝΔΑΡΑΚΑ **ܫܢܕܪܐܟܐ**,
 ΣΜΑΡΑΓΓΑ **ܫܡܪܐܓܓܐ**, KAMHL **ܟܡܠܐ**, ΕΛΕΦ **ܐܠܝܦܐ**,
 ΣΗΣΑΜ **ܫܝܨܐܡܐ**, ΟΡΥΖ **ܐܪܝܙܐ**, ΧΙΤΩΝ **ܚܝܬܐܢܐ**, ΣΙΝΔΩΝ
ܫܝܢܕܐܢܐ, KANNA **ܟܢܢܐ**, KANNAB **ܟܢܢܒܐ**, ΥΣΣΩΠΟΣ
ܝܨܨܐܘܦܐ, ΜΑΛΘΑ **ܡܠܬܐ**, ΜΥΡΟΝ **ܡܝܪܐܢܐ**, ΒΑΛΣΑΜ
ܒܐܠܨܐܡܐ, ΡΟΔ **ܪܐܕܐ**, XALBANH *galbanum* **ܚܠܒܢܐ**, KYMIN
ܟܝܡܝܢܐ, ΚΥΗΡΟΣ **ܟܝܗܝܪܐ**, NITPON **ܢܝܬܦܐܢܐ**, KINNAM
ܟܝܢܢܐܡܐ, ΣΥΚΑΜΙΝ **ܫܝܟܐܡܝܢܐ**, ΚΛΩΒΟΣ **ܟܠܐܒܐܘܨܐ**,
 ΡΟΜΦΑΙΑ **ܪܐܡܦܝܐܝܐ**, ΕΙΦΟΣ **ܐܝܦܐܘܨܐ**, ΚΑΡΔΑΜ
ܟܐܪܕܐܡܐ, ΣΙΚΕΡ **ܫܝܟܐܪܐ**, ΜΝΑ **ܡܢܐ**, ΜΑΝΝΑ **ܡܢܢܐ**, KINYPA
ܟܝܢܝܦܐ, ΠΑΡΑΔΙΣ **ܦܐܪܕܝܨܐ**.

Sed maximam portionem vocabulorum quæ lingua
 Syriaca extraneis linguis distribuit, sortita est Arabica.
 Hæc Syriaca vocabula in Arabicam linguam insita, præ-
 cipue de rebus theologicis aut ecclesiasticis versantur,
 cum Arabes Syrorum opera, sicut ceteras culturæ civilis
 institutiones, ita et religionem Christianam acquisiverint.
 Syriaca autem vocabula Arabes non a dialecto quam
 litteralem seu classicam nominamus mutuati sunt, sed
 a Palæstinensi quæ Chaldaica dicitur. Denique observan-
 dum est Arabes fere omnia vocabula Syriaca, ad analo-
 giam suæ linguæ reduxisse, unde videmus *s^hin* mutatum
 in *sin* et viceversa, litteram quiescentem accipere vocalem
 brevem, *zqafam* semper per A longum expressam, etc.

Accipe nunc principalia vocabula Arabica Syriacæ originis ordine alphabetico Arabum disposita (1): **ܝܫܬܬܬܐ** اصطبل Latin. *stabulum*, **ܝܫܬܬܐ** اسطوانة *columna*, **ܝܫܬܬܐ** استار Latin. *statera*, **ܝܫܬܬܐ** آمين *amen*, **ܝܫܬܬܐ** انبا *pater spiritualis*, **ܝܫܬܬܐ** اوقية *statera*, **ܝܫܬܬܐ** L. *uncia*, **ܝܫܬܬܐ** ايقونة *Gr. icon*, **ܝܫܬܬܐ** باعوث *rogatio*, **ܝܫܬܬܐ** بلط *palatium*, **ܝܫܬܬܐ** تلميذ *discipulus*, **ܝܫܬܬܐ** فلكهليم *publica*, **ܝܫܬܬܐ** تدرية *vas urinæ medico exhibendæ*, **ܝܫܬܬܐ** توبة (2) *pœnitentia religiosa*, **ܝܫܬܬܐ** تين *meridies*, **ܝܫܬܬܐ** تيرة *Lex Mosaica*, **ܝܫܬܬܐ** جالوت *colonia captiva*, **ܝܫܬܬܐ** جبروت *Gehenna*, **ܝܫܬܬܐ** حانة *potestas divina*, **ܝܫܬܬܐ** جهنم *taberna*, **ܝܫܬܬܐ** حبر (in dialecto Chaldaica Rabbino-
rum) *doctor Judæorum*, **ܝܫܬܬܐ** دين *judicium divinum*, **ܝܫܬܬܐ** دبر *denarium*, **ܝܫܬܬܐ** دينار *zonarion*, **ܝܫܬܬܐ** زناح *celebratio*, **ܝܫܬܬܐ** ساعور *vicarius ecclesiasticus*, **ܝܫܬܬܐ** سجان *gloria (Deo tribuenda)*, **ܝܫܬܬܐ** سلع *codex*, **ܝܫܬܬܐ** شاس *paranymphus*, **ܝܫܬܬܐ** صراط *diaconus*, **ܝܫܬܬܐ** طاغوت *oratio religiosa*, **ܝܫܬܬܐ** ملوكة *via*, **ܝܫܬܬܐ** طريق *beatitudo* (in formula congratu-

(1) Perito liquet multa ex nominibus Syriacis hic prolatis esse quidem origine Græca aut etiam Latina, sed hoc non impedit quominus ipsorum cognitionem et usum Arabes Syris debuerint, et quidem Syris Palæstinensibus non Syris Mesopotamiæ aut Orientis ut patet ex ipsorum nominum forma.

(2) Verbum **ܝܫܬܬܐ** reversus est est Semiticum, habens in origine ث; arabice enim dicitur ثاب, hebraice autem ثاب cum s^h in juxta regulam; sed cum agitur de conversione ad Deum Arabes adhibent formam Syriacam تاب cum ت.

lationis) طور **ܡܢܬܐ** mons, عرب **ܡܢܬܐ** susceptor in baptismo, عاذ **ܡܢܬܐ** baptisma, فردوس **ܡܢܬܐ** paradus, فدق **ܡܢܬܐ** Gr. pandocion, فداس **ܡܢܬܐ** sacrificium missæ, قربان **ܡܢܬܐ** oblatio religiosa, فرطاس **ܡܢܬܐ** charta, فيس **ܡܢܬܐ** cesta, نص **ܡܢܬܐ** (chaldaice **ܡܢܬܐ**) Lat. presbyter, نصر **ܡܢܬܐ** (chaldaice **ܡܢܬܐ**) Lat. castrum, فلاية **ܡܢܬܐ** Lat. cella, قنوم **ܡܢܬܐ** persona in divinis, قاروز **ܡܢܬܐ** resurrectio mortuorum, كاهن **ܡܢܬܐ** sacerdos, كراس **ܡܢܬܐ** quaternio libri, كرج **ܡܢܬܐ** cella, كنيه **ܡܢܬܐ** (ita in Chaldaica dialecto, sed **ܡܢܬܐ** in Syriasmō hodierno), كورة **ܡܢܬܐ** Gr. chora, لامرت **ܡܢܬܐ** divinitas, مار **ܡܢܬܐ** Dominus (est titulus honoris), مزور **ܡܢܬܐ** sera, ملكوت **ܡܢܬܐ** psalmus, مينا **ܡܢܬܐ** regnum (spirituale), ناسوت **ܡܢܬܐ** humanitas Christi, (1) **ܡܢܬܐ** portus, نافوس **ܡܢܬܐ** Gr. nola, ناطور **ܡܢܬܐ** custos, نبراس **ܡܢܬܐ** quies mortui.

(1) Hæc vox Græca est LIMHN. Eam cum Syri in suam linguam receperint, formam Syriacam ipsi dederunt dicentes *lmena*; Arabes autem eam a Syris accipiendo, dixerunt principio *lmina*; postea imaginati litteram *l* esse articulum dixerunt *almina*; et sic e litteris radicalibus *l* cecidit. Idem evenit nomini *Alexandriæ*, quod principio Arabes pronunciabant *Aliscândarija*, nunc autem abjecta *al* ob expositam causam dicunt *Iscandarija*. Eodem modo Arabes pro *adamas* dixerunt *almas*, deinde considerantes *al* ut articulum dixerunt *mas*. Contrarium fecerunt Europæi, Itali, Franci et præsertim Hispani cum nominibus Arabicis quæ adoptaverunt, cum enim ea nomina articulo *al* ornata acceperint, hunc articulum ut partem integrantem radici considerant ita ut cum volunt hæc nomina determinare, articulum suæ linguæ eis addant. Huiusmodi nomina innumera sunt in lingua Hispanica, juvat duo aut tria citare; *algebra* الجبر, *alcova* القبة, *algarada* الغارة, *albacca* الوصي.

Horum nominum multa nonnisi Christianis nota sunt.

Inutile est nomina pure Græca recensere, ut *انجيل* *evangelium*, *مطران* *episcopus*, *ܡܬܪܡܢܐ* *metropolita*, *ܥܘܚܪܝܫܬܐ* *Eucharistia*, *ܚܘܪܝ* *chorepiscopus*. Nominibus mere Syriacis adde nomina mensium anni, ut *كانون* *De- cember* et *Januarius*, *ܦܚܝܬܐ* *Februarius*, etc.; item innumera nomina herbarum et medicinarum. Denique observandum est ubi Syriasmus classicus quem scilicet litteralem nuncupavimus, a dialecto Chaldaica differt in iis vocabulis quæ e lingua Syriaca in Arabicam transierunt, Arabicam cum Chaldaica concordare, non cum litterali, ad ejusque instar ea vocabula efferre, ob causam quam mox retulimus, ut *ܡܕܢܬܐ* *ecclesia*, *ܡܨܪ* *palatium*, *ܡܨܪܬܐ* *charta*, *ܡܨܪܬܐ* *gehanna*, *ܡܨܪܬܐ* *icon*, *ܡܨܪܬܐ* *diversorium*, in quibus convenit dialectus Chaldaica seu Palæstinensis quæ dicit *ܡܨܪܬܐ* cum *jod^h*, *ܡܨܪܬܐ*, *ܡܨܪܬܐ*, *ܡܨܪܬܐ*, quemadmodum vidimus antea dialectum Chaldaicam convenire cum Arabica lingua in vocabulis aut formis grammaticis mere Semiticis in quibus dialectus litteralis ab Arabica differt, ut *ܡܨܪܬܐ* *tempus*, *ܡܨܪܬܐ* *catena*, cum in litterali dialecto dicatur *ܡܨܪܬܐ* et *ܡܨܪܬܐ*. Hoc evidenter indicat Arabes verba Syriaca recepisse non a Syris Mesopotamiæ sed Syriæ vel Palæstinæ ipsis vicinarum cum adhuc lingua Syriaca in his regionibus vernacula erat (1). Unde factum est

(1) Pulcherrima ac jucundissima est profecto nova scientia philologica dicta linguistica comparata dummodo cum moderatione in ea procedatur; sed ex quo ejus pontifices ipsa abuti incipiunt, intolerabilis evadit et creditum suum amittit. Inter hos abusus censenda est cupido quæ cujusdam scholæ orientalistarum animos hodie invasit novas quotidie doctrinas in mundum invehendi. Quid enim dicendum de talibus doctoribus qui in omni pagina, ut ita dicam, lexi

quod ex. gr. Arabes *Ecclesiae* كنيسة nomen non a كِب quod est dialecti classicæ, sed a كِنيسة quod est proprium dialecti Chaldaicæ seu Palæstinensis acceperint; item nomen *Calami* قلم non a lingua litterali in qua hoc nomen Græcum non extat, sed a Palæstinensi قلم. Sed probabilius est Arabes hæc nomina non a Palæstinensibus accepisse, sed a Syris Syriæ cum quibus multo frequentius erat Arabum commercium, et qui ut alibi diximus, simillimam habebant idiomatici Palæstinensi Aramaico dialectum Syriacam.

Denique recolantur ea quæ antea diximus de numerosissimis vocabulis quæ ex lingua Syriaca in dialectos Persicas ab antiquissimis temporibus transierunt, præsertim in Pehlevicam, quæ multo plures Syriacas voces continet quam Syriaca Græcas, nam in ea passim occurrunt vocabula Syriaca omnino non necessaria, ut *frater*, *pater*, *filius*, *terra*, etc. Videntur Persæ vel ab antiquis temporibus cæco amore erga exteras linguas ardentes semper fuisse; quod enim Persæ Mahomedani hodierni cum Arabica lingua faciunt, sine mensura et limite ejus vocabula in suam linguam introducendo, idem faciebant veteres Persæ Zoroastrici cum Syriaca.

Quoad linguam Hebraicam jam diximus antea quantam lingua Syriaca in eam habuerit auctoritatem

Arabici non vident nisi vocabula origine Syriaca aut quomodocumque exotica? Nam apud hos orientalistas خمير *fermentum*, خمر *vinum*, زيتون *oliva*, لوح *tabula*, روح *spiritus*, رحمان *misericors*, خاتم *annulus*. تين *ficus*, فدن *palatium*, شبد *cæmentum*, et multa alia, non sunt pura Arabica nomina, sed ex Syris sumpta!! Vid. claris. orientalistam Romanum Guidi, Della Sede primitiva de' Semiti passim, et Osservazioni sulle Gutturali; etc. Cum hujusmodi asserta nullo argumento fulciantur, nullam merentur refutationem.

antiquis temporibus, ut vocabula Syriaca et puri Syriasmī, ut dicunt, in scriptis auctorum Hebræorum optimæ notæ, quales sunt scriptores Veteris Testamenti, non raro inveniuntur.

CAPUT VII

COMPENDIARIA LINGUÆ SYRIACÆ EJUSQUE

LITTERATURÆ HISTORIA.

Ex iis quæ præcedentibus capitibus disseruimus, colligitur linguam Syriacam seu Aramaicam multo ante seculum XX^m ante Christum diffusam fuisse in tota Asia Occidentali, exceptis partibus meridionalibus versus Occidentem, videlicet Palæstina et Arabia. In Palæstina quoque jam inde a seculo ante Ch. VIII° linguam Syriacam plantatam fuisse apud Samariæ populum cujus maxima pars e regionibus Orientalibus idest ex Babylonica finitimisque terris jussu regum Assyriæ illuc migraverat. Denique totam fere Palæstinam seculo VI° lingua Syriaca occupatam fuisse cum tota regio sub jugum Chaldæorum cecidit et ab eorum coloniis occupata fuit, Judæi autem postquam in Babylonide dimidium seculum transegerant sub captivitate, denique jussu Cyri regis Babylonis hanc captivitatem reliquerunt et in patriam reversi sunt, loquentes linguam terræ captivitatis suæ (1).

Seculo igitur VI° ante Ch. in toto immenso terrarum tractu qui hodie vastissimum imperium Othomanorum Asiaticum format, exceptis Asia Minori, Armenia et

(1) Hanc veritatem historicam a quibusdam recentioribus Orientalistis novitatum amatoribus impugnata aut saltem in dubium revocatam, jam satis superque cap. I demonstravimus.

Arabia, quique comprehendebat etiam partem terrarum quæ dominio Persarum hodie subjectæ sunt, in omnibus, inquam, his vastissimis regionibus lingua Syriaca erat vernacula, at certe cum varietatibus seu variis dialectis, quarum præcipua, prædominans et classica erat illa quam Babylonicæ nomine insignimus quæque Chaldaicæ nomine cognoscitur, quippe quæ apud Judæos, apud incolas Babyloniæ, Assyriæ finitimarumque regionum habitatores et forsitan in tota Syria, saltem Occidentali, vigeat et exulta erat. Utrum autem inter varietates tunc existentes linguæ Syriacæ esset una quæ similitudinem haberet cum dialecto quam Syriacam litteralem appellant, id nescimus, sed non videtur probabile, quia quasi certum nobis est dialectum hanc ex dialecto Babylonica progressu temporis natam esse. Diversitatem autem dialectorum fere adamussim sequebatur diversitas alphabeti seu scripturæ ut capite III° fuse expositum est. Usque ad illam ætatem lingua Syriaca ab exotica mixtura pura remanserat, exceptis nonnullis vocabulis Persicis quæ in partibus Orientalibus potissimum adhibebantur. Quod autem dialectus quam Babylonicam dicimus, classica et litteralis illis temporibus fuerit, ex eo certum fit quod Judæorum adolescentes hanc linguam quam postea in Judæam attulerunt, scholis et quidem regalibus, et non ex ore vulgi didicerint (vid. Dan. 1, 4). Denique cum illa ætate Babylonia erat metropolis potentissimi et vastissimi imperii qui omnes populos Syriacæ loquentes complectebatur, necessarium erat ut ejus lingua omnibus populis sibi subjectis esset lex et norma.

Ita plus minus se res habuere usque ad exitum seculi IV ante Christ. in quo dominatio Græcorum, Alexandri Magni successorum, omnes fere populos Syros com-

plexa est, et cum populis lingua etiam ingenti numero vocabulorum Græcorum pervasa est.

Tandem lucescente magno seculo foundationis Christianismi, quæ, et hoc etiam memorandum est, in regionibus populorum Syriaca lingua loquentium locum habuit, tunc res nova magni momenti quoad Syriacam litteraturam visa est, nempe linguam Babyloniam quæ præteritis seculis, ut nuper vidimus, prædominans erat et classica maximamque partem populorum Syrorum complectebatur, ex quasi improvisu de mundo evanescere et locum cedere dialecto hodie vulgatæ quæ litteralis dicitur, seu quod accuratius est, in hanc novam dialectum ubicumque transformari, præter Babyloniam et Palæstinam et partem Syriæ Occidentalem, in quibus illa antiqua dialectus fere semper eadem mansit.

Hoc quidem alterum certissimum est primo ex eo quod omnes libri Aramaici illo et posterioribus seculis apud Judæos et in Palæstina conscripti, hanc linguam portant. Secundo ex Aramaicis vocibus quæ in Novi Testamenti (in quo narrantur gesta quæ in Palæstina potissimum locum habuere) textu Græco occurrunt litteris Græcis; etenim hæ voces juxta dialectum prædictam leguntur, non juxta dialectum dictam litteralem, ut patet ex sequenti tabella in qua omnes voces Aramaicæ in N. Test. Græcis litteris occurrentes litteris Latinis et Syriacis expressæ sunt, adjecta cuique voci ejus respondente in Syriasmō litterali utrisque litteris ut supra.

I - Matth. 27, 46: « *Eli, eli, lima s'abaqtâni* »
ܐܠܝ ܐܠܝ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ (1). At juxta litt. « *El, el, lmana*

(1) Cum lingua Syriaca litteralis non habeat signa ad vocales breves indicandas utpote quæ eas non habeat, coacti sumus in his vocibus Chaldaicis transcribendis per signa vocalium clausurarum vocales breves dialecti Chaldaici seu Babylonici describere.

s^sabaqtan » ܣܒܩܬܢ ܕܥܒܕܐ ܕܥܒܕܐ.

II – Marc. 15, 34: « *Elôhi, elôhi*, etc. » ܕܐܠܗܝܐ ܕܐܠܗܝܐ. At litt. « *Alâh, âlâh*, etc. » ܐܠܗܝܐ ܐܠܗܝܐ.

III – Marc. 5, 41: « *T'alitha qumi* » ܬܠܝܬܗ ܩܘܡܝ. At litt. « *T'lit^ha qum* » ܬܠܝܬܗ ܩܘܡܝ. Similis est locus Act. 9, 36 ubi « *T'abit^ha* » ܬܒܝܬܗ. At litt. « *T'bit^ha* » ܬܒܝܬܗ.

IV – Marc 7, 34: « *E^hffat^hah^h* » ܐܦܦܬܐܗܐ. At litt. « *E^hpat^hh^h* » ܐܦܦܬܐܗܐ.

V – Act. 1, 19: « *H^haqeldama* » ܗܐܩܠܕܡܐ. At litt. « *H^hqêldma* » ܗܐܩܠܕܡܐ.

VI – I Cor. 16, 22: « *Mârân à^hta* » ܡܪܝܢܐ ܐܬܐ. At litt. « *Mâran el^hta* » ܡܪܝܢܐ ܐܬܐ.

VII – Marc. 14, 36; Rom. 8, 15; Galat. 4, 6 vox pater est « *Abba* » ܐܒܐ, cum in litt. dicitur « *Ava* » ܐܡܐ.

VIII – Marc. 3, 17: « *Benaireghesh^h* » ܒܢܝܪܝܓܝܫܐ. At litt. « *Bnair^{em}* » ܒܢܝܪܝܥܡܐ.

Hi sunt notabiliores N. Testamenti loci in quibus phrases aut voces Aramaicæ litteris Græcis allegatæ sunt, et quæ omnes in textu originali juxta dialectum Babyloniam dictam Chaldaicam citatæ sunt, non juxta hodiernam linguam Syriacam.

Est igitur certum linguam Syriacam Christi ætate eadem ratione se habuisse in Palæstina ac ea fuerat tempore quo Judæi ex captivitate Babylonica reversi sunt. Non tamen sine aliqua varietate. Nam in Galilæa dialectus erat aliquantulum diversa a dialecto Judææ, teste N. Testamento. Vid. Matth. 26, 71 et 73; Marc. 14. 70. Idem

testantur Rabbinii in Talmudo. Imo Syriaca dialectus Galilææ ita corrupta erat ut litteræ gutturales omnes ut alaf pronunciarentur ad instar Mandaitarum Babylonîæ, testibus Rabbinis prædictis. Ceterum hi Rabbinii nonnisi conventionis causa dialectum Assyriæ et Babylonîæ a dialecto Palæstinæ distinguunt, illam vocantes Aramaicam hanc Syriacam. - De Mandaitis Babyl. jam satis supra.

Nunc ad primum assertum veniamus idest præter Judæos et Mandaitas (cum Syriæ Occid. incolis) linguam Syriacam excultam, classicam seu ut vulgo dicitur officialem seculo I^o Christi fuisse ubicumque etiam in Babylonia ceterisque Orientalibus regionibus eam quam nomine litt. distinximus. Omnia documenta id probant. Sufficit præ omnibus insigne testimonium versionis Syriacæ Bibliorum quæ Ps^hitta dicitur quæ creditur non post finem seculi Iⁱ aut saltem initium IIⁱ factam fuisse quæque lingua litterali pura ac simplici conscripta est. Profecto historia non memorat in qua regione hæc celeberrima versio facta fuerit; sed a veritate non alieni erimus si eam in Mesopotamia factam fuisse dicimus (1). Et quod attinet ad Babyloniæ ceterasque Orientales regiones, non est prætereundum primos quos novimus Syriacæ linguæ de qua loquimur, sub Christianismo scriptores, ex illis regionibus quæ illa ætate imperio Persarum subjectæ erant ortos esse, nempe Maram Serapionis (I^o sec.), Tatianum Assyrium (II° sec.), Mani hæreticum famosum (III° sec.), Simeonem Barsabbæ, Miletem Susianum, Aphraatem Persam (omnes initio sec. IVⁱ), etc. Aliud testimonium etiam habemus in dialecto ipsa Mandaitarum quæ sine dubio seculo I^o jam

(1) Hæc perantiqua versio nuper Mausili (*Mossoul*), in Mesopotamia, apud religiosos S. Dominici typis tradita est.

formata erat, quæque quamquam vulgaris videatur esse, atque fere purum Chaldaismum præseferat tamen in nonnullis grammaticis punctis dialectum litteralem de qua agimus sequitur.

Sed quando hujusmodi Babylonice dialecti transformatio in eam quæ litteralis dicitur, definitive facta est? Ubi incœpit? Quæ civitas ut puri hujus sermonis norma habebatur illa prima ætate? Hæc omnia nobis omnino ignota sunt. Unum tantum scimus hanc dialectum ab illa ætate consideratam semper fuisse ut linguam classicam in toto Oriente excepta Palæstina ut diximus, eamque simpliciter Syriacam seu Aramaicam vocari cœpisse. Imo ad ipsos Judæos causa quæ prædictam transformationem in lingua Syriaca produxit, pedetentim pervenit; videmus enim linguam Aramaicam qua Judæorum libri a seculo I^o Christi et deinceps compositi sunt, quamquam in substantia sit illa quam Chaldaicam dicimus, colorem tamen non levem dialecti hujus litteralis præseferre. Targum Proverbiorum, quod sec. III° post Chr. elaboratum esse creditur, principalem in hac re habet locum. Perperam autem nonnulli asseruerunt dialectum litteralem de qua agimus, nonnisi apud Christianos olim usitatam fuisse; Ethnici enim etiam hac lingua scribebant; hac lingua usus est Thabit ibn Qurra famosus paganus ex urbe Harran in conscribendis suis operibus quæ Barhebræus refert se legisse. Alii noscuntur scriptores Syri pagani huic posteriores vel anteriores, quorum nomina vide apud Assem. *De Syris Monophisitis* pag. 204. Inter libros Syriacos non Christianos dialecto nostra litterali scriptos memorandus est imprimis celeberrimus liber de *Agricultura Nabatæa*, cujus auctor Qutami est incertæ ætatis (forsitan ante Christianismi apparitionem),

cujusque Syriacus textus deperditus est, cujus tamen supervixit Arabica versio facta a Ibn Wah^hshiya Chaldaeo anno 904 æræ Christ. (Vid. Renan *Hist. des Lang. Sémit.* pag. 244). Errarunt igitur qui autumarunt dialectum Syriacam dictam litteralem esse origine prototypum linguæ Aramaicæ, eamque in Mesopotamia ortum habuisse, atque inde per Christianismum in ceteras regiones propagatam fuisse. Denique insigne argumentum nobis exhibet ipsa lingua litteralis eam dialecto Chaldaicæ posteriorem esse atque ex ipsa natam fuisse, hoc autem argumentum consistit in vocibus Syriacis compositis quarum ratio perdita est in lingua Syriaca litterali, extat tamen in Chald., ut v. g. **ܕܒܠܐ** in **ܕܒܠܐ** etc.; **ܕܐܢܐ** in **ܕܐܢܐ**; **ܕܐܢܐ** in **ܕܐܢܐ**; **ܕܐܢܐ** in **ܕܐܢܐ**; etc.

Hujus linguæ Syriacæ quæ hodie Syris Christianis sola est litteralis, aggressi sumus regulas grammaticales in hoc libro tradere, utpote quæ inde a I^o Chr. seculo eadem omnino mansit usque ad hunc diem sine ulla mutatione.

Vicissitudines autem hujus linguæ ex quo classica evasit quamquam paucæ, haud prorsus nobis ignotæ sunt secus ac in præcedentibus ætatibus (1).

Etenim etsi paucissima ex I^o II° et III° Christi seculis monumenta Syriaca ad nos pervenerint, tamen seculum IV^m aperit nobis ætatem auream litteraturæ Syriacæ; in ea enim ex diversis scholis Syriacis Mesopotamiæ et regionum Orientalium, potissimum Babylonicae quarum celebriores erant Seleuciæ quæ locum tenuit

(1) Inter orientalistas recentiores summariam historiam litteraturæ Syriacæ optime tractavit Americanus A. L. Frothingham in opusculo cui titulum fecit « Historical sketch of Syriac literature ».

destructæ Babylonis, Edessæ in Mesopotamia, dein Nisibi itidem in Mesopotamia, aliquando in utraque, ingens numerus litteratorum disciplinis sacris et profanis instructi prodierunt. Harum scholarum celebritas fere ut famosissimæ quondam scholæ Alexandrinæ, ad remotissimas regiones volavit, ita ut Roma ipsa quodammodo eis invideret (1). In his, inquam, aliisque semper Mesopotamiæ, aut Assyriæ vel Babylonicæ scholis formabantur juvenes Syri, ex quibus postea emicuerunt præstantissimi doctissimique scriptores qui linguæ Syriacæ culturam et expolitionem ad apicem perduxere, ita quidem ut omnes qui post eos sequentibus ætatibus venere, eorum vestigia quidem sequi debuerint, sed admodum pauci fuerint qui eorum fastigium assequi potuerint. Horum celebriores sunt Bardesanes (Bardaisan), Aphraates Persa, Ephræm Edessenus (celeberrimus omnium scriptorum Syrorum omnium ætatum), Balajus, Cyrillona, Maruthas Maifaractensis (2), Isaac Antiochenus, Narsetes (Narsai), Philoxenus Mabugensis, Rabulas Edessenus, Jacobus Sarugensis et alii. Hæc aurea ætas litteraturæ Syriacæ usque ad VIII vel etiam ad IX seculum perduravit, et tunc sensim declinare cœpit usque ad seculum XIII in quo prodiit verum portentum litteraturæ Syriacæ, Barhebræus, inquam, vulgo Abulfaragⁱ Maphrianus Jacobita, per quem sol litterarum Syriacarum jamdudum fere eclipsim passus totum suum splendorem renascens emisit et quo extincto usque ad hunc diem miserandum in modum occidit.

Nunc quid præteritis seculis factum sit ad linguam

(1) Vide Assem. De Syris Nestoria nis pag. 927.

(2) Illustrissimus Assemanus in sua Bibl. Orient. perperam hunc Marutham Maifaractensem qui orthodoxus erat, cum altero Marutha Tagritensi qui monophysita erat, confudit, cum inter utrumque spatium integri seculi intercedat.

Syriacam expoliendam certisque regulis stabiliendam, breviter sermone perstringamus. — Profecto in ipsa ætate aurea de qua supra, nescimus elucubrationes philologicas editas fuisse apud Syros, (quod non satis mirandum) videlicet libros grammaticos aut lexica; tirones in linguæ Syriacæ disciplinis orali traditione et assidua librorum classicorum tractatione instruebantur ut Romæ et Athenis olim fiebat. Primus, quem historia refert opus grammaticum conscribere suscepisse apud Syros, est Josephus Ahwazita cognomento *H^hazzaja* (ܐܚܘܙܝܬܐ), qui prima seculi VI medietate apud Syros Orientales seu potius apud Nestorianos, (nam incertum est in illa ætate extitisse distinctionem litterariam inter Nestorianos et Jacobitas), claruit in schola Edessena ubi magisterio perfunctus est. Post plus quam seculum integrum studiis philologicis linguæ Syriacæ innotuit apud Jacobitas illustris Jacobus Edessenus, idest episcopus Edessæ, cujus scripta omnigenæ doctrinæ et præsertim quæ ad litteraturam Syriacam spectant, sunt magni pretii, et per multa secula ut sola norma habita sunt ab utraque schola, Orientalium scilicet et Occidentalium. Obiit anno 708. Plures post hos duos viros tum inter Orientales tum inter Occidentales de re grammatica tractanda operam navarunt, et inter Orientales quidem commemorandi sunt *Ishô-Dnah* sec. VIII, *Hunain* medicus sec. IX, *Elias I* patriarcha dictus *Tirhanensis* qui innotuit initio sec. XI, *Elias Bar-S^hini* episcopus *Nisibenus* sec. XI, *David Bar Paulos* cujus ætas incerta est, *Joannes Bar-Zubi* sec. XIII qui quotquot ipsum præcesserunt superavit, quique de regulis grammaticæ diffuse et distincte egit, quum omnes tractatus grammatici ante illum compositi nonnisi aliquas et quidem paucas quæstiones complecterentur,

Inter Occidentales vero celeberrimus fuit sec. XIII ineunte Jacobus Bartellensis notus sub nomine Severi, qui scripsit breves tractatus de nonnullis quæstionibus quæ grammaticam spectant.

Ille autem qui omnes quotquot ante vel post ipsum floruerunt, grammaticos Syros longe superavit, est Gregorius Barhebræus cognomento Abulfāragi celeberrimus Mafrianus Jacobitarum, qui claruit seculo decimo tertio. Hic diversas elucubrationes de rebus grammaticis scripsit, quarum præcipuæ sunt: grammatica brevior rhythmica cui titulum fecit **مَلَكَاة** (*limen*) et altera fusior soluta oratione composita cui nomen dedit **مُزِينَة** (*splendores*); quæ duæ grammaticæ sunt præcipua auctoritatis documenta in re grammaticali nostris temporibus, quippe in quibus nullam fere quæstionem grammaticam spectantem auctor præteriit, et ex quibus perspicuum fit quam optime linguam Syriacam calleret ac in ejus litteris versatissimus esset. Barhebræus tamen quamvis summam meretur laudem, censurandus merito est aliquali ratione eo quod (ut fere omnes qui eum præcesserunt) in exponendis grammaticæ præceptis methodum logicam non secutus sit neque semper attigerit fundamentum philologicum cui illa innituntur, et proinde nesciverit principia generalia regularum grammaticarum deducere; præterea quamvis doctrinæ copia incomparabilis vere fuerit, non habebat tamen plenam cognitionem status primitivi linguæ Syriacæ antequam ad formam quam ipse vidit, pervenerit (1).

(1) Mirum sane est neminem ex grammaticis Syris gentilibus grammaticam Syriacam respexisse et de ipsa tractasse ea ratione quam linguæ Syriacæ indoles naturalis exposcit, utpote qui fere in omnibus secuti sunt grammaticos linguæ Græcæ cujus intima constitutio longe distat a constructione linguæ Syriacæ. Ideo neminem vides ex grammaticis Syris qui doctrinam de radicibus nominum et verborum bene statuerit, qui discrimen inter verba simplicia et aucta exacte tractaverit,

Post Barhebræi ætatem nulla elucubratio alicujus momenti de re grammatica apud Syros apparuit, donec tribus seculis quæ nostrum præcessere, i. e. XVI, XVII et XVIII exorti sint inter Syros Occidentales Maronitas plurimi egregii auctores, Syriaci sermonis peritissimi, qui elucubrationes varias de institutione linguæ Syriacæ ediderunt, inter quos eminent Georgius Amira qui latine suam notam grammaticam Syriacam publicavit, Isaac Sciadrensis, Jesus Aquirensis, Abraham Haqelanus seu Ecchelleusis aliique. Prætermittimus opera quæ linguis Europæis divulgata sunt posterioribus temporibus in Europa de institutionibus linguæ Syriacæ (1).

Quamvis post tot tamque præstantes viros ego veniam, visum tamen est mihi ex eorum locupletissimis thesauris quædam colligere, et in gratiam hujus linguæ in Europa amantium præsens Compendium proferre, quod fieri quantum potuit, ut esset absolutum conatus sum, ita ut

qui linguæ Syriacæ Grammaticam per comparisonem cum lingua Arabica, ipsis non ignota, illustraverit, etc. In hoc Hebræi palmam tulerunt. Eorum enim grammatici inde ab initio (circa seculum IX post Christum) regulas grammaticæ Hebraicæ super sana et exacta philologiæ principia quæ ab Arabibus didicerant (et pro quibus summum meritum habent Arabes utpote qui nullo duce præeunte simul ac suæ linguæ regulas grammaticales constituere aggressi sunt, ad plenam perfectionem eam perduxerunt), Arabes, inquam, Hebræi imitati, regulas grammaticæ Hebraicæ super exactas philologiæ leges fundaverunt. Barhebræus quidem in suis grammaticis imitatus est grammaticos Arabes, sed in aliquibus syntaxeos capitulis tantum quæ minoris momenti sunt et quæ nulla indigent Arabum imitatione, neglectis tam claris tamque præcis partis materialis grammaticæ fundamentis quæ grammatici Arabes tam feliciter posuerunt. Quod autem Syri Christiani grammaticam Syriacam ad normam grammat. Græcorum formaverint id non est argumentum decisivum Syros anteriores et præsertim sub florentissimis imperiis Babylonico et Assyriaco nullos habuisse tractatus grammaticos. Nam probabilissimum est, ut supra vidimus, circa initia Christianismi linguam Syriacam de qua agimus, litteralem esse incepisse, erat ergo quasi nova, et proinde nova indigebat tractatione.

(1) Qui vult elenchum cognoscere omnium elucubrationum grammaticarum de lingua Syriaca in Europa editarum usque ad annum 1860, adeat Zinker (*Bibl. Orient.* tom. II pag. 430 et seq.)

aliis non indigeant libris qui linguæ Syriacæ regulas grammaticales non mediocriter addiscere volunt. Eruditorum tantum Europæorum qui hoc opus pertractare dignabuntur, indulgentiam præstolor, qui multas certe pro iis novas res in eo videbunt, quæ non sine utilitate erunt, præsertim ad corrigendos errores, ceteroquin excusabiles, hucusque in scholis Europæis cursum habentes. Denique non displicebit, spero, eruditis viris nostri temporis, methodus quam mihi in toto fere opere imposui, ut scilicet regulas grammatices certis ac generalibus principiis, per quantum fieri potuit, fundarem, atque linguam Syriacam litteralem dictam cum ceteris dialectis Syriacis, nec non cum cognatis linguis Semiticis, Hebraica inquam et præsertim Arabica, constanter compararem.

Scribebam Damasci mense Aprili

Anno MDCCCLXXXVI.

GRAMMATICA ARAMAICA

LIBER PRIMUS

DE LECTIONE & SCRIPTURA

CAPUT I

DE ALPHABETO SYRIACO

ARTICULUS I

DE GRAMMATICES DEFINITIONE, DE PARTIBUS ORATIONIS ET DE ALPHABETI SCRIPTIONE

I - Artem grammaticam Syri grammatici modo Græco vocabulo **ܟܬܝܒܐ**, modo Syriaca expressione **ܟܬܝܒܐ ܕܥܠܡܐ** castigationem sermonis vocant. Sermonis vero partes, Græcorum more, octo Syri grammatici recensent, quas tamen cum celeberrimo grammatico Barhebræo (**ܟܬܝܒܐ**), more Arabum ad tres tantummodo partes reducere licet, quæ sunt, *nomen*, *verbum* et *particula*. Singularum harum partium tractatibus in genere vel in specie, præmittenda nobis sunt quædam de scriptione et de modo legendi apud Syros. Itaque

Orthographie

litteras alphabeticas Syri ^{ܐܬܝܬܐܢܐ} h.e. *signa* vel ^{ܐܬܝܬܐܢܐ} h.e. *elementa* dicunt, quæ quidem litteræ alphaticæ apud Syros numero sunt viginti duæ, suntque notissimo apud Arabes ordine sequenti : ^{ا ب ج د ه و ز ح ط ي ك ل م ن هـ و} ,
 Figurarum autem alphabeticarum seu characterum in usu vigentes apud Syros tres hodie noscuntur species, uti dictum est in Prolegomenis, scilicet: Alphabetum Strangelum, alphabetum Orientale proprium Nestorianis et vulgo dictum Chaldaicum, et alphabetum Occidentale adhibitum a Jacobitis, a Maronitis atque a Syris catholicis patriarchatus Antiocheni. Hæc autem tria alphabeta sibi invicem similia sunt, ut liquet ex sequenti tabella :

TABELLA SCRIPTURÆ SYRIACÆ

ALPHAB. STRANG.	ALPHAB. ORIENT.	ALPHAB. OCCIDENT.	NOMINA (1) LITTERARUM	VALOR
ܐ	ܐ	ܐ	ܐܠܦ Alaf	A
ܒ	ܒ	ܒ	ܒܬܬ Beth	B, V
ܓ	ܓ	ܓ	ܓܡܠ Gâmal	G, G ^H
ܕ	ܕ	ܕ	ܕܠܬ ⁽¹⁾ Dâlat ⁽¹⁾	D, D ^H
ܗ	ܗ	ܗ	ܗܐ He	H
ܘ	ܘ	ܘ	ܘܐ Waw	U, W
ܙ	ܙ	ܙ	ܙܝܢ Zain	Z

(1) Nomina hic scribimus litteris Latinis ut ea efferunt Orientales, nomina autem litteris Syriacis scripta pronunciationem Occidentalium repræsentant.

(2) Nonnulli ex Occidentalibus pronunciant ^{ܕܠܬ}.

ALPHAB. STRANG.	ALPHAB. ORIENT.	ALPHAB. OCCIDENT.	NOMINA LITTERARUM	VALOR
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ H ^h eth	H ^H
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ T ^t et ^h	T ^T
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Jod ^h	I, J
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Caf	C, K ^H
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Lâmad ^h	L
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Mîm	M
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Nûn	N
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Semcat ^h	S
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ E	,
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Pê	P, F
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ S ^s âd ^h e	S ^S
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Qôf	Q
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Rêsh ^h	R
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Sh ^h in	S ^H
ܐ	ܐ	ܐ	ܐ Taw	T, T ^H

Nota 1. En nomina litterarum alphabeti prout ea a Syris Occidentalibus pronunciantur: Olaf, Bê^h, Gômal, Dôlat^h, Hê, Wâw, Zain, H^heth, T^tet^h, Iûd^h, Côf, Lômâd^h,

II

FIG. ORIENT.	FIG. OCCID.	FIG. ORIENT.	FIG. OCCID.	FIG. ORIENT.	FIG. OCCID.
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א
ܐ	א	ܐ	א	ܐ	א

ARTICULUS II

DE LINGUÆ SYRIACÆ PRONUNCIATIONE

PRÆMISSA

3—Ut melius ea quæ de litterarum Syriacarum pronuntiatione dicturi sumus intelligantur, juvat nonnulla de vocalibus Syriacis breviter præmittere.

Igitur omnis littera, i. e. consonans, (et sic semper intelligendum quotiescumque littera simpliciter dicitur), in lingua Syriaca, sicut in ceteris linguis Semiticis est aut mobilis, aut quiescens. Mobilis est littera ea quam juxta notiones grammaticales Europæorum vocalis sequitur in eadem syllaba, seu quæ juxta notiones grammaticas Semiticæ aliqua vocali in pronuntiatione movetur, orthographice autem cui in scriptura aliquod signum vocalis apponitur. Vocales autem præcipuæ apud Syros Occidentales quinque sunt, A, E, I, O, U, quarum signa ex sequentibus exemplis intelliges. Igitur litteræ ܐ, ܐ, ܐ, ܐ, ܐ, mobiles sunt in his exemplis: ܐ ba, ܐ me, ܐ di, ܐ no, ܐ su. Syrorum autem Orientalium vocales

septem sunt, et ex sequentibus exemplis noscuntur: **ܒܐ** *ba* cum duplicatione litteræ sequentis, **ܒܒܐ** *ba* cum productione vocalis, **ܒܒܐ** *be* cum duplicatione, **ܒܒܐ** *bi* cum productione, **ܒܒܐ** *be* cum productione, **ܒܒܐ** *bu*, **ܒܐ** *bo*.

Littera autem quiescens est ea quam juxta notiones grammatices Europææ altera consonans sequitur aut quæ syllabam claudit, vel quæ juxta notiones grammatices Semiticæ nulla movetur vocali, ut **ܦܪܝܩܐ** *prig* ubi litteræ *pe* et *qof* quiescentes sunt, **ܫܠܕܪܐ** *sl'âr* ubi *semcal^h* et *rêsh^h* quiescentes sunt, et **ܐܡܫܪܬܐ** *amsart* ubi *mim*, *rêsh^h* et *taw* quiescentes sunt.

His præmissis veniamus nunc ad litterarum Syriacarum pronunciationem.

Nota. In toto hoc capite, exempla Syriaca a nobis allata, litteris Romanis expressa sunt juxta systema pronunciationis Syrorum Occidentalium, quia magis expeditum et notorium in Europa est. Omnes tamen regulæ quas exponemus, applicabiles etiam sunt systemati Orientalium, servatis servandis, ut postea explicabimus, nisi expresse exceptionem faciamus.

PUNCTUM I

DE PRONUNCIATIONE ET LECTURA LITTERARUM ALAF, WAW ET JOD^h

De vera ratione pronunciandi litteras alphabeti Syriaci acturi, eas in tria puncta dividemus, quorum primum de litteris infirmis, secundum de litteris duplicis soni, tertium de ceteris litteris alphabeti. Quod autem maxime in hoc capite de litterarum Syriacarum pronunciatione advertendum est, doctrinam in eo contentam comprehendere omnes linguas Semiticas destinataque

esse ad corrigendos multos pronunciationis errores vigentes hodie apud omnes fere Judæos Europæ qui per tam diuturnam cum populis Europæis commixtionem genuinas multarum litterarum Hebraicarum articulationes amiserunt. Unde excusabiles habemus grammaticos Europæos qui a solis Judæis Europæ audientes sonos litterarum Semiticarum, cum doctrina de harum pronunciatione tradere aggrediuntur, falsa veris miscent, inter quos doctus Fischer *Lexici Rabbin. Buxtorfi* novissimus editor et commentator sub littera *ʾain* multa de alphabeto Semitico conguessit a veritate aliena. — Igitur incipiamus a litteris infirmis:

4—Apud Europæos, vocales sine quibus consonantes efferri nequeunt, scribuntur eodem ordine ac consonantes, unde scriptione nullum est discrimen inter vocales et consonantes.

Verum Syri consonantes solas scribunt; cum autem vocales volunt indicare, quosdam apices aut puncta ipsis consonantibus signant. Attamen, in ipso alphabeto tres sunt figuræ quæ vel a tempore inventionis alphabeti pro vocalibus inservierunt; sunt autem *alaf* *wav* et *jod*^h, quæ et vocantur *litteræ infirmæ*.

Hæ tres litteræ sunt modo vocales seu exactius adjutoria vocalium, modo sunt consonantes, et pro hac altera conditione potissimum inventor alphabeti videtur eas posuisse. Age, de singulis loquamur.

5 — *Alaf* consonans est littera gutturalis quam Arabum grammatici *hamzam* appellant, quæque in omnibus mundi linguis exstat, saltem initio vocis aut syllabæ a vocali incipientis verbi, gr. ut *in*, *aut*, *extra*, quamquam soli Arabum et partim Græcorum litterati eam perceperint, eique signum adscripserint, illi quidem

notissimam figuram ʾain (1) parvæ truncatæ (ع) hi autem notum spiritum tenuem. Apud Syros autem character

Ⲁ est per se figura hujus litteræ quæ est vera consonans gutturalis; imo, quod vere mirum est, distinctionem quam Arabum grammatici ab ipso principio temporis quo linguam suam excolere cœperunt, inter hamzam et alaf vocalem perceperunt, Syrorum litterati nullo modo senserunt (2).

5^{II}—Igitur quotiescumque alaf venit mobilis in initio vocis aut post litteram mobilem in medio vocis, consonans est, nullumque sonum vocalem habet, sed sonum refert vocalis qua movetur, ut ʾam, ʾem, ʾom, ʾim, ʾum. Cum autem alaf post quiescentem litteram in medio vocis movetur, eodem modo pronunciari debet, et sic Orientales revera pronunciant, ut ܫܝܠ *sh'el*, ܢܫܠܐ *nesh'al*, ܠܝܬ *li*, ܬܡܠܐ *t'am'o*, ܦܐܠ *pe*, ܥܝܠܐ *c'ot'ho*, at hodie multi Occidentales male in hoc casu voces pronunciant, cum eliminant spiritum tenuem et pronunciant *sh'el*, *nesh'al*, *li*, *t'amo* (3), *pe*, *cot'ho*, quasi essent scripta ܫܠܐ, ܢܫܐܠ, ܠܝܬܐ, ܬܡܠܐ, ܦܐܠܐ, ܥܝܠܐ.

6—Alaf autem ut hamza cum quiescit, mutatur in lingua Syriaca, saltem hodie, in vocalem longam respondentem vocali qua movetur littera præcedens, idest

(1) Quamquam XVI^{to} litteræ alphabeti nomen apud Syros sit ܐܝܢ, tamen in toto hoc opere malimus illi nomen ʾain Hebraicum et Arabicum dare claritatis causa.

(2) Ipsi philologi Europæi recentiores qui tot progressus in studiis philologicis fecerunt, non videntur adhuc sensisse quod cum quis pronunciat v. g. *ap*, *us*, *it*, *is* ante *a*, *u*, *i*, verum sonum gutturalem emittit, et quod v. g. *can-us* differt in pronuntiatione a *canus*; hoc autem discrimen non est nisi quod in primo casu ante *u* emittitur sonus gutturalis de quo agimus.

(3) Etiam Syri Orientales hodie pronunciant *t'amma* quasi esset script.

ܐܠܐ sine alaf.

convertitur in matrem lectionis, ut ܫܠܐ $sh'lo$ (pro $sh'lo$) petens f., ܒܝܝܐ $bāja$ (pro $bāja'$) consolatus est, ܡܝܚܠܐ $mék'hulto$ (pro $mék'hulto$). Quod si post talem hamzam occurrit littera quiescens, tunc vocalis longa litteræ præcedentis evadit clausa, ex. gr. ܡܝܚܠܐ $mék'helo$ pro $mék'helo$).

6.¹¹ – E contra Alaf initiale veniens post consonantem quiescentem alterius vocis, transfert in pronunciatione suam vocalem ad consonantem præcedentem, et tunc hoc alaf silet, ut ܐܡܝܢ $amēn$ si est in terra, quod legitur: *Enith baro*, pro *En'ith b'aro*. Idem evenit si alaf initio vocis subintelligitur, ut ܐܝܢܐ $ainā$ proficiscere possidere pro ܐܝܢܐ $ainā$ quod legendum: *zélirāth* pro *zél'irāth*.

7 – Atque hæc de alaf consonanti. Waw autem ut consonans sonat ut *co* Angelorum in *Watch*, vel *u* Itali cum in *uopo*, nunquam ut *v* Europæorum, etsi Judæi qui in Europa degunt hanc litteram corrumpunt eam pronunciando ut *v*, sicut multas alias alphabeti Semitici litteras corrumpunt. Waw omnes vocales potest accipere, ut ܘܐܪ war , ܘܥܐ we , ܘܝܐ woj , etc. De waw consonanti quiescenti videbimus infra.

Denique jod^h ut consonans sonat ut *y* Angolorum in *yard*, *j* Italorum in *jeri*, Francorum in *yougada*, *yeux*, *payer*; (1) omnes pariter vocales accipit, ut ܝܐܕ jad^h , ܝܥܐ

(1) Mirum sane est grammaticos Gallos post tantum lumen quod diebus nostris scientiæ philologiæ diffundunt, adhuc ignorare *y* in *yeux*, *payer* et similibus, atque *l* mouillé in *tailler*, *fille*, (saltem secundum novissimam pronunciationem) denique *g* per metathesin in *agneaux* esse omnia unam eandemque consonantem et quidem veram consonantem respondentem TΩ jod^h Semitico consonanti. At nonne sunt Galli qui contra suæ linguæ orthographicas regulas scribunt *symétrie* cum uno *m*, *annuler* cum uno *l*, *enthousiasme* cum *ou*, *coréligionnaire* cum uno *r*, etc.?

jus, **ج** *joj*, etc. De *jod^h* consonanti quiescenti videbimus infra.

8- Quod autem maxime observandum est, has tres litteras, i. e. alaf, waw et *jod^h* sæpe orthographice inter invicem permutari. Etenim :

1-Alaf scribitur pro waw mobili ante aliud waw quiescens seu functionem vocalis gerens, ut **مَنا** *vocarunt nos*, **حلا** *extraxerunt te*, l. *qrāwūn*, *shlawūkh*.

2-Pariter alaf scribitur pro *jod^h* cum illud sequitur aliud *jod^h*, ut **آ** *venite s.*, **وآ** *dirige s.me*, l. *tójén*, *hádójín*, non *to'en*, *hado'en*. Quæ regula absoluta est pro waw vel *jod^h* mobili post alaf, ut **س** *Saul*, **س** *Cain*, l. *shōwūl* et *qójén*.

3-Eadem ratione alaf pronunciatur, ut *jod^h* si præcedit vocalis analogæ **Ω** *jod^h* i. e. I, ut **آ** *jucundus*, **س** *multi*, l. *hānijo*, *sāgijín*. Sed si waw post vocalem analogam i. e. U venit, non scribitur alaf sed waw, ut **و** *materia*, l. *mlúwo*.

4-Denique alaf ut *jod^h* pronunciant Occidentales quotiescumque mobilis est ante vocalem *zqafam* (O), ut **و** *solemniter descendens*, **و** *aer*, **و** *surgens*, l. *zójáh^h*, *ójár*, *qójén*. In voce autem **و** *consolatio* et similibus alaf sine *jod^h* effertur *bùjô'o*, sunt tamen qui legunt *bùjójo*. Quod si alaf mobile alia vocalis præcedit præter O, tunc et ipsi Occidentales ut hamzam pronunciant, ut **و** *interrogavit*, **و** *aëra*, l. *sh'à'él*, *à'erás*. Denique Occidentales alaf in **و** *cucurbita* ut 'ain efferrunt, l. *qar'o*.

5-E contra proprium est Orientalium quod ii jod^h mobile post litteram mobilem in alaf pronunciatione convertunt, ut **ܒܝܬܐ** (pro **ܒܝܬܐ**) *vita*, **ܒܝܬܐ** *principio*, **ܒܝܬܐ**, *sine*, ubi minusculum alaf super jod^h scriptum observa; lege igitur *h^hà'al^h*, *qad^hmà'al^h*, *h^hrà'al^h*.

9 - Atque hæc satis de alaf, waw et jod^h mobilibus. Nunc de his litteris quatenus quiescentes sunt. Itaque alaf, waw et jod^h quatenus quiescentes, orthographice et lectione eadem ratione se habent ac quatenus sunt signa seu adjutoria vocalium ut supra diximus, quamquam grammaticæ inter se differant. In vocibus enim ex. gr. **ܬܐܕܠܐ** *tædel*, **ܪܫܐ** *figura* et **ܕܡܐ** *judicium*, in quibus alaf (primum), waw et jod^h sunt consonantes quiescentes, hæ litteræ eodem modo scribuntur et leguntur ac in vocibus **ܫܠܐ** *patitur* f., **ܥܝܪܐ** *primogenitus*, et **ܚܢܐ** *innocens*, in quibus alaf (primum), waw et jod^h sunt redundantia idest adjutoria vocalium. Sæpe enim Syri has tres litteras pro vocalibus seu cum vocalibus scribunt, ut videbimus suo loco, et tunc eas grammatici Europæi vocant matres lectionis. Alaf enim scribitur cum vocali zqafa quam Orientales A, Occidentales O pronunciant, ut **ܡܢܐ** (*môno*) seu **ܡܢܐ** (*mâna*) *vas*; aut cum *ft^hah^ha* idest A clauso, ut **ܡܢܐ** (*tâma*) *sædavit*; aut cum *zlama* idest E ut **ܡܢܐ** (*gêro*) *telum*; aut *h^hvas^a* idest I et hoc apud Occidentales tantum, ut **ܡܢܐ** (*simo*) *argentum*. Waw scribitur tantum et semper cum O Orientalium et U utrorumque, ut **ܡܢܐ** (*s^lôhta*) *oratio ad Deum*, **ܡܢܐ** (*s^hûra*) *murus*. Denique jod^h præcipue cum I scribitur, ut **ܡܢܐ** (*prish*) *distinctus*; vel cum E, ut

populis Semiticis proprias .

Δ L. Hæc littera est simplex L Europæum. Cum autem organum humanum duplex L emittere possit, alterum *tenuè* quod est ordinarium et in omnibus fere mundi linguis exstat, alterum *exaggeratum*, quod in aliquibus linguis nonnunquam invenitur, ex. gr. in voce Anglica *all*, in Italico *bolla*, in Arabico الله (*Deus*), Syri hoc L exaggeratum nesciunt nisi Occidentales tantum et quidem in uno nomine, quod est الله *Deus*, quod pronunciant *Alôho* cum exaggeratione seu amplificatione litteræ L. Eodem modo derivata pronunciantur, ut الله *divinitus*, non autem nomen plurale الله *dii* quod tenuiter pronunciat. Syri Or. hanc exaggerationem ignorantes, nonnisi pronunciationem tenuem habent.

Δ Judæi Europæ videntur veram articulationem hujus litteræ amisisse, cum in grammaticis Hebraicis in Europa editis fere semper videamus hujus litteræ sonum figurari per *gn* quod infinite distat a veritate. Nam verus hujus litteræ sonus est hamza fortissime aspirata. Eam præter linguas Semiticas nulla in mundo lingua habet, neque recte pronuciari potest nisi a Semitis, eodem modo ac *h^h*. Negari nequit organa puerorum non Semitarum per educationem ad has duas fortissimas litteras aspiratas facile disponi ut experientia docet; sed mihi erit res semper miranda quod (ut in Prolegomenis dixi) infantes Semitarum facillime et ante omnes ceteras articulationes, exceptis forte labialibus, prædictas duas litteras pronunciant, adulti autem ceterorum populorum tantam difficultatem et quamdam impossibilitatem repariant ad eas efferendas. (1) His non obstantibus, inter populos

(1) Persæ, saltem eorum affines Curdi, qui ut notum est, non sunt Semitæ,

ipsius generis Syri sunt qui litteram ^ʿain in hamzam convertunt, nempe Assyrii, Mandaitæ, Galilæi et Samaritani. (2) Quod attinet ad linguam Syriacam litteralem, Occidentales euphoniæ causa convertunt ^ʿain quiescens in hamzam habentem vocalem E quoties littera *he* sequitur, ut ^هأَلْهَوِ ^هأَلْهَوِ ^هأَلْهَوِ; pronunciant ergo *ʿhād^h*, *ē^hʿhād*.

 ^SS. Hæc littera, una ex iis quas nulla lingua Europæa habet, est S amplificatum seu exaggeratum. Male hanc litteram aliqui Europæi per *ts* aut *tz* describunt. Atque hic liceat nonnulla disserere de litteris seu articulationibus humanæ loquelæ emphaticis seu exaggeratis. Itaque notum est omnes articulationes quas humana organa efferre possunt, optime in quinque classes posse dividi, scilicet labiales, dentales, linguales, palatales et gutturales. Harum omnium classium articulationes possunt exaggetari exceptis palatalibus: *g*, *gⁱ* (ܓ), *k*, *q* (ܩ), *ci* (*ch* Anglorum) et gutturalibus: *h*, *g^h*, *k^h*, *h^h*, et ^ʿain præter hamzam. Ceteræ omnes exaggerantur, scilicet linguales: *l*, *j* (*y* Angl.), *j* (Gallorum), *n*, *r*; dentales: *d*, *d^h*, *t*, *t^h*, *z*, *s*, *s^h*; et labiales: *b*, *v*, *w*, *f*, *p*, *m*, et cum iis una gutturalis hamza. Hæ viginti octo articulationes continent omnes sonos quos organa humana emittere possunt, quibusque si addantur exaggerationes earum articulationum quæ exaggerari, idest cum emphasi pronunciari propter commixtionem cum Semitis, facillime pronunciant litteram ^ʿain, imo videntur in sua lingua eam habere.

(2) Nescimus an inter populos qui Hebraica vel Phœnicia lingua olim loquebantur, existeret populus qui litteram *he^h* vel ^ʿain male pronunciaret. Quod scimus est quod inter tot millia myriadum qui hodie arabice loquuntur, quamvis sint multi populi qui male efferrunt *t^h*, *d^h*, *d^hh*, *t^h*, *q*, nullus est populus qui non recte pronunciat fortissimas litteras gutturales *h^h* et ^ʿain. Imo inter Arabes non desunt populi qui ipsam hamzam convertunt in ain, ex. g. Tamimitæ qui dicebant ^ʿان pro ^ʿان.

possunt, videlicet novemdecim aliæ articulationes, et cum eis sonus nasalis finalis Francogallorum ut in *don*, numerus omnium articulationum humanarum 47 evadit (1). Nulla lingua humana noscitur has omnes articulationes continere, ne simplices solas quidem. Nescio an aliqua ex linguis Europæis hodiernis habeat articulationes exaggeratas præter *l* de quo supra. Omnium mundi linguarum ditissima in numero articulationum videtur esse Arabica. Habet enim 24 articulationes simplices, et 4 exaggeratas primarias, nempe *t* (ط) exaggerationem TOY *t*; *s*^s (ص) exagger. TOY *s*; *d*^{hh} (ض) exagger. TOY *d*^h (ذ), et *t*^{hh} (ظ) exagger. TOY *t*^h (ث), præter secundarias exaggeratas ut *j*, *l*, *r*, *m*, *n*, *f*, *w*, *b*, quæ per accidens nonnunquam exaggerantur (2). Lingua Hebraica et Syriaca viginti habent articulationes simplices primarias, et duas exaggeratas *t* et *s*, præter sex alias simplices (ح , خ , ج , د , ذ , ر) secundarias, quod reddit numerum articulationum harum duarum linguarum 28. Omnium linguarum cultarum pauperrima in articulationibus videtur esse Græca, habet enim 17 articulationes tantummodo, omnes simplices, excepta forsitan Φ quæ mihi videtur fuisse exaggeratio

(1) Sermo est hic, ut patet, de linguis potioribus atque notioribus, nulla habita ratione articulationum quarundam singularium et loquelæ humanæ fere extranearum quæ apud nonnullos Indiæ et aliarum regionum populos existunt. Ceterum novimus unum ex doctis Judæis, R. Saadia qui hanc quæstionem de numero articulationum humanarum attigit, quique tamen eas nonnisi 42 recensuit, computans cum illis septem vocales more Græcorum. (V. Martin *Syriens Orientaux*, etc., pag. 376.) Nempe Saadia consideravit tantum litteras quas ille vidit exstare in linguis quas cognoscebat. Barhebræus etiam in sua grammatica *ssemhke* (pag. 194, éd M.) hanc quæstionem de numero humanarum articulationum attigit, sed quoad linguam Syriacam tantum easque 36 esse dixit, cum 29 consonantibus septem vocales recensens. Sed quam infelicitur!

(2) Id evenit cum una ex his litteris occurrit mobilis post litteram exaggeratam, ut *اصلا* *as'la*, *رجلا* *s'vutho*, *عظي* *at'h'hi*, *فوسو* *f'foso*, in quibus l, v, m et f, cum exaggeratione pronunciantur quia post exaggeratas veniunt.

TOY *f* testibus Latinis, et excepta forsitan etiam II quam puto esse exaggerationem TOY *p* testibus Syris; hæ enim sunt omnes Græcæ linguæ articulationes: *hamza* seu spiritus tenuis, *he* seu spiritus asper, *b*, *g*, *d*, *z*, *t*, *k*, *l*, *m*, *n*, *p*, *r*, *s*, *t*, *Φ*, *X* (*k^h*). Advertendum est enim numerum articulationum alicujus linguæ non ex numero litterarum seu potius figurarum ejus alphabeti pendere. Denique jam percepit benignus lector (quem enixe oro ut hanc longam digressionem mihi ignoscat) in tota hac discussione nullomodo vocalium haberi rationem, utpote quæ non sunt proprie articulationes sed media quibus articulationes organo humano exprimuntur(1).

Ⲛ Q. Hanc litteram Semitis propriam per *q* Latinum figuramus non quia certi simus Romanos litteram *q* ut Ⲛ Semiticum pronunciasset, imo id nobis parum credibile, quamquam negari nequit hanc litteram Latinam alium debuisse habere sonum quam C et K, et nihilominus nescitur quæ sit hujusmodi diversitas, sed quia littera *q* eundem locum occupat in alphabeto Latino eandemque figuram habet ac littera Ⲛ in alphabeto Syriaco, et quia sic fert hodiernus usus, (2) etsi Latini

(1) Itaque lingua Francogallica, ex.gr., habet 21 articulationes: ب, حمزة (b), ك (c, ch, k, q), د (d), ف (f, ph), گ (g), ه (h), ز (j, g), ل (l), م (m), ن (n), پ (p), ر (r), س (s, c, t), ث (t), ف (v), ز (z, s, x), ي (y, i), و (w, ou), ش (ch, sch), et n nasale Gallis proprium. Anglica autem lingua habet 24 articulationes: ب, حمزة (b), ك (c, k, q, ch), د (d), ذ (th), ث (th), ف (f, ph), گ (g), ج (g, j), ه (h), ز (s in vision), ل (l), م (m), ن (n), پ (p), ر (r), س (s, c, x), ث (t), ف (v), ز (z, s, x), ي (y), و (w), ش (sh, t, s), چ (ch). Nescio an philologi Francogalli et Angli hoc idem observaverint in suis respectivis linguis.

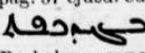
(2) Loquor de potiore usu; nam in Europa tot sunt fere systemata articulationes Semiticas vel in genere peregrinas per litteras Romanas figurandi quot sunt scriptores.

nunquam sine *u* scripserint litteram *q* nec (pace grammaticorum Gallorum) sine eo illam pronunciaverint ut evidens est. Hæc articulatio Semitis propria (attamen Curdorum, qui non sunt Semitæ, multi populi qui cum Semitis mixti vivunt hanc articulationem durissimam habere videntur) habet sonum diversum a *C*, a *K^h* et ceteris articulationibus; est media inter palatalem et gutturalem. Mirum est quod hæc articulatio in omnibus populosis civitatibus Syriæ et Ægypti ex lingua Arabica vulgari reperiatur diebus nostris suppressa, illique articulatio hamzæ substituta, quod sæpe loquelam reddit non solum æquivocam sed etiam difficiliorem, ex. gr. in vocibus vulgaribus *أَفَقْ*, *أَنْتَ*, *فَرْقَى* quamquam articulatio hamzæ quæ ut alibi observavimus, in omnibus mundi linguis exstat, multo facilior quam articulatio *q* videatur esse. In aliquibus locis Mesopotamiæ septemtrionalis ubi sermo Arabicus vernaculus est, solæ mulieres litteram *q* pronunciant ut hamzam. Denique Syri Orientales hanc litteram *q* quiescentem ut *k* pronunciant si eam una ex tribus his litteris *qushajatis* sequitur, i. e. *ك*, *ق* et *ح*, ut *كَهْصَدْنُ* præceptum, *قَهْصَفِي* adhæsit f., *حَهْصَدْ* sepeliā, l. *puclāna*, *necpat^h*, *ecbor*.

Ⲛ S^H. Hanc sibilantem et gratam litteram quam Græci et Latini ignorabant, (nec Hispani hodierni habent) in omnibus fere Europæ linguis hodie exstat, vel ipsis linguis a Latina derivatis, sed mirum est quanta varietate ea per scripturam exprimatur. Itali enim eam per *sci* exprimunt, Galli et Portugalli per *ch*, Angli per *sh*, Germani per *sch*, Bohemi per *s^h*, etc.

Quæ hucusque expresse non nominavimus, alphabeti litteræ præter matres lectionis de quibus in Puncto

12-Δ G. Hujus litteræ sonus durus est *g* Europæum in *gallina*, lenis est ut Γ Græcorum recentiorum seu ut غ Arabum. Exemplum primi sit *produxit*, l. *āgar*; exemplum secundi *merces*, l. *ag^hro*. Sonus durus hujus litteræ qui erat linguis Semiticis communis in lingua Arabica mutatus est, extra Ægyptum, in sonum dulciorem, eum scilicet quem habet *gⁱ* Italicorum in *giro*, *gesso*. Primitivus autem ac genuinus hujus litteræ sonus apud Arabes antiquos est sonus *g* quem habent Syri et Hebræi. Id demonstratur: - 1° Ex eo quod in lingua Arabica nulla vox habet inter litteras radicales

hodie hanc litteram nisi *b*, quamquam in scribendis libris distinguant sonum durum a leni. Judæi autem in Syria (forsitan quia sunt originarii Hispaniæ) pronunciant *waw* quando est conson. ut *v* Latin. quod mirum est. Syri autem Occident. quamquam hodie ubique pronunciant hanc litteram semper duram, attamen antiquitus certissime distinguebant lenem a dura ipso seculo XIII ut patet ex scriptis G. Barhebræi et Severi Jacobi Bartellensis qui paucis annis ante eum decessit. Imo codices Occidentales etiam seculi proxime elapsi hanc distinctionem constanter portant. Quod autem Syri Occidentales *bet^h* lene ut *v* pronunciaverint olim non ut *w*, id probatur: - 1° Ex eo quod quidam grammaticus Orientalis scholæ David bar Paulos nomine, testatur Nisibenos i. e. Orientales suo tempore pronunciassent *bet^h* lene ut *waw*, ex quo jure concludimus Occidentales non pronunciassent *bet^h* lene ut *waw*. - 2° Ex eo quod Barhebræus et ante eum Carcafenses, doctores Occidentales seculi VIIIⁱ, testantur beta Græcorum habere sonum *bet^h* lenis Syrorum. Atque Græci pronunciant suum beta ut *v* non ut *w*, quod certissimum est de Græcis saltem recentium seculorum. Ergo Syri Occident. hodierni non sonum *w* per *bet^h* lene reddiderunt, sed sonum *v*. Nihilominus mirum sane est Barhebræum ne verbum quidem in suis grammaticis dixisse quod ostendat eum improbasse Orientalium pronunciationem quoad *bet^h* lene. Estne possibile Orientales hanc vitiosam pronunciationem post ætatem Barhebræi tenuisse? Non auferim id affirmare. Ceterum minime dubito quin eruditi orientalistæ jam antea viderint confusionem in quam hic tantus vir in sua grandi grammatica (pag. 212 edit. Martin) et in parva (pag. 37 ejusd. ed.) lapsus est cum comparisonem instituit inter litteras Syriacas soni asperi et respondentes litteras alphabeti Græci. Quis enim Barhebræo concedet Π Græcum in vocabulis a Syris et Arabibus desumptis expressum esse per *bet^h*, aut Δ per *teth^h*, aut Γ per *qof*? Nisi dicamus Barhebræum voluisse dicere Π Græcum sonare ut *bet^h* Syriacum asperum, Τ ut *dālath* asperum, Κ ut *gamal* asperum, quod non minus inaccurate est dictum.

simul *g* (ج) et *q* (ق), quod non explicatur nisi admittatur quod sonus ج accedebat ad sonum ق idest pronunciabatur ut *g* non ut *g*ⁱ. - 2° Grammatici Arabes ab initio statuerunt litteram ل (*lam*) articuli أل non debere assimilari cum ج sicut non assimilatur cum ق, cum tamen ea assimilatur cum littera ش cui accedit sonus *g*ⁱ; unde dicitur v. gr. الجبل, quemadmodum dicitur العلم, quamquam dicitur الشمس cum assimilatione, quod argumentum est litteræ ج genuinum sonum accedere ad sonum ق, i. e. esse debere *g*, non ad sonum ش cui accedit sonus *g*ⁱ.

Δ D. Sonus durus hujus litteræ est *d* Latinorum, ut v. gr. دُنا judica, l. *dùn*, lenis ut Δ Græcorum recentiorum, *th* Anglorum in *that*, ذ Arabum, ut دُبي cum, l. *cād*^h.

13 - ك K seu C. Hujus litteræ sonus durus est ك Arabum, K Europæorum, ut كَلَّ omnis, l. *cùl*, lenis est X Græcorum, *ch* Germanorum, *j* Hispanorum, خ Arabum, ut كُفَّ vobis, l. Germanorum more *lchùn*.

Α P. Hæc littera dura sonat ut *p* Europæum, ut فُفُص os (*oris*), l. *pumo*; lenis ut *f* Europæum, ف Arabum, ut فُفُف sincereus, l. *s^haffjo*. Hodie tamen et Orientales et Occidentales errant in hujus litteræ pronunciatione; etenim illi quidem semper pronunciant *p* durum, exceptis paucissimis verbis in quibus pronunciant *w* non *f*, in quibusque pro puncto minusculo solito scribunt sub *pe* circellum litteræ adhærentem, ut فُفُفُف anima, فُفُفُف lenticula, l. *naw^{sh}a*, *t^lawh^he*, quod magis vitiosum quam quod diximus de iis quoad litteram bet^h lenis. E contra Occidentales hodie nunquam hanc litteram duram

pronunciant, sed semper ut *f*, at codices antiqui ac Barhebræus ipse eos condemnant (1).

Ⲫ T. Denique hujus litteræ sonus durus est *t* Europæum, *ṭ* Arabum, lenis est *ṯ* Arabum, *th* Anglorum in *thick*, *z* Hispanorum. Primum ut ⲛⲁⲓ adduxit, l. *ajti*, alterum ut ⲓⲁⲗⲓ stupefecit, l. *athhâr* (2).

(1) Grammatici antiqui et codices testantur extitisse apud Syr., tum Orient. tum Occident. alterum *pe* durum dictum *pe* Græcum, et sic duo *pe* dura erant apud Syros, alterum Græcum quod Orientales duobus punctis nigris supra litteram scriptis Occidentales autem uno puncto rubro superiore designabant, alterum *pe* Syriacum quod apud Orientales nullo puncto distinguitur, apud Occidentales vero unum punctum interius habet. Apud Melchitas Palæstinæ distinguebatur per ⲉ Syriacum inversum sic ⲉ, ut in Prolegomenis dictum est. Sed hæ distinctiones obsolevere.

(2) Nullum dubium quin Syri antiqui distinxerint in pronuntiatione *beth*^h et *pe* dura a lenibus; sic enim res se habet in lingua Hebraica, sic in Aramaica antiqua dicta Chaldaica; Barhebræus autem claris verbis dicit nullum discrimen esse inter *pe* et ceteras litteras ⲉⲃⲉⲓ quoad distinctionem *ruccâk*^h a *qushâj*^h. Denique omnes codices antiqui et recentiores utriusque sectæ, potissimum autem Occident. habent has duas litteras cum punctis *ruccâk*^h et *qushâj*^h. Quod attinet ad dialectos vulgares, eæ omnes habent universos sonos *qushâj*^h et *ruccâk*^h, exceptis *beth*^h et *pe*. *Beth*^h quidem est durum in dialecto Maṭlulæ ipso sæpe, cum asperum esse debet, pronunciatum ab illa gente ut *p*; in duabus autem dialectis Assyriæ et T^uur-Abdin durum sonum habet initio vocum, in ceteris sæpius lenem habet sonum, ita tamen ut pronuncietur *w* non *v*. *Pe* autem in Maṭlulæ et Tur-Abdin est semper lene, in Assyria vero in genere habet sonum durum exceptis paucis vocabulis in quibus sonat ut *w* ad instar linguæ litteralis Orientalium. In dialecto Samaritanorum omnes sex litteræ cum *qushâj*^h proferuntur, exceptis *beth*^h et *pe* quæ utrumque sonum habent sed non juxta regulas linguæ litteralis quæ alibi explicabuntur. Syri Maṭlulæ *taw* durum fere semper ut *ch* Anglorum et Hispanorum pronunciant, sæpe *d* durum ut *t* Latinum efferunt. Hebræi autem, in Irako quidem *bet*^h semper durum pronunciant, in Syria vero *dalath*^h et *taw* nunquam pronunciant cum *ruccâk*^h. Ex his et ex iis quæ in textu dicimus, liquet Syros per sex litteras duodecim habuisse articulationes, quarum novem in lingua Arabica extant, nempe *b*, *g*, *d*, *q*, *c*, *k*, *f*, *t*, *th*; duæ in hac lingua desunt, *v* et *p*; unam denique hodie nonnisi in Ægypto habent Arabes, quæ est *g*. Syros hodie non habere articulationem *g*ⁱ Arabum Syriæ aliarumque partium; attamen ex operibus Barhebræi colligitur Syros Occidentales in paucissimis nominibus Græcis pronunciasse *g* ut ⲓⲁⲗⲓ Arabum Syriæ ex quibus notandum nomen ⲓⲁⲗⲓ quod usque ad hunc diem Jacobitæ pronunciant *ewangeliṣt*^{to}.

14 - Non est prætereundum in lingua Arabica tres ex his sex litteris pronunciari semper duras, **ك**, **ح**, **ع**; unam semper lenem, **ا**; duas denique modo duras, modo lenes, **ق**, **ظ**. Attamen Arabes non habent systema *qushhâj* et *ruccâk^h*, ita ut unaquæque ex his sex litteris nunquam mutet sonum unum primitivum illi proprium. Hoc systema videtur origine Aramaicum fuisse, et postea ad linguam Hebraicam transiisse.

Ex omnibus quæ hucusque de litteris alphabeti Syriaci disserta sunt, colligitur linguam Syriacam omnes linguæ Arabicæ articulationes continere sive primario sive secundo exceptis duobus sonis qui nonnisi in lingua Arabica exstant, videlicet *ض* *d^{hh}* et *ظ* *t^{hh}*; imo Syriacam linguam duas habere articulationes quibus lingua Arabica caret, nempe *v* et *p*. Omnes igitur linguæ Syriacæ articulationes sunt viginti octo, quarum sex gutturales, *hamza*, *h*, *gⁱ*, *h^h*, *k^h*, *ʿ*; quatuor palatales, *g*, *j*, *c*, *q*; duas linguales, *l*, *r*; duas nasales, *m*, *n*; quatuor sibilantes, *z*, *s*, *s^s*, *s^h*; quinque dentales, *d*, *d^h*, *t^l*, *t*, *t^h*; quinque denique labiales, *b*, *v*, *w*, *f*, *p*. (1)

(1) Tot esse deberent soni in lingua Syriaca; sed hodie deficientes sunt tum apud Orientales tum apud Occidentales. Etenim illi *f* non habent, hi *p* ignorant; utrique vero carent sono *v*. Numerus ergo omnium articulationum linguæ Syriacæ ad 26 reducitur. Similiter et alphabetum Arabicum quod vidimus 28 articulationes continere deficiens hodie est; nam in Mesopotamia, in Irako et apud Arabes deserti ubi omnium optime lingua Arabica pronunciatur, adhuc alphabetum deficiens est propterea quod *ظ* eodem sono pronuncietur ac *ض* quod ætati ipsius Hariri antèrius est. Imo in Syria et Ægypto alphabetum Arabicum in ore vulgi quinque articulationibus deficiens est, quæ sunt *ق*, *ث*, *ذ*, *ظ*, (quod eodem sono ac *ض* pronunciant) et *ض* cujus vero sono qui est sonus *ذ* exaggerati alium sonum substituerunt qui est *د* exaggeratum.

CAPUT II

DE VOCALIBUS UT SONIS IN GENERE

15^I - Antequam de vocalibus quatenus sunt figuræ scriptæ tractare aggrediamur, operæ pretium esse existimamus de iis quatenus sunt soni breviter et succinte agere.

Igitur primo de numero vocalium Syriacarum, deinde de earum specie. Quoad primum, quinque sunt vocales apud Syros, nec plus nec minus, A, E, I, O, U, quæ eadem ratione a Syris Orientalibus ac ab Occidentalibus considerantur, excepta O quæ diversam habet rationem ut videbimus infra. Itaque U Gallicum (Ū Germanicum) non habent Syri, nec unquam habuerunt, quidquid conjecturaverit doctus R. Duval in sua grammatica. Nec habent Syri alterum sonum Gallis proprium, EU, ut in *seul*.

Jam notum est Syros et ceteros Semitas distinguere vocales a consonantibus non solum grammaticæ, sed etiam orthographice, cum nullas habeant figuras vocalibus proprias quemadmodum sunt consonantibus.

15^{II} - Vocales quinque Syriacæ prædictæ, esse possunt vel longæ, vel clausæ, nunquam breves ut mox videbimus. Pronunciantur autem prorsus eadem ratione ac Itali pronunciant respondentes vocales, excepta E quæ cum clausa est, i. e. cum eam sequitur consonans in eadem syllaba, pronunciat inter E et I, hoc est fere ut Angli pronunciant vocalem finalis syllabæ, ex. gr. in *Robert*, *asked*, *person*, vel ut Germani pronunciant *e* in *Angel*, seu quemadmodum Armeni pronunciant suum *jet*.

Itaque has voces, ex. gr., ܒܥܡܐ, ܪܥܫܝܢܐ, ܥܫܬܪܪܐܕܗ, Syri pronunciant *bēsma* (l), *rēshjāna*, *ēstarradh*. Errat qui effert *besma*, *reshjāna*, etc. cum *e* pleno. Quando autem vocalis E longa est vel est in fine vocis, tunc pronunciatur omnino ut E Italicum in *ero*, *vela*, *morde*, *poter*.

15^{III} - Hæc de numero vocalium. Quoad speciem, apud Syros vocales esse possunt vel clausæ, vel longæ. Nullam brevem habent vocalem Syri, neque in penultima syllaba neque in ceteris vocabuli syllabis; nam omnes vocales quæ ex analogia ceterarum linguarum Semiticarum et præsertim Arabicæ quæ in hoc puncto i. e. in vocalium dispositione sicut in ceteris fere omnibus grammaticis punctis, est absolutum archetypum linguæ Syriacæ, breves esse deberent, eas generali et absoluta regula eliminant Syri. Paucissimis in casibus in quibus vocalis brevis non expungitur, ea ut longa hodie pronunciatur. Igitur Syri nunquam habent, ex. gr., vocem *sdrucciola* ut Itali dicunt, seu ut Græci ajunt *dactylum*; nam voci quæ hanc formam habere deberet, datur a Syris forma *trochæi* more Gallorum, qui dicunt, ex. gr. *perdre*, *homne* (homme), *femne* (femme), *règle*, pro *perdere*, *homine*, *femina*, *regula*. Solum in fine vocis, vocalis quam non sequitur consonans, perdit tonum et pronunciatur sine accentu more Latinorum et Arabum, nt ܫܝܪܐ, ܥܠܒܐ, ܬܐܝܒܐ, l. *shîra*, *calbe*, *tajbu*.

15^{IV} - Vocalis autem clausa (regula est generalis

(1) Hunc vocalis E clausæ sonum per *q* inversum significamus in toto fere hoc opere. Vocalis longa per hoc signum (ˆ) distinguitur. Quæ nullum signum habet, semper clausa est, etiamsi accentum habeat, excepta ultima vocis quæ ut brevis effertur. Accentus tonicus afficit semper penultimam syllabam, nisi vocalis longa eam sequatur, tunc enim accentum hæc ultima vocalis accipit. Has regulas diligenter ante oculos habere oportet in legendis per totum hoc opus vocibus Syriacis per litteras Latinas transcriptis.

quæ nullam patitur exceptionem) est ea quam sequitur littera quiescens aut geminata ut dicunt grammatici Semitæ; seu, ut aiunt grammatici Europæi, quæ format syllabam consonanti terminatam (1), ut *an, sub, rom, ner, in*, quæ sine productione pronunciari debent eo modo quo Itali pronunciant *andare, sublime, rompicollo, nervoso, interno*. Nam lingua Italica aliæque Europææ linguæ habent vocales clausas ut habent Syri et Arabes, scilicet in syllabis quæ consonanti clauduntur accentumque non habent, ut *por* in *portare*, *sen* in *sentire*, *pes* in *pestifero*; quæ tamen si accentum accipiunt, apertæ pronunciantur in lingua Italica ut *porto, senta, peste*. Excipe a prædicta regula Syriaca finalem syllabam et vocem monosyllabam quæ una consonanti clauduntur, eæ enim semper cum productione seu apertæ efferuntur, ut **لَانْ** *lân*, **مَنْ** *mên*, **أَفْ** *óf*, **بَارْ** *bâr*, quæ omnes sunt voces monosyllabæ Syriacæ, quæque pronunciantur fere *laan, meen, oof, baar*; similiterque pronuntiarentur si finales essent in vocibus polysyllabis. Quod si duabus consonantibus clauditur vocabulum, tunc vocalis præcedens pronunciat clausa, etiamsi vox sit monosyllaba, ut **فَرَشْتْ** *prash't*, **كُتَابْ** *kt'âvâjb*, **لَايْ** *lajt*, **عَلْبَايْنْ** *calbajn*, **فَجْدَهْ** *pag'hr*, **عِزْدَاهْرْ** *ëzdahr*, in quibus omnibus accentus afficit ultimam vocalem.

15^v-Vocalis longa est ea quam, ut ajunt Semitæ, littera mota sequitur non geminata, seu, ut dicunt Europæi, per quam clauditur syllaba (1). Si itaque in una voce duæ aut plures sunt syllabæ quæ vocali clauduntur, omnes cum productione pronunciantur, etiamsi tonum

(1) Syllabæ divisæ hic supponuntur juxta systema Latinum seu morem Italorum et Gallorum, non Anglorum.

non habeant. Bonum est autem advertere hanc rem, scilicet quod plures vocales ut longæ (apertæ) in una voce efferantur, non posse inveniri in hodiernis linguis Europæis, saltem Romanis, in quibus una vox non potest habere nisi unam vocalem longam (apertam), cum e contra in Syriaca, Arabica aliisque linguis (in ipsis Græca et Latina antiquis, non ut hodie pronunciantur), duæ, tres et plures possunt in eadem voce esse vocales longæ (apertæ). Exempla Syr. juxta pronunciationem Occidentalium: ⁹ܡܚܬܝܡܐ ⁹h^hákimót^ho, ⁹ܫܝܕܗܢܐ ⁹shid^hónoje, ⁹ܬܠܠܐ ⁹t^hélónójót^ho, l. ⁹ܠܗܚܝܡܐ ⁹l. haakiimoot^ho, ⁹ܫܝܕܗܢܐ ⁹shüd^hoonooje, ⁹ܬܠܠܐ ⁹t^heeloonoojoot^ho; Orientales autem legunt ⁹ܡܚܬܝܡܐ ⁹hakkimá^hta, ⁹ܫܝܕܗܢܐ ⁹shéd^hánaje, ⁹ܬܠܠܐ ⁹t^hëllánájá^hta. Finalis tamen syllaba quæ vocali clauditur, tonum amittit ut supra diximus, non cessat tamen ut longa considerari ut in lingua Arab. Itaque ex.gr. syllaba *cu* quæ in ⁹ܡܠܥܘܬܐ ⁹malcút^ha longa est cum accentu, si syllaba *ta* cadit, pronunciat⁹ur in ⁹ܡܠܥܘ ⁹malcu sine tono qui transit ad *mal*. Pariter syllaba *ne* in ⁹ܒܢܐ ⁹bóne (ædificat) pronunciat⁹ur ut brevis, at accedente in fine aliquo augmento, cum productione effertur, ut ⁹ܒܢܐ ⁹l. ⁹ܒܢܐ ⁹ædifico, l. ⁹ܒܢܐ ⁹bónéno. Similiter productio finalis syllabæ longæ apparet cum alia vox eam sequitur quæ littera mobili incipit, ut ⁹ܡܠܥܘ ⁹h^háwi-móró-t^hóvó. Adverte in hujus phraseos duabus prioribus vocibus, i. e. ⁹ܡܠܥܘ ⁹et ⁹ܡܠܥܘ ⁹accentum manere in prima syllaba quamquam secunda producit⁹ur. Quodsi sequens vox a quiescenti incipit, tunc vocalis illa longa evadit clausa, ut ⁹ܡܠܥܘ ⁹ܡܠܥܘ ⁹l. ⁹ܡܠܥܘ ⁹h^hawo-k^ht^hóvók^h.

15^{VI} – Uno verbo, omnis syllaba Syriaca quæ consonanti clauditur, clausa est excepta finali et monosyllaba, quæ semper longæ sunt nisi duabus terminentur consonantibus; et omnis syllaba quæ vocali terminatur, longa est excepta finali quæ propter præcedentis syllabæ tonum pronunciatur ut brevis. Discrimen autem inter vocalem clausam et longam jam satis patet ex dictis.

15^{VII} – Nunc de diphthongis. Veras diphthongos non habent Syri, sed cum jod^h et waw apud eos sint veræ consonantes, lingua Syriaca syllabas habet quarum consonans finalis est jod^h vel waw, ut *au, eu, iu, oü, uü, aj, ej, ij, oj, uj*, in quibus omnibus syllabis secunda littera non est vocalis sed consonans, vocalesque eadem ferme ratione efferuntur ac Itali efferunt vocales in *ab, eb, ib, al, el, il*, etc. idest clausæ in medio vocis, longæ in fine (15. 4), hoc est *aw, ew, iw, ow, uw, ey, oy, uy*, etc. ut fert hodierna Anglorum aliorumque populorum orthographia. Habet lingua Syriaca et aliud syllabarum genus, speciem diphthongorum ferens, syllabas nempe quarum prima littera est waw aut jod^h consonans, ut *wa, we*, etc. *ja, je*, etc. (1. secundum novam orthographiam *ya, ye*, etc.). Hujusmodi syllabæ non possunt diphthongi vocari nisi ab hominibus superficialibus qui intimam grammatices naturam non percipiunt, quorumque caterva in Europa est innumera vel his nostris temporibus post tot progressus scientiarum philologicarum (1). Nam harum syllabarum

(1) Non satis miror, quamquam Orientalis homo, quod grammatici Galli, saltem elementorum auctores, non vident in littera *y* nisi vocalem etiam in *ya, ye, aj*, etc. Si hi grammaticam Germanicam didicerunt, nonne viderunt in syllabis *ja, je, aj*, etc. quæ in hac lingua pronunciantur eodem sono ac sua *ya, ye, aj*, etc. litteram *j* considerari ut consonantem? Et quis tolerare potest eundem sonum esse in una lingua consonantem, in altera vocalem? Sed mea admiratio cadit cum video insignes philologos, imo linguistas et orientalistas inter Italos et Gallos considerare fortissimas Semiticas gutturales *he, h^heth, ain* ut vocales et scribere ex. gr. *l^hhak-hima, d, ebraja*, etc. quasi hæ duæ voces a vocali inciperent.

natura est prorsus eadem ac syllabarum, ex. gr., *ma, ve, la, ne, ab, il*, etc. (1)

15^{VIII} - Denique nonnulla de accentu apud Syros. Accentus non potest esse in lingua Syriaca nisi in ultima vel in penultima syllaba. Accentus est in ultima syllaba quando hæc per unam consonantem vel duas clauditur, ut *ܐܡܪܬܗ* *ëmreth*, *ܦܪܫܝܢ* *pârôshin*, *ܩܘܪܒܢܐܬܗ* *qurbânâth*, *ܐܬܠܢ* *attôn*, *ܦܪܩܝܢ* *prôqâjn*, *ܕܠܘܫܬܐ* *dalvêsh*, *ܐܦܦܝܬܐ* *appâjk*. Adverte tribus in extremis exemplis accentum esse super vocali clausa. Est accentus in penultima quando ultima syllaba vocali clauditur, ut *ܐܢܢܐ* *ënna*, *ܡܪܘ* *mâru*, *ܠܗܘܫܐܘܐ* *hâushâva*, *ܩܕܕܝܫܬܐ* *qaddishâ*, *ܠܗܝܠܠܐ* *hâjllâ*, *ܨܟܝ* *sâkki*. Jam vides vocalem quæ accentum accipit, posse esse vel longam vel clausam (2).

(1) Inficiari tamen non possumus aliquod discrimen inter *j* et *w* consonantes ac ceteras alphabeti humani consonantes existere, quod scilicet hæc duæ consonantes in omnibus mundi linguis tam lenes ac debiles sunt ut facile in vocales convertantur. Id patet potissimum in diphthongis *ai* et *au* quæ passim resolvuntur in *e* et *o* ac sic *j* et *w* in iis consonantes esse cessant.

(2) Non mirum est Syros philologos nomen accentui non imposuisse neque illum cognovisse, sed mirandum sane quod Arabes grammatici tam ceteroquin accurati ac ingeniosi in rebus philologicis hanc grammatices partem neglexerint et, ut videtur, omnino ignoraverint, ita ut lingua Arabica nomen accentus non habeat. Græci in hoc acutiores sese ostenderunt, quorum lingua ceteroquin est inter omnes mundi linguas singularissima quoad accentum. Nihilominus accentus in ore Græcorum hodiernorum suam rationem amisit, cum ipsi propter accentum quantitatem vocalium confuderint; nam omnis vocalis etiamsi brevis quæ accentum habet, pronunciatur ab eis ut longa, et omnes vocales quæ accentum præcedunt vel sequuntur, etiamsi longissimæ, proferuntur ut breves. Idem fere fecerunt Itali quoad ling. Latinam, quamquam in lingua Lat. accentus regula sit simplicissima cum in ea accentus non potest sequi vocalis longa præter ultimam. Etiam Ægypt. quoad linguam Arab. in idiomate vulgari pervertunt vocal. quantitatem propter accentum, modo producendo vocalem brevem quæ accentum habet, ex. gr. in *ܒܪܟܐ* quod pronunciant *bâraca* pro *bâraca*, ut faciunt etiam Europæi Arabice in Oriente loquentes, et præsertim Itali; modo corripiendo vocales longas quæ accentum præcedunt, ex. gr. in *ܣܡܘܐܬ* quod pronunciant *samawât* pro *samâwât* (et hoc etiam vitiū Europ. arab. loquentium). Sæpe etiam Ægypt. transferunt accent. ab ante penul-

15^{IX}—Nonnunquam vocalis non scripta effertur inter duas consonantes, idque locum habet sive in medio vocis sive in fine. Quoad primum casum, is explicabitur inferius quando sermo erit de mhagjâna (V. N°. 46). In fine vocis duabus consonantibus terminatæ licet euphoniæ causa nonnunquam *e* clausum seu obtusum inter duas consonantes pronunciare, et tunc vocalis præcedens evadit brevis et tamen conservat tonum, ut **پاڤهر** *paghër*, **يٲٲٲٲٲٲ** *êlhpârêsh*, **مٲلٲٲ** *mâlêc*, (pronuncia eadem vi ac Angli dicunt, ex. gr. *brother*).

15^X—Hæc omnia quæ hucusque de linguæ Syriacæ vocalibus, diphthongis, accentu disseruimus, utrosque Syros spectant, i. e. tum Orientales, tum Occidentales. Levissimas exceptiones quoad ultimam vocis syllabam videbis infra.

Ex his etiam manifestum fit quid sit judicandum de iis quæ R. Duval ceteroquin eruditissimus et optimæ

timam syll. ad penultimam brevem, ex. gr. **يٲٲٲٲٲٲ**, quæ pronunciant *qalbêna*, *bajtêcum*, pro *qâlbêna*, *bâjtêcum*. E contra incolæ Syriæ accentum qui in penultima esse debet (in vocibus compositis) ad antepenultimam transferunt, exemp. gr. **كٲٲٲٲٲٲ** *calbâti*, **اٲٲٲٲٲٲ** *ishlahar*, **جانٲاڤهٲ** *janbaghi*, pro *calbâti*, *ishlahar*, *janbaghi*. Damasci tamen incolæ non semper id faciunt. Leges accentus Arabici accuratissime in Mesopotamia et Iraq observantur, pessime in Ægypto; medium tenet locum Syria. In Syria Occidentali et præsertim Damasci, ubi vocalis brevis sæpe supprimitur, et cum difficultas pronunciationis inde oritur, ex penultima littera ad præcedentem transfertur, remanet hæc cum accentu quamquam penultima evadat quiescens, ut **يٲٲٲٲٲٲ** *jêkêtbu* pro *jêhtêbu*; quod est contrarium naturæ linguarum Semiticarum, in quibus accentum non potest sequi vocalis longa neque clausa, sed e contra exstat in lingua Italica, v. g. in vocibus *Otranto*, *mândoria*, *portanlo*, ac in Græca passim; attamen Græci hodierni accentu vocalis brevis abutuntur, cum ejus vocalem brevem pronunciatione producant, v. gr. in **ΣΙΝΔΟΝΑ**, quod cum pronunciari deberet *sindona*, ipsi pronunciant *sindôna*. Inter linguas in quibus accentus sequitur singularissimas regulas princeps est lingua Turcica. Has observationes de accentu non inutiles esse existimavimus, cum eas a nullo auctore vidimus relatas.

systema punctorum minutorum de quo in Prolegomenis, apud ipsos exprimuntur. Sequens tabella exhibet vocabulum Syriacarum figuras, nomina et valores juxta morem Syrorum Orientalium:

FIGURA	NOMEN	VALOR
ⲡ	ⲡⲉⲕⲁⲕⲁ - p th ah ^h a (1)	a clausum
ⲡ̇	ⲡ̇ⲉⲕⲁⲕⲁ - zqâfa	a longum
ⲡ̈	ⲡ̈ⲉⲕⲁⲕⲁ - zlâma lenis seu longa	e clausum
ⲡ̉	ⲡ̉ⲉⲕⲁⲕⲁ - zlâma dura seu brevis	e longum
ⲡ̊	ⲡ̊ⲉⲕⲁⲕⲁ - h ^h vâs ^a a	i longum
ⲡ̋	ⲡ̋ⲉⲕⲁⲕⲁ - rwâh ^h a	o clausum
ⲡ̌	ⲡ̌ⲉⲕⲁⲕⲁ - 'mâqa	u longum

15^{xii} - Ex tabella præposita vides singulas vocales juxta hoc systema constare uno vel duobus punctis notatis determinato quodam modo. Pthah^ha (ⲡ̈) enim constat duobus punctis quorum unum super litteram ponitur, alterum subter. Hæc porro vocalis cum omnibus litteris accommodari potest, ex. gr. ⲡ̈ⲉⲕⲁⲕⲁ quisnam? ⲡ̈ⲉⲕⲁⲕⲁ quando, excepta littera waw quæ nunquam patitur pthah^ham ante se, sed illam mutat in zqafam (ⲡ̇) uti dicemus postea. Effertur vero pthah^ha Syrorum uti a clausum i. e. sicut fath^ha Arabum, ex. gr. ⲡ̈ⲉⲕⲁⲕⲁ (amrah)

Occidentalis sequaces, octo vocales numerarunt, non quod in dialecto Occidentali plusquam quinque vocales exstent, sed quia tres harum quinque vocalium singulæ respondent duabus vocalibus dialecti Orientalis, quam sic nolentes normam et matrem linguæ Syriacæ esse fassi sunt hi scholæ Occidentalis antesignani.

(1) Observatione dignum est denominationem hujus vocalis quæ significat *aperitionem* (ⲡ̈) non solum Aramæos tum Orientales tum Occidentales, sed et Hebræos et Arabes a radice ⲡ̈ⲉⲕⲁⲕⲁ assumpsisse, quamvis inter se quoad reliquarum vocalium denominationes hi populi multum discrepent.

ausus est, ܐܬܢܢܬܢܐ (*tahⁿnantan*) *misericordia nostra*. At-
tamen, pt^hah^ha effertur uti a productum quasi esset zqa-
fa in vocibus monosyllabis, ex. gr. ܒܐܝܢ (*bāz*) *prædatus est*,
ܐܢܢܐ (*lān*) *nobis*.

16 — Hæc quæ diximus de modo pronunciandi
pt^hah^ham vera sunt quando post pt^hah^ham immediate
venit littera quiescens; quando vero occurrit littera mobi-
lis, tunc pt^hah^ha geminat illam litteram mobilem et eo-
dem sono pronunciatur ac si littera quiescens eam seque-
retur, ex. gr. ܐܠܠܐܢ (*ʿallan*) *ros nostrum*, ܐܒܒܐ (*abbā*)
scaturire fecit, ܫܒܒܐ (*s^habbah^h*) *laudavit*.

17 — Excipiuntur quædam vocabula in quibus
Syri Orientales non geminant litteram quæ sequitur pt^ha-
h^ham; quorum præcipua sunt (1): ܐܒܐ (*pater*), ܐܠܗܐ (*Deus*),
ܐܠܠܐܢ (*angelus*), ܐܕܐ (*Edom*), ܐܠܠܐܢ (*gaudium*); item non
geminant litteram res^h quæ post pt^hah^ham occurrit, prop-
ter difficultatem pronunciandi res^h duplicis, siquidem cum
litteris gutturalibus quæ apud Hebræos nunquam gemi-
nantur, ista littera res^h computatur. Vocabula in quibus
res^h non geminatur, sunt sequentia cum eorum flexioni-
bus; ܐܠܠܐܢ (*benedixit*), ܐܠܠܐܢ (*proximus*), ܐܠܠܐܢ (*obtulit*), ܐܠܠܐܢ
figidus, ܐܠܠܐܢ (*amarus*), ܐܠܠܐܢ (*verus*), ܐܠܠܐܢ (*confirmavit*),

(1) Ratio autem propter quam in hisce exemplis in quibus alaf habet pt^ha-
h^ham non geminatur littera quæ pt^hah^ham sequitur est, quod alaf in origine habe-
bat vocalem brevem, quæ proinde suppressi debebat iuxta leges infra tradendas;
sed quia alaf initiale nequit quiescere, hinc necesse fuit ut huic litteræ restaret vo-
calis brevis, et propterea geminatio non habet locum, et consequenter deberent hæc
exempla efferri cum a brevi, scilicet *ava*, *alāha* etc.; attamen hodie vulgus producit
a et pronunciant *āva*, *ālāha* etc... Nomen autem ܐܠܠܐܢ est pro ܐܠܠܐܢ cum pt^ha-
h^ha brevi ad alaf, quæ vocalis suppressi debuisset, sed propter difficultatem pro-
nunciationis in hoc casu, translata fuit pt^hah^ha ad præcedens lamad^h; item dicen-
dum de ܐܠܠܐܢ quod in origine erat ܐܠܠܐܢ cum waw quiescente ad typum ܐܠܠܐܢ.

عَدَب *cæpit*, **عَدَبَ** *extulit*. Item non geminatur littera ^ʿain post p^hah^ham in verbis sequentibus eorumque derivatis: **عَدَبَ** *reconciliavit*, **عَدَبَ** *narravit*. In quibus omnibus exemplis, p^hah^ha pronunciatur uti zqafa sine geminatione sequentis litteræ, et proinde pronunciantur prædicta exempla *áva*, *áláha* etc.

18 – Excipiuntur quoque voces in quibus p^hah^ha afficit penultimam litteram, sequente littera quiescente; in his enim, quando littera finalis mobilis fit propter suffixum aut alius finalis incrementi, tunc finalis littera quæ sic movetur, non geminatur per p^hah^ham quæ præcedit, sed illa p^hah^ha pronunciari deberet brevis ut fath^ha Arabum. Exempli: **عَدَبَ** *quando*, **عَدَبَ** *unus*, **عَدَبَ** *laudavit*. Si finalibus harum vocum suffigitur quoddam incrementum quod finales litteras mobiles reddit, tunc dici deberet **عَدَبَ** (*cad^hu*) (1) *sufficit*, **عَدَبَ** (*h^hadu*) *unus est*, **عَدَبَ** (*s^habbah^hên*) *laudarunt fem.* Attamen hodie in hisce et similibus exemplis vocalis *a* producitur quasi esset zqafa.

19 – Zqafa (ز) designatur per duo puncta sinistrorsum inclinata, superposita litteræ, et potest affigi omnibus omnino litteris. Pronunciatur autem veluti p^hah^ha longa i. e. tanquam fath^ha Arabum longa in voce **هَذَا** (*hic*): exempla **مَنْ** (*mána*) *quid?*, **هَذَا** (*hána*) *hic*, **مَنْ** (*márja*) *dominus*. Nihilominus Syri Orientales recentiores zqafam ante litteram quiescentem pronunciant sine productione, sed prorsus ut p^hah^ham clausam, quo quidem zqafa cum p^hah^ha confunditur. Sic v. g. hæc

(1) Vulgus hisce temporibus pronunciat **عَدَبَ**, **عَدَبَ** cum geminatione dala^h et cum asperitate: *caddu*, *h^haddu*.

exempla ܕܠܕܢܐ *dominus*, ܕܠܡܕܢܐ *consentiens* f., ܕܠܡܢܐ *mundus* pronunciant erronee *marja*, *shalma*, *alma*, pro *mārja*, *shālma*, *ālma*. Merito Barhebræus in utraque grammatica ampliori et breviori Syros Orientales propter hoc improbavit acriterque reprehendit. Sed et ipsi Occidentales male in hoc casu pronunciant ut videbimus.

20—Animadvertite Syros Orientales nunquam ante litteram waw apponere motionem p^hah^ham, sed quotiescumque regula exigit ante waw motionem p^hah^ham, illi substituunt zqafam; ex. gr. ܕܠܡܢܐ *confitere*, ܕܠܡܢܐ (1) *crimen tuum*, pro ܕܠܡܢܐ et ܕܠܡܢܐ. Proinde nunquam reperitur waw geminatum post motionem p^hah^ham quamvis geminationem regula exigeret, quia p^hah^ha tunc mutatur ut diximus in zqafam, et consequenter geminatio quoque tollitur: ex. gr. ܕܠܡܢܐ *perduravi*, ܕܠܡܢܐ *scelestus*, juxta regulam legenda essent *qawwi* et *awwāla*, sed hodierni Orientales ea pronunciant sine geminatione *qāwi* et *awāla* (2). Excipiuntur tamen nonnulla vocabula quæ cum motione p^hah^ha ante waw habent alium sensum ac cum zqafa: ex. gr. ܕܠܡܢܐ *digna* participium fœmininum a masculino ܕܠܡܢܐ, et ܕܠܡܢܐ *æqualis*, adjectivum fœmininum a ܕܠܡܢܐ; item ܕܠܡܢܐ *inebriatur* f. et ܕܠܡܢܐ *ebria*. E contra Occidentales interdum mutant zqafam quam regula exigit ante waw in p^hah^ham, ex. gr. ܕܠܡܢܐ pro ܕܠܡܢܐ *ille*, et ܕܠܡܢܐ pro ܕܠܡܢܐ *vocarunt*.

(1) Immerito nonnulli grammatici Europæi existimarunt hanc zqafam quæ locum p^hah^hæ tenet, diversa ratione pronunciari; pronunciatur enim omnino ut in ceteris locis; proinde mutatio non est grammaticalis, sed mere orthographica. Non abs re erit etiam observasse in dialecto Babylonica ut est apud Hebræos hujusmodi mutationem non existere.

(2) Hæc Syrorum Orientalium novitas est, etenim ut diximus in præcedenti nota in dialecto Babylonica dicitur ܕܠܡܢܐ, ܕܠܡܢܐ *hāwwi*, *awwāla*.

21 – Zlama (quam nonnulli grammatici Orientales vocant etiam **يَعْلَل** aut **ذَجَل** more Occidentalium) duplex est, siquidem fortis seu dura et lenis, utriusque autem figura sunt duo puncta quæ litteræ subponuntur sed horizontaliter ad indicandam zlamam (\overline{a}) fortem, et verticaliter cum quadam inclinatione (\overline{r}), pro leni; nonnulli zlamam fortem vocant brevem, et lenem longam. Prima zlama h. e. fortis effertur tanquam *casra* Arabum clausa, videlicet sine productione syllabæ; vide quæ diximus de hac vocali n° 15. 5; et insuper hæc zlama ad instar *pt^hah^hæ* geminat litteram sequentem si mobilis sit, ex. gr. **يَعْلَل** (*məll^ha*) verbum, **يَعْلَل** (*əgh-la*) vitulus, **يَعْلَل** (*mənnāk^h*) a te, **يَعْلَل** (*əllāja*) altus, cum geminatione nun et lamad^h in duobus ultimis exemplis.

22 – Excipitur ab ista regula zlama quæ inscribitur penultimæ litteræ vocabuli cui pronomen aut incrementum quodcumque suffixum sit exigens ut ultima vocis littera moveatur; tunc enim, ut dictum est de *pt^hah^ha*, zlama illa brevis evadit, et ideo littera quæ tunc zlamam sequitur non ingeminatur, ex. gr. **يَعْلَل** *benedic*, quod verbum assumendo suffixum primæ personæ fit **يَعْلَلِي** *benedic me*, *l.bārekhain*, non *bārekhain*, item **يَعْلَلِي** *exalta eum*, **يَعْلَلِي** *benedicite* f., **يَعْلَلِي** *silere fecerunt*. Attamen Syri Orientales hanc zlamam brevem cum productione hodie pronunciant ut diximus de *pt^hah^ha*, quasi esset zlama aspera de qua infra, et dicunt *shattēqān*, *bārekh^hén*. Excipe particulam **يَعْلَل** ex quæ cum suffixis subit geminationem in *nun* quando est mobile, ex. gr. *mənnāk^h* **يَعْلَل** a te.

23 – Excipe quoque vocabula quæ euphoniæ causa

in initialibus infirmis, quæ regulariter deberent quiescere, motionem zlamam assumunt, ex. gr. ܠܝܚܝܢ *venit*, ܠܝܚܝܢ *manducavit*, ܠܝܚܝܢ *cognovit*, pro ܠܝܚܝܢ: in hisce exemplis abjiciendæ essent ab alaf et jod^h vocales breves juxta regulam (v. n°. 103) quemadmodum abjicitur vocalis brevis a ceterorum verborum initialibus, v.g. ܠܝܚܝܢ et ܠܝܚܝܢ, sed quoniam alaf et jod^h nequeunt pronunciari sine motione, restituendæ sunt ipsis motiones primitivæ breves quin tamen geminetur littera mobilis quæ immediate sequitur. Syri tamen Orientales hisce temporibus universim solent in præfatis exemplis similibusque geminare litteram quæ sequitur alaf, dicentes v. g. *ek^hkal*, *el^hla*, et producere jod^h præmisso sono hamzæ, dicendo *id^ha*; quod omnino erroneum est, hæc exempla enim pronuncianda essent: *ek^hal*, *jed^ha*.

24 - Zlama lenis in ultima syllaba vocis pronunciatur ut E Latinorum, ex. gr. ܠܝܚܝܢ *erit*, ܠܝܚܝܢ *tranquillus*. Orientales recentiores zlamam lenem afficientem penultimam litteram vocis veluti *fortem* h. e. uti E longum Latinorum erronee pronunciant, dicentes ܠܝܚܝܢ (*s^hallém*) *perfecit*, ܠܝܚܝܢ (*qabbél*) *accepit*, pro *s^hallem* et *qabbet*.

25 - Zlama fortis æquivalet E longo Latinorum, et non occurrit nisi in quibusdam notis casibus, de quibus infra agemus (464. 2). Porro notandum est grammaticos Orientales cum nomina longæ et brevis zlamis dedere non intendisse valorem utriusque zlamæ per hanc denominationem designare, cum zlama dicta longa sit reapse brevior altera nuncupata brevi, sed figuram tantum orthographicam considerasse.

26 - H^hvas^sæ figura est unum punctum quod

nonnisi sub littera jod^h inscribitur (ب), et pronunciatur ut I longum Latinorum, ex. gr. **قَلِيلٌ** (*qallil*) *celer*, **نَسِينٌ** (*nsin*) *ponimus*. Regulariter post h^hvas^sam littera mobilis debet venire; quod si littera quiescens venit, ea sine dubio deberet esse mobilis; attamen h^hvas^sa tunc effertur quasi clausa, ex. gr. **فَصْلٌ** *separata*, **كَنْزٌ** *thesaurus*, quæ efferri deberent *pris^heta*, *simeta*, sed hodie pronunciatur: *pris^hta*, *simla*. Denique h^hvas^sa nunquam geminat litteram sequentem sicut nunquam zqafa geminat.

27 – Rwâh^ha et ‘mâqa exprimuntur per unum punctum cum waw, pro rwâh^ha quidem supra (و), pro ‘mâqa autem subter (و). Rwâh^ha autem (quæ etiam **رَوَّاهٌ** dicitur), pronunciatur ut O Latinorum, ex. gr. **يَجْجِسُ** *scribit*, **أَبْيَسٌ** *abyssus*, **أَخْطِ** *accipe*. ‘Mâqa (dicta quoque apud Orientales **دَجْجٌ**), effertur tamquam d^ham^hma Arabum, seu U Latinorum, clausa quidem ante litteram quiescentem, longa autem ante litteram mobilem, ex. gr. **أَشْوَ** (*shuqra*) *iniquitas*, **أَهْلٌ** (*‘ûla*) *infans*, **أَنْلِنٌ** (*næ'lîn*) *ingrediuntur*, **أَقْدَاسٌ** (*qudâs^ha*) *doxologia*.

Nunquam rwâh^ha vel ‘mâqa sine waw scribitur, exceptis **كُلٌّ** (*côl*) *omnis* et **مِلَّةٌ** (*met^hlêl*) *propter* cum derivatis.

28 – Rwâh^ha et ‘maqa quæ origine unam eandemque vocalem repræsentant, discrimen tamen inter se idem præseferunt quod est inter p^hâh^ham et zqafam ac inter zlamam lenem et h^hwâs^sam, videlicet rwâh^ha format vocalem clausam et geminantem, ‘mâqa autem

vocalem longam. In praxi tamen hodierna in multis vocabulis *rwâh^ha* clausa et geminans convertitur in *maqam* et tunc cessat geminatio, quod potissimum apparet in nominibus abstractis derivatis a forma verbi **ܕܝܕܐ**, ut **ܕܕܕܐܕܐ** compositio, **ܕܕܐܠܐ** ablutio, **ܕܕܐܠܐܐ** acceptatio l. *rûqâva*, *h^hûlâla*, *qûbâla*, pro *roccâva*, *hollâla*, *qobbâla*. Alia quoque nomina id patiuntur quanquam sine geminatione, ut **ܕܕܐܠܐ** medulla, **ܕܕܐܠܐ** caterva, l. *mûh^ha*, *gûda*, pro *moh^hh^ha*, *godda*. Sunt tamen nomina in quibus geminatio conservatur etsi *rwah^ha* mutetur in *maqam*; hæc sunt potiora: **ܕܕܐܠܐ** amor, **ܕܕܐܠܐ** sinus, **ܕܕܐܠܐ** puteus, **ܕܕܐܠܐ** sponsia, **ܕܕܐܠܐ** malum aurantium; l. *h^hubba*, *ubba*, *gubba*, *aspugga*, *trugga*. Denique, in nomine **ܕܕܐܠܐ** *omnis* cum per suffixum aut aliud movetur *lâmad^h*, conservatur et *rwâh^ha* et geminatio, ut **ܕܕܐܠܐܐ** *totus*, **ܕܕܐܠܐܐ** vel **ܕܕܐܠܐܐ** *totalitas*, l. *collêh*, *colla*.

29 - Ex omnibus quæ hactenus exposuimus deducere licet tres ex septem vocalibus Syrorum Orientalium necessario debere post se litteram infirmam redundantem analogam scriptam habere, scilicet *jod^h* scribi debere post *h^hwâs^am*, et *waw* post *maqam* et *rwâh^ham*; ceteras autem vocales modo solas scribi, modo sequente littera infirma redundante, idest aut *alaf* quod cum omnibus his quattuor vocalibus potest evenire, aut *jod^h* quod proprium est *zlamæ* fortis tantum. Diversa autem est redundancy ratio cum primis tribus vocalibus ac est cum alteris, etenim *jod^h* et *waw* quidem; quæ cum *h^hwas^a*, *maqa* et *rwah^ha* redundant, ipsis puncta vocalia inscribuntur, ex. gr. **ܕܕܐܠܐܐ**, **ܕܕܐܠܐܐ**, **ܕܕܐܠܐܐ**; ceterarum autem motionum unaquæque quando littera infirma

post ipsam redundat, non huic litteræ inscribitur, sed litt. quæ ea movetur, idest quæ litteram infirmam præcedit, ex. gr. **مَدِيح**, **مَدِيح**, **مَدِيح**, **مَدِيح**.

29^{II} — Ex his tria inferuntur. — 1^m Quod signa vocalium Syriacarum litteris inscribuntur aut sola aut cum una ex litteris infirmis, quæ matres lectionis dicuntur, redundante, secundum analogiam quæ inter vocalem et litteram infirmam intercedit; nam alaf analogum est pt^hah^hæ, zqafæ et duabus zlamis; jod^h analogum est zlamæ duræ et h^hwas^sæ, denique waw analogum est 'maqæ et rwah^hæ. At quomodocumque scribatur vocalis, i. e. sive sola sive cum littera infirma, eodem modo legitur, ita ut littera infirma quæ cum vocali scribitur, nihil addat illi roboris in pronuntiatione; nam, v. g. **مَدِيح**, **مَدِيح** et **مَدِيح** eodem prorsus modo leguntur; et sic **مَدِيح** et **مَدِيح**. Sola autem potest esse vocalis ubique præterquam in fine vocis, tunc enim necessario debet habere matrem lectionis, idest alaf scribi debet cum zqafa, zlama et pt^hah^ha; jod^h cum h^hwas^sa; et waw cum cum 'maqæ et rwah^ha. Hæc autem mater lectionis non computatur cum litteris quæ vocabulum formant, nisi sit radicalis. — 2^m Quod cum mater lectionis vocalem comitatur, littera quæ movetur non est hæc mater lectionis ut insipide nonnulli grammatici, superficiem respicientes, autumarunt, sed littera quæ matrem lectionis præcedit, ex. gr. **مَدِيح** ubi res^h, qof et taw sunt mobiles, non vero jod^h, waw et alaf quæ redundant. — 3^m Quod tres litteræ infirmæ possunt in vocabulis haberi aut veluti matres lectionis ut hactenus vidimus, aut veluti litteræ radicales, ex. gr. in **مَدِيح**, **مَدِيح**, **مَدِيح**, in quorum prima jod^h, in secunda waw, in tertia alaf radicalia sunt.

Quando autem extra finem vocum vocales solæ, quando cum matre lectionis scribi debeant, et quali, id regula generali statui nequit, sed oportet id observatione discere.

CAPUT IV

DE VOCALIBUS APUD SYROS OCCIDENTALES

30 - Barbebræus, celeberrimus sectæ Jacobiticæ doctor, in sua grammatica cui titulus **ܪܩܬܐ** h. e. *radî* tot vocales seu motiones recenset quot Syr. Orient. imo eas octo esse tradit, addita septem motionibus vigentibus apud Orientales altera *h^hwas^a* quam brevem nuncupat, distinctam a *h^hwas^a* longa. Verumtamen in altera sua grammatica metrica, cui titulus **ܡܢ ܕܢܐܬܐ** (*introductio*) quinque tantum esse vocales aut motiones docet. Et talis est reapse numerus numerus vocalium seu motionum apud Occidentales inde a tempore Qarqafensium doctorum de quibus in Prolegomenis (1). Quoad

(1) Severus cognomento Jacobus Bartellensis Jacobiticæ sectæ qui floruit sec. XIII in sua grammatica Syriaca cui titulus **ܕܢܐܬܐ**, his quinque vocalibus seu motionibus sextam addidit quam nuncupavit **ܡܢ ܕܢܐܬܐ** quæque reapse eadem est ac *maqa* Orientalium, et ibidem *pl^hah^ham* denominat **ܡܢ ܕܢܐܬܐ** h. e. *frænans* quasi frænēt litteram cui figitur. Ex huiusmodi autem diversitate in computandis vocabulis Syriacis noli inferre inde sequi Occidentales Syros diverse vocales Syriacas pronunciassent antiquitus ac temporibus nostris. Hæc enim orthographica diversitas ex eo originem habet quod qui plus quam quinque vocales numerarunt, non considerarunt vocalium pronunciationem, neque earum figuras, sed quarundam earum originem. Nempe considerarunt vocalem *h^hwas^a* apud Occidentales respondere modo *h^hwas^a* Orientalium, modo eorum *zlamæ* forti; item *ts^aas^a* duabus Orientalium vocalibus respondere, *maqæ* et *rwah^hæ*;

signa quibus vocales notantur apud Occidentales, sciendum est Syros Occidentales duobus systematibus uti in designandis vocalibus, videlicet vel systemate Græco h.e. signis mutuatis a Græco alphabeto, vel systemate Syriaco i. e. punctis minutis de quibus supra, quæque in usu sunt apud Orientales. Verumtamen, Occidentales cum vocalis signum unico puncto constat, i. e. cum $h^h wâs^s a$, $maqa$ et $rwâh^h a$, punctum ingens notant, ut mox dicturi sumus, ceteras vocales minutis punctis figurant more Orientalium (1).

In denominandis vocalibus, Syri Occidentales cum Orientalibus conveniunt quoad sequentes tantum: i. e. $pthah^h am$, $zqafam$ et $h^h wâs^s am$, quoad duas reliquas vero ab invicem differunt. Sequens tabella exhibet vocalium figuras in usu apud Occidentales juxta utrumque systema, necnon earum nomina et valores:

FIG. GRÆC.	FIG. SYR.	NOMEN	VALOR
▷	÷	فُؤْسا $pthôh^h o$	<i>a</i> clausa vel longa
∅	˙	اُمَجْا $zqôfo$	<i>o</i>
≠	ب	سَجْرَا $h^h vôs^s o$	<i>i</i> longa
ٸ	⸰	زَحْرَا $rvôs^s o$	<i>e</i> clausa vel longa
⋈	Ⲁ et Ⲁ	حَرْرَا $'sôs^s o$	<i>u</i>

ideoque unamquamque harum duarum vocalium Occidentalis scholæ doctores duplicem putarunt. Attamen duplicitas $rwâs^s æ$ in ipsa rei natura vel apud ipsos Occidentales, i. e. in ipsa pronuntiatione, rationem habet. Nam quamquam unam tantum figuram $rwâs^s æ$ habeant Occidentales, in pronuntiatione tamen $rwâs^s a$ clausa quam scilicet sequitur littera quiescens, aliquantulum differt a $rwâs^s a$ longa quam scilicet sequitur littera mobilis. Merito igitur duas ziamas posuerunt Syri Orientales.

(1) Barhebræus in sua grammatica dicta $ܡܝܬܝܬܐ$ sentire videtur hoc systema exiguum punctorum esse Orientalibus proprium. Sed res non ita se habet;

31 – Pthah^ham ante litteram quiescentem, pronuntiatur tamquam fath^ha clausa Arabum (ـ): ex. gr. ^١حَمَلٌ (*ḥaml*) *defatigatus es* ^١هَؤُلَاءِ (*ḥavvñók^h*) (*intellectus tuus.*). Ptâh^ha vero ante litteram mobilem pronuntiatur tamquam fath^ha Arabum, longa scilicet ut A productum ex. gr. ^١سَارَاهُ (*sārâh^h*) *corrupt*, ^١قَاتِلٌ (*qât'el*) *occidit*. Ptâh^ha sola scribi deberet, i. e. sine matre lectionis, sed nonnunquam alaf recipit ut infra videbitur.

32 – Zqâfa pronuntiatur ab Occidentalibus uti O Latinorum, *clausum* ante litteram quiescentem, et *longum* ante litteram mobilem, uti superius de pthâh^ha diximus, ex. gr. ^١بُؤْسٌ (*bôjs^ho*) *miser* ^١كُؤْنٌ (*côhno*) *sacerdos* ^١دُؤْرٌ (*dôro*) *generatio* ^١عُؤْثَرٌ (*cth'ovân*) *liber noster*. Zqafa semper accipit alaf ut matrem lectionis in fine vocis, ceterum vel sola scribitur, vel cum alaf. Aliquando waw ut matrem lectionis accipit, idque in vocabulis Græcæ originis tantum et ad imitationem hujus linguæ ut ^١اُ O *vocal*; ^١فَكْلَمٌ *Paulus*, ^١اُكْلَمَفُؤْمٌ *Olympus*, ^١مُؤْرٌ *myrron*, pro ^١اُ, ^١فَكْلَمٌ, ^١اُكْلَمَفُؤْمٌ, ^١مُؤْرٌ. Syri autem Orientales in similibus verbis scribunt rwâh^ham pro zqafa.

33 – H^hvas^aa apud Occidentales eamdem pronunciationem habet ac apud Orientales. Regulariter autem semper sibi unitam habet litteram *jod^h*, attamen cum Occidentales soleant zlamam fortem Orientalium, præsertim quam littera alaf sequitur in h^hvas^aam convertere, hinc factum est ut apud eos occurrat frequenter h^hvâs^aa

una parte et inter ipsas litteras et figuras Græcas ex altera existit, non raro evenit ut qui legit nesciat quæ litteræ singulas habere debeant vocales, præsertim in libris impressis.

ante alaf ex. gr. ⁹𐤁𐤀𐤋 justus, ⁹𐤁𐤀𐤋 puteus, ⁹𐤁𐤀𐤋 sermo. Imo aliquoties Occidentales solent mutare zlamam lenem et fortem quam non sequitur littera alaf neque jod^h in h^hvas^aam, quo fit ut occurrat apud ipsos h^hvâs^aa sine matre lectionis alaf vel jod^h, quod nunquam apud Orientales evenit, ex. gr. ⁹𐤁𐤀𐤋 nox, ⁹𐤁𐤀𐤋 vivimus, ⁹𐤁𐤀𐤋 Ge-henna, ⁹𐤁𐤀𐤋 cymbalum, ⁹𐤁𐤀𐤋 mundus, in quibus sane cunctis exemplis h^hvas^aæ respondet apud Orientales zlama tenuis ubi sequitur littera quiescens, et zlama fortis ubi mobilis sequitur. Observa vocalem h^hvas^aam Occidentalium quæ sine matre lectionis vel cum alaf scribitur, non posse notari nisi signo græco σ , nam signum puncti minuti non potest scribi nisi cum jod^h. Occidentales recentiores in adductis exemplis aliisque similibus post h^hvas^aam alaf otiosum erronee addunt, scribentes, v. g. ⁹𐤁𐤀𐤋, vel jod^h redundans, ut ⁹𐤁𐤀𐤋 pro ⁹𐤁𐤀𐤋, et ⁹𐤁𐤀𐤋 pro ⁹𐤁𐤀𐤋.

34 - Rvâs^aa ante litteram quiescentem pronunciat ut zlama Orientalium, videlicet ut littera E clausa, ex. gr. ⁹𐤁𐤀𐤋 (*h^hawjo*) serpens, ⁹𐤁𐤀𐤋 (*malh^ho*) sal; ante litteram vero mobilem aut alaf aut jod^h quiescentia pronunciat ut tamquam zlama fortis Orientalium, ex. gr. ⁹𐤁𐤀𐤋 (*édono*) tempus, ⁹𐤁𐤀𐤋 (*tébo*) fama ⁹𐤁𐤀𐤋 (*ék^hùl*) edam, ⁹𐤁𐤀𐤋 (*hólén*) isti, ⁹𐤁𐤀𐤋 (*géro*) telum, ⁹𐤁𐤀𐤋 (*qórén*) vocant.

35 - S^as^aa complectitur duplicem vocalem Orientalium i. e. rwàh^ham et ^amaqam, et semper cum waw concomitante scribitur, exceptis tantum duabus vocibus supra memoratis, ⁹𐤁𐤀𐤋 omnis ⁹𐤁𐤀𐤋 propter. Pronunciatur

autem tamquam U Latinorum, clausum quidem ante quiescentem, ut **كُومْرُو** (*umro*) *habitatio*, longum vero ante litteram mobilem, ut **شُوقُو** (*shûqo*) *forum*.

36 — Ex tota hac perquisitione facile colliges singulas vocales ab Occidentalibus ante litteras quiescentes clausas pronunciari, ante mobiles autem longas; insuper tres esse apud Occidentales vocales quarum unaquæque respondet duabus vocalibus Orientalium, et hanc admodum ob causam Barhebræus in sua grammatica cui titulus **رَقِصْلَا** recenset duplicem *rvâs^sam*, duplicem *h^vvâ^sam* et duplicem *ʿs^sas^sam*, quarum omnium alteram longam, alteram brevem nuncupat. Juxta ipsum igitur, *rvâs^a* longa Occidentalium respondet *zlamæ* leni Orientalium, *rvâs^a* vero brevis respondet *zlamæ* forti; item *h^vvâs^a* longa Occidentalium respondet *h^vvâs^sæ* Orientalium, *h^vvâs^a* autem brevis illorum respondet horum *zlamæ* forti quæ habet litteram *jod^h* concomitantem; tandem *ʿs^sas^a* longa Occidentalium respondet *ʿmaqæ* seu *rvâs^sæ* Orientalium, brevis autem respondet eorundem *rwâh^hæ*.

Denique quælibet vocalis quæ afficit penultimam litteram vocis cujus littera finalis quiescens est, pronuncietur longa seu producta. Ex. g. **مُرَان** (*mórân*) *dominus noster*, **زَل** (*zél*) *ito* **قُرُون** (*qrôn*) *vocavit nos*, **رَاقِبُون** (*rahbûn*) *arrha* **أَمْدُود** (*ps^hlaudit*) *promisisti*. Hic autem usus producendi ultimam vocabuli syllabam quæ consonanti terminatur, novitas est recentiorum Occidentalium quoad syllabas quarum vocales clausæ sunt. Nam hæc productio universalis ultimæ syllabæ non habet vestigium in ulla ex tribus dialectis vulgaribus Syriacis

quæ usque in hodiernam diem conservatæ sunt, nimirum Assyriaca, Tur'abdinensi et Marlulana; in quibus profecto omnibus ultimæ syllabæ vocum non solent ut plurimum produci.

Omnia quæ n. 29 et seq. de vocalibus Syr. Orient. disseruimus, ad adamussim vocalibus Syrorum Occidentalium quadrant, unde haud opus est ea repetere.

CAPUT V

DE IIS IN QUIBUS OCCIDENTALES CUM ORIENTALIBUS CONVENIUNT IN PRONUNCIATIONE VOCALIUM

37 – Si præcedens cap. cum penultimo conferas, manifestum tibi erit Occidentales modo cum Orientalibus in pronuntiatione vocalium convenire, modo ab iis discordare. Igitur, ut ea in quibus conveniunt recapitulamus: – I° Eodem modo pronunciant pt^hah^ham et zlamam longam quas non sequatur geminatio, zlamam brevem et 's^sas^sam, nam eundem sonum ab ore unius hominis ex alterutra gente audis. – II° Strictura seu clausura et productio vocalium est eadem, excepta strictura geminationis quam Occidentales in productionem semper convertunt. – III° Conveniunt in eo quod quæcumque vocalis quam littera quiescens (non mater lectionis) sequatur, clausa pronuncietur, sive in eadem voce sive in duabus vocibus conjunctis, etiamsi ea longa esse deberet, nunquam enim apud Syros recentiores dari potest vocalis longa quam quiescens sequatur, seu, ut dicunt Grammatici Europæi, nunquam dari potest syllaba longa quæ in consonantem exeat, nisi in fine vocis. Igitur pt^hah^ha

in ^قحَلِيْلَا , zqafa in ^قحُنَا , maqa in ^قمَاقَا , rvas^a et
 rwah^ha in ^قرَوَاحَا , h^hvas^a in ^قهَاصَا , pt^hah^ha in
^قطَاحَا , rvas^a in ^قرَاصَا , h^hvas^a apud Occidentales
 in ^قزَوَاقِمَا , zlama brevis apud Orientales in ^قزَلَمَا ,
 hæ omnes vocales clausæ pronunciantur eadem ratione
 ab utraque gente, quamquam perperam quoad vocales
 quæ longæ natura sunt. E contra omnis vocalis quam
 littera mobilis sequatur, semper ut longa hodie pronun-
 ciatur, etiamsi brevis aut clausa esse ipsa deberet; igi-
 tur zqafa in ^قزَقَا , s^sas^a in ^قسَاسَا , pt^hah^ha in ^قطَاحَا apud
 Orientales, zqafa in ^قزَقَبَا apud Orientales, pt^hah^ha et
 zqafa in ^قزَقَبَجَا , rvas^a in ^قرَاصَا et in ^قرَاصَبَا ,
 rvas^a in ^قرَاصَا apud Occidentales, omnes hæ voca-
 les ab utraque gente longæ efferuntur, quamquam per-
 peram quoad vocales quæ natura breves aut clausæ sunt.
 Denique sciendum est in lingua Syriaca, nisi in mono-
 syllabis, nullam vocem existere cujus extrema syllaba
 vocali terminata cum productione pronuncietur, seu, ut
 grammatici Arabes dicunt, productione productionis
 efferatur, seu, ut grammatici Itali dicunt, accentum
 habeat ut vocibus Italicis *bellà*, *andrò*, vel Gallicis
bonté, *forma*, vel Arabicis *سَاءَ*, *حَمْرَاءَ*, *عَلَوُ*; ultima enim
 syllaba apud Syros, vocali terminata, semper retrahit
 accentum ad præcedentem syllabam (l). – IV° Denique
 conveniunt Orientales cum Occidentalibus in eo quod in-
 tactam relinquunt extremam vocabuli vocalem si eam

(l) Judæi in dialecto Syriaca Chaldaica quam ipsi conservant, A finale
 semper cum accentu efferunt, dicentes, v. g. ^قحَلِيْلَا, ^قزَوَاقِمَا, ^قزَلَمَا, ^قرَوَاحَا, ^قهَاصَا, ^قطَاحَا, ^قزَقَا, ^قسَاسَا, ^قطَاحَا, ^قزَقَبَا, ^قرَاصَا, ^قرَاصَبَا, ^قرَاصَا. Incertum
 est tamen utrum veteres Babylonii ita pronunciaverint. Certe nulla dialectus Sy-
 riaca ex viventibus talem accentum habet.

ܐܠܐܝܢ *prodigium*, p^hah^ham pro zlama in ܐܠܦ *pactum*; de quo fusius ad calcem partis grammaticæ materialis agetur. Hujusmodi vocalium diversitas inter Occidentales et Orientales solemnitas est in vocabulis Græcæ originis, in quibus tamen errant Orient. rectum habent Occid. exemp. gr. ܐܘܢܓܠܝܘܢ *evangelium*, ܐܦܬܪܐܢܐ *episcopus* ܦܪܬܘܪܝܘܢ *prætorium*, quæ nomina Orientales aliquantulum deformant dicentes ܦܪܬܘܪܝܘܢ ܐܦܬܪܐܢܐ ܐܘܢܓܠܝܘܢ.

39 – Tandem: VI° Orientales discrepant ab Occidentalibus in orthographia vocalium vocabulorum exoticorum, præsertim Græcorum in quibus cæteroquin Orientales cum Occidentalibus quoad pronuntiationem conveniunt: sic v. g. vocalis A Græcorum exprimitur ab Orientalibus per zqafam, ab Occidentalibus vero per p^hah^ham, ex. gr. ܐܦܐ ܐܦܐ APA, ܕܝܐܬܗܢܐ ܕܝܐܬܗܢܐ ΔΙΑΘΗΚΗ. Vocalis O Græcorum ab Orientalibus exprimitur per rwah^ham, ab Occidentalibus autem per zqafam, ex. gr. ܡܠܠܘܢ ܡܠܠܘܢ MALLON cum duobus lamadh, ܐܡܘܢܐܢ ܐܡܘܢܐܢ ΘΡΟΝΟΣ. Imo Occid. sæpe mutant O Græc. in U, idest rwah^ham Orient. in magam, ut faciunt in vocibus Syr. ut ܡܝܪܘܢ pro ܡܝܪܘܢ MYRON. Solent quoque Occidentales in vocibus Græcis in Syriacum sermonem adscitis cum vocali matrem lectionis redundantem illi analogam scribere, scilicet alaf cum p^hah^ha, waw cum zqafa, et sæpe he cum rvas^a. Exinde sæpe fit ut vocabula exotica plerumque diverse reperiantur scripta apud Orientales ac apud Occidentales.

40 – Modo prætermissa diversitate vocalium quæ extat inter Orientales ac Occidentales quoad nonnullas

voces, agendum nobis est in genere de intrinseco valore pronunciationis vocalium in quibus Occidentales ab Orientalibus differunt, necnon inquirendum est quodnam systema ex duobus sit rectius vetustiusque, praesertim quoad valorem vocalis *zqafæ* et quoad geminationem litterarum. Primo igitur praemittimus Barhebraeum tum in sua fusiori grammatica composita soluta oratione, tum in breviori metrica quoad utramque positam quaestionem, systema Occidentalium i. e. suæ sectæ prætulisse alteri Orientalium, nullo tamen prolato historico aut philologico argumento. Attamen (citra defectus quosdam quos Orientales in pronunciatione committunt, de quibus egimus supra) systema Orientalium omnino verum et genuinum est. Plura argumenta ad id probandum praesto sunt, quorum praecipua commemoramus:

I° Veteres scriptores Graeci et Latini cum citant dictiones Syr. figuratas suis alphabeticis characteribus, illas dictiones proferunt juxta systema pronunciationis Oriental. minime vero juxta systema Occidental. Tales sunt locutiones Syriacæ adhibitæ et expressæ litteris Græcis in N. Testamento: sic I Corinth. XVI, 22 ΜΑΡΑΝΑΘΑ (1), *Maran atha* מָרַנָא אֹתָא minime vero *Moran atho*; item Matth. XXVII, 46 ΕΛΟΙ ΕΛΟΙ ΛΑΜΑ ΣΑΒΑΘΘΑΝΙ מְלִי לָמָּה שָׁבָתָה minime vero *Eloi Eloi lamo sabacthoni*; similiter quoque Marc. V, 41 ΤΑΛΙΘΑ ΚΟΥΜΙ תַּלְיָתָא כּוּמִי minime autem *Talitho cumi*.

(1) Vox מָרַנָא habet p^hah^ham ad primum alaf, quia sic ferebat dialectus Chaldaica quæ in Palæstina tunc vigeat, quod ceteroquin verius est quam pronuntiatio hodierna illius alaf cum zlama. Habet Syriaca lingua litteralis (apud Orientales) et hodie vestigium hujus pronunciationis cum alaf in verbis מְרַנָא, מְרַנָא, מְרַנָא, מְרַנָא de quibus n. 376.

41 – II° Syri Chaldæi h. e. Babylonenses tempore Danielis videlicet plusquam 600 annis ante Christum linguam Aramaicam ipsis vernaculam uti hodierni Syri Orientales quoad valorem *zqafæ* et geminationem litterarum pronunciabant. Testis est prophetia ipsius Danielis scripta lingua Aramaica, circa quam nullum dubium moveri potest quoad pronunciationem cum scripta sit characteribus et vocalibus usu vigentibus apud Hebræos de quorum pronunciatione nullum profecto ortum est vel oriri potest dubium. Claritatis causa juvat hic proferre fragmentum depromptum ex Cap. III, 1 Danielis expressum hodiernis Syrorum Occidentalium characteribus et instructum vocalibus Græcis, affixo insuper signo Arabico duplicationis litterarum, adamussim prouti hic locus

Danielis legitur ab Hebræis : **בְּיָמֵינוּ מְלָכָא חָבִיב**
רַחֵם וְיִשְׁכַּח אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן אֲמֵן
... אֲמֵן אֲמֵן חֲבִיב וְזֶהוּ חֲבִיב. אֲמֵן חָבִיב...

Sic Daniel. cap. 1, 4 : **חָבִיב אֲמֵן חָבִיב אֲמֵן חָבִיב**
חָבִיב אֲמֵן חָבִיב אֲמֵן חָבִיב אֲמֵן חָבִיב. Ex quibus vides sane inde ab illa ætate veterum illorum Orientalium Aramæorum pronunciationem fuisse eandem ac hodiernorum Orientalium.

42 – III° Notum compertumque est eruditis Syriacam, Arabicam et Hebraicam linguas emanare ex uno eodemque stipite. Atqui Syrorum *zqafæ* et geminationi respondet fath^ha et geminatio Arabicæ, et Syrorum geminationi respondet geminatio Hebraica. Sufficiat comparisonem inter Arabicam et Syriacam linguam instituire, et primo quoad *zqafam*. Ex. gr. **ساق عَصَا**

est littera quiescens veniens post vocalem v. g. ܐܕܐ (*justificari*), ܐܦܐ (*aperuit*): in suppositione autem quod geminatio non esset admittenda, uti contendunt Occidentales, in præfatis exemplis litteræ ܐ et ܐ lenes, minime vero *asperæ* legendæ essent, ut in ܐܪܐ (*rincens*) et ܐܦܐ (*aperiens*). Vide infra canones de sono leni et aspero.

V° - Idem patet ex vocibus Syriacis quas Arabes mutuati sunt, quas scilicet Arabes post propagationem Christianismi in Orientem ex Syriaca in suam propriam linguam introduxerunt, quæ quidem voces præcipue ad religionem spectant. Jam vero ista vocabula, eo modo quo ab Arabibus adhibentur, aperte testantur pro genuinitate Orientalis pronunciationis et improbant Occidentalium pronunciationem. Sic Arabes formarunt v. g. ܡܪܝܬܐ ex ܡܪܝܬܐ (*præbyter*), ܕܝܐܥܢܐ ex ܕܝܐܥܢܐ (*diaconus*), ܫܪܝܬܐ ex ܫܪܝܬܐ (*visitator*), ܡܫܪܝܬܐ ex ܡܫܪܝܬܐ (*Masrianus*), ܡܕܝܬܐ ex ܡܕܝܬܐ (*Baptis'ta*), ܡܕܝܬܐ ex ܡܕܝܬܐ (*baptisma*), ܡܝܬܐ ex ܡܝܬܐ (*missa*). Et alia plurima exemp. in quibus quidem omnibus vocabulis retenta fuit geminatio ubi existit in Syriaco, et *zqafa* Syriaca traducta fuit per *fath'am longam*, prorsus juxta pronunciationem Orientalem. Ex his argumentis aliisque deducitur evidenter systema Orientalium non modo non esse reprehendendum neque condemnandum sed omnino uti pristinum et exactum systema habendum esse; et e converso Occidentalium systema tanquam corruptionem judicandum esse, vel provincialismum recenter inductum unique familiæ ex familiis Syriacæ nationis proprium non vero toti genti

fuisse dicendum (1). Ex ultimo exposito argumento deducere licet incolas Syriae et Palæstinæ in priscis illis

(1) Veritas nos compellit ut fateamur prononciationem zqafæ Occidentaliū habere vestigium in antiquitate. Etenim Syri hodierni Curdistani et Assyriæ prononciant in sua lingua Syriaca vulgari zqafam quæ præcedit suffixum secundæ personæ singularis juxta Occidentales, non juxta Orientales, ita v.g. dicunt ܐܝܢܟܗ (*ajnokh*) oculus tuus, ܡܢܢܟܗ (*mānnokh*) a te, minime vero ܐܝܢܟܗ et ܡܢܢܟܗ. Imo zqafæ Syrorum fere semper respondet in Hebraica lingua (quæ est germana soror Syriacæ) rwa^ha, sic v. g. Hebræi dicunt: ܐܠܗ (*eloh*) (ܐܠܗ) *Deus*; ܠܐ (*lo*) (ܠܐ) *non*; ܠܫܢ (*lshn*) (ܠܫܢ) *lingua*; ܩܠ (*qal*) (ܩܠ) *vox*; ܫܪ (*shar*) (ܫܪ) *crus*; ܪܥܝ (*ray*) (ܪܥܝ) *armentum*. Item penes Hebræos in forma participii activi respondet zqafæ Syrorum rwa^ha, v.g. ܩܪܝ (*qari*) (ܩܪܝ) *occidens*; ܩܪܝܬ (*qariṭ*) (ܩܪܝܬ) *jubens*; ܫܪܝܬ (*shariṭ*) (ܫܪܝܬ) *obtundens*. Præterea terminatio plur. fem. apud Hebræos habet waw non alaf ante taw, sic v. g. dicunt ܠܬ (*lat*) (ܠܬ) *filia*, ܠܬ (*lat*) (ܠܬ) *horti*. Ex quibus omnibus concludimus A longum in linguis Semiticis a pristina ætate pronunciatum fuisse ab aliquibus populis veluti O. Ita sane vulgus in aliquibus locis Syriae Occidentalis arabice loquens sæpe A longum ut O effert; sic Syri Matlulæ in territorio Damasci quamvis Oriental. more litteras geminent nec non zqafam in fine vocum uti A pronunciant, nihilominus zqafam mediam veluti O efferunt. Soli Syri qui degunt in montibus Turabdin litteras non geminant, et zqafam semper more Occidentalium uti O pronunciant. Quoad discrimen autem intercedens inter Orientales et Occidentales circa zlamam duram Orientalium quam Occidentales plerumque in h^hvās^sam immutant, judicandum est pro usu Orientalium: - I° Quia Hebraica lingua in hoc cum Orientalium prononciatione convenit, sic ܝܫܬ (*ishṭ*) (ܝܫܬ) *justus*; ܕܠܐ (*dala*) (ܕܠܐ) *dolor*; ܕܠܐ (*dala*) (ܕܠܐ) *puteus*; ܕܠܐ (*dala*) (ܕܠܐ) *orbis terrarum*. - II° Idem patet ex vocabulis Syriacis Græcæ originis in quibus littera E aut H reperitur, v. g. ܐܝܢܐ (*ainā*) (ܐܝܢܐ) (*fœdus*), quod nomen pronuncian- dum est reapse ܐܝܢܐ, uti pronunciant Orientales. - III° Antiquissima dialectus Aramaica quæ Chaldaica dicitur, testis est pro causa Syrorum Orientalium. - IV° Omnes populi qui hodie lingua Syriaca vulgari utuntur, pronunciant ut Syri Orientales, in Assyria, in Tur Abdin, in Ma^tlula ceterisque locis, dicunt enim ܕܠܐ *petra*, ܕܠܐ *argentum*, ܕܠܐ *lupus*; nullus est populus hodie Syriaca

seculis non pronunciasset linguam Syriacam juxta systema Occidentalium seu Edessenorum, sed potius juxta systema Orientalium seu Nisibenorum et nonnisi posteriori ætate systema illud Occidentale in Syriam finitimasque regiones ex Mesopotamiæ oris per Jacobitismum (1) pervenisse, et in usu incolarum Syriæ prævaluisse, quando jam in illis regionibus Syriaca lingua litteralis vernacula esse cessaverat. Ratio est quia Christiana Ecclesia in Syriæ regionibus origines suas habuit, atque exinde non vero ex regionibus Syrorum Orientalibus Arabes mutuati sunt vocabula Syriaca quæ in suam linguam introduxerunt.

lingua loquens qui in hujusmodi vocibus h^hvassam proferat pro zlama. - V^o Denique hanc zlamam ipsi Occidentales per alaf scribunt etiamsi ex jod^h derivata sit ex . gr . ܬܪܥܢܐ dicemus, ܬܪܥܢܐ festum, ܬܪܥܢܐ generabit, ܬܪܥܢܐ hæres erit; quorum duo extrema verba ab ܬܪܥܢܐ et ܬܪܥܢܐ veniunt. Jamvero si hujusmodi vocabula antiquitus pronunciata essent cum h^hvas^a, ea scripta essent non cum alaf sed cum jod^h quod necessariam relationem habet cum h^hvas^a, præsertim ea in quibus alaf est pro jod^h.

Denique quod attinet ad suppressionem geminationis, fatemur eam non omnino abesse ex dialectis vernaculis. Etenim in Tur Abdin geminatio fere omnino inaudita est ut mox diximus. In dialecto Assyriæ non raro supprimitur geminatio initio vocis, dicitur enim, v. g. ܬܪܥܢܐ longinquus, ܬܪܥܢܐ antiquus, l. *rah^hôqa*, *et alia* sine geminatione et sine productione etiam. Observandum est tamen geminationem harum similiumque vocabulorum quam Syriaca lingua litteralis habet, non esse legitimam, (v. n. 107, 6) unde hoc exemplum parum probat contra legem geminationis.

(1) Unde confirmatur conjectura quam alibi expressimus, nempe Melchitas Syriæ æque ac Palæstinæ linguam Syriacam pronunciasset more Orientalium, Maronitasque a Jacobitis didicisse pronunciationem Occidentalium.

CAPUT VII

DE SIGNIS DIACRITICIS

44 - Grammatici Syri orthographica signa, præter litteras alphabeti et vocalium figuras, **كَمْشَقَر**, seu notas distinctivas nuncupant. Hic autem sermo est de pûh^hâmis orthographicis seu grammaticis; nam præter has exstant aliæ etiam pûh^hâmæ dictæ rhetoricæ, quæ, cum levi diversitate inter Orientales et Occidentales, numerosissimæ sunt: nonnulli eas ad quadraginta et amplius recensuerunt. Latine dicerentur *Accentus*, nam simillimæ sunt accentibus rhetoricis Hebræorum. Hi Syrorum accentus consistunt omnes uno vel ad summum tribus punctis magnis non quadratis ut sunt cetera puncta orthographica, sed rotundis, diverso modo notatis ad finem diversorum sermonis membrorum ut dirigant lectoris vocem juxta diversitatem sensus. Hi accentus pertinent tantum ad Biblia sacra V. et N. Testamenti, in quorum textu his accentibus recensendo per membra vel ut ita dicam per verba, arduos ac summos exantlarunt labores doctores Syrorum tum Orientalium tum Occidentalium. Ideo omnia fere Bibliorum exemplaria a tempore quo hoc accentuum systema inventum est usque ad proxime elapsum seculum exarata, his accentibus insignita sunt. Attamen cum hi accentus seu pûh^hâmæ rhetoricæ his temporibus obsoletæ sint eorumque exacta doctrina perdita sit, malumus eorum minutam explicationem omittere ne lectorum mentes inutiliter turbentur⁽¹⁾.

(1) De his accentibus docte scripsit Duval in sua grammatica sæpius citata

45 - Igitur ut ad pûh^hâmas orthographicas restringamus sermonem, præcipuum ex his pûh^hâmis seu signis diacriticis eminet lineola paulisper inclinata quæ litteræ superimponitur vel infraponitur; lineolam autem Syri grammatici ܡܗܓܝܢܐ vocant. Hujusmodi porro lineolæ tres numerantur species, quarum una dicitur ܡܗܓܝܢܐ (*mhagjâna*) (i. e. movens seu litteram mobilem efficiens), altera ܡܗܝܬܝܢܐ (*marhûtâna*) (i. e. accelerans), tertia tandem nuncupatur ܡܪܬܠܝܢܐ (*mrattlâna*) (i. e. suppressims seu occultans).

46 - Lineola *mhagjâna* infra scribitur litteræ quiescenti quam sequitur immediate altera littera quiescens, seu aliis verbis infra notatur media inter duas litter. quiescentes successive concurrentes, ad indicandum primam ex duabus concurrentibus litteris quiescentibus legendam esse, causa facilitandæ pronunciationis, cum rvas^a clausa; et Occidentales quidem solent universali regula primam ex duabus successive quiescentibus dummodo concurrant in una eademque voce, mobilem cum rvas^a uti dictum est, pronunciare. Exempla ܬܡܪܐ (*timor*), ܐܡܪܐ (*portatus fuit*), ܡܪܬܠܐ (*occidentalis*), ܡܪܬܠܐ (*saturabuntur*), in quibus pronunciandis adjiciunt rvas^aam clausam primæ ex duabus litteris quiescentibus, legentes: ܬܡܪܐ, ܐܡܪܐ, ܡܪܬܠܐ, ܡܪܬܠܐ. l. *d'h'hpltho*, *eshstqel*, *mârrôjo*, *nêsabân*. Porro hæc rvas^a addita pronunciatur quidem sed non notatur, imo ipsam lineolam *mhagjâna* perraro vel fere nunquam orthographice notant Occidentales.

47 — Quod si secunda ex duabus litteris quiescentibus sit jod^h, tunc *mhagjana* efficit ut prima quiescens legatur mobilis non cum rvas^a, sed cum h^hvas^a et quidem scribendo etiam; sin autem secunda quiescens sit waw, tunc prima quiescens fit mobilis cum ts^sas^a scribenda. Exempla, 1ⁱ ܡܗܓܝܢܐ (*cognoscitur*), 2ⁱ ܡܗܓܝܢܐ (*gaudent*), pro ܡܗܓܝܢܐ et ܡܗܓܝܢܐ. Item si secunda littera quiescens sit alaf, tuac rvas^a efferenda primæ quiescenti adjicitur tum in pronuntiatione tum in scriptura, quia necessario efferri debet ante alaf sicut et ante jod^h, non ad libitum ut cum aliis litteris, sic v.g. legitur et scribitur ܡܗܓܝܢܐ pro ܡܗܓܝܢܐ (*dicitur*).

48 — Hæc dicta sunt de usu *mhagjanæ* apud Occidentales. Orient. autem non solent adhibere *mhagjanam* nisi in casu quo secunda ex duabus quiescentibus concurrentibus sit una ex sequentibus litteris quæ formant istam dictionem ܡܗܓܝܢܐ. Ex. gr. ܡܗܓܝܢܐ (*illuminant*), ܡܗܓܝܢܐ (*correctus fuit*), ܡܗܓܝܢܐ (*nascitur*), ܡܗܓܝܢܐ (*habitaculum*), ܡܗܓܝܢܐ (*lотор*), ܡܗܓܝܢܐ (*manducatus fuit*), ܡܗܓܝܢܐ (*traditi*), ܡܗܓܝܢܐ (*vinca eorum*). Cum prædictis litteris numerant quoque litteram h^heth in voce ܡܗܓܝܢܐ (*sacrificium*), quæ quidem littera h^heth efficit litteram bet^h præcedentem in hac tantum voce ex quiescente mobilem cum zlama, unde legunt ܡܗܓܝܢܐ l. *dawweh^hetha* (1). Præterea excipiunt a regula præcedenti sequentes voces: ܡܗܓܝܢܐ (*accelerans*), ܡܗܓܝܢܐ (*baptista*), ܡܗܓܝܢܐ (*collum eorum*), ܡܗܓܝܢܐ (*taurus ej-*

(1) Occidentales pronunciant ܡܗܓܝܢܐ *dérah^hetho*.

rum), ܐܕܢܝܐܢܐ (quartum eorum): in quibus vocibus quamvis secunda quiescens sit una ex litteris comprehensis in dictione ܐܕܢܝܐܢܐ , de qua supra, tamen prima quiescens remanet quiescens.

49 – Contrarium mhagjanæ est *marh^tana*, quæ est lineola superna quæ imponitur apud Orientales primæ ex duabus litteris successivis quiescentibus ad indicandum illam litteram legendam esse quiescentem, i. e. non movendam per mhagjanam, idque locum habet quoties secunda quiescens sit alia quam una ex novem illis comprehensis in ܐܕܢܝܐܢܐ . Exempla: ܐܕܢܝܐܢܐ (portatus fuit), ܐܕܢܝܐܢܐ (saturabuntur), ܐܕܢܝܐܢܐ (gaudet); in quibus exemplis aliisque similibus prima quiescens effertur uti est i. e. quiescens, l. *ps^hlqel*, *nasb^hân*, *nêth^p-s^hah^h*.

50 – *Mvat^tana* (supprimens) est lineola superna quæ imponitur litteræ ad indicandum illam litteram supprimendam seu occultandam esse in pronuntiatione. V. g. ܐܕܢܝܐܢܐ (tu es) l. ܐܕܢܝܐܢܐ att^u per suppressionem nun et he. Sunt quidam qui lineolam *mvat^tana* sub litteram collocant, quod in more est plerorumque Occidentalium.

51 – Superius diximus Occidentales solere primam ex duabus litteris quiescentibus concurrentibus in una eademque voce mobilem cum rvas^a efferre; modo insuper addimus eosdem ex duabus litteris quiescentibus post invicem occurrentibus in duabus vocibus, illam primam h. e. ultimam prioris vocis mobilem item cum rvas^a legere, quin scribant tamen rvas^aam, v. g. ܐܕܢܝܐܢܐ (cum viderit), ܐܕܢܝܐܢܐ (tu vocasti), ܐܕܢܝܐܢܐ (in æternum laudabunt te), pronunciant veluti si essent

ܕܕܠܡܪ ܐܡܕܫܐܢܪ, ܐܠܐ ܡܢܗ; ܕܡܫܐܪ
 qrajl, l'ólám, ns'abbh'únók^h.

52 — Orientales vero grammatici ultimam vocis præcedentis quiescentem quam sequitur quiescens in altera voce non solent mobilem legere, sed potius producunt motionem præcedentem, quod indicant appositâ ultimæ illi litteræ præcedentis vocis lineolâ ei parallelâ, quam lineolam ܕܡܫܐܢܪ h. e. *protrahentem* vocant. Ex. gr.

ܕܡܫܐܢܪ ܕܡܫܐܢܪ (*ad perpringendam animam meam*),
 ܕܡܫܐܢܪ ܕܡܫܐܢܪ (*absolutus est ope etc.*), l. lmal^hbârlnaf^h
 (legunt w pro f), sh'êmb'ûdrân. E converso quando
 prima vox desinit in litteram quidem quiescentem, sed
 altera vox immediate sequens incipit cum littera mobili,
 tunc Orientales solent penultimæ litteræ mobili primæ
 vocis subscribere lineolam parallelam quam ܕܡܫܐܢܪ (h.e.
connectentem) nuncupant ex. gr. ܕܡܫܐܢܪ ܕܡܫܐܢܪ (*erubuit de me*).

53 — Cæterum omnia ista signa orthographica non sunt rigide observanda, sed omnino libera sunt, excepta mva'tlana quam Orient. fere nunquam negligunt.

54 — Inter signa quæ dicuntur puh^hâmæ, recensentur magna puncta quadrata quæ subjiciuntur vel superimponuntur litteris, ut diversi vocum distinguantur sensus grammaticales. Punctum autem dicitur ܐܡܪܐ. Itaque (ut ea singillatim explicemus) unum punctum superponitur pronomini demonstrativo ܐܡܪܐ ille, ital. *quello*, et supponitur pronomini personali ܐܡܪܐ ipsi, ital. *egli*; superponitur ܐ suffixo sing. 3 pers. fem. nominum sive singularium, sive pluralium, v. g. ܐܡܪܐ (*anima ejus f.*)

(parentes ejus f.). Item magnum punctum apponitur pronomini **أنا** desuper cum ejus alaf pronunciatur, ut **أنا** (ego dixi); et subter cum alaf non pronunciatur, ut **أنا** (sedeo). Supponitur quoque präterito trilatero simplici 3^e personæ, v. g. **عَفِرَ** (reversus est), et präterito 2^e personæ singularis sive masculinæ sive fœmin. cujusvis formæ verborum, ex. gr. **أَمْدَحْتَهُ** (laudatus fuisti). In his casibus in quibus Occidentales unum punctum magnum notabant, Orientales duplex punctum apponebant. Apponitur unum punctum präterito primæ personæ singularis, ex. gr. **أَسْكَدْتُ** (descendi), **أَسَرْتُ** (vidi). 3^{am} autem personam fœmininam singularem in präterito quidam notant duobus magnis punctis, uno quidem litteræ **ل** subjecto, altero post eandem litteram, ex. gr. **أَخَفَّتْ** (fugit f.); Syri tamen Occidentales hodierni prædictam personam uno tantum magno puncto post **ل** collocato notant, sic **أَخَفَّتْ** (cepit f.); Syri vero Orientales hodie hanc personam duobus minimis punctis sub **ل** positis notant, sic **أَخَفَّتْ** (reliquit f.).

Hæc sunt puncta quæ ordinarie ponuntur personis præteriti, quæque in praxi omnino adhihenda sunt.

55 – Aoristus vero nullum punctum diacriticum stricte exigit: attamen Occidentales aoristo formæ **أَفْعَلُ** solent supernum unum punctum inscribere inter litteram præformativam aoristi et primam radicalem, ex. gr. **أَفْعَلُ** (dignum effecimus) ex forma **أَفْعَلُ**, eodem modo notant participium activum et passivum ejusdem formæ,

ex. gr. ⁶ܦܩܬܐ (*obviam occurrens*), aoristo atque utrique participio formæ ⁶ܦܩܬܐ punctum supernum imponunt inter primam et secundam radicalem, v. g. ⁶ܠܡܥܠܐ (*exaequamus*) ex forma ⁶ܡܡܬܐ, ⁶ܡܡܬܐ (*acceptus*).

56 - Participium activum formæ simplicis in utraque schola Orientali et Occidentali notatur uno magno puncto super primam radicalem, v. g. ⁹ܦܬܐ (*occidens*), ⁹ܠܡܥܠܐ (*vivens*), ⁹ܡܢܬܐ (*ponentes*), quod omnino observandum est. Participium passivum sing. masc. verbi simplicis defectivi in *lamad*^h Occidentales solent notare duobus majoribus punctis rotundis (nam in ceteris, ut diximus, punctum magnum est quadratum), uno superno dextrorsum posito, altero infra sinistrorsum subjecto, ex. gr. ⁶ܕܡܬܐ (*creatus*), ⁶ܡܠܐ (*acquisitus*), ⁶ܡܠܐ (*dulcis*).

57 - Alia præter hos casus vocabula punctum supernum vel infernum nulla certa regula adsciscunt ad discernendas ab invicem diversas significationes quas vocabula iisdem litteris scripta habere possunt, ex. gr. ⁹ܡܠܐ (*novis*), ⁹ܡܠܐ (*nova*), ⁹ܡܠܐ (*nequitia*), ⁹ܡܠܐ (*iniquus*), ⁹ܡܠܐ (*infans*), ⁹ܡܠܐ (*judicium*), ⁹ܡܠܐ (*judex*), ⁹ܡܠܐ (*patris*), ⁹ܡܠܐ (*lupus*). Hoc systema tamen magni puncti ex quo usus punctorum seu signorum vocalium generalis evasit, parum usitatur. At si scriptor signa vocalium negligit, necassario puncti magni systema observare debet.

58 - Inter puncta censetur geminum punctum supernum horizontaliter scriptum ad indicandum numerum pluralem, quod geminum punctum dicitur a Syris Orientalibus ⁶ܡܡܬܐ *siame*. Nota tamen *siame* coalescere

cum puncto diacritico litteræ res^h ut (اَغْنِي) (*agni*), non (اَغْنِي).

58 - Porro omnia nomina substantiva pluralia sive masculina sive fœminina suscipiunt siame. Exempla (حَوَّلَا) (*infantes*), (نِصَا) (*mulieres*), (حَبَلَا) (*filiae*), (مَوْنَا) (*mania*). Verba autem et adjectiva pluralia suscipiunt siame si sint generis fœminini, minime si masculini. Exempla (اَتَكْنَ) (*iverunt f.*), (يَأْتْنَ) (*venientes f.*), (يَقُومْنَ) (*remanetis f.*), (يُحْصَوْنَ) (*admirabiles f.*). Adjectivum plurale masculinum suscipit siame tantummodo quando locum substantivi tenet, ut in (اَشْهَدُ اَوْفَقَمَ اَهْلًا) (*decem justi sunt in urbe*), non vero si sensum adjectivi habet, ut in (اَهْلُكُمْ اَوْفَقَمَ اَهْلًا) (*isti sunt justi*). Nomini colectivo carenti plurali etiam si habeat formam numeri singularis inscribitur quoque siame ex.g. (كَلْبَا) (*grex*), (وَقَدَا) (*equi*); infigitur quoque siame nominibus quibus duplex esse potest sensus, videlicet singularis vel pluralis, quoties significant numerum pluralem v.g. (اَهْلَا) (*homines*), (اَهْلَا) (*cæli*), secus quando numerum singularem significant. Nomina pluralia in quæ ut adverbia adhibentur, sine siame scribuntur, ut (اَلْاَبَدُ) in æternum, (اَلْقَدِيمُ) antiquitus, (اَلْحَقِيقُ) vere, (اَلْمُنْهَلُ) recenter. Attamen (اَلْاَبَدُ) in secula seculorum scribitur cum siame.

59 - Nomina numeralia adsciscunt sibi siame quoties habent sibi adnexum suffixum, v. g. (اَمْبُو) (*ambo ipsi*), (اَلْاَتْنَا) (*vos tres*); secus vero si suffixis

careant, ut ܕܘܐ *duo*, ܩܝܢܥܐ *quinque*, ܐܘܪܫܝܢܐ *quadraginta*. Attamen numeralia feminina accipient siame, ܕܘܐܝܢ *duo*, ܐܘܪܫܝܢܐ *quattuor f.*, ܐܘܪܫܝܢܐ *novendecim*. Verum orientales fere id improbant.

60 - Sunt et inter particulas quædam quæ assumunt siame quando scilicet sibi adnexum habent nominum pluralium suffixum, et hæ sunt: ܠܚܝܬܐ (*præter*), ܡܝܢ (*circa*), ܠܚܝܬܐ (*coram*), ex. g. ܠܚܝܬܐ ܡܝܢ (*præter ipsam*), ܡܝܢ ܡܝܢ (*circa te*), ܠܚܝܬܐ (1) (*coram nobis*). Juvat tandem notare pronomina pluralia personalia æque ac demonstrativa non assumere siame etiamsi sint generis fœminini, v. g. ܐܝܢ (*ipse*), ܐܢܬܡ (*vos*), ܗܐ (*hæ*), ܕܡܢ (*cunctæ*), ܐܡܢ (*quæ*). (2)

60^{II} - Inter signa quæ scriptor observare debet, est exiguus character, litteræ Ω Græcæ simillimus, et forsitan ex eo derivatus, qui tantum super waw particulæ ܐܝܢ *o vocal*, apponitur a scriptoribus Occidentalibus ad eam distinguendam ab altera particula ܐܝܢ *aut* cui apponitur unum punctum magnum.

61 - Solent præterea Oriental. duo magna puncta subicere sequentibus vocibus, ܐܝܢ (*is*), ܐܝܢ (*ea*), ܐܝܢ (*erat*), et in cæteris personis præteriti hujus verbi, si quidem littera ܐܝܢ exprimitur in pronuntiatione in omnibus prænotatis vocibus; quando autem occultatur

(1) Occidentales scribunt ܠܚܝܬܐ sine jod.

(2) Codices Syriaci qui pertinent ad Syr. Melchitas Syriæ præferunt siame affixum omnibus et singulis vocibus indicantibus numerum pluralem sive sint generis masculini, sive fœminini imo ipsis pronomibus personalibus et demonstrativis.

littera **א** tunc iis vocibus subijcitur unum tantum punctum; ex. g. **אָדִיעָב** (*audiebat*), **אָרְבִּיב** (*terribilis est*), **אָרְבִּיבָא** (*longinqua est*).

CAPUT. VIII.

DE ORTHOGRAPHIA ET DE LITTERIS SILENTIBUS

62 – Orthographia seu ars disponendi scriptura litteras ceteraque scripturæ signa juxta statutas leges, multiplices apud Syros passa est variationes, per diversa tempora diversosque locos. Imo si linguæ Syriacæ litteralis orthographiam hodierna die vigentem cum ceterarum dialectorum, Babylonensis inquam biblicæ, Chaldaicæ Rabbiorum, Palmyrenæ inscriptionum, Samaritanæ, Mandaiticæ, etc. orthographiis conferamus, magnas percipiemus diserepantias. Et quod majus est, ipsius dialecti litteralis hodierna orthographia non est sibi constans, nec una fuit præteritis temporibus. Quæ omnia satis clare demonstrant priscis temporibus, cum nulla haberentur signa ad vocales significandas ceterasque scripturæ conditiones indicandas præter 22 litteras alphabeti, unusquisque populus et fere dixerim unusquisque scriptor sensu suo abundabat. Ut hujus diversitatis orthographicæ inter dialectum Babylonensem targumicam et litteralem hodiernam intercedentis, aliquam notionem habeat lector, specimen hic ponimus ex cap. 2 Geneseos targum. Onkelos:

VERS. 2

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

VERS 8

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

VERS. 10

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

VERS. 16

Ch. Targ. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

Syr. litt. ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ

63 - Regulas orthographiæ hodie vigentis sive apud Orientales, sive apud Occidentales, in hujus operis decursu ordinatim discas, unde inutile est hic eas exponere. Attamen speciale studium meretur caput litterarum quæ otiantur seu occultantur seu silent, scilicet quæ scribuntur at non leguntur. Igitur de his litteris speciatim.

64 - Crebræ sunt in Syriaca lingua litteræ quæ otiantur secus ac in ceteris linguis antiquis (1). Eæ sunt alaf, he, daladh, waw, jodh, lamadh, mim, nun, et res^h,

(1) Inter linguas recentiores Gallica et Anglica maxime in hac re similes sunt Syriacæ, nam neque Græca, neque Latina, neque Hebraica, neque Arabica litteras otiosas habent. Item in dialecto Babylonica quatenus exstat apud Hebræos, non habentur litteræ otiosæ præter matres lectionis alaf, waw et jodh; ubi autem littera pronunciatione cadere debet, ea non scribitur. Aliquando tamen littera otiosa scribitur, sed tunc etiam eam pronunciant lectores Hebræi, jure an immerito, nescimus. In inscriptionibus Palmyrenis idem observatur, idest litteræ otiosæ passim scriptura expunguntur, sed non raro scribuntur, an ut legerentur an non, id non constat.

Causa autem cur hujusmodi litteræ otiosæ in lingua Syriaca inveniantur, repetenda est ex eo quod cum lapsu temporis aliquæ litteræ e pronunciatione ceciderint, amanuenses noluerunt has litteras omittere, sed continuerunt eas scribere ut antea, pueri autem a magistris instruebantur ut legendo hujusmodi litteras præterirent; omnes enim omnino litteræ scribendæ et non legendæ quas in hoc capite relaturi sumus, legebantur antiquis temporibus. Ex quo inferendum est quam antiqua sit apud Syros ars scribendi, scilicet eos cœpisse scribere antequam litteræ de quibus agimus e pronunciatione ceciderint. Hebræi autem et ipsi multas habent litteras quæ e pronunciatione cecidere, sed eas non scribunt, quod argumentum est eos post illud tempus scribere cœpisse.

Docti in Europa in duas partes divisi sunt circa hanc quæstionem de orthographia, utrum ea debeat etymologiam sequi an loquelæ conformis esse. Galli qui pro prima sententia sunt, quorumque Academia efficaciter restitit validissimis conatibus quibus nonnulli doctores orthographiam reformare eamque ad normam loquelæ reducere diversis temporibus tentarunt, in tribus peccant, 1° quod non sibi ipsis constantes, multa in suæ linguæ orthographiam vitiosa admiserint, rectis regulis etymologiæ ac philologiæ contraria; 2° quod hac ratione populos extraneos qui linguam Gallicam addiscere volunt, quorumque summa hodie est fere dimidium generis humani culti, cogant magnum tempus insumere in sola legendi institutione; 3° quod denique scopum hac agendi ratione plene non attingant, nam lingua Gallica tam longe deviavit a veritate linguæ Latinæ a qua defluit, ut infinita sint vocabula in quorum orthographia impossibile est genuinam etymologiam conservare.

A. alaf quidem in sequentibus vocibus otiatur: ⁹ܐܠܐ (homines), ⁹ܐܡܝܐ (cognatus), ⁹ܐܡܝܐ (alius), ⁹ܐܡܝܐ (ultimus), ⁹ܐܡܝܐ (1) (mysterium).

B. Otiatur littera be in ⁹ܒܝܬ (2) (fructus), apud solos Occidentales.

65 - C. Otiatur littera he in ⁹ܚܝܬܐ (Roma), ⁹ܚܝܬܐ (Judæus), ⁹ܚܝܬܐ (fiducia), in verbo ⁹ܚܝܬܐ (dedit), in casibus infra memorandis, in suffixo personali singulari habenti ante se waw cum: sasa et post se jod, ex. g. ⁹ܚܝܬܐ (pater ejus), ⁹ܚܝܬܐ (occiderunt eum). Prætereasi antewaw quæ præcepit prædictum suffixum ⁹ occurrat p^haha tunc una cum suffixo ⁹ otiatur et jod^h, ⁹ܚܝܬܐ (manus pl. ejus). Otiatur littera ⁹ etiam in verbo substantivo ⁹ per totum præteritum, et in pronominibus ⁹ (ipse), et ⁹ (ipsa), quoties prædictum verbum substantivum est et ista duo pronomina connectuntur cum præcedentibus in pronuntiatione.

D. Otiatur littera dalath^h (ܕ) in ⁹ܕܢܚܝܬܐ (ecclesia), unde Orientales istam vocem legunt ⁹ܕܢܚܝܬܐ et Occidentales ⁹ܕܢܚܝܬܐ, nec non otiatur dalat^h in voce ⁹ܕܢܚܝܬܐ (novus), apud Occidentales.

66 - E. Otiatur littera waw in tertia persona plurali præteriti et in secunda persona plurali imperativi,

(1) Antiqui apud Occidentales scribebant ⁹ܐܡܝܐ vel ⁹ܐܡܝܐ; codices recentiores Occidentalium fere omnes habent ⁹ܐܡܝܐ. In Chaldaismo antiquo est ⁹ܐܡܝܐ.

(2) Orientales dicunt ⁹ܒܝܬ cum p^hah^ha. Chaldæi antiqui scribebant vel uno vel duplici bet^h, sed semper cum zlama.

si tamen non præcedat littera infirma, v. g. **بِصْجَةٍ** (*acceperunt*), **أَيْلَةٍ** (*ite*), et e contra legitur waw in **مِنْه** pro **مِنْه** (*appellarunt*), **حَتْمَه** (*incæperunt*).

67 - F. Otiatur littera jod^h in toto pronomine personali singulari fœminino tum separato tum suffixo, v. g. **أَنْتِ** (*tu f.*), **دَمْرُجَتِ** (*domus tua f.*), **أَكَلْتِ** (*ivisti f.*). Insuper otiatur jod^h pronominis suffixi primæ personæ singularis ut in **فِيلْيُ** (*filius meus*). Præterea otiatur jod^h in sequentibus vocibus: **أَمْرُجَتِ** (*quando*) quæ in origine erat **أَمْرُجَتِ** (1) respondens voci **أَمْرُجَتِ** Arabicum, in **عَمْرُجَتِ** (*ex templo*), **أَمْرُجَتِ** (*heri*), **عَمْرُجَتِ** (*nudius tertius*), **أَمْرُجَتِ** (*elapso anno*). Apud solos Orientales otiatur etiam jod^h in **رُومَ** (*Roma*), **أَنْتِيُجَتِ** (*Antiochia*), unde legunt **رُومَ** *Rôm* et **أَنْتِيُجَتِ** *antiok^h*.

68 - G. Otiatur lamadh in **سَمْرُجَتِ** (2) (*sermo*), **عَمْرُجَتِ** (*undæ*), **فَمْرُجَتِ** (*sponsæ*), **عَمْرُجَتِ** (*pastor*), **عَمْرُجَتِ** (*tabernaculum*) (3), **عَمْرُجَتِ** (*fructus agri*), **عَمْرُجَتِ** (*causæ*), nec non in verbo **عَمْرُجَتِ** locis infra explicandis.

(1) Jacobus Edessenus præscribit voces **عَمْرُجَتِ**, **عَمْرُجَتِ**, et **عَمْرُجَتِ** sine jod^h scribendas esse, recte quidem quoad **عَمْرُجَتِ** in quo nulla est ratio litteræ jod^h; immerito autem quoad **عَمْرُجَتِ** et **عَمْرُجَتِ** in quibus antiquitus pronunciabatur jod^h, teste Chaldaica lingua.

(2) Hoc nomen pronunciandun esset *mâmlêta*, sed euphoniæ causa cadit lamadh primum cum sua vocali.

(3) Dicatur de hæc nomine quod diximus de **عَمْرُجَتِ**.

69 - H. Otiatur littera mim redundans in מִמָּ (maria), תַּמָּ (gentes), (1) מִמָּ (medicamenta).

70 - I. Otiatur littera nun in נִ (urós), נִ (navis), (2) נִ (egena), (1) נִ (vices), נִ (empta) (2), נִ (mulier), נִ (tu), etc., נִ (gigas), נִ (manna), נִ (annus), נִ (thesauri custos), נִ (latus), et apud solos Orientales nun vocis נִ (thus).

71 - K. Tandem otiatur res^h in נִ (filia) quoties occurrit in statu constructo, minime tamen in נִ (filia mea), neque in נִ

Porro litteræ quæ otiantur in vocibus omnibus hactenus ennumeratis, otiantur quoque in earum derivatis, nisi ea suis locis exceperimus (2)

(1) Etiam Judæi in dialecto Babylonensi Syriaca et Mandaitæ hæc duo nomina duplici min scribunt, quod argumentum est orthographiam linguæ Syriacæ litteralis esse antiquissimam.

(2) Apud Orientales non otiaur nun in hac voce, sed legitur.

(3) Ex tota hac discussione de pronuntiatione litterarum motionumque Syriacarum liquet omnes omnino Syros recessisse lapsu temporis et multiplici sub aspectu a veritate priscæ linguæ Syriacæ. Unde concludere licet Syros nostræ ætatis vel proximæ præcedentis non posse esse congruos testes de genuina pronuntiatione linguæ Syriacæ. Exinde linculentum argumentum erui potest contra futilem assertionem eorum qui contendunt v. g. hodiernam pronuntiationem Græcæ linguæ qualiter ea exstat apud Græcam nationem esse genuinam istius linguæ pronuntiationem, ex eo quod sit pronuntiatio vicens apud Græcum populum. Falsissimum est huiusmodi argumentum quod enim progressu sæculorum Syris accidit ut quarundem suæ linguæ litterarum consonantium et vocalium veram pronuntiationem perdiderint, idem Græc. accidere potuit quoad modum pronuntiandi aliquas consonantes et vocales, quoad vocalium quantitatem et quoad tonum. Quod diximus de lingua Græca, dici potest de lingua Latina uti hodie in usu est apud Romanos,

CAPUT IX

DE VOCIBUS QUÆ SCRIPTURA CONJUNGUNTUR

71^{II} – Amanuenses Syri amant præ ceteris voces cum invicem scriptura copulare ita ut duæ aut plures ut una considerentur. Hæc copulatio est modo necessaria, modo libera. Quæ necessario copulari debent hæc sunt: –
 I° Pronomina personalia casuum obliquorum omnia (*exceptis*

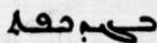
siquidem quamvis hi minus vitiose quam reliquæ Europæ gentes hanc linguam pronunciant, attamen et ipsi non nihil defecere a rectitudine, ex. gr. quantitatem vocalium confundentes in medio vocis unde evenit ut mensura versuum sæpisse corrumpatur. Quin imo nunquid, ad pristinam cognoscendam pronunciationem Arabicæ linguæ provocari licet ad usum vigentem apud gentes Syriæ et Ægypti, quæ ubique in civitatibus litteram ق veluti *hamzam* efferunt nec non corripunt fere omnes vocales longos tonum non habentes (ut faciunt Itali cum lingua Latina), dicentes v. g. *مناجيم* pro *خطابانا*, *بدوسون* pro *بدسون*, *تابوت* pro *توت*? Denique animo hic sese offert admiranda proprietas linguæ Arabicæ præ omnibus universi mundi ling., quod scilicet ea per lapsum magis quam quattuor mille annorum usque ad hunc diem tam exacte ac perfecte inalterabilis remansit in pronunciatione suarum consonantium atque vocalium (excepto discrimine inter ض et ظ etiam in loquela vulgari. Fatendum est tamen hanc admirabilem memorabilissimamque Arab. ling. dotem non in omnibus locis ubi hæc ling. vernacula est, manifestari, sed præcipue in partibus Mesopotamiæ, Iraki, montanisque locis meridionalibus et occidentalibus Syriæ. Ceterum ubicumque islamismus colitur, Arabica lingua exacte legitur in Corani recitatione, quantum organa loquelæ populorum non Semiticorum accommodari possunt difficillimis sonis linguæ Arabicæ; dico Arabicæ, non Semiticæ, quia et illud observatione dignum est, Arabes præ ceteris populis Semiticis difficiles sonos habere in sua lingua, nempe ض et ظ, qui in reliquis linguis Semiticis non inveniuntur.

(^{٩٩}ا^{٩٩}ف) *et* (^{٩٩}ا^{٩٩}ن^{٩٩}م), ea enim copulari debent cum voce præcedenti: - II° Particulæ unica littera constantes, nempe ^{٩٩}و, ^{٩٩}ي, ^{٩٩}ه, ^{٩٩}ل, quæ copulari debent cum voce sequenti. Hæc omnino necessaria. Libera autem multa sunt, atque difficile est ea adamussim recensere. Ut nonnulla attinamus, inter ea quæ cum præcedenti voce copulari debent, recensenda sunt pronomina vicem verbi *esse* gerentia, quæ scilicet cum participio activo vel passivo conjunguntur, ut ^{٩٩}ف^{٩٩}ن^{٩٩}م^{٩٩} *vocamus*, ^{٩٩}ب^{٩٩}ن^{٩٩}د^{٩٩}ي^{٩٩} *benedictus est*, pro ^{٩٩}ف^{٩٩}ن^{٩٩}م^{٩٩} *et* ^{٩٩}ب^{٩٩}ن^{٩٩}د^{٩٩}ي^{٩٩}. Inter ea autem quæ cum sequenti voce copulantur, nota ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *omnis*, cum nominibus frequentioribus et potissimum in locutionibus adverbialibus, ut ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩}م^{٩٩} *quotidie*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩}م^{٩٩} *semper*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩}م^{٩٩} *omni hora*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩}م^{٩٩} *omnis homo*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩}م^{٩٩} *unusquisque*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩}م^{٩٩} *quodcumque*. Item ^{٩٩}م^{٩٩} *ex* in similibus locutionibus, ut ^{٩٩}م^{٩٩} *denuo*; ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *supra*, ut ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *cur*; ^{٩٩}م^{٩٩} *propter*, ut ^{٩٩}م^{٩٩} *propterea*. Multa etiam vocabula e quibus nomina composita formantur, copulari amant scriptura cum sequenti voce ex quibus ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *filius*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *filii*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *dominus*, ut ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} pro ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *homo*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *homines*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *adversarius*. Sequentia copulata frequenter cernuntur in libris Syrorum, præsertim liturgicis: ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *miserere mei*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *amator hominum* i. e. *philanthropus*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *in secula seculorum*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *calumniator*, ^{٩٩}ك^{٩٩}ل^{٩٩} *antagonista*. Denique sciendum est, in liberis melius esse separare verba quam copulare.

CAPUT X

RECAPITULATIO DE ARTE LIBROS EXARANDI APUD
SYROS ORIENTALES ET SYROS OCCIDENTALES

72 - Ex præcedentibus manifestum est linguæ Syriacæ orthographicam varias progressu temporis subisse mutationes donec ad præsentem statum pervenerit. Hic autem juvat recapitulare ea quæ hactenus de arte scribendi apud Syros exposuimus eaque complemento coronare.

Igitur Orientales alphabeto tantum quod dicitur Nestorianum, suos libros hodie scribunt, et inde a trecentis annis circiter in eorum libris omnes litteræ sunt punctis vocalibus adamussim insignitæ, quæ nunquam omittunt nisi rarissime. Punctum ruccak^h et qush^hshaj semper ponunt, nisi signum vocalis litteræ id impediat excepto caf finali quod sine puncto ruccak^h vel qush^hshaj relinquunt. Cum autem pe ex numero apud ipsos ceciderit, hanc litteram semper sine ullo signo scribunt, nisi in paucissimis vocabulis in quibus pronunciant pe ut waw. Puncto quidem magno notant pronomina et verba, sed sæpe illud negligunt. Signum otiositatis semper apponunt, excepta ultima littera vocis et he pronominis. Nunquam vel fere signum mhagjana omittunt.

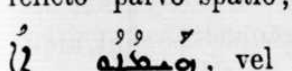

73 - Occidentales vero inde a sexcentis annis circum circiter alphabeto quod dicitur Jacobitico utuntur, titulos autem capitum sæpe alphabeto strangelo scribunt. Raro suos libros signis vocalium notant, nempe

systemate litterarum Græcarum, rarius pthah^ham, zqa-fam et rvas^sam minutis punctis notant. Punctum ruc-cak^h et qus^hs^haj sæpe apud ipsos in manuscriptis etiam recentissimis cernitur notatum omnibus litter. ܚܝܒܚܦ sine ulla exceptione. Magis quam Orientales curam habent puncti magni. Signum otiositatis raro ponunt, atque mhagjanam nunquam scribunt nisi in imperativo verborum auctorum.

74- Utraque schola puncto magno distinguit litt. dalat^h inferiori, et res^h superiori, item he 3 pers. sing. f. superiori. Utraque nunquam omittit siame, membra orationis secernit per punctum magnum simplex, duplex aut quadruplex. Apud utramque verba ab invicem separantur exiguo intervallo; utraque in scribendis codicibus cum atramento nigro rubrum, raro alius coloris atramentum adhibet. Utraque omnia integre scribunt, nunquam abbreviatione utuntur nisi rarissime (1). Signum autem abbreviationis est lineola recta horizontalis admodum longa, quæ supra ultimas vocis litteras scribitur, quæque apud Orientales parvo apice transversa est. Præcipuæ voces quæ abbreviantur hæ sunt: ܡܠܚܝܩܐ gloria. ܡܢܐ et cetera, ex. gr. ܡܡ apud Occ., ܡܡ apud Orient., ܡܡ apud Occ., ܡܡ apud Orient. Etiam nomina quæ suffixum pluralis habent ܡܡܡ, et ea quæ exeunt in ܡܡ, aut cum suffixo ܡܡ, ܡܡ etc. abbreviantur sed ob necessitatem tantum, ex. gr. ܡܡ pro ܡܡܡܡ gratia,

(1) Eruditi in Europa sine dubio observarunt amanuenses apud populos Semiticos maxime sobrios esse in abbreviationibus, secus ac apud Latinos et præsertim apud Græcos, propter quod Semitæ laudandi sunt. In genere Europæi ipsi valde minorem difficultatem patiuntur ad legendos codices antiquos Syrorum et arabum, quam Græcorum et Latinorum. Imo tuto dici posset, quo magis codices Syriaci vetusti sunt, eo magis faciles sunt lectu.

Vocem quam non continet lineæ extermitas integram, non dividunt Syri ut faciunt Europæi: solum si vox duabus constat partibus scriptura separatis, tunc partem posteriorem cui linea non sufficit, extra lineam scribunt relicto parvo spatio, aut supra alteram partem, ex. gr.

 , vel . Non est apud Syros usus primam periodi vocem aut litteram aut nominum priorum primam litteram majusculis figuris scribere, ut faciunt Europæi.

Utraque schola notat singulorum quaternionum libri primam et ultimam paginam numero ordinis ab imo in medio characteribus strangelis. Singuli autem quaterniones decem foliis seu viginti paginis constant apud Occidentales, octo foliis seu 16 paginis apud Orientales. Occidentales non ante ducentos annos cœperunt folia (non paginas) numero ordinis notare characteribus curvis recto in imo paginæ sinistrorsum; Orientales vero nunquam folia numeris notant. Item Melchitæ nunquam folia numeris notabant, sed quaterniones tantum.

LIBER II

DE VOCABULORUM FORMATIONE

CAPUT 1.

DE PHILOLOGICA HISTORIA LITTERARUM SYRIACARUM

75 - Jam vidimus in Prolegomenis linguam Syriacam eandem habere originem ac Arabicam, has duas linguas initio unam fuisse linguam quæ erat vernacula Semi filii Noe; post autem harum duarum gentium separationem, unamquamque earum ita pristinam illam linguam modificasse ut inde duæ ortæ sint distinctæ linguæ, altera quæ nomine Syriacæ seu Aramaicæ dignoscitur, altera dicta Arabica quæ elementa et formas grammaticales priscas mirum in modum conservaverit usque ad hunc diem, operæ pretium igitur existimamus, quo melius intima linguæ Syriacæ natura cognoscatur, comparisonem hic summatim instituere inter Syriacæ et Arabicæ linguarum elementa lexica tum quoad consonantes, tum quoad vocales. In hoc capite agemus de consonantibus, in sequenti de vocalibus.

76 – Consonantes igitur dividuntur in infirmas et sanas. Infirmæ sunt tres: alf, waw et jod^h; sed apud Hebræos he etiam inter consonantes infirmas computatur, et in ipsa lingua Syriaca hæc littera habet quasdam litterarum infirmarum proprietates. Ceteræ litteræ alphabeti sunt consonantes sanæ.

77 – Ut ab infirmis incipiamus, quas diximus esse alaf, waw et jod^h, jam sæpe notavimus has esse etiam in scriptura *matres lectionis* quod in præsentiarum nos non occupat, cum in hoc statu hæ litteræ non sunt consonantes sed signa vocalium. Quatenus autem hæ litteræ sunt consonantes, ideo dicuntur infirmæ quia cum in structionem vocabulorum sive ut radicales sive ut formativæ ingrediuntur, multas subeunt variationes, quarum præcipuæ sunt ut inter se permutentur, ut elidantur, ut earum motiones aut motio litteræ quæ eas præcedit, sive cadant sive in alias mutantur. Porro infirmitas harum trium litterarum quæ habet locum pro lingua Syriaca seorsum sumpta, habet locum etiam in hac lingua cum ceteris linguis Semiticis collata, præsertim Arabica; quæ omnia in hujus operis cursu pro singulis casibus ita clara erunt, ut nos ab exemplis huc efferendis dispensatos censeamus.

Nunc de præcipuis consonantibus sanis.

78 – Incipimus ab alaf., quia hæc littera quando non est mater lectionis nec una ex litt. infirmis de quibus hactenus¹, est vera consonans gutturalis, quæ ab Arabibus dicitur hamza. Porro hamza non habet proprium nomen apud Syros, sed uno nomine alaf comprehendunt Syri omnes hujus litteræ species, neque eorum grammatici hamzam a matre lectionis aut a littera infirma grammaticaliter distinguunt, propterea hamza non

habet apud Syros signum distinctum ut apud Arabes. Ob hanc causam hamza non exprimitur scriptura nisi per figuram alaf, et praesertim initio vocis. Attamen nonnunquam alaf ipsum hamzam valens non scribitur initio vocis, cum scilicet alaf mobile est per h^hvas^{am} quæ locum tenet jod^h moti vocali brevi, tunc enim h^hvas^a legitur cum alaf subintellecto, ex. gr. ܐܚܝܬܐ *hæres fuit*, ܐܝܬܐ *scientia*, pro ܐܚܝܬܐ et ܐܝܬܐ quæ sunt pro ܐܚܝܬܐ, ܐܝܬܐ cum jod^h moto brevi vocali quæ nullum habet signum in lingua Syriaca; et hoc regulare est in verbis defectivis *pe-jod^h*. Verum alia hujusmodi vocabula cum alaf scribuntur, suntque multo plura, ut ܐܠܝܬܐ *honor*, ܐܠܝܬܐ *dies*, ܐܠܝܬܐ *manus*. Orientales scribunt ܐܠܝܬܐ etiam sine alaf. Solent quoque Orientales parvum alaf scribere supra jod^h litteram quæ cum hamza legitur, ut ܐܠܝܬܐ, sed hoc non ut necessarium exigunt. Veteres autem videntur soliti fuisse expungere omne alaf initiale habens h^hvas^{am}, in inscriptionibus enim Palmyræ videmus semper ex. gr. ܐܠܝܬܐ, ܐܠܝܬܐ pro ܐܠܝܬܐ, ܐܠܝܬܐ. Extra hos casus, alaf semper scribitur, exceptis casibus in quibus pro alaf waw aut jod^h scribitur (n°. 8.).

79 - Hamza Syriaca ita gracilis est ut quoties in medio vocis quiescens esse debet, convertatur in matrem lectionis seu sileat (n°. 6); si vero quiescens esse debet post litteram quiescentem, tunc datur illi vocalis (ut plurimum p^hah^a) quæ tamen transit ad litteram præcedentem; ex. gr. ܐܠܝܬܐ *angelus* quod esse debet cum lamad^h et hamza quiescentibus ad instar ܐܠܝܬܐ

at hamza augetur p^hah^ha quo facilius pronunciari possit quæ transfertur ad lamad^h, et sic fit مَلَأَ l. mālāk^ho(1). Aliquoties hamza pro p^hah^ha donatur zlama, ut هَلَأَ odium, فَلَأَ pro مَلَأَ molestans f. pro مَلَأَ. Vide quæ diximus de *mhagiana* n. 46. Initio autem vocis hamza quæ quiescens esse debet, movetur item per p^hah^ham, sæpius per zlamam v. n. 103. Ob hanc hamzæ gracilitatem quando initio vocis, seu loco *pe* radicalis venit mobilis post litteram quiescentem, dat suam vocalem litteræ præcedenti et silet, v. g. سَامَا sanat pro سَامَا, حَامَا in patre pro حَامَا, لَامَزَا ad riam pro لَامَزَا, صَامَا manducatur pro صَامَا, نَامَزَا angustiat pro نَامَزَا. Idem fit quando hamza initio vocis subintelligitur sed non scribitur, ut مَيِّدَا scientiæ pro مَيِّدَا, مَيِّدَا et hæres factus est pro مَيِّدَا. Idem non fit in medio et fine vocis, quamquam aliqui illud per errorem faciant (v. n. 5).

79^{II}— Hamza in Syriaca lingua sicut in Arabica, est aut formativa idest extranea, aut radicalis. Hamza radicalis potest esse sive prima, sive secunda, sive tertia. Quando hamza est tertia radicalis in Arabica lingua, fere semper convertitur a Syris in litteram infirmam, ut مَنَ vocavit, حَنَ creavit. Aliquando hamza Syriaca est pro *ain* Arabico, ut قَرَعَ حَنَ cucurbita, عَنَصَ أَقْرَا nuces gallæ. Hamza initialis nonnunquam in waw convertitur, raro in jod^h, quod suis locis videbis.

(1) Hæc p^hah^ha addititia brevis esse deberet, sed hodie pronunciatur longa tum ab Occidentalibus tum ab Orientalibus.

aut, apud Syros vero in .

84 - 𐤀 Dalath^h Syrorum respondet modo dal(د)

modo d^{hal} (ذ) ; quoties autem ei respondet in Arabica lingua d^h, semper in Hebraica ei respondet zain. Ex. : ذَهَبٌ وَوَجُلٌ (*calcarit*) ; يَدٌ أَيْمَانٌ (*manus*) ; ذَهَبٌ (*aurum*) ; ذئبٌ وَآلٌ (*lupus*) ; هَذِهِ أَيْوَانٌ (*hæc*) ; وَجَنٌ (*recordatus est*) ; عِزْرٌ كَبِيرٌ (*adjuvit*) ; quæ ultima exempla inde a دَجَلٌ habent in Hebraica lingua loco dalath Syrorum et d^{hal} (ذ) Arabum , litteram zain , ex quo concludendum est hæc similiaque in pristina lingua habuisse litteram ذ uti nunc habent in Arabico sermone, sed deinde Aramæos quidem litteram d^h in d, Hebræos autem in z mutasse. Analogæ conclusio ex dicendis infra de litteris ظ, ط, ض deducenda est. (1)

(t) Hanc veritatem tam evidentem tamque planam nonnulli recentiores orientalistæ in Germania, fortissimi in ling. Hebraica, fortes in Syriaca, debilissimi in Arabica, non potuerunt aut noluerunt videre. At quid potest esse certius quam quod typus hujusmodi vocum in quibus unum idemque elementum alium habet in lingua Hebraica sonum alium in Syriaca, alium in Arabica, quærendus est in hac ultima lingua? Etenim, ut limitemus discussionem ad litteram ذ de qua agimus, evidens est primam radicalem, ex. gr. vocabuli ذكّر quæ apud Hebræos est z, apud Syros est d, et apud Arabes gh, non potuisse origine esse z, neque d, nam si fuisset z, eam Arabes et Syri etiam sic habuissent sicut habent aliud z ut in اظلم ex. gr.; sin autem fuisset d, eam Hebræi et Arabes habuissent etiam d sic ut habent aliud d ut, ex. gr. in ذم; ergo erat origine dh (ذ), quod Arabes conservarunt; Hebræi autem in z, et Syri in d converterunt. Sed Hommel (apud Guidi *La Sede primit. de Semiti* pag. 22) dubitat an Arabes pronunciaverint dh eodem sono ac hodie, concedens tamen illum fuisse nec d Syror. nec z Heb. seu medium inter hos duos sonos. Sed quis sonus, quæso, potest esse medius inter d et z nisi dh? Deinde Arab. famosissimi sunt hac prærogativa quod suam ling. per tot longa sec. immutabilem conservaverint usque ad hanc diem. Insuper ut quis dubitet de veritate facti quod sensibus percipit, aliquod fundamentum seu rationem habere debet. Jam vero quo fundamento aut ratione nobis dubitare licet an Arab. antiquitus iisdem sonis ac hodie pronunciaverint a.b.g.d.h. et omnes ceteras alphabeti litteras?

85 - ܥ Hæc littera tam debilis est apud Syros ut sæpe elidatur, ut supra vidimus.

86 - ܐ Waw est aliquando in Syriaca lingua pro bet^h illi affini ut ܐܘܨܐ cervical pro وسادة.

9 Perraro zain occurrit loco ܐ Arabici, ex. gr.

ܐܘܨܐ (justus), ܐܘܨܐ (parvus), quæ exempla aliaque hujusmodi etiam apud Hebræos et Chaldæos Babyloniae habent s^sade ut in Arabica lingua, non zain.

87 - ܚ H^{bet} Syriacum respondet modo h^{he} ܚ Arabum ut in ܚܠܐܘܬܐ (dulcis), ܚܠܐܘܬܐ (funis), ܚܠܐܘܬܐ (asinus), ܚܠܐܘܬܐ (dilectio); modo litteræ kh (ܚ), v. g. ܚܠܐܘܬܐ (corruptio), ܚܠܐܘܬܐ (acetum), ܚܠܐܘܬܐ (calidus), ܚܠܐܘܬܐ (vinum), ܚܠܐܘܬܐ (delusus est).

Nam si licet de una lit. sine ratione dubitare, id licebit etiam de omnibus lit. alphabeti. Quod hactenus disseruimus de d^h, adamussim quadrat etiam ceteris litteris Arabicis quas Hebræi et Syri diverso modo mutarunt; idest littera t^h ܬ quæ apud Hebræos facta est s^h ܬ, et apud Syros est t^h ܬ; littera d^{hh} ܕ quæ ab Hebræis

pronunciatur ut ܕ s^s, et a Syris ut ܕ ain; littera t^{ll} ܬ quam Hebræi converterunt in ܬ s^s quoque, et Syri in ܬ t^{ll}et^h. Ceterum quod videtur hujusmodi orientalistas Europæos in errorem induxisse circa verum sonum litterarum Arab. ܬ, ܕ, etc. est quod ii viderint has litteras diverse ab Arabibus civitatum Syriæ et Ægypti pronunciari, cum littera ܬ, ex. gr. in vocibus linguæ vulgaris genuinis pronunciatur ab iis ut d Latinum, in novis vocibus per Turcas vel per liberos in linguam vulgarem assumptis et item in legendo eam pronuncient ut z Gallicum. Sed latuit istos doctos veram pronunciationem linguæ Arabicæ non a vulgo Syriæ et Ægypti repetendam esse qui inter multa loquelæ suæ vitia pronunciant ܬ ut hamzam irridentque eos qui hanc litteram recte pronunciant, sed ab infinitis millibus myriadam Arabum deserti et Arabiæ, incolarumque Antilibani, Mesopotamiæ, Iraqui, etc. necnon a Musulmanis totius mundi cum Coranum legunt; qui infiniti populi omnes, litteras de quibus quæstio est, mira concordia, sine ulla variatione sicut explicavimus pronunciant.

88 - ܬ T^{et}h Syriacum respondet duabus Ara-

bicis litteris ط et ظ. En exempla quæ habent ط : ܬܐܢܐ (*cessavit*), ܬܐܢܐ (*rapuit*); exempla habentia ظ : ܬܐܢܐ (*oryx*), ܬܐܢܐ (*astlas*), ܬܐܢܐ (*meridies*), ܬܐܢܐ (*oppressit*). Quoties autem t^{et}h Syriacum pro ط Arabico exstat, tunc in Hebraico sæpius est s^aade; aliquando est t^{et}h. Quandoque ta (ت) Arabicum transit apud Syros et Hebræos in t^{et}h, v. g. ܬܐܢܐ (*occidit*), quod tamen admodum rarum est. E contra littera ط Arabica fit interdum apud Syros ܬ, ex.gr. ܬܐܢܐ (1) (*justitia*), in quo exemplo antiqua dialectus Chaldaica convenit cum Arabica. Nonnunquam t^{et} Syriacum est pro t^h (ث) Arabico, ut ܬܐܢܐ (*cucumerarium*) pro مَنَّة. Sed hoc forte est unicum exemplum. Denique ܬ Syriacum nonnunquam est pro Arabico ض, ut ܬܐܢܐ (*currere*), ubi nota etiam mutationem litteræ ܬ in ܬ.

89 - ܢ Caf Syriacum soli caf Arabico res-

pondet. Porro lenitas (ܢܐܢܐ) et asperitas (ܢܐܢܐ) haud cognoscuntur in lingua Arabica quoad istam litteram, sicut neque quoad reliquas litteras quæ duplicem pronunciationem lenem et asperam habent.

(1) Probabilissimum est Arabes hoc nomen e lingua Syriaca mutuatos esse sicut innumera alia propter frequentissimum commercium quod olim inter duos populos vigeat propterque culturam omnis generis qua Syriaca natio florebat.

90 - ܢ Lamadh aliquando est loco nun (ن)

Arabici, v. g. ܢܬܡ ܪܟܬܐ (*simulacrum*).

90^{II} - ܢ Nun Syriacum sæpe est pro mim (م)

Arabum in pronomibus personalibus vel quasi pronomibus v. g. ܐܢܬܡ ܐܢܬܡ (vos), ܩܪܬܡܢܗܘܢ (legistis). Hæc littera proprietatem habet in lingua Syriaca Arabicæ linguæ fere ignotam, quæ est quod ea sæpe expungatur in lectione et sæpe in scriptione etiam. Hoc evenit modo regulariter, modo sine regula. Semper tamen nun debet esse quiescens ut expungi possit. Regulariter eliminatur nun in conjugatione verbi trilitteri a littera nun incipientis, ut suo loco videbitur, ex.gr. ܢܦܥܬܐ et ܢܦܥܬܐ pro ܢܦܥܬܐ et ܢܦܥܬܐ a ܢܦܥܬܐ. Multa sunt in quibus sine regula nun expungitur tum lectione tum scriptura ut ܢܦܥܬܐ (latus), ܢܦܥܬܐ (caper), ܢܦܥܬܐ (facies), ܢܦܥܬܐ (palatum), ܢܦܥܬܐ (vitis), ܢܦܥܬܐ (caseum), ܢܦܥܬܐ (later), ܢܦܥܬܐ (ficus), ܢܦܥܬܐ (frumentum), ܢܦܥܬܐ (sus), ܢܦܥܬܐ (pollex), pro ܢܦܥܬܐ, ܢܦܥܬܐ, ܢܦܥܬܐ, ܢܦܥܬܐ, ܢܦܥܬܐ, ܢܦܥܬܐ, ܢܦܥܬܐ. His adde ܢܦܥܬܐ (tu), et derivata ceteraque quæ alibi recensuimus, quæ nun scriptura conservant.

91 - ܣܫܝܢ Səmcath respondet sæpe litteræ shin

Arabum, et e converso shin Syriacum est sin Arabicum quod sane admirationem ingerit. Porro lingua Hebraica in hoc puncto convenit cum Syriaca, præterquam quod semcath Hebraicum quod respondet shin Arabico scribitur

per *shin* non per *semcat^h*, quod indicat *semcat^h* quod respondet litteræ *shin* Arabicæ habuisse olim sonum quemdam diversum a sono *sin* Arabum aut eundem fuisse ac sonum *shin*, nam difficile concipitur *s* accedens ad *sh* quod sonum alium ac sonum *sh* habeat. Exempla *semcat^h* Syriaci respondentis litteræ *shin* Arabicæ: **شَدَّ** **سَهَوِ** (*testatus est*), **فَرَشَ فَنَف** (*extendit*), **بَشَرَ دَهْنُ** (*caro*), **عَشَرَ كَهْنُ** (*decem*). Exempla *shin* Syriaci respondentis **ܬܐ** *sin* Arabico, **سَكَنَ حَجَم** (*habita-*
vit), **قَسَرَ قَهْن** (*audivit*), **سَمِعَ حَطَّ** (*murus*), **أَخْرَسَ مَهْنُ** (*interpretatus est*), **حَصَنَ مَهْنُ** (*mutus*). Denique rarissime **ه** est pro **ر**, ut **حَصَنَ مَهْنُ** (*munimentum*).

92 - ܐ Littera *ain* Syriaca respondet his tri-

bus litteris Arabicis: **ع**, **غ**, et **ض** (1). Nam quoties Arabicum **ض** existat in Syr. et Heb. linguis, Syri quidem illud convertunt in *ain*, Heb. autem in *sade*; quia lit. **ض** sonus initio stirpi Semiticæ proprius, ab Hebræis et Syris progressu temporis perditus est ob difficultatem illum recte edendi, et sic remansit hic sonus apud solos Arabicos quibus proprius evasit. Exempla in quibus *ain* Syriacum respondet **ܬܐ** *ain* Arabico: **سَاعَةُ حُحَا** (*hora*), **رَعَى ذُحَا** (*operatus est*), **عَيْنَ حُحَا** (*oculus*), **پَاوِ** (*pavit*). Exempla in quibus *ain* Syriacum respondet

(1) Nonnulli inter Europæ philologos existimarunt Hebræos et Syros duo *ain* habuisse, alterum sonum **ع** Arabici habens, alterum sonum **غ**. Sed, ut vidimus de *h^h*, hoc est merum assertum nullo innixum fundamento. Adde quod si Hebræi duo *ain* habuissent, Syri tria *ain* habere debuissent, et quis homo sanæ mentis hoc admittit?

litteræ **ܓ** Arabicæ: **غَيْمٌ** (*nubes*), **دَجِبَ** (*vicit*), **غَرَبَ** (*occidit [sol]*), **بَغَى** (*cupivit*), **حَبِ** (*corvus*), **مَغَارَةٌ** (*caverna*). Exempla in quibus **ʿain** Syriacum respondet litteræ **ض** Arabicæ: **ضَرَبَ** (*æmula sponsa*), **ضَرَفَ** (*pecus*), **ضَمِنَ** (*miscuit*), **يَضُ** (*ovum*), **أَرْضٌ** (*terra*), **رَضَوْنًا** (*beneplacitum*); in his ultimis exemplis omnibus aliisque similibus loco **ض** extat in Hebraica lingua littera **סade**. Igitur omne **ض** Arabicum, perpaucis locis exceptis, convertitur a Syris in **ʿain**. Quod si jam illa vox inter litteras quibus constat, habeat litteram **ס**, tunc **ض** convertitur a Syris non in **ʿain** sed in hamzam, leviolem litteram gutturalem, euphoniæ causa, ex. gr. **ضَعِ** (*hie-*), **ضَلَعٌ** (*costa*), **ضَعِ** (*duplum*), **ضَعِ** (*rana*), pro primitivis **ضَعِ**, **ضَعِ**; quibus respondent in Hebraica lingua (excepto primo exemplo, quod non extat in hac lingua) sequentia nomina, quæ loco **ʿain** Syriaci habent **סade**, scilicet: **רַכָּ**, **רַכָּ**, **רַכָּ**. Nonnunquam Syri quando **ʿain** est pro **ʿain** Arabico in voce quæ habet aliud **ʿain** pro **ض** Arabico, illud non istud convertunt in hamzam, ut **أَرَضَ** (*occurrit*) pro **أَرَضَ** (1). Una eademque

(1) Attamen antiqui Syri hanc conversionem non faciebant, dicebant enim **ܐܪܥܐ**, quemadmodum habet dialectus Chaldaica a Judæis conservata. Interim vide quam mirifice confirmatur doctrina nostra de archetypo Syriasmis et Hebraismi quærendo in lingua Arabica.

radix Syriaca potest habere omnes has tres species 'ain, id est quæ sunt pro Arabicis ع, غ, at ض, ut عَرَبَ كَنْجًا (Arabs), (occidit sol) غَرَبَ كَنْتَ et ضَرَبَ كَنْتَ (miscuit); item رَغَى وَكُلًا (pavit), رَغَى وَكُلًا (spumam emisit) ex quo وَكُلًا pro وَكَمًا (spuma), et رَضَى وَكُلًا (consensit).

ك - Pe est semper pro ف Arabico. Raro mutatur arabice in ب, ut كَبَّ دَفِي currauit. Lat *pulex*; Græc. *psylla*; Germ. *floh*; Hebr. קִדְדִּי Syr. ܩܕܕܝܐ.

93 - ح Sade aliquando est pro littera ض Arabum in radice jam habente aliud 'ain in quod Syri solent convertere ض Arabicum, ex. gr. غَمَضَ حَطَرَ (clausit oculos), عَضَّ حَمَرٍ (accidit), عَضَّ كَرٍ (momordit). Hæc mutatio TOY' ض in ص habet locum etiam cum alia gutturalis præter 'ain occurrit in eadem radice, ut h^h, ex. gr. حَمَضَ حَطَرَ (acescui). Dicitur tamen et حَمَضَ juxta regulam. Nonnunquam ض convertitur in م quin alia gutturalis in radice exstet, ex. gr. نَفَضَ بَعْرٍ (excussit). Denique raro م Syriacum est pro zain Arabico, ut مَرَفَا (figlinum).

94 - ܐ Res^h est quandoque pro nun Arabico, ut ܐܝܢ ܕܢܐ (filius), ܐܝܢ ܕܢܐ (duo.).

95 - ܫ Shin Syriacum raro est pro sh^hin Arabico, v. gr. ܫܡܫܐ (sol), sed fere semper est pro س ut supra diximus ad litteram semcath.

96 - תַּו Taw est modo pro ث, ex. gr. תַּיִן לַיִן

(draco), תֹּר לַיִן (fornax), חֵם מֵדֵם (decidit), modo pro ث, et in hoc casu Hebraica lingua habet shin pro ث, ex. gr. ثَلاث (tres), ثَدِي (uber), ثور لַיִן (taurus), حَرث مֵדֵם (aravit), quæ vocabula hebraice sunt: حَمَل , حَمَز , حَب , حَكَب .

97 - Hæ sunt præcipuæ conditiones quas litteræ Arabicæ subeunt in lingua Syriaca. His adde in genere quod aliquando verba quorum prima radicalis est nun , amittunt hanc litteram, et hinc fiunt concava, v. g. نَصَف pro نَصَف (olfecit), vel mutant nun in hamzam, v. g. نَزَلَ (descendit); e contra aliquando verba quorum prima radicalis est waw, mutant waw in nun, v. g. نَمَجَ (adhæsit). Rarissime littera radicalis infirma sedem in radice mutat, aut in aliam mutatur ut أَجِبَ pro باد (periit), نَمَجَ pro نَمَج (bonus factus est), نَمَجَ (perficitur) pro نَمَج (supernatavit), نَمَجَ pro نَمَج (omen). Præter has aliasque rarissimas ac fere nullas exceptiones, radices Arabicæ quæ etiam in lingua Syriaca exstant tam firmæ, stabiles atque inconcussæ in utraque lingua sunt, ut tot tantorumque seculorum decursus nihil potuerit in ipsas efficere mutationis sive quoad litterarum radicalium numerum, sive quoad earum dispositionem, sive quoad earum qualitatem. Quantum discrimen inter linguas Semiticas et linguas Indo-europæas !

Levissimæ sunt ac nullius momenti exceptiones .

Juvat ea paucis attingere. Notanda radicalium transpositio, ac mutatio litteræ in affinem ejusdem organi aut vicinioris. En potiora exempla: **ܒܫܪ** (1) **ܒܫܪܐ** (annunciavit), **ܫܡܝܪ** (rana) (ضفدع **ܐܡܘܪܐ**), **ܦܠ ܡܠܟܐ** (pediculus), **ܡܬܢܝܬ** (tenuit), **ܡܬܢܝܬ** (foramen), **ܡܬܢܝܬ** (ussit), **ܡܬܢܝܬ** (cucurbita), **ܡܬܢܝܬ** (tacuit), **ܡܬܢܝܬ** (genu). Notanda est denique non rara transitio a sensu particulari ad universaliorem, vel e converso, vel ab uno sensu ad alium affinem, vel etiam oppositum. Exempla: **ܡܬܢܝܬ** (exiliit) sedit; **ܡܬܢܝܬ** (descendit) **ܡܬܢܝܬ** (periiit) ambulavit; **ܡܬܢܝܬ** (mensis) luna (3); **ܡܬܢܝܬ** (mag-les) mensis; **ܡܬܢܝܬ** (os) coxa; **ܡܬܢܝܬ** (magnus ovium venter) venter; **ܡܬܢܝܬ** (venter) conceptio; **ܡܬܢܝܬ** (procubuit) **ܡܬܢܝܬ** (obstupuit) erubuit; **ܡܬܢܝܬ** (observavit) seu genibus provolutus est; **ܡܬܢܝܬ** (putavit) zelotes fuit; **ܡܬܢܝܬ** (pecus) **ܡܬܢܝܬ** (camelus) **ܡܬܢܝܬ** (nasus) facies; **ܡܬܢܝܬ** (hilaris fuit) ausus est; **ܡܬܢܝܬ** (sensit) passus est; **ܡܬܢܝܬ** (silitim expulit) inebriatus est; **ܡܬܢܝܬ** (heroice egit) patiens fuit seu

(1) Sed transpositio litterarum in hac radice recens est et non exstat nisi in Syriasmio dicto litterali; non item in dialectis Chaldaica, Samaritana, Mandaitica et Matlulana, in quibus omnibus beth est ante semcal^h ut in Arabica.

(2) Etiam in hac radice transpositio propria est Syriasmii litteralis.

(3) Etiam in linguis Indo-Europæis hujusmodi transitio exstat, ut notum est peritis.

sustinuit; **قَلَّ مَلَا** (*diminutus est*) levis fuit; **سَفَرُ حَفَا** (*claruit*) placuit; **خَلَقَ سَكَمًا** (*creatio*) fatum; **ظَعَنَ لَهْمٌ** (*emigravit*) portavit, tulit; **طَفَا هَلَا** (*aberravit*) oblitus est; **سَلَخَ حَكَب** (*excorticavit*) spoliavit; **أَمَرَ أَفَنَ** (*jussit*) dixit; **قَوْلُ مَلَا** (*dictio*) vox; **طَيِّبُ هَج** (*suavitas*) bonum; **بَشَّ حَب** (*vah!*) malum; **سَلَا حَلَا** (*solatus est*) quievit; **حَجَّ مَسْجَلَا** (*peregrinatio*) solemnitatis; **عَرَشَ كَنْهَلَا** (*thronus*) lectus; **أَحْمَلَا** (*anus*) ima pars seu fundus; **حَسَدَ سَهْهَلَا** (*invidia*) ignominia; **جَارَ كَم** (*transiit*) defecit; **فَرَّغَ فَنَه** (*absolvit rem*) solvit debitum; **أَوْفَى أَهَقَمَ** (*solvit debitum*) implevit.

CAPUT II

DE HISTORIA PHILOLOGICA VOCALIUM SYRIACARUM

98 - Ut adæquata vocalium Syriacarum haberi possit notio, comparatio cum lingua Arabica omnino instituenda est. Jam vero hujus linguae peritis notum est eam tres habere tantum vocales, A, I, U; singulasque esse posse vel longas, ut sunt tres syllabæ in **زَارُونِي**, nempe **زَا**, et **رُو**, et **نِي**; vel clausas, quemadmodum sunt tres syllabæ in **إِخْرَنْمَ**, videlicet **إِخْ**, et **تَرْ**, et **نَمْ**; vel denique breves ut in **كَنْب**, cujus tres syllabæ evidentes sunt.

99 - His præmissis, vocales in lingua Syriaca omnes eadem origine habebant conditionem, atque ad hoc Arabicum systema reducuntur, quod sequentibus explicaturi sumus.

Ante omnia juvat animadvertere nos totum hoc per capitulum ob oculos habere pronunciationem Orientalium, non Occidentalium, et considerare voces Arabicas finali vocali brevi privatas (quod dicitur esse in statu وقف), uti reapse sunt origine. His suppositis, dicimus:

100 – A. Fath^ha longa (a) Arabum exprimitur per zqafam apud Syros regula universali, quæ complectitur nomina et verba quoad eorum formationem, derivationem et flexionem, quod dicendum est fere eodem modo de iis quæ infra de cæteris vocalibus tradituri sumus. Ex.gr. **حَال** (avunculus), **سَاق** (crus), **حَبْز** (pernoc-tavit), **بَات** (scribens fœm.), **كاتب** (scribens), **دارت** (domus pl.), **شاهد** (testis), **مقام** (statutum).

B. Casra longa Arabica exprimitur per h^hvas^aam, ex.gr. **سَين** (pinguis), **نَظِم** (statuimus), **كيس** (saccus), **فائمين** (stantes), **صنعين** (statuens).

Anomalia quæ videtur huic regulæ in aliquibus nominibus quorum radix est concava (n. 337), attribuenda est, procul dubio, recentibus temporibus, (I) ex. gr.

(1) Hæc diversitas originem habet potius ex hoc facto generali, quod scilicet vocabula quamquam eandem habeant formam in diversis linguis Semiticis diversas tamen nonnunquam habent vocales. Etenim cum Arabes dicunt **جِسْم** (corpus) cum i, **مَآ** (mater) cum u, **رَأس** (caput) cum a, Syri dicunt **ܥܡܠܐ** cum u, **ܐܡܐ** cum i, **ܕܢܐ** (pro **ܕܢܐ** cum zlama leni sequente hamza) cum i.

Ita quoque cum Arabes dicunt **رَج**, **عبد** cum i longo, Syri dixere **ܕܢܐ**, cum zlama leni in utroque vocabulo et cum hamza in illo, jod in hoc;

(*manducabo*). Item si fath^ham Arabicum sequitur waw quiescens, i. e. si diphthongus extat, tunc fath^ha in aliquibus casibus fit rwâh^ha, ut **يبلون يجلفم** (*contabescunt*). Unde vides quod diphthongus Arabica *ai* nonnunquam a Syris redditur per zlamam duram, ac diphthongus *au* redditur interdum per rwah^ham.

101^{II}—Ex discrimine autem quod explicavimus inter *maqam* et rwâh^ham potes deducere tibi regulam certam ad discernendas has duas vocales ab alterutra in systemate Orientalium. En regulam: Si dignoscere vis de *sâsâ* Occidentalium in pronominebus ac verbis, utrum sit *ma*-qa an rwâh^ha, respice vocem Arabicam respondentem: si in hac vides u longum, vocalis debet esse in voce Syriaca *ma*qa; sin autem vides u clausum, in Syriaca voce debet esse rwâh^ha. Prioris exempla sunt: **يحييهم** (*testamini*), **يحبسون** (*putant*), **يظلمون** (*surgam*), **يقيمون** (*surgite*). Posterioris exempla: **يأخذون** (*prædare*), **يأخذون** (*prædor*), **يأخذون** (*accedo*), **يأخذون** (*ex eis*), **يأخذون** (*vos*) (1). Præterea notandum est vocales clausas h. e. a, i et u, sæpe inter se in Syriaca lingua commutari, maxime vero i et

(1) Fateri debemus hanc regulam non esse absolutam et decretoriam nisi in fine vocum, ut in exemplis allatis. In initio autem et medio vocum unaquæque vocalis u Arabica sive longa, sive clausa, redditur modo per *maqam*, modo per rwah^ham. Exemplum u clausi per *maqam* redditum: **يأخذون** (*l. ubba*) (*sinus*),

يأخذون (*auroritas*). Exemplum u longi, per rwah^ham redditum:

يأخذون (*helluo*), **يأخذون** (*arrhabo*). Igitur regula quæ in textu, non valet nisi pro ultimis syllabis pronominum et verborum. Mirum est hanc regulam a dialecto Chaldaica ceteroquin exactiore amissam esse; in hac enim rwah^ha pro *maqam* et vice versa promiscue litteræ waw affiguntur; nisi dicamus hanc confusionem amanuensium Indæorum, qui hanc dialectum soli usarunt, incuriæ vel ignorantie tribuendam esse.

103 - II - Quod si littera habens in origine vocalem brevem est una ex litteris infirmis, scilicet **o** vel **u** vel **j**, tunc ob difficultatem pronunciandi has litteras in statu quiescentiæ, hæ litteræ instruendæ sunt necessario vocali, h. e. zlama leni si littera infirma sit alaf v. g. **ܐܡܝܬܐ** (*manducavit*), **ܐܝܬܐ** (*venit*); aliquando tamen accipit zlamam duram, ut **ܐܩܡܐ** (*surgam*); vel pthahham ut **ܐܡܬܐ** (*manduca*); et h^{vas}am si littera sit jod^h, v. g. **ܐܝܬܐ** (*genuit*), **ܐܝܬܐ** (*cognitio*), pro **ܐܝܬܐ** et **ܐܝܬܐ** cum jod^h in utroque quiescenti, et maqa si sit waw, v. g. **ܐܝܬܐ** (*gaudent*) pro **ܐܝܬܐ** cum waw quiescenti post res^h quiescens.

104 - III - Cum duæ vocales breves in eadem voce sine medio concurrunt, tunc una tantum eliditur, i. e. secunda, prima autem plerumque per pthahham exprimitur. Hujusmodi autem concursus duarum vocalium brevium potissimum oritur ex nominum et verborum flexionibus et particularum suffixione seu affixione, ex. gr. **ܐܝܬܐ** (*grando*), **ܐܝܬܐ** (*qui audit*), **ܐܝܬܐ** (*in cuspide*), **ܐܝܬܐ** (*et ad animam*), **ܐܝܬܐ**

novem decim seculis, verissima ac certissima sunt. Quoad antiquiora vero tempora, non idem potest dici eadem certitudine; nam in dialectis Samaritana, Ma'lulana, Assyriaca, Tur-Abdinensi, passim audiuntur vocales breves, quæ tamen, fatemur hoc, sunt natura longæ ut plurimum. In dialecto autem Chaldaica quam conservant Judæi, vocalis brevis quæ figuratur per signum Hebraicum quod dicitur **עָ**, pronunciatur hodie ut vocalis e (raro ut a) longa; dicunt enim Hebræi legendo linguam Chaldaicam, ex. gr. **ܐܝܬܐ** (*creavit*) bēra, **ܐܝܬܐ** (*scriptus*) kēl^hto, quod manifestus est error. Certe suppressio vocalis brevis quam habet lingua Syriaca litteralis hodierna cui dialecti Syriacæ vulgares nec non in multis lingua Arabica vulgaris adstipulantur, magis legitima est quam ejus productio.

ܚܒܫܐ (*includit eum*). Nonnunquam prima vocalis per zlamam lenem movetur, ut ܡܝܦܬܝܬܐ (*portavi*), ܝܡܬܝܬܐ (*accepit*).

105 - IV - Quando ultima littera vocis cujus ultima vocalis est clausa, moveri debet ob suffixum aut incrementum quodcumque extraneum quod illi litteræ adhæret, tunc illa vocalis clausa brevis evadit, et plerumque eliditur juxta regulam, ex. gr. ܦܝܝܬ (*prostravit*): ܦܝܝܬܐ (*prostravit eum*); ܕܢܐܕ (*post*): ܕܢܐܕܐ (*post te*). Quod si alia brevis (*subintellecta*) inveniatur ante vocalem illam clausam, tunc hæc brevis per pthaham, ut supra, plerumque movetur, ex. gr. ܥܬܬ (*reliquit*): ܥܬܬܐ (*reliquit nos*). Excipe ab hac regula litteram finalem verbi geminati, cujus ultima vocalis clausa non fit brevis per suffixum, sed remanet et duplicat litteram sequentem, ut ܕܘ (*deprædatus est*): ܕܘܘܐ (*deprædatus est me*).

106 - V - Non raro tamen vocalis ultima quæ per suffixum ex clausa fit brevis, non eliditur, et cum furtive pronunciari deberet juxta regulam, ea cum productione hodie pronunciatur, quod præcipue locum habet in imperativo verborum et in præterito 3 pers. pl. masc. cui suffigitur pleonasmus ܐܝܢ et fem. cui suffigitur ܡܝܢ, nec non in nominibus quæ unam radicalem habent elisam, ex. gr. ܕܐ (*da*): ܕܐܝܢ (*da eum*); ܡܘܬ (*occide*): ܡܘܬܐ (*occide eam*); ܐܡܘܬ (*certiora*): ܐܡܘܬܐ (*certiora me*), in quibus omnibus ultima vocalis clausa quæ per suffixum evadit brevis, pronunciatur hodie longa tum ab Occidentalibus, tum ab Orientalibus, et in nominibus pronunciatur clausa ab Orientalibus cum ge-

minatione sequentis litteræ.

107 – VI – Præter hæc loca regularia in quibus vocalis brevis non supprimitur, sunt multa vocabula quæ extra regulam vocalem brevem initialem retinent, ita tamen ut hæc cum productione ab Occidentalibus et cum sequentis litteræ duplicatione ab Orientalibus proferatur, ut **لِغْنَا** (*lingua*), **طُذْبُ** (*proximus*), **بُذْبُ** (*dilectus*), pro **لِغْنَا** *ls'hāna*, **طُذْبُ** *qriv*, **سُجْبُ** *h'hviv*.

108 – VII – Ex tota hac discussione colliges litteras quiescentes esse duplicis speciei, aliæ enim sunt natura sua quiescentes, aliæ per accidens ut dicitur, i. e. per elisionem vocalis brevis. Ad hanc alteram speciem dignoscendam, si ad analogiam linguæ Arabicæ nolis recurrere, en tibi regulas: Littera quiescens est pro mobili in sequentibus casibus. I – Si est in initio vocis, nam linguæ Semiticæ non ferunt ut vox per consonantem natura quiescentem incipiat, ut **قَتْمُ** (*creatura*), **سُجْرُ** (*surget*), **فَلُ** (*fel*). II – Si post vocalem longam venit, i. e. *zqafam*, *h'vas'am* aut *maqam*, ut **دُومُ** (*dominus*), **سُجْمُ** (*surgentes*), **دُومُ** (*congregatio*), **سُكْمُ** (*valetudine fruens f.*). III – Si in flexione vocis in qua exstat littera quiescens, ea duplicatur, ut **مُذْبُ** (*consentientes*) a **مُذْبُ**, **حُتْمُ** (*hortus*) **حُتْمُ**, **مُذْبُ** (*causa tua*) **مُذْبُ**, **مُذْبُ** (*salvator*) **مُذْبُ**, **مُذْبُ** (*eorum passio*) **مُذْبُ**, **مُذْبُ** (*passer*) **مُذْبُ**, **مُذْبُ** (*hydria*) **مُذْبُ**. IV – Si illam alia littera quiescens in eadem voce præcedit, linguæ enim Semiticæ renuunt duas quiescentes immediate sese invicem sequi in eadem

voce, ut **ܡܫܬܐ** (*metus*), **ܠܦܬܐ** (*lepus*), **ܬܦܬܐ** (*occident*), **ܡܫܬܐ** (*Occidens*). Ex quo intelligis quoties duæ quiescentes sine medio in eadem voce concurrunt, primam earum esse semper natura quiescentem, alteram per accidens. Hæc sunt loca in quibus littera quiescens est pro mobili.

109 - Ex omnibus quæ hoc capite de vocalibus Syriacis disseruimus, colligere facile est Syriacam linguam tres primarias vocalium species habere quemadmodum eas habet et Hebraica et Arabica; Syrorum tamen doctores cum venerint ad statuenda signa vocalium, secus egisse ac Hebræos atque Arabes; cum enim Arabes eadem signa statuerint omnibus tribus vocalium speciebus scilicet longis, clausis ac brevibus; Hebræi autem singulis his speciebus singulam vocalium seriem posuerint; Syri mediam secuti viam solis longis ac clausis vocalibus singula signa invenerunt, neglectis brevibus. Etenim: A longo *zqafam*, A clauso *pt^hah^ham*; I longo *h^hvas^sam*, I clauso *zlamam* lenem; U longo *ʿmaqam*, U clauso seu O *rwah^ham*, posuerunt.

110 - Sed Syri habent septimam vocalem, *zlamam* duram. Quid dicendum de hac vocali? Hæc vocalis, si bene consideres, non est nisi una ex prædictis vocalibus cui aliqua modificatio supervenerit. Etenim hæc vocalis locum habet: I - Cum *alaf* vocali brevi debet moveri, ut **ܣܘܒܐ** *surgam*. II - Cum diphthongus ex *alaf* vel *jod^h* formanda est, scilicet cum post *zlamam* lenem occurrit *alaf* aut *jod^h* quiescentia, ut **ܕܢܐ** (*caput*) pro **ܕܢܐ**, **ܕܢܐ** (*puteum*) pro **ܕܢܐ**, **ܕܢܐ** (*edel*) pro **ܕܢܐ**, **ܕܢܐ** (*hæres erit*) pro **ܕܢܐ**. III - In fine vocis *zlama* dura

est pro h^hvasa, ut ܡܪܬܝܕܝܡ *martyres*, ܝܒܝܚܝܐ (*flemus*), pro ܡܪܬܝܕܝܡ, ܡܪܬܝܕܝܡ (quod extat in dialecto Chaldaica). IV-Sæpe zlama dura est pro diphthongo ai, ut ܡܪܬܝܕܝܡ (*ducenti*), ܡܪܬܝܕܝܡ (*tranquilla eris*), ܡܪܬܝܕܝܡ (*vis*), pro ܡܪܬܝܕܝܡ, ܡܪܬܝܕܝܡ. Extra hos casus non invenitur zlama dura nisi in exoticis verbis, ut ܝܠܝܐ (*Elias*), ܝܫܝܐ (*Isaias*). Ratio autem cur littera quæ præcedit pronomen suffixum 2^æ pers. fem. sing. ut ܝܠܝܐ *tibi f.* et 3^æ pers. masc. sing. ut ܝܠܝܐ *in illo*, nec non et in ceteris locis ut videbimus suo loco, v. n. 465, 3, 5, 6, non est nisi doctorum arbitrium Syrorum Orientalium recentiorum.

||| - Nunc pauca de dipgthongis, et potissimum de AU et AI. Lingua Syriaca litteralis valde firmiter diphthongos tenet; e contra multi populi fere semper diphthongos solvunt ut Galli in Europa, Arabes Mausuli et Damasci in Oriente, etc. Inter dialectus Aramaicas, Chaldaica a diphthongis abhorrens, sæpissime mutat p^hah^ham diphthongi AU in rwah^ham, et diphthongi AI in zlamam duram, ex. gr. ܡܪܬܝܕܝܡ (*dies*), ܡܪܬܝܕܝܡ (*confilemur*), ܡܪܬܝܕܝܡ (*auetus est*), ܡܪܬܝܕܝܡ (*vis*), ܡܪܬܝܕܝܡ (*illi*), ܡܪܬܝܕܝܡ (*domus*), ܡܪܬܝܕܝܡ (*qualis f.*), pro ܡܪܬܝܕܝܡ, ܡܪܬܝܕܝܡ, ܡܪܬܝܕܝܡ, ܡܪܬܝܕܝܡ. Sic etiam in dialecto Syriaca vulgari Assyriæ et Curdistani.

||2 - In idiomate vero litterali diphthongus in nominibus quidem non solvitur nisi per gd^hamam de qua suo loco (165 et seq.); in verbis autem, in quibusdam flexionibus conjugationum defectivarum (346 et seq.). In his locis tantum ubi solvitur diphthongus, ut O (1), E.

(1) Observa igitur rwāh^ham Orientalium esse vel pro U clauso seu brevi Arabicæ linguæ, vel pro diphthongo AU soluta.

In ceteris locis in quibus non solvitur diphthongus, nec habet rationem veræ diphthongi, A effertur plenum non secus ac in ceteris syllabis, quamquam Orientales scribant zqafam pro p^hah^ha ante waw.

113 - Denique non est prætereundum: I - Ex duabus speciebus vocalium quas solas habet Syriaca lingua, videlicet clausarum et longarum inter quas computandæ sunt diphthongi, illas, scilicet clausas tam flexibiles ac inconstantes esse ut quacumque flexione in vocabulo superveniente, eæ sæpe aut cadant, aut inter se permutentur, aut denique sedem mutant; has autem idest longas in omnibus flexionibus nullam subire modificationem, sive sint in initio, sive in medio, sive in fine vocis. II - Lector jam observaverit tres vocales longas, i. e. zqafam, h^hvâ^ssam et t^ssâ^ssam non tolerare post se regulariter litteram quiescentem, e contra litteras clausas, i. e. p^hah^ham, zlamam et rwâh^ham necessario habere debere litteram quiescentem vel geminatam, nisi sint loco vocalis brevis.

114 - Hactenus de præcipuis principiis quæ determinant statum quiescentiæ et mobilitatis litterarum Syr. quibus sane rite ob oculos habitis facillimum erit tiro-nibus regulas flexionis nominum et verborum recte percipere et retinere. Jam vero ex dictis liquido constat dure et dixerim ingrate sonare linguam Syriacam propter frequentem quiescentiam litterarum, inopiamque vocalium, quæ quidem qualitates longe absunt a fluido gratoque sono vocum linguæ Arabicæ, in qua nunquam habetur concursus duarum quiescentium, neque ulla vox incipit a littera quiescenti. Solent nihilominus Syri minuere quodammodo prædictam asperitatem in pronunciatione per adjectionem vocalis litteræ finali vocis

quiescenti si sequens vox incipiat a quiescenti, et aliquando per insertionem vocalis in primam ex duabus quiescentibus concurrentibus in eadem voce, ut antea explicavimus. Hinc fit ut sic diminuta asperitate sonorum in dictionibus Syriacis, non remaneat soni durities nisi propter concursum duarum quiescentium in fine vocum, qui tamen casus evenit quoque in Arabica lingua. Restat tamen solus sonus ingratus proveniens ex eo quod voces Syriacæ incipiunt frequenter a litteris quiescentibus, quod equidem procul dubio sonum durum sæpissime efficit, præsertim si initialis quiescens et littera sequens ambæ pertinent ad unum organum, v. g. ⁹ܕܘܡܐ (*in ore*), ⁹ܠܚܘܡܐ (*spiritui*), ⁹ܡܬܬܐ (*mortiferus*, seu *mortem dans*), ⁹ܬܘܕܝܥܐ (*tu judicas*).

CAPUT III

DE LEGIBUS VOCALIIUM LINGUÆ SYRIACÆ, DE LITTERIS
GUTTURALIBUS ET DE GEMINATIONE LITTERARUM

115 - Linguarum Semiticarum, ex quibus una est Syriaca, proprietas est: I° - Quod eæ non tolerant ut vocabulum a littera quiescenti incipiat idest duabus consonantibus ut dicunt grammatici Europæi. Attamen Syri, cum brevem vocalem soleant expungere, ob hoc sæpe habent vocabula a quiescenti incipientia, sed per accidens ut dicitur, et ipsa hæc littera quæ vocali brevi privatur, adhuc consideratur ut mobilis (1). II° - Propter

(1) Inter vocabula Græca quæ in linguam Syriacam introducta sunt, multa certe a quiescenti imo a duabus quiescentibus incipiunt. Huic incommodo occurrunt Syri litteram alaf vocali E motam initio vocabuli affigendo, ex. gr. ⁹ܐܡܠܐ (*stola*), ⁹ܐܡܠܝܐ (*stratiotes* (miles)). Rara sunt nomina quæ cum initio

hanc rationem non possunt occurrere duæ quiescentes consecutivæ in medio vocabuli, i. e. secundum grammaticos Europæos, non potest syllaba etiam in medio vocis a duabus consonantibus incipere. Huic etiam secundæ regulæ apparenter videntur Syri derogare cum occurrente littera vocali brevi mota post quiescentem, supprimunt vocalem brevem, et sic duæ consonantes quiescentes sine medio consecutivæ per accidens enascuntur. Primi exempla: **ܥܠܡܐ** *pax*, **ܥܠܡܐ** *occidis*, **ܥܠܡܐ** *extensus*, in quibus *shin*, *qof* et *pe* a quibus incipiunt, per accidens quiescentia facta sunt. Eorum enim vera forma hæc est: **ܥܠܡܐ** *Occidens*, **ܥܠܡܐ** *audietis*, **ܥܠܡܐ** *te amo*, in quibus *resh*, *mim* et *heth* quiescentia facta sunt post quiescentem quia vocales breves habent, nam plene ita pronunciari deberent: **ܥܠܡܐ** *ܥܠܡܐ*, **ܥܠܡܐ** *ܥܠܡܐ*.

115^{II} - Ceterum in lingua Syriaca nusquam datur vox aut syllaba tribus consonantibus seu, ut dicunt grammatici Semitici, duabus quiescentibus incipiens quod non infrequens est in lingua Græca nec non in Latina, imo quod frequentissimum est in Germanica.

116 - In fine syllabæ aut vocis raro duas quiescentes invenies, quod tamen fere semper ex suppressione (de qua supra) brevis vocalis ab ultima consonanti oritur, ex. gr. **ܥܠܡܐ** *notasti*, **ܥܠܡܐ** *rex meus*, pro **ܥܠܡܐ**; nunquam tres consonantes.

quiescenti manent, ex. gr. **ܥܠܡܐ** *stasis (seditio)* quod tamen sæpius dicitur **ܥܠܡܐ**. Fatendum tamen est Syros hanc adjectionem litteræ *alaf* non agere nisi cum vocabulis quæ incipiunt a Σ .

117 - In flectendis nominibus, verbis et particulis nonnulla mutatio vocalibus supervenit, idque sive per suppressionem, sive per transpositionem sive denique per mutationem. Id autem non attingit nisi vocales clausas et etiam vocales breves quæ inde nascuntur. Vocales enim longæ nunquam in flexione ullam modificationem subeunt, exceptis vocalibus longis in quibus mater lectionis est littera infirma radicalis, hujusmodi enim vocales clausis æquivalent.

118 - Deinde sciendum est motionem *rwâs^aam*, h. e. *zlamam*, non compati apud Syros cum littera *gutturali in fine* vocis, proinde quotiescumque regula exigit *rwâs^aam* ante litteram gutturalem in fine vocis, illa *rwâs^aa* mutari debet in *pt^hah^ham*. Litteræ autem gutturales sunt: *alaf* (quando æquivalet *hamzæ* (1) Arabum, non vero quando est littera infirma), *he*, *h^heth* et *'ain* (ا, ه, ع, ع), et cum eis computatur quoque littera *res^h* (ر), forsitan quia ista littera olim modo quo hodie apud urbis Mossul incolas pronunciabatur, scilicet ab imo gutture. Accipe exempla: رَدِّعَ (*moderatus est*),

(1) Grammatici Syri non computarunt *alaf* in numero litterarum gutturalium, quamquam ipsa lingua Syriaca id ipsis suadere debebat; nec mirum, cum ii nunquam sciverunt distinguere *alaf* consonans a vocali. Quod autem lingua Syriaca veram *hamzam* gutturalem habeat, multa testantur, ex quibus exemplum unum

aut alterum esto: عَزَيْتَ (*petiit*), عَزَيْتَ (*impurus*). Quod autem *alaf* idest *hamza* Syriaca mutet *rwâs^aam* præcedentem in *pt^hah^ham*, certum est ex verbis *hamza* terminalis, ut عَزَيْتَ (*consolatus est*), عَزَيْتَ (*impurum reddidit*); quæ nisi re-

gulam litterarum gutturalium sequerentur, pronunciari deberent عَزَيْتَ, عَزَيْتَ,

sicut dicitur عَزَيْتَ. Id etiam manifestum est ex eo quod participium activum in hujusmodi verbis eandem vocalem habet ac participium passivum, dicitur enim pro utroque, ex. gr. عَزَيْتَ, quod non habet locum nisi quando ultima radicalis est littera gutturalis.

ܦܢܐ (*retribuens*), ܡܠܬܐ (*missus est*), ܫܠܐ (*sola-*
tus est), ܡܢܥܐ (*nuncupat*) quæ juxta regulam debu-
 is- sent esse: ܦܢܐ, ܡܠܬܐ, ܫܠܐ, ܡܢܥܐ. Excipe
 tamen vocem ܡܢܐ (*filius meus*) in qua retinetur r̄vās̄a
 ante res^h quia res^h non est in fine vocis, cum jod^h con-
 sideretur ut virtualiter pronunciata. Hæc regula valet
 etiam cum nomen incrementum taw fem. in fine accipit,
 ut ܦܢܡܐ (*avis*), ܡܢܥܡܐ (*victima*), ܡܠܬܡܐ (*delic-*
tum). Attamen Orientales cum mhagjana pronunciant
 duo extrema nomina, non cum p^hah^ha. Nota tamen
 litteram caflenem quæ pronunciatur uti ܫ Arabum, et
 litteram gamal lenem quæ effertur ut ܓ Arabum, quam-
 vis in Arabica lingua inter gutturales numerentur et
 reapse tales sint, tamen apud Syros non habere illam
 proprietatem quam diximus ceteras litteras origine gut-
 turales habere, idque quia per accidens *gutturaliter*
 pronunciantur quando sunt lenes.

Alia litterarum gutturalium proprietas est quod
 eæ geminari non tolerant, de qua proprietate infra (1).

119 - Litterarum geminatio extat in lingua
 Syriacæ omnibus dialectis, scilicet Chaldaica, Samarita-
 na, vulgaribus Assyriæ et Maclulæ et litterali Orienta-

(1) Apud Hebræos eadem litteræ ac apud Syros, sunt gutturales, propieta-
 tesque quas hæ litteræ in lingua Syriaca possident, habent et in Hebraica, imo
 majori cum constantia. Res debebat esse eadem in dialecto Syriaca Babylonica seu
 Chaldaica; sed libri hujus dialecti quas nonnisi Hebræi possident, sunt tam ortho-
 graphice vitiosi ut ex iis regulæ constantes et certæ de vocalibus haud erui facile
 possint. Cum hæ regulæ quibus litteræ gutturales reguntur, procedant omnes ex
 difficultate quam organum humanum sentit in eis efferendis, hinc mirum est quam
 durum et robustum guttur natura dederit Arabibus qui omnino ignorant has regulas
 quæ litteras gutturales a ceteris litteris distinguunt, hasque litteras eadem ratione
 tractant ac ceteras litteras, nisi quod eæ in fine vocabuli in quibusdam casibus
 p^hah^ham et apud Arabes amant.

lium; sola lingua litteralis Occidentalis qua scilicet utuntur Jacobitæ et Maronitæ et vulgaris dialectus T'ur-Abdin geminationem recusant. Loci autem grammaticales in quibus geminatio habere locum debet, sunt fere iidem ac in lingua Arabica (1). Porro mirum est Syrorum litteratos cum tot ac tam diversa orthographica signa ad recte scribendum et legendum invenerint, ad geminationem litterarum significandam nullum apicem posuisse. In hoc Arabes et Hebræi magis solertes sese exhibuerunt; negari etiam nequit Arabum signum aptius et commodius esse quam Hebræorum; utinam in scriptura Syriaca adoptaretur!

120 – Geminatio litteræ non potest habere locum nisi eam littera mobilis præcedat. Motio autem hæc litteræ præcedentis potest esse p^hah^ha, vel zlama lenis, rarissime 'maqa. Ceteræ motiones seu vocales non possunt regulariter habere sequentem litteram geminatam.

121 – Porro omnes litteræ Syriacæ geminari

(1) Hic discretus lector observet quantum discrimen in hac re intercedit inter gentes Semitas et populos Europæos. Etenim apud Semitas, Arabes potissimum, tanta est auris sensibilitas ut ex sola unius litteræ geminatione vocabula diversissimum acquirant sensum, ex. gr. سَيَّا sublimis factus est, سَاى gloriatu est سَيَّى

nomen dedit; حَدَاد extremitas, حَدَاد faber ferrarius, حَام columbæ, حَام bal-neum. Quod in linguis Europæorum non solum non extat, sed etiam nonnulli eorum fere semper lexicon manibus habere tenentur cum scribunt ut sciant duplexne littera an unica sit in tali aut tali vocabulo; sic Itali et Galli; alii ut Hispani, ita inutilem imo incommodam viderunt rem existentiam litterarum geminarum in lingua, ut eas omnes recentius simplices reddiderint, excepta R, et sic suæ linguae novam orthographiæ formam dederint. Eruditi apud Gallos, nomine Port-Royal celebres, idem seculo XVII tentarunt, sed incassum. Arabum mirabilis sensibilitas magis elucet in quantitate vocalium, ex. gr. بَارَكَ barak (genua flexit), بَارَك

بَارَاح (benedixit); خَالِي k^hālī (avunculus meus), خَلِي k^hallī (acetum meum), خَلِي

k^hālī (vacuus), خَالِي k^hālī (ad avunculum pertinens) etc.

possunt, vel ipsa alaf, he et h^heth, quæ litteræ gutturales sunt et in lingua Hebraica geminari nequeunt. Apud Syros tres tantummodo litteræ nonnunquam geminari renuunt, waw, ʿain et res^h. Waw quidem geminari recusat post pt^hah^ham; ubicumque enim littera waw occurrit post pt^hah^ham quæ juxta regulam exigit ut littera sequens duplicetur, illud waw non geminatur, et pro pt^hah^ha litteræ præcedentis scribitur zqafa, ad significandum quod cessante geminatione quæ sonum præcedentis vocalis reddit clausum, illa vocalis pronuntiari debet cum productione, ex. gr. **ܡܘܒ** *monstravit*, **ܕܐܘܐܝܢ** *iniquus*, l. h^hāwi, ʿāwāla, pro **ܡܘܒ**, **ܕܐܘܐܝܢ**. Post zlamam autem lenem geminatur waw, ut **ܕܡܘܐܠܒ** *albus*, l. h^hawwāra. ʿAin autem et res^h non semper renuunt geminationem, sed in aliquibus vocabulis, quorum præcipua jam a nobis allata sunt n. 17. (1) Notandum est dumtaxat, pt^hah^ham quæ præcedit litteram quæ geminationem contra regulam recusat, non converti quidem in zqafam in pronuntiatione ut natura rei requirit sed orthographice manere pt^hah^ham.

—○○○○—

CAPUT IV

DE SYLLABIS ET DE LITTERIS RADICALIBUS

122 - Vocabula in Syriaca lingua constant numero plus minus grandi litterarum seu articulationum sonantium, sive mobilium sive quiescentium, idest syllabas formantium. Syllaba autem est omnis littera mota sequente altera quiescente vel non. Unde omnes syllabæ

(1) In dialecto Chaldaica quam Judæi conservant, exceptio TOY waw ignota est; litteræ autem gutturales omnes et semper geminationem recusant.

in duas species dividuntur, aliæ enim in vocalem exeunt, quæ vocalis semper est longa (n. 15. 4), ut ^هه, ^اا, ^وو; aliæ consonanti una vel duabus terminantur, habentque vocalem semper clausam, ut ^حح, ^خخ, ^دد, ^سس. Omnis autem syllaba in lingua Syriaca a consonanti incipere debet (1).

123 – Numerus syllabarum variat ab una ad quinque: rarissime invenies in lingua Syriaca vocem sex syllabas habentem.

Voces monosyllabæ individuæ sæpe independentes ab aliis pronunciantur; sæpius tamen pronomina et particula grammaticales monosyllabæ aliis connectuntur sive in fine et tunc dicuntur suffixa, sive in initio et tunc sunt præfixa, ita ut ex monosyllaba et alia cui connectitur una vox indivisibilis formetur tum pronunciatione tum orthographia.

124 – Vocabulorum igitur elementa sunt litteræ sive mobiles sive quiescentes. Litteræ autem quibus vocabula formantur sunt aut radicales aut formativæ. Radicales sunt eæ quæ radicem constituunt, quæ est quædam litterarum combinatio ad sensum determinatum reddendum efficta. In verbis et nominibus numerus radicis est ordinarie trinus, sed in verbis potest esse, at rarissime, quaternus; in nominibus datur aliquoties radix quinque litteris constans.

125 – Hujusmodi combinationes quibus radices formantur, ita factæ sunt ut eæ sine difficultate efferri possint; i. e. litteræ ad formandum vocabulum e diversis organis humanæ vocis sunt selectæ, quorum præcipua

(1) Vidimus (n. 5) hoc non esse proprium solius lingue Syriacæ, sed omnium mundi linguarum.

sunt labia, dentes, lingua, palatum et guttur. Nulla omnino radix tres litteras ejusdem organi potest habere; imo etiam duæ litteræ ejusdem organi in eadem radice ferri nequeunt, nisi ab alia diversi organi separatæ sint, ut *ܠܚܡܐ*, *ܠܚܡܐ*, quod tamen rarum est. Rarissime autem inveniuntur in eadem radice duæ gutturales non separatæ, ut *ܠܚܡܐ*, item duæ linguales, ut *ܠܚܡܐ*. Gratiores radices sunt eæ quarum singulæ litteræ diverso organo effe-
runtur, quæque fere totam lexicologiæ Syriacæ seu potius Semiticæ molem formant, ut *ܠܚܡܐ*, *ܠܚܡܐ*, *ܠܚܡܐ*.

CAPUT V

DE LITTERIS FORMATIVIS SEU SERVILIBUS

126 - Præter radicales sæpe una aut amplius litteræ extraneæ ad formanda vocabula adhibentur, quæque formativæ seu serviles dicuntur. Litteræ formativæ vel radicem præcedunt, et tunc dicuntur præformativæ, ut *ܠܚܡܐ* (*descripsit*), *ܠܚܡܐ* (*festinavit*), *ܠܚܡܐ* (*promittens*), in quorum verborum primo alaf, in secundo sæmcat^h, in tertio mim, s^hin et taw sunt præformativæ; vel sequuntur, et tunc dicuntur affirmativæ, ut *ܠܚܡܐ* (*oblatio*) ubi nun est affirmativa; vel denique inter litteras radicales inseruntur, quod rarum est, ut *ܠܚܡܐ* (*dignatus est*) ubi t^het^t formativum est pro taw.

127 - Litteræ serviles sunt fere eædem in omnibus linguis Semiticis, eæque ita sagaciter selectæ sunt ut possint cum omnibus alphabeti litteris quibuscum copulandæ sunt, concordare, i. e. sine difficultate simul pronunciari. Sunt autem in lingua Syriaca: *ܐ* (hamza et

littera infirma) א, א, ו, ל, מ, נ, ש, ז, ח, ק
 quarum postrema i. e. ח mutatur aliquoties in ו aut
 א; מ, א et ו serviles sunt tum ut matres lectionis,
 tum ut litteræ infirmæ. His omnibus addere juvat parti-
 culas grammaticales quæ vocabulis connectuntur eodem
 modo ac litteræ serviles, כ, א, א, ו, ח, ל, נ,
 quarumque plurimæ jam inter serviles etiam numerantur.

128 – Alia existit apud Syros ratio augendi nu-
 merum litterarum radicalis, quæ est ut littera radicalis
 moveatur longa vocali, quod rythmice idem valet ac
 littera consonans, ut ضجك (*occidens*), ضجك (*occisus*).
 Apud Syros Orientales exstat quoque alia ratio augendi
 numerum litterarum radicalium, estque duplicatio seu
 geminatio litteræ radicalis, ut ضجك cum geminatione
 beth (*accepit*), ضجك cum geminatione gamal (*saber
 lignarius*).

CAPUT VI

DE ONOMATOPOEA

129 – Ratio formandi vocabula in lingua humana
 non est naturalis, sed conventionalis, secus una universo
 mundo haberetur lingua. Ad formanda tamen verba homi-
 nes sæpe sensu naturali moventur; ex iis inquam quæ in
 natura percipiunt, impelluntur ad sonos illi similes eden-
 dos, quæ naturæ imitatio in vocabulis efformandis dicitur
onomatopœa, quæ consistit in hoc quod verba imitentur
 res naturales quæ per illa significantur. Princeps in hac

prærogativa inter omnes mundi linguas est Arabica. Sed et ceteræ Semiticæ, inter quas est Syriaca, superant fere ceteras mundi linguas in numero vocabulorum quæ per onomatopœam formata sunt. Juvat hic hujus gratiosi feti naturæ generalia capita referre, speciminis gratia.

I - Nomen uniuscujusque organi vocis humanæ litteram habet ipso organo cujus est nomen efferendam. Hæc regula omnibus linguis Semiticis communis est, imo præcipuis etiam linguis Indoeuropæis ut ajunt necnon aliis. Ex. gr. nomen *oris* semper habet litteram labialem: Syr.

فم, Arab. فم, Hebraice פ, Latin. *os* (*vor*), *bucca*, German. *mund*, Græc. (*sto*) *mat*, Angl. *mouth*, Sanskr. *muk^ha*. Labii nomen habet litteram labialem,

p, f, b, ex. gr. Syr. ܦܠܐ, Hebr. ܦܠܐ, Arabice شفة, Lat. *labr.*; Germ. *lippe*; Pers. *lip*. Angl. *lip*; Mirum quod in Græco *leich* nulla habeatur articulatio labialis; forsitan *leich* erat origine *leif* seu *leiph*. Dentis nomen habet lit-

teram dentalem s, z, d, t, ut Syr. et Hebr. ܕܢܐ, Arab. سن; Lat. *dent.*; Græc. *odont*; Germ. *zahn*; Sanskr. *dan*; Persice *dendan*; Anglice *teeth*. Nomen *Linguae* habet litteram lin-

gualem l, vel r: Syr. et Hebr. ܠܚܡ; Arab. لسان; Lat. *lin-*
gua; Sanscr. *lola*; Græc. *glotta*. Nomen *Nasi* litteram *n*

nasalem habet, Syr. ܢܨܐ; Hebr. ܢܨܐ; Arab. منخر, ٴنف; Lat. *nasus*; Græc. *rin*; Germ. *nos*; Angl. *nose*; Sanscr. *nâsâ*; Lithuan. *nosis*. Denique *Gutturis* nomen habet semper articulationem gutturalem, Syr. ܕܢܨܐ, Hebr.

ܕܢܨܐ, Arab. حنجرة, حنوم, حلق; Lat. *guttur*, *gula*; Græc. *laryng*; Germ. *kehl*, *gurgel*; Gall. *gorge*, *gosier*; Sanscr. *gula*.

2° Alterum onomatopœæ memorandum principium in lingua Syriaca ceterisque Semiticis linguis, nec non in potioribus linguis Indo Europæis elucet in actionibus humanis quæ per peculiaria membra exercentur; horum enim actionum verba semper habent articulationem analogam membro quo actio a singulis verbis expressa exercetur. Sic ex. gr. verbum *Loqui* habet litteram *l* lingualem quia lingua est præcipuum loquendi organum: Syr. **للكى**; Hebr. **לקד**; Arab. **لغا**, **كلم**; Græc. *lalein*; Lat. *loqui*; Itatice *parlare*; Germ. *lobe*; Sanscr. *lap*. Verbum *Glutire* habet semper *l* cum aliqua gutturali: Syr. Hebr. et Arab. **لك** (1); Græc. *lichn*; Lat. *glut.*; Germ. *schluck*; Sanscr. *gul*; Ital. *inghiott*; Angl. *swallow*. Verbum *Lingere* habet semper *l* articulationem linguæ qua hæc actio exercetur: Syr. **لحس**, **لحم**, **لك**; Hebr. **לחם**; Arab. **لحق**, **لحم**, **لعت**, **لعت**; Græc. *leich.*; Lat. *ling.*; Sanscr. *lih*; Germ. *leck*; Angl. *lick*; Ital. *leccare*; Gall. *lécher*; Hispan. *lam.*; Russice *liz*; Turcice *jalam*; Pers. *lisidan*. Verbum *Spuendi* habet semper *p*, *f*, vel *b* quæ proferuntur labiis ex quibus sonus et materia sputi exeunt: Arab. **بصق**, **نفث**; Græc. *pty.*; Lat. *spu.*; Germ. *spei.*; Ital. *sput.*; Hisp. *escup.*; Pers. *taf*. Verbum *Rhonchandi* habet *r* et gutturalem: Syr. et Hebr. **رشم**; Arab. **رشم**; Græc. *rheng.*; Lat. *rhonch.*; Germ. *schnarch.*; Angl. *snore*; Gall. *ronfl.*; Hisp. *ronc.*; Turc. **خرل**. Verbum *Spirare* habet dentalem et labialem: Syr. Hebr. et Arab. **رعم**;

(1) Nota hic miram dispositionem qua Semitæ, in verbo *glutiendi* **لك**, exprimunt successione naturali tria organa per quæ transit res quæ glutitur; littera enim **ل** labialis denotat labia per quæ ingreditur primo res glutienda; **ك** lingualis linguam quæ deinde illam suscipit; denique **غ** gutturalis guttur ubi desinit.

Græc. *spair.*; Lat. *spir.*; Sanscr. *sprh*; Pers. *puf*; Ital. *soff.*; Gall. *souff.* Verbum *Clamare* habet palatalem sequente linguali: Syr. Hebr. **חלל**; Arab. **صرخ**, **قرا**; Lat. *clam.*; Græc. *craz.*; Sanscr. *cur*; Germ. *schrei.*; Ital. *grid.*; Angl. *cry.* Verbum *Ululare* habet *l* repetitum aut cum *r*: Syr. **أحلا**; Hebr. **חלל**; Arab. **ولول**; Sansc. *hulul.*; Lat. *ulul.*; Græc. *olol.*; Germ. *heul.*; Ital. *urlare*; Franc. *hur-ler.* Verbum *Currere* habet radicem fere semper diversam etiam in linguis ejusdem familiæ, at semper habet literam *R*: Arab. **ركض**; Hebr. **רום**; Syr. **رؤم**; Græc. *trech*, *drom.*; Germ. *ren.*; Sanscr. *ranh*; Lat. *curr.*; Angl. *run* (1).

Atque hæc speciminis ergo sufficiunt, ut aliqua notio habeatur de hoc naturali fonte, in linguis Semiticis fœcundissimo, ex quo vocabula primæ necessitatis in nobilioribus mundi idiomatibus emanant.

(1) Præter has similitudinis species inter linguas Semiticas et Indoeuropæas quæ ex onomatopœa oriuntur, est alia quæ admirationem ingerit. Multæ enim sunt res naturales et notiones grammaticales quæ iisdem vocibus exprimuntur apud populos Semiticos et gentes Indoeuropæas. Liceat hic nonnulla producere: - I Lat. *Cornu*, Gr. *Ker*, Hebr. Syr. et Arab. **قرف**, Germ. et Angl. *Horn*. - II Lat. *Taurus*, Gr. *Tauros*, Arab. **ثور**, Syr. **أوز**, Hebr. **חז**, Stier. - III Lat. *Jugum*, Gr. *Zeugos*, Arab. Syr. et Hebr. **أهيك**, Germ. *Joch*, Sansc. *Juga*. - IV Lat. *Cribr.* Arab. **غربل**, Syr. **خندك**, **خندك**, Hebr. **חנ**. - V Lat. *Saccus*, Gr. *Saccos*, Syr. et Hebr. **صفا**. - VI Lat. *misc.*, Gr. *misg.*, Arab. et Syr. **صليح**, Hebr. **טפח**, **טפח**, Sansc. *miçr*, Pers. *amihât.*, Ger. *misch.*, Polon. *misł.*, Celt. *mesk.* - VII Lat. *tura* (inusitatum pro porta, unde obturare), Gr. *thyra*, Germ. *thür*, Angl. *door*, Sansc. *dvar*, Pers. *dar*. Russ. *dwer*, Arab. **ثغرة**, Hebr. **חנ**, Syr. **أوز** per metathesin. Quibus adde præcipuorum animalium nomina: - I Lat. *canis*, Gr. *kyn*, Germ. *hund*, (pro *cund*), Angl. *hound*, Arab. Syr. et Hebr. **حلك** (cum *l* pro *n*), Sansc. *cucura*, Turc. *copac*. - II Lat. *corvus*, Gr. *corax*, Sansc. *carava*, Arab. **غراب**, Syr. **كمزحل**, Hebr. **חמז**, Germ. *kabe*, Angl. *crow*, Pers. *cargia*. - III Lat. et Gr. *scorpius*, Arab. Syr. et Hebr. **حمت**, - IV Lat. *catus*, Germ. *katze*, Arab. **قط**, Syr. **مها**,

CAPUT VII

DE VOCABULORUM SYRIACORUM TYPIS EORUMQUE
FLEXIONIBUS, ET DE DERIVATIONE

130 – Quamquam Syriaca lingua communem habeat cum omnibus mundi linguis hanc proprietatem, quod vocabula certo et determinato syllabarum et litterarum radicalium debeant constare numero, quem præterire nequeant, tamen Syriaca lingua simul ac ceteræ linguæ Semiticæ, hanc alteram habent memorabilem, præ omnibus mundi linguis, proprietatem, quod in ipsis omnia vocabula, i. e. tum nomina, tum præsertim verba, juxta certos ac determinatos *typos* formari debeant. Typus autem constat ex quadam constanti dispositione litterarum tum radicalium tum additiarum, earumque vocalium. Unusquisque igitur typus habet suum proprium numerum litterarum radicalium, suum numerum litterarum formativarum, proprium situm quiescentium, proprium situm motarum, determinatam speciem vocalium, i. e. longarum vel clausarum. Id exemplis clarum fit. Verbum **فنب** habet typum constantem tribus litteris radicalibus tantum, cujus prima quiescens est quiescentia accidentali (i. e.

Pers. *garbe*, Angl. *cat*, Ital. *gatto*, Gall. *chat*. – V Lat. *lupus*. Græc. *lycos* (cum *c* pro *p*), Arab. Hebr. et Syr. **فنب** (cum *d^h* pro *l*), Germ. et Angl. *wolf*. – VI Lat. *vulp.*, Gr. *atopec.*, Arab. **ثعلب**, Syr. **لعلل**, Hebr. **עלל**, Germ. *fuchs* (conf. *wolf* *lupus*). Particula negandi constat articulatione liquida *n*, vel *m* vel *l*; nam Gr. *me*, *ne*, Lat. *non*, *ne*, Germ. *nicht*, *nein*, Sansc. et Pers. *na*, Arab. *la*, *ma*, Hebr. et Syr. *la*, Turc. *ma*. Interjectio: Gr. *ua*, *uai*, Lat. *vah*, *vai*, Arab. **وَي**, Syr. **فد**, Sansc. *vata*, Germ. *weh*, Ital. *guai*, Gall. *ouai*. Denique adjectivum relationis seu denominativum formatur per suffixum *i* (Hebr. Pers. et Angl.), vel *ij* (Arab.), vel *te* (Lat. et Gr.), vel *isch* (Germ.) vel *aj* (Syr.), vel *ti* (Turc.). Nec præterire lubet miras quasdam similitudines quæ cernuntur inter linguam Syriacam et Latinam præ Græca; ex. gr. **حنبل** *curtus*, (Pers. *cutah*, Curd. *curta*), **لؤبلا**, *gallus*, **حنبل** (Semit. radix) *amarus*, **حنبل** (Arab.) *amita*, **او** (Semit.) *aut*, **كلك** (Semit.) *altus*, **ملا** (Arab.) *dulc.* (coll. Græc. *glyc.*).

mota in origine vocali brevi), secunda habet vocalem clausam, tertia quiescens est. Nomen ⁹ܢܝܢܐ habet typum litteris radicalibus tantum constantem, cujus prima habet p^hah^ham, secunda geminata est et movetur per zqafam, tertia habet zqafam status emphatici. Verbi ⁹ܚܡܠܐ typus incipit per alaf præformativum habens rvas^sam, deinde prima radicalis, locum taw formativi tenens euphoniæ causa, tum taw e suo loco huc amotum et vocali p^hah^ha hujus loci ornatum, tum secunda radicalis geminata et p^hah^ham habens, tum tertia radicalis quiescens.

131 - Typi verborum ac nominum sunt fere iidem in Syriaca ac in Arabica lingua, præter vocales breves quas Syri elidunt. Alteræ duæ species vocalium, i. e. longarum et clausarum inter se non commutantur, sed in eadem specie una vocalis unius linguæ in nonnullis casibus stat pro altera alterius; in aliis casibus et species vocalis et qualitas vocalis in utraque lingua fixa est. Ex. gr. nomen ⁹ܚܝܠܐ habet in utraque lingua eundem typum litteris radicalibus tantum constantem, cujus prima radicalis et secunda possunt in Arabica lingua ambæ mobiles esse vocalibus brevibus, vel prima mobilis vocalis clausa et secunda quiescens, in Syr. autem lingua non potest prima esse nisi mobilis vocali clausa et secunda nonnisi quiescens quiescentia naturali vel accidentali; hæc autem clausa vocalis potest esse in utraque lingua vel A, vel I, vel U. At nomen ⁹ܚܡܠܐ, ex. gr., in utraque lingua habet eundem typum quod litterarum ac vocalium dispositionem atque harum vocalium speciem et qualitatem.

132 - In *flectendis* vocabulis præsertim nomini-

bus et verbis, quod est præcipuus grammatices scopus, typus non mutat formam, i. e. ordo quiescentiæ et mobilitatis perseverat, atque vocales longæ nullam subeunt mutationem; tandummodo vocales clausæ propter finalis litteræ novam motionem possunt sive situm mutare, sive elidi, sive aliam mutationem subire juxta regulas suo loco expositas.

133 - Alterum grammatices objectum est *Derivatio*, quæ est novorum typorum sive nominum, sive verborum formatio ex noto typo. Omnis derivationis fons in Semiticis linguis est verbum et quidem præteritum. Sed et non raro e nominibus, potissimum concretis, verba nova derivantur.

Hæc omnia in sequentibus libris plene patebunt ac clarescent.

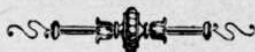
MONITUM

In posterum adhibebimus alphabetum Occidentalium eorumque systema, pro utraque dialecto, nempe Syriaca Occidentali atque Orientali quoties ab invicem non discrepant: in casu discrepantiæ in textu sequemur usum Occidentalium, et in notis referemus morem Orientalium.

LIBER III

DE NOMINE

CAPUT I

DE FORMIS NOMINIS IN GENERE ET IN SPECIE

134 - Nomen Syriace dicitur. Ante omnia sciendum nomina apud Syros non declinari pro casibus, i. e. non assumere in fine diversas terminationes pro diversis casibus quos possunt habere in constructione, secus ac res se habet in linguis Græca, Latina, Arabica (1) aliisque.

134^{II} - At, quod linguæ Syriacæ proprium est, omnia nomina in hac lingua, assumunt in fine litteram alaf præcedente zqafa, quod dicitur alaf *status emphatici*. Hoc alaf respondet *tanuino* Arabum cum fath^ha, quamquam illud significet sæpius determinationem, hoc indeterminationem. Etenim quemadmodum *tanuin* Arabum, ita et hoc alaf Syriacum abjicitur cum sua vocali a nomine quando construitur cum alio nomine per regimen

(1) Ridiculos admodum ac dixerim stultos se exhibent aliqui inter Europæos Orientalistas, nomen philologorum non merentes, qui asserunt nominum declinationem in lingua Arabica esse puram fictionem recentiorum poetarum, quia non exstat in linguis Hebraica et Aramaica. Ergo eodem jure potest dici declinationem nominum in lingua Latina esse fictionem quia non exstat in linguis Romanis! Qui scientias super factorum evidentiorum negationes aut dubitationes fundare vult, eas tandem funditus destruit.

vel quando flectitur. Unde vides cuncta nomina Syriaca sive masculina sive fœminina tum singularis, tum pluralis nominis, excepto ut plurimum plurali terminationis masculinæ (1), assumere hoc alaf, scilicet habere ultimam syllabam exeuntem in A juxta modum pronunciandi Orientalium, vel in O juxta rationem efferendi Occidentalium, ut **سَـجْدٍ** *servus*, **مَلِكَةٍ** *regina*, **مَوْلَى** *Domini*. Unde vides etiam omnes species nominum quæ apud Arabes suscipiunt *tanuin*, accipere apud Syr. hoc alaf emphaticum. Cum autem *tanuin* apud Arabes triplex sit, i. e. vel cum U vel cum A, vel cum I, Syri ex his tribus unum adoptarunt quod habet A, i. e. casus obliqui quemadmodum ex duobus terminationibus quas nomen dualis numeri et nomen pluralis sani habent in lingua Arabica, retinuerunt Syri terminationem casus obliqui quæ respondet *tanuino* A.

135 – Nominum omnium, antequam alaf emphaticum assumant, typi in lingua Arabica puri reperiuntur, sive ea taw feminini careant, sive illud habeant. Si hæc nomina cum illis typis Arabicis conferas, ea reperies, ratione assumpti alaf emphatici, aliquam modificationem subire, i. e. abjicere ultimam nominis vocalem si est brevis (conf. n. 106. 5), et tunc sæpe locum habent mutationes de quibus egimus lib. II, cap. 2.

135^{II} – Exstant tamen in Syriaca lingua diversa nomina quæ alaf emphaticum non assumunt. En præcipua. – I Inter nomina appellativa seu communia omnia nomina feminina quæ in jod^h exeunt præcedente

(1) Et hoc etiam plurale habebat antiquitus alaf emphaticum, dicebatur enim, ex. gr. **سَـجْدَةٍ**, **مَلِكَةٍ**, **مَوْلَى**; pro **سَـجْدٍ**, **مَلِكٍ**, **مَوْلَى**. Imo etiam hodie, i. e. in Syriasmō qui dicitur litteralis, sæpe nomen habens pluralis masculini terminationem clauditur per alaf emphaticum, ut **سَـجْدَةٍ**, **مَلِكَةٍ**.

pt^hah^ha, ex. gr. ܠܬܡ (1) *pactum*, ܥܡܬܝܒ error, ܥܡܬܝܒ (2) *aranea*. - II Alia paucissima nomina absque ratione apparenti, ex. gr. ܡܢܠܐ *craticula*, ܡܠܥܝܒܝܢ (3) *locusta alba*, ܫܡܢܐ *stamen*, ܡܢܐ *capparis*, quæ omnia feminina sunt; quibus adde ܦܠܡ et ܦܠܡܐ aliquis et aliqua (non nominati). - III Nonnulla nomina quæ ab origine ut adverbia posita sunt, v. g. ܡܢܠܐ *nudus*, ܡܢܠܐ *gratis*, ܡܢܠܐ *statim*, ܡܢܠܐ *vix*, etc. - IV Plurima nomina communia exotica, ut ܡܢܠܐ (4) *orbis terræ*, ܡܢܠܐ *Inferum*, ܡܢܠܐ (5) *organum*, ܡܢܠܐ (6) *testamentum*. - V Omnia nomina litterarum alphabeti (7), ex. gr. ܐܠܦ, ܒܝܬ, ܓܝܬ, etc. - VI Fere omnia nomina propria locorum, montium, fluminum, urbium, oppidorum, mensium, stellarum, etc. ex. gr. ܡܢܐ *Cardu* (mons quo stetit arca Noachi), ܡܢܐ *Euphrates*, ܡܢܐ *Tigris*, ܡܢܐ *Eden*, ܡܢܐ *Babylonia*, ܡܢܐ *Ninive*, ܡܢܐ *Damascus*, ܡܢܐ *Assyria*, ܡܢܐ *Judæa*, ܡܢܐ *Alcos^h* (patria Nahum prophetæ), ܡܢܐ *Octo-*

(1) Orientales ܡܢܐ cum zlama leni.

(2) Hujusmodi nomina respondent in arab. ling. nominibus femininis quæ in ܡܢܐ exiunt, ut ܡܢܐ ܐܠܦ; quæ cum tanuinum accipere non possint, propterea et Syriaca quæ illis similia sunt alaf emphaticum respuunt.

(3) Dalath habet pt^hah^ham apud Orientales.

(4) Taw habet zlamam duram.

(5) Orient. ܡܢܐ.

(6) Orient. ܡܢܐ.

(7) Hæc nomina antiquitus habebant alaf emphaticum, dicebatur enim ܡܢܐܐ, ܡܢܐܐܐ, ܡܢܐܐܐ, etc. ut testatur lingua Græca quæ hæc nomina a Syris accepit. Cur autem Syri postea hæc nomina per g^hamam quæ est ipsis familiaris, mutilaverint, eaque sic mutila i. e. alaf emphatico carentia, Hebræis tradiderunt, id nemo dicere potest.

ber vel November, ^١تَمَّهٖ Aprilis, ^١دالو Saturnus, etc.
 -VII Plurima nomina propria hominum (1), ex. gr.
^١بعل Bel, ^١نعمان Naaman, ^١هادد Hadhad, ^١نابو Nabu,
^١ماری Mari, ^١محابب Hhabibus. Sunt tamen multa cum
 alaf emphatico nomina propria Syriacæ originis virorum
 et mulierum, ex. gr. ^١بعل Baal, ^١أستار Astarte, ^١هجد,
^١محبيل, ^١محبيل, ^١محبيل.

136 - Si omnia et singula Syriaca nomina rite
 perpendas, videbis ea, uti nomina Arabica, sequi quas-
 dam determinatas formas, seu typos, a quibus minime
 recedunt. Primo nobis agendum est de numero littera-
 rum quibus nomina componi possunt, et postea dicemus
 de eorundem formis.

137 - Nomina quoad numerum litterarum qui-
 bus constant, dividuntur in *bilittera* post elisionem, *tri-*
littera, *quadrilittera* et *quinilittera*. Singularum harum
 classium nomina possunt esse vel talia simpliciter seu
nuda i. e. quæ litteris mere radicalibus constant, vel
aucta i. e. quæ habent præter radicales alias iis super-
 additas. Numerus litterarum radicalium nominis apud
 Syros, uti apud Arabes, imo apud omnes gentes, non
 potest esse major quinque. Manifestum porro debet esse
 nos per totum hunc tractatum inter litteras quæ compo-
 nunt quodvis nomen, non computare alaf emphaticum
 ex eo quod illud sit velut expeditio ultimæ radicalis.
 Advertendum autem nos hic agentes de formis seu

(1) Nomina propria Syrorum virorum et mulierum post Christianismi or-
 tum, pauca sunt Syriacæ originis; omnia cetera aut Hebraica, aut Græca, aut etiam
 Persica. In ethnicismo nomina Syrorum nobis nota sunt potissimum ex inscrip-
 tionibus lapideis Palmyræ, Haurani aliorumque locorum, ex quibus habemus, ex.
 gr. ^١كبره, ^١حنيفة, ^١دجنب, ^١صلا, ^١مسن, ^١طعيطه, ^١دجيبو.

typis nominum, Orientalium pronunciandi systema non Occidentalium considerare, quia illud aptius est ad determinandas declarandasque formas nominum (Cf. 40).

138—Nomina *bi'ittera* Syriaca sunt fere eadem ac quæ apud Arabes, scilicet: אָדָא (pater), אָבָא (filius), אָבָא (frater), אָבָא (sanguis), אָבָא (nomen), אָבָא (modus), אָבָא (uber), אָבָא (socer), אָבָא (manus), אָבָא (1) (centum), אָבָא (2) (sex), אָבָא (os), אָבָא (fundus). Quæ quidem nomina in hoc a ceteris differunt quod duabus tantum radicalibus constant, quorum posterior tantum habet motionem. Siquidem motiones quæ afficiunt initialia nominum sequentium: אָדָא, אָבָא, et אָבָא adscititiæ sunt, et euphoniæ causa appositæ, ex eo quod impossibili sit alaf et jod^h initialia in statu quiescentiæ efferri: proinde pt^hah^ha quam habet littera alaf in vocibus אָדָא et אָבָא, est *suffurata*, minime vero *plena* (n. 103). Item nomen אָבָא erat in origine אָבָא incipiens a jod^h quiescente prorsus ad typum אָבָא, sed euphoniæ causa, jod^h assumpsit zlamam, unde factum est אָבָא et deinceps zlama in h^hvas^{am} quæ homogenea est litteræ jod^h, mutata fuit, unde tandem אָבָא. Item אָבָא est pro

(1) Secundum alaf nominis אָבָא non est alaf status emphatici ut est in אָבָא et אָבָא, sed est signum feminini pro H Arabico et et Hebraico ut in אָבָא (causa).

(2) אָבָא est pro אָבָא cum duplicatione taw, hocque est pro אָבָא ut res se habet etiam in Arabico sermone. Duplicatio autem taw in אָבָא ex hoc apparet quod taw dure pronunciatur; secus enim leniter pronunciaretur juxta regulam.

فعل cum ف moto vocali brevi U seu ʿsāsʿa, quæ a recentioribus pronunciatur longa (59.5) ut faciunt cum (فعل, فعل). Nomen autem (فعل) consideratur ut sine alaf sicuti est Arabicum است, quod probatur ex composito (فعل) (fundamentum) quod est sine alaf. Inter nomina bilittera recensendum est ميم (unus) et ذم (duo).

Adverte, nomina quæ constant duabus dumtaxat litteris, quarum tamen vel prior habeat motionem plenam, vel posterior sit geminata, non esse bilittera, ut (ذم) (seculum), (فعل) (1) (forum), (فعل) (2) (caput), (فعل) (acetum).

139 - Inter nomina bilittera plura sunt quæ habent in fine adjectam literam taw quæ est signum feminini, eaque per hoc non cessant esse bilittera, ex. gr. (فعل) filia, (فعل) soror, (فعل) finis, (فعل) signum, (فعل) vel (فعل) pulmo, (فعل) mensuræ species, (فعل) facies, (فعل) centuria, (فعل) ancilla, (فعل) annus, (فعل) labium, (فعل) essentia, (فعل) patria, (فعل) ficus; quibus adde nomina abstracta derivata a verbis pe-jod^h vigentibus aut mortuis ut (فعل) cura, (فعل) conventus, (فعل) somnus, (فعل) ira, a (فعل) seu (فعل), (فعل), quorum tria ultima inusitata sunt. Hæc omnia nomina feminina unam radicalem litteram perdidērunt. Specialem attentionem merentur duo nomina feminina (فعل) propago et (فعل) dolus, quorum unumquodque unam

(1) Hic waw est signum motionis (◌◌), non vero est littera.

(2) Apud Orientales cum zlama dura (فعل)

tantum radicalem litteram conservat, quorumque etymologia incerta est.

140 — Nomina *trilittera nuda*, h. e. quæ mere tribus radicalibus constant, tres dumtaxat habent formas (forma apud Syros ⁹ܐܬܬܐ (1) *schema* dicitur vel ⁹ܬܬܐ *mensura*.) Hæ tres formæ in hoc inter se conveniunt quod mediam quiescentem habeant, et discrepant quoad primam radicalem, quæ in prima forma habet ⁹pt^hah^ham, ex. gr. ⁹ܡܕܢܐ (*sepulcrum*); in secunda forma habet ⁹zlamam lenem, ex. gr. ⁹ܠܬܐ (*sal*); in tertia habet ⁹ʿs^sâs^sam, ex. gr. ⁹ܡܠܟܐ (2) (*sanctum*). Totidem formas nomina *trilittera nuda geminata*, i. e. quæ constant duabus litteris, quarum tamen secunda geminatur (apud Orientales). Exemplum 1^æ formæ cum ⁹pt^hah^ha ad primam radicalem ⁹ܠܬܐ (*patruus*); exemplum 2^æ formæ cum ⁹zlama ad primam ⁹ܠܬܐ (*dens*); exemplum 3^æ formæ cum ⁹ʿs^sâs^sa ⁹ܠܬܐ (*dilectio*). Item dicendum de *trilitteris nudis concavis*, quæ scilicet constant duabus litteris consonantibus, quarum prior tamen habeat motionem productam quam sequitur mater lectionis vel expressa vel subintellecta, quæ quidem motio producta ad primam consonantem vel est ⁹zqafa, cum qua mater lectionis latet plerumque subintellecta, ut ⁹ܠܬܐ (*cor, animus*); vel ⁹h^hvas^sa cum qua copulatur aut ⁹jod^h, ut ⁹ܠܬܐ (*judicium*), aut ⁹alaf, ut ⁹ܠܬܐ (*festum*), aut mater lectionis latet subintellecta, ut ⁹ܠܬܐ (*caput*); vel motio producta est ⁹ʿs^sâs^sa conjuncta constanter cum waw, ex. gr.

(1) Apud Orientales cum ⁹zlama dura.

(2) Non computatur waw quia est signum motionis (ܐ).

رُوحًا (*spiritus*). Eadem trilittera nuda concava possunt habere pro media radicali waw vel jod^d præcedente p^hah^ha, i. e. diphthongus ut dicunt Europæi, ex. gr. رُجُلًا (*jejunium*), مِثْلًا (*mensura*). Tres quoque formas habent nomina trilittera nuda defectiva seu imperfecta lamadh quæ scilicet pro tertia radicali aut waw, ut رُفَعًا (*serenum*), مَرَبًا (*adspectus*), aut jod^h habent, ut رُجُلًا (*dorcas*), مَرَبًا (*captivitas*), رُفَعًا (*catulus*). Huic classi trilitterorum subjungi possunt trilittera nuda hamzata, ut مَرَبًا (*cucurbita*), مَرَبًا (*plerilanium*), مَرَبًا (*multitudo*).

141 – Trilittera nuda Syriaca ob causas quas præcedenter exposuimus (n. 102 et 104), nequeunt alias præter has tres habere formas, nimirum, ex eo quod Syrii suppressere soleant vocales breves, fit ut apud ipsos non habeant locum formæ trilitterorum Arabicæ quæ utramque radicalem, h. e. primam et secundam mobilem præseferant, nempe formæ sequentes فَعْل, فَعْل, فَعْل, فَعْل, فَعْل, et فَعْل; sed tres prædictæ formæ Syriacæ complectuntur cunctas decem formas Arabicas. Porro notandum est non deesse in Syriaca lingua indicium quod virtualiter, ut ajunt, existant in ea formæ trilitteræ habentes duas primas radicales mobiles, nempe cum tertia radicalis est una ex litteris ح, ط, ق, tunc enim, si forma nominis Arabici respondentis, hujusmodi nomini Syriaco habeat secundam radicalem mobilem, tertia illa radicalis nominis Syriaci fit lenis per رُفَعًا ex. gr. رُفَعًا (*grando*), رُفَعًا (*aurum*), quod argumentum evidens est litteram quæ præcedit illam tertiam fuisse

mobilem, secus enim tertia illa radicalis debuisset esse dura per ⁹ܡܡܡܐ, quod proprium est litteræ mobili post quiescentem.

142 - Eædem tres formæ Syriacæ nominum trilitterorum nudorum comprehendunt etiam nomina trilittera nuda *aucta* a fine cum littera taw formativa fœmini. Exempla formæ habentis ⁹ܡܬܐܗܒܐܡ ad primam radicalem, ex nominibus sanis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*hasta*); ex geminatis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*hortus*); ex concavis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*delictum*) ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*vetula*), ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*cerva*); ex imperfectis in lamadh ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*gaudium*). Exempla formæ habentis ⁹ܡܬܐܡ ad primam, ex sanis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*sapientia*); ex geminatis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (1) (*causa*); ex concavis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*cætus*); ex imperfectis in lamadh ⁹ܡܢܕܐܒܐ (pro originali ⁹ܡܢܕܐܒܐ cum jodh quiescenti) (*latus*), ⁹ܡܢܕܐܒܐ (pro originali ⁹ܡܢܕܐܒܐ) (*negotium, res*). Exemplum tertiæ formæ habentis ⁹ܡܬܐܡܐܡ ad primam, ex sanis ut ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*osculum*); ex geminatis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*amphora*); ex concavis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*imago*). Idem teneto de nominibus trilitteris hamzatis ⁹ܡܢܕܐܒܐ (*interrogatio*).

143 - Sciendum est in nominibus trilitteris nudis assumentibus litteram taw servilem, sæpenu-mero elidi unam ex radicalibus ut supra (n. 139) vidi-mus. Interdum hujusmodi nomina derivata a radicibus diversis, nempe *geminata, concava et elisa* posse videri

(1) Hic geminatio tollitur, ne producat vocalem brevem, quam non fert lingua Syriaca (n. 102).

unius ejusdemque speciei, cum tamen res non ita se habeat. Sic v. g. **كَلْبٌ** (*sponsa*) ortum est a **كَلَبٌ** et proinde est geminatum; **رَأْسٌ** (*caput*) est concavum; **بَنِيَّةٌ** (*filia*) in quo elisa fuit una ex radicalibus. Ad dignoscendam radicem plurimum juvat hæc nomina cum typis Arabicis respondentibus conferre.

144 – Præterea nomina trilittera nuda in assumendo taw feminini, subeunt quandoque modificationem quamdam, inde acquirunt novas formas præter tres supra expositas: scilicet vel transfertur motio a prima radicali ad secundam v. g. **سَجْنَةٌ** (*socia*), **لَاسَةٌ** (*latus*), vel retinetur motio ad primam radicalem, sed adjicitur etiam secundæ, euphoniæ causa, aliqua motio, v. g. **قَسَبٌ** (1) (*sacrificium*), **مَدَامَةٌ** (1) (*lacrima*) vel servatur motio ad primam, sed insuper tertiæ radicali, quando nempe est littera infirma, additur motio ipsi affinis, v. g. **مَبْهَاجٌ** (*gaudium*).

145 – Hactenus de principalioribus formis trilitterorum nudorum. Trilittera autem *aucta* sunt ea quæ radicalibus habent unam vel plures litteras additas. Quæ additio tribus modis fit, nimirum vel per duplicationem unius ex radicalibus, vel per productionem motionis unius earum, vel denique per additionem unius vel plurium litterarum exterarum ad radicales nominis.

146 – Augetur ergo nomen per productionem motionis unius ex radicalibus, nempe unam ex vocalibus longis h. e. vel *zqafam*, vel *h^hvas^{am}*, vel *ʿs^sas^{am}*; augetur vero per duplicationem radicalis nempe geminando unam ex radicalibus post vocales *pthah^{am}*,

(1) Orientales tamen movent secundam radicalem per *mhagjanam*.

rvas^aam vel rwah^ham : inde oriuntur formæ nominum auctorum quæ differunt a formis *nudorum*, quorum præcipuæ quæ scilicet per productionem vocalis vel per geminationem formantur sunt sequentes :

I - فَعَلْ Addito in fine alaf emphatico, tollitur geminatio una cum ptah^ha secundæ radicalis (v. n. 102), v. g. ^هفَعْلًا (*clipeus*), ^تفَعْلًا (*talentum*), quæ in origine erant ^هفَعْلٌ et ^تفَعْلٌ; adde ^افَعْلٌ *agnus*, ^رفَعْلٌ *collum*, quæ similiter habent mediam litteram virtualiter geminatam. Hujusmodi forma assumendo taw feminini requirit pristinam geminationem secundæ cum ptah^ha ei adnexa, v. g. ^افَعْلًا (*epistola*), ^افَعْلًا (1) (*catena*).

II - فَعِلْ Cum geminatione lamad^h post ptah^ham vel zlamam ad cain, suppressa tamen notione primæ radicalis juxta dicta (n. 102), ex. gr. ^افَعِلًا (*tympalum*), ^افَعِلًا (*milium*), ^افَعِلًا (*idolorum sanum*), ^افَعِلًا (*tripos*), ^افَعِلًا (*bacca*).

In hujus formæ nominibus habentibus in fine taw fœminini, tollitur geminatio (n. 102), ex. gr. ^افَعِلًا (*platea*) cujus originale est ^افَعِلًا.

III - فَاعِلْ In qua quiescit secunda radicalis, quando nomen assumit alaf emphaticum. Ex. gr. ^افَاعِلًا (*annulus*), ^افَاعِلًا (*sacerdos*), ^افَاعِلًا (*mundus*). Attamen euphoniæ causa reapparet motio secundæ radicalis in nominibus hujus formæ cum assumunt taw feminini, ex. gr. ^افَاعِلًا (*monumentum*), ^افَاعِلًا (*os dorsi*).

(1) Occidentales efferunt s^hin cum h^hvas^aa.

IV - **فَعَالٌ** Cujus prima semper apud Syros quiescit. Exempla: **حَيْبٌ** (*cuspis hastæ*), **سَكِينٌ** (*pax*), **رَبِيبٌ** (*montis radix*), **حَيْبٌ** (*usus, mos*); nisi prima radicalis sit alaf vel jod^h, tunc assumit motionem (Conf. n. 104), ut **أَعْبِيٌّ** (*cervical*), **أَيَّامٌ** (*dies*). Interdum alaf initiale otiatur in pronuntiatione tantum, ex. gr. **أَنَامٌ** (*homines*). Exempla hujus formæ cum taw fœminini: **مَكْنِيٌّ** (*ima pars rei*), **حَنْوِيٌّ** (*supellectile domus*), **فَكْلِيٌّ** (*mensura*).

V - **فَعِيلٌ** In qua abjicitur vocalis primæ radicalis, (n. 102), ex. gr. **مَهْبِلٌ** (*occisus*), **خَيْبِيٌّ** (*exosus*); in nominibus tamen quæ habent pro primâ radicali alaf vel jod^h, vocalis primæ apparet, ex. gr. **أَجِيلٌ** (*tristis*), **مَكْبِيٌّ** (*natus*). Conf. n. 104. Exemplum ejusdem formæ cum taw fœminini: **فَنَمِيٌّ** (*patina*).

VI - **فُعُولٌ** In qua eliditur vocalis primæ radicalis (n. 102). Ex. gr. **أَكْوَلٌ** (*parvus*), **أَكْمُولٌ** (*frumentum*). Exemplum cum taw fœminini: **سَكْمُولٌ** (*granum perforatum*).

VII - **فُعَالٌ** Exempla **أَرَاتْرٌ** (*aratrum*), **فَكْلَسٌ** (*nauta*), **أَيْتَارٌ** (*cithara*), **سَكْلَسٌ** (*sinistrum*), **كَمْجَا** (*perquisitio*), **مَوْجَا** (*missa*).

VIII - **فَعِيلٌ** Exempla **سَقِيلٌ** (*culter*), **مَقِيلٌ** (*sanctus*).

IX - **فَعُلٌ** Exempla **فَقُولٌ** (*pullus*), **سَقُولٌ** (*malum*).

X - *فِعُول* Exempla *أَخُو* (*apis*).

XI - *فَاعَال* Exempla *سَهْلَا* (*satanas*), *فُجَلَا* (*filamenta palmæ*).

XII - *فَاعُول* Exempla *صُفْهَلَا* (*profluvium*), *مُفْهَلَا* (*obolus*).

XIII - *فَاعِيل* Exempla *مُتَمَمِلَا* (*eunuchus*), *قُتَمَمِلَا* (*jugum textoris*).

XIV - *فِعْمَال* Exempla *قُومِنَا* (*denarius*), *مُفِيدَا* (*cithara*).

XV - *فِعُول* Exempla *حَمِجَهْدَا* (*tuba*).

XVI - *فَوَعِيل* Exempla *كُحَرَمَمِلَا* (*cucumis*).

Singulis istis formis respondent totidem formæ femininæ desinentes in *taw*.

147- Alio modo augentur nomina trilittera nuda nempe addendo radicalibus unam vel plures ex litteris servilibus, quæ sunt : *א, ס, ע, פ, מ, נ, ל, ו*. Aliquando coincidunt in uno nomine aucto ambo modi explicati incrementi, v. g. *טַמְחֵלָא* (*tempestas maris*) in quo mim additum fuit juxta istum secundum modum, et waw juxta primum. Fit incrementum quoque per repetitionem unius ex radicalibus, v. g. *פְּנִינָהּ* (*buccella*), *רָדִיּוּ* (*radius*). Mediantibus igitur istis litteris incrementi quarum una vel plures radicalibus superadduntur, ortum ducunt novæ formæ, quæ constant litteris quarum numerus variat a quinque usque ad decem, partim radicalibus partim superadditis.

148- Nomina autem quadrilittera, vel quinilittera pleraque ad formas trilitterorum auctorum reducuntur, quin imo pleraque quadrilittera nuda a trilitteris nudis

(f) Facile patet Barhebraeorum hoc modo violasse principia grammaticalla ling. Semit. et cum eis Syr. communia: nemo enim ex omnibus qui naturam linguarum Semit. omnino non ignorant, non videt clare, v. g. اِسْمٌ non esse ejusdem formæ ac هَجْرٌ, nec حَاجِلٌ ac حُجْلٌ, nec ضَعَمٌ (اَضْعَمٌ) ac كُنْجَةٌ, nec مَدْنَسٌ ac مَنَصَلٌ.

CAPUT II

DE GENERE NOMINIS

149 - Nomen apud Syros est vel masculinum vel femininum. Feminini signum est littera servilis nomini suffixa seu adhærens in fine; sive taw, ex. gr. **ܡܢܝܐ** *pagus*, **ܡܕܢܐ** *oratio* (ad Deum), **ܡܬܢܐ** *puella*; sive jod^h quiescens post p^hah^ham, respondens TΩ alaf Arabum ut in **ܡܕܢܐ** *دنیا*, طغوى, ذكرى; id tamen non habet locum in Syriaca lingua nisi in paucissimis nominibus, quorum hæc sunt præcipua: **ܡܬܢܐ** *error*, **ܡܬܢܐ** *aranea*, **ܡܬܢܐ** *occultum*, **ܡܬܢܐ** (1) *pactum*, **ܡܬܢܐ** (2) *aloe*. Littera hæc servilis taw vel jod^h quæ femininum significat, debet esse non radicalis, nam radicalis non efficit nomen femininum, ex. gr. **ܡܬܢܐ** *domus*, **ܡܬܢܐ** *echo*, **ܡܬܢܐ** *ornatus*, **ܡܬܢܐ** (3) *tremor*, **ܡܬܢܐ** *sudor*, **ܡܬܢܐ** *rubigo*, **ܡܬܢܐ** *fovea*, item **ܡܬܢܐ** *abjectus*, quæ omnia masculina sunt. Aliquando in Syriaca lingua nomen masculinum assumit taw in fine non ut signum fœminini sed ad emphasin seu vehementiam significandam, ut **ܡܬܢܐ** *familiaris*, **ܡܬܢܐ** *cognatus hæres*. Multa tamen nomina nullum signum habentia feminina sunt. Hujusmodi sunt - I Omnia nomina litterarum alphabeti, ut **ܡܬܢܐ** *alfa* **ܡܬܢܐ** *bet^h*, etc. - II Omnia nomina

(1) Orientales **ܡܬܢܐ** cum zlama.(2) Orientales **ܡܬܢܐ** cum zlama.(3) Apud Orientales zlama fortis pro h^hvas^a; minus recte, nam in dialecto Chaldaica dicitur **ܡܬܢܐ** cum i; aliunde non apparet ratio probabilis zlamæ fortis in nomine hujusmodi formæ.

urbium et regionum, ut ^{اِدِيسَا} Edessa, ^{سِيُون} Sion, ^{اَسْصِيْرِيَا} Assyria, ^{بَابِلُونِيَا} Babylonia, ^{سُورِيَا} Syria. — III Quædam nomina communia, quæ hic ordine alphabetico digesta exhibemus, quibus addimus nomina quæ in jod^h de quo supra, terminantur, ad memoriæ adju-
mentum.

^{اَلْجَنَابُ} lagena, hydria	^{اَلْهَلَابُ} pallium
^{اَلْاُورُ} auris	^{اَلْاَهْقِيَا} (1) sponsia
^{اَلْاَرَانَا} rana	^{اَلْاَهْقِيَا} (2) cohors
^{اَلْاَوِيَا} via	^{اَلْاَسْتَرَا} stater
^{اَلْمَانُ} manus	^{اَلْاَوْدِيَا} (3) indigestio stomachi
^{اَلْمِنَا} olla	^{اَلْاَلْبَا} lepus
^{اَلْاُيْبِيَا} vipera	^{اَلْاَرَا} terra
^{اَلْاَهْقِيَا} porticus	^{اَلْاَحْمَا} testiculus
^{اَلْاَكَا} costa	^{اَلْاَحْمَا} (4) profunditas
^{اَلْاَوِيَا} navis	^{اَلْاَسِيَا} asina
^{اَلْاَوِيَا} tapetum	^{اَلْاَوِيَا} (5) puteus
^{اَلْاَوِيَا} oblatio	^{اَلْاَوِيَا} genu
^{اَلْاَوِيَا} hyæna	^{اَلْاَوِيَا} quadrupes

(1) Cum gamal geminata.

(2) Cum zlama dura ad pe.

(3) Nonnulli Occidentalium movent taw per zqafam quod correctius videtur, nam nomen est Græcum ΦΘΟΡΑ quod habet O post Θ; et cum fœmininum sit, ideo Syriacum est etiam fœmininum.

(4) Taw hic est littera radicalis.

(5) Cum zlama forti et sine alaf.

ܕܡܐ culex	ܐܠܐ velum
ܕܡܢܐ boum grex	ܐܡܐ uter
ܕܡܢܐ (1) Gehenna	ܣܚܕܠܐ nomen plantæ
ܕܡܢܐ aranea	ܣܚܕܠܐ ciconia
ܕܡܢܐ chorus	ܣܚܕܠܐ mandibula
ܕܡܢܐ angulus	ܣܚܕܠܐ digitus minimus
ܕܡܢܐ conceptaculum	ܣܚܕܠܐ ager
ܕܡܢܐ saccus	ܣܚܕܠܐ error
ܕܡܢܐ carrus	ܣܚܕܠܐ occultatio
ܕܡܢܐ auster	ܣܚܕܠܐ pretium
ܕܡܢܐ (2) apis	ܣܚܕܠܐ volatilia
ܕܡܢܐ ursa , musca	ܣܚܕܠܐ unguis
ܕܡܢܐ cauda	ܣܚܕܠܐ columba
ܕܡܢܐ milvus	ܣܚܕܠܐ dextera
ܕܡܢܐ latus	ܣܚܕܠܐ hylax
ܕܡܢܐ substantia	ܣܚܕܠܐ arca
ܕܡܢܐ elementum	ܣܚܕܠܐ lapis
ܕܡܢܐ abyssus	ܣܚܕܠܐ jecur

(1) Cum zlama forti ad Gamal.

(2) Cum rwah^ha.

نُوحِدُ	nycticorax	سَلْ	sal
تُونِيَا	tunica	نُومْمُ	nummus
سَلَا	pleiades stellæ	فُؤْنُ	fons, scaturigo aqua-
فُؤْنُ	talentum		rum
فُؤْلَا	ala	نُؤْرَا	ignis
سُؤْرُثِيُو	struthio ca-	نُؤْمَا	anima
	melorum genus	نُؤْمَا	ovis
فُؤْلَا	manus	مُؤْسَا	mensura
شُرْطَا	charta	سُؤْمَنُ	stamen
فُؤْمَا	venter	مُؤْمَلَا	cultrum
فُؤْرَا	humerus	مُؤْمَلَا	clypeus
لُؤْمَا (1)	legio	مُؤْمَلَا	coturnix
تَابُلَا	tabula	سُؤْمَلَا	sinistra
لَاغِنَا	lagena	مُؤْمَلَا (2)	gladius
فَالْ	falx	سُؤْمَلَا (3)	epistola
وُؤْمَلَا	onus	كُؤْمَلَا	crinis tortus
وُؤْمَلَا	vacca	كُؤْمَلَا	atomus

(1) Cum *rwah*^h et *zlama* forti ad secundum *semcat*^h.(2) Cum *ف* leni.(3) Frequenter *سُؤْمَلَا* in codicibus Syrorum Orientalium generis masc. occurrit.

ܥܝܢܐ oculus, fons aquarum	ܡܫܬܪܐ pharetra
ܥܡܕܐ femoris superior ex-	ܡܚܬܐ pediculus
tremitas	ܡܠܟܝܬܐ locusta alba alis
ܟܠܝܠܐ ventus vehemens	ܡܫܬܪܐ destituta
ܟܠܡܐ (1) aloes	ܡܫܬܪܐ urceus
ܟܠܐ pecus	ܡܫܬܪܐ capparis
ܟܠܐ nubes	ܡܫܬܪܐ cornu, tuba
ܟܠܐ juba equi	ܡܫܬܪܐ navis parva
ܟܠܐ germen	ܡܫܬܪܐ harpago
ܟܠܐ calx pedis	ܡܫܬܪܐ pes
ܟܠܐ solium	ܡܫܬܪܐ hasta
ܟܠܐ nebula	ܡܫܬܪܐ malva
ܟܠܐ aratrum	ܡܫܬܪܐ (2) spuma
ܟܠܐ tympanum	ܡܫܬܪܐ mola
ܟܠܐ sors	ܡܫܬܪܐ equorum multitudo
ܟܠܐ idolorum fanum	ܡܫܬܪܐ grex, armentum
ܟܠܐ epistola	ܡܫܬܪܐ rubigo
ܟܠܐ passer	ܡܫܬܪܐ sudarium
ܟܠܐ olla ferrea	ܡܫܬܪܐ grex suum
ܟܠܐ herinaceus	ܡܫܬܪܐ inferum

(1) Orientales ܟܠܡܐ cum zlama.

(2) Taw consideratur ut radicale.

𐤌𐤊𐤍𐤏 cadaver

𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 vermis

𐤌𐤊𐤍𐤏 dens

𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 auster

𐤌𐤊𐤍𐤏 umbilicus

𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 pactum

𐤌𐤊𐤍𐤏 mundus, orbis terræ

—

150 – Insuper feminina sunt omnia nomina originis Græcæ, quæ habent terminationem in alaf præcedente pt^hah^ha, vel alaf aut jod^h præcedente hvas^a (h. e. zlama dura apud Syros Orientales), ex. gr. 𐤌𐤊𐤍𐤏 (1) (*pulpitum*), 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 (1) (*essentia*), 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 (2) (*fædus*), 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 (3) (*necessitas*); item nomina quæ terminantur in 𐤌𐤊𐤍𐤏, ex. gr. 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 (sententia), 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 (basis). Nonnunquam nun est pro semcath^h, ut 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 (*Syren*). Notandum nomen 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 (*ira*) femininum esse quamvis videatur ipsius taw radicale esse, cum reapse originem habeat a 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 vel 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 inusitato (quod tamen exstat in dialecto Babylonica dicta Chaldaica), quemadmodum 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 est a 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏. Taw igitur in 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 est signum feminini. Deinceps Syri considerarunt taw in 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 ut radicale, et inde formarunt verbum 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 et cetera derivata. Item in nomine 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 (*arcus*), taw est signum feminini quanquam videatur esse radicale. Est enim pro 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏, cujus diphthongus soluta est in rwâh^ham et inde nomen evasit 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏 cujus rwah^ha postea muta-

(1) Mim habet zqafam.

(2) 𐤏𐤌𐤊𐤍𐤏.

(3) Qof habet zlamam duram.

ta est in zlamam lenem vel forsitan principio in zlamam duram et deinceps in zlamam lenem.

151 — Exstant nomina communia scilicet quæ possunt vel ut masculina, vel ut feminina adhiberi; quorum hæc sunt præcipua:

ܐܪܐ aer	ܕܝܫܐ piscis
ܐܠܐ cervus	ܠܘܢܐ luna
ܐܦܬܐ palatium	ܬܝܢܐ tineæ
ܐܡܢܐ sygrapha	ܡܠܟܐ onager
ܕܠܐ camelus	ܦܠܐܢܟܐ phalanx
ܕܡܝܪܐ sudor	ܕܝܕܐ (1) digitus
ܕܡܢܐ (1) monasterium	ܕܡܢܐ exemplar
ܕܡܢܐ (2) donum	ܡܢܐܬܐ lucerna
ܡܢܐ asinus	ܡܢܐܬܐ spiritus
ܡܢܐܬܐ (1) lancea, bellum	ܡܢܐܬܐ firmamentum (cœli)
ܡܢܐܬܐ tomus, epistola	ܡܢܐܬܐ tremor
ܡܢܐܬܐ agmen, turba	ܡܢܐܬܐ semita
ܡܢܐܬܐ (1) essentia	ܡܢܐܬܐ cœlum
ܡܢܐܬܐ lampas	ܡܢܐܬܐ sol
ܡܢܐܬܐ lutum	ܡܢܐܬܐ ossum mortui
ܡܢܐܬܐ (1) Oriens	ܡܢܐܬܐ palpebra
ܡܢܐܬܐ (1) Occidens	ܡܢܐܬܐ vagina

(1) Hoc nomen regulariter est femininum.

(2) Orientales p^hah^ham pro zqafa.

Notandum vocabulum **عَدَا** (verbum) si dicatur de 2^a persona Sanctissimæ Trinitatis esse masculinum, secus femininum esse. Item vocabulum **مِصْر** cum terminatione in jod^h præmissa h^hvas^a esse fem. sing., cum terminatione vero in alaf prævia zlama et præfixo signo *siame*, esse mascul. plural. Porro in usu prævalet quoad omnia hæc ambigua nomina genus masculinum feminino, h. e. regulariter et generaliter adhibentur tanquam masculina, raro autem et per exceptionem usurpantur uti feminina.

CAPUT III

DE DUALI ET PLURALI

152 - Dualis qui in primitiva lingua Semitica (1) certe existebat, quemque Arabes servarunt, a Syrorum lingua excidit(2), si excipias perpauca nomina quæ vere dualia sunt et habent desinentiam dualis *nasbati* Arabum, h. e. desinunt in jod^h et nun præcedente zlama dura (م), quæque sunt hæc: **لَاؤِم** (*duo*), **لَاؤِم** (*duæ*), **لَاؤِم** (*ducenti*), **مِصْر** (*Ægyptus*). Præter hæc nomina, dualis ordinarie per pluralem præmisso numerali **لَاؤِم** (*duo*) masculino generi, et **لَاؤِم** (*duæ*) fœminino, exprimitur, ex. gr. **لَاؤِم** (*duo viri*), **لَاؤِم**

(1) Mirum est, novos philologos quorum maximum programma est omnia vetusta negare vel saltem de iis dubitare, negare linguam Semiticam archetypum habuisse dualem, cum tamen de linguis Indo-Europæis id denegare non audeant quamquam in paucis linguis illius familiæ existat dualis.

(2) Dualis in nulla dialecto Aramaica regularis existit nisi in Chaldaismo, ut dicitur, biblico; ejusque forma est ut terminetur nomen littera nun præcedente zlama dura.

(*duæ mulieres*). Hebræi autem dualem in nominibus non vero in verbis retinuerunt, etsi raro extra casum exprimendi membra animalis gemella eum adhibeant. Videtur nihilominus dualis in usu extitisse apud Syros tempore quo elaborata fuit versio S. Scripturæ Syriaca dicta *simplex* (ܦܡܝܬܐ). Testis est locus IV Reg. caput VII. v. 1, ubi sermo est de uno modio, deinde de duobus modiis per hæc verba: ܡܠܐܝܡ ܫܬܬܝܢ ܕܡܕܝܬܐ «et duo modii hordei statere uno»; sed videtur amanuenses lapsu temporis pro ܡܠܐܝܡ cum zlama perperam legisse ܡܠܐܝܡ cum h^hvas^a, uti habetur hodie.

153 – Pluralis designatur orthographice per duo puncta quæ a Syris *siame* (ܡܡܩܐ) dicuntur, de quo supra. Formatur autem nomen plurale a singulari ad alterutrum typum pluralis; quorum prior est proprius masculini generis et habet terminationem in alaf præcedente zlama, ex. gr. ܩܦܠܐ (caput), plur. ܩܦܠܐܐ (capita). Posterior est proprius generis feminini, et desinit in taw, quam præcedit A longum quæ quidem forma respondet formæ Arabicæ plur. feminini dicti sani ut in ܡܢܐܬ, hac tamen differentia quod Syri loco alaf Arabici substituant zqafam, quam quidem Hebræi et Syri Occidentales veluti O efferunt dicendo v. g. ܡܢܐܬܐ (filia) bnoth, non bnat^h.

154ⁱ – Igitur a nominibus desinentibus in alaf non præcedente littera taw feminini, sive sint masculina, sive feminina, formatur pluralis regulariter per conversionem zqafæ, quæ præcedit alaf, in rvâs^aam. Ex. gr. ܕܠܝܒܪܐ (liber), pl. ܕܠܝܒܪܐܐ (libri); ܡܢܐܬܐ (oculus), pl. ܡܢܐܬܐܐ.

(oculi) (1). A nominibus vero femininis desinentibus in *taw* quam sequitur *alaf*, formatur pluralis regulariter movendo tantum litteram quæ præcedit *taw* per *zqafam*, ceteris intactis relictis, ex. gr. ܡܚܬܐ (*vetula*), ܡܚܬܐ (*vetulæ*).

154^{II} – Sunt tamen nomina quæ in lingua Syriaca non formant numerum pluralem, suntque: – I° Omnia nomina propria masculina et feminina. – II° Omnia nomina quæ *alaf* emphaticum non possunt habere, ut ܕܝܡܐ orbis terræ, ܕܝܡܐ inferum, ܕܝܡܐ absconditum. Excipe Græca, de quibus postea, et nonnulla litterarum alphabeticarum nomina quæ juxta regulam per *zlamam*

(1) Ita formatur pluralis nominum *taw* feminini carentium in dialectis Assyriæ et Tur-Abdin. In dialectis autem Chaldaica, Mandaitica, Malulana et Samaritana, hæc nomina pluralia fiunt affigendo nomini singulari *jod^h* duplicatam, motum per *zqafam* præcedente *pt^hah^h*, ex. gr. ܕܝܡܐ, ܕܝܡܐ. Attamen in dialecto Chaldaica, non raro horum nominum pluralis formatur ut in lingua litterali, sed pro *alaf* scribitur *jod^h*, ܕܝܡܐ, ܕܝܡܐ, pro ܕܝܡܐ, ܕܝܡܐ. In Matlula autem duplicatio omittitur, et *pt^hah^h* convertitur in *zqafam*, pronunciant enim ex. gr. ܕܝܡܐ, ܕܝܡܐ, aut per truncationem ܕܝܡܐ, ܕܝܡܐ cum productione duplici quæ arabice dicitur *مَدَّ الْمَدَّ*, quod idem est ac accentus Italarum, ex. gr. in *bontà*, *andò*.

Huc referendum nomen Matlulanum *khuppo spinæ* non *spina*, quod Syriologus R. Duval in *Journal Asiatique* (an. 1879, n. 3) putavit nomen singulare esse et inde perperam concludit nomina in illa dialecto in singulari exire vel in *a* vel in *o*. Nomen *khuppo* vel *khuppoja* ܚܘܦܐ est purum Syriacum ܚܘܦܐ in quo *caf* pronunciatur cum *ruccak^h* et *b* ut *p* juxta morem illius gentis (v. quæ diximus de hac dialecto in Prolegomenis cap. II).

pluralem formant, ut ^{ܡܚܘܠܐ} , ^{ܡܚܘܠܐ} . — III° Nomina abstracta quæ rationem pluralis non possunt habere, ex. gr. ^{ܡܚܘܠܐ} *silentium*, ^{ܡܚܘܠܐ} *risus*, ^{ܡܚܘܠܐ} *paupertas*. — IV° Alia nomina appellativa masculina vel feminina, de quibus postea.

155 — Nomina autem Syriaca in formatione pluralis sæpe aliquam mutationem patiuntur, et primo quidem nomina *taw* feminini non habentia. Quapropter hic pro pluralis numeri formatione a nominibus *taw* fem. carentibus, sequentes præcipuos canones tradimus:

I° — Quodvis nomen non habens *taw* feminini (et sic in reliquis sequentibus canonibus) trilitterum *nudum* terminatum in *jod*^h ante *alaf* emphaticum et habens ad primam^m radicalem vocalem *ptah^ham*, et secundam quiescentem, fit plurale per solam transpositionem *ptah^ha* - *h^hæ* a prima ad mediam litteram, ex. gr. ^{ܡܚܘܠܐ} (*hædus*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*electus*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*purus*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*venustus*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ} cum *ptah^ha* ad *alaf*, et sic ^{ܡܚܘܠܐ} (*augustus*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}. Excipiuntur tamen sequentia nomina: ^{ܡܚܘܠܐ} (*concors*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*leo*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*puer*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*fragmentum*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*pectus*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ} et ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*frigus*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*canna*) pl. ^{ܡܚܘܠܐ} et ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*acus grossior*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}; ^{ܡܚܘܠܐ} (*mola*), pl. ^{ܡܚܘܠܐ}. Nomen ^{ܡܚܘܠܐ} quando accipitur tanquam substantivum significans *area* format pluralem ^{ܡܚܘܠܐ}; quando vero accipitur ut adjectivum significans *brevis* format pluralem ^{ܡܚܘܠܐ}.

II° - Quando nomen trillitterum desinens in **u**, habet ad litteram initialem **zqafam** et secundam quiescentem, in plurali hæc secunda quiescens adsciscit **pt^hah^ham** et aliquando finale **jod^h** insuper mutatur in **lō**. Ex. gr. **اُمّ** (*medicus*), pl. **اُمّه**; **رَوّ** (*rivulus*), pl. **رَوّه**; **عُرّ** (*errans*), pl. **عُرّه**; **حُمّ** (*dignus*), pl. **حُمّه**; **صُنّ** (*dominus*), pl. **صُنّه** et **صُنّه**; **قُنّ** (*pastor*), pl. **قُنّه** et **قُنّه**; **حُمّ** (*pincerna*), pl. **حُمّه**.

III° - Quodvis nomen trillitterum desinens in **jod^h** et habens ad primam litteram **ʿsʿasʿam** et litteram mediam quiescentem, assumit in plur. **pt^hah^ham** ad litteram mediam quiescentem, et desinentiæ in **jod^h** substituitur terminatio in **lō**. Ex. gr. **اَوّ** cum **rwah^ha** (*stabulum*), pl. **اَوّه** (1); **ههه** (*equus*), pl. **ههّه** (1); **جَوْه** (*grus*), pl. **جَوْه** (1); **حَجّ** (*canalis*), pl. **حَجّه** (1); quibus adde quadrallitterum **هههه** (*sedes*), pl. **ههّه** (1). Excipe **ههه** (*angulus*), **ههه** (1) (pro angulo oculi: secus pluralis est **هههه**, semper cum **rwah^ha**); **ههه** (*catulus*), pl. **ههّه**; **ههه** (*tenebræ atræ*), pl. **ههّه**; **ههه** (*genus storeæ*), pl. **ههّه** (1) et **ههّه**; **ههه** (*mensura quædam aridorum*), pl. **ههّه** et **ههّه** (1).

IV° - Quodvis participium activum quadrillitterum ortum ex verbis imperfectis in **lamad^h**, h. e. quodvis adjectivum habens initio præformativam litteram **ʾ** et terminatum in **jod^h** fit plurale per simplicem adjectionem

(1) Ante **waw** Orientales **zqafam** efferunt.

pt^hah^hæ ad litteram quæ præcedit jod^h finale. Ex. gr. ^{ܐܬܬܐܠܐ} (*abjectus*), pl. ^{ܐܬܬܐܠܐܝܐ}; ^{ܬܬܐܠܐ} (*elevatus*), pl. ^{ܬܬܐܠܐܝܐ}; ^{ܬܬܐܠܐ} (*perfectus*), pl. ^{ܬܬܐܠܐܝܐ} (1). Excipe ^{ܬܬܐܠܐ} pro originali ^{ܬܬܐܠܐ}, Arab. ^{مَشَاة} (*locus cucumeres proferens*), pl. ^{ܬܬܐܠܐܝܐ}; ^{ܬܬܐܠܐܝܐ} (*ventilabrum*) ^{ܬܬܐܠܐܝܐ}: nihilominus hæc duo vocabula quæ exceptionem patiuntur non possunt dici proprie anomala, quia non sunt adjectiva sed mere substantiva.

156 - V° - Plura nomina taw fem. non habentia recedunt a traditis canonibus in formatione pluralis, quorum potiora sunt sequentia:

^{ܐܐܪܐ} aer	^{ܐܐܪܐ} et ^{ܐܐܪܐ} mille
^{ܐܕܐ} fructus (2)	^{ܐܕܐ} mater
^{ܐܕܐ} pater naturalis	^{ܐܕܐ} ancilla
^{ܐܕܐ} pater major seu avus	^{ܐܕܐ} cubitum
^{ܐܕܐ}	^{ܐܕܐ} stadium
^{ܐܕܐ} via	^{ܐܕܐ} alius
^{ܐܕܐ} manus	^{ܐܕܐ} et ^{ܐܕܐ} terra

(1) Vidimus supra in dialecto Maṣlulæ et aliis omnia nomina masculina hanc formam in plurali habuisse. Hanc autem formam pluralem in tota Syria olim usurpatam fuisse in lingua Syriaca liquido patet vel ex tot nominibus propriis servatis usque ad nostram diem in illa regione præsertim in monte Libano, ex. gr. ^{ܪܝܫܐܝܐ} ^{ܪܝܫܐܝܐ} (*Rêshâjja* ^{ܪܝܫܐܝܐ} vel ^{ܪܝܫܐܝܐ} pro ^{ܪܝܫܐܝܐ}) ^{ܒܝܥܝܐܝܐ} (*Bêcfâjja* ^{ܒܝܥܝܐܝܐ} pro ^{ܒܝܥܝܐܝܐ}) et ^{ܠܝܫܐܝܐ} (*Hassbaya* ^{ܠܝܫܐܝܐ} pro ^{ܠܝܫܐܝܐ}, *Dârajjja* ^{ܠܝܫܐܝܐ} pro ^{ܠܝܫܐܝܐ}).

(2) Orientales legunt ^{ܐܕܐܝܐ} cum pl^hah^ha ad alaf, Occidentales autem scribunt etiam in plur. duo bet^h sic ^{ܐܕܐܝܐ}.

locus (أَقْصَا)	macula alba in oculo (لَبْهًا)
domus (دَمًا)	et (لَبْهًا) (لَبْهًا)
aroma (دَمَمًا)	f. pretium (لَبْهًا) m. (لَبْهًا) et (لَبْهًا) dies (لَبْهًا)
filius (دَمًا)	mare (مَعْمًا) (Occident.)
homo (دَمَمًا)	unum tantum (و) efferunt.)
ala (أَلًا) et (أَلًا)	olus (أَلًا) (أَلًا)
monasterium (مَنْسَرًا)	et (مَنْسَرًا) jecur (جَعْرًا) (جَعْرًا)
(مَنْسَرًا)	tunica (تُونِيكًا) (تُونِيكًا)
columba silvestris (كَوْلَمًا)	ala (أَلًا) et (أَلًا) (أَلًا)
et (كَوْلَمًا) (كَوْلَمًا)	socius (سَوْجِيًا) (سَوْجِيًا)
species (نَسَبًا)	venter (نَسَبًا) (نَسَبًا)
serpens (سَرْپَسًا)	humerus (أَلًا) (أَلًا)
visio (وِسْيُونًا) et (وِسْيُونًا)	cor (كَوْلًا) et (كَوْلًا) (كَوْلًا)
virtus et exercitus (وِصْطًا)	nox (نَوْخًا) (نَوْخًا)
et (وِصْطًا) (وِصْطًا)	dominus (دَمِينًا) (دَمِينًا)
socer (سَوْكَرًا)	flumen (فَلَمَنًا) (فَلَمَنًا)
vinum (وِينًا)	ignis (أَيْغَنًا) (أَيْغَنًا)
asinus (أَسِينًا) cum (أَسِينًا)	anima (أَنِيمًا) (أَنِيمًا)
zlama (زَلَمًا) cum zqafa (زَلَمًا)	medicamen (مَدِيكَامَنًا) (مَدِيكَامَنًا)
ager (أَغَرًا) et (أَغَرًا)	oculus, fons aquarum (أَغَرًا)

ܡܚܬܐܐ	arcus	ܡܚܬܐܐ	fontes	ܡܚܬܐܐ	oculi
ܡܚܬܐܐ	et ܡܚܬܐܐ	ܡܚܬܐܐ	magnus	ܡܚܬܐܐ	aquarum
ܡܚܬܐܐ	magister	ܡܚܬܐܐ	femur	ܡܚܬܐܐ	
ܡܚܬܐܐ	spiritus	ܡܚܬܐܐ	populus	ܡܚܬܐܐ	
ܡܚܬܐܐ	ventus	ܡܚܬܐܐ	et ܡܚܬܐܐ	ܡܚܬܐܐ	calx
ܡܚܬܐܐ	(1) odor	ܡܚܬܐܐ	lectus	ܡܚܬܐܐ	
ܡܚܬܐܐ	nomen	ܡܚܬܐܐ	et ܡܚܬܐܐ	ܡܚܬܐܐ	digitus
ܡܚܬܐܐ	et ܡܚܬܐܐ	ܡܚܬܐܐ	membrum	ܡܚܬܐܐ	
ܡܚܬܐܐ	uber	ܡܚܬܐܐ		ܡܚܬܐܐ	
ܡܚܬܐܐ	tripos	ܡܚܬܐܐ	et ܡܚܬܐܐ	ܡܚܬܐܐ	cornu

157 — Hactenus de formatione pluralis nominiū carentium littera taw fœminini. Nomina autem quæ taw fœminini habent, fiunt pluralia per solam adjectionem zqafæ litteræ quæ immediate præcedit taw, ut supra diximus, ex. gr. ܡܚܬܐܐ (*dissidium*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*fel*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*imago*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*sapientia*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*sana*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*arx*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*alba*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*vocatio*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*quæstio*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*parabola*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*gaudium*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*spiritualis f.*) ܡܚܬܐܐ; cum nun et jod^h motis per zqafam. Porro littera quæ *otiabatur* in singulari, pronunciatur in plurali, v. g. ܡܚܬܐܐ (*urbs*) ܡܚܬܐܐ; ܡܚܬܐܐ (*ecclesia*) ܡܚܬܐܐ;

(1) Cum zlama forti.

صَحَابَةٌ (1) (*egena*) صَحَابَةٌ.

158 – Præter hanc regulam generalem plurima nomina habentia taw femini peculiares sequuntur regulas in formatione pluralis; quæ singillatim exponendæ sunt:

I – Nomina quæ ante taw habent immediate waw præcedente *ʿsʿasʿa*, vel jod^h præcedente *h^hvasʿa*, post aliam vocalem, in formatione pluralis abjiciunt illam *ʿsʿasʿam* vel *h^hvasʿam*, ex. gr. *هَجَلَةٌ* (*ignorantia*) *هَجَلَةٌ*; *دَسْمَةٌ* (*demonstratio*) *دَسْمَةٌ*; *مِسْرَقَةٌ* (*misericors f.*) *مِسْرَقَةٌ*; *مَلَكَةٌ* (*regnum*) *مَلَكَةٌ*; *لِقَاطَةٌ* (*legimitas*) *لِقَاطَةٌ*.

II – Quodlibet adjectivum trilitterum fœm. quod in sua derivatione a masculino subiit modificationes quasdam quoad vocales, quando fit plurale restituendum est ad primitivam formam masculinam, v. g. *مَلِكَةٌ* (*puella*), *مَلِكَةٌ* (*dulcis*), *خَلْقَةٌ* (*creata*), *خَلْقَةٌ* (*sterilis*), *مَجْنُونَةٌ* (*socia*), fiunt plur. *مَلِكَةٌ*, *مَلِكَةٌ*, *خَلْقَةٌ*, *خَلْقَةٌ*, *مَجْنُونَةٌ*, *مَجْنُونَةٌ*, quia earum singularia masculina sunt: *مَلِكٌ*, *مَلِكٌ*, *خَلْقٌ*, *خَلْقٌ*, *مَجْنُونٌ*, *مَجْنُونٌ*.

III – Quodvis substantivum trilitterum habens zlamam ad primam vel secundam, et tertiam quiescentem, in plur. ad primam radicalem adsciscit zlamam, secunda manente omnino in quiescentia, ex. gr. *سَمَكَةٌ* (*ornamentum confectum ex auro vel argento*) *سَمَكَةٌ*; *مَدِينَةٌ* (*stagnum*) *مَدِينَةٌ*; *مَدِينَةٌ* (*medium*) *مَدِينَةٌ*.

(1) Jam alibi monuimus Orientales pronunciare litteram nun in hac voce.

ܠܬܝܬܝܐ (*suspirium*) ܠܬܝܬܝܐ: similiter ܠܬܝܬܝܐ (*latus*),
ܠܬܝܬܝܐ (*creatura*), fiunt in plur. ܠܬܝܬܝܐ et ܠܬܝܬܝܐ quia
eorum singularia sunt pro ܠܬܝܬܝܐ et ܠܬܝܬܝܐ.

IV - Quodvis trilitterum defectivum in 3^a radicali
et ad secundam litteram habens zqafam, in plur. hæc
secunda radicalis adsciscit pt^hah^ham, et insuper taw
femin. transit in ܠܝܐ: v. g. ܠܬܝܬܝܐ (*pars*) ܠܬܝܬܝܐ;
ܠܬܝܬܝܐ (*victima*) ܠܬܝܬܝܐ. Excipe ܠܬܝܬܝܐ (*adspectus*) ܠܬܝܬܝܐ;
ܠܬܝܬܝܐ (*vociferatio*) ܠܬܝܬܝܐ; ܠܬܝܬܝܐ (*investigatio*) ܠܬܝܬܝܐ;
ܠܬܝܬܝܐ (*inquisitio vel disputatio*) ܠܬܝܬܝܐ; ܠܬܝܬܝܐ (*increpatio*) ܠܬܝܬܝܐ;
ܠܬܝܬܝܐ (*abjectio*) ܠܬܝܬܝܐ; ܠܬܝܬܝܐ (*socera*) ܠܬܝܬܝܐ;
ܠܬܝܬܝܐ (*ludus*) ܠܬܝܬܝܐ.

V - Quodlibet nomen habens secundam litteram
mobilem, et litteram initialem jod^h quæ, euphoniæ cau-
sa, adsciverit vocalem, in plur. rejicit hanc vocalem
adscitam, et sequitur canonem II, v. g. ܠܬܝܬܝܐ (*fra-*
tria) ܠܬܝܬܝܐ; ܠܬܝܬܝܐ (*res data mutuo*) ܠܬܝܬܝܐ.

VI - Omne nomen quod ante taw habet litteram
quiescentem post ^sas^sam, in formatione pluralis assumit
plerumque jod^h ante taw, ex. gr. ܠܬܝܬܝܐ (*simplex*)
ܠܬܝܬܝܐ; ܠܬܝܬܝܐ (*præsepe*) ܠܬܝܬܝܐ. Ita
regulariter nomina feminina diminutiva terminata in
semcat^h, formant sua pluralia, v. g. ܠܬܝܬܝܐ (*oricula*)
ܠܬܝܬܝܐ. Ita etiam adjectiva quæ habent typum
ܠܬܝܬܝܐ possunt formare sua pluralia, v. g. ܠܬܝܬܝܐ
(*transiens f.*) ܠܬܝܬܝܐ; ܠܬܝܬܝܐ (*fugitiva*) ܠܬܝܬܝܐ.

VII – Quodvis nomen habens ante taw fem. vocalem clausam, origine brevem, præcedente una vel pluribus vocalibus, rejicit in plurali illam vocalem clausam, quia in plurali ea redit brevis, quæ proinde elidi debet juxta naturam linguæ Syriacæ (Conf. n. 104) ex. gr.

فُسَيْ| (avis) فُسَيْ|; فُسَيْ| (sacrificium) فُسَيْ|;

صُقْلَيْ| (lapsus) صُقْلَيْ|; صُقْلَيْ| (holocaustum) صُقْلَيْ|;

صَمَّخْلَيْ| (accepta) صَمَّخْلَيْ|; صَمَّخْلَيْ| (placenta) صَمَّخْلَيْ|;

صَحَّاجْدَيْ| (cum mhagjana apud

Orientales, et cum rvasa apud Occidentales), لَؤْمُؤَيْ| (1)

صَهَّوَجَيْ| (donum) صَهَّوَجَيْ|; لَؤْمُؤَيْ| (deprecatio) لَؤْمُؤَيْ|;

لَؤْمُؤَيْ| (gallina) لَؤْمُؤَيْ|; لَؤْمُؤَيْ| (epistola) لَؤْمُؤَيْ|;

خَرْمَيْ| (manducatio) خَرْمَيْ|; لَؤْمُؤَيْ|;

لَؤْمُؤَيْ| (miraculum) لَؤْمُؤَيْ|; خَرْمَيْ| (annulus) خَرْمَيْ|;

Excipe adjectiva quæ habent formas فعْلَة vel فعْلَة

فاعلة aut فاعلة, hæc enim retinent in plurali vocalem

quæ taw præcedit: ex. gr. مَبْمَيْ| (sancta) مَبْمَيْ|;

مُهْمَيْ| (occidens fœm.) مُهْمَيْ|; خَمْدَيْ| (criminosa) خَمْدَيْ|;

مُهْمَيْ| (splendida) مُهْمَيْ|; مُهْمَيْ|.

Ratio autem evidens est, quod scilicet hæc vocales longæ sunt, proindeque in flexione nullam subeunt mutationem.

Denique nota diligenter discrimen inter adjectivum femininum habens ante taw nun servile motum per hvasam et illud cujus nun servile habet zqafam

(1) Orientales movent shin per pthaham.

sequente jod^h; primum enim ut ܐܘܨܬܐ (a ܐܘܨܬܐ) in plurali fit ܐܘܨܬܐܐ cum nun quiescenti. Alterum ut ܐܘܨܬܐܐ (a ܐܘܨܬܐܐ) cujus pluralis est ܐܘܨܬܐܐܐ cum nun mobili per zqafam. Eodem modo ܐܘܨܬܐܐܐ in plur. fit ܐܘܨܬܐܐܐܐ cum tribus zqafis; at ܐܘܨܬܐܐܐܐ fit ܐܘܨܬܐܐܐܐܐ cum quatuor zqafis (V. n. 157).

159 — Plura nomina taw feminini habentia pluralem formant contra regulas hactenus expositas. Quorum praecipua hic ordine alphabetico digesta exhibemus:

ܐܘܨܬܐܐ natio	ܐܘܨܬܐܐ ager
ܐܘܨܬܐܐܐ panni particula qua	ܐܘܨܬܐܐܐ (1) fundus ܐܘܨܬܐܐ et
vestis reparatur	ܐܘܨܬܐܐܐ
ܐܘܨܬܐܐܐ alia	ܐܘܨܬܐܐܐ febris
ܐܘܨܬܐܐܐ odium	ܐܘܨܬܐܐܐ signum
ܐܘܨܬܐܐܐ mulier	ܐܘܨܬܐܐܐ praeda
ܐܘܨܬܐܐܐ sanatio	ܐܘܨܬܐܐܐ terebinthus arbor
et ܐܘܨܬܐܐܐ	ܐܘܨܬܐܐܐ
ܐܘܨܬܐܐܐ murus	ܐܘܨܬܐܐܐ (2) ovum
ܐܘܨܬܐܐܐ testiculus	ܐܘܨܬܐܐܐ galea

(1) Taw est radicale et non signum feminini.

(2) Hoc nomen est Arabicum بيض , cujus ض Syri converterunt in ܐܐܢ et Hebraei in סֶדֶה , singuli juxta morem suum. Est igitur radix *concava*; unde patet errare Syros Orientales cum hoc nomen scribunt ܐܘܨܬܐܐܐ sine jod^h, quod tamen non unicum est exemplum eorum erroris.

fructus vitis tam-	similitudo
diu acerbus	lacryma
clitella	atrium et
filia	abyssus et
majestas	jucunditas
caseus	vices et
fistula	parva
vellus	capillus
cucullus	(1) stimulus
vindemia	strigilis
pruna	spithama
hortus	idoleum
furtum	aculeus
vitis	nova
tactus	circulus
apis	theca
cista fructuum	gemma
locus	frumentum
cauda	coxa
(1) sudor	soror

(1) Taw est radicale et non signum feminini.

ḥḥḥḥ instrumentum	ḥḥḥḥ
involvendi ḥḥḥḥ	ḥḥḥḥ equa
ḥḥḥḥ verbum	et ḥḥḥḥ
ḥḥḥḥ capillus	ḥḥḥḥ scopa
ḥḥḥḥ statera	ḥḥḥḥ platea
ḥḥḥḥ cophinus	ḥḥḥḥ vomer
ḥḥḥḥ caverna	ḥḥḥḥ granum hordei
ḥḥḥḥ mensura	ḥḥḥḥ navis
et ḥḥḥḥ	ḥḥḥḥ
ḥḥḥḥ acus grossior	ḥḥḥḥ labium
ḥḥḥḥ statera	ḥḥḥḥ vitis
ḥḥḥḥ	ḥḥḥḥ proventus agri
ḥḥḥḥ colum	ḥḥḥḥ
ḥḥḥḥ patria	et ḥḥḥḥ sanguisuga
ḥḥḥḥ prophetia	ḥḥḥḥ causa
ḥḥḥḥ spurcitia	ḥḥḥḥ uva
ḥḥḥḥ spiraculum	ḥḥḥḥ corrigia
ḥḥḥḥ modius	ḥḥḥḥ deceptio
ḥḥḥḥ cyperus	ḥḥḥḥ gena
ḥḥḥḥ nidor	ḥḥḥḥ fungus
ḥḥḥḥ ramus	et ḥḥḥḥ sors

מִקְוָא מִדּוֹקָא פִּסְמָא palma manus	מִקְוָא מִדּוֹקָא פִּסְמָא cortex
פִּרְא פִּרְא sors	מִבְּרָא מִבְּרָא pagus
פִּתּוֹא פִּתּוֹא bacca	מִתּוֹא מִתּוֹא frigus
פִּתְמָא פִּתְמָא thronus	וִּתּוֹא וִּתּוֹא pulmo
פִּתְמָא פִּתְמָא ungula bisulca	וִּתְּוִיָּא וִּתְּוִיָּא magna
פִּתְמָא et פִּתְמָא	וִּתְּוִיָּא וִּתְּוִיָּא cupido
פִּתְמָא פִּתְמָא furfures	מִחְלָא מִחְלָא spica
פִּתְמָא פִּתְמָא mica	מִחְלָא מִחְלָא palmes
רִתְּוִיָּא רִתְּוִיָּא negotium	מִחְלָא מִחְלָא hebdomas, sabbati
רִתְּוִיָּא רִתְּוִיָּא oratio	מִחְלָא מִחְלָא dies
רִתְּוִיָּא רִתְּוִיָּא cura	מִחְלָא מִחְלָא amygdalum ama-
רִתְּוִיָּא רִתְּוִיָּא dens caninus	מִחְלָא מִחְלָא rum
רִתְּוִיָּא et רִתְּוִיָּא	מִחְלָא מִחְלָא lumbricus ventris
רִתְּוִיָּא receptaculum in	מִחְלָא מִחְלָא
quo colligitur aqua	מִחְלָא מִחְלָא lilium
מִחְלָא מִחְלָא	מִחְלָא מִחְלָא sanguis concretus
מִחְלָא מִחְלָא hydria	מִחְלָא et מִחְלָא
מִחְלָא מִחְלָא statura et	מִחְלָא מִחְלָא axilla
מִחְלָא מִחְלָא	מִחְלָא מִחְלָא ampulla
מִחְלָא מִחְלָא hydria	מִחְלָא מִחְלָא
מִחְלָא מִחְלָא nodus	מִחְלָא מִחְלָא annus

لَحْظَةٌ hora	لَحْظَةٌ	لَحْظَةٌ ficus	لَحْظَةٌ et لَحْظَةٌ
لَحْظَةٌ pinnula naris	لَحْظَةٌ	لَحْظَةٌ ultio	لَحْظَةٌ
لَحْظَةٌ lapsus	لَحْظَةٌ	لَحْظَةٌ phylacterium	
لَحْظَةٌ fundamentum	لَحْظَةٌ	لَحْظَةٌ et لَحْظَةٌ	
لَحْظَةٌ		لَحْظَةٌ gallina	
لَحْظَةٌ vacca	لَحْظَةٌ	لَحْظَةٌ et لَحْظَةٌ	

Hæc sunt præcipua nomina fœminina quæ non sequuntur certam legem in suis pluralibus. Reliquorum anomalorum nominum fœmininorum pluralia formantur vel ad normam præcedentium, vel eorundem pluralia petenda sunt ex lexicis.

160 – Ex dictis liquet plurima nomina masculina habere in suis pluralibus formam fœmininam. Hinc ad dignoscendum genus nominis inspicendum est nomen prouti jacet in singulari, non ut est in plurali. Sic v.g. لَحْظَةٌ, لَحْظَةٌ, لَحْظَةٌ sunt masculina quia talia sunt eorundem singularia, non autem sunt fœminina. Et e contra لَحْظَةٌ, لَحْظَةٌ, لَحْظَةٌ sunt fœminina quia talia sunt eorum singularia. Præterea supra observare potuisti nomina habentia duplicem sensum, et duplicem formam pluralem pro diversitate sensus habere. Hujusmodi est nomen لَحْظَةٌ; quod significat vel *caput corporis animalis* et tunc fit in plur. لَحْظَةٌ vel significat *caput seu superior societatis*, et fit in plur. لَحْظَةٌ.

161 – Quædam nomina non fiunt pluralia, hujusmodi sunt لَحْظَةٌ (*peccatum*), لَحْظَةٌ (*rectitudo*),

חֲזוּ (1) (*veritas*), מִסְּרָא (*miseratio*), וְמִנְיָא (*atramentarium*), מִיּוּגָא (*effigies*), מִיּוּלָא (*dulcedo*), מִיּוּלָא (*lardum*), חֲמָא (2) (*cera*), חֲכֻמָּא (*frumentum*). Item omnia nomina quæ non desinunt in alaf, v. g. זְבֻלָּא (*orbs*), זִמְמָא (3) (*pactum*).

E contra exstant quædam nomina in numero plurali quæ non habent singularem numerum, hujusmodi sunt præcipue: מִלָּא (*vita*), מַאֲלָא (*aqua*), מִסְּרָא (*miser ricordia*), חֲלָא (*undæ, fluctus*), זִמְמָא (*pretium*), אִפָּא (*facies*), מִיּוּגָא (*invicem*), מַגְנָלִיָּא (*magnalia*), קִלְחָא (*platea*), לִנְיָא (*lentes*). Hujusmodi est nomen חֲנִמָּא (4) (*liber*) compositum ex חֲנָא et סָאֻלָּא in numero plurali, חֲנָא quidem fit plurale, סָאֻלָּא vero prouti hic jacet non habet singularem numerum.

162 - Dantur nomina quorum pluralia a singularibus non differunt nisi signo pluralis dicto siame. Ejusmodi sunt v. g. מַלְכָּא (*cælum et cæli*), אִנְשָׁא (5) (*homo et homines*). Quædam nomina collectiva quæ significant multitudinem usurpantur promiscue pro singulari et plurali. Ex. gr. חֲכֻמָּא (*quadrupedes*), זִמְמָא (*reptilia*), חֲרָא (*grex*), זִמְמָא (*agmen equorum*), זִמְמָא (*armentum*), חֲמָא (*aves*).

(1) Nomen חֲזוּ occurrit plurale חֲזוּלָא in operibus S. Ephræmi.

(2) Cum rwah^{la}.

(3) Taw habet lamam lenem.

(4) Cum zlama forti.

(5) Occidentales notant nomen אִנְשָׁא signo siame quando significat pluralem i. e. *homines*, minime tamen Orientales.

163 – Vidimus plura nomina habere duo vel amplius pluralia, quapropter sciendum est Syros grammaticos solere unum ex duobus pluralibus unius ejusdemque singularis usurpare pro plurali dicto *multorum*, alterum pro plurali dicto *pauciorum*, qui quidem pluralis pauciorum complectitur numerum inter 2 et 10, ille autem multitorum comprehendit a 10 usque ad indefinitum. Ita ex. gr. dicitur; **أَوْخُلَا مَعْتَبَ** (*quatuor dies*), **أَوْخُلَا مَعْتَبَ** (*quadraginta dies*): item pluralis **مَعْتَبَ** (*asini*) adhibetur pro paucioribus, et **مَعْتَبَ** pro multis; **أَيْوَا** (*manus*) pro paucioribus, **أَيْوَا** pro multis.

164 – Hactenus de pluralibus nominum origine Syriacorum. Nomina vero exotica derivata a Græca lingua vel Persica, si habent terminationem nominum Syriacorum fiunt pluralia tamquam nomina Syriaca v. g. **أَسْهَلَا** (*pallium*), **أَسْهَلَا**, **أَسْهَلَا** (*jaculum*), **أَسْهَلَا**, **أَسْهَلَا** (*Episcopus*) (1), **أَسْهَلَا** (*lan- cea*) **أَسْهَلَا**. Si vero formam pristinam Græcam vel Persicam habent, tunc :

I – Si nomen habet terminationem in H Græcorum i. e. si habet ad ultimam syllabam h^hvas^sam apud Occidentales et zlamam apud Orientales, tunc in plurali assumit loco H terminationem **أَه** v. g. **بِمَجْمَعْ** (2) (*testamentum*) **بِمَجْمَعْ**, **أَلْف** (3) (*necessitas*) **أَلْف**. Usus prævaluit scribendi **أَه** loco **أَه** v. g. **أَلْمَجْمَعْ**.

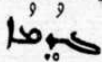
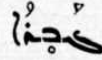
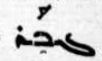
(1) Apud Orientales **أَسْهَلَا**.

(2) Apud Orientales **بِمَجْمَعْ**.

(3) Apud Orientales **أَلْمَجْمَعْ**.

CAPUT IV

DE GD^hAMA SEU CONTRACTIONE NOMINUM

165 – Plerumque aut fere semper ut vidimus, nomina Syriaca clauduntur alaf emphatico; hoc tamen alaf non remanet constanter, sed aliquando eliditur, unde nomen redit ad primitivum statum in quo erat priusquam assumeret illud alaf emphaticum. Ista elisio alaf dicitur a Syris Gd^hama ⁹ ⁹ h. e. *apocope* seu *contractio*. Porro causa propter quam apocopatur seu contrahitur nomen duplex est, altera ut indicetur status *indeterminationis*, altera ad designandum statum constructum. Quoad primum, notandum est Syros carere articulo determinante seu demonstrante personam vel rem individuum seu definitam quam significat nomen, qualis est articulus ال Arabum; quapropter quando volunt significare personam vel rem indefinitam seu indeterminatam, solent nomen contrahere. Ex. gr. ⁹ ⁹ (*vir*) est est nomen uti ajunt in statu emphatico, quod quamvis careat articulo per se tamen cum sit in forma emphatica, seu non contractum, significat virum individuum determinatum, vel genus virorum vel essentiam viri; si vero vis indeterminationis sensum exprimere dices ⁹ cum contractione. Unde vides, nomen cum alaf emphaticum habet, posse esse et determinatum et indeterminatum; contractum autem non posse esse nisi indeterminatum. Hic autem animadvertendum est contractionem nominum esse anteriorem non contractioni tum tempore tum re, at propter usum fere constantem nominum cum alaf emphatico (quod philologi Europæi considerant ut signum determinationis seu ut articulum) grammaticos

Syros considerasse nominum contractionem ut statum secundarium et habitum alaf emphatici ut primarium, et proinde posuisse regulas ad derivanda nomina contracta ex non contractis cum res deberet esse sensu contrario i. e. nomen cum alaf deberet e nomine hac littera carente derivari.

166 — Causa autem secunda i. e. status constructus exigit contractionem quia alaf status emphatici respondet tanuino Arabum ut diximus; ergo sicut tanuinum Arabum in statu constructo eliditur, ita nomina Syriaca in hoc statu debent contrahi.

Distincte (1) ergo de utraque contractione agendum est et primo sermo sit:

I — DE CONTRAHENDIS NOMINIBUS CARENTIBUS

TAW FOEMININI

167 — Nomen singularis numeri contrahitur *indeterminationis* causa per abjectionem suæ ultimæ vocalis seu motionis, unde fit ut nomen desinat in consonantem quinscentem, v. g. ^١ܩܠܐ (2) (*justus*) fit ܩܠ, ^٢ܕܠܝܬܐ (*liber*) ܕܠܝܬ, ^٣ܒܝܬܐ (*mare*) ܒܝܬ, ^٤ܪܥܝܬܐ (*caput*) ܪܥܝܬ, ^٥ܩܝܬܐ (*mons*) ܩܝܬ, ^٦ܬܝܒܐ (*malus*) ܬܝܒ, ^٧ܦܠܝܬܐ (*labor*) ܦܠܝܬ, ^٨ܕܥܝܬܐ (*decus*) ܕܥܝܬ (3), ^٩ܦܬܝܬܐ (*salvator*) ܦܬܝܬ, ^{١٠}ܬܠܝܬܐ (*thalamus*) ܬܠܝܬ, ^{١١}ܬܝܒܐ pro ܬܝܒܐ (*multus*) ܬܝܒ.

(1) Mirum est quod hactenus Syri grammatici non excepto Barhebraeus egerint de contractione nominum confuse, nulla distinctione facta inter contractionem *indeterminationis* seu absolutam et contractionem constructionis, hæ enim duæ contractiones non subjiciuntur eisdem regulis.

(2) Cum *zlama* forti ad primam radicalem. ܩܠܐ.

(3) Per exceptionem dicitur quoque ܕܥܝܬ.

וְטַב (jucundus) וְטַב pro וְטַב. Plurima tamen nomina recedunt ab ista regula generali in contractione, et subeunt modificationes.

Videlicet:

A - Quodvis nomen trilaterum nudum habens primam mobilem per p^hah^ham vel zlamam, et secundam quiescentem, rejicit in contractione motionem primæ radicalis, et assumit zlamam ad secundam, v. g.

וְטַב (pes), וְטַב (anima), וְטַב (rex)

וְטַב (venter), וְטַב (canis), וְטַב

וְטַב (vanitas), וְטַב (dimidium), וְטַב

וְטַב (somnium), וְטַב (os) ossi

וְטַב cum littera nun quæ otialur seu non legitur, pro וְטַב a וְטַב originali. Exceptiones mox videbis.

B - Quod si præfata nomina habeant loco ultimæ radicalis litteram gutturalem, vel litteram ו, tunc pro zlama secunda radicalis accipit p^hah^ham (v.n.118). Ex.gr.

וְטַב (corpus), וְטַב (1) וְטַב

(scaturigo) וְטַב. Per modum exceptionis sequentia nomina contracta habent p^hah^ham pro zlama, quantumvis eorum tertia radicalis non sit gutturalis neque ו, et

וְטַב (vineæ), וְטַב (tempus), וְטַב

וְטַב (stultus), וְטַב (barba), וְטַב (ager)

וְטַב (gradus), וְטַב (vilis) וְטַב. Nomen

(1) Cum zlama ad pe penes Orientales.

רָפְנָא (*passer*) contrahitur in רָפְנָא per conservationem zlamæ ad primam ut sic distinguatur a רָפְנָא (*mane*) cujus contractum est רָפְנָא juxta regulam, vel potius quia revera illius secunda radicalis est in origine geminata cum ejus typus sit רָפְנָא, רָפְנָא cum *pe* geminato et habente pthah^ham brevem. Ab hac regula excipienda sunt etiam nomina in quibus una ex radicalibus elisa fuit, de quibus postea agemus. Ex anomalis est כָּלָא (*nox*) pro כָּלָא, quod in contractione absoluta fit כָּלָא. Perperam nonnulli hoc nomen contractum pro plurali habuerunt nominis כָּלָא.

C - Quodvis nomen trilitterum nudum cujus prima radicalis est alaf vel jod^h mota per pthah^ham vel zlamam et secunda est quiescens, in contractione subeunda, præter vocalem quam assumit secunda radicalis, tunc alaf et jod^h exposcunt, euphoniæ causa, vocalem, alaf quidem zlamam, jod^h autem h^hvâs^sam (Conf. n. 103) ex. gr. אָרְזָא (*area*) אָרְזָא, אָרְזָא (*agnus*) אָרְזָא (1), אָרְזָא (*mæror*) אָרְזָא (1), cum pthah^ha ad beth per exceptionem; item אָרְזָא (*navis*) אָרְזָא (1), אָרְזָא (*infans*) אָרְזָא (2), אָרְזָא (*mensis*) אָרְזָא (2), אָרְזָא (*chorda*) אָרְזָא (2). Anomala sunt: אָרְזָא (*mille*) אָרְזָא, אָרְזָא (*terra*) אָרְזָא, (Conf. n. 118); אָרְזָא (*locus*) אָרְזָא (n. 118). Nomina habentia initio waw non contrahuntur, v. g. אָרְזָא (*rosa*), אָרְזָא (*conventus*).

(1) Cum zlama dura ad alaf. Ceterum priora duo exempla contracta habent alaf motum non euphoniæ causa, sed quia alaf est natura motum vocali geminante.

(2) Orientales inscribunt alaf minusculum super jod^h.

D – Quodvis nomen trilitt. concavum, habens nempe medium jod^h vel waw, si habeat primam radicalem mobilem per pthah^ham, transit hæc pthah^ha ante jod^h quidem in h^hvâs^sam apud Occidentales et in zlamam duram apud Orientales; ante waw vero transit pthah^ha in 's^sas^sam apud Occidentales, et in rwâh^ham apud Orientales. Ex. gr. ^{וְ}מִלָּה (virtus) ^{וְ}מֵלָה (oculus) ^{וְ}מֵמֶר (dies) ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (finis); ^{וְ}בֵּית (domus). Excipe ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (domus) ^{וְ}מֵמֶלֶךְ. Quædam tamen, eaque plurima¹, nomina quæ habent jod^h vel waw pro media non solent contrahi ex. gr. ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (æstas), ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (cervus), ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (conventus), ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (tumultus), ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (mors), etc. Duo nomina quæ sequuntur, ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (intellectus), et ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (color) contrahuntur apud Orientales in ^{וְ}מֵמֶלֶךְ et ^{וְ}מֵמֶלֶךְ, uti ^{וְ}מֵמֶלֶךְ, apud Occidentales vero in ^{וְ}מֵמֶלֶךְ et ^{וְ}מֵמֶלֶךְ. Nomen ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (collum) deberet in contractione esse ^{וְ}מֵמֶלֶךְ ut ^{וְ}מֵמֶלֶךְ cum geminatione; sed recens poeta Orientalis dixit ^{וְ}מֵמֶלֶךְ.

E – Trilittera nuda quorum prima est mobilis per zqafam, et secunda quiescens, contrahuntur assumendo zlamam ad secundam, v. g. ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (martyr), ^{וְ}מֵמֶלֶךְ, ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (1) (dominus), ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (amicus), ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (vigil) (n. 118), ^{וְ}מֵמֶלֶךְ (miser) ^{וְ}מֵמֶלֶךְ. Excipe ^{וְ}מֵמֶלֶךְ

(1) Nomen ^{וְ}מֵמֶלֶךְ non dicitur nisi de Deo. Nomen autem ^{וְ}מֵמֶלֶךְ dicitur de Deo et de ceteris dominis. Item contractum ^{וְ}מֵמֶלֶךְ dicitur de Deo et de aliis. ^{וְ}מֵמֶלֶךְ autem non contrahitur.

כָּמֶר cum p^hah^ha ad lamad^h loco zlamæ, et ratio est quia in origine lamad^h hujus nominis habebat p^hah^ham, ut evidens est ex voce respondenti in Arabica lingua nempe كَامٍ. Ex quo obiter observa regulas Syriacæ linguæ non posse rite determinari sine instituta collatione cum lingua Arabica et sine ejusdem linguæ adminiculo.

F — Quodlibet nomen trilitterum deficiens in tertia radicali, cujusque prima est mobilis secunda autem quiescens, plerumque non contrahitur si sit substantivum, v. g. אִזְמָא (præsepe), כְּזִמָּא (catulus), סַמָּא (serpens), אִזְמָא (leo), מַרְזָא (visio): anomala sunt אִכְמָא (complactus) quod contrahitur in אִכָּא, חִקְמָא (quies) in חִקָּא; in utraque jod^h non legitur. Si vero nomen sit adjectivum, contrahitur rejiciendo vocalem suæ primæ et assumendo zlamam ad secundam, et proinde tertia radicalis quæ est jod^h fit alaf, v. g. זָמִיא (purus) זָמִיָּא, סַמְּיָא (sanctus) סַמְּיָא, חֲנִיָּא (brevis) חֲנִיָּא, דַּמְּיָא (decens) דַּמְּיָא, לַמְּיָא (defessus) לַמְּיָא.

G — Quodvis nomen trilitterum cujus prima habeat ʿs^aas^aam et secunda quiescat, contrahitur trahendo vocalem primæ ad secundam ita tamen ut ʿs^aas^aa tunc fiat rwah^ha apud Orientales, v. g. כְּמַמְּיָא (corpus) כְּמַמְּיָא, חַזְזָא (genu) חַזְזָא, מְזִיָּא (sanctum) מְזִיָּא, לִמְיָא (lumen) לִמְיָא, מְזִיָּא (gloria) מְזִיָּא. Excipe אִזְמָא (via) אִזְמָא, אִזְמָא (occursus) אִזְמָא, אִזְמָא (longitudo) אִזְמָא.

H — Quodlibet nomen cujus litteræ sunt plus quam tres et penultima quiescens est, adsciscit ad penultimam pt^hah^ham in contractione, v. g. ^١٢٣٤ (templum) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (sedes) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (allare) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (pallium) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (oppressio) ^١٢٣٤. Item agendum cum nominibus origine quadrilitteris in quibus abjecta fuit una ex litteris radicalibus, v. g. ^١٢٣٤ (falx) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (acceptio) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (intellectus) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (exilus) ^١٢٣٤: quia sunt pro ^١٢٣٤, ^١٢٣٤, ^١٢٣٤. Notandum ^١٢٣٤ (sermo) et ^١٢٣٤ (tabernaculum) contrahi ab Occidentalibus in ^١٢٣٤ et ^١٢٣٤ et ab Orientalibus in ^١٢٣٤ et ^١٢٣٤.

J — Nomina bilittera quorum prima quiescit assumunt in contractione zlamam ad primam, v. g. ^١٢٣٤ (nomen) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (sanguis) ^١٢٣٤, ^١٢٣٤ (filius) ^١٢٣٤ (Conf. n. 118). Ita ^١٢٣٤ contrahitur in ^١٢٣٤ vel ^١٢٣٤ quia in origine erat ^١٢٣٤ cum jod^h quiescenti, hinc in contractione jod^h assumere debuisset zlamam, sed euphoniæ causa zlama mutatur in h^hvas^ham. Nota quod ^١٢٣٤ (pater) et ^١٢٣٤ (frater) non contrahuntur (1).

K — Ex dictis hactenus liquet non contrahi nisi nomina mere Syriaca, vel exotica sed habentia formam nominum Syriacorum. Hinc nomina quæ desinunt in

(1) Orientales tamen habent juxta regulam ^١٢٣٤ et ^١٢٣٤.

ܐ apud Occidentales ut ܐܫܬܐ (essentia) non contrahuntur: excipe ܕܠܐ (tribunal) quod contrahitur in ܕܠܡ.

L — Nomina pluralia quæ desinunt in ܠ contrahuntur substituendo ܠ praeedente h^bvasa loco ܐ quæ est forma originalis plural. in Arabica lingua e. g. ܡܠܟܐ (reges) ܡܠܟܐ, ܡܠܟܐ (manus) ܡܠܟܐ, ܡܠܟܐ (nomina) ܡܠܟܐ (1). Excipe ܠܡܢܐ (pueri) ܠܡܢܐ. Item contrahuntur substantiva pluralia trilittera, quæ desinunt in ܠ, scilicet mutando ܠ in ܠ v. g. ܠܡܢܐ (filii) ܠܡܢܐ, ܠܡܢܐ (modi) ܠܡܢܐ, ܠܡܢܐ (anni) ܠܡܢܐ. Eodem modo contrahuntur nomina pluralia quæ retinent in plurali zqafam desinentiæ numeri singularis, v. g. ܠܡܢܐ (homines) ܠܡܢܐ, ܠܡܢܐ (armentum) ܠܡܢܐ, ܠܡܢܐ (aqua) ܠܡܢܐ.

M — Adjectiva pluralia terminata in ܠ contrahuntur assumendo terminationem in ܠ loco ܠ, v. g. ܠܡܢܐ (occulti) ܠܡܢܐ, ܠܡܢܐ (puri) ܠܡܢܐ. Et tunc abjiciunt hujusmodi adjectiva sic contracta signum numeri pluralis i. e. siame (1).

(1) Nemo ex Syris Grammaticis ob oculos habuit tanquam nos post grammaticos Europæos quod plurale desinens in ܠ, sit plurale nominum contractorum, minime vero nominum emphaticorum, sic v. g. ܠܡܢܐ est plur. quidem singularis apocopati ܠܡܢܐ non vero singularis ܠܡܢܐ. Hoc autem probatur — I. Ex eo quod quemadmodum in singulari indeterminato dicitur v. g. ܠܡܢܐ sic in duali item indeterminato dicitur ܠܡܢܐ non vero ܠܡܢܐ.

Agamus modo de contractione indeterminationis nominum quæ habent terminationem femininam.

DE CONTRACTIONE NOMINUM QUÆ DESINUNT
IN TAW FEMININI.

168- Nomina quæ desinunt in taw feminini abjiciunt in contractione indeterminationis hanc terminationem una cum vocali ei adnexa, et si nomen sit substantivum et abjecta terminatione feminina modo dicto desinat in **ا** vel **و** quiescentia, tunc nulla alia mutatio facienda est, v. g. **رَحْمَةً** (*gratia*) **رَحْمَةً**, **رَحْمَةً** (*satietas*) **رَحْمَةً** (1), **رَحْمَةً** (*gratiarum actio*) **رَحْمَةً**,

رَحْمَةً. — II. Quoties adjectivum occurrit in phrasi tamquam attributum, toties in singulari adhibenda forma apocopata, et in plurali forma pluralis masculini desinens in **م** vel forma pluralis feminini terminata in **ن**; sic v. g. **رَحْمَةً** (*Deus est sanctus*), **رَحْمَةً** (*martyres ejus sancti sunt*), **رَحْمَةً** (*Maria sancta est*), **رَحْمَةً** (*istæ sanctæ sunt*). Ergo pluralis masculinus in **م** et femininus in **ن** revera exhibent formam apocopatam, ex eo quod respondent singularibus apocopatis, Non defuere inter grammaticos Syros veteres qui hanc veritatem perceperint, inter quos recensendus est Elias patriarcha Nestorianorum nuncupatus Tirhanensis, qui in sua brevi grammatica diserte docet nomen plurale habens in fine *rvâs*am apocopari convertendo *rvâs*am in *h^hwâs*am et *nun*, nomenque plur. fem. habens **ن** in fine apocopari mutando hanc syllabam in *nun* quiescens.

(1) Nonnulli excipiunt **رَحْمَةً** (*magnitudo*), quasi ejus contractio esset **رَحْمَةً** (quod ipsi male pronunciant **رَحْمَةً**), sed perperam; nam contractio **رَحْمَةً** in statu quidem absoluto est **رَحْمَةً** quod fere est inusitatum; in statu autem constructo est: **رَحْمَةً**. Nomen autem adverbiale **رَحْمَةً** non est **رَحْمَةً**.

ܦܬܒ (servitus), ܕܚܝܘܬܐ (latus, pars).
 Si nomen post rejectionem terminationis femininæ modo
 indicato non desinat in ܐ vel ܐ quiescentia, vel si ܐ et ܐ
 non sint quiescentia originaliter sed tantummodo per
 accidens, vel si nomen non sit substantivum sed adjecti-
 tivum, tunc zqafa quæ erat ad taw terminationis
 femininæ retrahenda est ad litteram præcedentem, et
 præterea tunc nomen contrahendum subit alias modifica-
 tionis infra explicandas. Porro litteræ ܐ vel ܐ quiescere
 per accidens censentur quando nomen est ad normam
 typi qui non habet ܐܐܐܐܐܐܐܐ neque ܐܐܐܐܐܐܐܐܐ, ex gr.
 ܡܝܥܝܐ (gaudium), ܪܫܡܝܐ (convicium), ܡܡܝܐ
 (animal), ܕܚܝܐ (puella): primum enim exemplum
 ܡܝܥܝܐ est in origine ܡܝܥܝܐ ad typum ܡܝܥܝܐ sine
 ܐܐܐܐܐܐܐܐ; secundum ܪܫܡܝܐ est in origine cum littera
 ܐ quiescenti; tertium ܡܡܝܐ est in origine pariter
 cum jod^h quiescenti; quartum tandem ܕܚܝܐ est in
 origine ܕܚܝܐ cum ܐ similiter quiescenti.

169 — Omnia nomina feminina cum taw, quæ
 ante hoc taw non habent matrem lectionis joh^h vel waw,
 subeunt contractionem indeterminationis hac generali
 regula: Sume plurale nominis quod vis contrahere, et
 si in taw feminini desinit, abscinde hoc taw, et quod
 inde resultat est nomen contractum quod desideras; si
 desinit plurale in zlamam, muta hanc zlamam in

sed a ܕܚܝܐ (magna), sicut ܡܝܥܝܐ est a ܡܝܥܝܐ et ܡܡܝܐ.
 (ܡܡܝܐ).

zqafam, et habebis contractum quod quæris. En prioris exempla: **دَاوَدَا** (*virgo*) pl. **دَاوَدَا**, contr. **دَاوَدَا**; **دَاوَدَا** (*sponsa*), **دَاوَدَا**, **دَاوَدَا**; **دَاوَدَا** (*causa*), **دَاوَدَا**, **دَاوَدَا**; **دَاوَدَا** (*cupido*), **دَاوَدَا** (*suppositum*), **دَاوَدَا**. En autem alterius exempla: **دَاوَدَا** (*hora*), **دَاوَدَا**, **دَاوَدَا**; **دَاوَدَا** (*verbum*), **دَاوَدَا**, **دَاوَدَا**.

Hujusmodi autem alaf nominum femininæ terminationis est pro littera h, cum qua clauduntur nomina feminina in lingua Arabica in **وقف** seu pausa ut in **ساعة**, **امراء**, **حكمة**, item in Hebraica; et proinde vides ex. gr. **دَاوَدَا** et **دَاوَدَا** fuisse in origine **دَاوَدَا** et **دَاوَدَا** uti sunt in Hebraica et Arabica linguis, unde Syri mutarunt litteram *he* in alaf propter causam indicatam (Conf. n. 10) quia scilicet Syri amant occultare litteram *he* in pronunciatione. Inde patet quoque nomina contracta **دَاوَدَا** (*gratia*) et **دَاوَدَا** (*confessio*) præseferre normam typorum Arabicorum **دَاوَدَا** et **دَاوَدَا**, qui reperiuntur quoque apud Hebræos. Ex quibus omnibus pro certo confirmatur quod supra diximus, nimirum alaf emphaticum apud Syros respondere Arabum *tanuino*, quia apud Arabes quoque quando *tanuin* supprimitur a nominibus desinentibus in ت *fœminini*, apparet littera *he*, ex. gr. suppresso *tanuino* in **دَاوَدَا** habetur **دَاوَدَا**.

170 — Juxta regulam præcedentem sic contrahes sequentia exempla: **دَاوَدَا** (*avis*) **دَاوَدَا**, **دَاوَدَا**;

ܠܡܚܦܬܐ (vigilia) ܡܚܦܬܐ, ܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (lauda-
 tio) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (vidua) ܠܡܚܦܬܐ,
 ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (præcatio) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ;
 ܠܡܚܦܬܐ (ultio) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (mensura)
 ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (minima) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ;
 ܠܡܚܦܬܐ (pura) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (admiranda)
 ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (percussio) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ;
 ܠܡܚܦܬܐ (gaudium) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (animal)
 ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (contumelia) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ;
 ܠܡܚܦܬܐ (alia) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (sabbatum)
 ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (navis) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ;
 ܠܡܚܦܬܐ (vices) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (urbs)
 ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (robusta) ܠܡܚܦܬܐ, ܠܡܚܦܬܐ;
 ܠܡܚܦܬܐ (1). Excipe ܠܡܚܦܬܐ (caelestis) ܠܡܚܦܬܐ,
 ܠܡܚܦܬܐ (locus) contract. ܠܡܚܦܬܐ et ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (pagus)
 ܠܡܚܦܬܐ et ܠܡܚܦܬܐ; ܠܡܚܦܬܐ (annus) pl. ܠܡܚܦܬܐ,
 ܠܡܚܦܬܐ cum suppressione jod^h. Notandum porro non dees-
 se nomina in taw feminini desinentia quæ contractionem

(1) Consulto exempla hujus regulæ multiplicavimus quia non satis mira-
 mur eam tam facilem, tam evidentem ac tam certam a nullo adhuc grammatico
 non dicam Orientalium sed ne Europæorum quidem, memoratam aut cognitam
 fuisse. Imo notatu dignum est viam contractionis nominum femininorum tam igno-
 tam fuisse clarissimis Hoffman et Duval ut ne per verbum quidem aliquam illi
 regulam assignare tentaverint in suis grammaticis.

indeterminationis seu status absoluti non patiuntur,
ex. gr. ^احَنَافٌ (filia), ^احَنَافٌ (somnus), ^احَنَافٌ (soror),
^احَنَافٌ (finis), etc.

170^{II} - Denique sciendum bene est nomina contracta sive masculina sive feminina rarissime usurpari, proindeque in nominum contractorum usu praxi tibi consulendum est.

171 - Nomina pluralia sive masculina sive feminina habentia terminationem in ^اا subeunt contractionem *indeterminationis* substituendo simpliciter litteram nun quiescentem terminationi ^اا. Ex. ^احَنَافٌ (virgines) ^احَنَافٌ (urbes) ^احَنَافٌ (dies) ^احَنَافٌ (pastores) ^احَنَافٌ.

III- DE CONTRACTIONE NOMINUM TAW FEM. CARENTIUM IN STATU CONSTRUCTO

172 - Status constructus apud Syros fit per adnexionem unius nominis alteri, quæ quidem adnexio importat quamdam mutationem in primo duorum nominum, quod dicitur *regimen*; hanc mutationem vocant Syri grammatici ^احَنَافٌ (*apocopen*) ex eo quod plerumque hæc mutatio consistat in demenda terminatione nominis. Causa itaque hujus alterius modi *apocopes* seu contractionis est regimen quod regit vel nomen substantivum, v. g. ^احَنَافٌ (filius Dei), ^احَنَافٌ (hora mortis), vel regit aliquid quod supplet locum nominis, v. gr. ^احَنَافٌ (*sanctus in omnibus*) i.e. *sanctissimus*. Hæc apocopes frequenter adhibetur in adverbiiis, ubi nullum regimen apparet. Ex. : ^احَنَافٌ (*gratis*) a ^احَنَافٌ (*do-*

num), מִיִּזְמִי (primo) a מִיִּזְמִי.

173 - Hisce præmissis dicimus nomen singulare carens taw fœminini quando subit contractionem regiminis eodem prorsus modo contrahi ac nomen quod subit contractionem indeterminationis. Ex. gr. מַלְכָּא (rex) מַלְכִּי, חֵמְלָא (oculus) חֵמְלִי. Unde v. g. hæc duo nomina contracta מַלְכִּי et חֵמְלִי inserviunt indicandæ tum indeterminationis tum regiminis contractioni.

174 - Excipiuntur quoque pauca nomina, quorum potiora sunt מִלְכָּא (dominus), חֵמְלָא (domus), quæ per contractionem indeterminationis fiunt מַלְכִּי et חֵמְלִי, per contractionem vero regiminis fiunt מַלְכָּא et חֵמְלָא. Nota nomen מִלְכָּא cum regimine nominis nunquam usurpari; unde non dicitur מִלְכָּא וְחֵמְלָא (Dominus cæli), sed מִלְכָּא וְחֵמְלָא. Denique nomen מִלְכָּא (multitudo) non habet contractionem indeterminationis, et in statu constructo dicitur מִלְכָּא per exceptionem. Præterea nomen מַלְכָּא (nox) cum contrahitur in statu constructo, dicitur מַלְכָּא quod non adhibetur nisi in adverbio מַלְכָּא אֲמַר (noctu et diu).

175 - Dantur quædam nomina quæ non usurpantur nisi contracta in statu regiminis, suntque nomina loci vel temporis formæ מַלְכָּא. En notiora: מַלְכָּא (quantum visus protenditur), מַלְכָּא אֲמַר (fiducia), מַלְכָּא אֲמַר (fructio desiderati), מַלְכָּא אֲמַר (jactus

sagittæ), ^{طَمَّ} ^{دَافِلَا} (*jactus lapidis*), ^{طَمَّ} ^{زَوْنِلا} (*hora qua canit gallus*), ^{طَمَّ} ^{حَنَوَا} (*iter unius diei*), ^{طَمَّ} ^{حَاكَا} (*vitæ conservatio*), ^{طَمَّ} ^{حَاكَا} (*terminus anni*). Quibus adde ^{طَمَّ} ^{حَاكَا} (*oculorum fascinator*).

176 - Nomina autem pluralia quæ littera taw fem. carent, contrahuntur per mutationem | finalis in litteram ʿ præmissa motione pt^hah^ha: quod si istud nomen plurale, post rejectionem illius alaf finalis, desinat in jod^h, contrahitur per simplicem suppressionem motionis jod^h. Exempla ^{طَمَّ} ^{وَقَمَّ} (*capita*), ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*oculi*), ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*domus*), ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*mulieres*), ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*domini*), ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*anni*), ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*filii*), ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*homines*), ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*aqua*). Excipiuntur adjectiva derivata ex radice imperfecta in lamad^h, quæ in contractione adsciscunt duplex jod^h: ex. gr. ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*perfecti*) etc. Item ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*puri*) contrahitur in ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} videlicet restituendo nomen ad formam primitivam singularis; item ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*aquales*) in ^{طَمَّ} ^{كَمَّ} (*sancti*) in ^{طَمَّ} ^{كَمَّ}.

IV - DE CONTRACTIONE NOMINUM TAW FEMININI HABENTIUM
IN STATU CONSTRUCTO

177 - Regula pro contractione status constructi nominis singularis desinentis in litteram taw feminini, est ut assumatur nomen contractum indeterminationis et addatur ei in fine littera taw lenis quiescens; et si in alaf desinit supprimatur hoc alaf et mutetur insuper zqafa quæ illud præcedit in pt^hah^ham. Quod si in aliam

vocalem desinit, conservanda est. Ex. gr. ^וחַוְּלָא (virgo)
^ואִזְכָּלָא (vidua) ^וחַלָּא (sponsa) ^וחַוְּלָא, ^וחַלָּא
^וחַוְּלָא (sancta) ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא (gaudium) ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא (mutuum) ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא (animal) ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא (regnum) ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא (gratia) ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא (annus) ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא (confessio) ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא (medium) ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא (hora) ^וחַוְּלָא,
 ex absolutis: ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא. Anomala sunt sequentia no-
 mina: ^וחַוְּלָא (pagus) ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא (vita) ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא (filia) ^וחַוְּלָא cum reticentia litteræ ׀, ^וחַוְּלָא (lacus)
^וחַוְּלָא.

178 – Nomina vero sive masculina sive femi-
 na habentia formam pluralem cum servili ^ו contrahun-
 tur in statu regiminis simpliciter per suppressionem zqa-
 fæ litteræ taw. Ex. gr. ^וחַוְּלָא (regna) ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא (terra) ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא (puræ) ^וחַוְּלָא,
^וחַוְּלָא (dies) ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא (pastores) ^וחַוְּלָא.

178^{II} – Non desunt nomina feminina quæ in
 statu constructo quidem contrahuntur, non autem in sta-
 tu absoluto; eorum contractio formatur a contractis fic-
 titiis status absoluti nota regula, ut ^וחַוְּלָא (fins),
^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא, ^וחַוְּלָא. Per exceptionem dicitur ^וחַוְּלָא et

فَيْلٌ, a مَيْلٌ (mensura) et فَيْلٌ (gena). Hujusmodi nomina contracta, in locutionibus adverbialibus potissimum adhibentur, ex. gr. حَيْثُمْ (princípio), سَيْلٌ (durante vita), مَيْلٌ (primo), أَيْلٌ (postremo), دَيْلٌ (denuo).

Sunt etiam nomina masculina quæ cum contractione adverbialiter tantum adhibentur quin habeant statum emphaticum, i. e. quin in alaf exeant, ex. gr. نَيْلٌ (nude), حَيْلٌ (cito), جَيْلٌ (jejeune), كَيْلٌ (vix).

Denique nomina feminina (أَيْلٌ) (alia), سَيْلٌ (peccatum) et alia, nullam contractionem patiuntur.

179 - Sequentē in pagina exhibemus in tabula exempla nominum tum generis masculini, tum feminini desinentis in taw in statu emphatico, in statu absoluto et in statu constructo, tum in singulari tum in plurali.

TABELLA

STATUS EMPHATIC.
SING.PLUR.
EMPHAT.NOM. CONTRACT.
INDETERMIN. CAUSA

נִפְּגָא

נִפְּגָא

נִפְּגָא

מִשְׁוָא

מִשְׁוָא

מִשְׁוָא

מִשְׁמָא

מִשְׁמָא

מִשְׁמָא

מִנְמָא

מִנְמָא

מִנְמָא

מִנְמָא

מִנְמָא

מִנְמָא

יִפְּגָא

יִפְּגָא

יִפְּגָא

מִלְפָא

מִלְפָא

מִלְפָא

אִמָא

אִמָא

אִמָא

זִמָא

זִמָא

זִמָא

פִּלְפָא

פִּלְפָא

פִּלְפָא

דִּמְהִלְפָא

דִּמְהִלְפָא

דִּמְהִלְפָא

סִגְנָא

סִגְנָא

סִגְנָא

מִלְפָא

מִלְפָא

מִלְפָא

מִשְׁמָא

מִשְׁמָא

מִשְׁמָא

לִמְוִבָא

לִמְוִבָא

לִמְוִבָא

מִיִּכְּלָא

מִיִּכְּלָא

מִיִּכְּלָא

מִשְׁמָא

מִשְׁמָא

מִשְׁמָא

מִלְפָא

מִלְפָא

מִלְפָא

NOMINUM

PL. CONTR. INDET. CAUSA	NOM. CONTR. IN STATU REGIM.	PL. CONTR. IN ST. REG.
حَدَّجَت	حَدَّجَت	حَدَّجَت
هَدَّوَت	هَدَّوَت	هَدَّوَت
سَهَّجَت	سَهَّجَت	سَهَّجَت
عَدَّوَت	عَدَّوَت	عَدَّوَت
دَلَّجَت	دَلَّجَت	دَلَّجَت
يَقَمَّ	يَقَمَّ	يَقَمَّ
عَلَّجَت	عَلَّجَت	عَلَّجَت
اَلَمَّ	اَلَمَّ	اَلَمَّ
وَكَّهَ	وَكَّهَ	وَكَّهَ
فَلَّكَّ	فَلَّكَّ	فَلَّكَّ
خَلَّهَ	خَلَّهَ	خَلَّهَ
سَجَّهَ	سَجَّهَ	سَجَّهَ
عَلَّفَهَ	عَلَّفَهَ	عَلَّفَهَ
سَهَّجَ	سَهَّجَ	سَهَّجَ
لَهَّوَجَ	لَهَّوَجَ	لَهَّوَجَ
مَجَّجَ	مَجَّجَ	مَجَّجَ
سَهَّجَ	سَهَّجَ	سَهَّجَ
عَلَّكَّ	عَلَّكَّ	عَلَّكَّ
حَلَّجَت	حَلَّجَت	حَلَّجَت

CAPUT V

DE APHÆRESI NOMINIS VOCATIVI

180 - Aphæresis nominis vocativi similitudinem quamdam habet cum *gd^hama*, de quo hactenus. Ea autem est truncatio partis extremæ vocabuli ad indicandum loquentis animi motum.

Homines communiter solent aphæresin amare in nomine vocativo; Arabes quidem id faciunt expungendo nun tanuini, ut *بَارِجُلُ* (*o homo*) ex *رَجُلٌ*, aut ultimam nominis litteram, ut *بَاعَائِشَ*, *بَا حَارِ*, ex *عَائِشَة* et *حَارِث*. In Græca autem lingua (item in Latina) aphæresis vocativi in nominibus quæ in *s* exeunt, fit per suppressionem hujus *s* et conversionem præcedentis *o* aut *u* in *e*, ut notum est. Nonnunquam syllabam integram finalem truncant Græci.

In Syriaca autem lingua vocativi aphæresis non exstat nisi in nominibus Græcis aut Latinis quæ Syri usurparunt. Hæc autem aphæresis eodem modo ac in linguis Græca et Latina fit; id est: Si nomen exit in *os*, in vocativo ponitur *e* pro *os*, ut *ܐܘܫܠܐ* (*Theophile*) ex *ܐܘܫܠܐܘܫ*, *ܦܝܠܝܦܐ* (*Philippe*) ex *ܦܝܠܝܦܘܫ*; et sic *ܡܘܢܬܝܟܐ*, *ܡܘܢܬܝܟܐ*, ex *ܡܘܢܬܝܟܐܘܫ* et *ܡܘܢܬܝܟܐܘܫ*. Verumtamen Syri Orientales pro *e* pronunciant *a*, quod non satis mirandum, at, quod magis mirandum hoc *a* per *pth^hah^ham* non per *zqafam* exprimunt contra morem suum; dicunt igitur et scribunt *ܦܬܐܗܐܡܐ*, *ܦܬܐܗܐܡܐ*, *ܦܬܐܗܐܡܐ*, *ܦܬܐܗܐܡܐ*.

181 – Nomen autem desinens in *as*, in vocativo perdit *s* tantum, ut **أَنَّا** (*Ænea*) **أَمَلَا** (*Aquila*) in vocatione **أَنَّا**, **أَمَلَا**: in quo Orientales cum Occidentalibus concordant.

182 – Ex his aliisque quæ antea vidimus colligit linguæ Græcæ peritus Syros non assumpsisse nomina Græca nisi in casu nominativo et vocativo, neglectis ceteris casibus, i.e. genitivo, dativo et accusativo; nomina tantum feminina pluralia in casu accusativo eos accepisse.

CAPUT VI

DE FORMATIONE ADJECTIVORUM FÆMININORUM

183 – Nomen vel est substantivum (**طَمَّةٌ صُورٌ**) vel adjectivum (**صُورٌ**). Itaque adjectivum apud Syros ut apud Arabes cum substantivo tum quoad genus tum quoad numerum concordare debet. Cum autem capitibus præcedentibus regulas pro formatione pluralium in genere tum substantivorum tum adjectivorum tradiderimus, restant nobis explicandæ leges pro formatione fæmininorum adjectivorum.

184 – Quodlibet adjectivum masculinum habens *alaf* emphaticum fit fæmininum intercalando litteram *taw* ante ultimam *zqafam*, v. g. **حَقْبَانٌ** (*pulcher*) **حَقْبَانَا** (*pulchra*), **زُخْلَانٌ** (*magnus*) **زُخْلَانَا** (*magna*), **أَكْبَرَانٌ**

(*parvus*) (ܡܚܝܬܐ) (*parva*). Quæ quidem regula applicatur etiam substantivis quæ similia sunt adjectivis in eo quod sexum exprimunt, v. g. ܡܚܝܬܐ (adolescens vir), ܡܚܝܬܐ (puella). Quod si adjectivum habeat pro tertia radicali (nempe pro littera quæ antecedit alaf emphaticum) hamzam, hæc hamza conservatur in formatione fœminini v. g. ܡܚܝܬܐ (multus), ܡܚܝܬܐ (ju-cundus), ܡܚܝܬܐ (odibilis).

185 — Nihilominus plura adjectiva præter istam regulam generalem formant sua fœminina, quorum principaliora ad quasdam classes reducimus:

(1) Quodlibet adjectivum trilitter. præter adjectiva defectiva in lamadh habens primam radicalem mobilem per pthaham, et secundam quiescentem, fit fœmininum vel per transpositionem pthahæ a prima ad secundam radicalem, v. g. ܡܚܝܬܐ (puer), ܡܚܝܬܐ (puella), ܡܚܝܬܐ (socius), ܡܚܝܬܐ (socio), ܡܚܝܬܐ (novus), ܡܚܝܬܐ (nova) pro ܡܚܝܬܐ, ܡܚܝܬܐ (difficilis); vel per conservationem pthahæ ad primam radicalem, v. g. ܡܚܝܬܐ (impurus), ܡܚܝܬܐ (pudicus), ܡܚܝܬܐ (mutus), ܡܚܝܬܐ (ethnicus), ܡܚܝܬܐ (dirutus), ܡܚܝܬܐ (leprosus), ܡܚܝܬܐ (dejectus), ܡܚܝܬܐ (sordidus), ܡܚܝܬܐ (impurus), ܡܚܝܬܐ (obscœnus).

(*impurus*) **مُحَلِّمٌ** cum mim quiescenti, vel mobili cum p^hah^ha, Orientales autem ponunt notam mhagjana ad mim (n. 46). Item a **مُحَلِّمٌ** (*orphanus*) **مُحَلِّمٌ** vel **مُحَلِّمٌ** (n. 103). Istam quoque regulam sequuntur substantiva quæ significant sexum, v. g. **مُحَلِّمٌ** (*canis*) **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*rex*) **مُحَلِّمٌ**.

(2) Quodvis adjectivum trilitterum defectivum in tertiâ radicali habens primam radicalem motam per p^hah^ha et secundam quiescentem, in feminino quiescentem habet primam radicalem et secundam motam per h^hvas^am, v. g. **مُحَلِّمٌ** (*sanctus*) **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*creatus*) **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*brevis*) **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*puer*) **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*splendidus*) **مُحَلِّمٌ**.

(3) Quodlibet adjectivum trilitterum cujus prima radicalis mota est per zqafam, et cujus secunda est quiescens, habet in secunda radicali zlamam in feminini formatione, v. g. **مُحَلِّمٌ** (*amicus*) **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*salvator*) **مُحَلِّمٌ**: attamen v. g. **مُحَلِّمٌ** (*retribuens*) fit in fem. **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*transiens*) **مُحَلِّمٌ**, cum p^hah^ha loco zlamæ, juxta dicta n. 118.

(4) Quodlibet adject. trilitt. cujus prima movetur per zqafam, et secunda quiescit, si sit defectivum in lamad^h, scilicet si habeat jod^h loco tertiæ radicalis, tunc in fœm. pro zlama secunda radicalis assumit h^hvas^am, v. g. **مُحَلِّمٌ** (*pastor*) **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*infelix*) **مُحَلِّمٌ**, **مُحَلِّمٌ** (*medicus*) **مُحَلِّمٌ**. Excipitur **مُحَلِّمٌ** (*dominus*) cujus

fœm. est ܠܕܝܢܐ (*domina*), cœteroquin ܠܕܝܢܐ non est adjectivum sed substantivum.

(5) Quodvis adjectivum cujus forma primitiva respondet typis Arabicis مَنَعَل, vel مَنَعَل (hujus mim apud Syros habet pthah^ham, illius est quiescens) adsciscit in fem. pthah^ham ad secundam. Exempla prioris typi ܠܕܝܢܐ (gloriosus) ܠܕܝܢܐ (benedictus) ܠܕܝܢܐ (exaltatus) ܠܕܝܢܐ. Exempla posterioris: ܠܕܝܢܐ (anathematizatus) ܠܕܝܢܐ, ܠܕܝܢܐ (semotus) ܠܕܝܢܐ.

(6) Quodvis adjectivum desinens in nun servile assumit in fem. h^hvas^sam ad nun ante taw feminini, v. g. ܠܕܝܢܐ (magister) ܠܕܝܢܐ, ܠܕܝܢܐ (misericors) ܠܕܝܢܐ, ܠܕܝܢܐ (resolvibilis) ܠܕܝܢܐ, ܠܕܝܢܐ (intelligens) ܠܕܝܢܐ, ܠܕܝܢܐ (interpret) ܠܕܝܢܐ. Hic nota diligenter discrimen ex. gr. inter ܠܕܝܢܐ cum zqafa ad nun quod est fem. ܠܕܝܢܐ, et ܠܕܝܢܐ cum h^hvas^sa quod est a ܠܕܝܢܐ; item ܠܕܝܢܐ a ܠܕܝܢܐ, et ܠܕܝܢܐ a ܠܕܝܢܐ.

(7) Excipiuntur tamen ܠܕܝܢܐ (1) (*alius*) ܠܕܝܢܐ pro ܠܕܝܢܐ (*alia*), et apud solos Occidentales ܠܕܝܢܐ (1) (*egenus*) ܠܕܝܢܐ (1), ܠܕܝܢܐ (*emptus*) ܠܕܝܢܐ. Item

(1) Cum zlama dura.

plurima substantiva sexum significantia, v. g. ^{حَجْنٌ} (vir) ^{أُنْثَى} (mulier), ^{أَبٌ} (pater) ^{أُمٌّ} (mater), ^{أَخٌ} (frater) ^{أُخْتُ} (soror), ^{بَنٌ} (filius) ^{بِنٌ} (filia), ^{سُكْرٌ} (socer) ^{سُكْرَاءُ} (socera), ^{خَدِجٌ} (servus) ^{أَعْلَى} (ancilla), ^{مُحَنٌ} (asinus) ^{أَسِينٌ} (asina), ^{هَبْهَبٌ} (equus) ^{هَبْهَبَةٌ} (equa), ^{مُولٌ} (mulus) ^{مُولَةٌ} (mula).

186 - Observandum tandem adjectivum fœmininum apocopatum per g^dhamam *indeterminationis* confundi cum adjectivo masculino desinenti in alaf emphaticum, uti facile liquet ex cap. IV, v. g. ^{وَجِلٌ} (purus) est adject. masc. desinens in alaf emphaticum et in contractione fit ^{وَجَلٌ}; et simul ^{وَجِلٌ} est adjectiv. fœm. contractum ad significandam indeterminationem ab adject. primitivo fœm. ^{وَجِيْلٌ} (pura). Item ^{أَوْجِلٌ} (justus) si consideretur uti adject. primitivum masculinum habet suum contractum ^{أَوْجٌ}, et si habeatur veluti fœmininum, est adject. fœm. contractum a ^{أَوْجِيْلٌ}; item ^{طَجِنٌ} (benedictus) tamquam adjectiv. masc. contrahitur in ^{طَجْنٌ}, et tamquam fœmininum est adjectiv. contract. fœm. a ^{طَجِنِيْلٌ}. etc. etc. Sed alaf in ^{وَجِلٌ} v. g. fœminino, est pro he ut alibi explicavimus.

CAPUT VII

DE NOMINIBUS COMPOSITIS

187 — Semiticæ gentes nomina composita ex duabus vel pluribus vocibus in genere non multum amant. Apud Syros tamen, propter eorum cum Persis et Græcis commixtionem, plura reperiuntur nomina composita.

188 — Habent Syri plura vocabula quæ in componendis nominibus frequentissime occurrunt, primamque eorum partem formant, quorum hæc sunt præcipua: ^{ܠܕܐ} (*dominus*), ^{ܒܢܐ} (*filius*), ^{ܒܝܬܐ} (*domus*), ^{ܡܕܢܐ} (*magnus*). Porro nomen compositum ut unum vocabulum pronunciatur; scribitur quoque sæpissime orthographice

ut unum. En notiora nomina composita: ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*homononymus*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*nanus*) (ex ^{ܠܕܐ} et ^{ܢܐܢܐ}), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*dies Solis*), ^{ܡܕܢܐܢܐ} (*pœna*), ^{ܡܕܢܐܢܐ} (*responsum*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (1) (*inimicus*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*apologia*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (compositum ex ^{ܠܕܐ} *filius* et ^{ܢܐܢܐ} *homo*) vel ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*homo*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*adversarius*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*inimicus in bello*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (2) (*liber*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*vox, vocabulum*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ} (*accusator*), ^{ܠܕܐܢܐܢܐ}

(1) Compositum ex ^{ܠܕܐ} et ^{ܢܐܢܐ}, quæ secunda vox ex lingua Syriaca litterali extra hoc compositum perdita est, remansit tamen in dialecto Babylonica quæ dicitur Chaldaica et in idiomate Mandaitarum. Unde vides dialectum istam litteralem non semper esse optimam.

(2) Apud Orientales cum *zlama* dura.

(ebur), **عَبْرُ** (1) (*fundamentum*), **خَيْلًا** (*hirco-cervus*), **قُطْنُ** (*gossypium*), **صُفْرًا** (*color caeruleus*), **مُغْنَمًا** (*gratiarum actio*), **شَيْبًا** (*chirotonia*), **مُكَلِّبًا** (*labor*), **وَدَحًا** (*æconomus*).

Non raro unum ex elementis nominis compositi exoticum est Græcum ex. gr. **قَيْنًا** (*chirographum*). Hæc nomina itaque quamvis composita sint ex duobus nominibus considerantur tamen tamquam nomina simplicia, proindeque fiunt pluralia per flexionem secundæ vocis juxta regulas traditas, v. g.: **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**. At **قَيْنًا**, **قَيْنًا** et **قَيْنًا** primam partem tantum flectunt in plurali, dicitur enim **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**; item in fem. dicitur **قَيْنَاتٌ**, plur. **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**, etc. Cetera utramque partem fere semper flectunt, **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**.

Derivatio autem in nominibus compositis eadem ratione habet locum ac in nominibus simplicibus, ut **قَيْنَاتٌ**, **قَيْنَاتٌ**.

Compositio sæpe habet locum in nominibus propriis oppidorum et urbium, quæ per vocem **دِيمًا** (*domus*), **حَفَا** (*pagus*), vel **كَل** (*collis*) formantur; ex. gr. **دِيمًا** nomen oppidi in Libano, **دِيمًا** pro **حَفَا** nomen oppidi in Antilibano, **دِيمًا**.

(1) Apud Orientales cum p^hah^ha ad s^hin.

nomen oppidi in Libano, **ܕܝܘܬܐ ܠܒܢܐܢ** oppidum in Antilibano, **ܕܝܘܬܐ ܕܩܝܢܐ** oppidum in Assyria, **ܕܝܘܬܐ ܕܡܫܬܝܡ** oppidum in Damascena ditione.

CAPUT VIII

DE ADJECTIVO POSSESSIVO SEU RELATIONIS

189 --- Nomen possessivum, cujus appellatio apud Syros est **ܕܝܘܬܐ**, formatur pari modo a Syris ac ab Arabibus, nempe per adjectionem litteræ jod^h (ܝ) ultimæ litteræ nominis, etiamsi sit taw feminini abjecto prius alaf emphatico: in hoc tamen differunt Syri ab Arabibus, quod Syri ante jod^h apponunt zqafam, cum Arabes nec non Hebræi habent vocalem i (1) v. g. ex **ܕܝܘܬܐ** (*Deus*) dices **ܕܝܘܬܐ** (*divinus*), ex **ܕܝܘܬܐ** (*pater Syrorum*) formatur nomen patronymicum **ܕܝܘܬܐ** (*Syrus*), ex **ܕܝܘܬܐ** (2) (*Hierosolyma*) **ܕܝܘܬܐ** (*Hierosolymitanus*), ex **ܕܝܘܬܐ** (*Christus*) **ܕܝܘܬܐ** (*Christianus*). Pro nominibus habentibus taw feminini sæpe derivatur adjectivum ab eorum apocopatis, ut **ܕܝܘܬܐ** femininus, **ܕܝܘܬܐ** civilis ex **ܕܝܘܬܐ** et **ܕܝܘܬܐ** pro **ܕܝܘܬܐ** femina et **ܕܝܘܬܐ** civitas.

(1) Conveniunt cum Arabibus et Hebræis in hoc fere omnes gentes Indo-Europææ.

(2) Cum rwah^h ad alaf et zlama leni ad resh^h.

190 - Quædam tamen gentilia subeunt modificationes præter terminationem in jod^h quam assumunt, v. g. **مِصْرِيَّة** (*Egyptus*) **مِصْرِيٌّ** (*Egyptius*), **رُومِيَّة** (1) (*Roma*) **رُومِيٌّ** (*Romanus*), **إِسْرَائِيلِيَّة** (*Israel*) **إِسْرَائِيلِيٌّ** (*Israelita*), **اِدْشِيسِيَّة** (2) (*Edessa*) **اِدْشِيسِيٌّ** (*Edessenus*), **بَابِلُونِيَّة** (*Babylonia*) **بَابِلُونِيٌّ** (*Babylonensis*), **نَيْنِيفِيَّة** (*Ninives*) **نَيْنِيفِيٌّ** (*Ninivita*), **دِمَشْقِيَّة** (*Damascus*) **دِمَشْقِيٌّ** (*Damascenus*), **أَمَالِئِيَّة** (*Amalec*) **أَمَالِئِيٌّ** (*Amalecita*), **مَقْدُونِيَّة** (*Cappadocia*) **مَقْدُونِيٌّ** (*Cappadox*), **نِسِبِيَّة** (*Nisibis*) **نِسِبِيٌّ** (*Nisibenus*), **مَسُوطِيَّة** (*Mesopotamia*) **مَسُوطِيٌّ** (*Mesopotamenus*).

191 - Pro formatione adjectivorum denominativorum seu possessivorum ex nominibus communibus tantum, habent Syri aliam terminationem quæ consistit in suffigenda littera nun, eodem modo ac jod^h, v. g. **رُوحَانِيَّة** (*spiritualis*), **أَرْضَانِيَّة** (*terrestris*), **جَسَدِيَّة** (*corporeus*), **لَحْمِيَّة** (*carnalis*), **سَمَآوِيَّة** (*cælestis*), **كَنِيسَانِيَّة** (*ecclesiasticus*), ex substantivis **رُوحَانِيَّة**, **أَرْضَانِيَّة**, **جَسَدِيَّة**, **لَحْمِيَّة**, **كَنِيسَانِيَّة**.

192 - Habent Syri et aliam methodum ad exprimendam relationem de qua agimus; quæ est per vocem **حَسْبِ** (ex ? et **حَسْبِ**) copulatam nomini cujus consideratur exprimi relatio, semper autem sensum pluralem

(1) **ܡܝܨܪܝܬܐ**.

(2) Apud Orientales cum **rwah^ha**.

fert; ex. gr. ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ *Platonici seu sequaces Platonis*, ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ *Herodiani*, ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ *gens Aaronis*.

193- Imo solent Syri aliquando post prædictum nun litteram jod^h relationis adjicere, maxime quando volunt exprimere relativum relativi, sic v. g. dicunt ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ, ex ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ etc. ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*ad regnum pertinens*), ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*femininus*), ex ܐܦܬܝܢܐ (*regnum*) et ܐܦܬܝܢܐ (*femina*). Videtur discrimen ex. gr. inter ܐܦܬܝܢܐ et ܐܦܬܝܢܐ in hoc reponendum, quod ܐܦܬܝܢܐ indicet adjectivum quod dicit relationem ad spiritum, et ܐܦܬܝܢܐ exprimat adjectivum quod dicit relationem ad spirituales: et sic de ceteris exemplis.

194- Solent Syri quoad nomina exotica, eorumdem adjectiva relativa exotica plerumque adhibere; proindeque pro istis nulla regula fixa assignari potest. Ex. gr. ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (1) (*logica*) ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ vel ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*logicus*), ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*Nestorius*), ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*Nestorianus*), ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*Jacob*) ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ vel ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (2) (*Jacobita*), ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*Arius*) ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*Arianus*), ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (3) (*Schola*) ܐܦܬܝܢܐ ܕܡܢ ܐܦܬܝܢܐ (*Scholasticus*),

(1) ܐܦܬܝܢܐ.

(2) ܐܦܬܝܢܐ est nomen Hebraicum, sed ejus denominativum est ex lingua Græca desumptum !!

(3) ܐܦܬܝܢܐ.

(1) *Evangelium* (1) *Evangelista*,
 (2) *Hæresis* (2) *Hæreticus*, (3) *agon*
 (3) *certator*).

Attamen nomina propria locorum vel personarum
 Græca, quæ desinunt in *ω* formant patronymica et
 gentilitia plerumque per substitutionem litteræ *jod*^h loco
ω, ex. gr. *Corinthus* *Corinthius*, *Ephesus* *Ephesinus*,
Paullus *Paullinus*.

195 - Nihilominus existunt apud Syros quædam
 nomina possessiva vere Syriaca vel adhibita ab ipsis uti
 Syriaca, quæ formantur præter regulas hactenus tra-
 ditas, quorum potiora sunt: (4) *zama* vel *zama*
 vel *zama* (5) *custos gazæ* a *gaza*, *stylita* ab *columna*,
nauta ab *navis*, *musicus* a *musica*,
citharista a *cithara*, *thalami custos* a *thalamus*,
hortulanus a *hortus*.

(1) *Evangelium*.

(2) *Hæresis*.

(3) *agon*.

(4) Cum zlama forti ad gamal.

(5) Apud Mandæos *zama*.

(4 zqafæ) (*Syrus*) vel אֲזַחְלָא (1 p^hal^ha et 2 zqafæ) (*ethnicus*) utrumque ab אֲזַר (Aram), מְזַבִּיל (rusticus) a מְזַבִּיל (pagus), אֲזַחְלָא (maternus) ab אֲזַח (nominatis) a אֲזַח (paternus) ab אֲזַח (caupo) a אֲזַח (caupona), מְזַבִּיל (navis) a מְזַבִּיל (aromaticus) a אֲזַח (1) (odor, aroma), אֲזַח (belluinus) a אֲזַח (bellua), אֲזַח (reducens in captivitatem) a אֲזַח (captivitas), אֲזַח (angularis) a אֲזַח (angulus).

Nota etiam אֲזַח (ultimus), אֲזַח (peregrinus), אֲזַח (primus), אֲזַח (inferior), אֲזַח (præcox), a אֲזַח (finis), אֲזַח (peregrinatio), אֲזַח (antiquus), אֲזַח (infra), אֲזַח (principium); et multa adjectiva simplicia formam adjectivi relativi habentia, ut אֲזַח (alienigena), אֲזַח (litigiosus), אֲזַח (religiosus), אֲזַח (medius), omnia cum jod^h; et ut אֲזַח (immanis), אֲזַח (effectus, causatus), אֲזַח (potentatus), omnia cum nun.

(1) Cum zlama dura.

CAPUT IX

DE NOMINE DIMINUTIVO

196 - Nomen diminutivum formatur addendo terminationem (ل) ^وه^و vel (ل) ^وه^و in fine nominis, dempto littera alaf emphatico. Exempla nominum diminutivorum cum terminatione ^وه^و: ex ^وه^و (filius) ^وه^و (filiolus), ^وه^و (frater) ^وه^و (fratulus), ^وه^و (liber) ^وه^و (liberulus), et ita dices ^وه^و ex ^وه^و (vir), ^وه^و (puerulus) a ^وه^و (puer); item ^وه^و (homuncio) a ^وه^و (homo), ^وه^و (vocula) a ^وه^و (vox). Porro nun (ن) hujus terminationis diminutivæ assumit h^hvas^sam in nominibus femininis ante terminationem ^وه^و, ex. gr. ^وه^و (muliercula) ^وه^و (filiola), ^وه^و (navicula) ^وه^و.

197 - Exempla diminutivorum cum terminatione in ^وه^و: ex ^وه^و (piscis) ^وه^و (pisciculus) item ^وه^و (agnellus), ^وه^و (minimus vir), ^وه^و (infantulus), ^وه^و (catellus).

198 - Quandoque unum idemque nomen adsciscit utramque terminationem diminutivi, vel repetitur nun, v. g., ^وه^و (valde minimus vir), ^وه^و.

(1) Cum *rwah*h^ha.

(*minimus fraterculus*), ܡܢܝܢܝܢܐ (parvus infantulus),
 ܡܢܝܢܝܢܐ ܡܠܝܚܐ (minina muliercula),
 ܡܢܝܢܝܢܐ ܡܠܝܚܐ (filiola minima), ܡܢܝܢܝܢܐ ܡܠܝܚܐ (minimus fonticulus).

199 - Anomala sunt sequentia: ܡܢܝܢܐ (esca)
 ܡܢܝܢܐ, ܡܢܝܢܐ (tintinnabulum), ܡܢܝܢܐ (bal-
 bus) fit ܡܢܝܢܐ.

CAPUT X

DE NOMINIBUS NUMERALIBUS

200 - Numerales (quod dicitur Syriace ܡܢܝܢܐ) incipit
 a ܡܢܝܢܐ unus pro masc., et ܡܢܝܢܐ una pro fœm., et conjungitur
 substantivo sive sequens, ut ܡܢܝܢܐ ܡܢܝܢܐ (puer unus), ܡܢܝܢܐ
 ܡܢܝܢܐ (puella una), sive præcedens, ut ܡܢܝܢܐ ܡܢܝܢܐ
 (unus vir) ܡܢܝܢܐ ܡܢܝܢܐ (una mulier). Sequitur ܡܢܝܢܐ
 (duo) pro masculino, et ܡܢܝܢܐ (duæ) pro feminino; post
 venit substantivum in numero pl. post cum terminatio-
 ne nun (ܢ) v. g. ܡܢܝܢܐ ܡܢܝܢܐ (duo dies), ܡܢܝܢܐ ܡܢܝܢܐ
 (duæ sorores).

201 - Cætera nomina numeralia usque ad decem
 inclusive sunt in Syriaca lingua uti in Arabica pro
 nominibus masculinis cum alaf quod est pro he Arabico,

et pro femininis sine alaf (1). Sunt autem sequentia :

MASC.	FEM.		MASC.	FEM.	
ثَلَاثٌ	ثَلَاثٌ	tres	سَبْعٌ	سَبْعٌ	septem
أَرْبَعٌ	أَرْبَعٌ	quatuor	أَثْنَيْنِ	أَثْنَيْنِ	octo
خَمْسٌ	خَمْسٌ	quinque	تِسْعٌ	تِسْعٌ	novem
سِتٌّ	سِتٌّ	sex	عَشْرٌ	عَشْرٌ	decem

202 – Hæc immediate sequuntur numeralia composita uti in arabica lingua usque ad 19; sunt autem : (2)

MASC.	FEM.	
ثَلَاثَ عَشْرٍ	ثَلَاثَتِ عَشْرٍ	11
أَرْبَعَةَ عَشْرٍ	أَرْبَعَتِ عَشْرٍ	12
خَمْسَ عَشْرٍ	خَمْسَتِ عَشْرٍ	13

(1) Hæc distinctio in nominibus numeralibus inter masculinum et femininum viget usque ad hunc diem in dialecto Maṣlulæ præ ceteris dialectis vulgaribus Syriacis, imo Arabes ipsi lingua vulgari hanc distinctionem ubique perdidere. Habent Maṣlulani Syri et aliam præstantiam super Arabes hodiernos, quod scilicet in verbis distinguunt pluralem femininum a plurali masculino, sicut exigit regula universalis linguarum Semiticarum.

(2) Vox ثَلَاثَ عَشْرٍ composita est ثَلَاثٌ et عَشْرٌ; elisum est nun ex ثَلَاثٌ propter compositionem quæ similis est regimini relationis, quemadmodum et in lingua Arabica eliditur. Eadem ratione cetera nomina composita sunt ex ثَلَاثٌ,

أَرْبَعٌ, خَمْسٌ, سِتٌّ, etc. et ex عَشْرٌ; scilicet nomina numeralia simplicia (ثَلَاثٌ, أَرْبَعٌ, خَمْسٌ, etc. acceperunt formam quam accipit nomen habens taw fœminini in statu constructo, id autem propter compositionem quæ simillima est statui constructo; deinde hæc nomina aliquam mutationem subierunt euphoniæ gratia quemadmodum evenit in lingua vulgari Arabica. Simili ratione nomina fœminina formata sunt, sed in iis عَشْرَتِ est pro عَشْرٌ.

MASC.	FÆM.	
ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel ܐܘܕܬܬܐܢܐ (1)	ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel	
ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel	ܐܘܕܬܬܐܢܐ (2)	14
ܐܘܕܬܬܐܢܐ	ܐܘܕܬܬܐܢܐ	15
ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel ܐܘܕܬܬܐܢܐ	ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel ܐܘܕܬܬܐܢܐ	
ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel ܐܘܕܬܬܐܢܐ	ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel ܐܘܕܬܬܐܢܐ	16
ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel ܐܘܕܬܬܐܢܐ	ܐܘܕܬܬܐܢܐ	17
ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel ܐܘܕܬܬܐܢܐ	ܐܘܕܬܬܐܢܐ	18
ܐܘܕܬܬܐܢܐ vel ܐܘܕܬܬܐܢܐ	ܐܘܕܬܬܐܢܐ	19

Animadvertere debes :

A - Numeralia composita quæ propria sunt substantivis fœmininis assumere siame, non ita vero quæ sunt masculinis .

B - Primam partem singulorum compositorum , exceptis primo et secundo , esse cum taw pro masculinis , et sine taw pro fœmininis .

C - Et e contra secundam partem destitutam esse alaf finali pro masculinis , et terminatam in alaf quod est pro he pro fœmininis , omnia uti in Arabica lingua.

203 — Decades autem sunt invariabiles uti apud Arabes communes scilicet masculinis et fœmininis , suntque :

(1) Orientales dicunt ܐܘܕܬܬܐܢܐ pt^hah^ha brevi ad bet^h.

(2) Pt^hah^ha quam habet bet^h non geminat sequentem 'ain (א) apud Orientales.

٢٠	عَشْرَتَيْنِ	٦٠	سِتِّينَ
٣٠	ثَلَاثِينَ	٧٠	سَبْعِينَ
٤٠	أَرْبَعِينَ	٨٠	أَمْلَاسًا cum alaf post nun
٥٠	خَمْسِينَ	٩٠	تِسْعِينَ

Numeralia vero decadam compositarum, quæ conjuncta dicuntur, ex eo quod prima pars cum secunda per conjunctionem *o* (*et*) colligatur, habent primam quæ est una ex decadibus invariabilem, et secundam variabilem modo quo diximus n. 201 de numeralibus cardinalibus a 3 usque ad 9. Adverte numerale majus semper proponi minori, uti clare videbis in subjecto hic schemate.

MASCUL.

FÆMIN.

٢١	عَشْرَتَيْنِ وَوَاحِدَةً	٢١	عَشْرَتَيْنِ وَوَاحِدَةً
٢٢	عَشْرَتَيْنِ وَثَلَاثِينَ	٢٢	عَشْرَتَيْنِ وَثَلَاثِينَ
٢٣	عَشْرَتَيْنِ وَارْبَعِينَ	٢٣	عَشْرَتَيْنِ وَارْبَعِينَ
٢٤	عَشْرَتَيْنِ وَأَرْبَعِينَ	٢٤	عَشْرَتَيْنِ وَأَرْبَعِينَ
٢٥	عَشْرَتَيْنِ وَسِتِّينَ	٢٥	عَشْرَتَيْنِ وَسِتِّينَ
٢٦	عَشْرَتَيْنِ وَسَبْعِينَ	٢٦	عَشْرَتَيْنِ وَسَبْعِينَ
٢٧	عَشْرَتَيْنِ وَمِائَتًا	٢٧	عَشْرَتَيْنِ وَمِائَتًا
٢٨	عَشْرَتَيْنِ وَمِائَتًا وَوَاحِدَةً	٢٨	عَشْرَتَيْنِ وَمِائَتًا وَوَاحِدَةً
٢٩	عَشْرَتَيْنِ وَمِائَتًا وَثَلَاثِينَ	٢٩	عَشْرَتَيْنِ وَمِائَتًا وَثَلَاثِينَ

204 — Reliqua. i.e. centum مِائَةً, et mille أَلْفًا

communia sunt nominibus masculinis et fœmininis: مِائَةً
quidem fœmininum est et nomina unitatis more fœmi-

ninorum ei copulantur; ܠܟܝܢܐ autem masculinum est, ideoque, nomina numeralia quæ ei copulantur, masculina esse debent; pro ܠܟܝܢܐ quod est commune, ut diximus, dicitur quoque ܠܟܝܢܐ cum nominibus masculinis tantum; ex. gr. ܠܟܝܢܐ ܒܡܠܬܝܡ (da mihi mille denarios), ܐܡܝܢ ܕܡܠܟܝܢ ܪܦܬܝܡ (habeo mille passeret). In additione centenorum et millenorum, ܡܠܐ quidem remanet in singulari, ܠܟܝܢܐ autem dicitur in plurali ܠܟܝܢܐ quemadmodum res est in Arabica lingua.

ܡܠܐ	100	ܠܟܝܢܐ vel ܠܟܝܢܐ	1000
ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ	200	ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ	2000
ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ	300	ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ	3000
ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ	400	ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ	4000
ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ	500	ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ	5000
ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ	600	ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ	6000
ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ	700	ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ	7000
ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ	800	ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ	8000
ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ	900	ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ	9000

205 - Quando res numerata non exprimitur, adhiberi potest veluti plurale ܡܠܐ (centum) ܡܠܐ ܕܡܠܬܝܡ, et ܠܟܝܢܐ (mille) ܠܟܝܢܐ ܕܡܠܬܝܡ. Myrias exprimitur Syriace per

206 – Numeralia distributiva exprimuntur a Sy-

207 - Numeralia unitatum assumunt suffixa

208 — A numeralibus cardinalibus derivantur alia ordinalia seu adjectiva: sic v. gr. dicitur:

ܡܝܘܬܐ (primus), ܠܘܬܐ (secundus), ܠܚܬܐ (tertius),
 ܕܚܬܐ (quartus), ܫܦܬܐ (quintus), ܫܬܬܐ (sex-
 tus), ܫܒܥܐ (septimus), ܠܠܬܐ (octavus), ܬܠܬܐ
 (nonus), ܕܚܬܐ (decimus), ܫܝܬܬܐ (undecimus),
 ܠܕܚܬܐ (duodecimus), ܠܕܬܬܐ (decimus tertius)
 etc. usque ad ܬܬܬܐ (vigessimus), ܠܬܬܐ (trigesi-
 mus), ܠܕܬܬܐ (quadragesimus), ܠܬܬܐ (nonagesi-
 mus). Quæ quidem adjectiva fiunt feminina regulariter,
 nempe ܡܝܘܬܐ (prima), ܠܘܬܐ (secunda), ܠܚܬܐ
 (tertia), ܕܚܬܐ (quarta) etc.

209 - Nihilominus Syri loco horum numeralium
 adjectivorum sæpius usurpant ipsa numeralia cardinalia
 cum dalath, quod est signum regiminis ipsis præfixa;
 hinc solent dicere v. g. ܠܚܬܐ ܕܡܝܘܬܐ pro ܠܚܬܐ
 (annus primus), ܕܚܬܐ ܕܠܘܬܐ (sectio secunda,
 ܠܬܬܐ ܕܫܬܬܐ (hora undecima), ܠܕܚܬܐ
 (dies quadragesima), etc.

210 - Ex aliquibus nominibus numeralibus for-
 mantur nomina abstracta ad significandam quantitatem
 præscindendo a re numerata, naturamque nominum
 collectivorum habentia. Ita autem fit addendo alaf status
 emphatici nominibus numeralibus cardinalibus. Nomina
 quidem unitatis ante alaf recipiunt taw feminini, sunt-
 que sequentia: ܠܚܬܐ, ܠܬܬܐ, ܠܬܬܐ, ܠܬܬܐ,

١٠٠٠, quaternitas, quinitas, etc. Ex ceteris, hujusmodi nomina abstracta non formantur. Nomina autem composita ex masculinis assumuntur adjecto alaf ut supra;

١٠٠٠٠, ١٠٠٠٠٠, ١٠٠٠٠٠٠, ١٠٠٠٠٠٠٠, ١٠٠٠٠٠٠٠٠, ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠. Primum

et secundum dicuntur quoque ١٠٠٠٠٠٠٠٠, ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠.

Hæc nomina usurpantur potissimum in adscribendis numeris dierum mensium in libris aut actibus publicis.

211 - Denique ad significandas fractiones, ut vulgo dicitur unitatis, usurpantur nomina a numeralibus cardinalibus derivata eadem ratione ac in Arabica lingua;

post ١/٢ (dimidium) enim dicitur ١/٣ (tertia pars),

١/٤ (quarta pars), ١/٥ (quinta pars). Cetera

non noscuntur. Attamen Barliebræus in suo Nomocanone

dicto ١/٦ adhibuit pro (sexto) Arabicam vocem

١/٦, forsitan per distractionem; cum analogia Sy-

riaca exigat ut diceret ١/٦ vel ١/٦.

212 - Syri ad figurandos numeros, notas respondentes numeris qui vulgo dicuntur Arabici non habent, sed pro iis utuntur ipsis litteris alphabeticis, proindeque hic ponimus valorem numeralem singularum litterarum:

LITTERÆ ALPHABETICÆ	VALOR NUMERICUS	LITTERÆ ALPHABETICÆ	VALOR NUMERICUS
ا	1	د	4
ب	2	هـ	5
ج	3	و	6

LITTERÆ ALPHABETICÆ	VALOR NUMERICUS	LITTERÆ ALPHABETICÆ	VALOR NUMERICUS
ܐ	7	ܦ	60
ܐ	8	ܨ	70
ܐ	9	ܩ	80
ܐ	10	ܪ	90
ܐ	20	ܫ	100
ܐ	30	ܬ	200
ܐ	40	ܭ	300
ܐ	50	ܬ	400 etc.

Hac ratione scribitur, ex. gr. ܐ = 11, ܐ = 22, ܐ = 35, ܐ = 69, ܐ = 151, ܐ = 303, majore numero semper præcedente. Ad significanda autem centena ultra 400, copulantur duæ litteræ centenorum, ut ܐܐ = 500, ܐܐܐ = 756. Adhibebatur quoque signum ÷ ad significandum 500.

213 — Sæpius tamen, cum numerus constat millibus, centenis, decadibus et unitatibus, designantur millia quidem per litteras unitatum, centena autem per litteras decadam, dummodo majora præcedant minora, ex. gr. ܐܐܐܐ = 1866, ܐܐܐܐܐ = 2641, ܐܐܐܐܐ = 3155. Aliquando tamen solent litteras decadam puncto superiori notare ad designanda centena, litterasque unitatum lineola verticula inferiori quidem pro millibus, lineola autem horizontali ad significandas myriades, ex. gr. ܐܐ = 600, ܐܐܐ = 552, ܐܐܐܐ = 1785, ܐܐܐܐܐܐ = 23318.

214 — Nostra ætate cœptum est apud Syros usurpari systema Indicarum notarum numeralium quod ab Europæis dicitur Arabicum id vero in libris impressis potissimum, modo figuris Europæis, modo Arabicis.

LIBER IV

DE PRONOMINIBUS

CAPUT I

E PRONOMINE PERSONALI IN GENERE

215 -- Syri grammatici ad instar Græcorum pronomen **أنا** dicunt, at Barhebræus pronomen personale post Arabes **أنا** illud nuncupavit.

216 – Pronomen autem personale duplex est apud Syros vel separatum vel suffixum. Separatum quidem est uti sequitur :

SING.		PLUR.
أنا	Ego	أنا
أنت	Tu	أنتم
أنت	Tu fœm.	أنتم
هو (1)	Ipsè	هم
هي	Ipsa	هن

(1) Grammatici Syri recentiores enumerant **هو** inter pronomina personalia ut **هو**, sed perperam. Nam : I Huic voci respondet Arabice **ذلك**, Italice

217 — Vocalis hamzæ initialis pronominis ^hܐ origine brevis est, et talis est quoque in dialecto Chaldaica, et proinde nisi obstaret difficultas pronunciationis, ista vocalis rejici debuisset (n. 102). Sed hodie errant tum Orientales tum Occidentales qui non amplius hanc vocalem ut brevem pronunciant: illi enim clausam eam reddunt et duplicant nun sequens; hi autem cum productione eam efferunt. Pronomen ^hܐ erat in origine ^hܐܢܐ ex quo excidit initialis hamza, et ejus loco compensatio facta est per *nun* finale. In pronominibus integræ 2^{ae} personæ suppresserunt Syri *pronunciationem* litteræ *nun*, quam tamen servant in orthographia, et insuper reticuerunt *pronunciationem* jod^h finalis sing. fœmin. Pronomen 3^{ae} personæ constat ex littera ^hܐ, quæ habet vocalem *u* pro sing. masc. et vocalem *i* pro sing. fœm. Post *he* in plurali proferuntur duo *nun* loco *mim* (n. 90.2), separata per *u* pro masc., et per *e* pro fœm.

218 — Notandum autem pronomina personalia separata 1^{ae} et 2^{ae} personæ fuisse in origine ut sequitur: Pronomina 1^{ae} pers: ^hܐ, ^hܐܢܐ vel ^hܐܢܝܐ; pronomina vero 2^{ae} pers: ^hܐܢܝܐ, ^hܐܢܝܐ, ^hܐܢܝܐ, quibus omnibus, excepto ^hܐܢܐ, præfixa fuit vox ^hܐ vel ^hܐ, unde sic efformata fue-

quello; jam vero voces hæc sunt pronomina demonstrativa, non personalia. Utique græce et latine eadem vox est et pronomen personale et demonstrativum, sed id dici nequit de omnibus linguis. — II Proprium est pronominis personalis ut suffigatur

in linguis Semiticis; jam vero ^hܐܢܐ suffigi nequit. Attamen negare non possumus ^hܐܢܐ esse origine pronomen personale; est enim pro ^hܐܢܐ ^hܐܢܐ ecce ille, quod per supressionem litteræ *h* factum est ^hܐܢܐ, tum euph. gr. ^hܐܢܐ per *zqafam* ut est apud Orient.; Occidentales autem mutarunt *zqafam* in *pihaham*.

runt pronomina personalia prouti ea exhibuimus. Arabes eandem vocem ان omnibus pronominibus 1^a et 2^a personæ adjunxerunt, minime excepto احو, in quo tamen¹ احو, dempta frequentem ob usum hamza initiali et mutata vocali longa litteræ nun finalis in brevem, dixerunt نحن (1).

219 – Sciendum deinde est pronomina personalia separata quando funguntur vice subjecti et postponuntur prædicato, vel quando hæc ipsa pronomina separata 3^a personæ intercedunt ad instar copulæ inter subjectum et prædicatum, subire quamdam mutationem: videlicet tunc excidit ى pronominis اى, et و pronominum و et و, necnon م pronominis م si tamen

(1) Puto eruditos in Europa jam notasse mirandam similitudinem quæ elucet in pronominibus personalibus primitivis inter linguas Semiticas et linguas Indo-Europæas. Quod liceat sequenti tabella exponere:

LING. SEMIT.	LING. INDO-EUR.
PRIMA PERSONA	
SING. { (an) a i	{ Lat. Gr. e (go) Ind. Zend. ah (am) az
PLUR. (anah ^h) nu	{ Lat. no (s) Ind. na (s)
SECUNDA PERSONA	
{ (an) ta ... ti	{ Ind. Lat. etc. tu, ta Græc. etc. su Zend. etc. tu
TERTIA PERSONA	
{ hu hi	{ Lat. is, su Græc. hos, sphi Ind. sva

ante **ܣܠܝܢ** præcedat vox habens nun terminationis pluralis; tandem convertitur **ܠܐܢܝܢ** in **ܠܐܢܝ**, ac **ܠܐܢܝܢ** in **ܠܐܢܝܢ**. In concursu **ܐܢܝܢ** post aliud **ܐܢܝܢ** dicitur per contractionem **ܐܢܝܢ**. Insuper quando locis mox indicatis excidit **ܐܢ** in **ܐܢܝܢ** et **ܐܢܝܢ**, in primo casu nempe quando excidit **ܐܢ** pronominis **ܐܢܝܢ**, mutatur apud Occidentales zqafa vocis præcedentis cum qua coalescit istud pronomen in **ptʰahʰam**, v. g. **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ** (*purus est*) pro **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ**: apud Orientales autem non mutatur illud zqafa vocis præcedentis, unde scribunt **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ**. In secundo casu nempe quando excidit **ܐܢ** pronominis **ܐܢܝܢ** juxta dicta, si ante hoc pronomen occurrit vox desinens in alaf præcedente zqafa, hæc zqafa mutatur in **ptʰahʰam** apud Orientales, qui etiam mutant tunc zlamam vocis (**ܐܢܝܢ** hæc in **ptʰahʰam**, vel dicunt enim, ex. gr. **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ** (*quid est hæc?*), **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ** *heic est* f. et sic **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ** (*hæc est*). Occidentales vero retinent in hoc casu zqafam et dicunt **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ**, **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ**; sed mutant zlamam demonstrativi (**ܐܢܝܢ** in zqafam dicendo **ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ**).

Ad majorem claritatem hic per exemplum declaramus quas subit pronomen personale separatum mutationes quando ad instar copulæ intercedit inter subiectum et prædicatum:

ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ *heic sum ego*

ܐܢܝܢ ܐܢܝܢ *heic sumus*

هَيْعُ أَنتَ heic es	هَيْعُ أَنْتُمْ heic estis
هَيْعُ أَهْلِكَ heic es fœm.	هَيْعُ أَهْلِكُمْ heic estis fœm.
هَيْعُ هَذَا (1) heic est	هَيْعُ هَؤُلَاءِ heic sunt
هَيْعُ هَؤُلَاءِ (2) heic est fœm.	هَيْعُ هَؤُلَاءِ heic sunt f.

220 – Pronomen personale suffixum apud Syros respondet eidem pronomini in casu accusativo et genitivo seu in statu obliquo Arabum. Ipsum autem derivatum fuit a pronomine personali separato quod supra vidimus, dempta præfixa particula ³ (cum aliquali modificatione. Nimirum p^hah^ha primæ personæ seu ³ mutatur in h^hva-s^sam; taw secundæ pers. transit in caf ob affinitatem utriusque articulationis; tandem eliditur h^het^h et nun finale quod extraneum est, pronominis ^ف : quæ omnia communia sunt linguis Syriacæ et Arabicæ nec non et Hebraicæ. Insuper pronomen 3^æ p. sing. m. et f. vocali ut plurimum destituitur. Redeunt autem pronomina tertiæ pluralis ^{لَهُ} et ^{لَهُنَّ} ad suam originem quæ constat ex ^ن habente post se mim quam litteram Syri solent mutare in nun (n. 90. 2). Sequens schema in quo exhibentur pronomina suffixa substantivo ^{فَاجِدْ} istas omnes mutationes declarabit :

SING.	PLUR.
^{فَاجِدْ} liber meus	^{فَاجِدْ} liber noster
^{فَاجِدْ} liber tuus	^{فَاجِدْ} (3) liber vester

(1) Orient. هَيْعُ هَذَا

(2) Orient. هَيْعُ هَؤُلَاءِ

(3) Cum rvah^ha.

SING.	PLUR.
liber tuus fœm.	liber vester fœm.
liber ejus	(1) liber eorum
liber ejus fœm.	liber earum.

En secundum schema in quo exhibentur pronomina
 suffixa verbo **مِنْ** (vocavit).

مَنْعًا	vocavit me	مَنْعًا	vocavit nos
مَنْعًا	vocavit te	مَنْعًا (1)	vocavit vos
مَنْعًا	vocavit te fœm.	مَنْعًا	vocavit vos fœm.
مَنْعًا	vocavit eum	مَنْعًا (1) (أَلَا)	vocavit eos
مَنْعًا	vocavit eam	مَنْعًا (أَلَا)	vocavit eas

221 – Notandum est pronomen suffixum primæ sing. sæpenumero *otiari* (2), videlicet cum verbo semper, et cum nominibus et particulis quotiescumque nomina et particulæ non habent signum pluralis, exceptis **كُلُّ** (*totus ego*), **رَبِّي** (*magister meus*), **حَيَّ** (*in me*), et **لِي** (*mihi*), in quibus omnibus jod^h pronunciatur. Hujusmodi *otatio* seu elisio jod^h primæ sing. nota est Arabicis quoque, et frequens occurrit in Alcorano, v. g. **فَاعْبُدُونِ** *أَبَايَ* pro *فَاعْبُدُونِي*. Sciendum porro apud Syros ut apud Arabes intercedere nun inter jod^h suffixum primæ sing. et ultimam litteram verbi cui suffigitur pronomen illud.

(1) Cum rvah^h_a.

(2) Hæc occultatio pronominis jod^h in pronuntiatione, in nulla exstat ex omnibus dialectis Syriacis sive antiquis sive hodiernis præter unam dialectum hodiernam Maṭlulæ in qua jod^h eliditur ut in Syr. litter.

222 — Hæc autem suspensio pronunciationis pronominis jod^h, non consideratur ut suppressio vel elisio; propterea vocales vocabuli cum hac suspensione nullam subeunt mutationem, sed perseverant quasi jod^h pronunciaretur, ex. gr. **رَجُلِي** *rex meus*, **مَنْجَلِي** *vicina mea*; e contra in suppressione quæ fit per gd^h-mam vocales mutantur, ut **مَنْجَلِي**, **رَجُلِي**. Si aliquando in hujusmodi mutationem cum jod^h incidis, ut **رَجُلِي**, **مَنْجَلِي**, id novitatem esse scito, euphoniæ causa inductam.

223 — Præterea nun suffixum primæ pluralis in origine erat mobile per p^hah^ham uti extat hodie in lingua Arabica et in dialecto Syriaca Babylonensi dicta Chaldaica (1), at deinde, suppressa vocali, siluit littera.

224 — Suffixum secundæ personæ tum sing. tum plur. est in origine littera *k* pro *t*, uti supra notavimus. Porro hoc suffixum **ك** habebat in origine vocalem p^hah^ham pro sing. masc. et vocalem h^hvas^sam pro sing. fœm. uti patet ex linguis Hebraica et Arabica. Syri tamen suppresserunt p^hah^ham seu sonum *a* singularis masculini, tum orthographice tum lectione; seu potius illam ad litteram præcedentem retraxerunt; h^hvas^sam autem sing. fœminini orthographice servarunt, lectione suppresserunt, seu potius illam conversam in zlamam, illi affinem, ad litteram quæ præcedit cap pronomen transtulerunt dummodo hæc littera esset quiescens, i. e. quotiescumque littera quæ præcedit pronomen cap habet pro 2° sing. masculino vocalem zqafam, illi dant Syri

(1) In ista dialecto pro **ك** ac **ك** dicitur **ك** ac **ك**.

zlamam pro fœm., ut sic nimirum distinguatur pronomen fœm. a masc., quemadmodum sane vulgus in quibusdam ex regionibus ubi viget lingua Arabica dicit v. gr. pro fœm. هَذَا كِتَابُكَ.

225 - Suffixum tertiæ personæ mascul. est in origine littera **א**, quæ apud Arabes suscipit modo vocalem *u*, modo vocalem *i* ut v. g. فِيهِ et أَخُوهُ; penes Hebræos habet constanter vocalem *u*; apud Syros autem habebat in origine vocalem *i*; sed lapsu temporis, istud suffixum **א** Syri vocali destituerunt, et ad instar Hebræorum et Arabum in sua lingua vulgari illius vocalem ad præcedentem litteram retraxerunt convertendo tamen, facilitatis pronuntiationis ergo, *i* seu *hvas^a*am in zlamam, sic v. g. dixerunt حָجָה (liber ejus), חָה (ab eo) pro חָה et חָה quæ in origine erant חָה et חָה. Sic quoque Hebræi et vulgus Arabicum retraxerunt notionem *u* suffixi he mascul. ad litteram quæ suffixum præcedit, quin imo he in waw converterunt propter affinitatem cum vocali *u* præcedenti, ita v. g. dixerunt מִנּוֹ et כִּתְּבוּ pro כִּתְּבוּ et מִנּוֹ. Nihilominus Syri per aliquod tempus retinuerunt hujusmodi suffixum **א** cum vocali *hvas^a* in quibusdam locis, nempe quoties ante hoc suffixum occurrit littera infirma, sed progressu temporis et in hoc modificationem aliqualem induxerunt, scilicet si littera infirma quæ præcedit suffixum est waw post *s^aas^a*am, tunc suffixum **א** effertur gracilius ad instar hamzæ lenis, et post **א** additur jod^h quiescens, sic v. g. (ܐܬܬܝܬܝܢܝ) pronunciant quasi esset (ܐܬܬܝܬܝܢܝ) l. *ah^hh^huj* (Orient.)

vel *áh^huj* (Occid.) pro *أُمِّهِ*, item *رُؤُوسُهُ* pronunciant
رُؤُوسُهُ l. *sád^huj* pro originali *رُؤُوسُهُ* l. *sád^huhi*. Si vero
littera infirma quæ præcedit suffixum *و* est alia quam
waw habens *tasam*, tunc supprimitur in pronuntiatione
و cum *h^hvas^a* seu *jod^h* sequenti, ita *فَمِنْهُ* pronunciant
فَمِنْهُ l. *qraj* pro originali *فَمِنْهُ*, et *لَنْظَمَهُ* pro-
nunciant *لَنْظَمَهُ* l. *narmew* pro *لَنْظَمَهُ* l. *narmewhi* :
at in istis locis adhuc in orthographia retinent *و* cum *و*
sequenti. Unde concludes suffixum 3^e sing. masc. esse
frequenter *و* quæ litteræ semper scribuntur, attamen
modo ambæ leguntur, modo tantum alterutra earum, uti
patet ex exemplis adductis quæ scribi debent: *أُمِّهِ* ((*fra-*
ter ejus), *رُؤُوسُهُ* (*venati sunt eum*), *فَمِنْهُ* (*vocavit*
eum), *لَنْظَمَهُ* (*dejiciet eum*); et sic quoque *فَمِنْهُ*
(*voca eum*), *عَيْنُهُ* (*oculi ejus*), quæque hodie pro-
nunciantur *أُمِّهِ*, *رُؤُوسُهُ*, *فَمِنْهُ*, *لَنْظَمَهُ*, *عَيْنُهُ* :
olim vero legebantur *أُمِّهِ*, *رُؤُوسُهُ*, *فَمِنْهُ*,
لَنْظَمَهُ, *عَيْنُهُ* etc. etc. Denique no-
tandum est hoc pronomen *h* apud Arabes accipere ante se
modo U, modo A, modo I ut notum est; apud Syros
autem semper I seu potius E accipit ut patet ex allatis
exemplis; apud Hebræos denique semper U, dicunt enim
ex. g. *immu* (*mater ejus*) quod et Arabes hodierni lin-
gua vulgari faciunt dicentes semper ex. gr. *idu* (*manus*
ejus), *calbu* (*canis ejus*), præter incolas Irac (عراق)

228 — Hactenus de conditionibus pronominum personalium quæ suffiguntur tum nominibus tum verbis tum particulis, quæque respondent pronominibus accusativis et genitivis apud Arabes, et accusativis, dativis, ablativis et possessivis quoque pene Latinos. Quod autem spectat ad nomina, verba et particulas quando ipsis suffiguntur ista pronomina, id postea videbis suo loco. Item in tractatu de verbo sermo erit de pronominibus nominativis quæ verbo annectuntur in tota ejus conjugatione.

CAPUT II.

DE SUFFIGENDO PRONOMINE PERSONALI NOMINIBUS
ATQUE PARTICULIS.

229 — Singularum personarum suffixa jam exhibuimus, quæ eodem modo tum nominibus tum particulis subnectuntur. Nomini autem pronomina non subnectuntur si est in statu *gd^hamæ*, sed restitui debet nomen antea ad statum emphaticum. His positis, sciendum est hujusmodi subnexionem duplici modo fieri; nempe vel per modum singularis numeri, vel per modum pluralis. Subnexio quæ fit per modum singularis, habet locum cum omnibus nominibus quæ desinunt in *zqafam* quæque non sint apocopata per *gd^hamam*, sive ea sint masculina, sive fœminina, sive singularia, sive pluralia desinentia in *taw fem.* exceptis nominibus quæ desinunt in *jod^h mobile* per *zqafam* post *pthah^h am*, ut ^و ^ي ^د ^ج (puri), ^و ^ي ^د ^ج (excelsi); itemque habet locum cum plerisque

particulis. Regula autem qua fit hæc subnexio est ut expungas alaf status emphatici cū sua zqafa, et relin-
 quas ultimam litteram quiescentem ante jod^h, ܚܡ, ܚܡܐ,
 ܚܡܐ et ܚܡܐ; eam vero moveas per zqafam ante ܠ masc.
 et ܐ fœm., atque per zlamam ante ܚܡ fœm. et ܡܡ masc.,
 denique per pt^hah^ham ante ܠ primæ plur. Quæ diluci-
 dantur sequentibus exemplis :

I

ܕܡܬܐ domus mea ܕܡܬܐ domus nostra
 ܕܡܬܐ domus tua masc. ܕܡܬܐ (3) domus vestra m.
 ܕܡܬܐ (1) domus tua fœm. ܕܡܬܐ domus vestra fœm.
 ܕܡܬܐ (1) domus ejus masc. ܕܡܬܐ (3) domus eorum
 ܕܡܬܐ domus ejus fœm. ܕܡܬܐ domus earum

II

ܪܚܦܐ (2) oratio mea ܪܚܦܐ oratio nostra
 ܪܚܦܐ oratio tua masc. ܪܚܦܐ (3) oratio vestra m.
 ܪܚܦܐ (1) oratio tua fœm. ܪܚܦܐ oratio vestra f.
 ܪܚܦܐ (2) oratio ejus masc. ܪܚܦܐ (3) oratio eorum
 ܪܚܦܐ oratio ejus fœm. ܪܚܦܐ oratio earum

III

ܡܬܐܐ Domini mei ܡܬܐܐ Domini nostri
 ܡܬܐܐ Domini tui masc. ܡܬܐܐ Domini vestri m.

(1) Cum zlama dura ad taw.

(2) Cum rvah^ha ad waw.(3) Cum rvah^ha.

صَتَّهٗ اِجَبْ (1) Domini tui f. صَتَّهٗ اِجَمْ Domini vestri f.
 صَتَّهٗ اِجْ (1) Domini ejus m. صَتَّهٗ اِجَمْ (2) Domini eorum
 صَتَّهٗ اِجْ Domini ejus fœm. صَتَّهٗ اِجَمْ Domini earum

IV

حَمَّ اِجْ apud me حَمَّ اِجْ apud nos
 حَمَّ اِجْ apud te masc. حَمَّ اِجَمْ (2) apud vos masc.
 حَمَّ اِجْ (1) apud te fœm. حَمَّ اِجَمْ apud vos fœm.
 حَمَّ اِجْ (1) apud eum حَمَّ اِجَمْ (2) apud eos
 حَمَّ اِجْ apud eam حَمَّ اِجَمْ apud eas

230 – Nihilominus ab ista regula tria nomina excipiantur, i.e. اَبَا (pater), اَخُو (frater), مَعْلَا (socer), quæ quidem tria nomina sunt ex numero *quinque nominum* notorum studentibus linguæ Arabicæ. Hæc igitur tria nomina adsciscunt litteram waw (و) cum omnibus suffixis, excepto suffixo 1^æ sing. Exemplum :

اِجَمْ (3) pater meus اِجَمْ pater noster
 اِجَمْ pater tuus اِجَمْ pater vester
 اِجَمْ pater tuus fœm. اِجَمْ pater vester fœm.
 اِجَمْ (4) pater ejus اِجَمْ pater eorum
 اِجَمْ pater ejus fœm. اِجَمْ pater earum

(1) Cum zlama dura.
 (2) Cum rwah^ha.
 (3) Cum zqafa.
 (4) Jod^h pronunciatur.

Et eodem modo adjunguntur suffixa nomini **אַסְלָ** unde dicitur : **אַסְלָ**, **אַסְלָ** etc. Attamen nomini **סְלָ** adjunguntur suffixa sequenti modo : **סְלָ**, et **סְלָ**, **סְלָ** etc. cum prima radicali quiescenti. Ex quo vides ex tribus casibus nempe nominativo cum U, accusativo cum A, et genitivo cum I, quos quinque nomina habent penes Arabes prælegisse Syros primum i. e. nominativum; Hebræi autem adoptarunt tertium i. e. genitivum, dicunt enim : **אַסְלָ**, **אַסְלָ**, etc.

231 — Cetera nomina et particulæ quæ suffixa accipiunt more nominum singularium, sequuntur exempla supra allata, si tamen habent penultimam mobilem, ex. gr. **כְּזֻבָּ** (*tempus*), **כְּזֻבָּ** (*tempus meum*), **כְּזֻבָּ** (*tempus vestrum*), etc.; **קְדֻשָּׁ** (*sanctus*), **קְדֻשָּׁ** (*sanctus tuus*), **קְדֻשָּׁ** (*sanctus vester*); **חֲסֵדָ** (*creator*), **חֲסֵדָ** (*creator meus*), **חֲסֵדָ**, etc.; **חֲסֵדָ** (*consolatio*), **חֲסֵדָ**, **חֲסֵדָ**, etc. Eadem ratione suffixa accipiunt nomina quorum penultima littera est quiescens, antepenultima autem est mobilis, ex. gr. **קִרְבָּ** (*corpus*), **קִרְבָּ**; **סְלָ** (*somnium*), **סְלָ**; **קִרְבָּ** (*sanctum*), **קִרְבָּ**; **פִּנְסָ** (*avis*), **פִּנְסָ**; **חֲסֵדָ** (*hiems*), **חֲסֵדָ**, etc. Attamen nomina trilittera quæ cum zqafa, sequente

(1) Orientalibus est **זְלָ** cum zlama.

quiescenti, incipiunt, nec non et nomina quorum ultima littera est jod^h post litteram quiescentem, regulas speciales sequuntur, quæ mox explicabuntur.

232 – Nomina autem et particulæ quæ aliter se habent, aliquam modificationem subeunt cum suffixis quorum littera præcedens debet esse quiescens (n. 229), i. e. cum jod^h, **ܝܡܝܢ**, **ܝܡܝܢ**, **ܝܡܝܢ** et **ܝܡܝܢ** tantummodo, cum ceteris vero suffixis nullam modificationem patiuntur. En regulæ quibus regitur hæc modificatio nominum *taw* fœmin. carentium, cum suffixis **ܝܡܝܢ** (1), **ܝܡܝܢ**, **ܝܡܝܢ** et **ܝܡܝܢ**, quæ claritatis ergo lubet appellere suffixa *privilegiaria* :

1 – Quodvis nomen cujus prima sit mobilis per *zqa*-*fam* et secunda quiescens, quodque non habet jod^h in fine assumit ad secundam litteram cum suffixis privilegiariis vocalem illam quam habet in *gdhama* (n. 167. 5), v. g. **ܕܝܡܝܢ** (*amicus*) fit **ܕܝܡܝܢܝܢ** (*amicus meus*), **ܕܝܡܝܢܝܢ** (*amicus vester*) etc. Item **ܕܝܡܝܢ** (*mundus*) fit **ܕܝܡܝܢܝܢ** (*mundus meus*). Sed dicitur quoque **ܕܝܡܝܢܝܢ**, quamquam rarissime. Sunt tamen nomina quorum penultima non movetur; quæ sunt **ܕܝܡܝܢܝܢ** (*sigillum*), **ܕܝܡܝܢܝܢ** (*operarius*), **ܕܝܡܝܢܝܢ** (*gerulus*). Inter nomina hæc, quorum scilicet penultima cum his suffixis non movetur, recensenda sunt nomina quorum ultima littera est hamza, ut

(1) Olatio pronominis jod^h non habet locum ex omnibus dialectis Syriacis nisi in hac dialecto quam litteralem vocamus. In ceteris enim dialectis pronuntiatur cum *h*^h vassa litteræ præcedentis. Et ideo pronomem jod^h inter suffixa in dialecto Chaldaica, Samaritana et Mandaitica non computatur cum suffixis privilegiariis, sed cum ceteris. Attamen in dialecto vulgari *Mædulæ* liberum est suppressere vocalem jod^h vel eam pronunciare.

^{וְ} (osor), ^{וְ}, l. son seu san. Nomen ^{וְ} (locus) movet penultimam per exceptionem, quamquam non incipiat per zqafam, idque cum ^{וְ} tantum, dicitur enim ^{וְ}, sed ^{וְ} etc.

2 - Nomina quæ ante ultimam habent duas litteras quiescentes nec desinunt in jod^h, movent litteram penultimam per pt^hah^ham, ex. gr. ^{וְ} (altare), ^{וְ} (templum), ^{וְ} (mutuo acceptus), ^{וְ} (indicatus), ^{וְ}; ^{וְ} (acceleratus), ^{וְ}. Eadem regulam sequuntur nomina quæ habent formam ^{וְ} (ubi secunda littera est mobilis) ut ^{וְ} (honorabilis), ^{וְ} (immundus factus), ^{וְ}; ^{וְ}. Eadem ratione se habent nomina e quibus littera radicalis cecidit, ut ^{וְ} (intellectus) (pro ^{וְ}), ^{וְ} (exitus), ^{וְ}; item ex ^{וְ} (loquela) dicitur ^{וְ}, et ex ^{וְ} (tabernaculum) ^{וְ} cum pt^hah^ha in lamad^h; at Orientales dicunt ^{וְ} et ^{וְ} cum pt^hah^ha ad litteram quæ præcedit lamad^h.

3 - Nomina bilittera a quiescenti incipientia, accipiunt zlamam fortem cum suffixo jod^h, et zlamam lenem cum ceteris; ex. gr. ^{וְ} (filius), ^{וְ}, ^{וְ};

دَمْدَم (sanguis), دِمْدِم, دِمْدِمِمْ. Eadem ratione se habent
 particulæ bilitteræ, ex. gr. مِمْ ex, مِمْ, مِمْ. Hanc regulam sequuntur etiam nomina bilittera quorum
 prima littera habet zlamam lenem, ex. gr. كِمْ (cor),
 كِمْ, كِمْ. Zlama autem fortis non mutatur, ex. gr.
 كِمْ (puleus), كِمْ.

4 - Hactenus de nominibus quæ jod^h finale non
 habent. Nomina autem quæ in fine habent jod^h, regu-
 las proprias sequuntur: Si trillittera sunt, habentia
 p^hah^ham, zlamam aut ʿmaqam in prima littera, se-
 quente quiescenti, jod^h earum accipit h^hvas^aam cum om-
 nibus suffixis privilegiariis, ex. gr. كِمْ (puer), كِمْ
 (1. tāli), كِمْ; كِمْ (meditatio), كِمْ (1. réni),
 كِمْ; كِمْ (sitis), كِمْ; كِمْ (electus),
 كِمْ (absconditum), كِمْ. Idem valet
 pro nominibus a zqafa incipientibus, ut كِمْ (medicus),
 كِمْ; كِمْ (pastor), كِمْ. Verum Orientales cum
 jod^h pronomine elidunt etiam jod^h nominis in pronun-
 ciatione, dicunt enim كِمْ, كِمْ, كِمْ, 1. tal,
 h^hadh, rá. (1) Excipitur nomen كِمْ (dominus),

(1) Ex quodam versu Jacobi Sarugensis, celeberrimi poetæ Jacobitarum
 seculi VII patet Syros Occidentales pronunciassent unum jod^h in كِمْ
 puer meus et similibus quemadmodum hodie pronunciant; dicit enim in quodam
 carmine كِمْ ذِمَّا كِمْ puer meus domi jacet, ubi metrum
 requirit ut jod^h in كِمْ pronunciatur.

cujus jod^h supprimitur cum suffixis omnibus, i. e. pro ܡܕܢܐ sumitur ܡܢܐ, et dicitur ܡܢܐ, ܡܢܐ, ܡܢܐ, ܡܢܐ, etc. non autem ܡܢܐ, ܡܢܐ, etc. At, teste Barhebræo, habitantes Libani hoc dicebant (1).

233 — Nomen autem habens jod^h finale et constans magis quam tribus litteris, si ante jod^h habet duas litteras quiescentes, tunc secunda accipit p^hah^ham cum jod^h pronomine et supprimitur jod^h pronomen tum pronunciatione tum scriptura, et cum ceteris pronomi-
nibus accipit h^hvas^{am}, ex. gr. ܚܒܝܬܐ (sedes), ܚܒܝܬܐ, ܚܒܝܬܐ, etc.; ܡܡܠܐ (potus), ܡܡܠܐ, ܡܡܠܐ. Sin autem ante jod^h habet unam quiescentem, hæc littera accipit h^hvas^{am} cum omnibus suffixis privilegiariis, ut ܡܕܝܢܐ (cavea), ܡܕܝܢܐ (l. qlûbi), ܡܕܝܢܐ, etc.

234 — Hæ sunt præcipuæ regulæ quæ regunt nomina in alaf status emphatici exeuntia et taw fœminini carentia cum copulantur suffixis. Quæ regulæ etiam pro nominibus fœmininis et pro pluralibus valent. En exempla nominum fœmininorum singularium : ܡܠܐ (onus), ܡܠܐ ex ܡܠܐ, ܡܠܐ (falx). De nominibus autem pluralibus postea erit specialis sermo.

(1) Ex quo intelligimus Libanotes ætate Barhebræi i. e. seculo XIII loqui solitos fuisse syriace. Quandonam igitur cessarunt hac lingua loqui et cœperunt adhibere Arabicam qua hodie utuntur? Videntur Libanotes eadem dialecto Syriaca locutos olim fuisse ac hodie gens Ma^lulæ.

235 - Nunc ad nomina fœminina in alaf status emphatici exeuntia, et taw fœminini habentia, transeamus. Horum nominum regulæ cum suffixis privilegiariis sunt sequentes :

1 - Omne nomen trilitterum cujus prima est mobilis, secunda et tertia quiescunt, assumit cum suffixis privilegiariis pthah^ham ad tertiam quiescentem, quæ nempe præcedit taw fœminini, v. g. **سَدَا** (*devastata*) **سَدَا** (*gaudium*), **سَيِّدَا** (*adoratio*) **سَيِّدَا** (*parabola*), **سَيِّدَا** (*animal*) **سَيِّدَا** (*odium*), **سَيِّدَا**. Eadem ratione ex **سَدَا** (*fabula*) cujus jod^h in origine quiescens est, dicitur **سَدَا**.

2 - Quodlibet nomen constans duabus tantum radicalibus sive sit originis geminatæ aut concavæ aut defectivæ in lamad^h, quarum duarum radicalium prior sit mobilis, assumit pthah^ham ad secundam, v. g. **حَرَا** (*hortus*) **حَرَا**, **حَرَا** (*præda*) **حَرَا**, **حَرَا** (*verbum*) **حَرَا**, **حَرَا** (*hora*) **حَرَا**, **حَرَا** (*angustia*) **حَرَا**, **حَرَا** (*thesaurus*) **حَرَا**, **حَرَا** (*sufficientia*) **حَرَا**, **حَرَا** (*somnum*) **حَرَا**. Excipe **حَرَا** (*annus*) **حَرَا** et **حَرَا** (*filia*) in quâ tantummodo dicitur **حَرَا** cum pthah^h ad resh^h, sed cum cæteris manet pthah^h ad primam **حَرَا** etc. E contra in **حَرَا** (*bonum*) cum suffixo

1^a sing. manet secunda littera quiescens, et cum reliquis suffixis secunda assumit p^hah^ham, v. g. ܡܕܢܐܝܐ etc. Uterque modus, nempe ut secunda maneat quiescens vel ut assumat p^hah^ham, licet in sequentibus nominibus ܡܕܢܐܝܐ (1) (*ecclesia*), ܡܕܢܐܝܐ (2) (*egena*), ܡܕܢܐܝܐ (*navis*); et quando secunda quiescit, silet quoad pronounciationem, unde dicitur indiscriminatim ܡܕܢܐܝܐ et ܡܕܢܐܝܐ; ܡܕܢܐܝܐ et ܡܕܢܐܝܐ etc.; primus tamen modus elegantior est.

3 — Cætera nomina quæ desinunt in taw feminini non subeunt ullam modificationem cum suffixis privilegiariis etiamsi littera quæ præcedit taw feminini sit et ipsa quiescens, v. g. ܡܕܢܐܝܐ (*virgo mea*), ܡܕܢܐܝܐ (*cibus meus*), ܡܕܢܐܝܐ (*socia mea*); ܡܕܢܐܝܐ (*habitus meus*); ܡܕܢܐܝܐ (*vitula mea*), ܡܕܢܐܝܐ (*dimidium mei*) attamen in hoc nomine dicitur quoque ܡܕܢܐܝܐ, ܡܕܢܐܝܐ (*rete vestrum*), ܡܕܢܐܝܐ (*genitrix mea*), ܡܕܢܐܝܐ (*amica mea*), ܡܕܢܐܝܐ (*suspirium meum*), ܡܕܢܐܝܐ (*cognitio mea*), ܡܕܢܐܝܐ (*fratria mea*), ܡܕܢܐܝܐ (*currus meus*), ܡܕܢܐܝܐ (*ligamen meum*).

236 — Hactenus de adjunctione suffixorum per modum numeri singularis. Quod attinet ad suffixa pluralium, ea debet semper præcedere littera jod^h habens

(1) Cum zlama forti.

(2) Cum zlama forti et cum nun pronuncianda apud Orientales.

ante se pthah^ham, (quæ quidem littera jod^h nil aliud est nisi jod^h quo pro zlama hodierna terminabantur nomina in plurali cum dicebatur v. g. **أَجْدَة** pro **أَجْدَة** viri); excepto suffixo 3^a pers. sing. masc. quod habet waw pro jod^h et excepto suffixo 3^a pers. f. cum quo jod^h habet zlamam pro pthah^ha, i. e. solvitur diphtongus. Hujusmodi porro suffixa pluralium suffiguntur omnibus nominibus pluralibus desinentibus in zlamam sive ea sint masculina sive feminina, ex. gr. **أَجْدَة** (patres), **نِسَاء** (mulieres), **بُيُوت** (domus pl.), nec non omnibus nominibus habentibus pluralis terminationem in jod^h habens zqafam præcedente pthah^ha; v. g. **مَلِكِي** (domini), **هَادِي** (hædi), **عَامِي** (anni); quod est residuum formæ antiquæ pluralis de qua mox; denique suffiguntur nonnullis particulis, uti **سُفُو** (pro), **كُلُّ** (super).

237 — Sequentia exempla exhibent modum flectendi suffixa cum hujusmodi nominibus et particulis.

I **بُيُوت** LIBRI

بُيُوتِي libri mei	بُيُوتِكُمْ libri nostri
بُيُوتِيكَ » tui	بُيُوتِكُمْ(1) » vestri
بُيُوتِكُمْ » tui fem.	بُيُوتِكُمْ » vestri fem.
بُيُوتِهِ(2) » ejus	بُيُوتِهِ(1) » eorum
بُيُوتِهَا » ejus fem.	بُيُوتِهِمْ » eorum

(1) Cum rwah^ha.

(2) Cum zqafa ante waw.

II מִלֵּי MULIERES

מִלֵּי	mulieres meæ	מִלֵּי	mulieres nostræ
מִלֵּי	» tuæ	מִלֵּי(1)	» vestræ
מִלֵּי	» tuæ fem.	מִלֵּי	» vestræ f.
מִלֵּי(2)	» ejus	מִלֵּי(1)	» eorum
מִלֵּי	» ejus f.	מִלֵּי	» earum

III מִלֵּי ANNI

מִלֵּי	anni mei	מִלֵּי	anni nostri
מִלֵּי	» tui	מִלֵּי(1)	» vestri
מִלֵּי	» tui fœm.	מִלֵּי	» vestri fœm.
מִלֵּי(2)	» ejus	מִלֵּי(1)	» eorum
מִלֵּי	» ejus fœm.	מִלֵּי	» earum

IV מִיָּמֶר ANTE

מִיָּמֶר	ante me	מִיָּמֶר	ante nos
מִיָּמֶר	ante te, etc.	מִיָּמֶר	ante vos, etc.

238 — Ex quibus sane exemplis vides: - (a) pronomen jod^h 1^a singularis quod suffigitur nominibus vel particulis modo pluralium, efferri (3), cum e contra

(1) Cum rwah^ha

(2) Cum zqafa ante waw.

(3) Licet dicere jod^h pronomen cum nominibus pluralibus etiam otiari tum

pronomen jod^h suffixum modo singularium otiatur ;
 atque **حُجَّتْ** (*libri mei*) confundi v. g. cum **حُجَّتْ**
مُؤْمِنًا (*libri sanctimoniae*) tum pronunciatione tum
 scriptura ; - (b) suffixum caf 2^a personae sing. masc. con-
 fundi quoad pronunciationem , minime vero quoad ortho-
 graphiam , cum caf 2^a pers. sing. fem. ; fem. autem a
 masc. ejusdem personae non distingui nisi littera jod^h
 quae notatur sed non effertur post caf pro feminino.

239 — Monendum porro nomina omnia quibus
 adjunguntur suffixa modo pluralium assumere *siamē* ,
 ex particulis vero tantummodo sequentia , i. e. **حُكِّي**
 (*præter*) , **مِيْزْ** (*circa*) , **لَحْنَم** (1) (*coram*) , ex. gr.
حُكِّيْمَرْ (*præter te*) , **مِيْزْهَمْ** (*circa eum*). Nota
 autem nomen **لُحْمَا** (*beatitudines*) quando ei adjun-
 guntur suffixa , non assumere *siamē* , v. gr. **لُحْمَا**
 (*beatus ego*) , **لُحْمَا تُو** (*beatus tu*) , **لُحْمَا هَمْ** (*beati*
ipsi). Item non assumunt *siamē* cum suffixis **حُكْسُو**
 seu **حُكْسُو** (*solus*) , v. g. **حُكْسُو** (*solus ego*) ,
حُكْسُو هَمْ (*solus ipse*). Similiter **اَمْ** (*est*) ,

pronunciatione tum scriptura ; etenim jod^h quod est ex. gr. in **حُجَّتْ** libri mei est
 jod^h pluralitatis quod apparet cum omnibus suffixis excepto 3^a personae singu-
 laris masc. Igitur **حُجَّتْ** est pro **حُجَّتْ** cum duobus jod^h quorum
 secunda elisa est tum pronunciatione tum orthographia , sicut eliditur in
حُجَّتْ pronunciatione tantum.

(1) Cum alama forti.

^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ. Item ex ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ
 (excelsi) ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, etc. Cum uno vero
 tantum jod^h dicitur: ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, etc.
^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, etc. ad instar ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ. Ex ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ
 (pueri) dices: ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, etc. dicitur tamen et
^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (eorum pueri) pro ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ tantummodo.

242 - Inter particulas quibus adjunguntur suffi-
 xa singularium recensenda est particula ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ quæ com-
 ponitur ex ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ quæ est signum regiminis quæque olim
 erat ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (1) et ex ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ quæ significat possessionem. Itaque
 sic coalescit particula hæc ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ cum suffixis: ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ
 (mei), ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (nostri), ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (tui), ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (tui f.)
^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (vestri), etc. Ista suffixa cum ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ adhibentur
 uti possessiva quoties objectum possessum non expri-
 mitur, v. g. ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (hoc meum est
 et non tuum); adhibentur crebro etiam quando nomen
 possessum expressum sit, v. g. ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (filius meus),
^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (frater tuus), ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (magister
 vester) pro ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ. Maxime vero adhi-
 bentur quando nomen objecti possessionis habet formam

(1) In dialecto Syriaca Babylonensi dicta Chaldaica pro ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ habetur ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ,
 v. g. ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ (regis) pro ^ⲉⲙⲉⲛⲉⲧⲉⲛⲁⲓ, quod tamen quoque dicitur. Vides
 igitur vestigium Chaldaismi antiquioris in Syriasmō hodierno.

insolitam vel peregrinam quæ suffixa non patitur, ex.
 gr. ^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ (1) (*pactum nostrum*), ^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ
 (*error ejus*), ^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ (*vipera tua foem.*),
^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ (*testamenta eorum*). Notandus
 tamen est locus apud Lucam I, 72 versionis Syriacæ
 quæ dicitur ^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ, i. e. ^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ (*fœdera ejus*),
 in quo interpres Syrus nomen pl. Gr. ^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ (*fœ-*
dera) ut Syriacum consideravit, illicque, quasi esset
^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ a sing. ^ⲓⲁⲛⲧⲁ ⲙⲁⲣⲁⲛⲁ, pronomen nominum plura-
 lium suffixit; quod singularissimum est.

Hactenus de suffixis nominum et particularum.
 In lib. de verbo videbimus quomodo pronomina perso-
 nalia suffigenda sint verbis.

CAPUT III

DE PRONOMINE DEMONSTRATIVO, RELATIVO ET INTERROGATIVO ET CETERIS PRONOMINIBUS

I — DE PRONOMINE DEMONSTRATIVO

243 — Demonstrativum Syriacum simile est Ara-
 bico. Scilicet demonstrativum est in origine apud Syros:
^ⲓⲁ loco ^ⲓⲁ (^ⲓⲁ) pro sing. masc. (*hic*), ^ⲓⲁ (^ⲓⲁ) pro sing.
 fem. (*hæc*) ^ⲓⲁ cum vocali brevi ad alaf (^ⲓⲁ) pro plurali

(1) Orientales efferunt taw cum zlama.

communi (*hi* et *hæ*). Unde liquet demonstrativum, præter leve discrimen, fuisse initio unum idemque Syris ac Arabibus. Syri tamen nunquam hoc pronomine demonstrativo sine ulla particula ei præfixa utuntur, sed semper illi adjungunt particulam nutus (اِ), dicentes اِ هَا (hic), اِ هَاذِي (*hæc*), اِ اَكْم pro اِ اَكْم (hi *hæ*) (1).

244 – Demonstrativum remotum est اِ (ille), اِ (illa), اِ (illi), اِ (illæ), cum puncto magno super اِ in omnibus ut distinguatur a pronomibus personalibus separatis quæ habent punctum infernum sub اِ. Demonstrativum hoc remotum constat ex اِ ecce et ex pronomibus personalibus separatis, 3^a pers^a: sic اِ (2) est pro اِ اِ; اِ est pro اِ اِ; اِ pro اِ اِ; tandem اِ est pro اِ اِ. Jam vero antea (n. 10) momuimus litteram اِ apud Syros elidi in pronuntiatione, quoties occurrit initio vocis coalescentis cum voce præcedente in pronuntiatione, et proinde pro اِ اِ dicendum est اِ اِ quod euphoniæ causa conversum fuit in اِ, et sic de cæteris.

(1) Syri non addunt in fine demonstrativi caf (suffixum 2^a pers.) uti solent Arabes qui dicunt ذاك, ذاك, اولئك etc. Attamen Syri Babylonienses suffixum caf habebant suis demonstrativis, v. g. ذاك (ille), ذاك.

(illa), اولئك (illæ).

(2) Apud Orientales, uti regula exigit, cum zqafa ad اِ, et proinde erronee efferunt Occidentales cum p^hah^a.

245 — Sciendum insuper demonstrativum ܐܝܢܐ interdum contrahi in ܐܝ , si tamen praecedit, minime vero si sequitur nomen demonstratum, ex. gr. ܐܝܢܐ ܕܗܘܐ (*hic vir*). Præterea quoties post ܐܝܢܐ occurrit pronomén personale ܐܝܢܐ et post ܐܝܢܐ pron. pers. ܐܝܢܐ , tunc in primo casu mutat nun suam *zqafam* in *pt^hah^ham*, in secundo mutat *dalath* suam *rwas^sam* in *zqafam*, et præterea in utroque supprimitur ܐܝ pronominis personalis, v. g. pro ܐܝܢܐ ܕܗܘܐ dicitur ܐܠܗ (*hic est*), et pro ܐܝܢܐ ܕܗܘܐ dicitur ܐܝܢܐ ܕܗܘܐ (1) (*hæc est*).

II — DE PRONOMINE RELATIVO

246 — Syri pro relativo adhibent particulam, quam præmittunt correlativo sequenti, quæque invariabilis est, v. g. ܕܗܘܐ ܕܡܢ ܕܡܢܐ (2) (*gloria Jesu qui salvos nos fecit*), ܕܗܘܐ ܕܡܢ ܕܡܢܐ (*benedicta Maria quæ te genuit*), ܕܗܘܐ ܕܡܢ ܕܡܢܐ (*voca viros qui sunt illic*).

247 — Quandoque relativo, præmittuntur demonstrativa remota, v. gr. ܕܗܘܐ ܕܡܢ ܕܡܢܐ (*ubi est vir de quo dixisti?*); vel præmittuntur pronomina interrogativa de quibus infra, quæ sunt ܐܝܢܐ ,

(1) Orientales dant *pt^hah^ham* litteræ *dalath* (n. 219).

(2) Orientales habent *h^hvas^sam* ad *jod^h* et *rva^ham* ad *waw*.

هَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ؟ أَمْ لَمْ يَأْتِكَ، v. g. هَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ
(honora virum qui venit ad te), etc. Nota hujusmodi pro-
nomina أَمْ، هَؤُلَاءِ، هَؤُلَاءِ censeri ut *relativa* quoties
occurrit post ea relativum ؟، secus ea considerari uti
interrogativa.

III - DE PRONOMINIBUS INTERROGATIVIS ET CETERIS

248 - Ex demonstrativis هَؤُلَاءِ، هَؤُلَاءِ et ex
relativo أَفْ (أَيُّ) quod apud Syros nunquam solum adhi-
betur, coalescunt pronomina interrogativa, scilicet ex
أَمْ et هَؤُلَاءِ resultat أَمْ (quisnam?) ex أَفْ et هَؤُلَاءِ oritur
(quænam?) per conversionem zlamæ in zqafam, denique
ex أَفْ et هَؤُلَاءِ formatur أَمْ (quinam, quænam?).
Porro هَؤُلَاءِ cum pron. separato هَؤُلَاءِ contrahitur in هَؤُلَاءِ
(n. 10) v. g. هَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ (quiesnam est filius tuus?).
Cum هَؤُلَاءِ autem dicitur هَؤُلَاءِ cum sola elisione he;
pl. هَؤُلَاءِ، هَؤُلَاءِ، هَؤُلَاءِ.

249ⁱ - Inter pronomina interrogativa recensentur
هَؤُلَاءِ (quis?) quod est commune genere et numero per-
sonis rationalibus, et هَؤُلَاءِ (quod etc.) pro rebus. Quæ
tamen fiunt relativa si habeant post se ؟ v. g.
هَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ (qui non diligit Deum
anathema sit), هَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ (noli cre-
dere omne quod audis). Secus i. e. si non sequitur ؟،

sunt interrogativa, ut $\text{ܠܐܝܬܐܢܐ} \text{ܡܢ} \text{ܐܝܬܐܢܐ}$ (*quis venit?*), $\text{ܠܐܝܬܐܢܐ} \text{ܡܢ} \text{ܠܐܝܬܐܢܐ}$ (*quid nobis et tibi?*). Fere autem semper ܠܐܝܬܐܢܐ interrogativum augetur copula ܠܐ et fit ܠܐܝܬܐܢܐ pro ܠܐܝܬܐܢܐ , ut $\text{ܠܐܝܬܐܢܐ} \text{ܡܢ} \text{ܠܐܝܬܐܢܐ}$ (*quid vultis?*). Interrogativum ܡܢ cum ܐܝܬܐܢܐ contrahitur in ܡܢܐ (*quid?*) (n. 10) et cum ܐܝܬܐܢܐ in $\text{ܡܢܐ} \text{ܠܐܝܬܐܢܐ}$ (1) (*quid?*), retenta ܐܝܬܐܢܐ in orthographia et cum ܡܢܐ in $\text{ܡܢܐ} \text{ܠܐܝܬܐܢܐ}$ retenta ܐܝܬܐܢܐ in scriptura. Insuper ܠܐܝܬܐܢܐ cum ܐܝܬܐܢܐ contrahitur in ܡܢܐ . Tandem ܠܐܝܬܐܢܐ adhuc contrahitur in ܡܢ , vel pro ܡܢ adhibetur ܡܢܐ .

Inter interrogativa est ܠܐܝܬܐܢܐ (*quantum, quot?*) compositum ex ܠܐܝܬܐܢܐ similitudinis et interrog. ܠܐܝܬܐܢܐ .

249^{II} — Inter pronomina recensenda sunt ܠܐܝܬܐܢܐ (*persona*), ܠܐܝܬܐܢܐ (*idem*), ܠܐܝܬܐܢܐ (*invicem*), ܠܐܝܬܐܢܐ (*idem*), ܠܐܝܬܐܢܐ (*aliqui*), ܠܐܝܬܐܢܐ (*idem, eadem*); ܠܐܝܬܐܢܐ (*aliquis, quidam*); ܠܐܝܬܐܢܐ *res aut aliquid*, ܠܐܝܬܐܢܐ (*nonnulli*), ܠܐܝܬܐܢܐ *talis vel talis aut N. N.*, ܠܐܝܬܐܢܐ *talis vel talis f.*, ܠܐܝܬܐܢܐ *tale vel tale quid*. De quibus omnibus in Syntaxi erit plenior expositio.

(1) Orientales mutant in ܠܐܝܬܐܢܐ ܠܐܝܬܐܢܐ litterae nun in ܠܐܝܬܐܢܐ sic ܠܐܝܬܐܢܐ (n. 219.)

LIBER V

DE VERBO

CAPUT I

DE CONJUGATIONE VERBI IN GENERE ET DE VERBO SANO

I — DE VARIIS VERBORUM SPECIEBUS, NEC NON DE FORMIS
VERBORUM, ET DE TYPIS SEU FORMIS
VERBI *trilitteri nudi*

250 — Syri grammatici post Græcos verbum
𐤒𐤓𐤕 vocant. Porro verbum, respectu habito ad nume-
rum litterarum radicalium quibus constat, vel est *trilit-*
terum ut 𐤒𐤓𐤕 (*occidit*), vel *quadrilitterum* ut 𐤒𐤓𐤕𐤔 (*inter-*
pretatus est); et rursus tum trilitterum tum quadrilitterum
vel sunt talia simpliciter, seu *nuda* ut sunt exempla al-
lata, vel sunt *aucta* una vel pluribus litteris additis ad
litteras radicales, v. g. 𐤒𐤓𐤕𐤔 (*occisus est*) 𐤒𐤓𐤕𐤔𐤕
(*translatus fuit in aliam linguam*). (1)

(1) Ne quis putet istam proprietatem verborum, nimirum quod numerus litterarum radicalium verbi non excedat quatuor, ne quis putet, inquam, istam proprietatem pertinere *exclusive* ad linguas Semiticas, i. e. Arabicam, Syriacam, Hebraicam, etc; nam id commune est omnibus mundi linguis, imo in linguis Græca et Latina tam celebribus nonnisi perraro occurrunt verba quæ constant plusquam tribus radicalibus consonis, abstractione facta a vocalibus inter consonas interpositis quæ respondent motionibus in linguis Semiticis, ideoque, ut hæc, et illæ non computantur inter radicales. Imo in his duabus linguis verba trilittera ipsa

251 - Modi seu tempora verborum apud Syros tria tantum numerantur, nimirum *præteritum* ^{٢ ٢ ٢} **اَجَلُ وَحَجَ** *aoristus* (**اَجَلُ وَحَجَمِي**), tandem *imperativus* (**فَعْمُو**). (1)

Derivata a verbis sunt: *infinitivus* (**اِنَاكُ صَعْمَا**), *participium agens seu activum* (**حَجَمُو**), *participium*

sunt rara; potiora sunt bilittera. Solum discrimen quod inter linguas Semiticas et cæteras linguas quantum ad verba intercedit, in hoc consistit, quod nempe verba Semitica in dispositione suarum radicalium litterarumque servilium atque utrorum motione vel quiescentia sequuntur certam legem stabilem qua possunt in classes distribui; verba autem ceterarum linguarum non posse hoc sub aspectu reduci ad fixam quamdam normam. Fere idem de nominibus dicendum est. Multa commenta in Europa a recentioribus philologiæ studiosis inventa sunt circa hanc proprietatem linguarum Semiticarum, quorum intolerabilius est quod omnes radices fuerint origine bilitteræ, intolerabilissimum autem quod omnes mundi linguæ habuerint omnia vocabula origine monosyllaba ad instar linguæ Sinensis!!! Sed tales sapientes interrogamus: Si talis est res ut asseritis, dicite si potestis quo fato evenit ut omnes mundi gentes monosyllabismum reliquerint juxta vos, ad exceptionem populi Sinensis quem vos non negatis esse antiquissimum? Et si, ut alii asserunt, linguæ Semiticæ sicut ceteræ mundi linguæ primum e monosyllabismo transierunt ad agglutinationis (ut ajunt) systemæ quod adhuc viget in linguis dictis Turanianis ex quibus est lingua Turcica, dicant hujusmodi commenti auctores si possunt: Quando nam tandem aliquando hæ linguæ Turanianæ a systemate agglutinationis in quo per tot ac tot secula persistunt, cum jam ceteræ linguæ juxta eos tam ingentem gressum fecerint ad systema quod dicitur flexionis, hunc eundem transitum facient?

(1) Mirandum prorsus est obsolevisse omnino in duabus dialectis Syriacis, illa nempe Assyriæ, et altera Turabдини, tum præteritum tum aoristum, quamvis in iisdem adhuc viget imperativus, qui ab incolis præfatarum regionum adhibetur prorsus eadem ratione qua in lingua litterali imperativus formatur ab aoristo. Utraque dialectus pro præterito adhibet participium passivum cum pronomine

personali per circumlocutionem infra explicandam v. g. **مَعْمَا كِب** (occidi), pro **مَعْمَا**; et pro aoristo adhibet participium activum, v. g. **اُك** (it) pro

اُك. In dialecto vero Syriaca propria incolis Maṭlulæ prope Damascum habetur cum imperativo aoristus et præteritus prorsus ut in lingua litterali.

patiens seu *passivum* (مَمْلُوءٌ). Hæc præcipua.

252 – Inspecta qualitate litterarum radicalium, verba alia sunt sana, et ea sunt quæ non habent inter suas radicales neque litteram infirmam, neque hamzam, neque litteram nun pro prima radicali, neque litteram geminatam, v. g. مَاتَ (occidit), زُوِيَ (interpretatus est); alia sunt hamzata, i. e. habentia hamzam pro 1^a radicali, ut أَقْبَا (manducavit), vel pro 2^a, ut حَلَا (petiit), vel pro 3^a, ut زُحِلَ (immundus fuit); alia sunt verba nunata, i. e. habentia nun pro 1^a radicali, ut يَخَفُ (exivit); alia sunt geminata, seu habentia unam eandemque litteram pro 2^a et 3^a radicalibus ut جَرَّ (prædatus est) pro جَرَّ; alia denique sunt infirma, habentia unam ex litteris infirmis quæ sunt: ل, ه, و, sive pro 1^a radicali ut نَبَا (hæres fuit), sive pro 2^a ut نَمَّ (dormitavit) pro نَمَّ, sive denique pro 3^a ut مَنَّب (fœtuit), مَنَّا (vocavit).

253 – Quibus prænotatis, sciendum est singulas enumeratas classes verborum habere posse vel unam formam, seu, ut ajunt Syri grammatici, *typum* مَجْمُوعٌ vel حُلَا, vel plures; qui quidem typi ab invicem differunt juxta variam dispositionem consonantium et vocalium simul. Cum itaque hic nobis agendum sit de formis seu typis verborum, necesse omnino est, ut, more grammaticorum Arabum et Hebræorum, omnia verba ad normam generalem فَعَلَ (فَعَّلَ) exigamus, unde in quolibet verbo

primam radicalem dicimus *pe* (פ), secundam *'ain* (ע), tertiam *lamad^h* (ל).

254 - Ut a verbo sano incipiamus, verbum sanum trilitterum nudum habet sex formas scilicet :

- 1 - **נַעַל** (נַעַל, נַעַל) cum *a* in präterito et *u* in aoristo ad 2^m radicalem, ut **נַעַל**, **נַעַל**.
- 2 - **נַעַל** (נַעַל, נַעַל) cum *a* in præt., et *i* in aor., ex. gr. **נַעַל**, **נַעַל**.
- 3 - **נַעַל** (נַעַל, נַעַל) cum *a* simul in præt. et aor., ex. gr. **נַעַל**, **נַעַל**.
- 4 - **נַעַל** (נַעַל, נַעַל) cum *e* in præt. et *a* in aor., ex. gr. **נַעַל**, **נַעַל**.
- 5 - **נַעַל** (נַעַל, נַעַל) cum *e* in præt. et *u* in aor., ex. gr. **נַעַל**, **נַעַל**.
- 6 - **נַעַל** (נַעַל, נַעַל) cum *u* simul in præt. et aorist., ex. gr. **נַעַל**, **נַעַל**.

Unde vides formam Arabicam **نَعَلَ** (*horruit*) deesse apud Syros et e contra formam Syrorum, **נַעַל**, **נַעַל** deesse apud Arabes.

255 - Omne verbum cujus tertia radicalis est littera gutturalis vel *resh^h*, tunc nequit habere *zlamam* in 2^a radicali sive in präterito sive in aoristo, et proinde 2^a radicalis verbi in isto casu debet habere vel *pt^hah^ham* vel *tsasam*. Cf. n. 118. Nihilominus 3us typus seu forma

ex istis formis verborum nudorum non exposcit, veluti in lingua Arabica, ut vel 2^a radic. verbi vel 3^a sit ex litteris gutturalibus, plura enim hujus typi verba apud Syros occurrunt quin habeant litteram gutturalem neque res^h inter suas radicales. Nota tandem ex sex his formis seu typis frequentiores in usu esse primam et tertiam, deinde quartam, tum secundam, et minus frequentes quintam, denique sextam.

256 – Placet hic in tironum gratiam plurima verba singularum formarum exhibere :

VERBA I TYPI HABENTIA IN PRÆT. PTHAHAM
ET IN AORISTO RWAH^hAM

دَخِرَ (detexit)	طَرَفَ privavit
دَخَرَ perforavit	سَكَّرَ sculpsit
دَسَّ examinavit, scrutatus est	سَمِنَ consumpsit
دَكَمَ clausit	سَلَبَ furatus est
دَهَنَ contempsit	سَمِنَ increpuit
دَرَى imminutum est, defecit	سَبَّ scabit
دَنَبَ procubuit	سَرَسَ rasil
دَجَجَ finxit, formavit	وَجَسَ mactavit
دَجَجَ nexit	وَجَسَ rejecit
دَجَجَ cecidit	وَجَسَ calcavit
دَجَجَ minatus est	وَجَسَ pupugit
دَجَجَ circumcidit	وَجَسَ destruxit, evertit
	وَجَسَ mussitavit, medita-

inem

هَيَّزَ disposuit, ordinavit	قَنَفَ salvavit
سَمَّوْ prostravit	فَنَمَ separavit
سَطَّرَ sustentavit	فَعَمَّ extendit
هَجَنَ clausit	رَجَّأَ tinxit
هَكَنَ egit; visitavit	رَكَّبَ crucifixit
هَزَجَ blateravit	مَجَّأَ fixit
هَدَّوْ destruxit	مَدَّنَ sepelivit
حَبَّلَ culpavit	مَيَّوْ anteivit
دَرَّأَ nevit	مَلَّأَ occidit
حَلَّوْ rediit; indutus est	مَلَّجَ decerpit
لَكَّبَ injuria affecit	مَلَّنَ nodavit
خَرَّوْ expressit	مَوَّأَ detraxit
خَمَّنَ eradicavit	مَنَمَرَّ incrustavit
خَنَجَ fidei jussor fuit	زَجَّأَ tumultuatus est, sen-
خَنَفَ fugit	sit
فَلَّأَ divisit	زَوَّجَ persecutus est
فَلَّسَ coluit, operatus est	زَطَّأَ annuit
فَهَمَّ abscidit	زَفَّأَ saltavit
فَعَّيَّأَ jussit	زَهَمَّ signavit
فَنَمَّ extendit	مَجَّأَ reliquit
فَنَّأَ retribuit	مَجَّأَ turbavit

avit

ܡܣܦ	comminuit, contrivit	ܡܠܐ	tulit
ܡܠܦ	misit	ܠܦܐ	fregit
ܡܠܦܐ	evaginavit	ܠܦܐܐ	reprehendit
	ܠܦܐܐܐ		fissuram facere

NOTA - Impossibile fere est omnia omnino verba quæ hanc primum typum sequuntur, recensere. Satis est notare omnia verba quæ in elenchis sequentibus ceterorum typorum non inveniuntur, posse tuto ad hanc 1^m typum referri.

VERBA 2ⁱ TYPI QUÆ HABENT IN PRÆT. PTHAH^hAM,
ET IN AOR. ZLAMAM

ܐܦܝܬ	emit	ܦܥܝܬ	fecit
------	------	------	-------

Præter hæc duo verba nullum aliud exemplum extat hujus typi ex verbis *sanis*.

VERBA 3ⁱ TYPI HABENTIA SUPER PTHAH^hAM IN PRÆTERITO
SIMUL ET IN AORISTO

ܕܠܐ	voravit, sorbuit	ܕܠܐܐ	memoravit
ܕܠܐܐ	germinavit	ܕܠܐܐܐ	stillavit (<i>domus</i>)
ܕܠܐܐܐ	invasit	ܕܠܐܐܐܐ	arsit
ܕܠܐܐܐܐ	penetravit	ܕܠܐܐܐܐܐ	exortus est
ܕܠܐܐܐܐܐ	accidit	ܕܠܐܐܐܐܐܐ	splenduit
ܕܠܐܐܐܐܐܐ	caligavit (oculus)	ܕܠܐܐܐܐܐܐܐ	cecinit
ܕܠܐܐܐܐܐܐܐ	horruit	ܕܠܐܐܐܐܐܐܐܐ	clamavit
ܕܠܐܐܐܐܐܐܐܐ	mactavit	ܕܠܐܐܐܐܐܐܐܐܐ	consociavit
ܕܠܐܐܐܐܐܐܐܐܐ	duxit	ܕܠܐܐܐܐܐܐܐܐܐܐ	claudus fuit

سَوَّوْ circumivit	مَحْجُو similis factus est
سَهَّوْ albuit	مَحْجِرْ irruit
سَمَّوْ sapuit	مَحْجُو saturatus est
سَكَمْ somniavit	مَحْجُو putavit
سَلَّوْ apostatavit	مَحْجَمْ rubuit
سَمَّوْ praevaluit	مَحْجَمْ suffecit
سَهَّوْ defecit	مَحْجُو transiit, pertransiit
سَجَّوْ immersus fuit	مَحْجُو meminit
سَجَّوْ confugit	مَحْجُو congruit
سَلَّوْ lapsus est	مَحْجُو fumavit
سَوَّوْ puduit eum	مَحْجُو immersus est
سَجَّوْ crevit, auctus est	مَحْجُو laboravit
سَهَّوْ verecundus fuit	مَحْجُو habitavit
سَهَّوْ caligavit	مَحْجُو mortuus est
سَهَّوْ evulsit	مَحْجُو occidit (sol)
سَهَّوْ rebellavit	مَحْجُو contigit, accidit
سَهَّوْ elucuit	مَحْجُو dives fuit
سَهَّوْ abstinuit	مَحْجُو occurrit
سَهَّوْ celebris factus est	مَحْجُو discessit, abiit
سَهَّوْ manifestus factus est	مَحْجُو insipidus factus est
	مَحْجُو salit

ⲩⲩⲉ scissus est	ⲙⲉⲙ fluxit
ⲩⲩⲉ rabiosus factus est	ⲙⲉⲙ laxavit
ⲩⲩⲉ volavit	ⲙⲉⲙ vigilavit
ⲩⲩⲉ aperuit	ⲙⲉⲙ pullulavit
ⲙⲉⲙ hinnivit	ⲙⲉⲙ saliit
ⲙⲉⲙ splenduit	ⲙⲉⲙ audivit
ⲙⲉⲙ saltavit	ⲙⲉⲙ declinavit
ⲙⲉⲙ abscidit; viribus defectus fuit	ⲙⲉⲙ placuit
ⲙⲉⲙ veritus est	ⲙⲉⲙ ultus est
ⲙⲉⲙ procubuit	ⲙⲉⲙ fregit
ⲙⲉⲙ gavisus est	ⲙⲉⲙ obstupuit
	ⲙⲉⲙ stupuit
	ⲙⲉⲙ miratus est

VERBA 4ⁱ TYPI, HABENTIA ZLAMAM IN PRÆTERITO
ET PT^hAH^hAM IN AORISTO

ⲙⲉⲙ quievit	ⲙⲉⲙ se inclinavit, sese incurvavit
ⲙⲉⲙ pudit eum	
ⲙⲉⲙ raptavit	ⲙⲉⲙ risit
ⲙⲉⲙ vacavit, cessavit	ⲙⲉⲙ leprosus factus est
ⲙⲉⲙ concepit (femina)	ⲙⲉⲙ comminutus est,
ⲙⲉⲙ placuit, jucundus fuit	detritus est
	ⲙⲉⲙ adhæsit

تَمَتَّعَ timuit	وَقَعَّ equitavit, insedit
وَضَعَّ dormivit	صَفَّ ruber factus est
وَجَّ extinctus fuit	هَنَّ adhæsit
وَجَّ sudavit	حَلَّ difficilis fuit
مَنَّ vastatus est	حَمَّ fortis fuit, prævaluit
مَنَّ obmutuit	حَمَّ inveteravit
مَمَّ tenebrosus factus est	فَلَّ quod juris est tribuit
مَمَّ moluit	رَوَّ indiguit
مَمَّ præteriit	رَوَّ palpitavit
مَمَّ immundus factus est	مَيَّ procidit
مَمَّ gustavit	وَلَّ iratus est
مَمَّ tulit, portavit	وَلَّ cucurrit
مَمَّ induit	وَمَّ dilexit
مَمَّ erubuit	وَمَّ (1) murmuravit
مَمَّ insidias instruxit	وَمَّ inclinatus est
مَمَّ esuriit	وَلَّ tremuit
مَمَّ induit	وَمَّ intonuit
مَمَّ aptus fuit	مَمَّ calefactus est
مَمَّ manducavit	مَمَّ accubuit, dormivit
مَمَّ barbare locutus est	مَمَّ habitavit
مَمَّ testatus est	مَمَّ quievit, conticuit

(1) Apud Orientales cum pihahha.

ܡܠܡ perfectus est

ܠܡܨ languit

ܡܡ pinguis fuit

ܠܡܨ sollicitus fuit

ܡܨ superfuit

ܠܡܨ firmatus est

ܠܡܨ invaluit

VERBA 5ⁱ TYPI HABENTIA NEMPE ZLAMAM IN PRÆTER.
ET RWAH^hAM IN AOR.

ܡܨܨ adoravit

ܡܨܨ adpropinquavit, accessit

ܡܨܨ conticuit.

Hæc tria tantum verba pertinent ad hunc typum ex
verbis *sanis*.

VERBUM UNICUM 6ⁱ TYPI NEMPE CUM RWAH^hA IN
PRÆT. ET AOR.

ܡܨܨܨ horruit ut pili metu erigantur

257 — Nonnulla verba pro diversitate formæ
habent diversos duos vel plures sensus, v. g. :

1 ܠܡܨܨ , ܠܡܨܨܨ (*spopondit, fidei jussor fuit, vel
etiam cribravit*)

ܠܡܨܨ , ܠܡܨܨܨ (*occidit sol*)

2 ܠܡܨܨܨܨ (*impressit*)

ܠܡܨܨܨܨ (*immersus est*)

3 ܠܡܨܨܨܨ (*misit*)

ܠܡܨܨܨܨ (*exuit*)

4 ܠܡܨܨܨܨܨ (*coluit Deum, serviit*)

ܠܡܨܨܨܨܨ (*coluit terram, laboravit*)

- 5 نَسَمَمَ نَسَمَمَ (*invidit*)
 نَسَمَمَ نَسَمَمَ (*æmulatus est*)
 9 نَسَمَمَ نَسَمَمَ (*occidit, trucidavit*)
 نَسَمَمَ نَسَمَمَ (*vastatus est*)
 7 نَسَمَمَ نَسَمَمَ (*quod justum est reddidit*)
 نَسَمَمَ نَسَمَمَ (*divisit*)

Hisce adde نَسَمَمَ apud solos Occidentales, siquidem apud ipsos نَسَمَمَ , نَسَمَمَ significat genuflectere adorando, et نَسَمَمَ , نَسَمَمَ procidere, procumbere; sed Orientales in utroque casu dicunt نَسَمَمَ cum نَسَمَمَ .

II - DE FORMIS TRILITTERORUM auctorum, NEC NON QUADRILITTERORUM

258 — Apud Syros uti apud Arabes litteræ radicales verbi augentur aliis litteris superadditis; seu aliis verbis, nonnullæ litteræ extraneæ superveniunt radicalibus verbi, unde oriuntur variæ formæ verborum auctorum juxta varias litteras superadditas, i. e. juxta incrementum varium quod suscipiunt formæ.

Trilitterum ergo verbum auctum habet novem formas seu typos:

- 1 فَعَل (فَعَل), v. g. مَهَل
- 2 أَفْعَل (أَفْعَل), v. g. أَحْمَل
- 3 هَنْوَج (هَنْوَج vel هَنْوَج), v. g. هَنْوَج
 هَنْوَج

- 4 ܡܠܟܕܡܪ , v. g. (ܡܠܟܕܡܪ) ܐܦܥܠܐܠ
- 5 ܐܝܡܗܐ v. g. ܐܦܥܠܐܠ passiva (ܐܝܦܠܐ) ܐܦܥܠܐܠ
- 6 ܐܝܡܗܐ v. g. ܐܦܥܠܐܠ passiva (ܐܝܦܠܐ) ܐܦܥܠܐܠ
- 7 ܐܝܡܗܐ v. g. ܐܦܥܠܐܠ passiva (ܐܝܦܠܐ) ܐܦܥܠܐܠ
- 8 ܐܝܡܗܐ , ܐܦܥܠܐܠ , ܐܦܥܠܐܠ passiva (ܐܝܦܠܐ) ܐܦܥܠܐܠ
 vel ܐܦܥܠܐܠ v. g. ܐܦܥܠܐܠ ܐܦܥܠܐܠ
- 9 ܡܠܟܕܡܪ v. g. ܐܦܥܠܐܠ passiva (ܐܝܦܠܐ) ܐܦܥܠܐܠ

259 — Itaque prima ex novem istis formis verborum auctorum ortum ducit a forma nuda per geminationem 2^a radicalis apud Syros Orientales, uti apud Hebræos et Arabes, et apud Syros Occidentales (qui geminationem ignorant) per productionem vocalis primæ radicalis.

Secunda forma aucta oritur a nuda addita alaf seu hamza initio radices.

Tertia forma aucta provenit a nuda cui præfigitur in principio vel ܐ vel adhuc frequentius ܐܐ .

Quarta forma fit per repetitionem 2^a et 3^a radicalium in fine radices, quæ quidem forma rara est (1).

Reliquæ formæ auctæ deducuntur a nudis præfixa

(1) Lingua Hebraica proximius accedit ad Arabicam quam Syriaca quoad formas verborum. Siquidem Hebræi habent formas ܦܝܬܠ (pitel), ܚܝܦܝܠ (hifil), ܢܦܐܠ (nifal), ܦܘܬܐܠ (putal passiva pitel), ܚܘܦܐܠ (hostal passiva hifil), et ܚܝܦܐܠ (hitpattel). Attamen in hac lingua desunt formæ ܐܦܥܠܐܠ et ܐܦܥܠܐܠ quæ adsunt penes Arabes et Syros, idem desunt ܦܐܠ , ܦܐܠ , ܦܐܠ et ܦܐܠ quæ propriæ sunt solius linguæ Arabicæ.

initio littera taw, ad exprimendam significationem intransitivam, tum a Syris tum ab Arabibus (Syri vero etiam pro passivis eas adhibent) hoc tamen discrimine, quod Arabes collocant litteram hanc taw non initio ante primam radicalem, sed inter primam et secundam radicalem, in duabus formis quæ sunt **افعل** quæ est auctum formæ nudæ **فعل**, ut **اقرب** pro **انقرب** (1) et **استفعل** pro **افعل** quæ respondet formæ **سفل** quæ excidit apud Arabes et remansit apud solos Syros. Præterea Arabes non habent formam intransitivam cum taw præfixo quam habent Syri, respondentem formæ **افعل**. In reliquis formis auctis per incrementum taw initialis, retinent Arabes hoc taw in initio i. e. suo pristino loco. Hæc Arabes; Syri autem anteponunt regula universali hoc taw primæ litteræ radicali, nec illud huic postponunt nisi ad evitandum stridorem uti videbimus. Et quia hoc taw præfigendum initio quiescit semper apud Syros præ Arabibus, hinc est quod Syri illi præmittunt alaf seu hamzam ut sic taw quiescens initio pronunciari possit.

260 – Sic ergo Syri efformant primam formam auctam intransitivam per præfixionem litteræ taw formæ trilitteræ nudæ, v. g. a **مهل** dicunt **ألمهل**; similiter a **مهل** formant **ألمهل**; item a 2^a forma aucta v. g. **أجف** formant **أأجف** pro **أأجف** convertendo

(1) Etiam Syri Matlulæ prope Damascus solent more Arabum in forma **افعل** collocare taw post primam radicalem, et non ante ipsam, unde dicunt v. g.

أذامر pro **أأذامر** a radice **ذمر** (dilexit).

nempe alaf quod venit post taw in aliud taw euphoniæ causa. Ex ܠܚܘܒ dicunt ܠܚܘܒܐ , et ex ܠܚܘܒܐ dicunt ܠܚܘܒܐܐ , pro ܠܚܘܒܐܐ et ܠܚܘܒܐܐܐ postponendo taw litteris ܠܚ et ܠܚܐ ad vitandum stridorem (n. 258).

Hactenus de formis auctis trillitteris.

261 — Verbum quadrilitterum unum dumtaxat habet typum *nudum*, et unum quoque typum *auctum* qui a nudo formatur per taw intransitivi initio præfigendum. Unde paradigma verbi quadrilitteri nudi est:

1 ܠܚܘܒ (ܠܚܘܒ), v. g. ܠܚܘܒܐ

Paradigma quadrilitteri aucti est:

2 ܠܚܘܒܐ (ܠܚܘܒܐܐ), v. g. ܠܚܘܒܐܐܐ

Facile porro vides horum duorum paradigmatum primum quoad numerum litterarum ac vocalium qualitatem et dispositionem idem esse ac ܠܚܘܒܐ , secundum idem ac ܠܚܘܒܐܐ , neque ab invicem distingui quoad conjugationem, derivationem etc., sed tantum quod in illa quatuor litteræ sunt radicales, in his tres tantum. Imo pleraque quadrilittera derivantur per epenthesim a trillitteris, addita sine certa regula modo una modo altera ex litteris servilibus (Cf. n. 147) nempe vel ܐ ut ܠܚܘܒܐܐ (*contortus est*), vel ܐܐ ut ܠܚܘܒܐܐܐ (*sustinuit*), vel ܐܐܐ (*perterritus*), vel ܐܐܐܐ (*erubuit*), vel ܐܐܐܐܐ (*egenus factus est*), vel ܐܐܐܐܐܐ (*credidit*), vel ܐܐܐܐܐܐܐ (*heroice sustinuit*), vel ܐܐܐܐܐܐܐܐ (*volvitur*), vel ܐܐܐܐܐܐܐܐܐ (*retardavit*). Quædam verba

quadrilittera a trilitteris formantur per repetitionem tertiæ radicalis, ut كَجَبُو (in servitutem coegit) aut per repetitionem primæ et secundæ radicalis, ut مَمَضَمَر (medicatus est).

262 — Ex quibus omnibus vides apud Syros deesse sequentes verborum formas auctas, quæ exstant apud Arabes, nempe: اَفْعَلْ, اِنْفَعَلَ, تَفَاعَلَ, فَعَّالٌ (1), اِفْعَلَّ, اِفْعَلَّلْ; e converso Syros habere formam مَفْعَلٌ, quæ excidit apud Arabes, etsi iidem Arabes retinuerint ejus derivatam per incrementum 2, i. e. اسْتَفْعَلَ; tandem Syros habere formas فَعَّلَ ejusque derivatam reciproci nempe اِفْعَلَّ, quarum ne vestigium quidem remansit penes Arabes. (2)

263 — Sciendum præterea Syros non efformare voces passivas verborum ab activis modo quo eas formant Arabes nec non Hebræi, sed eos pro vocibus passivis adhibere formas intransitivi, quæ nimirum habent initio incrementum 2, de qua re infra.

NOTA - Tertia pers. sing. masculina præteriti ex omnibus verbis, desinit semper in litteram quiescentem apud Syros.

(1) Ista forma quæ communis est Hebræis cum Arabibus excidit jam ab immemorabili apud Syros; reperitur tamen hodie apud Syros Matlulæ qui dicunt

v. g. مَمَضَمَر (auditus est) اِمْمَضَمَر (auditur).

(2) Verum habent Arabes in اَفْعَلْ ut اَحْدَوْدَب et in اِفْعَلَّ ut اِفْعَلَّلْ formam similem formæ Syriacæ اَفْعَلَّ quoad dispositionem vocalium et numerum litterarum, sed non quoad originem litterarum. Insuper hanc formam non adhibent Arabes cum taw reciproci ut faciunt Syri.

dentalibus, quæ sunt **ʔ**, **ʕ**, **ʔ**, tunc littera taw servilis non movetur per *mhagjana* (n. 46) sed quiescit, imo quoad pronunciationem minime vero quoad orthographiam assimilatur in litteram taw sequentem, v. g. **تَذَكَّرَ** (*meminit*), **تَغَرَّجَ** (*immersus fuit*), **تَلَّزَّزَ** (*discissus est*), quæ pronunciantur **تَذَكَّرَ**, cum emphasi ad litteram **ʔ**, **تَغَرَّجَ** cum geminatione **ʕ**, **تَلَّزَّزَ** cum emphasi ad litteram **ʔ**, minime vero pronuncianda sunt **تَذَكَّرَ**, **تَغَرَّجَ**, **تَلَّزَّزَ**, ut quidam vulgares perperam legunt.

IV — DE REGULIS GENERALIBUS CONJUGATIONIS PRÆTERITI

265 — Præteritum est fundamentum cujusvis verbi, et ab eo tamquam a themate omnia derivata deducuntur. Forma præteriti in verbis trilitteris nudis, exceptis concavis et geminatis, habet primam radicalem seu *pe* quiescentem (n. 102) v. g. **عَمِلَ** (*laboravit*) pro **عَمِلَ** cum *ptʰahʰa* brevi ad *ain*; si tamen prima radicalis in verbis trilitteris nudis de quibus agimus, fuerit *jodʰ* vel *alaf*, tunc ad expediendam pronunciationem *jodʰ* assumit *hʰvasʰam*, et *alaf* *zlamam* (n. 103), v. g. **أَمِنَ** (*dixit*) pro **أَمِنَ**; **سَدِئَ** (*sedit*) pro **سَدِئَ**. Secunda autem radicalis hujusmodi formæ in verbis indicatis habet semper unam ex tribus vocalibus nempe vel *ptʰahʰam*, vel *zlamam* vel *rwahʰam* (n. 254).

266 — Reliquarum formarum præteritum nempe

earum quæ constant quatuor vel quinque vel ad summum sex litteris, (nam alaf quod præcedit taw in 𐤀 non computatur utpote quod inductum est euphoniæ causa, et ceteroquin illud non pronunciatur nisi cum nulla vox verbum præcedit), si habet quidem duas tantum syllabas, extremæ syllabæ vocalis erit zlama, nisi forma illa desinat in litteram gutturalem vel in res^h, tunc enim zlama immutatur in pt^hah^ham (n. 118). Si vero forma habeat tres syllabas, tunc vocalis omnium trium syllabarum erit pt^hah^ha, excepta syllaba 𐤀 si occurrat.

Exempla præteriti formæ habentis duas syllabas: 𐤌𐤍𐤏, 𐤌𐤍𐤏, 𐤌𐤍𐤏; exempla habentis tres syllabas: 𐤌𐤍𐤏, 𐤌𐤍𐤏.

267 — Conjugatio seu flexio verborum quam vocant Syri ܚܝܬܐ, fit juxta diversitatem personarum, generis et numeri. Syri post Græcos primam personam dicunt ܚܝܬܐ ܕܝܬܐ, secundam ܚܝܬܐ ܕܝܬܐ, tertiam ܚܝܬܐ ܕܝܬܐ. Nota singularem proprietatem linguæ Syriacæ et ceterarum linguarum Semiticarum quod in iis diversitas generis in personis 2^a et 3^a etiam in verbis consideratur.

268 — Litteræ adformativæ quæ adnectuntur præterito in ejus conjugatione, sunt 𐤀, 𐤁, 𐤂 et 𐤃. Videlicet adnectitur 𐤀 pro 1^a pers. sing. nec non pro tota 2^a persona, idque tum apud Syros, tum apud Arabes ac Hebræos; præterea apud Syros et Arabes adnectitur 𐤀 pro 3^a sing. fœm. cum apud Hebræos in hac persona nisi sequatur suffixum, transit 𐤀 in 𐤁, quemadmodum apud

Arabes in nominibus taw formativa fœm. transit in he, unde dicunt Hebræi **הָכַדְתָּ** pro **הָכַדְתְּ** Syrorum. Porro hæc formativa **ה** quiescit ut apud Syr. nisi ei subnectatur aliquid; habet sonum *lenem* pro 1^a sing. et 3^a s. f., et *durum* seu asperum pro 2^a pers. Insuper habet ante se *zlamam* pro 1^a pers. sing. v. g. **مَهَلَكْتَ** (*occidi*), *pt^hah^ham* pro 3^a sing. fœm. v. g. **مَهَلَكْتَ**, et in tota 2^a persona littera quæ præcedit hanc formativam quiescit, (1) ita tamen ut ipsa formativa mobilis fiat in 2^a plur. v. g. **مَهَلَكْتُمْ**, minime tamen in 2^a fœm. ex eo quod littera **ه** quæ post illam venit, non pronunciatur, v. g. **مَهَلَكْتِ** (*occidisti* f.). Porro notum est litteram **ت** formativam præteriti apud Arabes habere pro 1^a persona vocalem *u* et apud Hebræos *i*, ex eo quod hæc duæ vocales nempe *u* et *i* sæpe in linguis Semiticis (sicut et in ceteris mundi linguis) inter se permutentur; pro 2^a masc. sing. vocalem *a*, et pro 2^a fœm. sing. vocalem *i*, itemque apud Hebræos.

Formativa **ل** adnectitur præterito pro 1^a plur. estque quiescens, v. g. **مَهَلَكْنَا** (*occidimus*), nisi ei addatur altera **ل** tunc prior movetur per *pt^hah^ham*, verbi gratia **مَهَلَكْنَا** (*occidimus*) (2).

(1) Origine habebat *a* pro 2^a sing. masc., et *i* pro 2^a sing. fœm. uti in Arabica lingua, quod reapparet cum suffixis, uti videbimus.

(2) Notandum est litteram nun formativam 1^æ pers. pl. esse in lingua Hebraica motam sicut in Arabica, at per *u* non per *a*, i. e. per motionem nun pronominis *ah^hnu* quod est pro *anah^hnu* (Nos) (n. 217). In dialecto antiqua Chaldaica nun prædictum movetur per *a* sicut in Arabica lingua i. e. per *zqafam*, ut **مَهَلَكْنَا**. In dialecto autem *Matlulæ* nun accipit motionem *a*, sed post hanc vocalem additur *h^h*, dicunt enim **مَهَلَكْنَا** pro **مَهَلَكْنَا** vel **مَهَلَكْنَا**. Ex hoc usu qui conservatus est apud Syros *Matlulæ* videtur provenisse secundum nun quod sæpe

Formativa **o** adnectitur præterito pro 3^a plur. masc. ;
u autem adnectitur pro 3^a plur. fœm.: ambæ tamen scri-
 buntur sed non leguntur, v. g. **ܡܗܬܐ** (*occiderunt ipsi*),
ܡܗܬܐ (*occiderunt ipsæ*), quæ leguntur ambo tamquam
ܡܗܐ. Tamen waw et jod^h leguntur quoties veniunt post
 litteram infirmam ut videbimus (1). Leguntur quoque sem-
 per si eis additur nun pleonasmī ut **ܡܗܬܐ** et **ܡܗܬܐ**.

269 — Ex dictis vides tertiam radicalem verbi
 in præterito ubique quiescere, et tantum ante 2¹ sing.
 nec non ante 2³ fœm. sing. mobilem fieri, in primo
 quidem casu per zlamam, in secundo per p^hah^ham, et
 in his duobus casibus subit præteritum quasdam modi-
 ficationes; nempe propter vocalem quam assumit tertia
 radicalis fit ut secunda radicalis tunc quiescat, ex eo
 quod omnis vocalis brevis expungenda sit ante aliam
 (Vide quod dicimus n. 104), et tunc *pe* verbi in

profertur in lingua litterali in fine 1^æ pers. pl. cum dicitur **ܡܗܬܐ**. Tertia autem
 pers. f. plur. dicebatur antiquitus **ܡܗܬܐ** ut in Arabica lingua, ita quoque erat
 in dialecto Chaldaica; deinde abscissa est vocalis qua movetur nun, ut autem dis-
 tingeretur a 1^a pers. plur. moverunt litteram quæ præcedit nun per zlamam et
 scripserunt **ܡܗܬܐ**, deinde continui usus et euphoniæ causa amputarunt

signum pronominis et sic reducta est vox ad **ܡܗܐ**, et sic Orientales illud scri-
 bunt usque ad hunc diem; at Occidentales maluerunt illud per jod^h otiosum et
 siame distinguere a 3^a pers. m. sing. Negari nequit codices antiquos pro Ori-
 entalibus testari ut fatetur Barhebræus ipse qui in sua magna grammatica tuetur in
 hoc puncto orthographiam Occidentalium. Attamen non raro ipsi Orientales
 ponunt siame super 3 pers. f. pl. cum æquivocationem metuunt.

(1) Etiam in lingua Syriaca vulgari Matlulæ excidit waw 3^æ plur. masc.
 præteriti, unde dicunt **ܡܗܐ** (*occidit ipse et occiderunt ipsæ*): sed 3a plur.
 fœm. habet in hac dialecto formativas jod^h et nun, unde dicunt **ܡܗܬܐ**
 (*occiderunt ipsæ*) cum p^hah a brevi.

trilitteris nudis movetur regulariter per zlamam. Sequens exemplum rem declarabit: **مَهَكَ** (*occidit ipsa*); hic tertia radicalis quæ est lamadh, ante 2^{3a} fœm. sing. assumit pthah^ham, et proinde excidit pthah^ha litteræ **ط** et ideo qof adsciscit zlamam. In ceteris autem formis *pe* verbi assumit pthah^ham quoties venit inter duas quiescentes; secus invariabilis est. Primum, v. g. **أَيَمَّهَكَ**, **أَيَمَّهَكَ**

a verbo **أَيَمَّهَكَ** ubi cum lamadh mobilis evaserit per pthah^ham in primo exemplo et per zlamam in secundo, facta fuit **ط** quiescens, et hinc occurrens **و** inter duas quiescentes, assumpsit pthah^ham. Secundum verbi gratia

مَدَّ, **أَيَمَّهَكَ**, **أَيَمَّهَكَ**, **أَيَمَّهَكَ**, a verbis **مَدَّ**,

أَيَمَّهَكَ et **أَيَمَّهَكَ**: in his exemplis mobiles evaserunt finales litteræ quiescentes lamadh, qof, bet^h et tain, ideoque littera quæ unamquamque præcedit quiescens evasit nempe **و**, **ز**, **و** et **و**, et prima radicalis nempe **و**, **و**, **و** et **و** mansit in suo statu primitivo. Unde

vides 3^{am} fœm. sing. et 1^{am} sing. conjugationis **أَيَمَّهَكَ** confundi cum iisdem personis conjugationis **أَيَمَّهَكَ**, ex utraque enim conjugatione pro 3^a fœm. sing. dicitur **أَيَمَّهَكَ**, et pro 1^a sing. dicitur **أَيَمَّهَكَ**.

270 — Maxima pars personarum habent in præterito puncta diacritica quibus singulæ ab invicem discernuntur, sic 3^a sing. masc. in conjugatione simplicis et tota 2^a in omnibus conjugationibus habent punctum infernum; 3^a fœm. sing. notatur duobus punctis sub formativa 2 vel unum ex his duobus punctis subjicitur 2

et alterum illi postponitur ut **ܡܗܠܝܢ**; sed apud Occidentales recentiores ista persona uno puncto post **ܠ** solet notari, sic **ܡܗܠܝܢ**, 3^a fœm. plur. habet *siamē* v. g. **ܡܗܠܝܢ**; 1^a sing. habet magnum punctum supernum v. g. **ܡܗܠܝܢ**. Tamen Orientales solent sæpe in 3^a fœm. plur. abjicere et *siamē* et *jod^h* formativum, sane minus recte, unde scribunt **ܡܗܠܝܢ** pro **ܡܗܠܝܢ** (*occiderunt f.*) **ܡܗܠܝܢ** (*acceperunt f.*) **ܡܗܠܝܢ** (*exultatæ sunt*).

271 — Paradigma conjug. præter. verb. sanorum.

	SING.	PLUR.
3 ^a pers.	m. ܡܗܠܝܢ occidit m. f. ܡܗܠܝܢ	ܡܗܠܝܢ vel ܡܗܠܝܢ (1) ܡܗܠܝܢ vel ܡܗܠܝܢ (1)
2 ^a pers.	m. ܡܗܠܝܢ f. ܡܗܠܝܢ	m. ܡܗܠܝܢ (2) f. ܡܗܠܝܢ
1 ^a pers.	c. ܡܗܠܝܢ	c. ܡܗܠܝܢ vel ܡܗܠܝܢ
3 ^a pers.	m. ܡܗܠܝܢ dilexit f. ܡܗܠܝܢ	m. ܡܗܠܝܢ vel ܡܗܠܝܢ (1) f. ܡܗܠܝܢ vel ܡܗܠܝܢ (1)
2 ^a pers.	m. ܡܗܠܝܢ f. ܡܗܠܝܢ	m. ܡܗܠܝܢ f. ܡܗܠܝܢ
1 ^a pers.	c. ܡܗܠܝܢ	c. ܡܗܠܝܢ vel ܡܗܠܝܢ <i>dileximus</i>

(1) P^hah^ha vel zlama hic non geminat litteram sequentem, deberetque sine productione pronunciari,

(2) Cum rwah^ha.

SING.	PLUR.
اِبْسَجَف (inclusus est)	اِبْسَجَفُ vel اِبْسَجَفُوْ (1)
اِبْسَجَفِي	اِبْسَجَفُوْ vel اِتْسَجَفُوْ (1)
اِسْجَمَ	etc.
etc.	etc.
اِبْسَجَفِي	اِبْسَجَفُوْ vel اِسْجَمُوْ
اِبْحَمَّ (confortatus est)	اِبْحَمَّ vel اِلْحَمَّ (1)
اِبْحَمِّي	اِبْحَمُّوْ vel اِلْحَمُّوْ (1)
اِحْمَمَ	اِحْمَمُوْ (2)
اِحْمَمْتُمُ	اِحْمَمْتُمُ
اِبْحَمَّ	اِبْحَمُّوْ vel اِلْحَمُّوْ
اِمَجَّ (sepultus est)	اِمَجَّ etc.
اِمَجِّي	اِمَجُّوْ etc.
اِمَجَّ	
اِمَجَّ etc.	

Eadem ratione dicitur **حَسَّ** cecinit, **حَسَّوْ**
 vel **حَسَّوْ**, (1) **حَسَّوْ**, ... etc. pariter
 dicitur: **حَفَّ** (fugavit), **حَفَّوْ** vel **حَفَّوْ** (1); **حَفَّوْ** ...
حَفَّوْ etc.

(1) Pt^hah^ha vel zlama hic non geminat litteram sequentem, deberetque sine productione pronunciari.

(2) Cum rwah^ha.

V - DE FORMATIONE AORISTI EJUSDEMQUE CONJUGATIONE

272 - Aoristus a präterito formatur, dempta prius littera alaf in formis auctis si existat, et præfixa initio una ex litteris præformativis aoristi mox exponendis, et servata dispositione litterarum ac motionum in eodem statu qui in präterito exstat, excepta conjugatione simplici trilittera in qua secunda radicalis potest in aoristo suscipere unam ex tribus vocalibus clausis, nempe pt^hah^ham, vel zlamam vel rwah^ham, independenter a präterito (n. 254).

273 - Litteræ præformativæ aoristi sunt ܐ, ܝ, ܡ; hinc vides (ܐ) non esse apud Syros ex numero litterarum præformativarum aoristi quia ejus loco habent Syri nun (ܢ)(1). Itaque hujusmodi litteræ præformativæ habere debent ab origine motiones breves, quæ tamen excluduntur quoties littera quæ immediate sequitur sit mobilis (n. 102) v. g. ܡܢܝܒܐ a præt. ܡܢܝܒܐ, ܡܢܝܒܐ a præt. ܡܢܝܒܐ. Excipe præformativam ܐ quæ suscipit zlamam (2) (n. 103) v. g. ܡܢܝܒܐ a ܡܢܝܒܐ. Præformativæ litteræ in verbis auctis per ܐ initiale, assumunt vocalem istius alaf quæ eliditur in aoristo, v. g. ܡܢܝܒܐ a præt.

(1) Notum est præformativam litteram aoristi in 3a pers. esse 'jod^h in Arabica atque in Hebraica linguis; nun autem pro hoc jod^h esse singularem proprietatem linguæ Syriacæ, sed non universim; nam: I - Dialectus Samaritana et dialectus vulgaris hodie vicens Matlulæ habent jod^h non nun; II - Dialectus dicta Chaldaica sive in Bibliis sive Targumim, habet jod^h, excepto libro uno Bibliorum, i. e. Proverbiorum targum, in quo solo habetur nun pro jod^h. E contra dialectus Babylonica Mandaitarum habet semper nun. Falemur hanc discrepantiam insolubile problema præsentare, quidquid nonnulli Syriologi conjecturaverint, quos vide apud R. Duval pag. 172, 173.

(2) Hæc zlama est dura.

اَمْهَءَ ; اَكْذَفَ a præt. اَكْذَفَ ; ex quo contingit ut confundatur 1^a sing. aoristi cum 3^a sing. masc. præteriti, v. g. اَلَا يَحْكُمُ (cogitavit et cogito), اَمَّعَ (erexit et erigo). Quoties vero post præformativas aoristi sequitur littera quiescens, tunc præformativæ in ceteris suscipiunt zlamam (n. 104) ex. gr. اَمَّعَ a præterito, اَمَّعَ, اَمَّعَ (tu solves) a præt. اَمَّعَ (1)

274 – Jam vero alaf est præformativa 1^a singularis, taw est præformativa totius 2^a pers., nec non 3^a sing. fœm.; tandem nun est præformativa 1^a pluralis, 3^a sing. masc., nec non 3^a plur. masc. et fœm.

275 – Aoristus in sua conjugatione habet suam ultimam radicalem quiescentem, nisi ei adnectitur aliquid ex suffixis formativis variarum personarum aoristi; seu ultima radicalis verbi in aoristo fit mobilis per h^hva-s^sam ante ʾ pro 2^a sing. fœm., et per ʾs^sas^sam longam seu per ʾmaqam ante adformativam ʾo pro 2^a et 3^a plur. masc., et tandem per zqafam ante adformativam nun pro 2^a et 3^a plur. fœm. Nota autem diligenter litteram nun in adformativis ʾo et ʾ uti in اَمَّعَ, اَمَّعَ et اَمَّعَ (2), non elidi apud Syros quemadmodum eliditur apud Arabes ac Hebræos, nisi quando præfatis personis adnectuntur suffixa, quod raro fit, uti videbimus.

276 – Monendum est præterea Occidentales re-

(1) Hujusmodi regulæ litterarum præformativarum conveniunt quoad dispositionem quiescentiæ et motionis cum pronuntiatione vulgari linguæ Arabicæ quæ viget apud omnes populos qui hac lingua utuntur in Syria.

(2) Apud Arabes insuper nun existit in adformativis اُن quæ adnectitur duali tum secundæ tum tertiæ personæ.

centiores scribere passim in fine 3^a sing. fœm. litteram jod^h redundantem quæ non legitur, eo fine ut per illam litteram distinguatur 3^a sing. fœm. a 2^a sing. masc., v. g. scribunt ܐܡܝܬܐ (occidet f.) pro ܐܡܝܬܐ, et ܐܡܝܬܐ (ponet f.) pro ܐܡܝܬܐ. Jamvero hic usus omnino improbandus est, ut evidenter evincitur: I — Ex eo quod non existat hujusmodi littera neque in Arabica neque in Hebraica lingua, quamvis in iis omnes litteræ aoristi tum præformativæ tum adformativæ existant, eodem modo ac in Syriaca lingua. II — Imo in ipsa lingua Syriaca nullum fundamentum hujusmodi jod^h habet, ratio est quia litteræ quæ otiantur in fine verborum reapparent omnes in pronuntiatione quoties verbum adsciscit sibi suffixum, excepta littera jod^h de qua loquimur quæ nunquam reapparet; dicitur enim v. g. ܐܡܝܬܐ a ܐܡܝܬܐ non ܐܡܝܬܐ. E contra a ܡܝܬܐ, (occidisti f.) v. g. dicitur ܡܝܬܐܐ (occidisti fœm. me), ubi jod^h apparet. III — Si hoc jod^h rationem existendi haberet, existere debuisset in omnibus omnino verbis. Atqui nequit locum habere in verbis lamadh infirmis v. g. ܐܡܝܬܐ (leget f.); ܐܡܝܬܐ (promittet f.)

277 — Quoties ultima radicalis fit mobilis quacumque vocali clausa in conjugatione aoristi juxta quæ supra diximus, debet secunda radicalis tunc quiescere abjecta ejus vocali, quæcumque ea sit, (n.102) v. g. ܐܡܝܬܐ (occident pl.), a ܐܡܝܬܐ, in quo exemplo cum littera ܐ suscipit 's'as'am propter ܐ adformativam, proinde ܐ

rejecit suam *rwah^ham* et quiescit; item *لَاخِيَهْ* (*facietis*) a *لَاخِيْ* in quo propter motionem quam assumit *و*, fit *و* quiescens; item *لَاخِيْ* (*prædaberis* fœm.) a *لَاخِيْ* scilicet cum *و* quiescenti ex eo quod *و* evaserit mobilis; item *لَاخِيْ* (*effundentur*) a *لَاخِيْ*, cum *و* quiescenti ob vocalem quam adscivit *و*. Jam vero si littera quæ præcedit secundam radicalem quæ sic quiescit, est et ipsa quiescens, tunc hæc assumit *pt^hah^ham* (n. 269) v. g. *لَاخِيْ* (*occidentur*) a *لَاخِيْ*, in quo facto *و* mobili quiescet *و*; sed quoniam *و* reperitur et ipsum quiescens, hinc assumit *pt^hah^ham*. Exinde contingit ut inter se confundantur in hujusmodi personis paradigma aoristi conjugationis *لَاخِيْ* cum paradiigmate aoristi conjugationis *لَاخِيْ* ex utroque enim dicitur *لَاخِيْ*, *لَاخِيْ*, etc.

278 — Hisce accurate prænotatis, facile conjugabis cujusvis formæ aoristum.

Paradigma aoristi verbi sani :

SING.		PLUR.	
3 ^a pers.	m. <i>لَاخِيْ</i> <i>occidet</i>	3 ^a pers.	m. <i>لَاخِيْ</i>
	f. <i>لَاخِيْ</i>		f. <i>لَاخِيْ</i>
2 ^a pers.	m. <i>لَاخِيْ</i>	2 ^a pers.	m. <i>لَاخِيْ</i>
	f. <i>لَاخِيْ</i>		f. <i>لَاخِيْ</i>
1 ^a pers.	c. <i>لَاخِيْ</i>	1 ^a pers.	c. <i>لَاخِيْ</i>

تَمْلِكُوهُ captivus efficietur, تَمْلِكُوهُ etc.

يَمِزُّ mittere, يَمِزُّ etc.

تَلْهِكُ تَلْهِكُ devastabitur, تَلْهِكُ تَلْهِكُ

vel melius تَلْهِكُ تَلْهِكُ (1), etc.

vel melius تَلْهِكُ تَلْهِكُ (1), etc.

يُفْزِضُ interpretabitur, يُفْزِضُ etc.

VI — DE FORMATIONE IMPERATIVI EJUSDEMQUE CONJUGATIONE

279 — Imperativus formatur ab aoristo, dempta littera aoristi praeformativa, et restituta initio littera alaf, quoties ea fuerit elisa in aoristo, v. g. **مَهْذَا** (occide) a **مَهْذَا**, **مَهْذَا** (accipe) a **يَمْذَا**, **يَمْذَا** (fuga) a **يَمْذَا**, **يَمْذَا** (prædare) a **يَمْذَا**. Nota porro quod in imperativo thematis **يَمْذَا** quiescit *vain* verbi, et proinde *pe* movetur per *pt^hah^ham* (n. 269) et insuper tunc sub *vain* verbi ponitur *mhagjana* (n. 46), v. g. **يَمْذَا** (occidere) a **يَمْذَا**; item **يَمْذَا** a **يَمْذَا**. Imo Occidentales in imperativis omnium formarum quæ habent initio augmentum **يَمْ**, solent abjicere a penultima radicali suam vocalem et pro ea ponere *mhagjanam*, sic dicunt **يَمْذَا**, **يَمْذَا**, **يَمْذَا**, ab aoristis

(1) Apud Orientales hic alter modus est acceptus.

ܐܝܬܝܢܐ, ܐܝܬܝܢܐ, ܐܝܬܝܢܐ; in solo imperativo
ܐܝܬܝܢܐ ab aor. ܐܝܬܝܢܐ retinent *pt^hah^ham* ad penulti-
mam. Orientales autem in hujusmodi exemplis et similibus
non abjiciunt vocalem penultimæ, sed dicunt regulariter
ܐܝܬܝܢܐܐ. Ipsi quoque Occidentales
in poesi retinent vocalem de qua agimus, v. g. ܐܝܬܝܢܐܐ
(*precare*), ܐܝܬܝܢܐܐ (*confortamini*). Ceterum hæc suppres-
sio vocalis videtur esse novitas a recentioribus inducta.

230 – Conjugatur imperativus adnectendo in fine
syllabas formativas pro variis personis quemadmodum in
aoristo, dempta tamen nun quæ extat in syllabis forma-
tivis 2^æ fœm. sing. nec non 2^æ masc. plur. prorsus ut
in Arabica lingua, et proinde waw et jod^h quæ post demp-
tam nun supersunt, illa ex formativa 2^æ masc. plur. hæc
ex formativa 2^æ fœm. sing. silent seu otiantur. Præterea
nun formativa 2^æ plur. fœm. non habet in imperativo
ante se zqafam ut in aoristo, sed habet zlamam duram
præcedente jod^h cum quo coalescit in unam syllabam;
imo ista nun interdum excidit, et tunc remanet jod^h
præcedens scriptum, sed non pronunciatur.

Paradigma conjugationis imperativi:

ܡܝܬܝܢܐ, ܡܝܬܝܢܐ, ܡܝܬܝܢܐ (1) *occidite*
ܡܝܬܝܢܐ, ܡܝܬܝܢܐ, ܡܝܬܝܢܐ (2) *occidite f.*

(1) Hæc nun redundans numeranda est inter extraneas singularitates
linguæ Syriacæ litteralis; etenim hæc nun non exstat in lingua Arabica neque in
dialectis vulgaribus Mesopotamiæ et Assyriæ. Solæ dialecti Chaldaica et Mandai-
tica utramque formam habent; Ma'lulana autem nonnisi cum nun format impe-
rativum pl. masc.

(2) Hæc forma secunda exstat sola in dialecto Chaldaica sed nun habet
zqafam ut in Arabica lingua, v. g. ܡܝܬܝܢܐ. Dialectus autem Mandaitica utramque

حَجِيَ fac

حَجِيَم

حَجِيَه vel حَجِيَه

حَجِيَم vel حَجِيَم

أَلَاؤِيَه memento

أَلَاؤِيَه

أَلَاؤِيَه vel أَلَاؤِيَه

أَلَاؤِيَه vel أَلَاؤِيَه

مَذَّ

مَذَّك

مَذَّ vel مَذَّك

مَذَّK vel مَذَّK

أَلَاؤِيَم (1) confortare

أَلَاؤِيَم

أَلَاؤِيَه vel أَلَاؤِيَه

أَلَاؤِيَه vel أَلَاؤِيَه

cum s^hin quiescenti in omnibus.VII — DE FORMATIONE INFINITIVI TUM NOMINALIS
TUM VERBALIS

281 — Duplex infinitivus extat apud Syros, alter verbalis, alter nominalis. Primus nempe verbalis respondet infinitivo Arabum mimato, et apud Syros quoque in conjugatione trilittera simplici formatur ab aoristo mutando litteram præformativam in م cum zlama, et convertendo vocalem penultimæ radicalis in p^tah^ham, v. g. a

أَلَاؤِيَه habes قَتَلَه (occidere), a نَحَضِر habes

نَحَضِر (operari), a نَسَمِر habes نَسَمِر (amare).

In ceteris conjugationibus infinitivus verbalis

formam Syriasmī litteralis habet. Denique dialectus Matlulana solam secundam agnoscit cum nun quiescenti ut in Syr. litter.

(1) Apud Orientales أَفْعَل etc. ut diximus supra.

formatur quoque ab aoristo per mutationem litteræ præformativæ aoristi in מ cum zlama et per conversionem vocalis litteræ penultimæ in zqafam, addita in fine terminatione ו , v. g. a זָכַרְתָּ dices $\text{זָכַרְתָּ$ (recordari), a נָחַתָּ dices נָחַתָּ (fugare), a חָבַדְתָּ fit חָבַדְתָּ (1) (captivari).

282 — Frequenter præfigitur infinitivo verbali littera ל , cum rationem habet infinitivi Latini simpliciter, v. g. $\text{רָצִיתִי לְחַכְכֵּנִי}$ (volui habitare), $\text{לֹא־רָצִיתִי לְחַכְכֵּנִי}$ (non possumus pugnare), חַכְכֵּנִי לְךָ (bonum est confidere in Domino). Hoc lamadh non præfigitur infinitivo verbali cum verbo jungitur ad significandam emphasim, v. g. $\text{חָבַדְתָּ חָבַדְתָּ}$ (sperando speravi in Domino), $\text{חָבַדְתָּ חָבַדְתָּ}$ (exaltando exaltamus te).

283 — Infinitivus alter qui nominalis dici potest, est nomen abstractum actionis, existentiae verbi a quo derivatur, nulla habita ratione temporis, prorsus ut infinitivus Arabum dictus المصدر. Iste igitur infinitivus formatur a trillitteris nudis sine regula, et habet proinde multas formas, v. g. מָוֵל (occisio) a מָוֵל (aperitio) a מָוֵל (fuga) a חָבַד , חָבַדְתָּ (adventus) a חָבַד .

(1) In dialecto antiqua Chaldaica infinitivus ex conjugationibus quæ per alaf incipiunt, eadem regula formatur ac in lingua Arabica, scilicet additur א longum ante ultimam radicalem, ut אֲחַבְדְּ et אֲחַבְדְּ ex חָבַד et אֲחַבְדְּ .

ab ܐܠܐ .

284 – In verbis vero quæ non sunt trilittera nuda plerumque infinitivus nominalis formatur a participio activo nominali de quo infra (n. 289), movendo ejus nun per ܐܣܐܡ et addendo terminationem ܐܠܐ , exempli gratia ܐܡܕܢܐܠܐ (acceptatio) a ܡܕܐ , ܥܡܕܢܐܠܐ (obviam occursus) ab ܐܡܕܐ , ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ (captivatio) ab ܥܡܠܬܝܢܐ , ܐܡܠܬܝܢܐܠܐ (initiatio) ab ܐܡܠܬܝܢܐ . Insuper quadrilitteræ formæ: ܦܠܐ , ܦܬܐ , ܥܦܐ et ܥܦܐ habent tertium infinitivum regularem formandum a verbo, adjiciendo ܡܩܐܡ primæ litteræ et ܩܦܐ penultimæ, v. g. ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ (captivitas) a ܥܡܠܬܝܢܐ , ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ (accusatio) a ܥܡܠܬܝܢܐ , ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ (perturbatio) a ܥܡܠܬܝܢܐ , ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ (1) (perfectio) a ܥܡܠܬܝܢܐ , ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ (lotio) a ܥܡܠܬܝܢܐ , ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ cum duobus waw (salvatio) a ܥܡܠܬܝܢܐ (2).

(1) In ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ ac similibus infinitivis formæ ܦܠܐ geminanda esset secunda radicalis, attamen usus obtinet non solum apud Occidentales sed etiam apud Orientales ut ܐܣܐܡ producat et littera sequens non geminetur. Ceterum in dialecto Chaldaica dicitur v. g. ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ cum ܦܬܐܠܐ geminante pro ܥܡܠܬܝܢܐܠܐ .

(2) Hæc regula qua formatur infinitus nominalis ex verbis quadrilitteris, eadem est in lingua Arabica; in hac enim hoc nomen typum habet ܦܠܐ sed cum i (interdum a) pro u, ex. gr. ܕܚܐܠ ex ܕܚܐܠ , et ܕܚܐܠ ex ܕܚܐܠ ; imo ipsum ܦܠܐ habet interdum nominalem infinitum hac forma cum i, ut ܕܚܐܠ ex ܕܚܐܠ , et ܕܚܐܠ ex ܕܚܐܠ . Igitur infinitus nominalis conjugationis ܦܠܐ in lingua Arabica est ܦܠܐ , aliquando est ܦܠܐ ; contrarium est in lingua Syriaca, videlicet

VII — DE DERIVATIONE PARTICIPII ACTIVI EJUSQUE
FLEXIONE

285 — Participium activum seu praesens duplex habetur penes Syros, nempe aliud est verbale, aliud qualificativum. Participium verbale vices tenet verbi, et formatur regularitur in verbis trilitteris nudis ad normam typi **فَعَّلَ** (فَاعِل) nempe movendo per *zqafam* *pe* verbi, et per *zlamam* 'ain verbi, exceptis verbis quorum lamad^h i. e. tertia radicalis est littera gutturalis vel res^h, quorum participium pro *zlama* accipit *pt^hah^ham*, (n. 118)

ex. gr. **فَعَّلَ** (occidens), **فَعَّلَ** (relinquens) **فَعَّلَ** (aperiens) a **فَعَّلَ**, **فَعَّلَ**, **فَعَّلَ**. Animadvertite inter primam et secundam radicalem in istis participiis magnum punctum diacriticum supernum collocari (n. 54).

In ceteris conjugationibus, formatur participium activum ab aoristo praefigendo simpliciter loco litterae praeformativae aoristi litteram *mim* (م), v. g. **مَعْلَم** (per-

regulariter est **مَعْلَم**, aliquando est **مَعْلَم**, ut **مَعْلَم** tormentum et **مَعْلَم** adjutorium a **مَعْلَم** et **مَعْلَم**. E contra in conjugatione **مَعْلَم** hoc nomen **مَعْلَم** est regulare et constans in Arabica lingua, ut **مَعْلَم** **مَعْلَم** **مَعْلَم** ab **مَعْلَم** **مَعْلَم** **مَعْلَم**, cum in Syriaca litterali id perditum sit, sed exstabat quondam ut testatur dialectus Babylonica dicta Chaldaica, in qua dicitur, ex. gr. **مَعْلَم** **مَعْلَم** **مَعْلَم** ab **مَعْلَم** **مَعْلَم** **مَعْلَم**, ut vidimus. Vide quam mirifice omnia concinunt ad attestandam linguae Arabicae praestantiam quoad antiquitatem philologicam. Ceterum non satis mirandum est formam **مَعْلَم** seu **مَعْلَم** inter substantiva verbalia in dialecto Chaldaica rarissimam esse. Pro ea habetur, saepius, **مَعْلَم** vel **مَعْلَم** vel **مَعْلَم**, nec tamen regula certa et generali.

ficiens) a ^{فَعْنَف}فَعْنَف, ^{فُجِنَف}فُجِنَف (fugans) a ^{فَكْنَف}فَكْنَف, ^{فَعْنَفْ}فَعْنَفْ
(innitens) a ^{فَعْنَفْ}فَعْنَفْ, ^{فَعْنَفْ}فَعْنَفْ (laudans) a ^{فَعْنَفْ}فَعْنَفْ,
^{فَعْنَفْ}فَعْنَفْ (benedictionem suscipiens) a ^{فَعْنَفْ}فَعْنَفْ.

286 – Porro istud participium activum verbale adhiberi potest dupliciter, nempe vel absolute vel relative ad aliud seu in statu constructo. Participium activum quod adhibetur absolute tenet vicem verbi cum relatione temporis præsentis vel etiam futuri, et in hoc casu flectitur ad instar adjectivorum contractorum per gd^hamam inde-terminationis. Videlicet in flexione hujus participii penultima quiescit, ita ut si littera quæ præcedit penultimam est et ipsa quiescens, adsciscat sibi pt^hah^ham. In fine autem additur alaf habens ante se zqafam pro sing. fœm., et jod^h et nun habentia præmissam h^hvas^ham pro plur. masc. et nun post zqafam pro plurali fœm. Exempla :

MASC.

FÆM.

(1) sing.	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ occidens	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ occidens ipsa
pl.	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ occidentes	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ occidentes ipsæ
(2) sing.	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ faciens	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ
pl.	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ
(3) sing.	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ laudans	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ
	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ
(4) sing.	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ discedens	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ
pl.	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ	^{فَعْنَفْ} فَعْنَفْ

	MASC.	FÆM.
(5) sing.	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢ	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ
pl.	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ

Exemplum participii in cujus flexione littera qui-
escens quæ præcedit penultimam assumit pthah^ham :

sing.	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢ (tradens se)	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ
plur.	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ

Inde porro vides, excepto singulari masculino, confundi cum invicem hujusmodi participia formæ ܦܥܡܐ et participia formæ ܦܥܡܐ, præterea ex citatis exemplis vides etiam participiis pluralibus masculinis non infigi signum plurale nuncupatum siame.

287 — Sciendum porro hoc participium verbali absolutum adhiberi ad instar verbi pro omnibus personis cum relatione ad tempus præsens vel etiam futurum ut diximus copulando participio absoluto pronomina personalia separata, excepta tertia persona, in qua ad-
junctione facienda subit participium aliqualem modifi-
cationem quam sequentia exempla declarabunt :

I

3 ^a pers.	{	MASC.	sing.	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢ	fugit aut fugiet
			plur.	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ	fugiunt aut fugient
	{	FÆM.	sing.	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ	fugit aut fugiet
			plur.	ܦܥܡܐ ܕܡܪܝܢܐ	fugiunt aut fugient

2 ^a pers.	MASC.	S	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	fugis , fugies
		P	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	fugitis, fugietis
	FÆM.	S	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	fugis , fugies
		P	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	fugitis , fugietis

1 ^a pers.	MASC.	S	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	fugio , fugiam
		P	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	fugimus, fugiemus
	FÆM.	S	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	fugio , fugiam
		P	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	fugimus, fugiemus

II

3 ^a pers.	MASC.	Sing.	أَنْفُ	accipit vel accipiet
		Plur.	أَنْفُ	
	FÆM.	Sing.	أَنْفُ	
		Plur.	أَنْفُ	

2 ^a pers.	MASC.	sing.	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	
		Plur.	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	
	FÆM.	Sing.	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	
		Plur.	أَنْفُ	vel	أَنْفُ	

1 ^a pers.	MASC.	Sing.	ܡܦܕܠܐ ܐܢܐ vel ܡܦܕܠܐ
		Plur.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ vel ܡܦܕܠܐܢ
	FÆM.	Sing.	ܡܦܕܠܐ ܐܢܐ vel ܡܦܕܠܐ
		Plur.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ vel ܡܦܕܠܐܢ

III

3 ^a pers.	MASC.	Sing.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ sanatur
		Plur.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ
	FÆM.	Sing.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ
		Plur.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ

2 ^a pers.	MASC.	Sing.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ ܡܦܕܠܐܢ vel ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ
		Pl.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ ܡܦܕܠܐܢ vel ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ
	FÆM.	Sing.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ ܡܦܕܠܐܢ vel ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ
		Pl.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ ܡܦܕܠܐܢ vel ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ

1 ^a pers.	MASC.	Sing.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ ܡܦܕܠܐܢ vel ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ
		Plur.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ ܡܦܕܠܐܢ vel ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ
	FÆM.	Sing.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ ܡܦܕܠܐܢ vel ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ
		Plur.	ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ ܡܦܕܠܐܢ vel ܡܦܕܠܐܢ ܡܢ

IV

3 ^a pers.	MASC.	Sing.	مُكَلِّمٌ	glorificatur
		Plur.	مُكَلِّمُونَ	
	FÆM.	Sing.	مُكَلِّمَةٌ	
		Plur.	مُكَلِّمَاتٌ	

2 ^a pers.	MASC.	Sing.	تُكَلِّمُ (أَنْ) vel تُكَلِّمُ	
		Pl.	تُكَلِّمُونَ (أَنْ) vel تُكَلِّمُونَ	
	FÆM.	Sing.	تُكَلِّمِينَ (أَنْ) vel تُكَلِّمِينَ	
		Pl.	تُكَلِّمْنَ (أَنْ) vel تُكَلِّمْنَ	

1^a pers. Masc. Sing. أَكَلِّمُ vel أَكَلِّمُ etc.

Porro interdum أَكَلِّمُ contrahitur, maxime in poesi, cum participio fœminino v. g. أَكَلِّمُ مُكَلِّمَةً, أَكَلِّمُ مُكَلِّمَاتٍ, أَكَلِّمُ مُكَلِّمَاتٍ pro أَكَلِّمُ أَكَلِّمَاتٍ, أَكَلِّمُ أَكَلِّمَاتٍ etc.

Tempus imperfectum exprimitur apud Syros per participium activum conjunctum cum verbo أَكَلِّمُ (fuit) loco pronominum personalium separatorum, in quo verbo أَ otatur, i. e. non pronunciatur. Sic v. g.

أَكَلِّمُ مُكَلِّمَةً	fugiebat m.	أَكَلِّمُ مُكَلِّمَاتٍ	fugiebat f.
أَكَلِّمُ مُكَلِّمَاتٍ	fugiebant m.	أَكَلِّمُ مُكَلِّمَاتٍ	fugiebant f.
أَكَلِّمُ مُكَلِّمَاتٍ	fugiebas m.	أَكَلِّمُ مُكَلِّمَاتٍ	fugiebas f.

ܟܢܩܒܝܬܝܡ ܟܢܩܒܝܬܝܡ *fugiebatis m.* ܟܢܩܒܝܬܝܢ *fugiebatis f.*
 ܟܢܩܒܝܬܝܡ ܟܢܩܒܝܬܝܢ *fugiebam m.* ܟܢܩܒܝܬܝܢ *fugiebam f.*
 ܟܢܩܒܝܡܝܢ ܟܢܩܒܝܡܝܢ *fugiebamus m.* ܟܢܩܒܝܢܝܢ *fugiebamus f.*

288 - Modo de participio activo quod adhibetur in statu constructo. Itaque hujusmodi participium occupat locum adjectivi quod regit suum nomen patiens vel alterum vocabulum ab ipso dependens, et tunc participium activum contrahitur juxta regulas traditas supra de contractione status constructi. Ita verbi gratia dices *ܡܗܬܐ ܐܢܐ ܦܗܠܝܐ ܐܢܐ* (*occisor hominum*), *ܡܗܬܐ ܐܢܐ ܦܗܠܝܐ ܐܢܐ*. Aliud exemplum participii ex verbo aucto: *ܥܕܢܦܝܐ ܡܪܝܐ* (*fugator daemonum*), *ܥܕܢܦܝܐ ܡܪܝܐ*. Eodem modo flectitur *ܥܕܢܦܝܐ ܡܪܝܐ*. Ex quibus vides pluralem etiam masculinum notari signo siame.

289 - Participium vero nominale non adhibetur loco verbi sed respondet adjectivo proprie dicto. Formæ porro hujus participii derivati a verbis trilitteris nudis sunt plurimæ, neque subjiuntur certæ legi definitæ, quarum potiores sunt:

- A - فاعول v. g. ܟܢܦܝܐ (*fugitivus*), ܦܢܦܝܐ (*salvator*),
 ܟܢܦܝܐ (*creator*), ܟܢܦܝܐ (*scriba*), ܦܢܦܝܐ (*discernens*).
 B - فاعيل v. g. ܦܢܦܝܐ (*sacerdos*), ܦܢܦܝܐ (*amicus*).

(1) Apud Orientales *zqafa* ad *tain* loco *ptahahæ*.

C – فَعَالٌ maxime de artibus, v. g. لُفَّيْنٌ (*faber lignarius*), لُفَّيْنٌ (*mercator*), مُدْمَلٌ (*miserabilis*), مُدْمَلٌ (1) (*iniquus*). Sed de adjectivarum formis distincte agemus infra.

290 – Participium nominale ex ceteris verbis formatur regulariter a participio activo verbali fœminino sing. addita in fine terminatione لُ v. g. صُفَّيْنٌ (*bellicosus*) ab اَمْدٌ cuius partic. verbale fœm. sing. est صُفَّيْنٌ , صُفَّيْنٌ saluator a هَدٌ , هَدٌ (*œconomus*) a فَمْدٌ , فَمْدٌ (*comprehensibilis*) ab اَمْدٌ , اَمْدٌ (*acceptabilis*) ab اَمْدٌ .

Nota porro participium nominale formæ اَمْدٌ confundi cum participio nominali formæ اَمْدٌ .

SCHOLION

291 – Participium grammaticæ activum de quo hactenus egimus, potest habere sensum passivum; id autem evenit cum verbum a quo derivatur participium activum habet præformativam لُ quæ verbo dat sensum passivi, ex. gr. quamquam اَمْدٌ اَمْدٌ faciendus sit grammaticæ participium activum, sensum tamen habet passivum quia venit a verbo اَمْدٌ factus est.

(1) Apud Orientales zqafa ad t ain loco pt^hah^hæ.

IX — DE PARTICIPIO PASSIVO

292 — Participium präteritum seu passivum nonnisi a verbis transitivis formatur ut notum est. A verbis quidem trilitteris nudis regulariter ad normam

﴿مَقْبَل﴾ (فَعِيل) cum *pe* quiescenti (n. 102) ex. gr. ﴿مَقْبَل﴾ (occisus), ﴿مَقْبَل﴾ (dilectus), ﴿مَقْبَل﴾ (distinctus). (1)

293 — A verbis vero quæ non sunt trilittera nuda formatur participium passivum a partic. act. immutando ultimam hujus vocalem in *pt^hah^ham*, v. gr. ﴿مَقْبَل﴾ (acceptus) a verbo ﴿مَقْبَل﴾ cujus partic. activ. est ﴿مَقْبَل﴾ (accipiens), ﴿مَقْبَل﴾ (inclinatus) a verbo ﴿مَقْبَل﴾ cujus partic. act. est ﴿مَقْبَل﴾ (gubernatus) a verbo ﴿مَقْبَل﴾.

Quod si ultima motio participii activi jam sit *pt^hah^ha* ob litteram gutturalem vel *res^h* sequentem (n. 118) tunc confunditur participium passivum cum activo, ex. gr.

﴿مَقْبَل﴾ (laudans vel laudatus), ﴿مَقْبَل﴾ (mittens vel missus). Interdum occurrunt participia passiva ex verbis

non trilitteris nudis ad normam ﴿مَقْبَل﴾, v. gr. ﴿مَقْبَل﴾ (benedictus), ﴿مَقْبَل﴾ (glorificatus seu gloriosus), ﴿مَقْبَل﴾ (majestate plenus), a verbis ﴿مَقْبَل﴾, ﴿مَقْبَل﴾, ﴿مَقْبَل﴾; dicitur

(1) Animadvertendum est in Arabica lingua participium passivum tres habere formas, فَعِيل, فَعُول, et فَعُول, ex quibus Syriaca lingua habet solum primam, Hebraica secundam. Participium vero activum habere unam solum formam فاعِل, communem omnibus tribus linguis. Sermo est de verbis trilitteris.

tamen etiam juxta regulam : ^{٢ ٢}مَحْمُودٌ, ^{٢ ٢}مَحْمُودٌ, ^{٢ ٢}مَحْمُودٌ.

294 — Ex verbis quæ habent initio syllabam servilem ^١ا non formantur participia passiva, sed forma participii activi habet significationem participii passivi, v. gr. a verbo ^١اِمْمَلَّ (occisus est) non dicitur ^١مَمْلٌ sed ^١مَمْلٌ (occisus) quod est participium activum. Excipe tamen verba hujusmodi formarum quæ habent significationem activam, non vero passivam, tunc enim participium activum retinet suam propriam significationem; et ex istiusmodi verbis non formantur participia passiva, verbi gratia ^١مَلَّوْجٌ (reminiscens), ^١مَلَّوْجٌ (promittens).

295 — Flectitur autem participium passivum eadem ratione ac activum, v. gr. ^١مَمْلٌ (occisus), ^١مَمْلٌ (occisa), ^١مَمْلٌ (occisi), ^١مَمْلٌ (occisæ). Item ^١مَمْلٌ (amplexu susceptus), ^١مَمْلٌ, ^١مَمْلٌ, ^١مَمْلٌ. Unde deducis participium passivum derivatum ex verbis quæ non sunt trilittera nuda confundi cum participio activo, excepto singulari masculino.

296 — Porro quemadmodum participium activum locum tenet verbi activi, ita participium passivum vicem gerit verbi passivi, et proinde cum pronominibus personalibus flectitur inducta levi modificatione uti liquet ex duobus sequentibus exemplis :

3^a p. { ^١مَمْلٌ occiditur m. ^١مَمْلٌ fœm.
 { ^١مَمْلٌ occiduntur m. ^١مَمْلٌ fœm.

	ܡܗܝܠܐܐܢܐ vel ܡܗܝܠܐܐܢܐ
2 ^a pers.	ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ
	ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ
	ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ
1 ^a pers.	ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ (1) vel ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ

Interdum et praecipue in poesi, contrahitur ܡܗܝܠܐܐܢܐ in ܡܗܝܠܐܐܢܐ.

Exemplum aucti :

3 ^a pers.	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ benedictus est	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ
	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ
2 ^a pers.	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ
	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ
1 ^a pers.	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ	ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ vel ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ

297 — Nota vero pronomina personalia 3^a personae i. e. ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ, ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ, ܡܚܝܠܐܐܢܐܐܢܐ, posse supprimi, et tunc

(1) Orientales interdum scribunt ܡܗܝܠܐܐܢܐܐܢܐ

participium passivum solum adhibetur loco verbi passivi. Aliquando construitur participium passivum ad instar participii activi cum suo nomine, et tunc contrahitur quemadmodum contrahitur in pari casu participium activum, v. gr. لَجِّنَا كَذَا (*tritus corde*), لَجِّنَا كَذَا (*trita corde*), لَجِّنَا كَذَا , لَجِّنَا كَذَا .

298 — Quandoque participium passivum verborum trilitterorum nudorum adhibetur in sensu participii activi: sic ex. gr. مَقْبَلَا (*acceptus*), لَحْبِيرَا (*apprehensus*), أَسْبِيَا (*tentus*), حَقْبِفَا (*amplexu susceptus*), لَحْبِفَا (*indutus*), لَحْبِفَا (*portatus*), adhibentur in sensu participii activi et significant *accipiens*, *apprehendens*, *tenens*, *amplectens*, *induens*, *portans*, exempli gratia: $\text{أَمَّا هُوَ فَيَحْتَمِلُ كُلَّ خَلْقٍ}$ (*ille qui sustinet omnes creaturas*), $\text{أَللَّهُ هُوَ الَّذِي يَمْدُدُ السَّمَاءَ}$ (*Deus qui omnia moderatur*). Et in isto casu quoque flectitur participium hujusmodi cum pronomibus personalibus separatis ut dictum est præcedenter de participio activo, v. gr. لَحْبِفَا (*induens*), لَحْبِفَا (*induentes nos*), etc. Similiter construitur cum nominibus v. gr. لَحْبِفَا مَجْدًا (*indutus majestatem*), لَحْبِفَا , لَحْبِفَا , etc.

SCHOLION

Ex dictis superius diligenter notandum est adjectivis adhibitis pro prima vel secunda persona necessario subjungenda esse pronomina personalia, ut أَنَا

(gaudeo); si vero adjectivum adhibetur pro tertia persona, tunc omittenda sunt pronomina personalia, quoties adjectivum tenet locum verbi v. gr. ^{ܡܠܝܚܝܢ} (occidunt), secus liberum est subungere pronomina vel omittere, v. gr. ^{ܡܠܝܚܝܢ ܕܡܪܝܢ} vel ^{ܡܠܝܚܝܢ ܕܡܪܝܢ} (boni sunt mores tui).

CAPUT II

DE VERBO HAMZATO

I - DE VERBO PE-ALAF

299 - Verbum hamzatum est illud quod habet hamzam, seu ut malunt Syri grammatici, alaf loco pe i. e. primæ radicalis, ex. gr. ^{ܐܡܬܐ} (dixit); vel loco 'ain seu secundæ radicalis, v. gr. ^{ܐܠܐ} (petiit), vel tandem loco lamadh, i. e. tertiæ radicalis, v. gr. ^{ܐܠܡܐ} (immundus fuit). Hic ante omnia recolenda sunt quæ n. 78 et sequentibus de indole hamzæ Syriacæ exposuimus.

300 - Incipiamus ergo agere de verbis hamzatis in pe. Præmittimus itaque hujusmodi hamzam initialem, ut possit proferri, in præterito assumere zlamam (n. 103), quæ quamquam pronunciari deberet cum brevitate (n. 102), nihilominus Orientales hodierni ingeminant litteram quæ eam sequitur, et Occidentales producunt illius pronunciationem. Eadem est ratio hamzæ

in imperativo et in participio passivo. Verba autem hamzata in pe duas tantum formas habent; altera quidem habet p^hah^ham in 2^a radicali in præterito, et rwah^ham in aoristo; altera habet p^hah^ham in 2^a radicali tum in præterito tum in aoristo simul.

Verba primæ formæ :

PRÆT.	AORIST.
مَرَّ (mercede conduxit)	مَرَّ
تَمَّ (tenuit)	تَمَّ
أَكَلَ comedit	أَكَلَ
أَكَلَ (1) odit	أَكَلَ
أَكَلَ (1) pressit, oppressit	أَكَلَ
أَكَلَ recondidit	أَكَلَ
أَكَلَ vinxit	أَكَلَ
أَكَلَ (1) obviam occurrit	أَكَلَ
أَكَلَ fudit	أَكَلَ
أَكَلَ incantavit	أَكَلَ

Verba 2^a formæ cujus tain habet p^hah^ham in præterito et in aoristo :

أَكَلَ periit	أَكَلَ
أَكَلَ ivit	أَكَلَ

(1) Orientales substituunt p^hah^ham zlamæ in his verbis

أَكَلَ dicentes: أَكَلَ, أَكَلَ, أَكَلَ.

ܐܝܦ sedulus fuit

ܬܐܝܦ

ܐܝܢ dixit

ܬܐܝܢ

301 - Unde concluditur hamzam apud Occidentales in aoristo et in infinitivo verbali habere ante se zlamam in verbis primæ formæ ut ܬܐܝܦ, et h^hvas^sam in verbis secundæ formæ ut ܬܐܝܢ; apud Orientales vero in utroque casu habere ante se zlamam duram, ut ܬܐܝܦܬܐܝܦ, ܬܐܝܢܬܐܝܢ etc. ܬܐܝܦܬܐܝܦ, ܬܐܝܢܬܐܝܢ etc.

302 - Quoad formas auctas, notandum hamzam transire in waw in forma ܐܦܬܐ, v. gr. ܐܦܬܐ (manducare fecit) ܐܦܬܐ, a nudo ܐܦܬܐ (manducavit); ܐܦܬܐ (perdidit) ܐܦܬܐ, ab ܐܦܬܐ (periit). Item hamza transit in waw in forma ܐܦܬܐ, v. gr. ܐܦܬܐ (retardavit), nec non in ܐܦܬܐ, v. gr. ܐܦܬܐ (tardavit, percunctatus est) ab ܐܦܬܐ. In forma ܐܦܬܐ hamza assumit zlamam apud Occidentales (quæ tamen in pronuntiatione transit ad taw quod præcedit), et mhagjanam apud Orientales (n. 46), v. gr. ܐܦܬܐ (dictus fuit), ܐܦܬܐ (manducatus fuit), apud Orientales ܐܦܬܐ, ܐܦܬܐ; in aorist. ܐܦܬܐ, ܐܦܬܐ, apud Orientales ܐܦܬܐ, ܐܦܬܐ. Anomalum est ܐܦܬܐ (captus fuit) pro ܐܦܬܐ, aorist. ܐܦܬܐ, imper. ܐܦܬܐ. In infinitivis nominalibus hamza quiescens habet post mim semper ante se zlamam duram

in utraque schola, ut **أَكَلْتُ** *cibus*, **أَدْبَأْتُ** *adventus*.
In reliquis nulla difficultas.

303 — Hisce declaratis, facile conjugabis præteritum hujusmodi verborum, v. gr. **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**, **أَجَلْتُ** etc. Item **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**, **أَجَلْتُ** vel **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**, **أَجَلْتُ** vel **أَكَلْتُ** etc. in aoristo alaf præformativa primæ personæ sing. coalescit cum hamza in unum alaf cum vocali propria præformativæ **أ**, i. e. vel *h^hvas^{am}* vel *zlamam*, v. gr. **أَكَلْتُ** cum *zlama* (*manducabo*) quia a **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**; et **أَكَلْتُ** cum *h^hvas^a* (*dicam*) quia a **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**. Conjugantur **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**, **أَجَلْتُ** etc.; **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**, **أَجَلْتُ**, etc.; formæ habentes **أ** initio conjugantur sic: **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**, **أَجَلْتُ** etc. In imperativo hamza assumit *pt^hah^ham* in verbis primæ formæ seu quæ habet post se vocalem *rwah^ham*, et *zlamam* in verbis secundæ formæ, seu quæ habet post se *pt^hah^ham*. Exempla primi: **أَكَلْتُ** (*manduca*), **أَكَلْتُ** (*liga*); exemplum secundi **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ** (*dic*). Item dices: **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ** tantum (minime vero dicitur **أَكَلْتُ**), **أَكَلْتُ** tantum. Infinitivus vero formatur regulariter præfixa littera *mim* (**م**) præformativa, cui ponitur eadem vocalis ac nun præformativa aoristi, v. gr. **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**, **أَجَلْتُ**, ab aoristis **أَكَلْتُ**, **أَدْبَأْتُ**, **أَجَلْتُ**. Excipitur verbum **أَكَلْتُ**, cujus infinitivus est

ܘܠܐ cum rwas^a et si aoristus est ܠܐܠܐ cum h^hvas^a.

304 — Participium activum regulare est, v. gr.

ܐܕܝܐ (manducans), ܐܕܝܢ (dicens). Participium passivum assumit ad hamzam p^hah^ham quæ apud Orientales ingeminat litteram sequentem, apud Occidentales vero effertur producta (n. 103); v. gr. ܐܕܝܐ (manducatus), ܐܕܝܢ (dictus).

Nota tandem verba pe-hamza perraro habere typum ܦܕܐ, v. gr. ܐܘܦ (arcuit), ܠܐܘܦ (oppressit), ܠܐܠܦ. Porro hujusmodi formæ hamza manet constanter in omnibus modis et flexionibus, v. gr. ܠܐܘܦܝܢ, ܠܐܘܦܝܢܐ, ܠܐܘܦܝܢܐ etc. ܠܐܘܦܝܢܐ etc.

II — DE VERBIS ʿAIN HAMZA ET LAMAD^h HAMZA

305 — Verba ʿain-hamza i. e. quæ habent hamzam loco secundæ radicalis pauca occurrunt in sermone Syriaco, et pleraque habent ad ʿain zlamam in præterito, et p^hah^ham in aoristo. Exempli gratia: ܕܠܐ (miser fuit), ܬܠܐܝܐ (bonus fuit), ܕܠܐܝܐ (doluit), ܬܠܐܝܐܝܐ (petiit), ܬܠܐܝܐܝܐ (terminavit), ܬܠܐܝܐܝܐ (calceavit), ܬܠܐܝܐܝܐ (1) (tæduit).

(1) ܬܠܐܝܐ fere semper adhibetur impersonaliter, et tunc nomini præfigitur lamad^h, v. gr. ܬܠܐܝܐܝܐ (tæduit me), ܠܐܬܠܐܝܐܝܐ (ne tædeat vos.)

Rarissima sunt verba quæ habent p^hah^ham ad hamzam tum in præterito tum in aoristo, v. gr. حَزَّ (confusus est) أَجَازَ. In formis auctis dictis, v. gratia: أَجَابَ (male fecit), أَجَابَ (bonum fecit), أَجَابَ (interrogavit), حَزَّ (confusione affectit), أَجَابَ (miser factus est), أَجَابَ (confusione affectus fuit), أَجَابَ (1) (concupivit).

306 — Conjugantur hujusmodi verba plane ut sana, considerata semper littera alaf ut consonans non ut littera infirma. Præteritum ergo: أَجَابَ (quæsit); أَجَابَ, أَجَابَ, أَجَابَ, etc.; أَجَابَ, (interrogavit), أَجَابَ, أَجَابَ, etc.; أَجَابَ (mutuo dedit), أَجَابَ (2), etc.; أَجَابَ (se excusavit), أَجَابَ, etc.; أَجَابَ (interrogatus est), أَجَابَ, etc. Item حَزَّ, حَزَّ, etc.; حَزَّ, حَزَّ, حَزَّ, etc.

Aoristus: أَجَابَ, أَجَابَ (2), etc.; أَجَابَ, etc.; أَجَابَ, أَجَابَ (2), etc.; أَجَابَ, etc.; أَجَابَ, أَجَابَ, etc. Item أَجَابَ, أَجَابَ, etc. Imperativus: أَجَابَ, أَجَابَ, أَجَابَ, etc.

Infinitus verbalis: أَجَابَ, أَجَابَ, أَجَابَ,

(1) Occidentales recentiores in hoc verbo jod^h redundans scribunt post alaf, أَجَابَ, أَجَابَ, quod erroneum est.

(2) Cum mhagjana apud Orientales, et cum rvassa ad litteram quæ præcedit hamzam apud Occidentales.

ܕܡܠܝܬܐ, ܕܡܠܝܬܐ. - Infinitus nominalis : ܐܡܠܝܬܐ : ܡܠܝܬܐ, etc.

Participium activum : ܡܠܝܬܐ, ܡܠܝܬܐ, etc. ; ܡܠܝܬܐ, ܡܠܝܬܐ, etc. ; ܡܠܝܬܐ, ܡܠܝܬܐ, etc. ; ܡܠܝܬܐ, ܡܠܝܬܐ, etc. - ܡܠܝܬܐ, ܡܠܝܬܐ, ܡܠܝܬܐ (1), ܡܠܝܬܐ, etc.

Participium passivum : ܡܠܝܬܐ, etc. ; ܡܠܝܬܐ, etc. ; ܡܠܝܬܐ, etc.

Cetera nullam difficultatem præferunt.

307 - Verba hamzata in lamadh adhuc verbis hamzatis in ܐܝܢ sunt rariora, quia fere cuncta verba quæ apud Arabes hamzata in lamadh extant, sunt apud Syros defectiva in lamadh, v. gr. ܠܡܠܝܬܐ (legit) ; ܠܡܠܝܬܐ (creavit) ; ܠܡܠܝܬܐ (odivit). Imo nullum extat verbum trillitterum nudum hamzatum in lamadh apud Syros, excepto uno verbo ܠܡܠܝܬܐ (ater fuit) quod occurrit apud Jerem. Thren. 5, 10, sed tantummodo nonnulla aucta verba ad hujusmodi classem pertinentia occurrunt, quorum præcipua sunt : ܠܡܠܝܬܐ (2) (consolatus est) ܠܡܠܝܬܐ, ܠܡܠܝܬܐ (polluit) ܠܡܠܝܬܐ, ܠܡܠܝܬܐ (docuit) ܠܡܠܝܬܐ ; et horum derivata cum ܠܐ scilicet ܠܡܠܝܬܐ (2) (consolatus est), ܠܡܠܝܬܐ

(1) Cum mhagjana apud Orientales, et cum rwassa ad litteram quæ præcedit hamzam apud Occidentales.

(2) Solent recentiores Occidentales in hoc verbo similibusque in fine addere secundum alaf redundans scribentes ܠܡܠܝܬܐ, ܠܡܠܝܬܐ etc. quod inutile est.

(n. 264. 6) (*pollutus fuit*), (^{٢٢}ل٢٢) (*instructus fuit*):

308 – Quorum conjugatio eadem ratione ac verborum sanorum fit. Unde dices in conjug. sani: – Præter. مَلَّأَ, مَلَّأُ, مَلَّأُ (waw silet), مَلَّأَ (jod^h silet) aut مَلَّأَ. – Aorist. مَلَّأَ, مَلَّأُ, مَلَّأُ, مَلَّأُ, مَلَّأُ, مَلَّأُ, etc. – Imper. مَلَّأ. – Sic apud Orientales. Occidentales autem hoc verbum ad conjugationem فَعَّلَ referunt dicentes مَلَّلَ ut مَلَّلَ (1). – Sic autem conjugatur مَلَّلَ. – In præterito : مَلَّلَ (2), مَلَّلَ (waw non legitur , etsi Barhebræus contrarium dicat , lectionem vulgi sequens); مَلَّلَ, مَلَّلَ (jod^h non legitur) vel مَلَّلَ etc. In aoristo : مَلَّلَ, مَلَّلَ, مَلَّلَ, مَلَّلَ, etc. – Imper. مَلَّلَ. – Infinitivus verbalis : مَلَّلَ. Infinit. nominalis : مَلَّلَ. – Partic. activo et passivo (n. 118), مَلَّلَ, مَلَّلَ, مَلَّلَ etc. – Part. activ. qualificativo مَلَّلَ, مَلَّلَ etc. Ex verbo مَلَّلَ formatur adjectivum qualificativum sic : مَلَّلَ (cum zqafa ad primum alaf, non vero ad mim) (3) (*impurus*) fœm. مَلَّلَ (cum pthah^h ad mim ad faciliorem red- dendam pronunciationem apud Occidentales , مَلَّلَ,

(1) Chaldaicum Rabbiorum ad usum Occidentalium magis accedit. Vide

Buxtorf ad مَلَّلَ

(2) Solent recentiores Occidentales in hoc verbo similibusque in fine addere secundum alaf redundans scribentes مَلَّلَ, مَلَّلَ etc. quod inutile est.

(3) Nihilominus prævalet modo usus infigendi zqafam litteræ mim loco alaf.

et cum zlama seu mhagjana apud Orientales (ܡܗܓܝܢܐ), plur. masc. ܡܗܓܝܢܐ, pl. fœm. ܡܗܓܝܢܐ, quorum contracta sunt: ܡܗܓܝܢܐ, ܡܗܓܝܢܐ, ܡܗܓܝܢܐ. Cave ne scribas, ܡܗܓܝܢܐ, ܡܗܓܝܢܐ etc. cum alaf ante mim.

309 - Conjugantur eodem modo formæ auctæ per præfixam ܡ in initio, v. g.: Præt. ܡܗܓܝܢܐ, ܡܗܓܝܢܐ (waw silet), ܡܗܓܝܢܐ etc. - Aorist: ܡܗܓܝܢܐ, ܡܗܓܝܢܐ, ܡܗܓܝܢܐ etc. - Imper. ܡܗܓܝܢܐ uti præteritum i. e. sine mhagjana, ܡܗܓܝܢܐ, ܡܗܓܝܢܐ.

CAPUT III

DE VERBO PE-NUN

310 - Verbum pe-nun est illud quod loco pe nempe primæ radicalis habet nun quæ excidit in aoristo, ex. gr. ܡܦܝܐ (spiravit) aorist. ܡܦܝܐ, ܡܦܝܐ (cecidit) aor. ܡܦܝܐ, ܡܦܝܐ (sequutus est) ܡܦܝܐ.

311 - Verba pe-nun hanc regulam sequuntur nimirum in medio vocis excidit nun quoties occurrit quiescens, et tunc fit ejus compensatio apud Orientales quidem per geminationem litteræ sequentis si ea sit mobilis, et apud Occidentales per productionem vocalis litteræ quæ eam præcedit, v. g. ܡܦܝܐ (cadet) pro ܡܦܝܐ in quo elisa fuit littera nun radicalis ex eo quod venerit quiescens, hinc apud Orientales geminatur ܡܦܝܐ sequens, et apud Occidentales producitur zlama nun aoristi. Item

صَفْلًا (*locus in quo lapsus sit*) pro صَفْلًا, in quo nun excidit ex eo quod venerit in medio vocis quiescens.

312 — Quinque formas habent verba pe-nun. Nimirum forma:

1 — Prima cum p^hah^ha ad 'ain verbi in präterito et rvah^ha in aoristo. Exempla:

لَحَفَّ	latravit	لَحَفَّ
بَوَّ	vovit	بَوَّ
بَغَا	grave fuit	
بَحَنَ	custodivit	
بَغَا	decepit	
بَغَصَ	mactavit	
بَغَضَ	momordit	
بَغَضَ	fudit	
بَغَضَ	securit	
بَغَضَ	flavit, spiravit	
بَغَضَ	exiit	
بَغَضَ	plantavit	
بَغَضَ	infudit	
بَغَضَ	perforavit	
بَغَضَ	purgavit	
بَغَضَ	cavavit	

ܡܡ	pulsavit
ܡܡܐ	excoriavit
ܡܡܐ	osculatus est
ܡܡܐ	attraxit

2 - Secunda forma habet p^hah^ham ad ܡܡܐ tum in praeferito tum in aoristo :

ܡܡܐ	germinavit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	scaturivit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	illuxit mane	ܡܡܐ
ܡܡܐ	rugiit	
ܡܡܐ	agitavit	
ܡܡܐ	inclinatus est	
ܡܡܐ	guttavit	
ܡܡܐ	servavit	
ܡܡܐ	sumpsit	
ܡܡܐ	rugiit	
ܡܡܐ	animavit	
ܡܡܐ	flavit	
ܡܡܐ	spiritum attraxit	
ܡܡܐ	propendit in alteram partem	
ܡܡܐ	decidit, defluxit	

3 – Tertia forma habet pthah^ham in præterito et zlamam in aoristo.

سَخَر	traxit	سَخَر
سَقَط	cecidit	سَقَط
سَوَّط	sortitus est	سَوَّط
سَفَر	excussit	سَفَر

4 – Quarta forma habet zlamam in præterito et rvah^ham in aoristo.

سَجَّ	macruit	سَجَّ
سَدَّ	descendit	سَدَّ

5 – Quinta denique forma habet zlamam in præter. et pthah^ham in aoristo.

سَمَّ	adhæsit	سَمَّ
-------	---------	-------

313 – In formis auctis non eliditur nun nisi in **سَخَر** et ejus passiva nempe **سَخِرَ**; exempla primæ **سَوَّط** (*eduxit*) pro **سَوَّط** a verbo **سَوَّط**, **سَجَّ** (*flare fecit*) a **سَجَّ**, **سَدَّ** (*scaturire fecit*) pro **سَدَّ** a **سَدَّ** (Cf. n. 118). Exemplum secundæ **سَخَر** pro **سَخَر** (*eductus fuit*). Cæteræ formæ sunt regulares uti in verbis sanis.

II – DE DERIVATIS VERBI PE-NUN EJUSQUE CONJUGATIONE

314 – Conjugatio istius classis verborum sive nudorum sive auctorum in præterito nullam præsefert

316 – Facile quoque efformabis utrumque participium activum et passivum ex his verbis, v. g. a trillitteris nudis participium activum est **أَجَب** (*occidens*) a **بَجَس**, partic. pass. est **بَجِبَس** (*occisus*). A forma **أَجَلَّ** partic. act. est **عُف** (*educens*), part. pass. **عُف** (*eductus*), et sic flectes : **عُف**, **عُفَم**, **عُفَم**, **عُفَم**, **عُفَم**; partic. act. in statu constructo flectitur ita : **عُف**, **عُفَم**, **عُفَم**, **عُفَم**. Participium activum qualificativum ab eodem verbo **أَف** est **عُفَم** (*educens*); et infinitivus inde deductus **عُفَم** (*eductio*).

317 – Diligenter præterea notandum est regulam de elisione nun in hujusmodi verbis valere etiam quoad omnia nomina sive infinita sive qualificativa derivata ab iisdem verbis v. g. **عُفَم** (*foramen, terebellum*) **عُفَم**; **عُفَم** (*custodia, excubia*) pro **عُفَم**; **عُفَم** (*flatus*) pro **عُفَم**; **عُفَم** (*instrumentum quo distillatur liquidum*) pro **عُفَم**.

318 – Extant quædam verba pe-nun, quorum nun non eliditur in aoristo etc. sed per omnia uti sana conjugantur atque flectuntur; quorum præcipua sunt : **أَجَب** (*emanavit*) **أَجَب**, **أَجَب** (*agilavit*) **أَجَب**, **أَجَب** (*fremuit*) **أَجَب**, **أَجَب** (*abstinuit*) **أَجَب**, **أَجَب** (*illuxit*) **أَجَب**, **أَجَب** (*affulsit*) **أَجَب**, **أَجَب** (*præclarus fuit*) **أَجَب**.

ܠܪܦ (manifestatus est) ܠܪܦ. Item istorum auctæ formæ non admittunt elisionem nun, unde dicitur v. g. ܠܠܡܘ (illuminavit).

CAPUT IV

DE VERBO GEMINATO

I — DE NATURA VERBORUM HUIUS CLASSIS EORUNDEMQVE FORMIS

319 — Verbum trilitterum nudum geminatum (syr. ܠܠܡܘ) est illud quod habet in tain et lamadh^h radicalibus unam eandemque litteram. In præterito verbum trilitterum nudum hujusmodi classis constat duabus tantum litteris quarum prima semper habet pthah^ham, v. g. ܠܠܡܘ (prædatus est), ܠܠܡܘ (ingressus est) pro ܠܠܡܘ, ܠܠܡܘ. Verbum geminatum quadrilitterum est illud in quo prima radicalis repetitur loco tertiæ, et secunda loco quartæ, seu cujus prima et tertia, secunda et quarta sunt similes, v. g. ܠܠܡܘ (laniavit), ܠܠܡܘ (commovit).

320 — Itaque geminatum quadrilitterum conjugatur plane ut sanum. Geminatum vero trilitterum rejicit unam ex duobus similibus litteris, in omnibus temporibus et modis et derivatis in quibus verba dupli-

cata seu geminata Arabica contrahuntur, i. e. in præterito utيَمَضَّ مَضَّ طَرَّ (*suxit*), in aoristo, ut يَمَضُّ تَمَضَّرَ (*sugit*), in imperativo, ut مَضَّ طَفَّرَ (*suge*), in infinitivo, ut مَضَّ طَفَّرَ (*suxio*), in partic. activo, ut مَضَّ طَفَّرَ (*sugens*), in forma أَفْعَلَ v. gr. أَفْعَلَ طَفَّرَ (*sugere fecit*) ejusque derivatis; in formis nominalibus فِعْلَةٌ v. gratia: فِعْلٌ جَنَّةٌ طَفَّرَ (*vellus*), فِعْلَةٌ v. gr. جَنَّةٌ طَفَّرَ (*hortus*), فِعْلٌ v. gr. عَزَّ طَفَّرَ (*impetus, vis*), طَفَّرَ حَسَنٌ طَفَّرَ (*passio*), طَفَّرَ طَفَّرَ (*fama*).

Excipe formam افْعَلَ, quæ apud Syros non admittit geminationem, quamvis eadem cum geminatione extat apud Arabes, v. gr. امْتَضَّ اِطْفَرَّ (*suctus est*). Pariter resolvitur contractio et duæ litteræ quæ erant una geminata distinctæ reapparent, in formis فَعَّلَ v. gr. طَفَّرَ et اِفْعَلَّ v. gr. اِطْفَرَّ, nec non in forma participii pass. مَضْبُوضٌ طَفَّرَ v. gr. فَعَّلَ طَفَّرَ, et in formis طَفَّرَ طَفَّرَ et فَعَّلَ طَفَّرَ ex. gr. طَفَّرَ طَفَّرَ, tandem in forma طَفَّرَ طَفَّرَ v. gr. طَفَّرَ طَفَّرَ (*nubes*).

Geminatio autem secundæ litteræ radicalis verborum hujus classis, (quod apud Orientales tantum locum habet), iisdem locis iisdemque regulis habetur ac apud Arabes, excipe si geminatio Arabica est in ultima vocis littera, tunc enim geminatio recedit ad præcedentem

litteram, ut **بَبْرَ يَتَهُ** ubi geminatio Arabica transit apud Syros a zain ad bet^h. Quod si littera præcedens quiescens est, tunc cessat geminatio, ut **بَبْرُونَ يَتَهُ** ubi geminatio Arabica litteræ zain cessat quia præcedens bet^h quiescens est.

321 — Post hæc statuimus in genere:

1 — Tum in verbis, tum in nominibus geminatis eliditur *tain* radicalis, quoties occurrit quiescens vel mobilis per vocalem clausam, nempe *pt^hah^ham* vel *zlamam* lenem, vel *ʿs^sas^sam* brevem, i. e. *rwah^ham* et tunc vocalis radicalis *tain* transit ad litteram præcedentem, si

hæc est quiescens: exemplum primi casus (hortus)
pro ; exemplum secundi , , pro
, , .

2 - Quoties tain occurrit duplicata apud Orientales, et apud Occidentales post vocalem longam aut habet vocalem longam, h. e. zqafam, vel h^hvas^sam vel s^sas^sam longam seu maqam, tunc contractio non habet locum, sed apparent distinctæ ab invicem tain et lamadh radicales, v. g. (*hortulanus*), (1) (*convivium*), (*nubes*), (*purgatus*).

322 – Præteritum trilitterum nudum verbi geminati semper pthah^ham ad primam radicalem habet ; aoristus autem modo habet ad primam rwah^ham , modo pthah^ham , modo zlamam , ut vides in sequentibus exemplis quæ sunt præcipua verba geminata :

(1) Syri Orientales hoc nomen et cætera ei similia ex geminatis cum *rwah^ha* pronuntiant non cum *maqua*, sed hoc incorrectum est.

prædatus est	نُذِفَ
damna intulit	نُذِفَ
detritus est	نُذِفَ
oblitus est, neglexit	نُذِفَ
totondit	نُذِفَ
verrit	نُذِفَ
innixus est	نُذِفَ
attraxit	نُذِفَ
palpavit, contrectavit	نُذِفَ
raptavit	نُذِفَ
cinis vel caries factus est (os)	نُذِفَ
imminutus est	نُذِفَ
attrivit	نُذِفَ
floruit	نُذِفَ
contempsit	نُذِفَ
litigavit	نُذِفَ
candefecit	نُذِفَ
strepuit	نُذِفَ
vilis factus est	نُذِفَ
resonavit	نُذِفَ
inflammatus est	نُذِفَ

ܡܠܐ	alte fodit	ܡܠܐ
ܡܦܪ	fricuit	ܡܦܪ
ܡܠܟ	innixus est	ܡܠܟ
ܡܡܪ	calefactus est	ܡܡܪ
ܡܡܪ	misertus est	ܡܡܪ

Hujus vero aoristus et imperativus est apud Orientales cum ܡܡܐ non cum ܡܡܐܗܐ, nun autem est quiescens, dicunt enim : ܡܡܐ, ܡܡܐܗܐ, ܡܡܐ etc.

ܡܡܐ	lavit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	strinxit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	raucus fuit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	passus est	ܡܡܐ
ܡܡܐ	constitit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	nuncium audivit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	torsit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	obumbravit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	infodit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	aemulatus est	ܡܡܐ
ܡܡܐ	amputavit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	inclinavit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	impedivit	ܡܡܐ
ܡܡܐ	nocuit	ܡܡܐ

apud
m est

لَخَّ	linxit	لَخَّ
لَخَّ	insipidus factus est	لَخَّ
لَخَّ	submissus est	لَخَّ
لَخَّ	emunxit	لَخَّ
لَخَّ	suxit	لَخَّ
لَخَّ	amarus fuit	لَخَّ
لَخَّ	aversatus est	لَخَّ
لَخَّ	emaciatu8 est	لَخَّ
لَخَّ	languit	لَخَّ
لَخَّ	conflagratus est	لَخَّ
لَخَّ	laceravit, scidit	لَخَّ
لَخَّ	fortis factus est	لَخَّ
لَخَّ	ingressus est	لَخَّ
لَخَّ	sollicitus fuit	لَخَّ
لَخَّ	duplicavit	لَخَّ
لَخَّ	defraudavit	لَخَّ
لَخَّ	erravit	لَخَّ
لَخَّ	prosiliit	لَخَّ
لَخَّ	fregit in minimas partes	لَخَّ
لَخَّ	contudit	لَخَّ
لَخَّ	abundavit	لَخَّ

ܠܚܝܬܐ	caluit (sol)	ܠܚܝܬܐ
ܕܦܥܝܬܐ	defaecavit	ܕܦܥܝܬܐ
ܐܢܘܨܬܐ ܕܐܪܨܐ	onustus fuit , arsit	ܐܢܘܨܬܐ ܕܐܪܨܐ
ܠܝܓܐܘܬܐ	ligavit , inclusit	ܠܝܓܐܘܬܐ
ܐܒܫܝܕܐ	abscidit	ܐܒܫܝܕܐ
ܠܝܠܝܬܐ	levis fuit	ܠܝܠܝܬܐ
ܐܢܥܒܐܘܬܐ	incubavit	ܐܢܥܒܐܘܬܐ
ܦܥܝܓܝܬܐ	pepigit	ܦܥܝܓܝܬܐ
ܦܪܝܓܝܬܐ ܕܡܥܐ ,	friguit , etiam	ܦܪܝܓܝܬܐ ܕܡܥܐ ,
ܫܥܝܬܐ	senuit	ܫܥܝܬܐ
ܦܪܫܦܝܬܐ	prospexit	ܦܪܫܦܝܬܐ
ܐܘܬܘܫ ܐܬܐ	auctus est	ܐܘܬܘܫ ܐܬܐ
ܥܘܦܝܬܐ	cupivit	ܥܘܦܝܬܐ
ܥܡܡܝܩܐܘܬܐ ܕܡܥܐ	communicavit consilia	ܥܡܡܝܩܐܘܬܐ ܕܡܥܐ
ܠܢܝܘܬܐ	lenivit	ܠܢܝܘܬܐ
ܐܫܦܝܬܐ	aspersit	ܐܫܦܝܬܐ
ܦܪܝܓܝܬܐ ܕܡܥܐ	fregit , contrivit	ܦܪܝܓܝܬܐ ܕܡܥܐ
ܥܡܡܝܩܐܘܬܐ ܕܡܥܐ	commotus est	ܥܡܡܝܩܐܘܬܐ ܕܡܥܐ
ܫܦܝܬܐ	sput	ܫܦܝܬܐ
ܬܢܝܬܐ	tenuit	ܬܢܝܬܐ
ܬܪܡܝܬܐ	tremuit	ܬܪܡܝܬܐ

دَمَسَ	demisit	دَمَسَ
لَسَسَ	lapsus est	لَسَسَ
خَسَسَ	expolitus factus est	خَسَسَ
رَسَسَ	reptavit	رَسَسَ
عَمَسَ	eventu comprobatus est	عَمَسَ
دَسَسَ	decepit	دَسَسَ
فَمَسَ	fumavit	فَمَسَ

323 – Pergamus modo ad formas huius classis verborum auctas. Itaque forma passiva formæ nudæ quæ habet initio incrementum 2 non admittit contractionem ut diximus, v. gr. **دَسَسَ** (*expoliatuſ est*); in forma **اَفْعَلَا** fit contractio v. gr. **اَسَفَ** (*pati fecit*) **اَسَفَ**; item in huius passiva fit contractio, v. gratia **اَسَفَ**, proinde sequentia verba quæ sunt ad typum **اَفْعَلَا**, contractionem habent: **اَسَجَ** (*dilexit*), **اَسَفَ** (*recubuit*), **اَسَفَ** (*obumbravit*), **اَسَفَ** (*irrisit*), **اَسَفَ** (*evasit*), **اَسَفَ** (*redarguit*), **اَسَفَ** (*vocavit*). Cave ne, uti solent quidam, scribas huiusmodi verba cum alaf in aoristo: **اَسَجَ**, **اَسَفَ**, **اَسَفَ**, quæ recte scribenda sunt: **اَسَجَ**, **اَسَفَ**, **اَسَفَ**. Contractio non fit in forma **فَعَلَا**, v. gr. **اَسَفَ** (*laudavit*) **اَسَفَ**, neque in ejus passiva **اَسَفَ** v. gr. **اَسَفَ**.

II — DE CONJUGATIONE VERBI GEMINATI

324 — Conjugatur trilitterum nudum in præterito ad normam præteriti sani, i. e. infigendo primæ radicali seu pe radicis zlamam in 1^a pers. sing. et 3^a sing. fœm., et retinendo ad eandem pe p^hah^ham in reliquis personis. v. gr. ^ⲉⲃⲁⲣ (expoliavit), ^ⲉⲃⲁⲣⲉ vel ^ⲉⲃⲁⲣⲓ (expoliarunt), ^ⲉⲃⲁⲣⲓ (expoliavit f.), ^ⲉⲃⲁⲣⲓ vel ^ⲉⲃⲁⲣⲓ (expoliarunt f.), ^ⲉⲃⲁⲣⲓ (expoliasti), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliasti f.), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliastis), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliastis f.), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliavi), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ seu ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliavimus). Facile quoque conjugabis præteritum ex formis auctis, v. gr. ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ vel ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (retenta zlama), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ etc. et sic: ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliatus est), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ vel ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ vel ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, etc. Et sic reliqua.

325 — Aoristus hujus classis verborum prorsus ut aoristus verborum pe-nun conjugatur, v. gr. ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliabit), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliabunt), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliabit f.), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliabunt f.), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliabis), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliabitis) etc. usque ad ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliabo), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (expoliabimus). Item ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (patietur), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ etc. item ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ (cruciabit), ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, etc. Et sic: ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, ^ⲉⲃⲁⲣⲓⲁ, etc.

326 — Imperativus lege generali supra tradita

derivatur ab aoristo. Sic ex **حَمَا** *(expolia)*, **حَمَا** vel **حَمَّام** *(expoliate)*, **حَمَّام** vel **حَمَّام**, etc. At Barhebraeus dicit etiam **حَمَّام** cum *h^hvasa* pro **حَمَّام**, quod extraneum est, et videtur ex distractione dictum. Item a **سَم** *(sami)* dices **سَم**, **سَمَّ** vel **سَمَّ** etc. A **سَم** dices **سَمَّ**, **سَمَّ** vel **سَمَّ** retenta vocali 1^a litteræ radicalis. Item **أَلْخَرَام**, **أَلْخَرَام** vel **أَلْخَرَام**, etc. Infinitivus verbalis a **خَرَم** est **خَرَم** *(expolatio)* a **سَم** est **سَمَّ** *(perpressio)* etc. Infinitivus nominalis a **أَفْس** *(reprehendit)* est **أَفْسَمَ** *(reprehensio)*, a **أَفْسَمَ** *(humiliavit)* **أَفْسَمَ** *(humiliatio)*.

327 — In participio activo ex verbis trilitteris

nudis geminatis fit contractio (n. 320), unde a (*palpari!*) dicitur (*palpans*) et ita flectitur suppressa tamen alaph in orthographia, (*palpans*) (*palpantes ipsi*) (*palpans ipsa*) (1)

(1) Analogia exposcit ut geminetur littera quæ venit post quædam in principio verbi geminati, scilicet ut duplicetur ex. gr. s^hin in quemadmodum duplicatur sin in Arabico س^hن. At Syri recentiores hanc duplicationem amiserunt, vel ipsi Orientales, dicunt igitur ex. gr. h^hās^sa, h^hās^sin, pro h^hās^ss^a, h^hās^ss^sin, etc. Quod autem duplicatio sit necessaria, id evidenter arguitur ex eo quod quando hæc littera quæ duplicari debet est una ex , ea habet

(*palpantes ipsæ*). Item **חָרָא**, **חָרָא**, **חָרָא**. Excipe tamen participium activum verbi **חָלָא** (*ingressus est*), quod retinet alaph in sua flexione v. gr. **חָלָא** (*ingrediens*) **חָלָא** (*ingredientes*) **חָלָא** (*ingrediens ipsa*) **חָלָא** (*ingredientes ipsæ*). Imo in omnibus participiis activis ex trilitteris nudis licet etiam retinere alaph in eorum flexionibus. Ex verbis auctis istius classis verborum formas participia activa sic, v. g. a verbo **חָמַר** (*humiliavit*) **חָמַר** (*humilians*) **חָמַר** (*humilians*); a **חָמַר** (*comminuit*) **חָמַר** etc.; a **חָדַר** (*expoliatus est*), **חָדַר** (*expoliatus*) **חָדַר** (*expoliati*), **חָדַר** (*expoliata*) etc. In flectendo participio activo absoluto cum pronominibus personalibus dices: **חָרָא** (*expoliat*) etc. **חָרָא אֲנִי** vel **חָרָא** vel **חָרָא** vel **חָרָא**, etc., **חָרָא** etc., **חָרָא** etc., **חָרָא** etc. In flectendo eodem participio quando regit genitivum dices: **חָרָא**, **חָרָא**, **חָרָא**. Similiter in participiis formarum auctorum. Participium activum qualificativum v. gr. a **חָרָא** est **חָרָא** (*expolians*), a **חָמַר** (*misertus est*) est **חָמַר** (*misericors*), a **חָמַר** (*humiliavit*) **חָמַר** (*humilians*). A **חָדַר** dices **חָדַר** (*expoliandus*).

qus^{ss}aj, unde dicitur **חָדַר** non vero **חָדַר**, quod exigit ut caf sit duplicatum. Denique ita res se habet in dialecto Chaldaica.

Participum passivum a trilitteris v. gr. a ^طح (est ^طح (expoliatus), a verbis auctis v. gr. a ^طح (reprehendit) ^طح (reprehensus), a ^طح (lenivit) ^طح (lenitus). In reliquis nulla difficultas.

328 – Anomala hujus classis verborum sunt:

1° Verbum ^طح (misertus est), in aoristo enim conjugatur uti verba concava seu infirma in ^طح, unde dicitur, ^طح, ^طح, ^طح etc. cum litteris præformativis aoristi quiescentibus usque ad ^طح, ^طح. In imperativo hujus verbi dicitur ^طح, ^طح etc. cum ^طح uti in verbis concavis. - 2° Verbum ^طح (coagulatus est), in forma enim ^طح fit ^طح pro ^طح.

CAPUT V

DE VERBO PE-INFIRMO

I – DE NATURA HUIUSMODI VERBI EJUSQUE FORMIS

329 – Litteræ infirmæ apud Syros sunt tres, uti apud Arabes, nempe ^ط, ^ط, ^ط, quæ sequuntur fere easdem leges in Syriaca lingua ac in Arabica. Proinde penes Syros nunquam in formis auctis littera infirma manet waw (^ط) nisi in verbis pe-infirmis, uti in lingua Arabica ac in Hebraica.

Littera infirma radicalis, vel extat initio radice trillitteræ nudæ, ut חָיָא (*hæres fuit*), vel in medio ut פִּרְעָא (*surrexit*), vel tandem in fine ut חָכָא (*petiit*). Prima dicitur pe-infirma, secunda ain-infirma seu concava, tertia defectiva in lamadh seu lamadh-infirma. Verba itaque pe-infirma apud Syros sunt ea quæ habent loco pe radice litteram jod^h (ב), quia rarissima sunt apud Syros vocabula quæ incipiunt a littera waw, v. gr. רוֹזָא (*rosa*), סוֹמָא (*folium*), מְדוּבָא (*conventus*). Excipe tamen duo verba quæ sunt pe-waw infirma, quorum unum obsolevit in forma nuda et adhibetur in forma aucta tantum, et est מְבִי (*convocavit*); secundum non occurrit nisi in participio activo, quod est מְבִי (*oportet*):

330 - Verba itaque istius classis sunt omnia pe-jod^h, pro quibus valent sequentes regulæ:

1 - Quoties jod^h juxta normam sanorum deberet quiescere, assumit hic h^hvas^{am} (1) (n. 103) v. g. מְבִי (*genuit*), מְבִי (*gravis fuit*), מְבִי (*genitus*), pro מְבִי, מְבִי cum jod^h quiescenti.

2 - Quoties jod^h venit quiescens post zlamam, mutatur in alaf, et zlama lenis præcedens transit apud Orientales in duram, et apud Occidentales in h^hvas^{am} brevem (n. 36), v. g. ab מְבִי (*genuit*) fit aoristus מְבִי, ab מְבִי (*hæres fuit*) fit מְבִי, ab מְבִי (*gravis fuit*) dicitur מְבִי. Anomala sunt verba מְבִי (*cognovit*), מְבִי (*sedit*),

(1) Alibi notavimus istam h^hvas^{am} litteræ jod^h fuisse initio zlamam (n. 103) revera ita se res habet in dialecto Chaldaica.

primum enim fit in aor. ^ٲنَبِي (cognoscit), secundum similiter ^ٲنَجِي, cum elisione jod^h in utroque, et insuper apud Orientales cum ingeminatione litteræ quæ invenitur post præformativas aoristi, et apud Occidentales cum productione vocalis litteræ præformativæ aoristi.

3 – Quod si jod^h occurrat quiescens post litteram incrementi, convertitur in waw; v. gr. ^ٲاَوْي (informavit), ^ٲصَلَاي (sessio), ^ٲحَمَوِي (informavit).

331 – In verbis pe-jod^h tain seu 2^a rad. habet in præterito zlamam, ut ^ٲنَا exceptis verbis in quibus tertia radicalis est littera gutturalis vel res^h, tunc enim zlamæ substituitur p^hah^ha, v. g. ^ٲمَوِي (cognovit), ^ٲمَوِي (superfuit). In aoristo autem 2^a radic. habet semper p^hah^ham, excepto dumtaxat verbo ^ٲسَدِي (sedit), cujus aoristus est cum zlama ^ٲنَجِي.

Hic perhibemus notiora verba pe-jod^h:

^ٲ تَاجِي	(cupivit, desideravit)	^ٲ تَاجِي (1)
^ٲ أَرِي	(aruit)	^ٲ تَاجِي
^ٲ نَوِي	(novit)	^ٲ نَوِي
^ٲ أَقْبِي	(mutuum accepit)	^ٲ تَاجِي
^ٲ مَجْمَرِي	(niger factus est)	^ٲ تَاجِمَرِي
^ٲ مَلَبِي	(genuit)	^ٲ مَلَبِي

(1) Pro ^ٲتَاجِي

ܠܚܝܒ	(didicit)	ܬܠܚܝܒ
ܠܫܡ	(suxit lac)	ܬܠܫܡ
ܠܫܪܝܒ	(curam habuit)	ܬܠܫܪܝܒ
ܠܫܡܝܐ	(arsit)	ܬܠܫܡܝܐ
ܠܫܡܐ	(gravis fuit)	ܬܠܫܡܐ
ܠܫܢܒ	(magnus fuit)	ܬܠܫܢܒ
ܠܫܢܪ	(longus fuit)	ܬܠܫܢܪ
ܠܫܢܦ	(viridis factus est)	ܬܠܫܢܦ (1)
ܠܫܢܐ	(hæres fuit)	ܬܠܫܢܐ
ܠܫܢܝܒ	(sedit)	ܬܠܫܢܝܒ
ܠܫܢܝܦ	(superfuit)	ܬܠܫܢܝܦ

332 — Hæc omnia sunt trilittera nuda ; quod spectat ad trilittera aucta inde deducta , sciendum est formam passivam auctam incipientem per ܐܠܐ quæ respondet trilitteræ nudæ habere h^hvas^sam ad jod^h (n. 103), v. gr. ܐܠܐܡܝܐ (datus fuit), ܐܠܐܡܝܐ (genitus est), ܐܠܐܡܝܐ (agnitus fuit); formam ܐܠܐ ejusque passivam ܐܠܐ esse prorsus regulares uti in verbis sanis, v. gr. ܠܡܡ (plasmavit), ܠܡܡܐ (edax fuit): excipe verbum ܠܚܝܒ (didicit), quod in ܠܚܝܒ fit ܠܚܝܒ (docuit) cum alaf pro

(1) Derivatam a ܠܚܝܒ (folium) siquidem nil existit in natura viridius foliis arborum.

^ⲓⲙⲟⲩ cum jod^h, attamen excidit hoc alaf in aoristo
 aliisque derivatis, v. gr. ^ⲓⲙⲟⲩ (*docebit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*docens*),
^ⲓⲙⲟⲩ (*doctor*), quasi esset duplicatum ut ^ⲓⲙⲟⲩ, et
 insuper forma passiva quæ respondet eidem ^ⲓⲙⲟⲩ est
 plane regularis i. e. cum jod^h ^ⲓⲙⲟⲩ. In formis ^ⲓⲙⲟⲩ,
^ⲓⲙⲟⲩ earumque passivis mutatur jod^h in waw v. gr.
^ⲓⲙⲟⲩ (1) (*genuit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*genitus fuit*) ab ^ⲓⲙⲟⲩ;
 (*informavit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*certior factus est*) ab ^ⲓⲙⲟⲩ.
 Anomala sunt ^ⲓⲙⲟⲩ (*ululavit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*lactavit*), in
 quibus jod^h non transit in waw, potest tamen dici
 etiam ^ⲓⲙⲟⲩ. Occurrunt pleraque verba pe-jod^h adhibita
 in formis auctis ^ⲓⲙⲟⲩ, ^ⲓⲙⲟⲩ, ^ⲓⲙⲟⲩ, inusitata
 radice nuda, v. gr. ^ⲓⲙⲟⲩ (*rejecit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*confessus*
est), ^ⲓⲙⲟⲩ (*promisit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*liberavit*), ^ⲓⲙⲟⲩ
 (*solitarium reddidit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*relaxatus est*), ^ⲓⲙⲟⲩ
 (*ululavit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*auxit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*defecit*), ^ⲓⲙⲟⲩ
 (*extendit*), ^ⲓⲙⲟⲩ (*porrexit*). (2)

(1) Ante waw adest penes Orientales zqafa loco p^hah^hæ (n. 20).

(2) Cave ne ad hanc classem verborum referas verbum ^ⲓⲙⲟⲩ
 associare, in hoc enim verbo waw est servilis littera non s^hin; est enim ex
^ⲓⲙⲟⲩ, ex quo ^ⲓⲙⲟⲩ ad formam ^ⲓⲙⲟⲩ vel ^ⲓⲙⲟⲩ ad formam ^ⲓⲙⲟⲩ,
 quæ omnia excepto ^ⲓⲙⲟⲩ ex ling. Syr. litterali exciderunt, restant tamen
 in Chaldaica dialecto quam conservant Hebræi.

II - DE CONJUGATIONE VERBI PR-INFIRMI

333 - Conjugatur präteritum trilitterorum verborum hujus classis juxta regulam generalem expositam n. 269, i. e. affigendo litteræ jod^h zlamam in personis primæ sing. et tertiæ fœm. sing., et retinendo h^hvas^sam immutabilem in cœteris personis, v. gr. מַמַּם (*mammam* *suxit*) מַמַּם vel מַמַּם, מַמַּם... מַמַּם etc. Item מִיָּדָא (*novit*)... מִיָּדָא, מִיָּדָא vel מִיָּדָא, מִיָּדָא... מִיָּדָא etc. Et in מִיָּדָא, in qua jod^h loco h^hvas^sæ assumit pt^hah^ham, quoties sequitur littera quiescens (v. n. 269), v. gr. מִיָּדָא (*genitus fuit*), מִיָּדָא etc., מִיָּדָא (*genita fuit*)... מִיָּדָא... מִיָּדָא etc.

334 - In conjugando aoristo quiescere debet cain radice quoties lamadh radice movetur, v. gr. מַמַּם (1) (*mammam* *suget*) מַמַּם, מַמַּם etc. usque ad מַמַּם cum unico alaf, מַמַּם. Item מַמַּם (*sedebit*) מַמַּם, מַמַּם... מַמַּם, מַמַּם. Item מַמַּם (*cognoscel*), מַמַּם etc. Item מַמַּם (*nascetur*) מַמַּם etc. In reliquis nulla difficultas.

335 - Formatur imperativus in his verbis uti in verbis regularibus, nempe ab aoristo, v. gr. מַמַּם (*sede*) a מַמַּם, מַמַּם (*nosce*) a מַמַּם. Porro in imperativo

(1) Orientales loco h^hvas^sæ ponunt zlamam duram ad litteram præformativam aoristi, quando post se habet alaf.

restituatur jod^h quod in aoristo immutatum est in alaf,
 v. gr. **مَمَّ** (*suge mammam*) a **مَامَّ**, **مَنَّا** (*hæres esto*)
 a **مَزَّنَا**. Conjugatur sic : **لَجَّ**, **لَجَّهَ** vel **لَجَّوْ**; **مَمَّ**,
مَمَّهَ vel **مَمَّوْ**, etc. Infinitivus verbalis sequitur aoris-
 tum in sua formatione, præfixo characteristico **م** loco
 præformativæ aoristi, v. gr. **مَعْبُ** (*cognoscere*), **مَعْبُج**
 (*sedere*) ab aoristis **مَعْبُ**, **مَعْبُج**, et **مَعْبُج** (*generare*) **مَعْبُجَا**
 ab **مَعْبُ**, **مَعْبُ**. Item **مَعْبُ** (*nasci*) ab **مَعْبُ**. Infini-
 tivus nominalis formatur v. gr. ab **مَعْبُ** (*notum fecit*)
مَعْبُ; a **مَعْبُ** (*significavit*) **مَعْبُ**; a **مَعْبُ**
 (*extendit*) **مَعْبُ**; a **مَعْبُ** (*liberavit*) **مَعْبُ**
 cum duabus waw (1) in omnibus quæ omnia præter

(1) Hujusmodi infinitivus formæ auctæ initio per **م** scribitur cum
 duobus waw, ut diximus, quando derivatur a radice pe infirma: proinde v. gr.

مَعْبُ (*concessio*) a **مَعْبُ** scribitur cum uno waw, ex eo quod ejus
 radix non est infirma in pe. Animadvertite quoque infinitivum quem Arabes a

trilitteris nudis verbi infirmi in pe formant ad typum **عَدَّ** (*promissio*) cum
 elisione pe infirmæ, non adhiberi a Syris, sed extare apud Hebræos. Attamen
 ipsa lingua Syriaca non caret omnino hujusmodi forma infinitivi: sic v. gratia

مَعْبُ a **مَعْبُ** (*sollicitudo*), ab **مَعْبُ** procul dubio pro **مَعْبُ** ubi euphonie causa dalath^h ante taw suppressa fuit in pronuntiatione quod tamen
 conservatum fuit in orthographia, et insuper Occidentales mutarunt **م** in **م**. Item

ad hanc formam pertinet infinitivus **مَعْبُ** (*somnus*) cujus radix est
مَعْبُ quemadmodum **مَعْبُ** est radix nominis **مَعْبُ**. Horum nominum radices

perditæ sunt apud Syros et servatæ manent apud Arabes, quæ sunt **مَعْبُ** et **مَعْبُ**.

Huc etiam referendum **مَعْبُ** ira quod est a **مَعْبُ** vel **مَعْبُ**, inusitato

primum sunt a forma ܡܘܢܐ . Per exceptionem, ab ܐܡܢܐܐ (*promisit*) fit infinitivus nominalis juxta hanc formam ܡܢܐܡܐ (*promissio*), quasi esset a ܡܢܐ quod inusitatum est.

336 - Participium activum formatur regulariter; v. gr. ܡܡܐ (*mammam sugens*) a ܡܡ . Participii passivi exempla ex nudis: ܡܡܐ , ܡܡܐ ; ex auctis, ܡܡܐ , plur. ܡܡܐܐ etc. ab ܡܡܐ . In reliquis nulla difficultas.

CAPUT VI

DE VERBO CONCAVO

I - DE DEFINITIONE VERBI CONCAVI ET DE EJUS FORMIS

337 - Verbum concavum est illud cujus media radicalis est littera infirma, scilicet quod in præterito trilittero ut apud Arabes et Hebræos habet loco mediæ

in Syr. litt. sed adhuc existente in dialecto Chaldaica. Hoc explicat cur ܡܡܐ femininum est, cum primo aspectu videatur derivatum a ܡܡܐ cum taw radicali cum reapse non sit, sed Syri posteriores a ܡܡܐ derivarunt verbum ܡܡܐ et cetera.

radicalis litteram alaf non scriptam sed expressam per zqafam (n. 92) v. gr. **فَمَرُّ** (*surrexit*), **دَحَا** (*pernoctavit*), **نَظَرَ** (*aspexit*). Vides igitur verbum concavum trilitterum nudum distingui a geminato in præterito per zqafam, cum geminatum habeat p^hah^ham v. gr. **كَلَّ**, **كَلَّ**.

338 — Fere omnes regulæ quibus subjacet verbum concavum in Arabica lingua applicantur quoque huic classi verborum apud Syros, quibus tamen omissis, sufficiat singillatim proponere regulas pro formatione modorum, derivatorum nec non pro conjugatione hujusmodi verborum.

Statuimus igitur :

Præteritum nudum semper habet loco mediæ litteram alaf subintellectam nempe expressam per zqafam præcedentem, excepto unico verbo **قَتَلَ** (*mortuus est*).

Aoristus semper loco 'ain habet waw i. e. 's^sas^{am} longam quæ est 'maqa Orientalium, v. gr. **يَسُورُ** (*surget*), **يَمُوتُ** (*morietur*), excepto solo verbo **يَضُمُّ** (*posuit*) cujus aoristus est **يَضُمُّ** cum jod^h.

Præterea quemadmodum præteritum concavum, uti supra diximus, a præterito geminato differt in hoc quod concavum habeat zqafam, et geminatum p^hah^ham ad primam radicalem, ita etiam aoristus concavus differt tum ab aoristo geminato, tum ab aoristo verbi pe-nun; nam in aoristis geminato et pe-nun litteræ præformativæ aoristi sunt mobiles (n. 314, 325), quia sequens littera geminata est, at in aoristo concavo sunt quiescentes (184) excepta præformativa alaf quæ est mobilis. Insuper in aoristis geminato et pe-nun, waw penultima habet rwa^ham seu 's^sas^{am} brevem, ast in aoristo concavo habet

maqam seu tsasam longam.

339 - Hisce notatis, exhibeamus hic praeipua verba concava.

ܡܝܬܝܬ	periit	ܡܝܬܝܬ
ܡܝܬܝܬ	desolatus fuit (ager)	ܡܝܬܝܬ
ܡܝܬܝܬ	pernoctavit	ܡܝܬܝܬ
ܡܝܬܝܬ	arsit	ܡܝܬܝܬ
ܡܝܬܝܬ	evanuit	ܡܝܬܝܬ
ܡܝܬܝܬ	erupit	
ܡܝܬܝܬ	effusus est	
ܡܝܬܝܬ	venatus est	
ܡܝܬܝܬ	adulterium commisit	
ܡܝܬܝܬ	liquefactus est	
ܡܝܬܝܬ	advenit	
ܡܝܬܝܬ	judicavit	
ܡܝܬܝܬ	lætatus est	
ܡܝܬܝܬ	prospexit	
ܡܝܬܝܬ	circumivit	
ܡܝܬܝܬ	conculcavit	
ܡܝܬܝܬ	ignorans fuit	
ܡܝܬܝܬ	se movit	
ܡܝܬܝܬ	sustentavit, aluit	

æcipua

سُجِدَ	contremuit
سُجِبَ	victus est, succubuit
سُجِمَ	circumivit
سُجِئَ	suit
سُجِئَ	pepercit
سُجِئَ	strepuit (janua)
سُجِئَ	intuitus est
سُجِئَ	volavit
سُجِئَ	supernatavit
سُجِئَ	perunxit
سُجِئَ	abscondit, occultavit
سُجِئَ	factum est
سُجِئَ	coacervavit
سُجِئَ	maledixit
سُجِئَ	linxit
سُجِئَ	contraxit
سُجِئَ	subegit farinam
سُجِئَ	vacillavit
سُجِئَ	emunxit
سُجِئَ	emit
سُجِئَ	palpavit

ܡܬܝܬ	mortuus est
ܡܬܬܬܝܬ	concussus est
ܡܬܬܝܬ	quievit
ܡܬܬܝܬ	dormitavit
ܡܬܬܝܬ	declinavit
ܡܬܬܝܬ	sepivit
ܡܬܬܝܬ	ustus est
ܡܬܬܝܬ	posuit
ܡܬܬܝܬ	desiit, cessavit
ܡܬܬܝܬ	olfecit
ܡܬܬܝܬ	defecit viribus
ܡܬܬܝܬ	angustiatu est
ܡܬܬܝܬ	extinxit sitim
ܡܬܬܝܬ	flavit
ܡܬܬܝܬ	mansit
ܡܬܬܝܬ	petiit locum
ܡܬܬܝܬ	venatus est, piscatus est
ܡܬܬܝܬ	jejunavit
ܡܬܬܝܬ	pinxit
ܡܬܬܝܬ	auscultavit
ܡܬܬܝܬ	surrexit, stetit

וָּ	vociferatus est
אָרָס	arsit
פָּ	flavit (ventus)
חָ	contempsit
אָ	oblivivit
חָ	linivit
אָ	rediit, illum pœnituit
אָ	quievit, cessavit
אָ	minxit

340 – Pergamus modo ad formas auctas: forma itaque אָפָּא habet loco tain infirmi litteram jod^h, et assumit initio post alaf duplex taw, v. gr. אָפָּא (posuit) dices אָפָּא (positus est) אָפָּא, אָפָּא (maledixit) dices אָפָּא (maledictus est) אָפָּא. Forma אָפָּא quoque habet loco mediæ infirmæ litteram jod^h, v. gr. אָפָּא (instituit) a אָפָּא; אָפָּא (derisit, subsannavit) a אָפָּא inusitato. Item forma אָפָּא v. gr. אָפָּא, אָפָּא. Forma אָפָּא loco mediæ infirmæ habet jod^h quiescens et h^hvas^{am} ante jod^h, v. gr. אָפָּא (erexit) a אָפָּא, אָפָּא (mortificavit, occidit) a אָפָּא, אָפָּא (excitavit) a אָפָּא, אָפָּא (elevavit) a אָפָּא inusitato (1)

(1) Exstat tamen in dialecto Chaldaica, in ipsa prophetia Danielis.

אִתְּנֵּ (excitavit a somno) a כִּנּוּ inus. Item אִפְסֵּ (persuasit), אִפְלֵּ (mensus est), אִבֵּ (formavit), אִבֵּ (respondit), אִחֵּ (lavit). In aoristo hujus formæ אִפְלֵּ litteræ præformativæ omnes quiescunt, excepta alaf primæ personæ sing. v. gr. אִרְמֵּ (eriget), אִלְמֵּ (elevabit), אִרְמֵּ (elevabo), אִמְרֵּ (erigam). Forma אִפְלֵּ quæ est passiva formæ אִפְלֵּ confunditur cum אִפְלֵּ quæ est passiva formæ nudæ, dicitur enim אִלְמֵּ (elevatus fuit), אִתְּנֵּ (somno excitatus est), אִחֵּ (lotus fuit) a verbis אִרְמֵּ, אִתְּנֵּ, אִחֵּ pro אִלְמֵּ, אִתְּנֵּ, אִחֵּ. Item ab אִפְסֵּ fit אִפְסֵּ (persuasus fuit). Distingue sedulo אִפְסֵּ (persuasus fuit) cum duobus taw ab אִפְסֵּ cum teth quod significat obtemperavit.

II — DE CONJUGATIONE VERBI CONCAVI

341 — Verbum concavum sive trilitterum sive auctum nullam subit modificationem neque in suis litteris neve in vocalibus in conjugatione præteriti. Hinc conjugas :

מִרְּ (surrexit), מִרְּ vel מִרְּ (surrexerunt)

מִרְּ (surrexit f.), מִרְּ vel מִרְּ (surrexerunt f.)

מִרְּ (surrexisti), מִרְּ (surrexisti f.)

מִרְּ (surrexistis) מִרְּ (surrexistis f.)

مُصَّبٍ (surrexi), مُصَّبٌ vel مُصَّبِي (surreximus).

Item, مَصَّبٍ, مَصَّبَةٍ etc. مَصَّبِي, مَصَّبَت, مَصَّبَا, مَصَّبَات, مَصَّبَانِ, مَصَّبَاتِ, مَصَّبَانِي, مَصَّبَاتِي vel مَصَّبِي vel مَصَّبِي.

Item, مَصَّبَانِي, مَصَّبَاتِي etc., مَصَّبَانِي etc.

342 – Conjugatio aoristi non subit modificationem nisi quod alaf præformativa aoristi primæ pers. sing. assumit zlamam fortem si verbum sit trilitterum nudum,

et pthahham in aoristo verbi formæ أَفْعَلًا. Exempla :

يَمُوجُّ (surget), يَمُوجُّ (surgent), لَمُوجُّ (surget f.)

يَمُوجُّ (surgent f.), لَمُوجُّ (surges), لَمُوجُّ (surges f.),

لَمُوجُّ (surgetis), لَمُوجُّ (surgetis fœm.),

أَمُوجُّ (1) (surgam), أَمُوجُّ (2) (surgemus). Item يَمُوجُّ

(ponet), يَمُوجُّ (ponent) etc. usque ad أَمُوجُّ (ponam),

يَمُوجُّ (ponemus). Sic quoque يَمُوجُّ (eriget), يَمُوجُّ,

usque ad أَمُوجُّ (cum pthahha), يَمُوجُّ. In conjugatione

aoristi يَمُوجُّ dicebatur نَمُوجُّ (excitabitur a somno),

يَمُوجُّ (cum elisione unius tau) يَمُوجُّ, يَمُوجُّ,

يَمُوجُّ etc.

(1) Cum zlama dura et sine geminatione.

(2) Præformativæ aoristi, præter alaf, etiam possunt interdum zlamam suscipere in aoristis nudorum, et pthahham in aoristis auctorum v. gr. يَمُوجُّ, et يَمُوجُّ, præsertim apud Occidentales et apud Orientales in versibus.

343 – Imperativus derivatur ab aoristo prorsus uti in verbis sanis : unde dices **מִמָּר** (*surge*) a **למָר**, **מָבִיר** (*pone*) a **למָבִיר**, **מָעִיר** (*erige*) a **למָעִיר**, **מָעִירִי** (*excitare a somno*) a **למָעִירִי**. Sic autem conjugatur : **מָעִירִי**, **מָעִירִי**, **מָעִירִי** vel **מָעִירִי**, **מָעִירִי** vel **מָעִירִי**. Sic etiam **מָעִירִי**, **מָעִירִי**, **מָעִירִי** vel **מָעִירִי**, etc. Barhebraeus meminit etiam dici **מָעִירִי** f. sing. pro **מָעִירִי**, quod extraneum est, forte ex distractione dictum.

Infinitivus a trilitteris nudis habet semper *zqafam* ad primam radicalem, ex. gr. **מָעִירִי** (*surgere*), **מָעִירִי** (*ponere*) a **מָר** et **מָבִיר**, item **מָעִירִי** (*mori*) a **מָרִי**. Infinitus verborum auctorum sequitur regulam participii passivi de qua infra, ex. gr. **מָעִירִי** (*erigere*), **מָעִירִי** (*excitari a somno*), a verbis **מָעִיר** et **מָעִירִי**. Hic secundus i. e. **מָעִירִי** desumptus est a participio passivo supposito **מָעִירִי** quod non usitatur quia verbum est intransitivum.

344 – In participio activo verbi nudi concavi, *vain* infirmum transit in *alaf*, quod tamen in ejus flexione fit *jod^h* v. gr. a **מָר** dices **מָרִי** (1) (*surgens*),

(1) Orientales pronunciant **מָרִי** (*qám*), Occidentales vero **מָרִי** (*qójém*); videtur horum pronuntiatio esse recta, quod patet ex flexione, in qua dicitur : **מָרִי**, **מָרִי**, etc. (*qájme*, *qájmin*), non **מָרִי**, **מָרִי** (*qáma*, *qámin*).

مُنْقَبِ (surgentes), مُنْقَبِ (surgens f.), مُنْقَبِ (sur-
 gentes f.); item a هَمَّ dices مُنْقَبِ, مُنْقَبِ, مُنْقَبِ,
 مُنْقَبِ. Et a verbo cujus tertia radicalis est gutturalis
 dicitur: اَلَمْ, اُنْكَ, اُنْكَ, اُنْكَ. Participium vero formæ
 اَفْعَلْ fit per solam substitutionem characteristicæ م loco
 præformativæ aoristi, v. gr. هَمَّ (erigens), هَمَّ
 (elevans), هَمَّ (elevatus), a verbis هَمَّ, هَمَّ,
 هَمَّ. Sic etiam dicitur هَمَّ ab هَمَّ, quod
 forma quidem est participium activum, sensu autem est
 participium passivum. Sic autem flectitur هَمَّ: هَمَّ
 vel هَمَّ cum jod^h (surgis), هَمَّ vel هَمَّ,
 (surgis f.), هَمَّ etc. (surgitis), هَمَّ etc.
 (surgitis f.); هَمَّ (surgo), هَمَّ (surgo f.)
 هَمَّ (surgimus), هَمَّ (surgimus f.). Quando autem
 participium activum regit genitivum sic flectitur, v. gr.
 هَمَّ (venator tigris), هَمَّ etc.; participium passivum verbi concavi
 trilitteri nudi formatur a præterito, addita post primam
 radicalem littera jod^h cum h^hvasa præcedenti, v. gr.
 هَمَّ (positus), هَمَّ (pictus), a هَمَّ et هَمَّ. Verborum
 vero auctorum participium passivum formatur ab aoristo
 substituendo præformativæ aoristi characteristicam mim
 (م) et in forma اَفْعَلْ adjiciendo litteræ 1^æ radicali

zqafam, ex. gr. ^uܩܦܡ (statulus), ^uܩܦܝܢܐ (lotus), a
^uܩܦܝܢܐ, ^uܩܦܝܢܐ. Flectitur cum pronomibus persona-
 libus sic: ^uܩܦܡܐܢܐ etc. ^uܩܦܡܐܢܐ vel ^uܩܦܡܐܢܐ, ^uܩܦܡܐܢܐ,
^uܩܦܡܐܢܐ vel ^uܩܦܡܐܢܐ etc. Item ^uܩܦܡܐܢܐ etc. ^uܩܦܡܐܢܐ
 vel ^uܩܦܡܐܢܐ, ^uܩܦܡܐܢܐ vel ^uܩܦܡܐܢܐ, etc. In reliquis nulla
 difficultas.

345 – Plurima sunt verba quæ habent pro media
 radicali infirmam waw et tamen sequuntur verba sana in
 suis flexionibus quin flectantur ut concava, v. gr. ^uܩܦܡܐܢܐ
 (peroptavit, cupivit), ^uܩܦܡܐܢܐ (pullulavit), ^uܩܦܡܐܢܐ (salut),
^uܩܦܡܐܢܐ (gavisus est), ^uܩܦܡܐܢܐ (turbavit), ^uܩܦܡܐܢܐ (obcæcavit),
^uܩܦܡܐܢܐ (deliquit), ^uܩܦܡܐܢܐ (adjunxit). Horum trilittera nuda
 habent semper ad ʿain in aoristo p^hah^ham; et quoties
 waw in conjugatione aoristi venit quiescens, assumit
 apud Occidentales pro lubitu ʿs^sas^sam ad præcedentem
 litteram, v. gr. ^uܩܦܡܐܢܐ (n. 163) et apud Orientales
 adsciscit waw mhagjana (n. 46) v. gr. ^uܩܦܡܐܢܐ. Adverte
 denique ex verbis concavis nunquam formari ^uܩܦܡܐܢܐ
 vel ^uܩܦܡܐܢܐ.

CAPUT VII

DE VERBO DEFICIENTE, SEU LAMAD-INFIRMA

I — DE DEFINITIONE VERBI DEFICIENTIS ET DE
EJUS FORMIS

346 — Verbum deficiens seu defectivum in lamadh^h est illud cujus lamadh^h est littera infirma, quæ quidem littera infirma in præterito quidem in formis nudis est vel alaf cum zqafa præcedente, v. gr. **دَعَا** (*vocavit*), quod sequitur typum **جَرَى**, vel jod^h cum præcedente h^hvas^a, v. gr. **دَعَا** (*fætuil*), quod pertinet ad typum **خَنِيَ**: in cæteris formis est semper jod^h præcedente h^hvas^a, v. gr. **دَعَا** (*incepit*), **دَعَا** (*orbavit*). Hæc quoad præteritum; in aoristo vero littera infirma est semper alaf cum rvas^a longa præcedente, v. gr. **دَعَا** (*lætabitur*), **دَعَا** (*incipiet*). (1)

347 — Præcipua verba nuda deficientia iu lamadh^h sunt sequentia :

(1) Notandum est verbum deficiens apud Arabes finalem litteram habere vel A, vel U, vel I; apud Hebræos vero et Syros illud desinere in A, vel E, vel I. Insuper notatu dignum est Arabes grammaticos alaf finale verborum hujus classis fere semper scribere per figuram ja, quod ex eo repetendum esse videtur quod Arabes cum hujus verbi orthographiam statuere voluerint ad Syros (a quibus scripturam didicerunt) respexerunt qui tertiam radicalem hujus verbi fere semper scribunt per jod^h (juxta orthographiam Chaldaicam seu illam quæ viget in dialecto Aramaica quam Judæi conservarunt, non juxta orthographiam dialecti nostræ quam litteralem nuncupamus).

1 - Quæ habent alaf pro lamadh:

ܕܝܘܐ	effudivit	ܡܒܐ	vixit
ܕܝܠܐ	flevit	ܡܢܐ	conformis fuit
ܕܢܐ	ædificavit	ܡܠܐ	oblitus est
ܕܡܐ	contempsit, despexit	ܡܚܐ	occultus fuit
ܕܡܝܐ	petiit	ܡܠܐ	impedivit
ܕܡܢܐ	probavit	ܡܡܐ	texit
ܕܡܪܐ	creavit	ܕܡܐ	coacervavit
ܕܡܪܝܐ	elegit	ܡܠܡܐ	delevit
ܕܡܪܝܐ	revelavit	ܡܡܠܐ	verberavit
ܕܡܪܝܐ	cubuit	ܡܡܠܐ	pervenit
ܕܡܪܝܐ	eructavit	ܡܠܐ	implevit
ܕܡܪܝܐ	clamavit	ܡܢܐ	numeravit
ܕܡܪܝܐ	expulit	ܡܪܐ	potuit
ܕܡܪܝܐ	hausit	ܡܠܐ	nocuit
ܕܡܪܝܐ	similis fuit	ܡܪܐ	litigavit
ܕܡܪܝܐ	disseminavit	ܡܠܐ	se paravit
ܕܡܪܝܐ	fuit	ܡܡܠܐ	natavit
ܕܡܪܝܐ	vicit	ܡܡܠܐ	deflexit
ܕܡܪܝܐ	vidit	ܡܠܐ	abjecit
ܕܡܪܝܐ	peccavit	ܡܠܐ	odit

لَعِنُ calumniatus est, cucurrit	لَعِنُ legit vel vocavit
لَعِنُ irruit	لَعِنُ crevit
لَعِنُ delevit	لَعِنُ mollis fuit
لَعِنُ coegit	لَعِنُ fluxit
لَعِنُ comprehendit	لَعِنُ ebrius fuit
لَعِنُ evagatus est	لَعِنُ pavit
لَعِنُ rediit	لَعِنُ objurgavit
لَعِنُ balavit	لَعِنُ captivum duxit
لَعِنُ productus est	لَعِنُ erravit
لَعِنُ latus fuit	لَعِنُ dejecit
لَعِنُ voluit	لَعِنُ refriguit
لَعِنُ inclinatus est	لَعِنُ dignus effectus est
لَعِنُ scidit	لَعِنُ stultus fuit
لَعِنُ congregata est aqua	لَعِنُ requievit
لَعِنُ obtusus fuit	لَعِنُ insanivit
لَعِنُ possedit	لَعِنُ absolvit, habitavit
لَعِنُ clamavit	لَعِنُ appendit
لَعِنُ fregit	لَعِنُ repetiit

2 - Quæ habent jod^h pro lamad^h :

لَعِنُ	consumptus est vetustate
لَعِنُ	majestatem habuit

ܡܝܫܐ	miser fuit
ܡܝܬܐ	mundus fuit
ܡܝܬܐ	illustris fuit
ܡܫܬܐ	sanctus fuit
ܡܫܬܐ	gavisus est
ܡܫܬܐ	dulcis fuit
ܡܫܬܐ	brevis fuit , vel displicuit aliquid alicui
ܡܫܬܐ	defessus est
ܡܫܬܐ	multus fuit
ܡܫܬܐ	cæcus fuit
ܡܫܬܐ	fœtuit
ܡܫܬܐ	crassus fuit
ܡܫܬܐ	decuit
ܡܫܬܐ	sordidus fuit
ܡܫܬܐ	sitivit
ܡܫܬܐ	menstrua habuit
ܡܫܬܐ	inebriatus est
ܡܫܬܐ	quievit

Quæ omnia sunt intransitiva.

348 — Aucta hujus classis verborum fiunt juxta jam dicta : ex forma nuda v. gr. ܡܫܬܐ (vocatus est) ܡܫܬܐ (solutus est) ܡܫܬܐ. Ex forma ܡܫܬܐ

v. gr. **أَوْعَدَ** (*injecit*) , **نَهَضَ** (*neglexit*) , **لَبَّسَ** (*decepit*) ; cum incremento **أَلْبَسَ** (*in errorem inductus fuit*) , **نَلَّسَ**. Ex forma **فَعَّلَ** v. gr. **مَمَّ** (1) (*permansit*) , **سَمَّ** (*lætificavit*) , **بَمَّ** (*extraxit*) , (1) **فَمَّ** (*exaltatus est*) , **أَمَّ** (*epulatus est*) , **نَمَّ**. Ex forma **فَعَّلَ** v. gr. **مَجَّ** (*mutavit*) , **عَمَّ** (*perfectit*) , **بَمَّ** (*stuporem incussit*) ; cum incremento **أَمَّ** (*se extulit*) , **أَمَّ** (*obstupescit*) ; cum incremento **أَمَّ** quæ respondet formæ quinilitteræ , v. gr. **أَلْمَمَّ** (*imaginatus est*) , **أَلْمَمَّ** (*deceptus fuit*) .

II — DE DERIVATIONE VERBI DEFECTIVI IN LAMAD^h EJUSDEMQUE CONJUGATIONE

349 — In tota conjugatione præteriti hujus classis verborum tertia radicalis infirma debet esse semper jod^h , exceptis tertia plur. masc. et tertia sing. fœm. in quibus abjicitur omnino tertia radicalis infirma si ipsa fuerit alaf , v. gr. **حَدَّ** (*petierunt m.*) , **حَدَّ** (*petiit f.*) a verbo **حَدَّ** ; secus , scilicet si verbum defectivum in lamad^h

(1) Cum zqafa pro p^hah^ha apud Orientales (n. 20).

habuerit jod^h loco tertiæ radicalis, tunc perseverat jod^h in tota conjugatione etiam in 3^a plur. masc. et in 3^a sing. fœm. Nota autem hoc jod^h quiescere in omnibus personis per integrum præteritum, excepta 3^a fœm. sing., in qua jod^h assumit pt^hah^ham, v. gr. ܡܝܝܬܐ (gavisa est). Nota quoque waw adformativum 3^a plur. masc. in præterito istorum verborum necnon in imperativo legi i. e. pronuntiari post pt^hah^ham vel h^hvas^sam. (1)

Paradigma conjugationis præteriti verbi defectivi in lamad^h habentis alaf:

ܡܢܐ (vocavit), ܡܢܐ (pron. grâw) vel ܡܢܐܐ (grawum) (vocarunt), ܡܢܐܐ cum zqafa (vocavit f.) ܡܢܐܐܐ (grâj) cum pt^hah^ha vel ܡܢܐܐܐܐ (vocarunt f.), ܡܢܐܐܐ (vocasti), ܡܢܐܐܐ (vocasti f.), ܡܢܐܐܐܐ (vocastis) ܡܢܐܐܐܐ (vocastis f.), ܡܢܐܐܐ (2) (vocari) ܡܢܐܐܐ vel ܡܢܐܐܐ (vocavimus).

Paradigma conjugationis præteriti verbi defectivi in lamad^h jod^h:

ܡܝܝܬܐ (gavisus est), ܡܝܝܬܐ tantum, cum waw pronuncianda (gavisi sunt).

ܡܝܝܬܐ cum jod^h (gavisa est), ܡܝܝܬܐ vel ܡܝܝܬܐܐ (gavisæ sunt).

ܡܝܝܬܐ (gavisus es), ܡܝܝܬܐܐ (gavisa es), ܡܝܝܬܐܐܐ (gavisi estis).

(1) Syri qui Syriam incolunt hisce temporibus non pronunciant waw in hisce casibus in verbis defectivis in lamad^h ut in cæteris verbis, quod tamen error evidens est et contra regulas grammaticales.

(2) Cum zlama dura apud Orientales.

سِيَمِي (gavisæ estis), سِيَمِي (1) (gavisus sum).

سِيَمِي vel سِيَمِي (gavisi sumus).

Anomala sunt duo verba حَكَب (dilapsus est, consumptus est), رَوَّى (silivit) in 3^a fœm. sing., quæ est حَكَب (consumpta est), رَوَّى (silivit f.) ad instar مَنَى.

Paradigma conjugationis præteriti verbi aucti defectivi in lamad^h:

1 - اَوْقَبَ, اَوْقَبَ tantum, cum pronunciatione waw, اَوْقَبَ, اَوْقَبَ vel اَوْقَبِي, اَوْقَبِي, اَوْقَبِي vel اَوْقَبِي (1), اَوْقَبِي, اَوْقَبِي.

Eadem ratione dicitur: حَكَبَ, حَكَبَ, etc.

2 - حَتَبَ, حَتَبَ, حَتَبَ, حَتَبَ vel حَتَبِي, حَتَبِي, حَتَبِي, حَتَبِي usque ad حَتَبِي, حَتَبِي vel حَتَبِي, حَتَبِي, حَتَبِي, حَتَبِي (injectus fuit), حَتَبِي, حَتَبِي, حَتَبِي, etc. Sic et اِجْهَدَ, اِجْهَدَ, etc.

350 — In conjugatione aoristi cum adformativis 2^a personæ plur. masc. et 3^a pers. plur. masc. mutatur 's^as^a longa i. e. 'maqa in 's^as^aam brevem seu rwa-h^aam, v. gr. اَمَنُوا (vocabunt), اَمَنُوا (vocabitis), et cum adformativa 2^a pers. sing. fœm. mutatur h^avas^a in zlamam fortem, v. gr. اَمَنِي (vocabis f.), et tandem

(1) Etiam Orientales uti Occidentales habent ad ultimam syllabam h^avas^aam minime vero zlamam duram in his exemplis cœterisque similibus.

cum adformativis 2^a personæ plur. fœm. et 3^a pers. plur. fœm. littera infirma fit jod^h constanter.

Hinc sit sequens paradigma conjugationis aoristi verbi defectivi in lamad^h:

تَمَّا (vocalit), تَمُّوْ (vocabunt), تَمَّا (vocalit f.),
تَمُّوْ (vocabunt f.), تَمَّا (vocabis), تَمُّوْ (vocalitis),
تَمِّم (vocabis f.), تَمُّوْ (vocalitis f.), اَمَّا (vocabo),
تَمِّم (vocabimus).

Item: رَّا (orabit), رَّا, رَّا, رَّا, رَّا,
رَّا, رَّا, رَّا, رَّا, رَّا.

Item: نَّضَّا (injiciet), نَّضَّا, نَّضَّا,
نَّضَّا, نَّضَّا, نَّضَّا, نَّضَّا.

Item: بَجَّوْ (consternabit), بَجَّوْ, بَجَّوْ, ...,
بَجَّوْ, بَجَّوْ.

351 — Imperativus derivatur ab aoristo demendo litteram præformativam aoristi, et tertia radicalis infirma in formis nudis quidem regulariter fit in imperativo jod^h, ut مَّو (voca), مَّو (gaude); in formis vero auctis fit alaf præcedente zqafa, v. gr. اَوَّ (inijice) a تَمَّوْ (ora), اَوَّ (exaltare) a تَمَّوْ.

Excipe formam اَوَّ, cujus imperativus apud Occidentales terminatur in jod^h præcedente pthah^h, v. gr. اَوَّ (revelare) a تَمَّوْ, et apud Orientales terminatur in duo jod^h quæ non leguntur, et proinde

littera prima radicalis assumit p^hah^ham v. gr. **يَهْجِكْ**,
يَهْجِدِي, **يَهْجِي** (erudire) ab aoristis **يَهْجِي**. In imperativo
 verbi **يَهْجِي** (*sese convertit*), excidit tum in pronuncia-
 tione tum in orthographia jod^h finale tum apud Orien-
 tales tum apud Occidentales, sed dumtaxat quando
 sermo dirigitur ad Deum, v. gr. **يَهْجِيْ** (*convertere*
Domine); secus imperativus hujus verbi sequitur regulam
 modo traditam de imperativo formæ **يَهْجِيْ**, unde dicitur
 v. gr. **يَهْجِيْ سَهْجِيْ** (*convertere et confirma*
fratres tuos). Non inutile tamen est animadvertere in
 hujusmodi elisione extremæ imperativi litteræ vestigium
 apparere elisionis Arabicæ quæ dicitur **جَزْم** *gazmum*, ut
يَهْجِيْ (*jace*) ex **يَهْجِيْ** (*jecit*). Quæ adhuc frequentior est
 apud Hebræos quam apud Syros.

Imperativus autem verbi defectivi in lamad^h in
 sua conjugatione, ante jod^h adformativum 2^a pers. sing.
 fœm., et ante waw adformativ. 2^a plur. masc. assumit
 apud Orientales zqafam, (1) et apud Occidentales p^ha-
 h^ham; denique ante jod^h adformativ. 2^a pers. plur. fœm.
 assumit zqafam, quo fit ut confundatur imperativus 2^a
 fœm. plur. cum imperativo 2^a fœm. sing. et ille ab isto
 nonnisi per siame appositum distinguatur.

Paradigma conjugationis imperativi:

1 - **يَهْجِيْ** (*voca*), **يَهْجِيْ** vel **يَهْجِيْ** (*grawûn* (*vocate*));
يَهْجِيْ (*voca f.*), **يَهْجِيْ** vel **يَهْجِيْ** (*vocate f.*).

(1) Regula exigit ut sit zqafa non p^hah^ha, et proinde usus Orientalium
 quoad hoc rectius est usu Occidentalium.

- 2 - ܠܗܢܐ (*incipere*), ܠܗܢܐ vel ܠܗܢܐ , etc. , ܠܗܢܐ vel ܠܗܢܐ .
- 3 - ܠܗܢܐ (*injicere*), ܠܗܢܐ etc. ܠܗܢܐ vel ܠܗܢܐ vel ܠܗܢܐ .
- 4 - ܠܗܢܐ , ܠܗܢܐ etc. ܠܗܢܐ .
- 5 - ܠܗܢܐ vel ܠܗܢܐ (*convertere*), ܠܗܢܐ etc. , ܠܗܢܐ etc.

352 — Infinitivus verbalis in formis nudis hujus classis verborum desinit in alaf præcedente zqafa , et in formis auctis in jod^h præcedente zekap zqafa et sequente ܠܗܢܐ (n. 281), v. gr. ܠܗܢܐ (*advocare vel legere*), ܠܗܢܐ (*gaudere*), ܠܗܢܐ (*precavi*), ܠܗܢܐ (*jacere*), ܠܗܢܐ (*dignari*). Exempla infinitivi nominalis v. gr. ܠܗܢܐ (*principium*) a ܠܗܢܐ , ܠܗܢܐ (*solutio*) a ܠܗܢܐ .

353 — Participium activum a formis nudis formatur ut in sequentibus exemplis : ܠܗܢܐ (*vocans*), ܠܗܢܐ (*vocans f.*), ܠܗܢܐ (*vocantes*), ܠܗܢܐ (*vocantes f.*).

Item : ܠܗܢܐ , ܠܗܢܐ , ܠܗܢܐ , ܠܗܢܐ . A formis autem auctis formatur regulariter per simplicem substitutionem præformativæ mim loco litteræ præformativæ aoristi , v. gr. ܠܗܢܐ (*orans*), ܠܗܢܐ (*injiciens*), ܠܗܢܐ (*dignus effectus*), ܠܗܢܐ (*perfectionem suscipiens*) a ܠܗܢܐ ,

صَرَّكُمَا، صَرَّالًا، et flectitur sic : صَرَّالًا، نَصَّرَا،
صَرَّرَكُمُ etc.

Flectitur participium cum pronominibus persona-
libus sequenti modo : مُنَا (vocat) , مُنَا (vocat f.) ,
مُنَّيْ (vocant) مُنَّيْ (vocant f.) , مُنَّا vel مُنَّيْ
(vocas) , مُنَّيْ (vocas f.) , مُنَّيْ etc.
(vocalis) , مُنَّيْ etc. (vocalis f.) , مُنَّا (voco) ,
مُنَّيْ (voco f.) , مُنَّيْ etc. (vocamus) , مُنَّيْ etc.
(vocamus f.).

Item : مُنَّيْ (vocatur) , etc. مُنَّيْ vel مُنَّيْ
مُنَّيْ etc.

Participii verbale activum regens genitivum
flectitur ut sequitur : مُنَّيْ (absolvens captivos),
مُنَّيْ، مُنَّيْ، مُنَّيْ.

Item : مُنَّيْ، مُنَّيْ، مُنَّيْ. Et sic de
reliquis.

Participii nominalis exempla : a مُنَّيْ (perscru-
tatus est) مُنَّيْ (perscrutator) , ab مُنَّيْ
(injiciens), a مُنَّيْ (perficere), مُنَّيْ (perficiens).

354 – Participium passivum formatur in formis
nudis hujus classis verborum ad typum فَعِل non فَعِل
quod hujus classis verbis proprium est, ideo
participium habet zlamam duram in secunda radicali,
sequente alaf, v. gr. مُنَّيْ (vocatus), مُنَّيْ (deletus), a

in Arabica lingua hamzata in lamad^h (excepto **مَلَأَ** quod nullum vestigium habet in hac lingua **مَلَأَ، هَمَأَ، شَمَأَ**).

Sic participium nominale ex **هَمَأَ** est **هَمِئٌ** (inimicus) ad typum **حَمِئٌ**; participium autem passivum formatur sive juxta verba defectiva in lamad^h **هَمِئٌ**, sive juxta verba hamzata **هَمِئٌ**; infinitus nominalis **هَمِئٌ** cum hamza.

Adjectivum a verbo **هَمَأَ** est **هَمِئٌ** (jucundus), cum hamza; at infinitus nominalis est **هَمِئٌ** (jucunditas) cum littera infirma.

Infinitus nominalis a **حَلَأَ** est **حَلِئٌ** (plenitudo) cum zqafa apud Occidentales, quod rectum est, et zlama apud Orientales qui dicunt **هَلِئٌ**. Adjectivum a verbo **هَمَأَ** est **هَمِئٌ** (multus), cujus apocopatum est **هَمِئٌ** et tandem infinitus nominalis ejusdem verbi est **هَمِئٌ** (multitudo). Sic autem flectitur **هَمِئٌ**, **هَمِئٌ**, **هَمِئٌ**, **هَمِئٌ**; sed cum gdama absoluto revertitur defectivum: **هَمِئٌ**, **هَمِئٌ**, **هَمِئٌ**; item cum gdama constructionis ut defectivum: **هَمِئٌ** (osor veritatis), **هَمِئٌ**, **هَمِئٌ**. Adjectiva quidem **هَمِئٌ**, **هَمِئٌ** sunt et ipsa defectiva, cum alaf in ipsis non sit hamza sed est pro jod^h, pronunciantur enim **هَمِئٌ**, **هَمِئٌ**.

ܠܚܝܒܐ (1. *snija*, *saggtja*, *hannija*, non *sni'a*, *saggi'a*, *hanni'a*). Sic autem flectuntur : ܠܚܝܒܐ, ܠܚܝܒܐ, ܠܚܝܒܐ; cum gdama absoluto: ܠܚܝܒܐ, ܠܚܝܒܐ; et cum gdama constructionis: ܠܚܝܒܐ, ܠܚܝܒܐ; eadem ratione conjugantur ܠܚܝܒܐ, ܠܚܝܒܐ, ܠܚܝܒܐ: eadem ratione conjugantur ܠܚܝܒܐ, et ܠܚܝܒܐ. In quibus omnibus alaf mobile est pro jod^h, et pronunciatur ut jod^h.

CAPUT VIII

DE VERBIS DUPLICITER IMPERFECTIS

I — DE VERBIS DEFECTIVIS IN LAMAD^h ET SIMUL

HAMZATIS IN PE

356 — Occurrunt apud Syros ut apud Arabes nonnulla verba quæ sunt in duabus radicalibus imperfecta, et proinde in suis inflexionibus sequuntur regulas utriusque imperfectionis. Incipiamus a verbis defectivis in lamad^h et simul hamzatis in pe. Ex. gr. ܠܚܝܒܐ (*venit*), ܠܚܝܒܐ (1) (*ejulavit*), ܠܚܝܒܐ (1) (*panem confecit*). Hujusmodi verba itaque sequuntur regulas verbi hamzati in pe et simul regulas verbi defectivi in lamad^h. Exempla formæ

(1) Orientales uti videbimus apponunt ad alaf initiale in istis duobus verbis p^hah^ham loco zlamæ.

أَوْبُ , نَأَمَّا (sanavit) أَصَبَ ab hujusmodi verbis : (attulit) نَأَوْ , أَصَبَ (1) (concordare fecit) نَأَوْ , quæ derivantur a radicibus inusitatis نَأَوْ , أَوْ , أَوْ .

Passivum أَصَبَ est نَأَمَّا (sanatus fuit) per retractionem pthah^hæ ab alaf ad taw (n. 6. 2). Exemplum formæ أَصَبَ est أَصَبَ (attulit) pro نَأَمَّا (302) نَأَمَّا derivatum a radice نَأَمَّا. Hujus passivum fit أَصَبَ (allatus fuit) نَأَمَّا .

357 – Conjugatio præteriti nudi: نَأَمَّا , نَأَمَّا (2), نَأَمَّا , نَأَمَّا (3), نَأَمَّا , نَأَمَّا , نَأَمَّا , نَأَمَّا vel نَأَمَّا .

Conjugatio aoristi نَأَمَّا (4), نَأَمَّا , نَأَمَّا , نَأَمَّا , نَأَمَّا , نَأَمَّا , نَأَمَّا .

Imperativus hujus verbi نَأَمَّا est exceptionalis ita: نَأَمَّا , نَأَمَّا , vel نَأَمَّا (5), نَأَمَّا , نَأَمَّا vel نَأَمَّا . Regulariter vero imperativus fit a ceteris verbis, uti v. gr. أَصَبَ (panem confice), أَصَبَ , أَصَبَ etc.

Infinitivus verbalis est v. gr. نَأَمَّا cum rwas^a

(1) Orientales habent ad alaf initiale zqafam (n. 20).

(2) Recentiores Orientales scribunt نَأَمَّا cum pthah^hæ quod error est uti patet.

(3) Cum zlama dura ante jod^h.

(4) Zlama dura pro lh^hvas^a.

(5) Alaf pronunciatur ut waw.

non cum h^hvas^{sa}.

Infinitivus nominalis ut **ܠܗܝܠܐ** vel **ܠܗܝܠܡܐ** (1)
cum **ܠ** post **ܡܪ**.

Participium activum: **ܠܗܝܠܐ**, **ܠܗܝܠܡܐ**, **ܠܗܝܠܐ**, **ܠܗܝܠܡܐ**.

358 — Conjugatio praeiteriti in forma **ܠܗܝܠܐ**
v. gr. **ܠܗܝܠܐ**, **ܠܗܝܠܡܐ**, **ܠܗܝܠܐ** etc.

Conjugatio aoristi ejusdem formæ: **ܠܗܝܠܐ**, **ܠܗܝܠܡܐ**,
ܠܗܝܠܐ..... usque ad **ܠܗܝܠܐ**, **ܠܗܝܠܡܐ** cum alaf post litteram
præformativam aoristi, excepta prima persona singulari.
Imperativus: **ܠܗܝܠܐ**, **ܠܗܝܠܡܐ** etc. Infinitivus **ܠܗܝܠܐ**; partici-
pium activum **ܠܗܝܠܐ**, **ܠܗܝܠܡܐ** etc.; participum passivum
ܠܗܝܠܐ, **ܠܗܝܠܡܐ** etc.

Nota Orientales suppressere in pronuntiatione et
sæpe scriptura alaf post litteras præformativas aoristi,
vel post **ܡܪ** præformativum infinitivi et utriusque parti-
cipii, unde legunt **ܠܗܝܠܐ**, **ܠܗܝܠܡܐ**, **ܠܗܝܠܐ** etc. pro **ܠܗܝܠܐ**,
ܠܗܝܠܡܐ, **ܠܗܝܠܐ** etc.

II — DE VERBO PE-NUN ET DEFECTIVO IN LAMAD^h

359 — Extant aliqua verba quæ sunt eodem
tempore pe-nun et infirma in lamad^h, ac proinde eis
applicandæ sunt regulæ tum verbi pe-nun, tum verbi
defectivi in lamad^h. Præcipua hujusmodi verba sunt

(1) Cave ne scribas **ܠܗܝܠܐ** sine alaf.

tria, scilicet **بُجَا** (*nocuit*) **لُرَا**, **لُفَا** (*litigavit*) **لُفَا**, **لُفَا** (*oblitus est*) **لُفَا**. In forma **لُفَا** (*læsit*) **لُفَا**, **لُفَا** (*oblivisci fecit*) **لُفَا** sine alaf in aoristo.

360 — Conjugatio præteriti nudi : **بُجَا**, **بُجَا**, **بُجَا**, **بُجَا** etc. Conjugatio aoristi : **لُفَا**, **لُفَا**, **لُفَا** etc. Imperativ. **بُجَا** etc. Infinit. **لُفَا**. Partic. activ. **لُفَا** etc. Partic. passiv. **لُفَا**, **لُفَا** etc.

361 — Conjugatio aucti in Præt. **لُفَا**, **لُفَا**, **لُفَا** etc. Aor. **لُفَا**, **لُفَا**, **لُفَا** etc. Imper. **لُفَا** etc. Infinit. **لُفَا**. Partic. act. **لُفَا**. Partic. pass. **لُفَا**, **لُفَا** etc. ubique sine alaf post litteras præformativas aoristi, infinit. et utriusque particip.

III — DE VERBO PE-INFIRMO ET UNA HAMZATO ET DEFECTIVO IN LAMAD^u

362 — Verbum pe infirmum potest esse simul hamzatum tain, ut **لُفَا** (*cupivit*), **لُفَا** (*scribitur* sæpius **لُفَا**). Præteritum sic conjugatur : **لُفَا**, **لُفَا**, **لُفَا** etc. Aoristus : **لُفَا**, **لُفَا**, **لُفَا** etc. Partic. act. **لُفَا**, **لُفَا** etc. In forma **لُفَا** (*desideravit*), **لُفَا**, **لُفَا**, **لُفَا** etc.

IV — DE VERBIS HAMZATIS IN 'AIN ET INFIRMIS IN LAMAD^h

NECNON DE VERBIS INFIRMIS IN 'AIN

ET IN LAMAD^h SIMUL

365 — Verba nonnulla hamzata in 'ain, sunt quoque infirma in lamad^h, quod in quibusdam est alaf, v. gr. **فَلَا** (*increpavit*), **تَجَاَلَا**, **مَلَا** inusitatum præterquam in suo participio activo **مُلَا** (*conveniens*), **مُلِمٌ**, **مُلِمَةٌ**, **مُلِمَاتٌ**; in aliis est jod^h, v. gr. **حَلَا** (*claruit*), **تَجَلَا**, **رَبَا** (*sordidus factus est*), **فَلَا** (*defessus est*), **نَلَا** (*ludus fuit*). In forma **فَعَّلَا** v. gr. **رَبَّرَا** (*sedavit*) **نَرَّرَا** (1), cujus passivum per **أَلَا** est **أَلِمَّ** (*clarificatus est*) **تَرَجَّلَا**, **أَرَجَّلَا** (*sordidus factus est*) **تَجَجَّلَا**. Formæ **نَلَا** exemplum: **أَلَلَا** (*laborare fecit*) **أَفَعَّلَا**.

Conjugatio præteriti: **فَلَا**, **فَلَاهُ**, **فَلَايَا** etc. **لَلِمٌ**, **لَلِمَةٌ**, **لَلِمَاتٌ**, **لَلِمَةٌ**, **لَلِمَةٌ**, **لَلِمَةٌ** usque ad **لَلِمٌ**, **لَلِمَةٌ** vel **لَلِمَةٌ** (2) etc. **أَلَمَّ**, **أَلَمَةٌ**, **أَلَمَاتٌ** etc. **أَلَلَا**. Item **رَبَا**, **رَبَاهُ**, **رَبَايَا** etc. **أَلَلَا**. **أَلَمَّ**, **أَلَمَةٌ**, **أَلَمَاتٌ** etc.

Conjugatio aoristi: **نَلَا**, **نَلَايَا**, **نَلَايَا** (2) etc.

(1) Mirum est quod Occidentales moderni dicant **نَرَّرَا**, **نَرَّرَا** et infirma cum incremento 2 dicant **أَرَجَّلَا** quasi radix esset hamza-ain et lamad^h.

(2) Orientales pronunciant cum mhagjana, Occidentales vero cum rvasa ad lamad^h.

sivum : مَوْجِب (*æqualis*) , مَوْجِب , مَوْجِب , مَوْجِب cum p^hah^ha in his duobus extremis, etiam apud Orientales (n. 23).

CAPUT IX

DE VERBIS ANOMALIS ET VERBIS INFLEXIBILIBUS

I - DE CONJUGATIONE VERBI مَوْجِب

369 - Inter verba anomala computatur verbum مَوْجِب (*dedit*). Anomalia ejus consistit in eo quod ejus مَوْجِب excidat omnino in integro præterito apud Orientales , et penes Occidentales tantummodo quoties sequens مَوْجِب reperitur quiescens, unde sic conjugatur: مَوْجِب , مَوْجِب , مَوْجِب vel مَوْجِب (1), مَوْجِب (1), مَوْجِب vel مَوْجِب (1), مَوْجِب , مَوْجِب (1), مَوْجِب vel مَوْجِب . In aoristo non existit مَوْجِب sed pro eo adhibetur aoristus qui non habet præteritum et est مَوْجِب (2) (*dabit*), et conjugatur ita : مَوْجِب , مَوْجِب (3) , مَوْجِب , etc. Impe-

(1) Orientales reticent مَوْجِب et Occidentales illud pronunciant.

(2) Hoc verbum excidit in præterito apud Syros sed extat apud Hebræos cum nun pro lamad^h.

(3) In aoristo verbi مَوْجِب (*suspendit*) dicitur مَوْجِب cum ruccak^h et cum rwah^h, cum quod est in textu habet quass^haj et cmaqam.

rativus est ܕܐܝܬܐ cum rejectione jod^h initialis. Infinitivus verbalis est ܕܐܝܬܐ; infinitivus nominalis est ܕܐܝܬܐ. Participium activum ܕܐܝܬܐ; participium nominale est ܕܐܝܬܐ (donator). Participium passivum est ܕܐܝܬܐ. Forma passiva est ܕܐܝܬܐ (datus fuit), (n. 103) et Orientales quidem etiam in ista forma aucta passiva abjiciunt ܐ in pronuntiatione quoties ipsa quiescit, v. gr. : ܕܐܝܬܐ (data fuit), ܕܐܝܬܐ (dati erunt). Occidentales autem pronunciant h in tota conjugatione ܕܐܝܬܐ.

II — DE CONJUGATIONE VERBI ܕܐܝܬܐ

370 — In flexione istius verbi ܕܐܝܬܐ (ivit), excidit lamadh in pronuntiatione tantum quoties juxta regulam ejus secunda radicalis i. e. zain deberet esse quiescens, et ejus tertia i. e. lamadh mobilis, in quo casu vocalis litteræ lamadh retrahitur ad zain, et lamadh otatur, quod evenit in præterito, aoristo, et participio activo tantum, unde conjugatur præteritum : ܕܐܝܬܐ, ܕܐܝܬܐ, ܕܐܝܬܐ (pronunc. tanquam ܕܐܝܬܐ, ܕܐܝܬܐ, ܕܐܝܬܐ etc. ܕܐܝܬܐ (pronunc. tanquam ܕܐܝܬܐ, ܕܐܝܬܐ etc. Aoristus : ܕܐܝܬܐ (1), ܕܐܝܬܐ, ܕܐܝܬܐ (leguntur ܕܐܝܬܐ, ܕܐܝܬܐ). In reliquis nulla difficultas. Imperativus ܕܐܝܬܐ. Infinitivus verbalis

(1) Apud Orientales cum zlama dura.

صَفَّ, infinitus nominalis **صَفَّ** (pronunc. **صَفَّ**).

Particip. activum est **أَكَمَّ**, **أَلَّ**, **أَكَمَّ** (lege **أَكَمَّ**), **أَلَّ** etc. In cæteris nulla difficultas.

Nota lamadh in participio activo hujus verbi **أَكَمَّ** non excidere seu non *otari* si verbum **أَكَمَّ** adhibetur sensu *profuit, utilitati fuit*, v. gr. **كَجَلًا هَلَّا لَا أَذْكَلًا** (neque in terram neque in sterquilinum utile est) (sal).

III — DE CONJUGANDIS VERBIS **صَفَّ** ET **أَمَّ**

371 — Verbum **صَفَّ** (*ascendit*) anomalium patitur in aoristo et cæteris quæ ab aoristo derivantur, i. e. quotiescumque lamadh secunda radicalis quiescit in medio vocis, tunc in pronuntiatione et in orthographia simul abjicitur, et ejus vocalis retrahitur ad litteram præcedentem, v. gr. **أَصَفَّ** (*ascendet, ascendemus*) pro **أَصَفَّ**. Hinc **أَصَفَّ** conjugatur ad instar **أَصَفَّ** (n. 325). Imperativus **صَفَّ** etc. Infinitiv. verbalis **صَفَّ**; infinitiv. nominalis **صَفَّ** (*ascensio*). Forma **أَصَفَّ** fit **أَصَفَّ** (*ascendere fecit*) **أَصَفَّ**, in forma **أَصَفَّ** dicitur **أَصَفَّ**.

372 — Verbum **أَمَّ** (*bibit*) est anomalum in suo præterito, et in imperativo. Conjugatio præteriti : **أَمَّ**, **أَمَّ**, **أَمَّ** (1), **أَمَّ**, **أَمَّ**, **أَمَّ**.

(1) Pronunciatur waw (Cf. n. 349).

V — DE CONJUGATIONE VERBI ^مم

375 — Verbum ^مم (*visit*) est dupliciter defectivum nempe in 'ain et in lamadh. Conjugatur in præter. ^مم, ^مم etc. ^مم, ^مم etc. ^مم... ^مم, ^مم vel ^مم.

Aoristus est cum h²vasa ad litteras præformativas apud Occidentales, et cum zlama leni apud Orientales: ^مم, ^مم, ^مم, ^مم, ^مم, ^مم, ^مم, ^مم. Imperativ. ^مم, ^مم etc. Infinitiv. ^مم et apud Orientales ^مم. Particip. activ. ^مم, ^مم, ^مم. Adjectivum ^مم (*vivis*), ^مم, ^مم. Et cum gdama: ^مم, ^مم, ^مم. In forma ^مم fit ^مم (*vivificavit*) ^مم; imperativ. ^مم; infinitiv. ^مم; partic. act. ^مم; partic. pass. ^مم: in quibus omnibus post litteras præformativas cave ne addas alaf post ^مم. Participium adjectivum ^مم (*vivificator*).

VI — DE CONJUGATIONE QUINQUE VERBORUM ANOMALUM

APUD ORIENTALES

376 — Hæc quinque verba sunt omnia hamzata in pe, et prima duo sunt insuper defectiva in lamadh,

et sunt ^{ⲁⲓⲁ} (panem confecit), ^{ⲗⲁ} (luxit), ^{ⲕⲣ} (coegit),
^{ⲗⲁ} (occurrit), ^{ⲕⲣ} (rancorem concepit). Jam vero
 apud Orientales hæc verba pro zlama habent p^hah^ham
 ad hamzam ^{ⲗⲁ}, ^{ⲕⲣ}, ^{ⲕⲣ}, ^{ⲕⲣ} (1).

377 — Verbum ^{ⲗⲁ} in præter. conjugatur: ^{ⲗⲁ},
^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ},
 vel ^{ⲗⲁ} prorsus ad normam ^{ⲗⲁ} cum p^hah^ha apud
 Orientales et cum rvas^a apud Occidentales. Aoristus:
^{ⲗⲁ}, et apud Orientales ^{ⲗⲁ}, et est regularis. Imper-
 rativ. ^{ⲗⲁ} cum hvas^a, ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ} etc., et apud
 Occidentales ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ} etc. juxta regulam imperativi
^{ⲗⲁ} (n. 351). Infinitivus ^{ⲗⲁ}, et apud Orientales
^{ⲗⲁ}. Particip. activ. ^{ⲗⲁ}. Partic. pass. ^{ⲗⲁ},
^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ} ad normam ^{ⲗⲁ} et ^{ⲗⲁ}. Et ita conjugatur
 quoque ^{ⲗⲁ}.

378 — Conjugatio verbi ^{ⲗⲁ} in præter. ^{ⲗⲁ},
^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ} etc. ^{ⲗⲁ}... usque ad ^{ⲗⲁ}, ^{ⲗⲁ} vel
^{ⲗⲁ}. Reliqua sunt regularia ad normam ^{ⲗⲁ} (n. 303).

379 — Scilicet in aoristo fit ^{ⲗⲁ}, in imper.
^{ⲗⲁ}, idque tum apud Orientales tum apud Occiden-
 tales. Duo alia verba ^{ⲗⲁ} et ^{ⲗⲁ} conformantur conju-
 gationi ^{ⲗⲁ}.

(1) P^hah^ha Orientalium correctior est quam zlama Occidentantium, teste
 antiquissima dialecto Babylonensi quæ dicitur Chaldaica.

VII - DE VERBO INFLEXIBILI ٲ (1)

380 - Hoc unicum verbum inflexibile penes

Syros extat nempe ٲ, et significat *est* simpliciter. Quando solum sine suffixo adhibetur, est ad instar copulae inter subjectum indeterminatum et attributum respondetque Italico *ci è*, Gallico *il y a*, Anglico *there is*, v. gr. ٲ ٲ ٲ (hic sunt mulieres), ٲ ٲ ٲ (est homo in domo); Gallice: *il y a ici des femmes*, *il y a un homme à la maison*.

Quando vero ٲ connectitur cum suffixis, tunc indicat copulam inter subjectum determinatum et ejus attributum, ad instar pronominum personalium separatorum apud Arabes uti in exemplo ٲ ٲ (hic est vicinus meus), seu ad instar verbum *esse* apud Latinos.

Porro suffixa subjunguntur voci ٲ modo pluralium scilicet ut sequitur: ٲ ٲ *est*, ٲ ٲ *sunt*, ٲ ٲ *est f.*, ٲ ٲ *sunt f.*, ٲ ٲ *es*, ٲ ٲ *estis*, ٲ ٲ *es f.*, ٲ ٲ *estis f.*, ٲ ٲ *sum*, ٲ ٲ *sumus*(2).

(1) Ista vox extat apud Hebræos ٲ (n. 91) sed apud Arabes excidit. Imo in omnibus fere linguis priscis existit, siquidem copula inter subjectum et attributum in linguis Indorum, Persarum, Latinorum, Græcorum, Germanorum exprimitur per verbum substantivum *est*. Vides igitur ٲ Syrorum fuisse in origine ٲ.

(2) Quemadmodum ٲ erat in origine ٲ, ita quoque ٲ

381 — In negatione pro **لَا** dicitur etiam **كَلِمَةٌ** per contractionem. Et huic etiam **لَا** subjunguntur prorsus ut **لَا** suffixa, sequenti modo: **لَا هُوَ** non est, **لَا هُمَا** non sunt, **لَا هُوَ** non est fœm., **لَا هُمَا** non sunt f., **لَا أَنْتَ** non es, **لَا أَنْتُمْ** non estis, **لَا أَنْتَ** non es f., **لَا أَنْتُمْ** non estis f., **لَا أَنَا** non sum, **لَا أَنَا** non sumus.

CAPUT X

DE DERIVATIS NOMINALIBUS

I — DE INFINITIVO NOMINALI

382 — Jam vidimus (n. 281) duos esse infinitivos penes Syros, alterum verbalem, alterum nominalem; huncque (qui est nomen substantivum abstractum) certam regulam non sequi sed multas habere formas, seu typos, a verbis derivatos. Quapropter hic præcipuos

est pro كَيْسٌ, quæ quidem vox كَيْسٌ extat penes Arabes, quamvis
 ipsi non servaverint اَيْسٌ a quo derivat كَيْسٌ, quoque erat اَيْسٌ. Ceterum
 analogia exigit ut dicatur arabice كَيْثٌ cum th, quia sh in Hebræi cum quod est
 taw Syriace, est semper (ث) th arabice; ex. gr. Hebr. מֵהוּ, Syr. مَهُو, Arab.
 رارissimum exemplum defectionis in lingua Arabica!

typos hujusmodi infinitivi nominalis colligere operæ pretium existimamus, in quo negotio adhibebimus, de more, paradigma نَمَل Arabicum majoris claritatis ergo. Præcipui itaque infinitivorum nominalium typi sunt (1):

1 - فَعْلٌ v. gr. تَحْكُمُ (*gustus*), نَمَسَ (*quies*), سَمِيَ (*passio*).

2 - فَعْلٌ v. gr. قَتَلَ (*occisio*), حَبَسَ (*captivitas*), بَيَّنَّ (*judicium*), حُذِيَ ex radice geminata (*fama*).

3 - فَعْلٌ v. gr. قُرْبًا (*vicinitas*), مَوْءَا (*onus*), أَمَدًا (*manducatio*), حَبَسًا (*examen*), سَمَدًا ex radice geminata (*dilectio*).

4 - فَعْلَةٌ v. gr. اِجْبَا (*perditio*), نَوَسَا (*dormitatio*), سَمَا (*vita*).

5 - فَعْلَةٌ v. gr. سَمَا (*amicitia*), حَمَلَا (2), (*questio*) حَمَلَا gemin. (*prædatio*) رَجَا ex radice pe-jod^h pro رَجَا (*cura*), هَمَلَا (3) (*odium*), لَامَلَا ex radice ain hamza et lamad^h defectivo (*labor*).

(1) Exempla, quantum poterimus, ex verbis sanis et ex diversis generibus verborum non sanorum exhibebimus.

(2) Orientales more suo dicunt مَحَلَا per mhagjanam cum zlamā leni ad مَحَلَا et مَحَلَا et cum ingeminatione ac مَحَلَا. Occidentales vero plerumque pronunciant مَحَلَا cum rvasa, unde dicunt مَحَلَا.

(3) Per mhagjanam i. e. per adjectionem zlamā lenis ad مَحَلَا et per ingeminationem مَحَلَا ac مَحَلَا apud Orientales.

6 - فَعْلَةٌ v. gr. ܕܗܘܢܐ (*benedictio*), ܐܡܝܓܡܐ (*ænigma*).

7 - فَعْلَةٌ v. gr. ܡܚܢܐ (*anuntiatio*), Cf. n. 102.
ܡܝܚܢܐ (*scientia*) Cf. n. 103.

8 - فَعْلَةٌ v. gr. ܦܚܚܐ (*sensatio*), ܡܪܘܬܐ (*mutuum*) n. 103.

9 - فَعْلَةٌ v. gr. ܪܚܡܐ, ܡܚܚܐ (*oratio*).

10 - فِعَالٌ v. gr. ܕܡܢܐ (*operatio*), ܡܠܢܐ (*misericordia*),
ܡܢܐ (*absolutio*), ܡܚܠܐ (*existentia*), ܡܢܚܐ (*veneratio*)
Cf. n. 103.

11 - فَعُولٌ v. gr. ܡܦܘܐ (*textura*).

12 - فَعِيلٌ v. gr. ܡܠܡܐ (1) (*tremor*) a ܡܠܐ geminata.

13 - فُعَالَةٌ v. gr. ܠܚܦܐ (*gustus*), ܢܨܐ (*quies*),
ܡܚܦܐ defect. in lamadh (*petitio*), ܡܠܦܐ a radice hamzata
in 'ain et defectiva in lamadh (*inrepatio*).

14 - فَعِيلَةٌ v. gr. ܡܚܦܐ (*facinus*), ܡܚܦܐ (*peccatum*) pro ܡܚܦܐ cum duobus jodh, ܡܚܦܐ (*malum*)
pro ܡܚܦܐ a ܡܚܦܐ.

15 - فَعُولَةٌ v. gr. ܡܚܦܐ (*mensura*), ܡܚܦܐ (*odium*) pro ܡܚܦܐ cum duobus waw.

16 - فَعُولَةٌ v. gr. ܡܚܦܐ (*fuga*).

(1) Cum zlama dura apud Orientales.

17 - فَعَالٌ v. gr. **طَهَّرُوا** (*patrocinium*).

18 - فَعَالٌ v. gr. **مَكَلَّا** (*adulatio*), **سَكَلَا** (*lotio*), **وَكَلَّا** (*conventio*), **دَعَا** (*reprehensio*), **كَلَّا** (*confusio*), **مَدَّ** (*demonstratio*); formatur regulariter a quolibet verbo in forma **فَعَّلَا**.

19 - فَعَلَةٌ v. gr. **تَكَلُّفًا** (*iter, deambulatio*).

20 - فَعْلَانٌ v. gr. **مَحْضًا** (*incendium*), **إِحْضًا** (*perditio*).

21 - فَعْلَانٌ v. gr. **مَكَلُّبًا** (*sanitas*), **مَكَلُّبًا** (*utilitas*), **أَسْمًا** (*provincia*).

22 - فَعْلَانٌ v. gr. **تَرْسًا** (*excellencia*).

23 - فَعْلَالٌ v. gr. **لَوْجًا** (*conflagratio*), **خَوْجًا** (*dilaniatio*), **حَوْجًا** (*stupor*), **مَوْجًا** (*promissio*); efformatur regulariter a quovis verbo habente quatuor litteras.

24 - فَعْلَالَةٌ v. gr. **هَدَنًا** (*alimentum*).

25 - تَفْعَالٌ v. gr. **أَوْجًا** (*additio*).

26 - تَفْعِيلٌ v. gr. **أَحْتَبًا** (*cruciatu*).

27 - تَفْعُولٌ v. gr. **أَوْدًا** (*pugna*).

28 - تَفْعِلَةٌ v. gr. **أَوْجًا** (1) (*supplicatio*), **أَوْجًا** (*purificatio*), **أَوْجًا** (*confessio*), **أَوْجًا** (*intentio*), **أَوْجًا** (*ministerium*).

(1) Apud Orientales cum pl^hah^ha pro zlama.

29 - תַּעֲלָה v. gr. ܐܣܬܠܐ (pietas), ܠܗܡܥܐ (impuritas).

30 - תַּעֲלָה v. gr. ܠܝܘܨܥܐ (miraculum), ܠܕܢܗܐ (defectivo lamadh (satisfactio), ܠܕܝܥܡܥܐ (pugna).

31 - תַּעֲלָה v. gr. ܠܡܫܢܐ (cunctatio).

32 - מַעֲלָה v. gr. ܡܝܥܠܐ (dormitio), ܡܥܠܐ (polio), ܡܥܠܐ gemin. (ingressus), ܡܥܠܐ pe-nun (egressio), ܡܥܠܐ (adventus), ܡܥܠܐ (discessio), ܡܥܠܐ (sermo), ܡܥܠܐ (statio).

33 - מַעֲלָה v. gr. ܡܥܠܐ (cogitatio), ܡܥܠܐ (donum), ܡܥܠܐ (descensus), ܡܥܠܐ pro ܡܥܠܐ (ascensus).

34 - מַעֲלָה v. gr. ܡܥܠܐ (grex), ܡܥܠܐ (adventio).

35 - מַעֲלָה v. gr. ܡܥܠܐ (cibus), ܡܥܠܐ pe-nun (lapsus), ܡܥܠܐ pe-nun et defectivo in lamadh (litigium), ܡܥܠܐ (accusatio), ܡܥܠܐ (luctus).

36 - מַעֲלָה v. gr. ܡܥܠܐ (oriens), ܡܥܠܐ (occidens), ܡܥܠܐ (nativitas), item ܡܥܠܐ (ascensus), ܡܥܠܐ (egressus), ܡܥܠܐ (ingressus), in quibus tribus ultimis exemplis elisa fuit una littera quæque sunt pro ܡܥܠܐ, ܡܥܠܐ, ܡܥܠܐ.

37 - מַעֲלָה v. gr. ܡܥܠܐ (ligamen).

383 – Præterea ex adjectivis imo substantivis solent Syri nomen concretum eandem rationem habens ac infinitivum nominalem universali regula efformare, scilicet suffigendo ultimæ litteræ nominis vel adjectivi taw feminini carentis ^ss^as^am longam, et addendo terminationem in ^ll̄: unde plurima et fere innumera nova substantiva oriuntur. Sic v. gr. formant ex ^qq̄b̄l̄ (sanctus) ^qq̄b̄l̄l̄ (sanctitas), ex ^pp̄l̄l̄ (particeps) ^pp̄l̄l̄l̄ (participatio), ex ^hh̄l̄l̄ (creator) ^hh̄l̄l̄l̄ (qualitas creatoris), ex ^uuq̄b̄l̄ (unctus) ^uuq̄b̄l̄l̄ (unctio), ex ^pp̄l̄l̄ (puer) ^pp̄l̄l̄l̄ (pueritia), ex ^ss̄l̄l̄ (sacerdos) ^ss̄l̄l̄l̄ (sacerdotium), ex ^pp̄l̄l̄ (propheta) ^pp̄l̄l̄l̄ (prophetia), ex ^ss̄l̄l̄ (dulcis) ^ss̄l̄l̄l̄ (dulcedo), ex ^rr̄l̄l̄ (rex) ^rr̄l̄l̄l̄ (regnum), ex ^ss̄l̄l̄ (vilis) ^ss̄l̄l̄l̄ (vilitas), ex ^mm̄s̄l̄l̄ (misericors) ^mm̄s̄l̄l̄l̄ (misericordia), ex ^ff̄l̄l̄ (confessor) ^ff̄l̄l̄l̄ (confessio), ex ^vv̄l̄l̄ (visibilis) ^vv̄l̄l̄l̄ (visibilitas), ex ^tt̄l̄l̄ (tolerabilis) ^tt̄l̄l̄l̄ (tolerabilitas), ex ^ooq̄b̄l̄ (obediens) ^ooq̄b̄l̄l̄ (obedientia), ex ^pp̄l̄l̄ (perfectus) ^pp̄l̄l̄l̄ (perfectio), ex ^ss̄l̄l̄ (submissus) ^ss̄l̄l̄l̄ (submissio), ex ^bb̄l̄l̄ (bonus) ^bb̄l̄l̄l̄ (bonitas), ex ^mm̄l̄l̄ (malus) ^mm̄l̄l̄l̄ (malitia), ex

385 – Pro majori claritate hic exhibemus diversas formas adjectivorum, adhibito, de more, paradiġmate ٲل Arabico :

1 – ٲل cum *a*, *u*, vel *i*. Plurima quæ habent *a*; ex. gr. ٲل (sanus, perfectus), ٲل (æqualis), ٲل (magnus), ٲل (vivus); hæc forma est prævalens in adjectivis quorum radix est defectiva in lamadh, v. gr. ٲل (sanctus), ٲل (purus), ٲل (evidens). Adjectiva quorum radix est concava habent plerumque zqafam pro pthah^h ad primam radicalem, verb. grat. : ٲل (bonus), ٲل (senex), ٲل (altus). Rarissima sunt quæ habent *u* ut ٲل (incultus), ٲل (surdus), vel *i*, ut ٲل (fatuus), ٲل (justus) pro ٲل cum zlama leni.

2 – ٲل v. gr. ٲل (viticola), ٲل (medicus), ٲل (ebrius), ٲل (1) mutando litteram infirmam in hamzam (osor).

3 – ٲل ex. gr. ٲل (munitus, inaccessus), ٲل (lebilis), ٲل (spissus). Adjectiva hujus formæ quæ derivantur a radice habente initio hamzam assumunt pthah^h ad pe, quin tamen ingeminetur littera sequens vel aspera reddatur si est ex litteris ٲل v. gr. ٲل (lugens), ٲل (mercenarius),

(1) Cave ne scribas ut nonnulli ٲل.

أَقْبَلُ (manducatus). Adjectiva hujus formæ quæ secundam radicalem habent hamzam vel litteram infirmam, secundam radicalem amittunt, v. gr. قَبِلُ (judicatus), pro قَبِلُ, دَبِلُ (malus) pro دَبِلُ. Adjectivorum ejusdem formæ quæ pertinent ad radicem defectivam in lamadh littera infirma est semper jodh quæ tamen scribitur alaf, v. gr. هَتَبِلُ (odibilis), l. snijā.

4 - فَعُول v. gr. دَسْعُولُ (dilectus), اَحَدُولُ (parvus).

5 - فَعَال cum pthahha v. gr. لَحْنُولُ (faber, lignarius), حُصُولُ (latro), زَلُولُ (zelator), مَبُولُ (videns), خُولُ (iniquus). Vel cum 'sas'a, v. gr. مَهْمُولُ (ruber), اَهْفُولُ (niger). Vel cum zlama, ut مَهُولُ (albus).

6 - فَعَال ex. gr. حُجُولُ (calvus), حُجُولُ (vicinus).

7 - فَعِيل ex. gr. نَسَبُولُ (remotus), (1) هَتَبُولُ (jucundus), كَتَبُولُ (fortis), اَحْمُولُ cum beth aspero, et apud Orientales in geminato (perditus), مَتَبُولُ (mortuus), طَابُولُ (piger), اَمُولُ (veniens).

8 - فَعُول v. gr. خُطْبُولُ (obscurus), مَبْعُولُ (2) (præfactus).

9 - فاعول v. gr. حُجْعُولُ (factor), مَنْعُولُ (lector), مَهْمُولُ (auctor), حَرْمُولُ (prædator).

(1) Alaf pronunciatur ut jodh.

(2) Occidentales dicunt مَبْعُولُ cum zqafa ad ف.

10 - فَعْلَالٌ v. gr. قَبُولُ (gubernator), زَوْجُطُ (interpres), حَكُّنُ (pastor), حَمَّالُ (particeps).

11 - فَعْلَانٌ v. gr. سَهْمُنُ (misericors), سَهْمُنُ (malignus), حَنْصُنُ (ventruosus).

12 - فَعْلَايٌ tantum ex radice defectiva in lamadh, v. gr. كَلَمُ (anachoreta), خَنُ (novitius), خَيْبُ (alienigena), لَهْجُنُ (peregrinus), سَنَبُ (litigiosus).

13 - فَعْلَانٌ v. gr. حَقَّوُنُ (procax).

14 - فَعْوَلَانٌ v. gr. حَهْh (impudens).

15 - فَعَالَانٌ v. gr. مَنَجُّنُ (bellicosus) pro مَنَجُّنُ cum zqafa.

16 - فَعَالَانٌ cum a, v. gr. سَدَّيُنُ (fortis); vel cum e, v. gr. سَاهِيُنُ (superbus), زَوْجِيُنُ (cupidus).

17 - فَعُولَانٌ v. gr. مَوْهَدِيُنُ (peritus), قَامِيُنُ (magnificus).

18 - فَعْلَلَانٌ v. gr. زَوْجُطُ (interpres), مَجَّهْهْهْهْهْهْh (superbus).

19 - فَعْلَانٌ v. gr. سَجِيُنُ (1) (piger).

20 - مُفَعَّلَانٌ v. gr. حَمَلَمُنُ (perfectus), هَهْهْهْهْهْh (director), هَسَلَكُنُ (fortificator), هَسَلَكُنُ (lotor).

(1) Apud Orientales ه has habet zlamam.

21 - מַעְלֵאן v. gr. מַחְטִיבָא (baptista), מַחְדִּיבָא (exterminator), מַאֲלִיבָא (allator), מַסְמִיבָא (passionem inferens), מַחְפִּסָּבָא (reprehendens), מַחְדִּיבָא pro מַחְדִּיבָא (doctor), מַחְמִיבָא (constitutor), מַחְמִיבָא (vivificator).

22 - מַעְלֵאן v. gr. מַחְמַלָּבָא (perfector), מַחְדִּיבָא (subjugator), מַסְמִיבָא (animo constans heros).

23 - מַחְמַלָּבָא aut מַחְמַלָּבָא cum taw emphatico, ut מַחְדִּיבָא (familiaris, notus), מַחְפִּסָּבָא (cognatus haeres).

24 - מַחְמַלָּבָא v. gr. מַחְמַלָּבָא (perfectus), מַחְמַלָּבָא (tortuosus).

Si rite istas formas adjectivorum perpendas, vides eas numero longe superare formas adjectivorum Arabicas, easque, etsi sint paucae pro adjectivis derivatis a radicibus nudis, tamen pro adjectivis quae a radicibus auctis derivantur multas esse. Præterea animadvertite formam nominalem مَفْعَلٌ frequentem apud Arabes nullomodo reperiri apud Syros. Tandem adjectiva concava et defectiva in lamadh in omnibus recensitis formis habere loco litterae infirmæ litteram jodh, excepto adjectivo מַחְדִּיבָא propterea quod derivatur a verbo מַחַדַּב quod anomalum est in sua formatione.

Porro licet pro adjectivis adhibere ex verbis activis sive nudis sive auctis participium activum, dummodo participium construatur cum suo nomine accusativo per constructionem regiminis, (n. 172), v. gr. מַחְדִּיבָא מַחְדִּיבָא

(*neclens coronas*), حَسَنٌ لِّدَا (*scrutator cordium*),
 صَافٍ اِزْوَ (*explanans*), صَافٍ اِزْوَ (*effundens aquas*),
 صَافٍ اِزْوَ (*deambulans ex se*). Ex
 verbis activis nudis licet adhibere pro adjectivo parti-
 cipium passivum sive sensu activo sive passivo (Cf. n.
 298) v. gr. اَسْبِيْ ذَلَا (*tenens omnia i. e. omnipotens*),
 مِذَا مِذَا لَوْحِهِ (*amplectens lucem*),
 اَيْتَوَكْلِهْتُوْ (*sponte veniens*).

386 — Porro adjectiva flectuntur prorsus eodem
 modo ac nomina substantiva (n. 183), sic dicitur v. gr.
 اَكْفُوْا, اَكْفُوْا, اَكْفُوْا; item اَكْفُوْا, اَكْفُوْا, اَكْفُوْا;
 اَكْفُوْا, اَكْفُوْا. In contractis dices: اَكْفُوْا, اَكْفُوْا,
 اَكْفُوْا, اَكْفُوْا, اَكْفُوْا; et اَكْفُوْا, اَكْفُوْا, اَكْفُوْا.
 Adjectiva vero quæ sunt participia, in contractione
 sequuntur semper regulas traditas n. 172 et 177, v. gr.
 اَكْفُوْا, اَكْفُوْا, اَكْفُوْا (*custos horti*),
 اَكْفُوْا, اَكْفُوْا, اَكْفُوْا.

III — DE NOMINIBUS LOCI ET TEMPORIS NEC NON DE NOMINE INSTRUMENTI

387 — Solet deduci ex plurimis verbis nomen
 quod indicat tempus vel locum in quibus actio verbi
 contingit vel est res: frequentius formatur hujusmodi
 nomen loci vel temporis ad normam typi مَنَعَلٌ صَوْدَا,
 observatis regulis supra expositis de immutatione vel

elisione vel contractione in radicibus pe-nun, vel geminatis vel hamzatis vel infirmis etc. v. gr. ex radice sana **ܣܘܢܐ** (*sanctuarium*), **ܥܘܝܢܐ** (*oriens*); ex rad. pe-inf. **ܥܥܐܝܢܐ** (*sessio*); ex rad. gem. **ܥܥܐܝܢܐ** (*locus ingrediendi*); ex rad. pe-nun **ܥܥܐܝܢܐ** (*locus egrediendi*); ex anomalis **ܥܥܐܝܢܐ** pro **ܥܥܐܝܢܐ** (*aseensus*); ex radice lamadh inf. **ܥܥܐܝܢܐ** (*habitaculum*); ex rad. concava **ܥܥܐܝܢܐ** (*statio*).

Sæpe uti in Arabica lingua etiam in Syriaca loci nomen assumit 2 finale, v. gr. **ܥܥܐܝܢܐ** (*castra*), **ܥܥܐܝܢܐ** (*latebra*), **ܥܥܐܝܢܐ** (*pons, transitus*).

388 — Frequentissime tamen pro nomine loci adhibent Syri vocem **ܥܥܐܝܢܐ** sequente infinitivo, v. gr. **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*carcer*), **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*cæmeterium*), **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*asylum*), **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*tribunal*), **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*gazophilacium*), **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*domus fletus, luctus*). Quæ vox **ܥܥܐܝܢܐ** nonnisi in plurali adhibetur, construitur autem juxta regulam pluralium, ut **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*luctus noster*). Interdum **ܥܥܐܝܢܐ** redundat ante nomen loci, v. gr. **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*effugium*), **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*habitaculum*). Quandoque adhibetur **ܥܥܐܝܢܐ** pro nomine temporis, v. gr. **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*natalitia Domini nostri*), **ܥܥܐܝܢܐ ܥܥܐܝܢܐ** (*tempus luctus*).

389 — Nomen instrumenti plerumque formatur juxta typos Arabicos præcipue juxta مَنَال v. gr. مَنَال (instrumentum pro stibio linendo), مَكْفُل (instrumentum pro legendis pilis etc.) in rad. pe-nun excidit nun, v. gr. مَكْفُل (serra). Interdum juxta مَنَعَل, v. gr. مَكْفُل (ventilabrum), مَكْفُل (falx) pro مَكْفُل.

CAPUT XI

DE SUFFIXIS VERBORUM

I — PRÆLIMINARIA DE SUFFIXIS IN GENERE

390 — Vidimus lib. III cap. II pronomina personalia quæ suffiguntur nominibus et respondent pronomibus possessivis Latinorum, subnecti quoque verbis activis istorumque casum accusativum referre; confer quæ illic diximus. Jam vero quando suffiguntur verbis, tum ipsa suffixa tum verbum subeunt aliquam modificationem. Quædam tamen præmittenda sunt in genere antequam de ista modificatione agamus:

391 — Suffixa itaque solent esse quiescentia, et proinde necessario ultima littera verbi cui adjunguntur movenda est (n. 104), exceptis suffixis 2^æ pers. plur. masc. جَمْع and 2^æ pers. plur. fœm. جَمْع, quæ ex eo quod incipiunt a motione non movent ultimam litteram verbi cui suffiguntur. Memineris autem jod^h 1^æ personæ sing.

assumere semper cum verbis post se nun adscititium, per quod 1^a pers. sing. confunditur semper cum prima pers. plur.

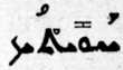
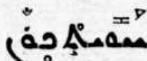
392 — Pronomina personalia 3° pers. plur. tum masc. tum fœm. non suffiguntur verbis, sed ipsa pronomina separata ^{ܐܢܗܝ} (illi) et ^{ܐܢܗܝ} (illas) pro suffixis adhibentur, v. gr. ^{ܡܠܟܝܗܘܢ} (occidi eos), ^{ܡܬܒܐܢܗܝ} (voca eas). Et proinde omnia quæ hic de suffixis tradituri sumus non pertinent ad hæc duo pronomina. (1)

393 — Pronomina suffixa nonnisi præterito, aoristo, imperativo et infinitivo verbali, minime vero infinito nominali suffiguntur et cum eis coalescunt. Suffixa itaque cum participio activo non coalescunt, sed illis præfigitur præpositio ^{ܐܢܝ}, v. gr. ^{ܐܢܝ ܡܢܐܢܐ} (vocat me), ^{ܡܠܟܝܗܘܢ} (laudamus te).

394 — Cum præteritum in tribus personis desinat in taw quod duos habet sonos, i. e. in 1^a sing., in 2^a sing. masc., et in 3^a sing. fœm., notandum est quod hæc littera adformativa fit lenis cum suffixo 3° sing. fœm. v. gr. ^{ܡܠܟܝܗܘܢ} (dereliquit f. me), et aspera cum suffixis 1° sing. et 2° sing. masc. v. gr. ^{ܡܠܟܝܗܘܢ} (dereliqui te), ^{ܡܠܟܝܗܘܢ} (dereliqui vos), ^{ܡܠܟܝܗܘܢ} (tu dereliquisti me). Attamen taw adformativum 1° sing. fit lene cum suffixis, quoties habet ante se h^hvas^sam (2) et verbum est trillitterum nudum, exemp. grat. ^{ܡܠܟܝܗܘܢ}

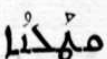
(1) Hæc duo pronomina usurpantur suffixa cum verbis in dialecto antiqua Chaldaica, dicitur enim, v. gr. ^{ܡܠܟܝܗܘܢ}, ^{ܡܠܟܝܗܘܢ} cum hwas^sa ad taw.

(2) Zlamam duram.

(*vocavi te*), minime vero si verbum non sit trilitterum nudum etiam si taw veniat post *h^hvas^sam*, ut
(*ostendi tibi*), (*ostendi vobis*).

II — DE SUFFIXIS PRÆTERITI

395 — Præteritum quando suscipit suffixa, reassumit in sua conjugatione pro singulis personis desinentias primitivas, quales habentur in Arabica lingua, scilicet: littera adformativa 1^a plur. assumit *zqafam* quod æquivalet *fath^hæ* Arabicæ productæ; adformativa 2^a pers. sing. masc. adsumit quoque *zqafam*; 2^a sing. fœm. adscissit *h^hvas^sam* quod respondet *casræ* Arabicæ; adformativa 2^a plur. masc. suscipit *zqafam* productam pro *d^gamma* Arabica quæ afficit desinentiam hujus personæ apud Arabes, quæ quidem *d^gamma* plerumque est producta; adformativa 2^a plur. fœm. assumit etiam *zqafam*; adformativa 3^a plur. masc. adscissit *ts^sas^sam*, et propterea quiescit littera quæ est ante *waw*, et reapparet vocalis litteræ quæ præcedit istam litteram quiescentem (n. 104); tandem adformativa 3^a plur. fœm. restituitur et assumit *zqafam*; licet tamen ad libitum hoc nun suppressere sed tunc adjicitur *zqafa* ultimæ litteræ verbi cum suffixis 1^a personæ tum sing. tum plur. et 2^a pers. sing. masc. Adformativa autem *taw* 1^a sing. et *taw* 3^a sing. fœm. manent invariabiles. Sequens tabula elucidet hactenus exposita:

1^a plur. (*occidimus*)

2^a sing. masc. (*occidisti*)

2^a sing. fœm. ^{ⲙⲉⲗⲉⲙ} (*occidisti tu fœm.*)

2^a plur. masc. ^{ⲙⲉⲗⲉⲙⲉ} (*occidistis*)

2^a plur. fœm. ^{ⲙⲉⲗⲉⲙⲉ} (*occidistis vos fœm.*)

3^a plur. masc. ^{ⲙⲉⲗⲉ} (*occiderunt*)

3^a plur. fœm. ^{ⲙⲉⲗⲉ}(1) vel ^{ⲙⲉⲗⲉⲙⲉ} (*occiderunt ipsæ*)

NOTA — Si hæc regula accurate præ oculis habeas, facile suffigere pronomina personalia verbo præterito poteris.

396 — Hisce præmissis, sint sequentes canones:

1 — Si persona quæ debet suscipere suffixum designat in vocalem, i. e. una ex 7 quas mox exposuimus in tabella, vel 3^a sing. masc. desinens in alaf post zqafam tunc nec verbum nec suffixum subit mutationem, excepto suffixo ⲙⲉ 3° pers. sing. masc. quod assumit post se jod^h et aliquando etiam ante se aliud jod^h, v. gr. si 2° personæ sing. masc. ^{ⲙⲉⲗⲉ} adjungas suffixum ⲙⲉ 3° sing. masc., dices ^{ⲙⲉⲗⲉⲙⲉ} (2) (*occidisti eum*), in quo tamen ultimæ duæ litteræ ⲙⲉ otiantur (n. 225); item si 3° plur. masc. ^{ⲙⲉⲗⲉ} suffigas idem

(1) In lingua Syr. Chaldaica, ultima radicalis præteriti in 3^a plur. fœm. assumit zqafam cum alaf sequenti, v. gr. ^{ⲙⲉⲗⲉⲙⲉ} (*fecerunt f.*) pro ^{ⲙⲉⲗⲉⲙⲉ} est suffurata i. e. brevis.

(2) Syri olim igitur dicebant ^{ⲙⲉⲗⲉⲙⲉ} sed deinde suppresserunt in pronuntiatione ⲙⲉ cum sua vocali.

suffixum ا , habebis مُتَوَدَّع (1), cum ا otiante (n. 225).

2 — Si persona præteriti quæ debet suscipere suffixum habeat ultimam litteram quiescentem, tunc hæc littera quiescens assumit $\text{pt}^{\text{h}}\text{ah}^{\text{h}}\text{am}$ ante suffixum 1^a sing. (ا) nec non ante suffixum 1^a plur. (ا); assumit vero zqafam ante suffixum 2^a pers. sing. masc. (ا) nec non ante suffixum 3^a sing. fœm. (ا); assumit tandem zlamam ante suffixum 2^a sing. fœm. (ا) et ante suffixum 3^a sing. masc. (ا): ante suffixa autem 2^a plur. masc. et fœm. manet quiescens ut vidimus (n. 228). Præterea quoties ultima præteriti ante suffixa assumit vocalem, tunc quiescere debet littera quæ illam præcedit (n. 104) ideoque littera quæ præcedit hanc litteram effectam quiescentem reassumit vocalem quam habebat in origine (n. 102). — Exemplum 1ⁱ sit اَوْذَى (*notificavit*), cui si adnectas suffixum 2^a sing. masc. (ا) debet ا assumere zqafam hinc quiescit ا , unde habes اَوْذَى (*notificavit tibi*). — Exemplum 2ⁱ sit مُتَوَدَّع (*occidit*), cui si adnectas suffix. 3^a sing. fœm. (ا), non solum ا assumit zqafam , et ا quiescit, sed præterea ا reassumit $\text{pt}^{\text{h}}\text{ah}^{\text{h}}\text{am}$ primitivam quæ exclusa erat propter $\text{pt}^{\text{h}}\text{ah}^{\text{h}}\text{am}$ litteræ ا sequentis (n. 102) unde habebis مُتَوَدَّع (*occidit eam*).

397 — Paradigma pronominum suffixorum verbo præterito :

(1) Syri olim dicebant مُتَوَدَّع , et postea suppresserunt in pronuntiatione litteram ا conservantes tamen ejus vocalem.

desinunt

H - Cum ^١أَمَّعَ (extulit) : ^١أَمَّعَ etc. ^١أَمَّعَ etc.J - Cum ^١حَلَّ (solatus est) : ^١حَلَّ etc. ^١حَلَّ etc.2 - Exempla pronominum suffixorum 3^a sing. fœm.

A - Cum ^١مَهَّلَ (occidit f.) : ^١مَهَّلَ (occidit f. me), ^١مَهَّلَ (occidit f. nos), ^١مَهَّلَ (occidit f. te), ^١مَهَّلَ (occidit f. te fœm.), ^١مَهَّلَ (occidit f. vos), ^١مَهَّلَ (occidit f. vos fœm.), ^١مَهَّلَ (occidit f. eum), ^١مَهَّلَ (occidit f. eam). Ita quoque ^١مَهَّلَ (dedit f.) : ^١مَهَّلَ, ^١مَهَّلَ, ^١مَهَّلَ (l), etc.

B - Cum ^١مَهَّلَ (dilexit f.) : ^١مَهَّلَ etc. ^١مَهَّلَ etc. Et sic etiam cum ^١مَهَّلَ (genuit fœm.) : ^١مَهَّلَ etc. ^١مَهَّلَ etc. Et cum ^١مَهَّلَ (dedit f.) : ^١مَهَّلَ, ^١مَهَّلَ, etc.

C - Cum ^١مَهَّلَ (accepit f.) : ^١مَهَّلَ etc. ^١مَهَّلَ etc. Et cum ^١مَهَّلَ (glorificavit f.) : ^١مَهَّلَ, ^١مَهَّلَ, etc.

D - Cum ^١مَهَّلَ (irritavit f.) : ^١مَهَّلَ etc. ^١مَهَّلَ etc. Cum ^١مَهَّلَ (audire fecit f.) : ^١مَهَّلَ, ^١مَهَّلَ, etc.

(1) Orientales hic quoque elidunt litteram h in pronunciatione (n. 369).

E - Cum ܐܢܝܢܐ (*concupivit f.*) : ܐܢܝܢܐ etc. ,
 ܐܢܝܢܐ etc.

F - Cum ܐܢܝܢܐ (*pinxit f.*) : ܐܢܝܢܐ etc. ܐܢܝܢܐ etc.

G - Cum ܐܢܝܢܐ (*ostendit f.*) : ܐܢܝܢܐ etc. ,
 ܐܢܝܢܐ etc. , utique cum pth^hah^ha ad jod^h : Orientales tamen pro pth^hah^ha ubique habent zqafam sic :
 ܐܢܝܢܐ etc. ܐܢܝܢܐ etc.

H - Cum ܐܢܝܢܐ (*laxavit f.*) : similiter ac cum
 præcedenti : ܐܢܝܢܐ etc. ܐܢܝܢܐ etc. Orientales :
 ܐܢܝܢܐ etc.

I - Cum ܐܢܝܢܐ (*extulit f.*) : ܐܢܝܢܐ etc. ,
 ܐܢܝܢܐ etc.

J - Cum ܐܢܝܢܐ (*consolata est*) : ܐܢܝܢܐ etc. ,
 ܐܢܝܢܐ etc.

3 - Exempla suffixorum quæ adjunguntur 1^a
 personæ singulari.

A - Cum ܐܢܝܢܐ (*occidi*) : ܐܢܝܢܐ (*occidi te*) ,
 ܐܢܝܢܐ (*occidi te fœm.*) , ܐܢܝܢܐ (*occidi vos*) ,
 ܐܢܝܢܐ (*occidi vos fœm.*) , ܐܢܝܢܐ (*occidi eum*) ,
 ܐܢܝܢܐ (*occidi eam*).

B - Cum ܐܢܝܢܐ (*dilexi*) : ܐܢܝܢܐ etc. ,
 ܐܢܝܢܐ etc., et sic cum ܐܢܝܢܐ (*genui*). ܐܢܝܢܐ etc.

etc.,
مَحْبُورَةٌ etc.

C - Cum مَحْبُورٌ (accepi) : مَحْبُورٌ etc.
مَحْبُورٌ etc. et ita quoque cum مَحْبُورٌ
(glorificavi) a مَحْبُورٌ : مَحْبُورٌ etc. مَحْبُورٌ etc.

D - Cum اَوْفَرْتُ (irritavi) : اَوْفَرْتُ etc.
اَوْفَرْتُ etc. ; item cum اَمْعَدْتُ (audire feci) ex
اَمْعَدْتُ etc. اَمْعَدْتُ etc.

E - Cum حَرَّطْتُ (prædatus sum) : حَرَّطْتُ et cætera,
حَرَّطْتُ etc.

F - Cum رَزَّيْتُ (pinxi) : رَزَّيْتُ etc. رَزَّيْتُ etc.

G - Cum مَنَّنِي (vocavi) : مَنَّنِي (cum 2 leni),
etc. مَنَّنِي etc.

H - Cum سَمَّنِي (ostendi) : سَمَّنِي (cum 2 as-
pero), etc. سَمَّنِي. Et sic de cæteris.

B - Exempla suffixorum quæ cum personis
præteriti habentibus finales mobiles :

1 - Suffixa connexa cum 3^a pers. sing. masc.

Cum مَدَا (vocavit) : مَدَانِي (vocavit me), مَدَانِي
(vocavit nos), مَدَانِي (vocavit te), مَدَانِي (vocavit te f.),
مَدَانِي (vocavit vos), مَدَانِي (vocavit vos f.), مَدَانِي
(vocavit eum), مَدَانِي (vocavit eam).

NOTA — Verbum defectivum in lamadh^h, cujus ultima radicalis in præterito est jod^h habens ante se h^hva-sam, non sequitur ھ in suscipiendis suffixis, sed consideratur ut quiescens in fine, proinde suffixa cum verbo ٱ (attulit): ٱٱٱ etc. ٱٱٱ, ٱٱٱ, ٱٱٱ, etc. ٱٱٱ etc. Item cum ٱ etc.

2 - Suffixa quæ connectuntur cum 1^a pers. plur.

Cum **مُعِدِّمٌ** (*occidimus*) : **مُعِدِّمٌ** (*occidimus te*) , **مُعِدِّمٌ** (*occidimus te foem.*) , **مُعِدِّمٌ** (*occidimus vos*) , **مُعِدِّمٌ** (*occidimus vos f.*) , **مُعِدِّمٌ** (*occidimus eum*) , **مُعِدِّمٌ** (*occidimus eam*).

3 - Suffixa cum 2^a pers. sing. masc.

Cum **مُكَلِّدُكَ** (occidisti tu) : **مُكَلِّدُكَ** (occidisti me), **مُكَلِّدُكُمْ** (occidisti nos), **مُكَلِّدُهُ** (occidisti eum), **مُكَلِّدِهَا** (occidisti eam).

4 - Suffixa cum 2^a pers. sing. fœm.

Cum ^{مُؤَكِّدٌ} (occidisti tu f.) (^{مُؤَكِّدٌ}) : ^{مُؤَكِّدٌ} (occidisti f. me), ^{مُؤَكِّدٌ} (occidisti f. nos), ^{مُؤَكِّدٌ} (occidisti f. eum), ^{مُؤَكِّدٌ} (occidisti f. eam).

5 - Suffixa cum 2^a pers. plur. masc.

Cum مَكَّةُ (occidistis), (مَكَّةُ) :
 مَكَّةُ (occidistis me), مَكَّةُ (occidistis nos),
 مَكَّةُ (occidisti eum), مَكَّةُ (occidisti eam).

6 - Suffixa cum 2^a pers. plur. fœm.

Cum مَهَكْتُمُنَا (occidistis f.) (مَهَكْتُمُنَا),
(occidistis f. me), مَهَكْتُمُوهَا (occidisti f. eum), etc.

7 - Suffixa cum 3^a plur. masc.

A - Cum مَهَكُوا (occiderunt) (مَهَكُوا),
(occiderunt me), etc. مَهَكْتُمْ (occiderunt te),
(occiderunt te fœm.), مَهَكْتُمْ (occiderunt
vos), مَهَكْتُمْ (occiderunt vos f.), مَهَكْتُمْ (occi-
derunt eum), مَهَكْتُمْ (occiderunt eam). Cum نَسَطَهُ,
مَكَّنُوهُ, etc.

B - Cum مَذَكَّهُ (acceperunt) : مَذَكَّهُ etc. et sic
cum أَزْجَرُوهُ (irritarunt) : أَزْجَرُوهُ etc. Item cum حَرَّاهُ
(deprædati sunt) : حَرَّاهُ cum geminatione, etc.

C - Cum جُلَّاهُ (judicarunt) : جُلَّاهُ etc.

D - Cum أَزْمَطَهُ (extulerunt) : أَزْمَطَهُ, etc.

E - Cum حَمَّاهُ (solati sunt) : حَمَّاهُ (l), etc.

F - Cum مَنَّمَهُ (monstrarunt) : مَنَّمَهُ, etc.

G - Cum مَنَّاهُ (vocarunt) : مَنَّاهُ etc., مَنَّاهُ,
مَنَّاهُ, مَنَّاهُ, مَنَّاهُ. In
his vocibus et similibus alaf legitur ut waw (n. 8).

(1) Lege bāj'un Arabicis figuris مَنَّاهُ cum jod^h quiescente, etsi
Barhebræus dixerit jod^h pronuciari cum pl^hah^ha, certe per distractionem.

Et item dic de verbis geminatis.

B - Cum **مَذَكَبَ** (*acceperunt f.*) : **مَذَكَبَ** cum beth^h quiescenti , **مَذَكَبَ** etc. Aliter **مَذَكَبَلَبَ** etc. cum zlama ad beth^h.

Et ita de omnibus verbis quæ constant quatuor litteris v. gr. **أَوْجَلَبَ** (*magnificarunt f. me*) , **وَعَزَّزَلَبَ** (*exaltarunt f. me*) , **أَعَزَّزَلَبَ** etc.

C - Cum **عَتَبَ** (*vocarunt f.*) , **عَتَبَا** (*vocarunt f. me*) , **عَتَبَجَفَ** , **عَتَبَجِبَ** , **عَتَبَجَفَ** , **عَتَبَجِبَ** , **عَتَبَجَفَ** , **عَتَبَجِبَ** . Licet etiam **عَتَبَلَبَ** etc. **عَتَبَلَبَ** , **عَتَبَلَبَ** etc.

D - Cum **رُقِبَ** (*pinxerunt f.*) , **رُقِبَا** (*ipsæ*) , etc. **رُقِبَجَفَ** , **رُقِبَجِبَ** , **رُقِبَجَفَ** , **رُقِبَجِبَ** . Vel **رُقِبَلَبَ** etc. **رُقِبَلَبَ** etc.

398 - NOTA : Alaf et jod^h litteræ quiescentes initio verbi quæ ad facilius pronunciandum adsciscunt vocalem analogam , uti vidimus in conjugationibus verborum , deponunt hanc vocalem et assumunt vocalem quam exigit regula quando iis suffixa adjunguntur , si tunc littera quæ sequitur alaf vel jod^h sit quiescens ; si vero illa littera sit mobilis tunc alaf et jod^h retinent motionem quam ante suffixionem habent , v. gr. in adjungendis suffixis voci **مَلَّجَ** (*genuerunt*) dicitur : **مَلَّجَبَ** (*genuerunt me*) , **مَلَّجِبَ** (*genuit te*) , et cum

אִכְלֵם^ר dicis אִכְלֵם^ר (manducavit me), אִכְלֵם^ר (mandu-
 carunt eum): contra cum מְגִיָּא^ר (genui) et cum אִכְלֵם^ר
 (manducavit f.) dicitur: מְגִיָּא^ר (genui te), אִכְלֵם^ר
 (manducavit f. eum).

III — DE SUFFIXIS ADJUNGENDIS AORISTO

399 — Suffixa omnia exceptis duobus אִכְלֵם^ר et מְגִיָּא^ר,
 quando adjunguntur personis aoristi quarum finales
 quiescunt, movent illas finales, quemadmodum de suf-
 fixis präteriti diximus; et tunc א suffixum 3^m sing. masc.
 assumit ante se jod^h cum h^hvas^a et waw quiescens, et
 post se jod^h quiescens et א suffixum 3^m sing. fœm.
 adscissit ante se jod^h præcedente h^hvas^a. Quando autem
 quiescentes finales aoristi assumunt vocalem ante
 suffixa, tunc littera quæ præcedit finalem, quacumque
 vocali clausa mota sit, debet omnino quiescere. Sic,
 v. gr. אִכְלֵם^ר (relinquet), si illi adjungas suffixum
 primæ sing., assumit א pt^hah^ham (n. 229) et proinde
 quiescit א, unde אִכְלֵם^ר (relinquet me). Et sic
 אִכְלֵם^ר (relinquet eum), אִכְלֵם^ר (relinquet
 eam).

400 — Quando finalis aoristi est mobilis inva-
 riabilis manet cum suffixis, tamen א suffixum 3^m sing.
 masc. adscissit duo jod^h, alterum ante, alterum post.
 Porro personæ quæ censentur finalem mobilem habere
 in aoristo, sunt illæ quæ desinunt in litteram nun ad-
 formativam, nempe 2^a persona sing. fœm., et plur. tum

402 - Exempla suffixorum cum aoristo mobili
in fine :

A — Cum ܐܡܢܐ (*vocabit*): ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ .

B — Cum ܐܡܢܐ (*occident*): ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ . Et sic cum ܐܡܢܐ (*occiditis*).

C — Cum ܐܡܢܐ (*occiditis f.*): ܐܡܢܐ etc. Et sic etiam cum ܐܡܢܐ (*occident f.*).

D — Cum ܐܡܢܐ (*occides f.*): ܐܡܢܐ etc. ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ .

403 Dicitur etiam ܐܡܢܐ pro ܐܡܢܐ , et ܐܡܢܐ pro ܐܡܢܐ . Interdum nun adformativa 3^a plur. masc., 2^a sing. fœm., et 2^a plur. masc. (vid. n. 275) eliditur ante suffixa, v. g. ܐܡܢܐ (*excitent eum*), ܐܡܢܐ (*facietis eam*), ܐܡܢܐ (*apprehendes f. eum*) pro ܐܡܢܐ , ܐܡܢܐ et ܐܡܢܐ .

IV — DE SUFFIXIS QUÆ SUBNECTUNTUR IMPERATIVO AC PROHIBITIVO

404 — Imperativo nonnisi suffixa 1^a et 3^a personæ subnectuntur, et tunc quidem reapparent in

pronunciatione litteræ finales imperativi quæ non legébantur. Porro suffixa si subnectantur personis quæ habent finales mobiles, nullam modificationem subeunt, præter suffixum **ا** 3^m masc. sing. quod semper assumit post se jod^h, ante se autem assumit waw si præcedit h^hvas^a, et jod^h si præcedit zquafa, nulla inducta mutatione in verbum, præterquam in 2^{am} personam masc. plur. verbi sani trilitteri nudi tunc enim i. e. cum illi **ا** masc. suffigitur, quiescit illius penultima, et ejusdem prima assumit ts^aas^aam, v. g. **اَسْبِرُوا** (*tene te eum*) ab **اَسْبِرُوهُ** (*tene te*).

Quando autem pronomina litteræ quiescenti suffiguntur, hæc littera accipit p^hah^ham in 1^a pers. sing. et plur., et tunc imperativum assumit jod^h quiescens ante suffixum; at accipit zquafam in 3^a pers. m. et zlamam duram non h^hvas^aam in 3^a pers. f.; et in isto utroque casu assumit imperativus jod^h ut supra ac præterea aliud jod^h post litteram **ا** 3^m pers. m. quod secundum jod^h silet cum ipso he. In omnibus his casibus quiescit 2^a radicalis in omnibus verbi typis præter trilitterum simplicem in omnibus personis imperativi excepta 2^a masc. sing. Primi exempla **اَسْبِرْ** (*protege f. me*), **اَسْبِرْهُ** (*protege f. eum*), a **اَسْبِرْ**; **اَسْبِرْهُ** (*benedicite me*), (*benedicite eam*), a **اَسْبِرْهُ**. Exempla secundi: **اَسْبِرْ** (*protege masc. me*), **اَسْبِرْهُ** (*protege eum*), a **اَسْبِرْ**; **اَسْبِرْ** (*baptiza nos*), **اَسْبِرْ** (*baptiza eam*) ab **اَسْبِرْ**.

405 - Paradigma suffixorum quæ subnectuntur imperativo mobili in fine :

1 - Cum ^{וּ}מִבָּ (voca) : ^{וּ}מִבָּלִי (voca me) , ^{וּ}מִבָּלֵנוּ (voca nos) , ^{וּ}מִבָּלֵי (voca eum) , ^{וּ}מִבָּלֵיָהּ (voca eam).

Dicitur quoque ^{וּ}מִבָּלֵי etc. ^{וּ}מִבָּלֵיָהּ , ^{וּ}מִבָּלֵיָהּ .

2 - Cum ^{וּ}מִבָּ (ostende) : ^{וּ}מִבָּלִי , ^{וּ}מִבָּלֵנוּ , ^{וּ}מִבָּלֵי , ^{וּ}מִבָּלֵיָהּ . Dicitur etiam ^{וּ}מִבָּלֵי , ^{וּ}מִבָּלֵיָהּ etc. (1)

3 - Cum ^{וּ}מִבָּ (occide f.) : ^{וּ}מִבָּלִי , ^{וּ}מִבָּלֵנוּ , ^{וּ}מִבָּלֵי , ^{וּ}מִבָּלֵיָהּ .

4 - Cum ^{וּ}מִבָּ (magnifica f.) : ^{וּ}מִבָּלִי cum ; quiescenti , etc.

5 - Cum ^{וּ}מִבָּ (accipe f.) : ^{וּ}מִבָּ cum ; quiescenti , etc.

Item dicendum de subnexeione suffixorum imperativis quadrilitteris, excepto verbo 'ain-hamza, verb. grat. ^{וּ}מִבָּ (calcea me) ad facilitandam pronunciationem hamzæ.

6 - Cum ^{וּ}מִבָּ (occidite) : ^{וּ}מִבָּלִי (2) (occidite me) , ^{וּ}מִבָּלֵנוּ , ^{וּ}מִבָּלֵי , ^{וּ}מִבָּלֵיָהּ - Dicitur quoque ^{וּ}מִבָּL etc. ^{וּ}מִבָּL , ^{וּ}מִבָּL .

7 - Cum ^{וּ}מִבָּ (diligite) : ^{וּ}מִבָּL etc.

(1) Licet scribere ^{וּ}מִבָּL , ^{וּ}מִבָּL cum alaf, quod tamen pronunciatur ut jod^h (n. 8).

(2) Cum tmaqa ad utrumque waw.

وَوَسْطَهُ لُبَّ etc. vel وَوَسْطَهُ لُبَّ etc.

8 - Cum حَرَّه (prædamini) : حَرَّه لُبَّ (1) etc.

9 - Cum مَذَّكَه (accipite) : مَذَّكَه بَ cum beth^h quiescente, etc. Vel مَذَّكَه لُبَّ cum beth^h mobili. - Item cum حَبَّه : حَبَّه بَ cum alaf quiescente, etc.

10 - أَوْحَه (notum facite) : أَوْحَه بَ cum dalath^h quiescente, etc. Vel أَوْحَه لُبَّ cum dalath^h mobili. Hæc sequuntur cœtera quadrilitera, exceptis 'ain - hamzatis, eorum enim hamza non quiescit etiam in prima forma quando nempe non adjicitur nun ante suffixum, etc., v. g. أَهْلَه (calceate) : أَهْلَه بَ etc.

11 - Cum إِحْضَه (circumdate) : إِحْضَه بَ etc. Vel إِحْضَه لُبَّ cum waw ad instar verbi nudi.

12 - Cum مَهْطَك (occidite f.) : مَهْطَك بَ (مَهْطَكْ لَ), مَهْطَكْ لُبَّ, مَهْطَكْ لُ - Vel etiam مَهْطَكْ لُبَّ etc. مَهْطَكْ لُبَّ, مَهْطَكْ لُ.

13 - Cum اِصْطَك (audire facite f.) : اِصْطَك بَ cum mim quiescente, vel اِصْطَكْ لُبَّ, etc.

14 - Cum مَذَّكَب (accipite vos f.) : مَذَّكَب بَ cum beth^h quiescente, vel مَذَّكَبْ لُبَّ cum beth^h mobili - Ita cum ceteris quadriliteris.

(1) Cum rwah^h ad primum waw.

406 – Paradigma suffixorum quæ subnectuntur imperativo cuius finalis quiescens est :

1 – Cum **מְהַלֵּם** (*occide*) : **מְהַלֵּם**, **מְהַלֵּם**, etc. **מְהַלֵּם** (1), **מְהַלֵּם** cum *zlama*, non cum *h^hvas^a*.

2 – Cum **וְסִמְרָם** (*dilige*) : **וְסִמְרָם**, etc. **וְסִמְרָם**, **וְסִמְרָם**.

3 – Cum **כְּדִימָם** (*fac*) : **כְּדִימָם**, etc. **כְּדִימָם**, **כְּדִימָם**.

4 – Cum **חֲפֵאֵם** (*prædare*) : **חֲפֵאֵם** etc. Ita quoque cum cæteris imperativis 2^a pers. sing. masc. qui constant duabus litteris tantum, v. g. **חֲפֵאֵם** (*trahe me*) – Nota dici quoque **חֲפֵאֵם** (*da eum*), **חֲפֵאֵם** (*da f. ei*), **חֲפֵאֵם** (*date eum*), **חֲפֵאֵם** (*accipite eam*), cum prima littera quiescente.

5 – Cum **מְדַלֵּם** (*accipe*) : **מְדַלֵּם** cum *beth^h* mobili, etc. Item dicendum de cæteris quadrilitteris, v. g. **מְדַלֵּם** (*magnifica me*), **מְדַלֵּם** (*educ me*). Sic **מְדַלֵּם** (*glorifica*) : **מְדַלֵּם**, etc.

6 – Cum **מְדַלֵּם** (*memento*) : **מְדַלֵּם**, etc.

7 – Cum **מְדַלֵּם** (*extolle*) : **מְדַלֵּם**, etc.

407 – Cum verbis defectivis in *lamad^h* :

1 – Cum **מְדַלֵּם** (*voca f.*) : **מְדַלֵּם** vel **מְדַלֵּם**, etc.,

(1) Orientales loco *zqafæ* apponunt *pt^hah^ham* v. g. **מְדַלֵּם**.

tantum , tantum .

2 - Cum (vocate): (1), etc. ,
 . Vel etc. , , . In
 quibus omnibus alaf effertur ut waw (n. 8).

3 - (vocate f.): , , .
 Vel . In quibus omni-
 bus alaf pronunciatur ut jod^h .

408 - Aoristo prohibitivo connectuntur suffixa
 interdum modo quo connectuntur imperativo, verb. grat.
 (ne relinquo me) , pro ,
 et (ne perdas illum) pro .
 E contra quandoque aoristus adsciscit sibi suffixa modo
 quo ea adsciscit imperativus etiamsi aoristus non sit
 prohibitivus , v. gr. (cum docebis me) ,
 pro .

V - DE SUFFIGENDIS PRONOMINIBUS PERSONALIBUS

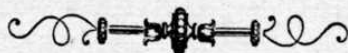
INFINITIVO VERBALI

409 - Infinitivus verbalis ex verbis trillitteris ad
 instar verbi adsciscit sibi nun ante suffixum 1^{ae} sing. Nota
 porro suffixa subnecti infinitivo verborum trilliterorum nu-
 dorum juxta regulas subnexionis suffixorum prae terito cujus
 finalis sit quiescens (n. 396 , 2) . Sint sequentia exempla:

(1) Orientales cum zqafa ad res^h , etsi res^h separatum sit a waw
 per alaf , quia hoc alaf pronunciatur ut waw .

LIBER VI

DE PARTICULIS

CAPUT I

DE ADVERBIO

410 — Hactenus de nominum et verborum formatione, flexione, conjugatione et derivatione. Restat ut de Particulis agamus. Prima species Particularum est Adverbium.

Adverbium Syri grammatici post Græcos barbara voce **כֵּן מְכֻלָּא** (liberaliter *ad verbum*) vocant; eandem habet significationem apud eos ac apud Latinos.

411 — Porro adverbium apud Syros vel a nomine vel a verbo vel a neutro formatur sine lege vel regula certa. Frequentiora adverbia sunt sequentia :
מְכֻלָּא (*multum*); **מְכֻלָּא** (*parum*); **אֲבִישׁוּ** (*simul*)
(compositum ex **אִשְׁרֵי** et **שׁוּ**); dicitur etiam **אֲבִישׁוּ** ;
לְמִימָר (*antecedenter*) (compositum ex **לְ** præpositione et **מִימָר** g^dhamato irregulariter); **חֲסִיָּא** (*statim*)

(compositum ex ܣܝܪܐ et ܦܝܪܝܐ); ܦܝܪܝܐ (1) (*primo*) (est ܦܝܪܝܐ gdh^hamatum); ܐܡܢܐ (1) (*postremo, denique*) (est ܐܡܢܐ gdh^hamatum); ܕܢܝܡܐ (2) (*in principio*) (ex ܕ præpositione et ܢܝܡܐ quod est ܢܝܡܐ gdh^hamatum); ܥܡܟܐ (*subito*) (ex ܥܡ et ܡܟܐ quod est ܡܟܐ gdh^hamatum); ܕܥܝܠܐ vel ܕܥܝܠܐ (*cito*); ܕܥܝܠܐ (*bene, magis*); ܕܥܝܠܐ (*vix*) (ex ܕ præpositione et ܥܝܠܐ quod separatum est inusitatum); ܕܥܝܠܐ (3) (*palam*) (est ܕܥܝܠܐ gdh^hamatum et ܕܥܝܠܐ compositum ex præpositione ܕ et ܥܝܠܐ quod est participium passivum verbi ܥܝܠܐ); ܕܥܝܠܐ (*durante vita*) (est ܕܥܝܠܐ gdh^hamatum); ܕܥܝܠܐ (*nude*); ܕܥܝܠܐ (*magis, plus*); ܕܥܝܠܐ (*denuo, secundo*); ܕܥܝܠܐ (*denuo*) (ex ܕܥܝܠܐ et præpositionibus ܕ et ܥܝܠܐ quod est ܕܥܝܠܐ gdh^hamatum); ܕܥܝܠܐ (*tertio*); ܕܥܝܠܐ (*diu*); ܕܥܝܠܐ (*olim*) (ex ܕ præp. et ܥܝܠܐ gdh^hamato); ܕܥܝܠܐ (*gratis*); ܕܥܝܠܐ (*je-june*); ܕܥܝܠܐ (*valde*) (est ܕܥܝܠܐ gdh^hamatum); ܕܥܝܠܐ (*ex tempore*); ܕܥܝܠܐ (*illico, statim*) (indeclinabile

(1) Orientales pro jod^h pronunciant alaf seu hamzam.

(2) Orientales pronunciant res^h cum zqafa pro hlv^sa pro quo testantur linguæ Hebraica et Arabica.

(3) Apud Orientales cum zlama forti.

(universaliter); ܐܠܗܐ (Divinus), ܐܠܗܐܝܬܐ (divinitus); ܐܢܫܐ (humanus), ܐܢܫܐܝܬܐ (humane). Item formantur adverbia ex substantivis quæ tunc considerantur ut habentia jod^h relationis, ut ܦܥܘܪܐ (locusta), ܦܥܘܪܐܝܬܐ (per modum locustarum); ܚܐܝܬܐ (petra), ܚܐܝܬܐܝܬܐ (ad instar petræ), essent e ܦܥܘܪܐ et ܚܐܝܬܐ .

413 — Hic exhibemus aliqua adverbia temporis, loci, modi, etc.: ܐܡܬܐ (ubi) compositum ex ܐ pronomine interrogativo (qui, quæ, quod etc.) et ܡܬܐ inusitato, quod significat locum, et forsân provenit a voce ܡܟܢ ܫܝܬܐ (locus), quæ ex Syriaca lingua excidit, remansit autem in Arabica. Porro ܐܡܬܐ cum ܐܡܬܐ coalescit in ܐܡܬܐ pro ܐܡܬܐ ܐܡܬܐ (ubi est?).

ܠܗܝܬܐ (huc) compositum ex ܠ et ܚܐܝܬܐ de quo nuper.

ܠܗܝܬܐ (hic) in origine erat ܠܐ particula nutus et ܠܗܝܬܐ (huc), attamen ܠ mutatum est in ܠܐ (1).

(1) Nota litteram caf in voce ܠܐ habere sonum asperum in ܠܐܝܬܐ , tamen in Syriaco sermone vulgari Assyriæ ea lenis est in voce ܠܐܝܬܐ , quia ibidem per corruptionem dicitur ܠܐܝܬܐ pro ܠܐܝܬܐ quæ est pro ܠܐܝܬܐ sicut est in dialecto Bab. Item in Syriaco vulgari Malulæ ubi dicitur ܠܐܝܬܐ : sed in vulgari Turabdin caf in voce ܠܐܝܬܐ est asperum, ibi enim dicitur ܠܐܝܬܐ cum sono aspero et conservatione res^h et mutatione zquafæ in rvas^{sam}.

هَذَا (hinc et amodo) pro هَا (1).

أَمْخَا (unde) compositum ex اِم (quid ? etc.),
 هَم (ex), et هَا (2) (hic).

إِمْ (ibi). Est اِم Arabicum.

هُوَ (illuc) pro هَا (conf. هَا).

هَم (ibi remote).

هَذَا (ex hinc in posterum).

إِمْ (infra).

هَم (deorsum).

هَم (supra).

هَم (desuper).

إِمْ (intus).

Nota has tres extremas particulas per præpositionem lamadh^h evadere adverbia; sine lamadh^h enim sunt præpositiones: اِم cum jod^h redundante et هَا, هَم cum pthah^h et هَم.

(1) Nota hic assimilationem nun præpositionis اِم cum littera sequenti, quæ est inusitata in lingua Syr. litterali, nisi in hac similibusque particulis; est autem regularis in dialecto Chald., quod est clarum argumentum antiquitatis hujus dialecti derivationisque Syriasmî nostri ab ea.

(2) Nota hic quomodo particula interrogationis اِم præcedit præpositionem quæ eam regit, contra regulam omnium linguarum quæ habent præpositiones præfixas, est enim vox اِم pro اِم, اِم et هَا (ex quo loco ?) Idem dicatur de اِم quod est pro اِم seu اِم, اِم et هَا (ut quis modus ?) In dialecto Chaldaica, eodem modo res se habet.

ܠܚܝܢ (*extra*), compositum ex lamadh^h præpositione et ܟ (*foris*) quod sic nudum in Syr. litterali inusitatum est, extat tamen in Syr. Babyl.

ܠܚܝܢ (*seorsim*), compositum ex ܠ et ܚܝܢ.

ܠܗ (*hic*).

ܠܗ (*ex nunc*) (1) pro ܠܗ (*ex*) et ܠܗ contracto a ܠܗ (*mensura temporis*).

ܠܗ (*unde*) pro ܠܗ (*ecce*) et ܠܗ (*prædicto*).

ܠܗ (*quando?*), pro ܠܗ cujus primæ vocis diphthongus soluta est in ܠܗ, ut testatur dialectus Chaldaica, et jod^h orthographice expuncta est.

ܠܗ (2) (*heri*).

ܠܗ (2) (*nudius tertius*).

ܠܗ (*anno præterito*). Ex ܠܗ (*annus*) et ܠܗ (*primus*), ܠܗ (*anno proximo*), ex lamadh^h ܠܗ (*quis*) et ܠܗ (*vivus*). Dicitur etiam ܠܗ sine lamadh^h; quasi dicatur: (*Quis rivet? vel si vivemus*).

ܠܗ (*hodie*) compositum ex ܠܗ (*dies*) et ܠܗ (*hic*).

(1) Cum zlama forti.

(2) Jacobus Edessenus qui floruit sæc. VII statuit hanc vocem scribendam absque jod^h finali, nihilominus communiter scribitur cum jod^h. V. not. ad n. 67.

ܐܝܢܐ (modo) compositum ex ܐܝܢ (ecce) et ܠܐܢܐ (hora).

ܐܝܢܐ (olim vel quadam die).

ܐܝܢܐ vel ܠܐܢܐ (cras) compositum ex ܐܝܢܐ, et ܐܝܢܐ.

ܐܝܢܐ (tunc) compositum ex ܐܝܢ (ecce) et ܐܝܢܐ (hic) in antiquo sermone Syr. qui dicitur Chaldaicus. Hæc vox est una ex rarissimis vocibus quas Syr. litt. ex antiquitate conservaverit, quarumque ratio nonnisi in dialecto Chaldaica invenitur.

ܐܝܢܐ (tunc) loquendo tantummodo de re præterita. Et hæc vox pure Chaldaica est, composita ex ܐܝܢ (ecce) et ܐܝܢܐ (ille) (Arab. ذاك) in dialecto Chaldaica. En testis luculentissimus pro antiquitate Chaldaismi.

ܐܝܢܐ (adhuc) compositum ex ܐܝܢܐ (usque) et ܐܝܢܐ de quo diximus ad ܐܝܢܐ.

ܐܝܢܐ cum p^hah^ha ad dalath^h et ad mim (hucusque) compositum ex ܐܝܢܐ (usque), ܐܝܢܐ (copula conjugativa) et ܐܝܢܐ (modo). Mim deberet habere zqafam.

ܐܝܢܐ et ܐܝܢܐ (deinde).

ܐܝܢܐ (porro). Vos incertæ originis.

ܐܝܢܐ (a fortiori).

ܐܝܢܐ (die noctuque) seu potius noctu

dieque; vox prima est contracta a sing. ⁹ܠܡܠܐ (*nox*) inusitato, et ideo non notatur signo siame.

⁹ܠܡܠܐ (1) (*nunquam*), item ⁹ܠܡܠܐ pro ⁹ܠܡܠܐ.

⁹ܠܡܠܐ (*omnino*).

⁹ܠܡܠܐ (*satis*).

⁹ܠܡܠܐ (*jam*).

⁹ܠܡܠܐ (*exemplo*), et est indeclinabile.

⁹ܠܡܠܐ (*utique*).

⁹ܠܡܠܐ (*forsan*). Vox Græca TAXA.

⁹ܠܡܠܐ (*forsitan*).

⁹ܠܡܠܐ (1) (*id est, scilicet*).

⁹ܠܡܠܐ (*hoc est, id est, nempe*).

⁹ܠܡܠܐ (*quomodo, quemadmodum*) compositum a ⁹ܠܡܠܐ

(*qui etc.*) et ⁹ܠܡܠܐ quod est pro ⁹ܠܡܠܐ seu ⁹ܠܡܠܐ

(*sicut hic*). Hic apparet evidenter antiquus Aramaismus

qui est superstes in Chaldaismo Babylonensi ab Hebræis

culto, in quo littera caf sola est particula similitudinis

ut in Arabica lingua. Contrahitur ⁹ܠܡܠܐ in ⁹ܠܡܠܐ.

⁹ܠܡܠܐ (*sic*) compositum a ⁹ܠܡܠܐ (*ecce*) et ⁹ܠܡܠܐ. Con-

trahitur ⁹ܠܡܠܐ in ⁹ܠܡܠܐ.

(1) Cum rwah^{ha}.

415 - Præterea quædam ex hisce præpositionibus habent sibi adnexa suffixa modo nominum singularium; aliæ vero modo nominum pluralium, aliæ non admittunt suffixa, cæteræ denique exigunt mediâ aliam præpositionem inter se et nomen cui præponuntur. De singulis breviter agamus.

416 - Præpositiones ergo quæ exigunt suffixa nominum singularium sunt: **ܐܡܪ** (1) (*ad instar, veluti*), **ܕ** (*in*), **ܕܢܝܚܐ** (*intus*), **ܕܢܝܚܐ** (*inter*), **ܕܢܝܚܐ** (*post, retro*), **ܕܢܝܚܐ** (*post*) (2), **ܐܝܢ** (signum regiminis), **ܐܝܢ** (signum dativi, *ad*), **ܕܡܝܢ** (3) (*coram*), **ܕܡܝܢ** (4) (*ad, apud*), **ܕܡܝܢ** (*secundum*), **ܕܡܝܢ** (*propter, ob*), **ܕܡܝܢ** (*ex*), **ܕܡܝܢ** (*ad latus, juxta*), **ܕܡܝܢ** (*apud, secus*), **ܕܡܝܢ** (*cum*). Ex his tres, **ܕ**, **ܐܝܢ** et **ܐܝܢ** ita nominibus ac pronominibus adhærent ut una vox ex præpositione et nomine vel pronomine formetur, ut diximus. Porro **ܕ** et **ܐܝܢ** cum pronomine **ܐ** 1^æ pers. sing. recipiunt **ܐܝܢܐܡܪ** (*per me*), **ܐܝܢܐܡܪ** (*mihi*); cum suffixis autem

(1) Scribitur jod^h ante caf, sed non legitur. In origine hæc particula constabat ex caf tantum ut in Arabica et Hebraica linguis et in Chaldaica dialecto. Antiquitus jod^h legebatur, teste dialecto Chaldaica in qua alaf et jod^h hujus vocis formant diphthongum solutam in zlamam duram.

(2) Est pro **ܕ** et **ܐܝܢ**, et sic est in dialecto Chaldaica.

(3) Derivata a **ܕܡܝܢ**, pro **ܕܡܝܢ** ex **ܕܡܝܢ**.

(4) Compositum ex lamadh et **ܐܝܢ** quod est pro **ܐܝܢ** quod est fere inusitatum in Syr. litter., restat tamen in dialecto Chaldaica.

quiescentes sunt; denique cum ceteris suffixis variat vocalis, ut **دِه** (*per eum*), **كُه** (*ad eam*). Insuper duæ ex dictis præpositionibus nempe **أَمِر** et **أَمِلَا** adsciscunt cum suffixis *taw* tamquam nomina fœminina, unde fiunt **أَمِلَا** et **أَمِلَا**, et proinde flectuntur v. gr. **أَمِلَا**, **أَمِلَا**, **أَمِلَا** etc. Præterea præpositio **و** cum suffixis redit ad suam originem **و** et adsciscit **و** mediam inter se et suffixum, et propterea dicitur v. gr. **وَمَك**, **وَمَك** etc. (n. 242). Insuper **جَم** mobile et geminatum habet nun cum ei suffigitur pronomen quiescens, ut **مِنِي** (*a nobis*), **مِنِي** (*a te*), **مِنِي** (*ab eo*); secus non mutatur, ut **مِنِي** (*cum zlama forti*) (*a me*), **مِنِي** et **مِنِي**, **مِنِي** (*cum zlama leni*) (*a vobis m. et f. ab eis m. et f.*). Præpositio **لَمَدَّ** quoties habet suffixum cujus prima est quiescens, postponitur illius 's'as'a, seu transit a **و** ad **ف**, unde dicitur v. g. : **لَمَدَّكُم** (*contra nos*), **لَمَدَّكُم**, **لَمَدَّكُم**, **لَمَدَّكُم**; sed e contra dicitur **لَمَدَّكُم** (*contra me*), **لَمَدَّكُم** (n. 232). Tandem præpositiones **دِه** et **كُه** quiescunt in suis 2 quoties habent suffixum cujus prima est quiescens, v. g. **دِه**

כִּי, כִּי־זֶר; חֲכָדָה, חֲכָדָה etc. Denique כִּי־כֵן fit כִּי־כֵן cum pronomibus suffixis, ut כִּי־כֵן, כִּי־כֵן, etc.; item כִּי־כֵן, כִּי־כֵן, etc. In cæteris præpositionibus nulla fit mutatio. Cum hisce præpositionibus recenseri potest כִּי (totus, omnis) quamvis sit nomen, seu juxta Europæos pronomen, quia regit genitivum uti penes Arabes كل, et ei adnectuntur suffixa modo nominum singularium, v. g. כִּי־כֵן cum jod^h legendi, כִּי־כֵן, כִּי־כֵן etc. Sine constructione dicitur כִּי vel כִּי, quod scribitur etiam כִּי.

417 - Secunda classis præpositionum, quibus nempe adnectuntur suffixa modo pluralium sunt: כִּי (1) (per, cum, mediante), כִּי־כֵן (inter), כִּי־כֵן (sine), כִּי־כֵן (circa), כִּי־כֵן (pro), כִּי־כֵן (coram), כִּי־כֵן (super, contra, de), כִּי־כֵן (propter, ob causam, pro); כִּי־כֵן (circa); כִּי־כֵן (apud), כִּי־כֵן (ante), (de tempore et de loco), כִּי־כֵן (sub). Hisce addantur כִּי־כֵן (beatitudo), כִּי־כֵן (væ, heu), כִּי־כֵן aut כִּי־כֵן (solus), quæ vox constat ex particula כִּי et כִּי; כִּי־כֵן vero est pro כִּי, compositum ex particula כִּי et כִּי (unum) כִּי־כֵן (unquam). Hisce itaque particulis omnibus

(1) Composita ex כִּי et כִּי (manus).

suffixa adnectuntur modo quo nomini plurali adnectuntur, verbi gr. **حَمَلٌ** (1), **حَمَلٌ**, **حَمَلٌ**, **حَمَلٌ**, **حَمَلٌ**, **حَمَلٌ**, **حَمَلٌ**, **حَمَلٌ**, **حَمَلٌ**, **حَمَلٌ**. Nota porro particulam **حِي** duos admittere modos. Cum suffixis scilicet vel manet **حِي** et assumit suffixa ad instar nominum singularium v. gr. **حِيَّه**, **حِيَّه** etc., vel fit **حَائِي** quod est frequentius et accipit suffixa modo pluralium, v. gr. **حَائِي**, **حَائِي** etc.

Nunc de **حَمَلٌ**: interdum post nomen vel suffixum quod hæc particula regit, occurrit aliud nomen vel pronomen quod nomini vel suffixo recto a **حَمَلٌ** conjungitur: itaque hoc secundum nomen vel pronomen accipit præfixam lamadh; et si sit pronomen, necessario assumit etiam copulativam waw ante lamadh; si vero sit nomen, ad libitum assumit vel non copulativam waw, ex. gr. **حَمَلٌ هَلُمَلِي** (inter te et eum), **حَمَلٌ هَلُمَلِي** (inter me et Jonatham), **حَمَلٌ فَجْءًا لِلْأَنثَى** (inter virum et mulierem).

Præpositio **حَلَمٌ** cum suffixis flectitur sic: **حَلَمِي**, **حَلَمِي** etc. vel adjecta **حَم** post **حَلَمِي**, ex. gr. **حَلَمِي حَمِي**. Præpositio **حَمَلٌ** flectitur cum

(1) Hæ et similes non notantur siame; excipe tamen sequentes, i. e.

حَلَمِي, **حَلَمِي**, et **حَلَمِي** (n. 239).

suffixis sic : ܠܫܦܝܐ , ܠܫܦܝܐ , etc. Sed cum regit nomen appellativum , tunc pro ܠܫܦܝܐ licet quoque dicere ܠܫܦܝܐ vel ܠܫܦܝܐ cum h^het^h quiescenti vel etiam ܠܫܦܝܐ , ex. gr. ܠܫܦܝܐ (sub terra) .

418 — In praepositione ܠܫ quando flectitur cum suffixis transit p^hah^ha a ܠܫ ad lamad^h , v. gr. ܠܫܝܠܝܐ etc. Praepositio ܠܫ quando cum suffixis flectitur mutat jod^h in alaf , v. gr. ܠܫܝܠܝܐ , ܠܫܝܠܝܐ (1) etc.

Porro ܠܫܝܠܝܐ et ܠܫܝܠܝܐ non sunt reapse praepositiones , sed potius sunt dicenda nomina verbalia , v. gr. ܠܫܝܠܝܐ (me beatum) , ܠܫܝܠܝܐ (heu tibi) ; ea nequeunt regere nisi pronomina suffixa , attamen ܠܫܝܠܝܐ regit nomen appellativum per praepositionem ܠܫ , ut ܠܫܝܠܝܐ (beati pueri) ; ܠܫܝܠܝܐ autem et ܠܫܝܠܝܐ occurrunt interdum solae sine suffixis (ܠܫܝܠܝܐ vero frequentissime) , et tunc potius sensum adverbii habent , v. gr. ܠܫܝܠܝܐ ܠܫܝܠܝܐ ܠܫܝܠܝܐ (Deum nemo vidit unquam) . Aliud exemplum in quo occurrit ܠܫܝܠܝܐ cum suffixo ܠܫܝܠܝܐ ܠܫܝܠܝܐ ܠܫܝܠܝܐ (acceptum est Deo hoc genus nostrum a suis primordiis) .

(1) Cave ne scribas , ut nonnulli , ܠܫܝܠܝܐ , ܠܫܝܠܝܐ cum alaf et jod^h simul.

419 – Tertia classis præpositionum est illa quæ regit nomen substantivum, sed nunquam regit nomen personale, seu non habet suffixa. Hujusmodi præpositiones sunt: **כֵּן** (*inter*), **כֵּי** (1) (*usque*), **כִּי** (*usque*), **לֹא** (2) (*sine*), **מִמּוֹצֵא** (*ante, de loco*).
 Exempla: **כִּי מָחָר יִרְאֶה** (*usque ad diem resurrectionis*), **לִפְנֵי מִמּוֹצֵא מַגִּיד** (*sede ante magistrum*). His adde **לְ** (3) (*apud, juxta*), ut **לְמִצֵּיטָרָא** (*juxta ejus tabernaculum erexi tabernaculum meum*). Rara est hæc particula.

420 – Quarta classis est illarum præpositionum quæ indigent particula media cujus ope nomina vel pronomina regant; hujusmodi sunt sequentes: **בְּ** (*extra*), **בִּי** (*intra*), **לְ** (*supra*), **לְ** (*sub*); quæ omnes quatuor præpositiones habent sibi præfixam lamadh **לְ** (*præter*), **כִּי** (*usque ad*). Hæ igitur præpositiones exigunt post se particulam **בְּ** cujus ope

(1) Barhebraeus turpiter hallucinatus est cum asseruit particulam **כֵּן** natam esse ex **גד** ^hama **כִּי** cum **כִּי** compositum sit a **כֵּן** et **כִּי** cum metathesi vocalis.

(2) Si post **לֹא** occurrit pronomen personale, tunc plerumque adhibetur pronomen personale separatum, v. gr. **לֹא אֲנִי** (*sine ipso*), **לֹא אַתָּה** (*sine te*).

(3) Est origine **לְ**.

regunt nomen vel pronomen, v. g. **ܠܟܝܢ ܗܡ ܡܝܡܢܐ** (*extra urbem*). Excipe tamen præpositionem **ܕܝܢܐ** quæ postulat post se particulam lamadh, v. g. **ܕܝܢܐ ܠܗܘܐ** (*usque modo*), et insuper ut supra monuimus **ܕܝܢܐ** non regit pronomen personale (1).

421 — Præpositionibus quæ regunt nomina vel pronomina, accedit vox **ܠܐ** quæ indicat breve spatium temporis quæque regit nomen significans tempus ad indicandam illius brevitatem, v. g. **ܠܐ ܐܕܝܢܐ** (*brevissimo tempore*), **ܠܐ ܠܗܘܐ** (*ad momentum brevis horæ*).

422 — Porro apud Syros præpositiones interdum sibi invicem præponuntur; in hoc prævalet **ܕܝܢܐ** quæ aliis præpositionibus præponitur, v. g. **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*post*), **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*ante*), **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*ab intus*), **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*ab extra*), **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*desuper*), **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*infra*); quandoque **ܕܝܢܐ** præfigitur præpositionibus, v. gr. : **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ**, **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ**, **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ**.

(1) Scriptores Syri sæpe voce **ܕܝܢܐ** utuntur redundante cum particulis quæ relationem significant, scilicet cum lamadh, beth vel **ܕܝܢܐ**. Hoc frequens est, præsertim in poesi. Exemp. **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*in civitatem ingressi sumus*), **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*visitavit Jesus illos qui in inferis erant*), **ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ ܕܝܢܐ** (*ejice scandalum e domo tua*).

III — DE PARTICULIS CONJUNCTIVIS

423 — Conjunctionem vocant Syri grammatici

أَمْذَا. Hic porro loquimur de particulis conjunctivis quæ conjugunt propositionem sequentem cum antecedente, minime vero de particulis quæ conjugunt substantiva vel pronomina inter se, etc. Porro hujusmodi particulæ conjunctivæ, seu conjunctiones, de quibus agimus, aliæ conjugunt propositionem sequentem per se et immediate, aliæ mediante alia particula.

424 — Conjugationes primi generis sunt ۞ (et

copulativa), ۞ (vel), ۞ (1) (dein), ۞ (etiam), ۞ (neque) ۞ contracto pro ۞ (nisi), ۞ (sed, jamvero), ۞ (ergo), ۞ (non) (pro ۞ ۞), ۞ (numquid? forsitan, ne), ۞ (ne, numquid?) ۞ (ex ۞ similitudinis et ۞) (cum, dum), ۞ (de quo, statim ac); ۞ (quamquam, quamvis); ۞ (ut, quod), ۞ (ut, utrum), ۞ (nimirum, scilicet), ۞ (autem), ۞ (si, num), ۞ (si), ۞ (nisi conditionalis), ۞ (donec, dum, quo tempore), ۞ (antequam), ۞ (an?), ۞ (2) (utinam) et ista

(1) Est imperativus verbi ۞, quasi dicat revertere ad idem.

(2) Perperam asseruit Barhebræus ۞ esse vocem Hæbraicam, cum ea sit mere Syriaca, nec ullo modo Hæbræi eam noscunt.

quidem conjunctio requirit semper post se ܕܡܐ (*utinam*), ܐܝܢܐ (*ergo*), ܐܝܢܐ (*ex* ܐܝܢܐ et ܐܝܢܐ) (*quamvis* , *etsi*), ܐܝܢܐ (*autem*), ܐܝܢܐ (*etenim*), ܕܡܐ (*quæso*), ܕܡܐ (1) vel ܐܝܢܐ (1) (*id est* , *videlicet*), ܕܡܐ (*scilicet*) pro ܕܡܐ quod est ex ܕܡܐ similitudinis et ܕܡܐ pro ܕܡܐ. Ex his particulis multæ sunt Græcæ originis ; certe : ܕܡܐ , ܕܡܐ , ܕܡܐ , ܕܡܐ ; incerte : ܕܡܐ , ܕܡܐ , ܕܡܐ , ܕܡܐ . omnes hæ quas enumeravimus, ceteræque conjunctiones locum primum tenent in propositione quam conjungunt, exceptis sequentibus quæ omnes sunt Græcæ originis , scilicet : ܕܡܐ , ܕܡܐ , ܕܡܐ , ܕܡܐ et ܕܡܐ , quæ postponuntur semper, uti in Græca lingua , primæ voci propositionis quam conjungunt , v. gr. ܐܝܢܐ ܕܡܐ ܕܡܐ (*pater enim meus jussit me*). Interdum conjunctio ܕܡܐ etiam postponitur primæ voci propositionis. Conjunctio ܕܡܐ non occurrit nisi in propositione quæ sit interrogativa ; adhibetur quoque in primo membro interrogationis quæ duo membra habet , v. gr. ܐܝܢܐ ܕܡܐ ܐܝܢܐ (*num quisquam te vocavit , an tu sponte venisti?*). Conjunctio ܕܡܐ plerumque postponitur primæ voci sententiæ alterius loquentis vel auctoris quæ adducitur ; sic Sanctus Ephræmus adducens verba

(1) Cum zlama dura .

(Genes. 49, 16) dixit: قَلَّا بَكُم بِيَوْمِ كَلَّا وَ (verba ista « Dan judicabil » de Dan dicta sunt).

Adhibetur etiam بِم in interrogativo quod sensum habet optativi, ut قَدْ بِم مَهْجَبَ كَب (quis mihi dedisset !).

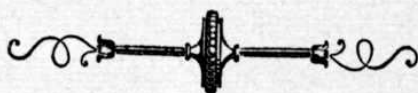
425 – Conjunctiones secundi generis quæ conjungunt propositionem sequentem mediante aliqua particula, sunt adverbialia absoluta quæ exhibuimus n. 413, nec non præpositiones de quibus a n. 416 usque ad n. 419; quæ cum adhibentur ut conjunctiones assumunt particulam و quæ copulatur primo propositionis vocabulo; hæ autem sunt hujusmodi præpositiones: د و

(eo quod, quia), هُـ (propterea quod), مِم (ex eo quod, cum) (sequente subjunctivo), (ex quo), حِينَ (eo quod), حِينَ (postquam), حِينَ (antequam), حِينَ (quando, cum, postquam), حِينَ (quemadmodum, utcumque), حِينَ (simul ac, quemadmodum, dum, ut), حِينَ (quomodo, similiter ac), حِينَ (quum, quando), حِينَ (si), حِينَ (ubi), حِينَ (quoties, quotiescumque), حِينَ (ubicumque, quocumque), حِينَ (ut conjunctivum, sicuti, prout), حِينَ (donec), حِينَ (quantumcumque, quomodocumque, quotiescumque), حِينَ (quidquid, quomodocumque, quantumcumque), حِينَ (ubicumque),

(*væ, væ*), *جُبْ جُبْ* (*oh!*) *ܬܐ* (1) vel *ܬܐ* (2) (*quæso*); hoc quidem *ܬܐ* vel *ܬܐ* non venit nisi post imperativum; *ܐܝܢܐ* (*ecce*), *ܕܠܦ* (*utinam*), *ܐܡܢܐ* (*utinam*), *ܐܡܝܢ* (*amen*).

(1) Zlama dura.

(2) Apud Occidentales tantum.

); hoc
m; 19⁹
am),

LIBER VII

DE VARIIS QUÆSTIONIBUS AD CONSONANTES AC VOCALES PERTINENTIBUS

CAPUT I

DE QUS^HSAJ ET RUCCAK^H

429 – Jam alibi (n. 11) diximus sex inter litteras alphabeti duplicem sonum habere, alterum durum seu asperum, syriace **ق**, abstractum **ق**, alterum lenem seu aspiratum, syr. **ق**, abstr. **ق**; quod significat has litteras quæ sunt **ق** habere natura singulas suum sonum asperum, sed aliquando hunc sonum asperum transire in lenem (1). Jam vero lapsu temporis factum est ut ratio has litteras pronuntiandi aliquam mutationem subierit. Sic Occidentales nostris temporibus non solent **ق** efferre nisi asperum, ut b Latin., **ق** autem nisi lene ut f. E contra Orientales nostra ætate **ق** aspiratum ut w efferunt; præterea littera

(1) Attentione dignum est tres ex his litteris etiam in lingua Græca ex duris converti in flexionibus nominum ac verborum in lenes, i. e. k in k^h, t in t^h, p in f. Sed Græci non figurant lenes litteras figuris litterarum durarum ut faciunt Syri, sed singulis singulas posuerunt figuras. Denique Græci secus ac Syri, habent k^h, t^h et f quæ non sunt origine k, t et p, cum in Syriaca lingua omnes litteræ lenes sunt origine asperæ.

١ aspirata apud eos sonat etiam ut u Latinorum ; imo
 Orientales hanc litteram semper asperam pronunciant
 exceptis paucissimis vocibus in quibus lenem sonum ei
 litteræ dant, quam tunc notant circello subscripto. Hujus-
 modi voces sunt : **١٢٣٤٥** (1) (*uvæ passæ*), **١٢٣٤٥** (*occasio*),
١٢٣٤٥ (*indigestio stomachi*), **١٢٣٤٥** (*pix*), **١٢٣٤٥** (*torrens*),
١٢٣٤٥ (*menstruum*), **١٢٣٤٥** (*lentes*), **١٢٣٤٥** (*typus*),
١٢٣٤٥ (*Japhet*), **١٢٣٤٥** (*laterna*), **١٢٣٤٥** (*anima*),
١٢٣٤٥ (*Nephtalim*), **١٢٣٤٥** (*cancellus*), **١٢٣٤٥**
 (*gladius*), **١٢٣٤٥** compositum a **١٢٣٤٥** et **١٢٣٤٥** (*in
 lapidina*), **١٢٣٤٥** (*ventilabrum*): in his vocabulis tantum
 et eorum derivatis habent Orientales ruccak^h litteræ pe.
 Item in verbis **١٢٣٤٥** (*aperiet*) et **١٢٣٤٥** (*occurret*), in
 aoristo et infinitivo verbali.

430 - Porro cum pronuntiatio vulgata harum sex litterarum **ح ح** non careat hodie defectibus, cumque hi defectus sint contrarii regulis indubiis quas omnes veteres grammatici tradiderunt, liquido constat pronunciationem hodiernam minime esse imitandam, sed potius oportere ut præ oculis habeantur ea quæ diximus de duplici sono genuino singularum harum sex litterarum.

431 - Quidam grammatici Syri tum Orientales tum Occidentales tertium sonum litteræ 𐤄 distinctum a sonis aspero ac leni memorarunt, quique durior est sono aspero ejusdem litteræ 𐤄; Græcam nuncuparunt itteram 𐤄 quæ habet istum tertium sonum, eo quod sit accepta ex Græcorum idiomate et occurrat tantum in

(1) Occidentales, legunt ^{१ १ १} | ५ ५ ५ | cum rvas^sa.

vocibus Græcæ originis.

Hujusmodi pe Græcum notatur puncto superno ut distinguatur a pe aspero cui punctum in medio inscribitur. Nihilominus cum ex scriptis prædictorum grammaticorum vera pronuntiatio hujus pe Græci cognosci nequeat, cumque hodie II Græcum a Græcis proferatur sicuti asperum Syrorum Orientalium, potest inde inutile esse hodie distinguere pe Græcum a pe aspero Syrorum. (1)

Hisce præmissis exhibeamus modo régulas juxta quas sciri potest quando singulæ sex præfatæ litteræ habeant sonum lenem, quando asperum, quæ quidem regulæ non sunt difficiles usu et paucissimis exceptionibus obijciuntur.

Hæ regulæ sequentibus formulis simplicibus comprehendendi possunt :

(1) Quot arcana reperiunt in alphabeto Græcorum investigatores critici ! Hic liceat memorare punctum ad materiem de qua agimus pertinens. Videlicet antiqui Romani seu Latini invenerunt apud Græcos **F** diversum a suo **F** et ideo illud per **PH** figurarunt, et e contra Syri veteres apud eosdem Græcos invenerunt **P** diversum a **P** suo et ideo illud scriptura distinxerunt. Nihilominus Græci hodierni et **Φ** pronunciant ut **F** Latinorum, et **Π** ut **P** Syrorum. Quomodo hoc problema solvitur, et qua ratione discrimen inter duo **F** et inter duo **P** statui potest cum nihil vestigii hujus discriminis remanserit ? Credine potest Latinos hallucinatos esse cum existimaverint se ab ore Græcorum audire **F** diversum a **F** suo, aut Syros **P** diversum a **P** suo ? — Si licet nostram sententiam exponere, dicimus Græcos **Φ** et **Π** pronunciasse ut **F** et **P** Latina emphatice articulata, ea scilicet emphasi qua apud Arabes distinguitur **s**^{ad} a **sin**, **t**^{ta} a **ta**, **dh** a **dh**, seu qua apud Anglos distinguitur **L** in *all* ab eo in *allowd*, quæ emphasis producit dirigendo loquelæ organum versus palatum. Græci hodierni itaque harum duarum litterarum de quibus agimus, sonum ita mitigaverint ut emphasis ab illis evanuerit, quod non est improbable in Græcis hodiernis, qui tot mutationes in pronuntiatione linguæ Græcæ introduxerunt. Sed remanet insolubilis quæstio. Cur neque Latini viderunt discrimen **P** quod viderunt Syri, neque Syri discrimen **F** quod viderunt Latini ?

1 - Dura sive mobilis sive quiescens post litteram quiescentem, remanet dura.

2 - Dura sive mobilis sive quiescens post litteram mobilem, fit lenis, excepta geminata, quæ semper dura est.

Vel juxta technologiam Europæorum :

1 - Dura in initio syllabæ si syllabum præcedit vocalis, fit lenis; si vero consonans, remanet dura.

2 - Dura in fine omnis syllabæ fit lenis, excepto sono primo litteræ geminatæ qui semper durus est.

Quiescentia autem et mobilitas considerantur hic non ut apparent, sed ut virtualiter sunt seu ut debent esse.

Quæ omnia sequentibus declarabuntur.

432 - A - Regulæ de sono aspero :

1 - Sonus asper est primitivus, et lenis est secundarius. Proinde initiales vocum sunt asperæ (1), ex. gr.

ܐܠܐ (omnis), ܐܠܝܐ (filius).

2 - Quoties una ex litteris quæ possunt habere duplicem sonum nempe lenem et asperum, sive sit mobilis sive quiescens, occurrit immediate post litteram quæ regulariter debet quiescere, id est cujus quiescentia est essentialis non accidentalis (n.108), tunc illa littera habet sonum asperum, exempla : ܠܐܠܐ (longitudo),

(1) Syri Ma^lulæ prope Damascum pronunciant litteras ܐ, ܐ, ܐ,

2 lenes initio vocum contra usum linguæ Hebraicæ et Syriacæ tum litteralis tum vulgaris. In genere regulæ hic expositæ lenitatis et asperitatis harum sex litterarum sunt ut plurimum hodie violatæ in dialectis vulgaribus Assyriæ, Mesopotamiæ et Syriæ.

מַלְכָּה (regnum), מְהוּבָּה (testata est), מִסְבָּחָה (reputavi), מְהוּבָּה (purificatio), מִסְבָּחָה (sanctuarium), מְהוּבָּה (uterus), מְהוּבָּה (adoratio), מְהוּבָּה (benedictio).

Sed si littera præcedens est virtualiter mota vocali brevi, tunc asperitas non habet locum, ut מְהוּבָּה in quo res^b est virtualiter motum. Vide infra (n. 439, 3). Per exceptionem quoque tertia radicalis participii activi verbi trilitteri nudi fit aspera in ejus flexione (1), v. gr. מְהוּבָּה (accedens f.), מְהוּבָּה (redeuntes), מְהוּבָּה (delusa), מְהוּבָּה (descendentes f.), etiam in flexione participii verbi geminati, v. gr. מְהוּבָּה (aberrans f.), מְהוּבָּה (abjecti), a verbis מְהוּבָּה, et מְהוּבָּה. Ista regula viget etiam in casu quo littera debet quiescere regulariter, sed eliditur in pronuntiatione, sive pronuntiatione tantum v. gr. מְהוּבָּה (ecclesia), מְהוּבָּה (ficus), מְהוּבָּה (navis), sive et in pronuntiatione et in orthographia, v. gr. מְהוּבָּה (donatio), מְהוּבָּה (falx), מְהוּבָּה (scaturire faciens f.); hæc enim exempla erant in origine מְהוּבָּה,

(1) Ita sana se res habet apud Syros, sed minus recte, ut evidens est: siquidem tertia radicalis prædicti participii debet esse lenis in tota flexione ex eo quod venit post secundam radicalem quæ regulariter debet esse mobilis quamvis

fit per accidens quiescens, unde v. g. מְהוּבָּה (promittens f.) est pro מְהוּבָּה a מְהוּבָּה, (vide infra 436, 2). Ita quoque in lingua Chaldaica lamadh prædicti participii manet semper lenis, dicunt enim v. gr. מְהוּבָּה minime vero מְהוּבָּה: similiter se res habet apud Hebræos.

מַחְלָא, מַחְלָא (n. 231 et 369). Minime tamen duplicis
 soni litteræ fiunt asperæ si occurrant post litteram quæ
 de facto quiescit, sed regulariter et primario
 mobilis esse deberet et propter Syriasmum tantum,
 privata est vocali i. e. ejus quiescientia est accidentalis,
 v. gr. מַחְלָא (mutantes), מַחְלָא (dignus offerri),
 quæ erant in origine מַחְלָא et מַחְלָא cum א et
 ; mobilibus (n. 102 et 277) : hujusmodi sunt quoque
 v. g. חָנָה (transivit), נָסָה (descendent), אֲחָה
 (regnavit f.), חָנָה (excitavi), חָמָה (scorpius),
 אֲחָה (lepus), מַחְלָא (acceptio), hæc enim vocabula
 erant antea חָנָה cum vocali brevi ad litteram א (n. 102),
 חָמָה (n. 102), חָנָה (n. 269), אֲחָה, נָסָה
 et 144), מַחְלָא (n. 387).

Excipiuntur quædam vocabula ab hac regula, in
 quibus loco soni asperi habetur sonus lenis, quorum ple-
 raque sunt exotica et propterea tenent sonum quem
 habent in linguis a quibus desumpta sunt, quorum præ-
 cipua sunt : אֲחָה (principalis), חָמָה (discus),
 חָמָה (exemplar), חָמָה (verbum, responsum),
 חָמָה (scabiosus), חָמָה (Chaldæus), חָמָה (perdix),
 חָמָה (sartago), חָמָה (1) (ciconia), et apud
 Orientales חָמָה (arrha) cum א leni. Excipiuntur

(1) Apud Orientales חָמָה cum qāfa et qus^hhaj.

quoque nomina adjectiva terminata in **لُ** adformativum in quibus littera **ل** est semper lenis etiamsi venit post quiescentem, v. g. **مُجِدِّلٌ** (bellator), **مُتَعِجِّلٌ** (perturbator), **مُتَحَكِّمٌ** (sapiens). Item **ل** adjectivorum terminatorum in **لُ** est semper lene v. g. **مُسَفِّحٌ** (arbiter). De nominibus trillitteris dicemus infra.

3 – Littera finalis quiescens si venit post quiescentem litteram debet esse aspera, v. g. **لَمْ** (non est), **مَلَكْ** (occidisti), **حَكَمْ** (super te f.), **رَأَيْتْ** (apud te). Excipe **حِمٍ** (domus) aliaque quæ ei similia sunt, et ratio est quod **و** in hac voce non effertur.

4 – Sequitur ex 2^a regula quod littera quæ geminatur apud Orientales, seu quæ venit post p^hah^ham vel zlamam lenem, habere debet sonum asperum, v. gr. **فَلَّ** (volvitur), **فَلَّ** (palatum), **فَلَّ** (tabula), **فَلَّ** (aliquid), **فَلَّ** (scala), **فَلَّ** (acquisivit), **فَلَّ** (dolus); item si littera geminata deberet esse mobilis, sed ob Syriasmum amisit suam vocalem, ut **فَلَّ** (accipiunt), **فَلَّ** (obscæna), **فَلَّ** (vomer), **فَلَّ** (epistolæ), **فَلَّ** (fornix), quæ sunt pro **فَلَّ**, **فَلَّ**, **فَلَّ**, **فَلَّ** (n. 102 et 276). Item asperæ sunt litteræ geminatæ post s^sas^sam i. e. maqam apud Orientales, v. gr. **فَلَّ** (sinus), **فَلَّ** (spongia), **فَلَّ** (malum citreum), **فَلَّ** (amor); item litteræ

quæ deberent geminari post ts'as'am quamvis reapse eas hodie non geminent (1), v. gr. **ܦܥܕܐ** (*fovea*), **ܦܥܕܐ** (*cætus*), **ܦܥܕܐ** (*placenta*), **ܦܥܕܐ** (*dolus*), **ܦܥܕܐ** (*spina*), **ܦܥܕܐ** (*surdus*), **ܦܥܕܐ** (*morus*), **ܦܥܕܐ** (*hyssopus*).

Item aspera est littera quæ geminari deberet in nominibus formæ **ܦܥܕܐ**, derivatis a verbo **ܦܥܕܐ** verb. grat. **ܦܥܕܐ** (*renovatio*), **ܦܥܕܐ** (*receptio*), secus littera non geminatur neque aspere pronunciatur, ex. gr. **ܦܥܕܐ** (*velum*), **ܦܥܕܐ** (*machinatio*). Sequentes voces habent sonum lenem, scilicet **ܦܥܕܐ** (*titio*), **ܦܥܕܐ** (*Nisibis*), **ܦܥܕܐ** (*nictycorax*), **ܦܥܕܐ** (*festuca*). Veluti anomalum vocabulum apud solos Occidentales habet sonum lenem pro aspero sequens nomen **ܦܥܕܐ** (*diluculum*). Excipitur quoque tum apud Orientales tum apud Occidentales littera quæ sequitur vocalem p'tah'ham aut zlamam, locum vocalis brevis tenentem, quæque juxta analogiam absque motione esse deberet, sed propter euphoniam assumit vocalem brevem (2) (n. 103), ex. gr. **ܦܥܕܐ** (*comedit*), **ܦܥܕܐ** (*venit*), **ܦܥܕܐ** (*pater naturalis*), **ܦܥܕܐ** (*sedulus*), **ܦܥܕܐ** (*comestus*), **ܦܥܕܐ** (*lugens*), **ܦܥܕܐ** (*plumbus*), **ܦܥܕܐ** (*mercenarius*), **ܦܥܕܐ** (*reputant*), **ܦܥܕܐ** (*reputarunt f.*).

(1) Geminationem usque ad hunc diem conservant Syri Matlulæ in his similibusque nominibus.

(2) Vidimus jam sæpe hodie Syros vocales breves non pronunciare, sed eas convertere aut in longas aut in clausas i. e. geminantes.

Item excipitur dalath^h in **ܕܠܐܬܐ** (*gaudium*) quia ejus dalath^h virtualiter est quiescens. Adverte tamen nomen **ܕܠܐ** cum dicitur sensu paternitatis spiritualis i. e. de abbatibus (quæ vox Syriaca est) tunc beth^h pronunciatur asperum et (apud Orientales) geminatur, ut **ܕܠܐ ܕܠܐ** (*abbas Macarius*, l. *abba*).

433 – B – Regulæ de sono leni.

5 – Littera quiescens regulariter sive in medio sive in fine vocis post mobilem habet sonum lenem, ex. gr. **ܦܥܬܐ** (*corpus*), **ܥܡܐ** (*cum*), **ܨܒܐ** (*submissus est*), **ܠܡܥܬܐ** (*accedimus*), **ܡܨܚܝܬܐ** (*cogitatio*), **ܠܥܡܬܐ** (*operimentum*), **ܡܨܠܐ** (*debitum, obligatio*), **ܡܠܐ ܗܝܠܐ** (*fundamentum*), **ܡܨܠܐ** (*hiems*), **ܡܨܠܐ** (*splendor*), **ܡܨܠܐ** (*genua flectam*).

Pariter litteræ finales vocum quando veniunt quiescentes post vocalem, habent sonum lenem, quamvis antea quando scilicet ipsæ habebant notionem erant asperæ, v. gr. **ܡܨܠܐ** (*legatus*) a **ܡܨܠܐ** (*latus*) a **ܡܨܠܐ**, **ܡܨܠܐ** (*palma manus*) a **ܡܨܠܐ**, **ܡܨܠܐ** (*finis*) a **ܡܨܠܐ**. Excipe **ܡܨܠܐ** (*magnus*) a **ܡܨܠܐ** et **ܡܨܠܐ** (*locus*) a **ܡܨܠܐ**. Item excipitur littera finalis aspera nominis quæ per constructionem cum suffixis perdit suam vocalem, hæc enim littera restat aspera, ut **ܡܨܠܐ** (*cor meum*), **ܡܨܠܐ** (*sinus eorum*), **ܡܨܠܐ** (*tabula vestra*). Attamen nomen cui suffigitur pronomen 1^æ pers. sing. non mutat ultimam

litteram ut **يُف** (*latus meum*); nam pronomen *jod^h* consideratur ut ultima littera vocis.

434— Si tamen littera quiescens erat in origine mobilis geminata, tunc non habet sonum lenem, sed remanet aspera (n. 102 et 157, 1). En exempla: قَمَامٌ (caupona), هَدْلٌ (pars, portio), اَوْدٌ (area), هَدْلٌ (locus), ejusque contractum هَدْلٌ (granum), هَدْلٌ (clypeus), حَنْطٌ (talentum), سَرٌ (sera), كَلْبٌ (pelvis), et apud solos Occidentales حَنْطٌ (spissus). Ratio est quia v.gr. taw in قَمَامٌ est mobile et geminatum virtualiter, nomen enim est origine قَمَامٌ pro قَمَامٌ; idem dicendum de اَوْدٌ quod erat اَوْدٌ cum و geminato ad compensationem nun elisi, quia in origine erat اَوْدٌ; et sic de ceteris exemplis. Item quoties littera quiescit per purum Syriasmum non fit lenis ut in regulis de qush^hsaj vidimus (v. n. 102) v.gr. مَقْلٌ (abjectus), كَلْبٌ (cupido), مَقْلٌ (corrumpunt), كَلْبٌ (fauces). Ratio est quia v. gr. in مَقْلٌ littera ق est geminata in origine habens vel مَقْلٌ, vel مَقْلٌ. Item de ceteris.

6 — Quoties littera secunda cujusvis vocis est mobilis post quiescentem, habet sonum lenem, v. gr. ذَوَا (fluxit), مَدْلَا (corruptio), حَجَبٌ (inventus),

٩ ٢ ١
 ا (futura est), و (inclinatus est), و (irruptio). Excipitur ا (sex) quia in origine erat ا i. e. cum zlama ad primam litteram et cum tav geminato et proinde tav debet esse asperum juxta dicta (n. 432, 4); item excipitur ا (sexaginta) propter eandem causam. Attamen ا (sex) et ا (sexus) habent sonum lenem.

Ex ista regula sequitur hæc alia, id est :

7 — Quoties una ex litteris ح, ح, ه, و, ا seu ح, ه, و, ا quæ præfiguntur nominibus, verbis et particulis, vel venit post præformativam participii, infinitivi etc., vel post præformativas aoristi, excepta littera alaf habente post se litteram mobilem, littera quæ sequitur præformativas prædictas fit lenis, v. gr. **لَحْنًا** (*homini*), **هَجًا** (*et filius*), **حَيْجًا** (*in deserto*), **مَدَّهَا** (*operit*), **يُفَضِّلُ** (*interpretabitur*), **أَجْلَمَ** (*colligam*). Item quando una ex ipsis litteris ح, ه, و, ا venit immediate post aliam ex iisdem litteris (n. 102 et 104) v. gr. **لُحْنًا** (*iis qui sunt in urbe*).

8 — Quoties una ex litteris **هـ** venit mobilis post vocalem longam quæ scilicet non ingeminat litteram sequentem, i. e. post zqafam, h^hvasam, zlamam duram vel tmaqam, vel post vocalem brevem expressam vel subintellectam (n. 102), habet sonum lenem.

Exempla litteræ quæ sequitur vocalem longam :

ܡܢܚܐ (bonus), ܡܚܝܐ (inhabitat), ܚܠܐ (festus), ܡܢܚܐ
 (reputata), ܐܠܐ (signum), ܡܚܝܐ (baptisma),
 ܡܢܚܐ (convivium). Exinde vides litteras infirmas quæ
 veniunt ut matres lectionis, i. e. conjunguntur cum
 vocalibus longis claritatis ergo, nullatenus computari.
 Anomala sunt sequentia: ܠܚܦܐ (lancea), ܦܠܐܠܐ
 (subucula), ܠܕܐ (1) (domus pl.), ܦܡܘܬܐ (minutum),
 nec non participium activum verbi trillitteri nudi gemi-
 nati in sua flexione, ut ܦܘܪܐ (errans), ܡܚܝܐ (viles, de-
 missi); ratio est quia in præfatis locis littera de qua agitur
 habetur virtualiter ut geminata, unde redit quæstio ad
 4^{am} regulam. Excipitur quoque ab ista regula infinitivus
 formæ ܦܥܐ v. gr. ܡܚܦܐ (expectatio), juxta dicta ad
 regulam 4^{am}.

Exempla litteræ quæ sequitur vocalem brevem
 subintellectam: ܡܚܠܐܝܐ (inimicus), ܡܚܠܐܝܐ
 (remanebunt), ܡܚܠܐܝܐ (transmutabis f.), ܡܚܠܐܝܐ
 (qui jubent), quæ sunt pro: ܡܚܠܐܝܐ, ܡܚܠܐܝܐ,
 ܡܚܠܐܝܐ, ܡܚܠܐܝܐ (n. 276 et 287). Excipitur 3^a
 radicalis participii activi verbi trillitteri quæ in ejus
 flexione aspera est quamquam littera præcedens vocali
 brevi virtualiter mota sit, ex. gr. ܡܚܠܐ (vincens f.),

(1) Asperum habet sonum taw in hoc nomine quia origine est geminatum
 et ita est apud Hebræos usque ad hunc diem. Itaque hic valet regula asperi-
 tatis n° 4.

كُنُقِم (genua flectunt). Et sic etiam substantiva quæ hujus participii formam habent, ut نُنُقَا (securis). Excipitur quoque نُزَفَا (hæc). Exempla vocalis brevis expressæ: كُنُقِم (benedic me), أَقَا (manducavit), أَجَا (pater), تَرِيْمَو (trahe eum), وَطِفَا (dormite), مَحْفُجِم (reputa me), أَقَبَا (manducatus), فَكَّجِم (diviserunt f.).

9 — Exinde deducitur quod littera initialis unius vocis quæ venit immediate post vocalem longam scilicet zqafam, h^hvas^aam, zlamam fortem vel 'maqam, fit illa, inquam, littera initialis vocis præcedentis, lenis (l), si non separatur in pronuntiatione a voce præcedenti, v. gr. أُنُقَا (hic filius), كُنَا جَا (dominus omnium), مَنَنْ جُنَا (ipse qui te vocavit), مَنَنْ جُنَا (voca virum). Minime vero si vocabulum præcedens desinat

(1) Hodie hæc regula non viget nisi penes Occidentales; obsolevit autem apud Orientales, qui tamen et ipsi procul dubio leniter initialem vocis pronuntiabant post finalem mobilem vocis præcedentis, quod per vocalem longam; id autem evincitur ex eo quod hæc regula existat penes Hebræos nec non in lingua Syriaca Chaldaica. Quod autem Barhebræus non meminerit in sua grammatica

dicta رَصَمَا hujus regulæ, minime probat eam non extitisse in praxi illo tempore; quoniam idem Barhebræus in eadem grammatica omittit dicere quod littera initialis vocis sit naturaliter aspera, neque docet quando finalis littera debet esse aspera et quando debet esse lenis. Etenim Barhebræus non tradit in dicto opere regulas de locis soni lenis et soni asperi, sed tantum recenset omnia vocabula Syriaca per categorias indicans in unaquaque categoria quæ littera debet habere sonum lenem, quæ asperum, quin tradat canones universales de locis asperitatis et lenitatis, quas ceteroquin is videtur non satis præcepisse. Cæterum in codicibus Syriacis saltem Occidentalium, exaratis ante Barhebræi ætatem, observata adamussim hæc regula de qua agimus inspicitur.

in hamzam, v. gr. **ܚܠܐ ܚܢ** (*solare filium nostrum*),
ܫܠܘܟܐ ܚܠܐ (*polluens colorem suum*). Item si voca-
 bulum primum desinat in **ܐ** vel **ܐ** diphthongos, non fit
 lenis littera initialis sequentis vocabuli, v. gr. **ܐܠܐ ܕܐܝܠܐ**
 (*ille qui venit*), **ܐܝܠܐ ܕܠܐ** (*illa filia*), **ܕܠܐ ܕܠܐ** (*super*
me fleuit).

10 — Quoties littera venit mobilis post duas quies-
 centes fit lenis quæ regula coincidit cum regula 8^a
 (n. 102), v. gr. **ܠܦܐ ܕܠܐ** (*lepus*), **ܠܦܐ ܕܠܐ** (*cubile*); item
 si una ex duabus quiescentibus fuerit elisa, v. gr. **ܠܦܐ ܕܠܐ**
 (*status*), **ܠܦܐ ܕܠܐ** (*fecit te descendere*), quæ sunt pro
ܠܦܐ ܕܠܐ, **ܠܦܐ ܕܠܐ**.

435 — Hactenus de regulis soni asperi vel lenis
 in genere; infra loquemur de quibusdam nominibus vel
 verbis in specie. Interea sciendum tibi est suffixum **ܡܪ**
 2° personæ esse semper lene v. gr. **ܡܪ ܕܠܐ** (*filius tuus*),
ܡܪ ܕܠܐ (*filius tuus f.*), **ܡܪ ܕܠܐ** (*vocavit vos*), nisi ante
 suffixum venerit **ܐ** diphthongus tunc enim suffixum præ-
 dictum fit asperum, v. gr. **ܡܪ ܕܠܐ** (*super vos f.*) **ܡܪ ܕܠܐ**
 (*servi tui*), item **ܡܪ ܕܠܐ** (*cucumerarium vestrum*),
ܡܪ ܕܠܐ (*potus vester, f.*), non tamen si ante jod^h
 quæ præcedit prædictum suffixum veniat zqafa vel littera
 quiescens, tunc enim suffixum est lene, v. g. **ܡܪ ܕܠܐ**
 (*indulgentia vestra*), **ܡܪ ܕܠܐ** (*puer vester*).

Quoties litteræ و vel 2 occupantes in vocabulis locum lenitatis quiescunt ante 2 asperum, fiunt et ipsæ asperæ euphoniæ causa, v. gr. طَسُّوْ (*descensus*), حَرَمِيْوْ (*rete*), اَتَّسِيْوْ (*apprehensa*), loco طَسُّوْ , اَتَّسِيْوْ . Minime tamen si litteræ و vel 2 sint asperæ ante 2 lene, i. e. tunc asperæ non fiunt lenes ratione 2 lenis sequentis, v. gr. اَنْوْ (*mulier*), نَبِيْوْ (*abominatio*), حَمِيْوْ (*dignitas*).

436 - Quoties post copulativam و venit و quiescens, sequente 2 vel و , vel post copulativam و venit 2 quiescens sequente و , tunc litteræ و et 2 quiescentes quæ sequuntur copulativam non fiunt lenes, uti poscit regula, sed manent asperæ euphoniæ causa, v. gr. وَّوَيَّوْ (*et sacrificii*), وَّوَيَّوْ (*et confessionis*), وَّوَيَّوْ (*et ubera*). Quidam extendunt hoc ad omnes litteras حَمِيْوْ , quod nempe quoties post unam ex his litteris venit 2 quiescens, deinde sequitur و , illa 2 non fit lenis, v. gr. وَّوَيَّوْ (*uberibus*).

437 - Littera 2 in verbis reciprocis quæ nempe assumunt initio incrementum 2 , profertur lenis, v. gr. اِيْلَحْمْ (*confortatus est*), اِيْلَحْمْ (*signatus est*), etc. Attamen hæc littera fit aspera quoties habet post se aliud 2 vel و vel 2 , v. gr. اِيْلَحْمْ (*ingemuit*), اِيْلَحْمْ (*meminuit*), اِيْلَحْمْ (*se disposuit*).

Item si inter has duas litteras 2 præformativas

verbi reciproci media intercedat alia littera, tunc **L** sive maneat **L** sive convertatur in **و**, pronunciatur aspera, v. g. **ܐܡܬܬܟܝ** (*dominatus est*), **ܐܘܪܝܢ** (*justificatus est*). Et generaliter quoties **L** lene venit in statu quiescentiæ ante **و** mobile, illud fit asperum, v. gr. **ܐܠܡܝܢ** (*et perunges*), pro **ܐܠܡܝܢ**.

438 — Nota denique voces origine Græcas quibus abundat lingua Syriaca, minime sequi canones adhuc traditos de sono aspero ac leni, sed placuit Syris præsertim grammaticis ut illæ voces retineant sonos quos habent in lingua Græca. Statuerunt ergo Syri in vocibus Græcis quinque ex sex litteris, i. e. **ܐ**, **ܒ**, **ܓ**, **ܕ**, **ܚ**, et **ܐ** semper pronunciari lenes, quia taliter pronunciantur a Græcis. Exempla: **ܐܠܗܐ** (*theologus*), **ܐܠܝܘܬܐ** (*Theodorus*), **ܩܠܝܬܐ** (*patriarcha*), **ܩܪܝܬܐ** (*Christianus*), **ܩܠܝܬܐ** (*chiliar-chus*), **ܐܪܚܢܐ** (1) (*Archon*). Excipe **ܚ** quiescens ante **ܐ**, quod pronunciatur asperum, v. gr. **ܩܪܝܬܐ** (*atrium*), **ܐܠܝܬܐ** (*Alexander*), **ܐܪܚܢܐ** (2) (*ordo*), **ܐܪܚܢܐ** (*peregrinus*). Littera **ܐ** modo est aspera et quidem asperitate propria quæ dicitur Græca, quod frequentius occurrit in vocabulis Græcis a Syris adoptatis, modo est lenis, quod nonnisi per usum potest

(1) Orientales cum *caf* aspero.

(2) Occidentales cum *zlama* **ܐܪܚܢܐ**.

dignosci. Exempla فَهِمٌ (Petrus), فَهْمٌ (Paulus), فَهْمِيٌّ (proemion), لَهْمِيٌّ (lampas), فَهْمِيٌّ (parathece), فَهْمِيٌّ (thus, thuribulum).
Exempla lenis: فَهْمِيٌّ (philosophus), فَهْمِيٌّ (Philippus), أَنَافَةٌ (anaphora).

II - DE REGULIS LENITATIS ET ASPERITATIS TERTIÆ RADICALIS IN NOMINIBUS TRILITTERIS NUDIS

439 — Tertia radicalis nominum trilitterorum nudorum in quibus prima radicalis habet p^hah^ham vel zlamam lenem vel s^sas^sam seu t^tmaqam et secunda est quiescens, non sequitur semper regulam generalem traditam (n. 432. 2), i. e. non habet semper sonum asperum, sed aliquando habet sonum lenem, quando videlicet secunda radicalis est virtualiter mobilis, quod nonnisi per usum perfecte discitur.

440 — Nihilominus juvat quædam statuere :

1 — In quovis nomine trilittero abstracto actionem seu existentiam verbi significante, cujus secunda est quiescens, tertia habet semper sonum asperum, v. gr.

أَمْقٌ (adhesio), أَمَقٌ (vicinitas), أَمَقٌ (longitudo).

2 — Item tertia est aspera in nominibus trilitteris quorum secunda est diphtongus اَ vel و , v. gr. أَمَقٌ (par), أَمَقٌ (venatio, piscatio), أَمَقٌ (echo).

3 — In ceteris nominibus trilitteris tertia est lenis quoties secunda est virtualiter mobilis; secus, nempe

si secunda radicalis est natura sua quiescens, tunc tertia est aspera; ad quod dignoscendum necesse erit conferre nomina Syriaca cum respondentibus Arabicis et sæpe cum Hebraicis etiam, secus lingua Syriaca per se nullam præbet opem ad hoc discrimen cognoscendum (1).
Exempla :

(1) Hanc tam evidentem ac tam ingeniosam regulam grammatici Syri percipere non poterant, non exceptis ipsis Maronitis recentiorum temporum. Inter Europæos autem ne umbram quidem hujus regulæ videre est apud Hoffmann, etc. etsi comparatione facta cum linguis Hebraica et Aramaica dicta Chaldaica regulas asperitatis et lenitatis satis apte tractaverint. Attamen novissimus Duval regulam de qua agimus satis clare vidit, eamque in sua grammatica, fere tamen obiter, commemoravit (pag. 115 d.) Peccavit tamen hic auctor in eo quod, clarissimum Nöldeke secutus, soli vocali a hanc proprietatem tribuerit, scilicet formæ **كَمَل**;

nam habemus ex. gr. **كَبِجَا, كَمَكَا** (in Chaldaismo tantum secus ac autumavit Duval) **كَمَجَا**, etc. in quibus secunda radicalis mota est per vocalem quæ non est a, et tamen sequens littera lenis est, **كَذَب, كَذَبْ, كَذَبْ** (non

ut scripsit Duval) **عَنْب**. Attamen negari nequit vocalem a frequentiore esse in hujusmodi vocabulis, saltem nominibus, quamquam vocalis e vel i quæ lenem reddat litteram sequentem, non sit rara secus ac autumavit prælaudatus Nöldeke

Mand. Gramm. pag. 106, ut **اِبَلَا, طَلِيحِيْلَا, طَمَحِيْلَا**, etc. Item o vel u ex. gr. **طَمَحِيْلَا, طَمَحِيْلَا, طَمَحِيْلَا** a **لَحْمِيْلَا, لَحْمِيْلَا** a **لَحْمِيْلَا**. Summa

nullum discrimen inter tres breves vocales, a, i, u, quoad lenitatem sequentis litteræ cernere est nisi in aliquibus raris nominibus trilitteris nudis, quorum secunda radicalis mota est per i. Nam et a aliquoties hanc virtutem perdere, patet ex **taw** feminini quod semper sequitur a brevem et tamen infinitis in locis asperum

est, v. gr. **كُنَا** (domina), **هَقِيْلَا** (navis). Denique **taw** primæ pers. sing. præteriti non ideo asperum est cum suffixis quia venit post vocalem non a ut falso argumentatus est Duval l. c., sed quia mobile est post quiescentem litteram;

مَهْلِكَم enim respondet **قَتَلَك** in quo **t** est quiescens et **taw** habet vocalem u. E contra **taw** 3 pers. f. sing. est quiescens post mobile et ideo est lene, non quia

venit post a; **مَهْلِكَم** enim est pro **قَتَلَك** in quo **t** mobile est et **taw** quiescens.

grando	بَرَد	حَنْوَا
lepra	جَرَب	حَنْجَا
gradus	دَرَج	هَنْجَا
novus	حَدَث	مَيَّيَا
ciconia	خَرَب	مَهْزَا
misericordia	حَسَد (1)	مَسْهِيَا
lac	حَلَب	سَكْجَا
palatum	حَنَك	سَلْجَا
corvus	نَعَاب	لَحْجَا
ala	كَنْف	حَلِوَا
humerus	كَنْف (2)	حَدِوَا
corvus	غَرَاب	كَمْزَا
calcaneus	عَنْب	كَمْجَا
silex	غَرَب	كَنْجَا
Arabes	عَرَب	كَنْجَا a كَنْجُمَا
triens	ثُلُث	لَهْلَلْجَا

(1) In Hebraica lingua hæc radix eundem sensum habet ac in Syriaca cum motione secundæ radicalis; at in illa lingua secunda radicalis est virtualiter quiescens. In Arabica lingua حَسَد significat (invidiam). At hæc radix extat in Syriaca lingua etiam cum quiescentia secundæ radicalis sed in sensu contumeliæ quod magis accedit ad invidiam.

(2) Grammatici Syri saltem Occidentales asperam faciunt ع in hoc pomine, sed Chaldaismus habet hanc litteram lenem, quod rectius.

Excipe **مَلِكٌ** (*rex*), **كَبِدٌ** (*jecur*), **وَلَدٌ** (*infans*), in quibus tertia est aspera, quamvis eorum secunda, uti eruitur ex Arabicis respondentibus, est virtualiter mobilis. Dici etiam potest secundam prædictorum nominum in origine fuisse apud Arabes ipsos quiescentem, quia apud eosdem dicitur quoque **مَلَكٌ**, **كَبَدٌ**, **وَلَدٌ**, quod lingua Hebraica etiam confirmat, in qua horum nominum (excepto **كَبَدٌ**) forma respondet formæ Arabicæ cujus secunda quiescens est, etsi possint etiam formam Arabicam cujus secunda mobilis est, habere. Inter exceptiones veras recensendum est nomen **رُبْدٌ** (*cauda*), quod habet secundam radicalem virtualiter mobilem ut testatur tum Arabica tum Hebraica lingua, et tamen b quod eam sequitur asperum est. Saltem in Syriasmō litterali; nam in Chaldaismo b lene est ut exigit regula.

441 - Ex nominibus trilitteris Syriacis quorum tertia est lenis, sequentia numerantur, quorum tamen fere nullum repugnat regulæ a nobis traditæ :

اَلْجَا	navis
اَسْهِيَا (1)	misericordia
اَسْطِيَا (2)	ira

(1) Habet Arabica lingua **اَسْهِيَا** cum secunda radicali mota, sed alio sensu ac in Syriaca atque Hebraica, in qua tamen forma hujus nominis respondet quiescentiæ secundæ radicalis.

(2) Perperam grammatici Syri considerant taw in hoc nomine ut litteram radicalem, habet enim formam **اَسْطِيَا**, cum taw in ipso sit signum feminini,

حَنْدِا	urbs, pagus
حَكِيَا	pellis
قَمِجَا	mensura palmi
مُهَفِيَا (1)	ericius
زُهَجَا	humiditas
وَمِجَا	uter
وَمِيَا	saltatio
حَبِجَا	basis, fundamentum

His Orientales addunt **زَنْجَا** (*stannum*) quod cum **pt^hah^ha** efferunt; Occidentales autem recte cum **zqafa** pronunciant et simul molliunt **caf**; testatur Arabicum **آنك** quod est cum **a** longo et cum **nun** mobili.

442 – Exempla nominum trilitterorum nudorum quorum secunda est quiescens in Syriaca lingua ut in respondentibus vocibus Arabicis, et proinde eorundem tertia radicalis est aspera:

هَزَا	وَرْد	rosa
مَهَكِيَا	خِلْد	talpa
مَهَكَا	حَرْب	bellum

Ipsumque nomen sit in origine **مَهَكَا** a radice inusitata **مَه** ut alibi vidimus.

(1) Vera ratio est quia **مُهَفِيَا** est pro **مَهَفِيَا** cum **ف** geminato et mobili per brevem vocalem, unde **ف** fit *asperum* juxta regulam quartam, et **ي** fit *lene* juxta regulam secundam.

نَمْدَا	نُتَب	foramen
مَنْجَا	مَرْج	pratum
كَلْبَا	كَلْب	canis
عَبْدَا	عَبْد	servus
فَلْدَا	فَلَج	dimidius
نَلْجَا	نَلْج	nix

443 - Imo universim notamus nomina trilittera quorum tertia est aspera esse longe plura trilitteris quorum tertia est lenis; hujusmodi sunt :

أَلْفَا	أَلْف	mille
أَحَا	إِسْت	ima pars
وَهْجَا pro حَهْجَا	رُكْبَة	genu
كَنْدَا	أَجْرَب	leprosus

(أَجَا) (bitumen m.) At (أَفَا) (capillus f.) habet pe asperum et taw molle quia est signum feminini.

سَهْجَا	desertus
دَحْجَا	dormiens
سَهْجَا	opprobrium
دَحْجَا	sudor
رَحْجَا	decus
أَحْجَا (arcus)	ubi taw consideratur ut

radicale.

At **قَمَلٌ** in sensu (*stipulæ*) habet taw lene quia est signum feminini.

444 — Quoties igitur circa hujusmodi nomina trillittera nuda dubium tibi oritur inspicere nomina superius commemorata in quibus tertia radicalis est lenis; etsi nomen de quo quæris inter illa non reperiatur, tunc tuto potes decidere ejus tertiam radicalem pronunciandam esse asperam.

445 — Notandum porro quædam vocabula assumere significationem diversam per diversitatem soni lenis vel asperi: sic v. gr. **مَسْجَدٌ** cum **د** aspero significat (*desertum*), **مَسْجَدٌ** vero cum **د** leni significat (*ciconiam*); item **مَسْجَدٌ** cum **د** aspero (*opprobrium*); **مَسْجَدٌ** cum **د** leni (*misericordia*); item **مَسْجَدٌ** (*leprosus*) adjectivum, **مَسْجَدٌ** (*lepra*) substantivum, etc.

446 — Adverte insuper apud solos Orientales quædam ex hujusmodi nominibus habere sonum asperum in singulari, et lenem in plurali, v. gr. **رَاسٌ** (*radius*) **رَاسٌ**, **رَاسٌ** (*pratum*) **رَاسٌ**, **رَاسٌ** (*herba*) **رَاسٌ**.

447 — Nunc de hujusmodi nominibus desinentibus in taw feminini. Hæc igitur nomina quorum scilicet 1^a radicalis est mobilis, et 2^a quiescens, habent tertiam semper asperam, v. gr. **رَاسٌ** (*regina*), **رَاسٌ** (*ramus*), **رَاسٌ** (*vastata, desolata*), **رَاسٌ**.

(adoratio), ܐܘܪܝܬܐ (benedictio), ܬܪܝܬܐ (planta),
 ܬܡܝܬܐ (sæmina), ܚܡܠܐܬܐ (confusio), ܐܢܬܐ (mulier),
 ܡܪܗܠܦܐ (vulnus); item nomina quæ radicem gemina-
 tam habent, ut ܫܬܝܬܐ (stipula), ܚܡܠܐ (vomer),
 ܫܡܝܬܐ (sabbatum), ܐܕܝܬܐ (odium), ܬܒܝܬܐ (abominatio),
 ܠܗܝܬܐ (lagena).

448 - Præterea in hujusmodi nominibus quorum
 tertia radicalis est ܕ, et prima habet pt^hah^ham, littera
 ܕ quæ occupat tertiæ radicalis locum effertur lenis,
 quando nomen contrahitur sive contractione indetermina-
 tionis sive regiminis, aut ab ipso formatur adjectivum
 relationis per jod^h servile, vel denique quando idem
 nomen est in plurali (1), exempla: ex ܫܡܝܬܐ (desertum)
 dicitur ܫܡܝܬܐ, ܫܡܝܬܐ, ܫܡܝܬܐ; item ex
 ܚܡܠܐ (tribus) dicitur ܚܡܠܐ, ܚܡܠܐ, ܚܡܠܐ, et
 ܚܡܠܐ. Tertia tamen radicalis non fit lenis si deficiat
 una ex numeratis conditionibus, sic v. g. dicitur ܬܪܝܬܐ,
 ܬܪܝܬܐ etc. quia prima radicalis habet rvas^sam non
 pt^hah^ham; item ܠܗܝܬܐ (regina), ܠܗܝܬܐ quia tertia

(1) Ex his licet deducere rationem ob quam in Arabica lingua singularis
 ܢܥܡܠܐ fit in plur. ܢܥܡܠܐ nempe cum ܥ mobili, non ita tamen ܢܥܡܠܐ, vel ܢܥܡܠܐ: videlicet
 tertia radicalis in Syriaca lingua quæ fit lenis, supponit secundam esse virtualiter
 mobilem per vocalem brevem (n. 433, 8) i. e. formam pluralis horum exemplorum
 ܢܥܡܠܐ.

radicalis non est bet^h.

Excipe ʔَٰنَظْ (una uva) quæ quamvis non habeat pt^hah^ham ad primam fit tamen in plur. ʔَٰنَظْ quia in Arabica lingua habet 2^{am} radicalem mobilem; item ʔَٰمَظْ (fœmina) fit ʔَٰمَظْ, ʔَٰمَظْ, ʔَٰمَظْ et ʔَٰمَظْ. Nihilominus si terminatio in ʔ retineatur in adjectivo relationis ab hoc nomine formato, tunc ʔ fit asperum, dicitur enim ʔَٰمَظْ.

III DE SONO ASPERO VEL LENI LITTERÆ ʔ QUÆ EST SIGNUM FŒMININI

449 - Littera ʔ in quam desinunt nomina fœminina sequitur plerumque regulas traditas § I hujus capituli quoad sonum lenem vel asperum quem habere debet. Juvat tamen hujusmodi regulas distinctius applicare. Itaque :

1 - Littera ʔ nota nominum fœmininorum, quoties venit post syllabam productam, nempe post zqafam cum alaf vel sine alaf, aut post h^hvasam vel 'sasam i. e. 'maqam vel rwah^ham, aut tandem etiam post pt^hah^ham coalescentem cum alaf, habet sonum lenem; exempla :

ʔَٰمَظْ (soror), ʔَٰمَظْ (fœditas), ʔَٰمَظْ (peccatum), ʔَٰمَظْ (alia), ʔَٰمَظْ (precatio), ʔَٰمَظْ (oratio), ʔَٰمَظْ (modius), ʔَٰمَظْ (fragmentum). Proinde in omnibus nominibus pluralibus terminatis in ʔ, hoc ʔ, utcumque fuerit in singulari, pronunciatur lene in plurali, v. g. ʔَٰمَظْ (mala),

ܬܬܬܐ (*galeæ*), ܬܬܬܐ (*thesauri*).

2 - In nominibus in quibus taw feminini præcedit littera virtualiter geminata (ad quod dignoscendum summopere juvat collatio cum lingua Arabica), taw debet esse *lene*, v. gr. ܝܬܐ (*vellus*), ܟܬܐ (*nurus*), ܥܬܐ (*amila*), ܝܬܐ (*hortus*), ܬܬܐ (*tactus*), ܡܬܬܐ (*codex, scheda*), ܝܬܐ (*æmula*), ܡܬܬܐ (*causa*), ܬܬܐ (*gens, natio*), ܬܬܐ (*hydria*), ܬܬܐ (*limen portæ*). Item ܝܬܐ (*cruciatu*), ܬܬܐ (*passio*), ܝܬܐ (*frigus*), ܬܬܐ (*verbum*), ܝܬܐ (*viva*), ܬܬܐ (*fel, amaritudo*), ܝܬܐ (*capillus*), ܝܬܐ (*contentio*), ܝܬܐ (*urna*), ܝܬܐ (*locus*), ܝܬܐ (*fovea*), ܝܬܐ (*gutta*), ܝܬܐ (*grumus*), ܝܬܐ (*vagina*), ܝܬܐ (*festuca, stipula*), ܝܬܐ (*sabbatum*), ܝܬܐ (*fornix*).

3 - In nominibus terminatis in 2 fœminini quæ a solis duabus litteris radicalibus constant, quarum prior habet pthahham vel zlamam, littera ܠ est *lenis*, exempla: ܠܬܐ (*murus*), ܠܬܐ (*somnus*), ܠܬܐ (*cura*), ܠܬܐ (*magna*), ܠܬܐ (*ancilla*), ܠܬܐ (*filia*), ܠܬܐ (*ira*), quod est ab inusitato ܠܬܐ. Excipiuntur ܠܬܐ (*annus*),

אַמָּה (arcus), פִּנְיָה (stercus), אִמָּה (pars ima), in quorum tamen ultimis duobus. exemplis littera **L** est radicalis, non nota fœminini.

4 — In nominibus trilitteris in quibus duæ litteræ quiescentes præcedunt taw fœm. littera **L** est lenis, exempla: מִצְבָּה (tribus), מְבִיָּה (munda), סִבְבָּה (sapientia), בְּרִכָּה (benedictio). Excipiuntur אִמָּה (cerva), מְרָא (capra silvestris).

5 — In omnibus adjectivis trilitteris habentibus ad 2am radicalem pthah^ham, taw fœminini est lene, exempla: חֲבִילָה (puella), חֲפִילָה (sterilis), שִׁבְלָה (satua).

6 — In omnibus nominibus in quibus ante **L** fœm. extat littera quiescens post pthah^ham, taw habet sonum lenem; exempla: לִבְדִּילָה (vindicta), וְסִלָּה (latitudo), שִׁלְיָה (deprecatio), חֲדָלָה (spica), מִיָּדָה (cognitio), בְּרִיחָה (fratria), חֲמִילָה (corrigia), פִּנְיָה (avis), חֲסִמָּה (cogitatio), אִדְמָה (pars panni qua vestis reparatur). Excipiuntur חֲדָלָה (insula), חֲדָלָה (currus), חֲדָלָה apud solos Orientales (lacuna), מִנְיָה (onus), חֲדָלָה (vices), חֲדָלָה (transitus), מִנְיָה (missio), חֲדָלָה (ligamen, vinculum), חֲדָלָה (1) (catena), חֲדָלָה (1) (sterquilinum), אִדְמָה (vidua), אִפְתָּה (epistola), חֲמִילָה (mus), חֲדָלָה

(1) Orientales cum zlama leni, pro h^hvas^a.

(*coriandrum*), ܠܚܡܐ (*flamma*); item excipiuntur nomina habentia ante ܠ duas syllabas habentes p^ha-h^ham, v. gr. ܠܚܡܐ (*exilus*), ܠܚܡܐ (*guttur*), non tamen nomina orta a radice geminata, ut ܠܚܡܐ . Insuper excipiuntur participia activa quæ constant quatuor litteris, nempe participia formæ ܠܚܡܐ , v. gr. ܠܚܡܐ (*accepta*), ܠܚܡܐ (*benedicta*), vel formæ ܠܚܡܐ , v. gr. ܠܚܡܐ (*innixa*), ܠܚܡܐ (*infirmirate affecta*), vel denique participia formæ ܠܚܡܐ v. gr. ܠܚܡܐ (*in servitulem redacta*).

7 — Littera ܠ fœminini in nominibus trillitteris nudis quorum prima radicalis habet zqafam secunda zlamam, est lenis, exempla: ܠܚܡܐ (*genitrix*), ܠܚܡܐ (*monumentum*), ܠܚܡܐ (*amica*), ܠܚܡܐ (*operaria*).

8 — Littera ܠ fœminini quiescens in nominibus contractis, vel mobile in habentibus suffixum est semper lenis, etsi ante contractionem fuerit aspera, verb. grat.: ܠܚܡܐ (*vidua aliquot dierum*), ܠܚܡܐ (*annus septuagesimus*), ܠܚܡܐ (*ecclesia mea*).

9 — Littera ܠ fœminini occurrens post p^ha-h^ham vel zlamam lenem est aspera, v. gr. ܠܚܡܐ (*vinca*), ܠܚܡܐ (*fraus*), ܠܚܡܐ (*caseus*), ܠܚܡܐ (*later*).

10 — Littera ܠ fœm. veniens post quiescentem post zlamam, exceptis nominibus 7^æ regulæ, est aspera, v. gr. ܠܚܡܐ (*vitula*), ܠܚܡܐ (*sensus*), ܠܚܡܐ .

(*scala*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*vomitus*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (1) (*supplicatio*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*additio*). Excipitur 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*mutuum*).

11 - Littera 𐤊 fœminini veniens post litteram quiescentem post *zqafam*, est aspera, exempla: 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*domina*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*matertera*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*deliquium animi*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*pavor*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*quies*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*respiratio*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*peccatrix*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*ultima, postrema*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*cibus*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (2) (*ligamen*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*objectio*). Excipiuntur: 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*vetula*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*alta*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*bona*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*hora*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*pupilla oculi*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*angustia*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*clamor*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*gustus*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*capitellum*). Apud solos Occidentales 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*portio*).

12 - Littera 𐤊 fem. veniens post litteram quiescentem post *h^hvas^aam*, est aspera, v. gr. 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*celebris f.*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*dilecta*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*conscientia*). Item si *jod^h* cum qua coalescere solet *h^hvas^a* fuerit subintellecta, v. gr. 𐤊𐤍𐤐𐤌 (3) (*sarmentum*). Regula valet etiamsi littera quiescens, quæ præcedit 𐤊 , otietur i.e. non pronunciatur, v. gr. 𐤊𐤍𐤐𐤌 (*navis*), 𐤊𐤍𐤐𐤌 (4) (*egena*). Excipitur

(1) Apud Orientales cum *pt^hah^ha* ad *s^hin*.

(2) Apud Occidentales cum 𐤊 ad 𐤊 .

(3) Apud Orientales *zlama* lenis pro *h^hvas^a*.

(4) Orientales pronunciant *nun*.

ܐܘܪܐ (*orum*) (quod Occidentales scribunt cum jod^h, quia est pro ܐܘܪܐ); item ܐܘܪܐ quando accipitur substantive (*thesaurus*), sed in sensu adjectivi sequitur regulam et dicitur ܐܘܪܐ (*posita*).

13 — Littera 2 f. veniens post litteram quiescentem post ܐܘܪܐ est aspera, ex. gr. ܐܘܪܐ (*imago*), ܐܘܪܐ (1) (*arugo*), ܐܘܪܐ (*equa*), ܐܘܪܐ (*virgo*), ܐܘܪܐ (*parva*), ܐܘܪܐ (*miraculum*), ܐܘܪܐ (*luctus*). Excipiuntur ܐܘܪܐ (*locus*), ܐܘܪܐ (*hydria*), ܐܘܪܐ (*gutta*), ܐܘܪܐ (*tumor*), ܐܘܪܐ (*gens*), ܐܘܪܐ (*urna*), idque juxta regulam traditam (n. 449, 3°). Excipitur quoque ܐܘܪܐ (*sapiens*) quia est adjectivum masculinum (n. 432, 2°). Excipitur quoque ܐܘܪܐ (*mensura*), forsitan quia est pro ܐܘܪܐ et proinde sequitur regulam expositam (n. 449, 4°).

IV DE SONO LENI VEL ASPERO IN LITTERIS RADICALIBUS

450 — Regulæ generales expositæ § 1 Hujus capitis extenduntur quoque ad verba eorumque derivata, quemadmodum magis explicite id declarandum suscipimus. Quoad litteram 2 tum adformativam, tum præformativam quarundam personarum in conjugatione verbi jam satis egimus (n. 437, et n. 394).

(1) Littera 2 hic est radicalis,

Quoad litteras radicales verbi dicimus :

451 — Pe seu prima radicalis verbi est semper lenis quoties occurrit post unam ex sequentibus litteris **ا** quæ affiguntur initio, uti explicabimus statim. Scilicet littera **ا** affigitur vel tanquam præformativa primæ personæ sing. aoristi vel tanquam efformativa formæ **اَفْعَلْ**; in primo casu pe verbi quod venit post **ا** fit lene si est quiescens, v.gr. **اَجْتَفَع** (*colligo*), **اَجْمَع** (*exploro*); secus, si est mobile: i. e. fit asperum; v. gr. **اَتَفَع** (*colligo hinc inde*), **اَتَجَر** (*traho*), **اَتَبَر** (*benedico*), **اَوْجَر** (*gaudeo*). Et in verbis pe-hamza, ubi **ا** præformativum primæ personæ sing. coalescit in unum cum hamza initiali verbi, fit lene tain verbi, v.g. **اَفْعَلْ** (*manduco*), **اَجِر** (*pereo*). In secundo vero casu, nempe quando littera **ا** est efformativa typi **اَفْعَلْ**, pe verbi fit semper lene, v. gr. **اَتَدِيتْ** (*tradidit*), **اَجْتَفَعَتْ** (*fulgere fecit, scintillavit*), etiam quando pe verbi fit mobile, quod evenit in solis verbis concavis, v. gr. **اَوَّيَفَتْ** (*inspexit ex alto*), **اَتَجَبَبَتْ** (*inundavit*); excipiuntur sola duo verba **اَفْعَلْ** (*mensus est*), **اَتَمَّ** (*formavit*), in quibus pe verbi est asperum, sed tantummodo in præterito; in aoristo enim et in cæteris locis fit lene juxta regulam generalem, unde dicitur v.g. **اَتَمَّ** (*formabit*), **اَتَجَبَبَ** (*metitur*). Quod diximus de **ا** efformativo formæ **اَفْعَلْ** dicendum est de litteris **ه** et **ح** quæ sunt efformativæ formæ

ܡܘܩܠܐ et ܡܘܩܠܐ, pe enim verbi veniens post ܡ vel ܡ est lene, v. gr. ܡܡܠܐ (*coronavit opus*), ܡܡܠܐ (*mutavit*).

Præformativum ܡ inservit formationi utriusque participii, activi nempe et passivi, nec non infinitivi; exempla: ܡܡܠܐ (*benedicens*), ܡܡܠܐ (*benedictus*), ܡܡܠܐ (*colligere*). Littera ܡ est una ex præformativis aoristi, v. gr. ܡܡܠܐ (*extendet*), ܡܡܠܐ (*stebunt f.*). Littera denique ܡ vel est præformativa aoristi, ut ܡܡܠܐ (*dormies*), vel inservit formationi typorum verbi reciproci; sed in hoc secundo casu pe verbi non fit lene nisi duplex sit taw verb. grat. ܡܡܠܐ (*traditus fuit*), ܡܡܠܐ (*scintillavit*), ܡܡܠܐ (*constitutus est*), ܡܡܠܐ (*rejectus est*); secus si unum est taw, tunc pe verbi est asperum, ut ܡܡܠܐ (*collectus est*), ܡܡܠܐ (*traditus est*).

452 — Excipe pe verbi geminati, siquidem illud tum in forma nuda, tum in forma ܡܡܠܐ manet asperum etiam in suis derivatis omnibus per omnes suas flexiones, ex eo quod assumat vocalem ܐ ain verbi; exempla: ܡܡܠܐ (*rapiam*) a præt. ܡܡܠܐ, ܡܡܠܐ (*recumbere*) a ܡܡܠܐ, ܡܡܠܐ (*reprehendit*) a ܡܡܠܐ. Manet quoque asperum etiam quando ex mobili fit quiescens, ex. gr. ܡܡܠܐ (*prædabor illum*), ܡܡܠܐ (*reprehendes f.*), ܡܡܠܐ (*illabuntur*).

453 — ܐ Ain seu secunda radicalis verbi est

lenis in præterito verbi nudi et ejus participio activo quod est ad normam **فَعَلْ**, et in adjectivo ab eodem derivato ad normam **فَعْلًا**, nec non in forma reciproca respondenti formæ nudæ, idque constanter in omnibus flexionibus prædictorum casuum. Exempla : **سَجَفَ** (clausit), **أَجَفَ** (manducavit), **مَجَفَ** (inclusit fœm.), **سَجَفُوا** (include), **أَجَفُوا** (manduca), **مَجَفُوا** (includunt), **أَجَفَ** (manducatus), **سَجَفَ** (inclusæ), **سَجِفَ** (includitur), **مَجِفَ** (includentur) : non ita tamen in formæ reciprocæ respondentis formæ **فَعَلْ**, hoc enim **فَعَلْ** est semper asperum, verb. grat.

سَجَفْتُ cum **ت** quidem leni ex **سَجَفْتُ**, sed ex **سَجَفْتُ** dicitur **سَجَفْتُ** cum **ت** aspero. Eandem regulam sequitur participium activum nominale; dicitur enim v. gr. **سَجَفْتُ** cum **ت** leni ex **سَجَفْتُ**, sed ex **سَجَفْتُ** dicitur **سَجَفْتُ** cum **ت** aspero. Præter loca enumerata, **فَعَلْ** seu secunda radicalis veri trilitteri nudi est semper aspera, scilicet in aoristo et infinitivo sive ipsa sit quiescens sive mobilis, v. gr. **سَجَفْ** (includam), **سَجَفُوا** (includetis), **سَجَفْ** (includere).

Item **سَجَفَ** (trahent), **سَجَفَ** (trahere) a verbo **سَجَفَ** (traxit), **سَجَفُوا** (sedebunt), ab **سَجَفَ**. Excipitur aoristus verbi pe-hamzati et pe infirmi, in utriusque enim

aoristo tain est lenes, exempla: ܬܠܝܕܝܐ (*peribit*), ܬܠܝܕܝܐ (*supererit*), ܬܠܝܕܝܐ , ܬܠܝܕܝܐ , a verbis ܬܠܝܕܝܐ et ܬܠܝܕܝܐ . In cæteris vero formis tum trilitteris tum auctis quadrilitteris, secunda radicalis in trilitteris quæ est tertia in quadrilitteris est semper et ubique nempe per omnes flexiones et in omnibus derivatis aspera, exemp. gratia: ܠܡܢܝܐ (*manducare dedit*), ܠܡܢܝܐ (*volvit*), ܠܡܢܝܐ (*profuit*), ܠܡܢܝܐ (*interpretatus est*), ܠܡܢܝܐ (*ex intuitu oblectatus est*), ܠܡܢܝܐ (*irritavit*), ܠܡܢܝܐ (*provolutus est*).

454 — Lamadh^h seu tertia radicalis verbi trilitteri et quarta verbi quadrilitteri solent esse lenes ubique, nisi veniant mobiles post quiescentem, tunc enim fiunt asperæ. Scilicet id evenit in præterito verbi trilitteri nudi formæque reciprocæ eidem respondentis in personis habentibus in fine adformativam ܐ, nempe prima sing. et 3^a fœminina. Exempla: ܠܡܢܝܐ (*reputavi*), ܠܡܢܝܐ (*reputavit f.*), ܠܡܢܝܐ (*reputatus sum*), ܠܡܢܝܐ (*reputata est*), ܠܡܢܝܐ (*amputavi*), ܠܡܢܝܐ (*amputavit f.*), ܠܡܢܝܐ (*amputata est*). Item præfata littera fit aspera in præterito trilitteri nudi ejusque tawati si habeat sibi adnexum suffixum cujus prima littera est quiescens, v. gr. ܠܡܢܝܐ (*reputavit te*), ܠܡܢܝܐ (*reputaverunt nos*), ܠܡܢܝܐ (*reputaverunt f. me*), ܠܡܢܝܐ (*amputavit eum*). Excipe tamen præteritum verbi concavi, ejus enim tertia est lenis etiam in prima sing. et in 3^a fœminina, v. gr.

(venatus est, irretivit), etc.; item præteritum 3^a
 pers. pl. masc. et fœm. cui additum sit nun, ut (computarunt), (reputarunt f.). Adverte tamen
 tertiam radicalem quæ in prima singulari et tertia fœmi-
 nina juxta dicta fit aspera, reassumere sonum lenem
 quoties prædictæ prima singularis vel tertia fœminina
 adnexum habeant suffixum cujus prima littera sit quies-
 cens, ex. gr.: (reputavi eum), (concupivi
 eam), a et et item (reputavit f. eum),
 (concupivit f. eam) a et et . Ultima
 radicalis fit aspera in aoristo formæ passivæ conj. simplicis,
 et in aoristo formæ nudæ cujus prima radicalis est alaf,
 quando 'ain aoristi est quiescens, ex. gr.: (reputa-
 buntur), (peribitis), (tenebunt f.),
 (tenebo te), (gignes f.). Non ita tamen verb. gr.
 (sedebunt), (accipient), (accipiam
 te), et ratio quia hæc verba proveniunt a
 (sedebit), (accipiet), (accipiam). In impe-
 rativo non fit aspera ultima radicalis nisi in 2^a plurali
 masculina quæ habeat 's'asam (n. 404) cum suffixo,
 v. gr. (fulcite eum), (tenete eam),
 (circumdate me); item aspera fit ultima
 radicalis in imperativo v. gr. (reputare),
 (circumdate). E contra vero in imperativo

אִלְפִּי (ultima radicalis est lenis, v. gr. אִלְפִּי (considera), אִלְפִּי (esto compactus), ab אִלְפִּי. Ultima radicalis in participio solius trillitteri nudi ac formæ אִלְפִּי, est aspera; ex. gr. אִלְפִּי (considerans f.), אִלְפִּי (senescentes) a אִלְפִּי, אִלְפִּי (demissa) a אִלְפִּי, אִלְפִּי (delusæ) a אִלְפִּי, אִלְפִּי pro אִלְפִּי (tu equitas) a אִלְפִּי. Excipe participia activa derivata a אִלְפִּי (crucifixit), אִלְפִּי (medicatus est), אִלְפִּי (divisit), אִלְפִּי (compactus est), אִלְפִּי (sepivit), אִלְפִּי (circumivit), in horum enim verborum participiis flexis retinetur sonus lenis in 3^a radicali, sic אִלְפִּי, אִלְפִּי, אִלְפִּי etc. Exempla participiorum אִלְפִּי (considerantur f.), ab אִלְפִּי (amputatur) ab אִלְפִּי: e contra participia אִלְפִּי habent tertiam radicalem semper lenem, v. gr. אִלְפִּי (considerant f.) ab אִלְפִּי. De participio activo nominali idem dicendum quod de participio activo verbali diximus, unde a אִלְפִּי dicitur אִלְפִּי cum אִלְפִּי aspero, at a אִלְפִּי dicitur אִלְפִּי cum אִלְפִּי leni. Præter præfatos casus ultima radicalis verbi est semper lenis; unde facile est dignoscere discrimen inter אִלְפִּי

primum enim exemplum est aoristus ex verbo **بَرَجَ**, in quo **ج** est lamadh seu tertia radicalis verbi, et proinde debet esse juxta dicta lenis; secundum vero exemplum est aoristus a verbo **رَجَا**, in quo **ج** est ain seu secunda radicalis verbi, et propterea est aspera. Eodem modo distinguere potes inter **تَفَكَّمْ** (*decipient*) a **تَجَكَّمْ**, cujus aoristus est **تَفَكَّمْ** et **تَجَكَّمْ** (*impedient*) a verbo **حَلَا** cujus aoristus est **تَجَلَا**, et insuper **تَأَكَّمْ** (*comedent*) cum **ل** post litteram præformativam aoristi, quod est a verbo **أَكَلْ** cujus aoristus est **تَأَكَّمْ**; denique inter **تَنَكَّمْ** (*dabunt*), quod est ab inusitato **نَمَّ** et **تَبَكَّمْ** (*appendent*) quod est a **بَلَّ**.

V DE LITTERIS حَمَل

455 - Istæ quatuor litteræ i. e. **و**, **ه**, **و**, et **ح** præfiguntur vocibus et cum eis simul coalescunt tum orthographice tum in pronuntiatione. Porro quando voces quibus præfatæ litteræ præfiguntur habent initialem litteram mobilem, tunc istæ litteræ **حَمَل** quiescunt (n. 102) v. gr. **حَكَمُوا**, **وَحَمَلُوا**, **وَحَمَلُوا**, **وَحَمَلُوا**.

456 - Excipiuntur ab hac regula nomina quorum prima littera est alaf mobile, in hisce enim vocalis litteræ alaf transfertur ad litteram præfixam, v. gr. **وَأَجَلٌ**, **وَأَجَلٌ**, **وَأَجَلٌ**, **وَأَجَلٌ** pro **وَأَجَلٌ**, **وَأَجَلٌ**, **وَأَجَلٌ**, **وَأَجَلٌ**.

لֵא (n. 62). Item excipiuntur nomina quæ incipiunt per ׀ præcedente h^hvas^a, hæc enim h^hvas^a, vel potius h^hvas^a quam habet alaf subintellectum, retrahitur ad litteram præfixam, v. gr. ܠܝܠܝܐ, ܠܝܡܝܐ etc. Quando præfiguntur istæ litteræ voci cujus secunda littera est hamza mobilis post quiescentem tunc movetur littera præfixa secundum regulam, et littera quæ eam sequitur quiescens manere debet, quamquam multi inter Occidentales ad eam transferunt vocalem hamzæ, exemp. grat. ܠܠܐ (centum), ܠܠܐ (fessus est), ܠܠܐ (mutuo ceptus), ܠܠܐ (petiisti); dicitur igitur ܠܠܐ, ܠܠܐ, ܠܠܐ, ܠܠܐ; quæ per errorem ab aliquibus Occidentalibus cum silentio hamzæ pronunciantur ܠܠܐ, ܠܠܐ, ܠܠܐ, ܠܠܐ.

457 — Quando vero istæ litteræ præfiguntur vocibus quarum prima quiescit tunc littera præfixa adsciscit sibi p^hah^ham (n. 104) v. gr. ܠܠܐ, ܠܠܐ etc. Excipe ܠܠܐ (sex), ܠܠܐ (sexaginta) cum quibus littera præfixa assumit zlamam pro p^hah^ha, unde dicitur ܠܠܐ, ܠܠܐ. Item istæ litteræ assumunt zlamam quoties præfiguntur vocibus quæ incipere possunt vel a hamza habenti zlamam vel sine hamza, v. gr. ܠܠܐ (chirographum), quod dicitur quoque cum alaf initiali sic ܠܠܐ, unde dicitur ܠܠܐ, item ܠܠܐ. Per modum exceptionis si unam ex prædictis litteris

præfigas voci دَجَّة (forsan), ipsa littera assumit zlamam loco p^hah^hæ, unde dicitur دَجَّة .

458 – Hæ eadem regulæ applicantur litteris ح م ل quando æ binæ vel trinæ vel quaternæ concurrunt successive in uno vocabulo. Exempla : دَجْمَطْل , مَجْجَكْل , مَجْجَمَطْل ; دَجْجَكْل , مَجْجَمَطْل , مَجْجَمَطْل . Quando tamen vox incipit cum alaf mobili, tunc si ejus vocalis est zqafa, et binæ litteræ ex ح م ل vel amplius voci præfiguntur, illud zqafa non transit v. gr. كَيُؤَنِّد (ei qui dicit) : secus quando vocalis alaf non est zqafa, v. gr. دَيُّؤَنِّد (ei qui dixit), حَيُّؤَنِّد (ei qui juravit), كَيُّؤَنِّد (juranti) .

459 – Istæ litteræ ح م ل habent quandam proprietatem in dialecto Orientalium, videlicet si una ex iis litteris præfigatur uni ex sequentibus vocibus دَجَّة , دَجْجَكْل (Judeus), دَجْجَمَطْل (Judas), دَجْجَمَطْل (Romanus), دَجْجَمَطْل (testamentum), solent Orientales apponere litteræ præfixæ p^hah^ham, et restituere pronunciationem litteræ ح in tribus primis vocibus, dicunt enim ex. gr. دَجْجَمَطْل , دَجْجَمَطْل , دَجْجَمَطْل et دَجْجَمَطْل ; Occidentales vero dicunt دَجْجَمَطْل , دَجْجَمَطْل , دَجْجَمَطْل et دَجْجَمَطْل . Præterea si nomini مَسْحُوت (Jesus) quod Orientales efferunt دَجْجَمَطْل præfigatur una sola ex litteris ح م ل , solent Orientales litteram præfixam retinere in statu quiescentiæ, si vero

duæ ex iisdem litteris isti nomini præfigantur, apponunt iidem p^hah^ham ad primam præfixam, et retinent secundam in statu quiescentiæ: exemplum primi casus ܐܠܗܐ; exemplum secundi ܐܠܗܐ cum alaf subintellecto ante jod^h. Occidentales autem dicunt ܐܠܗܐ et ܐܠܗܐ.

VI — DE DISCRIMINE QUOD INTERCEDIT
INTER PRONUNCIATIONEM OCCIDENTALIUM
ET PRONUNCIATIONEM ORIENTALIUM

460 — Supra multis locis vidimus Edessenos seu Syros Occidentales quoad aliquas vocales discrepare a Nisibenis seu Syris Orientalibus, præcipue vero quoad zlamam, cum Occidentales non distinguant inter lenem et duram, nec non quoad zlamam duram cui Occidentales plerumque substituunt h^hvas^aam, tandem quoad rwah^ham pro qua Occidentales habent s^aas^aam id est maqam. Quamvis autem multa de hisce in præcedentibus capitibus diximus, juvat tamen hic in unum totam doctrinam de discrimine inter Occidentales et Orientales singillatim exponere tum quoad prædictas vocales, tum quoad alia capita.

461 — Sciendum itaque est sæpe numero h^hvas^aam Edessenorum esse apud Nisibenos zlamam duram, quæ quidem h^hvas^aa in quibusdam casibus sola scribitur, in aliis vero cum alaf sequenti, in aliis denique cum jod^h sequenti. En vero præcipuæ hujusmodi voces: ܐܠܗܐ (Deus), ܐܡܝܢ (1) (amen), ܫܚܝܬܐ (schema), cujus

(1) Orientales cum zqafa ad alaf.

contractum scribitur cum jod^h **أَمْسِنَا**, **أَمْسِنَا** (*alius*),
 cujus contractum est cum jod^h **أَسْنِيَا**, **أَسْنِيَا** (*alia*),
إِزْمِيَا (1) (*regalis*), **بِلَسْ** (*Belus*), **حَمَلَا** seu **حَمَلَا** (2)
 (*Bema*) cujus contractum est **حَمَر** cum jod^h, **حَمَلَا**
 (*puteus*) et quandoque apud Occidentales **حَمَلَا** cum alaf,
حَمَلَا (3) (*ovum*) et apud Occidentales **حَمَلَا** cum jod^h
 quod rectius est, **حَمَلَا** (*gehenna*), **حَمَلَا** (*thesaura-*
rius), **حَمَلَا** (*homo unius testiculi*), **حَمَلَا** (*mensura*
quædam), **حَمَلَا** (*testamentum*), **حَمَلَا**
 (*præfectus*), **حَمَلَا** (*sartago*), **حَمَلَا** (*lampas*),
حَمَلَا (*coram*) et cum suffixis scribitur sine jod^h v. gr.
حَمَلَا (*coram nos*), **حَمَلَا** (*remus*), **حَمَلَا** (*pauper*)
 cujus contractum scribitur cum jod^h **حَمَلَا**, **حَمَلَا**
 (*gladius*), **حَمَلَا** (4) (*festivitas*), **حَمَلَا** (*ecclesia*),
حَمَلَا (5) (*paracletus*), **حَمَلَا** (*thus*), **حَمَلَا** (*ruta*),
حَمَلَا (*cicuta*), **حَمَلَا** (*hadus*), **حَمَلَا** (*arca*),

(1) Orientales cum zqafa ad alaf.

(2) Apud Orientales **حَمَلَا** cum zqafa.(3) Orientales pronunciant hodie **حَمَلَا** cum zlama leni, loco zlamæ duræ quod est incorrectum.(4) Vulgus Occidentalium scribunt hodie **حَمَلَا** cum alaf.(5) Plerumque sine jod^h apud Occidentales **حَمَلَا**.

ܡܫܢܐ (*pharetra*), ܡܡܐ (*aratrum*), ܩܫܐ (*odor*), ܩܦܐ (*caput*) quandoque cum jod^h apud Occidentales ܩܦܐ quod rectius, ܩܦܐ (*tremor*), ܠܥܡܐ (*orbis terræ*), ܠܬܐ (*theca*), ܠܬܐ (*ficus*). Hactenus de substantivis: modo de particulis quæ apud Orientales habent zlamam duram pro h^hvas^a Occidentalium, et sunt ܩܦܐ (*id est*), ܐܬܦܐ (*scilicet*), ܐܬܦܐ (*ergo*), ܥܬܦܐ (*ex nunc*), ܥܬܦܐ (*adhuc*), ܐܬܦܐ (*sane, utique*), ܐܬܦܐ (*euge*).

462 — Præter hæc sunt quædam loca in quibus h^hvas^a Occidentalium est regulariter zlama dura. Et 1° quidem quoties h^hvas^a Occidentalium habet in nominibus et particulis alaf post se, est regula generali apud Orientales zlama dura, v. gr. ܦܠܐ (*dolor*), ܦܠܐ (*petra*), ܥܦܐ (*insidiæ*), ܥܦܐ (*quæso*). 2° Quodvis nomen contractum a nomine trilittero nudo cujus prima habet p^hah^ham et secunda est jod^h, habet apud Orientales zlamam fortem pro h^hvas^a Occidentalium, v. gr. ܥܦܐ contractum a ܥܦܐ (*virtus*). Nihilominus Occidentales a ܥܦܐ dicunt ܥܦܐ quod extraneum prorsus est, cum juxta regulam suam ipsis dicendum esset ܥܦܐ. 3° Aoristus et infinitivus verborum trilitterorum nudorum pehamza habent apud Occidentales h^hvas^aam et apud Orientales zlamam duram, ex. gr. ܬܠܥܐ (*dicet*), ܬܠܥܐ (*peribunt*), ܬܠܥܐ (*ire*). 4° Prima persona singularis

præteriti verborum trilitterorum nudorum lamad^h-alaf habet ante 2 adformativum h^hvas^aam apud Occidentales, et zlamam fortem apud Orientales, v. gr. **مَتَّي** (*vocari*), **سَمَّي** (*peccavi*).

463 – In cæteris locis, zlama dura Orientalium non mutatur in h^hvas^aam apud Occidentales, sed remanet zlama seu ut dicunt rvas^a, v. gr. **سَازَا** (*sagitta*), **سَازَا** (*securis*), **سَمَمَا** (*sericum*), **سَمَمَا** (*pulvinar*), **سَمَمَا** (1) (*refocillatio*), **سَمَمَا** (2) (*arca*), **سَمَمَا** (3) (*hiatus*); et in verbis, ut **سَمَمَا** (*surgam*), **سَمَمَا** (*manducabit*), **سَمَمَا** (*vinculatio*), **سَمَمَا** (*benedicam*); denique ex particulis **سَمَمَا** (*autem*), **سَمَمَا** (*ergo*); et regulariter nomina exotica, ut **سَمَمَا**, **سَمَمَا**, **سَمَمَا**, **سَمَمَا**, etc.

464 – Vocali h^hvas^aæ Occidentalium respondet quandoque zlama lenis apud Orientales, v. gr. **سَمَمَا** (*nox*), **سَمَمَا** (*Christianus*), **سَمَمَا** (*sterquilinium*), **سَمَمَا** (*catena*), **سَمَمَا** (*exemplar*), **سَمَمَا** (*cymbalum*), **سَمَمَا** (*Hierusalem*). Et regula generali ubicumque h^hvas^a est sine jod^h et eam sequitur littera quiescens

(1) Dicitur etiam **سَمَمَا**

(2) Recentiores Occidentales scribunt per errorem cum jod^h **سَمَمَا**

(3) Est zlama lenis.

apud Occidentales, ea est zlama lenis apud Orientales.

Item in toto aoristo verbi ܠܝܠܐ , ex.gr. ܬܠܝܠܐ (*vivet*), est zlama lenis apud Orientales pro h^hvas^a Occidentalium.

In genere sciendum est h^hvas^a Occidentalium, scriptam cum alaf sequenti, esse semper apud Orientales zlamam duram, v. gr. ܠܠܐ (*justus*); h^hvas^a vero scriptam solam sequente littera mobili, esse quoque apud Orientales zlamam duram, v. gr. ܠܐܐ (*caput*); sequente vero littera quiescente, esse zlamam lenem, v. gr. ܠܡܠܐ (*palmes*), ܠܠܠܐ (*nox*). In quo casu zlama lenis est fere semper per errorem pro zlama dura. H^hvas^a denique scriptam cum jod^h sequenti esse fere semper h^hvas^a apud Orientales, v. gr. ܠܝܠܐ (*benedictus*), raro zlamam duram verb. grat. ܠܝܠܐ (*ventus*), ܠܝܠܐ (*tremor*).

465^I - Rvas^a Occidentalium respondet apud Orientales vel zlama dura vel zlama lenis: in quibus autem locis zlama dura respondeat rvas^a, licet indicare regulis quibusdam generalibus:

1 - Quoties rvas^a habet post se jod^h, illi semper respondet apud Orientales zlama dura, v. gr. ܠܝܠܐ (*isti*), ܠܝܠܐ (*tunc*), ܠܝܠܐ (*legunt, vocant*).

2 - Quoties rvas^a habet post se alaf, illi respondet semper zlama dura, v. gr. ܠܐܐ (*respiratio*), ܠܐܐ (*comedimus*), ܠܐܐ (*tenere*), ܠܐܐ (*ligant*), ܠܐܐ (*sagitta*): item quando alaf est subintellectum, v. gr.

حَصْبِي (*pulvinar*).

3 - Item rvas^a participii activi trilitteri nudi est semper zlama dura (1), v. gr. ضَهَبَ مِنْهُ (*occidens*), خَطَبَ خَدًّا (*faciens*), خَبَطَ خَدًّا (*petens*), ضَمَّ مَامًا (*surgens*), خَرَّو حَارًا (*diripiens*).

4 - Item rvas^a nominis pluralis respondet zlama dura, v. gr. حَقَبَ حَقَبًا (*libri*), خَبَطَ حَرًا (*horæ*); quod sequitur ex n. 2 quia alaf finale est pro jod^h.

5 - Item rvas^a quæ præcedit ا suffixum 3^a sing. masc. et ح suffixum 2^a sing. fœm. est zlama dura (2), v. gr. خَلَّوْهُ حَمَلًا (*domus ejus*), خَلَّوْهُ حَمَلًا (*portavi eum*), خَبَطَ حَمَلًا (*domus tua f.*), أَوْحَبَ (*notum faciam tibi f.*).

6 - Similiter rvas^a quæ præcedit ل adformativum 1^a pers. singularis in præterito, est apud Orientales zlama dura (3), v. gr. خَبَطَ دَيْتَمِي (*dilexi*), خَبَطَ دَيْتَمِي (*prædatus sum*).

7 - Præterea alaf præformativum 1^a personæ sing. aoristi habet zlamam duram apud Orientales quando littera quæ illud sequitur est mobilis, ex. gr. اَمَمَرْتُ

(1) Vidimus alibi hunc esse errorem hodiernorum Orientalium.

(2) Et hoc est novitas recentiorum Orientalium.

(3) Per quod confunditur verbum defectivum cum ceteris in pronuntiatione Orientalium, ut خَبَطَ , ضَهَبَ , خَطَبَ . Apud Syros Melchitas autem hæc confusio etiam in orthographia existebat, scribebant enim jod^h ante taw 1^a pers. sing. in omnibus verbis, ut خَبَطَ , ضَهَبَ , خَطَبَ , pro خَبَطَ , ضَهَبَ , خَطَبَ . Ceterum de more Orientalium prædicto idem dicendum quod diximus de zlama quæ præcedit suffixa.

ܐܡܫܠܝܐ (*surgam*), ܐܘܕܒ ܐܘܕܒ (*sacrificabo*), ܐܡܫܠܝܐ (*mulabo*). Quando autem post hoc alaf venit littera quiescens vel geminata rvas^a est zlama lenis apud Orientales, ex. gr. ܐܘܕܒ ܐܘܕܒ (*prædabor*), ܐܘܕܒ ܐܘܕܒ (*mactabo*).

8 - Voces monosyllabæ habentes suffixum ܐ primæ personæ singularis assumunt apud Orientales zlamam duram ad primam litteram pro rvas^a Occidentalium, v. gr. ܐܘܕܒ ܐܘܕܒ (*cor meum*), ܐܘܕܒ ܐܘܕܒ (*filius meus*), ܐܘܕܒ ܐܘܕܒ (*a me*).

465^{II} - Occidentalium ܐܐܐܐܐܐ est modo rwah^a, modo ܐܐܐܐܐܐ apud Orientales, quod dignosci potest in quibusdam casibus per regulam certam, in aliis vero per solum usum. Præcipua vocabula quæ sine lege habent rwah^a loco ܐܐܐܐܐܐ Occidentalium sunt sequentia : ܐܐܐܐܐܐ (1) (*certamen*), ܐܐܐܐܐܐ (*præsepe*), ܐܐܐܐܐܐ (2) (*arca*), ܐܐܐܐܐܐ (3) (*princeps*), ܐܐܐܐܐܐ (4) (*fornax*), ܐܐܐܐܐܐ (*falco*), ܐܐܐܐܐܐ (*herba quæ arescit ante messem*), ܐܐܐܐܐܐ (*candelabrum*), ܐܐܐܐܐܐ (*racemus residuus*), ܐܐܐܐܐܐ (*cupressus montana*), ܐܐܐܐܐܐ (*coma torta*), ܐܐܐܐܐܐ (*pons*), ܐܐܐܐܐܐ (*angulus*), ܐܐܐܐܐܐ (*racematio*), ܐܐܐܐܐܐ (*urna*), ܐܐܐܐܐܐ (*advena*), ܐܐܐܐܐܐ (*delphinus*),

(1) ܐܐܐܐܐܐ.

(2) ܐܐܐܐܐܐ.

(3) Caf debet esse lene quia vox est Græca (n. 438).

(4) Hodierni Orientales pronunciant ܐܐܐܐܐܐ pro rwah^a.

اَمْسُ (atramentarium), اَمْسُ (præses, præfectus),
 اَمْسُ (aroma), اَمْسُ (jus), اَمْسُ (hyssopus),
 اَمْسُ (purpura), اَمْسُ (parvus), اَمْسُ (stri-
 gilis), اَمْسُ (textura), اَمْسُ (compotor), اَمْسُ
 (circuitus), اَمْسُ (foramen), اَمْسُ (convivium),
 اَمْسُ (1) (foramen), اَمْسُ (semur),
 اَمْسُ (limax), اَمْسُ (stercus), اَمْسُ (procella),
 اَمْسُ (familia), اَمْسُ (securis), اَمْسُ (infundi-
 bulum molæ), اَمْسُ (vipera), اَمْسُ (tunica),
 اَمْسُ (legio), اَمْسُ (2) (thus), اَمْسُ (tarsus),
 اَمْسُ (materia), اَمْسُ (ictus), اَمْسُ (psalmus),
 اَمْسُ (locus quo incubat
 bellua), اَمْسُ (pincerna), اَمْسُ (lex),
 اَمْسُ (tentatio), اَمْسُ (multitudo), اَمْسُ (sindon),
 اَمْسُ (odium), اَمْسُ (hirundo), اَمْسُ (canalis),
 اَمْسُ (tectum), اَمْسُ (pulex), اَمْسُ (fascia),
 اَمْسُ (persona, vultus), اَمْسُ (amiculum),
 اَمْسُ (simia), اَمْسُ (cophinus), اَمْسُ (ornatio),
 اَمْسُ (amphora), اَمْسُ (urna), اَمْسُ (alauda)

(1) اَمْسُ vero in sensu libertatis habet tmaqam.

(2) Orientales supprimunt nun in pronunciatione.

ܡܦܙܠܐ (*grus*), ܡܦܙܘܣܠܐ (*hypocrita*), ܡܢܦܘܠܐ (*persona*),
 ܡܨܗܝܢܦܘܠܐ (*gradus altaris*), ܙܗܚܦܐ (*arrha*), ܨܦܘܠܐ
 (*sputum*), ܨܦܘܠܐ (*dilectus*), ܨܦܘܠܐ (*saxum*), ܨܦܘܠܐ
 (*narratio, fabula*), ܨܦܘܠܐ (*turtur*), ܨܦܘܠܐ
 (*velum*), ܨܦܘܠܐ (*color vultus*), ܨܦܘܠܐ (*tuba*),
 ܨܦܘܠܐ (*cera*), ܨܦܘܠܐ (*margo*), ܨܦܘܠܐ (*germen*
recens), ܨܦܘܠܐ (*abyssus*), ܨܦܘܠܐ (*juvenca*), ܨܦܘܠܐ
 (*laus*).

Ex particulis vel quasi particulis ܡܢܐ (*omnis*),
 ܡܢܐ (*propter*), ܡܢܐ (*solum*), ܡܢܐ (*nunquam*),
 ܡܢܐ (*hoc est*), ܡܢܐ (*ergo*), ܡܢܐ (*sub*), ܡܢܐ
 (*utinam*), ܡܢܐ (*heu*). Hæc sunt præcipua nomina et
 particulæ in quibus ܡܢܐ fit *rwah^ha*.

466 — Loca autem in quibus regulariter ܡܢܐ
 Occidentalium est *rwah^ha* apud Orientales, sunt quoad
 nomina :

1 — Fere omnia nomina exotica et præcipue nomina
 propria personarum vel urbium etc. ex. gr. ܡܢܐ
 (*Hierusalem*), ܡܢܐ (1) (*Jesus*), ܡܢܐ (*Johannes*),
 ܡܢܐ (*Jordanus*), ܡܢܐ (*Inferus*). Non tamen semper,
 v. gr. ܡܢܐ (*Lucas*), ܡܢܐ (*Judas*).

2 — Omnia nomina diminutiva, v. gr. ܡܢܐ

(1) ܡܢܐ.

(*infantulus*) , اِسْفُل (*fraterculus*) , كَجَنَّةٍ مَّهْدٍ (*virulus*).

3 - Omne contractum a trilittero sono formæ فُعْل , v. gr. مَيِّعٍ (*sanctum*) a مَبِيعٍ , فَنَدٍ (*modus*) a قَبْدٍ , لَوْنٍ (*lumen*) a لَبَنٍ ; item contractum a concavo formæ فُعْل , v. gr. مَمَرٍ (*dies*) a مَهْلٍ , مَهْيٍ (*finis*) a مَهْلٍ , non tamen contractum a concavo formæ فُعْل , v. gr. وَبٍ (*spiritus*) a وَبٍ ; hujusmodi enim nomina retinent in contractione 'maqam, quemadmodum quoque contracta quæ terminantur in 's'as'am, v. gr. مَظْلٍ (*fides*).

4 - Formæ فاعول vel فِعُول , v. gr. حُنْدَمٍ (*creator*), قُصْمٍ (*sectio*), اُخْطَرٍ (*dictor*), مُخْدَمٍ (*quadrans*), et اُخْطَرٍ (*apis*), مَهْدٍ (*sindon*), مَلْفٍ (*porcellus*). Adverte tamen formam فِعُول habere constanter apud Orientales 'maqam, v. gr. حُطْبٍ (*columna*), مَدٍ (*malum*).

5 - Forma فَعُول proveniens a radice geminata, v. gr. مَدَدٍ (*convivium*), ثَلَمٍ (*thalamus*).

6 - Item forma فَعْلٍ a radice lamadh-infirma , v. gr. مَرَّةٍ (*convicium*), هَمْنٍ (*hymnus*), قُفْمٍ (*minutum*), حَتَمٍ (*cantilena*).

7 — Denique nomina habentia terminationem pluralis Græcorum in ο, v. gr. **ܐܦܠܝܬܐ** (*populi*) cujus singul. est **ܐܦܠܝܬܐ** (*throni*) a sing. **ܐܦܠܝܬܐ** (Cf. n. 164, 2.)

467 — Ex verbis autem regulariter aoristus et imperativus habent *rwaham* in verbis sanis, nec non geminatis, v. gr. **ܬܫܦܝܬܐ** (*reputabit*), **ܠܚܕܐ** (*ingredere*). In verbis vero concavis habent *ʿmaqam*, v. gr. **ܠܡܥܡܪ** (*surget*), **ܠܡܥܝܢ** (*vide*): imo etiam in sanis mutatur *rwah* in *ʿmaqam* quoties habetur suffixum, v. gr. **ܡܥܠܡܐܬܐ** (*occidite eum*).

468 — Præterea quodvis pronomen personale sive suffixum nomini, aut verbo aut particulæ, sive separatum terminatum in *ʿsasam* sequente nun, habet apud Orientales *rwaham* loco *ʿsasæ*, v. gr. **ܐܢܬܐ** (*vos*), **ܐܢܬܐ** (*eos*), **ܐܝܠܝܐ** (*illi*), **ܠܝܒܪܝܬܐ** (*liber vester*), **ܡܫܬܬܐ** (*surrexisti*), **ܠܝܦܫܐ** (*ipsis*), **ܠܚܦܐ** (*super vos*). Excipe adformativa 2^a pers. pluralis masc. et 3^a plur. masc. aoristi verborum omnium præter verba *lamad^b-infirm*a, quæ habent *ʿmaqam*, verbi gratia **ܬܫܠܬܐ** (*audietis*), **ܬܫܠܬܐ** (*tenebunt eum*): præfatæ autem personæ aoristi verborum *lamad^b-infirmorum* habent semper *rwaham*, v. gr. **ܬܫܠܬܐ** (*gaudebunt*), **ܬܫܠܬܐ** (*orabitis*), **ܬܫܠܬܐ** (*tibi monstrabunt*).

Hæc sunt præcipua loca in quibus apud Nisibenos

rwah^ha respondet 's^sas^sæ Edessenorum : præter casus indicatos omnis 's^sas^sa est semper rwah^ha (1).

469 – Insuper discrimen inter Orientales et Occidentales consistit in eo quod aliquæ vocales permutentur cum aliis.

Scilicet :

1 — Sunt quædam vocabula quæ habent apud Occidentales rwas^sam seu zlamam et apud Orientales habent pthah^ham (2), quæ sunt : (3) ^{ⲉⲩⲉⲛⲉⲛⲁⲩⲓⲛⲁ} (Evangeli-
um), (4) ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} (flores), (5) ^{ⲁⲛⲉⲛⲁ} (nates), (6) ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} (grex camelorum), in qua voce insuper Orientales appo-
nunt litteræ ^ⲩ zqafam loco pthah^hæ), ^{ⲕⲣ} (constrinxit),
^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} (vinculum), ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} (claustra), ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ}
(Episcopus), ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} (uvæ passæ), ^{ⲩⲛⲉⲛⲉⲛⲁ} (genua flexit),
^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} (sepulcrum), ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} (6) (Gethsemani),

(1) In hoc puncto i. e. distinctione inter rwah^ham et 's^sas^sam lingua hodierna quam dicimus litteralem, correctior est quam dialectus Babylonica a Judæis conservata in qua sæpe scribitur 's^sas^sa ubi analogia, testimonium linguæ Arabicæ et alia exigunt rwah^ham. Forsitan orthographia hujus linguæ tam incons-
tans et incorrecta ex negligentia et ignorantia Judeorum qui soli hanc linguam usurpant, orta est.

(2) Errant Occidentales in apponenda pthah^ha initiali ^ⲩ nominis ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ}; vera lectio est ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} ut legunt Orientales.

(3) Orientales ponunt pthah^ham ad ^ⲩ non ad alaf.

(4) Orientales scribunt ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ} unico bel^h. Scito autem dialectum Chaldaicam testari pro veritate Occidentalium in hac voce.

(5) Lingua Arabica testatur pro lectione Occidentalium in hoc nomine.

(6) Orientales ^{ⲁⲩⲉⲛⲉⲛⲁ}.

ܐܠܬܐܢܐ (*deambulatio*), ܡܢܚܡܐ (*Ilabacuc*), ܡܢܡܐ (*moluit*), ܡܢܚܡܐ (*ordo*), ܡܢܚܡܐ (*tulit*), ܡܢܚܡܐ (*ululatus*),
 ܡܢܚܡܐ (*mutuum*), ܡܢܚܡܐ (*vinculum*), ܡܢܚܡܐ (*scopæ*),
 ܡܢܚܡܐ (*rubuit*), ܡܢܚܡܐ (*super*), ܡܢܚܡܐ aoristus ܡܢܚܡܐ
 (*sortitus est*), ܡܢܚܡܐ (*barathrum*), ܡܢܚܡܐ (*prætorium*),
 ܡܢܚܡܐ (*fovea*), ܡܢܚܡܐ (*hinnitus*), ܡܢܚܡܐ (*procidit*),
 ܡܢܚܡܐ (*cursus*), ܡܢܚܡܐ (*murmuravit*), ܡܢܚܡܐ (*basis*),
 ܡܢܚܡܐ (*sycomorus*), ܡܢܚܡܐ (1) (*fundamentum*),
 ܡܢܚܡܐ (*admiratio*), ܡܢܚܡܐ (*verecundia*), ܡܢܚܡܐ (*supplicatio*). Item quodvis nomen Græcum apocopatum
 in vocativo v. gr. ܡܢܚܡܐ (*o Theophile*), ܡܢܚܡܐ (*o Paule*).

2 — Quædam vocabula quæ habent apud Occidentales pt^hah^ham, sunt apud Orientales cum zlama; hæc sunt: ܡܢܚܡܐ (*res perdit*), ܡܢܚܡܐ (*tabellarius*), ܡܢܚܡܐ (*radius*), ܡܢܚܡܐ (*piger*), ܡܢܚܡܐ (*lanx*), ܡܢܚܡܐ (2) (*custodia animæ*), ܡܢܚܡܐ (2) (*extendens candelabrum suum*), ܡܢܚܡܐ (*iter unius diei*), ܡܢܚܡܐ (2) (*expletio anni*), ܡܢܚܡܐ (3) (*aloë*), ܡܢܚܡܐ (*misericors*), ܡܢܚܡܐ (*pugillus*), ܡܢܚܡܐ (*humiditas*), ܡܢܚܡܐ (*fervor*), ܡܢܚܡܐ (*pactum*), ܡܢܚܡܐ (*pingendo*).

(1) Prima zlama fit pt^hah^ha.

(2) Mim littera est quæ accipit zlamam pro pt^hah^ha.

(3) Pronunciatio Occidentalium correctior est, teste lingua Syriaca quæ hoc nomen a Syris accepit.

3 - Quædam habent apud Occidentales zqafam et apud Orientales pthah^ham; sunt: **مُؤْمِلًا** (vicarius), **مُصَفِّيًا** (cataracta), **أَمْرُؤًا** (Amorrhæi), **يُؤِي** (votum), **لُؤُوز** (Lazarus) (zain accipit pthah^ham). Præterea regula generali imperativus habens sibi connexum suffixum 3^æ pers. sing. masc. præcedente littera jod^h, assumit apud Occidentales zqafam ante jod^h, et apud Orientales pthah^ham, v. gr. **حَقِّمُوكَ** (fac illud), **مَقِّمُوكَ** (accipe eum).

4 - Quædam e converso habent apud Occidentales pthah^ham et apud Orientales zqafam; sunt: **مُؤْمِلًا** (centuriæ), **فُسْرًا** (impurus), **وُجْدًا** (1) (subscus ferrea molam sustinens), **أَرْحَمِيًا** (regalis), **وَمًا** (2) (raca), **مَسَر** (Cæsar), **أَوَّلًا** (terra inculta) (Orientales dicunt **مُؤْمِلًا** cum zqafa ad bet^h et taw leni). Item sæpe in nominibus exoticis sive Græcis, sive Latinis, sive Persicis in quibus adest pthah^ha longa, v. gr. **أَوْعًا** (arca), **أَرْحَمِيًا** (certamen), **أَرْحَمِيًا** (Arabia). Regulariter etiam A finale nominum Græcorum quod Occidentales exprimunt per pthah^ham, est zqafa apud Orientales, ut **أَوْعِيَا** OΥΣΙΑ, **بَهْمَا** BHMA.

(1) Sermo est de pthah^ha ad **وُجْدًا**; porro notandum est quod etiam periti inter Orientales ad instar Occidentalium legunt cum pthah^ha istas tres voces **مُؤْمِلًا**, **فُسْرًا** et **وُجْدًا**.

(2) Orient. **وَمًا**.

5 - Sunt quædam quæ habent zqafam apud Occidentales et zlamam apud Orientales: **ܐܢܝܐ** (*alius*), **ܐܘܡܐ** (*abyssus*), **ܐܘܐ** (1) (*heu!*).

6 - Sunt alia quæ e converso habent rwasam apud Occidentales et zqafam apud Orientales: **ܐܝܢܐ** (*palus* (*paludis*)), **ܐܡܢܐ** (*constellationes*), **ܐܡܪܐ** (*per meritum*), **ܡܘܒܝܬܐ** (*Moabita*). Zlama autem est lenis in prima voce, dura in ceteris.

7 - Sunt alia quæ habent apud Occidentales pt^hah^ham, et quiescunt apud Orientales: **ܐܡܝܢܐ** (*lacrima*), **ܐܡܝܢܐ** (*sacrificium*), **ܐܡܝܢܐ** (*offendiculum*), **ܐܡܝܢܐ** (*rima*), **ܐܡܝܢܐ** (*delictum*). Attamen Orientales has voces efferunt cum mhagjana (n. 46).

8 - Sunt quæ habent h^bvas^sam apud Occidentales, pt^hah^ham apud Orientales ut **ܐܡܝܢܐ** (*vanus*).

9 - Habentur quædam vocabula quæ apud Occidentales efferuntur cum qush^haj, et apud Orientales cum ruccak^h: **ܐܡܝܢܐ** (2) (*tentorium*), **ܐܡܝܢܐ** (2) (*vitula*), **ܐܡܝܢܐ** (*prata*), **ܐܡܝܢܐ** (3) (*radii*), **ܐܡܝܢܐ** (*dimidia*), **ܐܡܝܢܐ** (*herbæ*), **ܐܡܝܢܐ** (*fratrii*), **ܐܡܝܢܐ** (*furta*).

(1) Littera **ܐ** accipit zlamam.

(2) Etiam peritiores inter Orientales pronunciant taw cum sono aspero in

ܐܡܝܢܐ et **ܐܡܝܢܐ**.

(3) Cum zlama ad **ܐ** ut diximus, apud Orientales.

10 - Sunt quædam cum rwas^a apud Occidentales quæ quiescunt apud Orientales: **اَمْشَا** (*ambulatio*), **اَمْرَا** (*corrigia*), **اَمْرَا** (*scorpius*).

11 - Quædam denique sunt apud Occidentales cum sono leni, apud Orientales cum aspero; ita est primum taw in **سَاسْ** (*sextus*) et in **مَنْصَر** (*monumentum*); Orientales **سَاسْ** et **مَنْصَر**.

12 - Sunt tandem plura vocabula quæ aliter discrepant inter Orientales et Occidentales, quorum hæc sunt præcipua :

اَسْنَه	اَسْنَه (lege اَسْنَه)	denique
اَمْنَه	اَمْنَه	amen
دَهْلَه	دَهْلَه	senator
دَعْلَه	دَعْلَه	in plenitudine ejus
دَهْلَه	دَهْلَه (1)	in principio
دَهْلَه	دَهْلَه	miseria
مَنْه	مَنْه (lege مَنْه)	vita
مَنْه	مَنْه	ordo
مَنْه	مَنْه	Jona pater Petri apost.
فَهْلَه	فَهْلَه	patriarcha
رَمْنَه	رَمْنَه	impudica

(1) Orientales in hoc vocabulo sequuntur Hebræos qui dicunt **אִתְּ** (*caput*) ut Arabes **رأس**. Attamen Hebræi dicunt **אִתְּ** (*initio*) ut Occidentales.

مِصْر	طِدْطِدْ (lege طِدْطِدْ) primo	
مَهْدَتَا	صَهْجَدِيْ	pilota
مَكْبِيْ	طَلْسَقْ	Cleope
مِلْاِمْ	تَوْدَوْدْ (et sic cum ت, د, ك) et Thomas	
مَقْرِيْ	طِدْطِدْ	Cappadocia

470 — Præter hæc multum extat discrimen inter Occidentales et Orientales, præsertim in nominibus exoticis et præcipue Græcis et Latinis, quæ solent Orientales corrumpere (n. 102, 5); quod quidem discrimen inde plerumque oritur quod utraque dialectus quærit pronunciationem horum nominum exoticorum conservare prouti est in linguis originalibus. Præterea differunt Occidentales ab Orientalibus in eo quod illi mutant in pronunciatione tantum ܐ occurrens ante ܐ in hamzam, v. gr. ܚܘܝܐ et ܚܘܐ quæ pronunciantur ab ipsis ܚܘܝܐ, ܚܘܐ (11).

471 — En recapitulatio omnium in quibus Orientales discrepant ab Occidentalibus :

- 1 - Orientales efferunt zqafam A.
- 2 - Geminant litteram mobilem post pt^hah^ham, et zlamam, et quandoque etiam post ʿmaqam.
- 3 - Distinguunt inter ʿs^sas^sam longam et brevem in pronunciatione, i. e. ʿmaqam et rwah^ham.
- 4 - Sæpe pro h^hvas^sa habent zlamam duram.
- 5 - Pronunciant, ܐ et ܐ lenia prorsus uti waw.
- 6 - Pt^hah^ham quæ præcedit waw scribunt semper zqafam.

7 - Super jod^h habens h^hvas^sam initio vocis notant alaf minutum.

8 - Non movent in omnibus locis primam ex duabus quiescentibus successive occurrentibus, sed in quibusdam tantum locis per mhagjanam.

9 - Non efferunt alaf mobile uti jod^h sed veluti hamzam, et e contra quandoque mutant in pronunciatione jod_h in hamzam.

10 - Denique in multis locis unam vocalem immutant in aliam, quod plerumque nonnisi ex usu addisci potest.

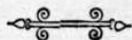
LIBER VIII

DE SYNTAXI

CAPUT I

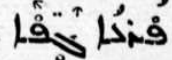
DE SYNTAXI NOMINIS.

ARTICULUS I

DE DETERMINATIONE ET INDETERMINATIONE NOMINUM.

472 — Hactenus de singulis partibus orationis seorsim et in se inspectis egimus, nec non de earumdem formatione, derivatione, rectaque pronuntiatione: modo restat nobis tractandum de iisdem partibus quatenus inter se conjunguntur, seu de earumdem constructione vel syntaxi. Et primum agemus de nomine.

Itaque nomen (sub qua denominatione comprehendimus pronomen adjectivum et participium) retinet semper et ubique genus et numerum quæ ad illud pertinent, sive nomen significet personam rationalem seu animatam sive rem irrationalem seu inanimatam. Igitur nunquam apud Syros licet dicere, uti in Arabica lingua potest ac debet dici, (pullulat alaw)

pro ⁷ف⁶ ⁵ف⁴ ³ف² (pullulanti alæ) (1).

Lingua Syriaca caret articulo seu particula qua nomen determinetur sicut lingua Latina caret. Nihilominus nonnunquam Syri nomen contrahunt ad indicandum sensum indeterminatum nominis v. gr. كلب

كَيْلَ اَمْرِي وَخَلَا ذَنْبِي (non est mihi potestas), حَوْلَهُمْ

(te adorat omne genu), اَجْتَمَعَ كُلُّ مَلَكٍ رُكْعًا

(*multis vicibus cum ipso locutus sum*). Ad indicandum

cum præcisione sensum indeterminatum nominis; quandoque ante nomen vel frequentius post nomen adjiciunt pro

sing. masc. (*unus*), pro sing. fœm. (*una*),

pro plurali utriusque generis (الانسان) (*aliqui*), cum
agitur de persona rationali : pro re irrationali seu inani-

ܐܠܗܐ ܕܢܐ ܕܠܡ (Deus creavit mundum) pro ܐܠܗܐ ܕܢܐ ܕܠܡ.
ܕܠܡ.

ARTICULUS II

DE REGIMINE NOMINIS IN GENERE ET DE AGENTE.

473¹ — Quomocumque nomen in propositionem ingrediatur, considerandæ sunt in eo conditiones ab eo inseparabiles, nempe genus et numerus, sive nomen sit substantivum, sive adjectivum. Quidquid autem sub hoc respectu dicitur de nomiue, complectitur et pronomen. Porro nomen singulare quod significat numerum pluralem, plerumque ut plurale consideratur, genus autem sequitur ut plurimum sensum non grammaticam, ex. gr. ܕܠܡ (tota congregatio sana est), ܕܠܡ (respicite volucrum, non seminat neque net), ܕܠܡ (plures occiduntur), ܕܠܡ (totus populus edit et bibit), ܕܠܡ (oves perditæ sunt), ܕܠܡ (reliquæ mulieres vadunt). Solent etiam Syri multitudinem significare per nomen singulare cui suffigunt particulam ܕܠܡ, ut a ܕܠܡ (discipulus), ܕܠܡ (cætus discipulorum), a ܕܠܡ (apostolus), ܕܠܡ (cætus Apostolorum); ita quoque ܕܠܡ

(*communitas fratrum*), قَمِيصِيَا (turma presbyterorum),
 خَدِيصِيَا (servitus); quæ omnia significant quoque
 (discipulatum, apostolatam, fraternitatem), etc.; dicitur
 igitur, ex. gr. اِبْرَاهِيْمُ (1) اَمَامَ اَسْتَوْلِيَا وَجِيَا اَنَسْ (apparuit
 Jesus Apostolis et consolatus est eos). Eadem
 ratione se habet nomen compositum cujus secunda pars
 fit pluralis non prima ad significandam pluralitatem
 nominis compositi ipsius, ex. gr. حَبِي وَفِي جِيَا اَمَامَ سَوِيَا
 (idolorum templa diruta sunt), مَجِيَا لِمِ مَسْمَرِ حَتَمَا
 (remitte nobis pœnas contra nos sancitas).

473 II — Denique non raro Syri præpositionem

حَمَ (cum) ut conjunctionem copulativam considerant,
 et ideo nomen ea copulatum tractant quasi esset conjunc-
 tione • (et) copulatum, ex. gr. مَسْمَرِ حَمَ اَمَامَ اِيَاهُ
 (Joseph cum sua matre venit), نَوْمَا حَمَ قَوْنَا نَوْمَسْمَرِ
 (anima cum corpore (i. e. et corpus) te supplicant).
 E contra aliquoties tractatur ut singulare nomen formam
 pluralis et singularis notionem habens, exemp. grat.
 اَرْمَنَ اَقْتِ لَوْخَاوِيَهْ مَقْلَا صَحْرُ حَدِيَهْ (scissum est velum
 januæ templi in medio ejus).

473 III — Nomen in propositione vel est - a - sub-
 jectum cui proinde innititur verbum seu quod verbi
 significationem habet ut adjectivum vel participium;
 vel - b - est complementum verbi aut habentis simili-

(1) Orient. مَسْمَرِ.

tudinem verbi; vel - c - est complementum nominis seu adnexum illi per regimen.

Nomen itaque quod est subjectum verbi vel adjectivi etc. requirit ut verbum vel adjectivum etc. conveniat cum ipso quoad genus et numerum, v. gr.

ܐܢܬܐ ܕܢܚܝܡܐ (*convertentur iniqui*), ܕܡܪܝܡܐ

(*dixit Maria*), ܐܪܬܐ ܕܢܚܝܡܐ (*castæ iverunt*). Nihilominus

licet tractare nomen fœmininum ut masculinum et plurale ut singulare si verbum aut quod vicem verbi gerit præcedit nomen et ab eo per aliquod vocabulum

separatum est, ex. gr. ܡܝܢܐ ܕܗܘ ܚܘܬܐ (*dispositæ*

sunt in eo stellæ), ܕܢܚܝܡܐ ܕܡܪܝܡܐ (*mixta est importunitas in ejus f. impudentia*

cum pudore), ܦܝܥܐ ܕܢܚܝܡܐ (*occurrit mihi*

in mundo puella), ܡܝܢܐ ܕܗܘ ܚܘܬܐ (*sufficit*

diei militia ejus), ܡܝܢܐ ܕܗܘ ܚܘܬܐ (*inveniuntur in civitate hac Judæi multi*),

ܐܢܬܐ ܕܢܚܝܡܐ (*ut ejus nomine prædicetur*

pœnitentia).

Dualis autem tamquam pluralis consideratur, ut clarum est.

Porro ad libitum licet nominativum ante vel post verbum collocare, exceptis tamen casibus in quibus non licet prædicatum suo subjecto antepone neque subjectum prædicato, natura ipsa illud docente in omnibus mundi idiomatibus.

ARTICULUS III

DE NOMINE PATIENTE.

474 – Inter nomina quæ a verbo vel a verbi vices gerente pendent ut complementa, præcipuum locum tenet *patiens* seu *accusativus*. Porro *accusativus* sine lege verbum præcedit, vel sequitur, v. gr. : **فَنَمَرَ مَكْبًى مَحْسَبًا**

(*Maria genuit Christum*), **أَلَهُ لَا سُرَّ أَلَهُ** (*Deum nemo vidit*). Hinc vides *accusativum* a *nominativo* nullo signo discerni, sed ab invicem eos distinguere ex contextu, ex eo quod Syri non habeant modificationem terminationis nominum pro varietate casuum uti mos est Arabum, Latinorum atque Græcorum.

Plerumque tamen *patiens* dignoscitur ex **ل** quæ illi præfigitur, præcipue si sit determinatum, v. gr.

وَنَمَرَ أَنَا, (*vocavit Deus Moysen*), **مَنْ مَحْسَبًا لَطُفًا**

لِلْمَكْمِ (*diligo eos qui diligunt me*).

Pronomina autem personalia quando propositionem ingrediuntur conditione patientis, abjiciunt *lamadh*, et sive verbum sequuntur (**أَنْتَ** et **أَنَا**), sive ei suffiguntur

(*cetera*), ex. gr. **مَنْ مَحْسَبًا** (*honora eos*), **مَنْ مَحْسَبًا**

(*te vocavi*). Tamen interdum ipsa pronomina personalia adsciscunt sibi *lamadh* præfixum, sed tunc debent præ-

cedere verbum, v. gr. **لَا مَحْسَبًا** (*te amari*). Non-

numquam ponitur etiam post verbum pronomen *patiens*

habens *lamadh*, ut **أَسْجَبُ لَكَ** (*cum amabimus*), sed hoc rarum est. Nomen autem indeterminatum nunquam

accipit lamadh, v. gr. **אֲכַם כֶּם סַנְדָּא** (*eme nobis vinum*).

475 — Quoties patiens regitur a participio activo vel passivo (n. 288 et 289), tunc ei necessario praefigenda est lamadh, v. gr. **כִּנְנָא אֲסִיבֵי הוּ** (*te voco*), **לִכְלֻכָּא** (*Deustenet mundum*). Excipe casum in quo patiens nectitur participio per regimen; tunc enim non assumit lamadh, v. gr. **הַדְּבִיבִיבִי כִנְנָא** (*tenens omnia*), **הוּ לְחַקְיִיבִיבִי וְחָא** (*gloria Salvatori mundorum*), **וְאֲסִיבֵי הוּ** (*væ illis qui sanguinem fratrum bibunt*). Nota vero infinitivum nominalem (n. 283) et utrumque participium qualificativum (n. 289) non regere accusativum, sed sibi nomina adnectere per modum status constructi.

476 — Patienti necesse est ut praefigatur lamadh, quoties verbum regens indicat motum vel transitum, v. gr. **אֲחֵם סַנְדָּא** (*venerunt ad urbem*), **אֲחֵם סַנְדָּא** (*mutatus est in malum*), **אֲחֵם סַנְדָּא** (*erit in perditionem*).

477 ^I — Nonnulla verba regunt apud Syros duos accusativos seu duo patientia quorum prius semper lamadh habet; posterius autem eo semper caret, v. gr. **אֲחֵם סַנְדָּא אֲחֵם סַנְדָּא** (*iste induit pauperes vestibus suis, ostendit errantibus viam securitatis, et docet ignorantes scientiam veritatis*).

477 ^{II} — Diximus supra patiens, quando est nomen personale, amare suffigi suo verbo. Hæc propensio

apparet etiam cum patiens necessario deberet habere lamadh, i. e. cum est primum ex duobus patientibus aut cum verbum significat motum, tunc enim pronomen amat suffigi suo verbo et rarissime accipit lamadh. Exempla

primi: **مَعْلَمٌ كُنْزًا أَوْسُرَ** (*ostende mihi, Domine, viam*

tuam), **أَلَكِبَ أَلْفٌ فُقَصْمِلَهُمَ** (*docuit eos praecepta sua*),

أَمَقْلَكُمَرُ بِجُمَا, **إِلْمَجِبَ قَبِيْجُمَا** (*da nobis responsum*),

كُكُنَا جُمِي (*dedi tibi mel comedere*). Exempla secundi: **كُكُنَا جُمِي**

كُكُنَا جُمِي (*quid tibi*

accidit?), **كُكُنَا جُمِي** (*cur ira pervenit ad me?*),

كُكُنَا جُمِي (*ipsis f. evenit*). Hac ratione verbum

كُكُنَا جُمِي quod est prae-ter. 3 pers. f. sing. a **كُكُنَا جُمِي** (*concupivit*)

solet habere pronomen concupiscentis suffixum, ut **كُكُنَا جُمِي**

كُكُنَا جُمِي (*concupivi vobiscum comedere*). Imo ipse

dativus si est pronomen personale, amat lamadh abjicere,

ut **كُكُنَا جُمِي** (*respondi eis*), **كُكُنَا جُمِي** (*solvam tibi*

vota mea), quæ verba regunt per lamadh.

478—Cetera nomina quæ pendent a verbo tamquam complementa mediantibus particulis, nullam præseferunt difficultatem, illis præmittuntur semper particulae requisitæ v. gr. **كُكُنَا جُمِي** (*speravi in*

Domino), **كُكُنَا جُمِي** (*coram te oro*). Adverte

tamen aliquando nomen patiens particula **و** regi, ex.

gr. **كُكُنَا جُمِي** (*curam habui vitæ meæ*), **كُكُنَا جُمِي**

(*curam habuit illius f.*). De ceteris autem nominibus

quæ a verbo reguntur, regulæ tradentur postea, cap. IV.

ARTICULUS IV

DE PREDICATO SUBJECTI

479 — Subjectum apud Syros illud nomen dicitur cuius prædicatum est adjectivum aut adverbium aut nomen a particula rectum; hinc minime consideratur ut subjectum sicut apud Arabes nomen cuius prædicatum est verbum, sed illud uti agens habetur. Porro licet universim prædicatum subjecto præponere, exceptis casibus in quibus ambiguitas exoriretur, de quo supra monuimus.

480 — Relatio prædicati ad subjectum triplici modo exprimi potest: — a — Ut prædicatum nullo adjecto signo aut particula post subjectum collocetur, uti fit in Arabica lingua et interdum in Latina, v. gr. ^{وَأَمَّا} ^{وَأَمَّا} ^{وَأَمَّا} (hic est amicus meus), qui primus modus rarus quidem est, sed necessario adhibendus est quoties prædicatum est participium activum contractum, v. gr. ^{حَبَلَاهُ} ^{وَأَمَّا} ^{وَأَمَّا} (Ecclesia Dei docet nos fidem); et proinde nequit dici v. gr. ^{أَجْمَرُ} ^{أَفْنَهُ} ^{أَفْنَهُ} (pater tuus dicit). Hic modus frequens est quoties subjectum est pronomen personale, et tunc melius prædicato postponitur pronomen personale quod et contrahendum est, unde pronomen personale cum prædicato copulatur modo quem alibi (n. 219) explicavimus, v. gr. ^{أَنْ} ^{أَنْ} ^{أَنْ} vel ^{أَنْ} ^{أَنْ} ^{أَنْ} (tu es sanctus), ^{أَنْ} ^{أَنْ} ^{أَنْ} vel ^{أَنْ} ^{أَنْ} ^{أَنْ} (vos benedicti estis), ^{أَنْ} ^{أَنْ} ^{أَنْ} vel ^{أَنْ} ^{أَنْ} ^{أَنْ} (1) (obligatus est) (1),

(1) Hic modus copulandi orthographice pronomen 3^a pers. sing. cum prædicato frequens est quidem apud Orientales, rarus penes Occidentales.

(sunt ibi quidam pastores), Gallice: *il y a là des bergers*,

ܐܡܝ ܕܚܝܬܐ ܕܚܝܬܐ ܕܚܝܬܐ (sunt aliqui fures in urbe), *il y a des voleurs dans la ville*. Exinde porro colliges non

posse addi ܐܡܝ quoties subjectum est pronomen. Quando vero subjectum est determinatum aut pronomen, tunc

additur quidem ܐܡܝ, sed cum suffixis (n. 375), v. gr.

ܐܢܐ ܐܡܝ ܡܪ ܥܡܝܢܐ (hic est rex),

(tu es gloria nostra), ܐܢܐ ܐܡܝ ܕܢܝܢܐ (ego sum amicus tuus).

Ex dictis autem colliges sequens exemplum triplici

modo posse exprimi, i. e. ܐܢܐ ܐܡܝ (hic est frater meus),

vel ܐܢܐ ܐܡܝ, vel ܐܢܐ ܐܡܝ; item ܡܡܝܢܐ

ܡܡܝܢܐ, aut ܡܡܝܢܐ ܡܡܝܢܐ, aut ܡܡܝܢܐ ܡܡܝܢܐ

ܡܡܝܢܐ (Joseph est in urbe); item ܐܢܐ ܡܡܝܢܐ, aut

ܐܢܐ ܡܡܝܢܐ ܡܡܝܢܐ, aut ܐܢܐ ܡܡܝܢܐ ܡܡܝܢܐ

ܡܡܝܢܐ (tu es gloria nostra); item: ܐܢܐ ܡܡܝܢܐ, aut ܐܢܐ ܡܡܝܢܐ

ܡܡܝܢܐ, aut ܐܢܐ ܡܡܝܢܐ, aut ܐܢܐ ܡܡܝܢܐ (tu es pulchra). Hæc

de tempore præsentis. Præteritum autem duabus rationibus

exprimi potest; hanc enim phrasim, ex. gr. (erat rex

in bello), potes traducere dicendo vel: ܡܡܝܢܐ ܡܡܝܢܐ

ܡܡܝܢܐ, vel ܡܡܝܢܐ ܡܡܝܢܐ. Futurum per

ܡܡܝܢܐ aut ܡܡܝܢܐ; v. gr.: ܡܡܝܢܐ ܡܡܝܢܐ (cras ero

in domo tua), ܡܡܝܢܐ ܡܡܝܢܐ (quando erit resurrectio?).

ARTICULUS V

DE STATU CONSTRUCTO

482 — Status qui dicitur constructus, in quo scilicet unum nomen alteri ita annectitur ut secundum ponatur apud Latinos in genitivo, exprimitur a Syris vel per contractionem seu g^damam, vel per particulam. Itaque in statu constructo primum nomen contrahitur contractione quam diximus status constructi (n. 172) et illi sic contracto adnectitur secundum nomen ita ut ex utroque veluti unum nomen coalescat, v. gr. **حَنَّا كُؤْ**

(*filius Dei*), **مَحْبَبَا سَتَا** (*janua misericordiae*),

حَتْبَا (*genitrix vitae*), **فَدَجَّجْ مَبِوَحَا** (*libri sanctitatis*),

أَوَّوَحَكَمَر (*filiae Hierosolymæ*). Et in hoc quidem primo modo non potest sejungi secundum nomen a suo regente.

483 — Alter modus exprimendi regimen nominis fit per præfixionem litteræ و secundo nomini, quin contrahatur nomen regens, v. gr. **حَنَّا وَيَا كُؤْ** (*filius Dei*),

مَحْبَبَا وَيَا سَتَا (*janua misericordiae*): interdum, et raro quidem, etiam in hoc altero modo contrahitur regens,

v. gr. **لَوَّوَم حَتْبَا وَيَا مَبِوَحَا** (*duo filii Josephi*). Aliquando nomen regens genitivum debet esse g^damatum; cujus

rei habemus insigne exemplum in nomine **حُنَّيَا** (*Dominus*), quod non potest cum genitivo adhiberi sed pro eo

usurpari debet vel g^damatum **حُنَّيَا**, ut **حُنَّيَا مَحْبَبَا**

(*Dominus cæli*), vel **حُنَّيَا** sequente dalath, ut **حُنَّيَا وَيَا مَحْبَبَا**

non autem ^{ܠܗܘܢ}ܠܗܘܢ ܘܡܚܬܐ. In hoc autem secundo modo licet separare genitivum a regente, v. gr. ^{ܠܡܝܢܐ}ܠܡܝܢܐ ܥܡܩܥܬܐ (manus Moysis typum ferentes crucis). Hac forma potest nomen genitivum præcedere nomen quod illud regit, ut ^{ܠܗܘܢ}ܠܗܘܢ ܕܝܗܘܕܐܐ ܕܝܗܘܕܐܐ ܕܝܗܘܕܐܐ (gratias agimus illi cujus gratia ejus filii sumus fratres). Sæpe genitivus occurrit sine regente, v. gr. ^{ܠܗܘܢ}ܠܗܘܢ ܕܝܗܘܕܐܐ (Dei est judicium); ^{ܠܗܘܢ}ܠܗܘܢ ܕܝܗܘܕܐܐ ܕܝܗܘܕܐܐ (cujusnam est iste liber? an fratris tui?), ^{ܠܗܘܢ}ܠܗܘܢ ܕܝܗܘܕܐܐ ܕܝܗܘܕܐܐ (meus est hic liber); ^{ܠܗܘܢ}ܠܗܘܢ ܕܝܗܘܕܐܐ ܕܝܗܘܕܐܐ (navis illa Simeonis erat).

484 - Solent Syri ut Arabes adjectivum vicem verbi gerens cum suo patiente vel agente construere per regimen nominale de quo agimus. Id autem fit per ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ regiminis quæ datur adjectivo, v. gr. ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ ܕܡܫܝܚܐ (salvator mundi, seu salvans mundum), ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ ܕܡܫܝܚܐ (amantes Deum); ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ ܕܡܫܝܚܐ (indulta victoriâ); ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ ܕܡܫܝܚܐ (dulcis voce); ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ ܕܡܫܝܚܐ (eximia quoad staturam); ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ ܕܡܫܝܚܐ (carentes ratione). Advertendum autem quod participium activum nominale seu adjectivum qualificativum non adhibetur cum contractione in statu constructo, sed illius loco tunc assumitur participium activum verbale contractum, ideoque non dicitur, v. gr. ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ ܕܡܫܝܚܐ (custos horti), sed ^{ܦܢܐ}ܦܢܐ ܕܡܫܝܚܐ (n. 288 et 386).

Nihilominus prædictum participium nominale qualificativum regere potest genitivum mediante particula **وَ**, unde sine contractione dicitur: **لَهُمْذَا وَيَجْعَلُهَا**, item **فَعْنَهُمَا وَيُحْكَمُهَا** (*salvator mundi*). Idem tenendum de participio activo verborum auctorum, v. gr. **حَيَّا قَتَّيَا** (*vivificator mortuorum*) vel **حَيَّا قَتَّيَا وَحَيَّا قَتَّيَا**; **عَفَّذْكَهَا وَيَأْتِجَا** (*exceptor resipiscentium*), vel **عَفَّذْكَهَا وَيَأْتِجَا** (*emittens f. aquæ*), vel **عَفَّذْكَهَا وَيَأْتِجَا**. Nota porro adjectivum construi per modum regiminis non solum cum nomine sed etiam cum adverbio aut quod illi simile est, v. gr. **قَبَّيْمٌ دَجَّيَا** (*sanctissimus*, ad litteram *sanctus per omnia*), **دَجَّيْمَكِي دَجَّيْمَكِي** (*virgo perpetua*, ad litteram *virgo omni tempore*), **تَسَبَّبُ** (*remoti a Deo*), **تَعَبُّيْ قَمَّ حُكَمَا** (*excelsæ supra mundum*).

485 — Nota: Licet apud Syros adhibere nomen regens in numero singulari quamvis nomen genitivum subsequens sit numeri pluralis, cum intendatur singulis individuis genitivi tribuere unum nomen regens, v. gr. **لَهُمْذَا** (*animæ ipsorum*), **لَهُمْذَا** (*corda nostra*), **لَهُمْذَا** (*capita vestra*), **لَهُمْذَا** (*ora animalium*).

ARTICULUS VI

DE EMPHASI ADJICIENDA NOMINIBUS

486 — Solent Syri emphasim adjicere nominibus, praesertim ad significandum nomen esse determinatum, siquidem deficit aliud signum ad hoc indicandum. Hujusmodi porro adjectio emphaseos fieri solet per additionem pronominis personalis quod nomini congruit. Scilicet si nomen est subjectum seu agens verbi vel quod simile est verbo, adsciscit emphatice ante se unum ex pronominibus separatis, *ܐܝܢܝܐ*, *ܐܝܬܝܐ*, *ܐܝܠܝܐ* et *ܐܝܠܝܐ*, v. gr. *ܐܝܢܝܐ ܡܠܟܐ ܐܬܢ ܐܝܠܝܐ* (*Rex ipse dixit hoc*).

487 ^I — Si vero nomen est patiens vel rectum a nomine in statu genitivi, tunc emphaseos causa exprimitur cum illo ejus pronomen suffixum redundans; et in primo quidem casu, nempe quando nomen est patiens, ejus suffixum adnectitur verbo regenti et sequitur deinde patiens cum praefixa lamadh; in secundo autem casu, nempe quando nomen est in statu genitivi, seu rectum a nomine, tunc ejus pronomen suffigitur nomini quod illud regit, et sequitur ipsum nomen genitivi cum *ܘ* praemissa. Proinde si in sequentibus exemplis emphasim dare velis nomini: *ܡܬܬܝܡܠܝܢܐ ܕܚܝܝܐ* (*vidi virum*), *ܡܬܬܝܡܠܝܢܐ ܕܚܝܝܐ* (*cohibe servum tuum*), *ܡܬܬܝܡܠܝܢܐ ܕܚܝܝܐ* (*gloria filio Dei*), *ܡܬܬܝܡܠܝܢܐ ܕܚܝܝܐ* (*Joseph vir Mariæ*), *ܡܬܬܝܡܠܝܢܐ ܕܚܝܝܐ* (*gloratio impiorum peribit*), *ܡܬܬܝܡܠܝܢܐ ܕܚܝܝܐ* (*ne introduces filium*).

tuum in domum), dicendum tibi est; **مَتَنِيْهِ لِكِيْجُنَا**,
مَهْفُوفٍ, **مُهَجَّسًا لِكِيْهِ** **وَالْأَوَّلَا**, **مَهْفُوفًا** **لِكِيْجُنَا**,
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ, **مُهَجَّسًا** **وَهُوَ** **وَتَحْمِيْلًا** **لِكِيْهِ**, **مُهَجَّسًا** **وَهُوَ** **وَتَحْمِيْلًا** **لِكِيْهِ**. Pronomina 3^a plur. masc. **أَنَّهُ** et 3^a

plur. fœm. **أَنَّهُ** quæ nequeunt suffigi, ut notum est, post
verbum ponuntur, unde dices **مَتَنِيْهِ لِكِيْهِ** **لَأَسْبِرَ** (*vocavi*
fratres tuos), **مَتَبَّ** **أَنَّهُ** **لَأَسْبِرَ** (*vide hasce mulieres*),
pro **مَتَبَّ** **لَأَسْبِرَ**, et **مَتَبَّ** **لَأَسْبِرَ**.

Porro interdum supprimitur particula lamadh^h quæ
debet præfigi nomini patienti cujus pronomen redundans
præcedit, v. gr. **مَتَبَّ** **لَأَسْبِرَ** pro **مَتَبَّ** **لَأَسْبِرَ**
(*projecit argentum*), **مَتَبَّ** **لَأَسْبِرَ** (*occultavi talen-*
tum tuum). Quæ constructio frequentissima est in ver-
sione Bibliorum dicta Ps^hitta, extra quam rarissima est.

487 II — Nominibus autem quæ reguntur a præ-
positionibus adjicitur emphasis adnectendo pronomen
suffixum nominis recti a præpositione, et deinde sequitur
nomen habens particulam præmissam dalath^h. Igitur in
sequentibus exemplis: **أَلَا دُجُوْهُ مَهْفُوفٍ** (*abiit post Jesum*),
مَتَبَّ **لَأَسْبِرَ** **مَتَبَّ** **لَأَسْبِرَ** (*sederunt circum tabernaculum*),
مَتَبَّ **لَأَسْبِرَ** **مَتَبَّ** **لَأَسْبِرَ** (*ascendunt super aquas*), empha-
sim adjicies dicendo: **أَلَا دُجُوْهُ مَهْفُوفٍ**, **مَتَبَّ** **لَأَسْبِرَ**. Præterea no-
men quod habet ante se præpositionem **و** accipit empha-

sim addendo **וְ** cum pronomine suo suffixo, et exinde sequitur nomen habens suam **וְ** dalath^h prae-fixam, v. gr.

חֲדָא דְּמַגְלָא (*liber magistri*) fit emphaticum **חֲדָא**

וְיִמְלֵה. Nomen autem quod habet prae-fixam particulam **וְ** fit emphaticum addendo ante hoc nomen ejus pronomen suffixum adnexum particulæ lamadh^h repetitæ, v. gr. **אֲמַנְהָ לְאָבִי** (*dic patri meo*) dices emphatice **אֲמַנְהָ**

כֵּה לְאָבִי. Item tenendum de nomine quod habet prae-fixam præpositionem **ל**, nempe repetitur antea alia

ל cum pronomine suffixo, v. gr. **חֵהּ דְּחֵהּ מַעְלָא** (*illa die*)

dices emphatice **חֵהּ דְּחֵהּ מַעְלָא**. Imo licet similiter procedere cum cæteris etiam præpositionibus, verb. grat.

יֻצֵּהּ מִן מַעְבְּרֵינָא (*egressus est ex urbe*) dices emphatice

יֻצֵּהּ מִן מַעְבְּרֵינָא. Nomen **כֵּה** fit emphaticum adnectendo sibi pronomen suffixum nominis cui refertur,

nulla interposita particula inter ipsum et nomen sequens,

v. gr. **כֵּה חָמְלָא** (*omnis populus*) dices **כֵּה חָמְלָא**; item

כֵּה דְּחֵהּ (*omnes judices*) dices **כֵּה דְּחֵהּ**. Inde

vides vocem **כֵּה** respondere voci Latinorum: *singuli*, vel *omnis*, vel *quisque* quando copulatur cum substantivo,

v. gr. **כֵּה נַפְשָא** (*omnis anima*); significare autem *totus* vel *cunctus* quando habet sibi suffixum pronomen personale quod respondet suo nomini, v. gr. **כֵּה חֲלָלָא**

(*cunctus mundus*), **כֵּה אֶרְצָא** (*tota terra*).

Pronomen antem personale nomini suffixum emphasim accipit per vocem **ܐܝܬܐ**, ut **ܕܢܝܚܐ ܐܝܬܐ** (*vinea mea*), **ܕܠܝܒܐ ܐܝܬܐ** (*liber vester*).

488 — Ex quibus vides licere in Syriaca lingua nomen determinatum a suo pronomine præcedi redundante ad emphasim seu declarationem significandam, sive nomen sit proprium ut **ܐܝܬܐ ܡܪܝܡ** (*ipsa Maria dixit*), sive sit pronomen demonstrativum ut **ܐܝܬܐ ܕܗܝ** (*hic ipse vidit eum*), sive nomen genericum ut supra. Scitu dignum est etiam, eos qui seculo V^o et sequentibus interpretati sunt libros Græcos in linguam Syriacam solitos fuisse per pronomen **ܐܝܬܐ** aut **ܐܝܬܐ** significare articulum Græcum propter defectum articuli in lingua Syriaca, ex. gr. **ܐܝܬܐ ܐܠܗܐ ܐܝܬܐ** (*iverunt viri*), Gallice : *les hommes sont allés*, **ܐܝܬܐ ܡܚܝܐ ܐܝܬܐ** (*dixit Jesus*), Græce **Ο ΙΗΣΟΥΣ**; quod est intolerabilis servilismus.

ARTICULUS VII

DE VOCATIVO, SPECIFICATIVO, DE NOMINE CIRCUMSTANTIE,
TEMPORIS LOCIQUE, ET DE ADVERBIO.

489 — Vocativi particula penes Syros est **ܐܝܬܐ**, quæ est vox mere Græca, ex. gr. **ܐܝܬܐ ܡܝܠܐ**, at plerumque vocativus nullam particulam habet, v. gr. **ܡܝܠܐ ܕܝܗܝ** (*Miserere mei Domine*).

489 II — Nomen quod specificat seu designat objectum ponderis vel mensuræ vel capacitatis vel materiæ etc. ponitur apud Syros sine ulla particula sive in numero singulari sive in numero plurali juxta diversitatem sensus, ex. gr. **חֲכָרְאָא וְנָא חֲמָא** (*imple vas istud aquâ*), **חֲמֻשָּׁהּ פִּתְיָבִיב אֲזַיָּא** (*os ejus apertum est spithamâ*), **חֲמָא מְנוּמָא חֲפֻמָּא חֲפָא** (*singulæ lampades habent pondus unius talenti*).

Eadem ratione se habet nomen materiei qua res constat aut fit, illudque fere semper nude ponitur i. e. sine præpositione; sic materia verbi **חֲמִיב** (*unxit*), ex. gr. **חֲמִיבִי אֱלֹהָא חֲמָא וְיִיְהוָה יָא** (*unxit te Deus oleo lætitiæ*), **חֲמָא וְיִיְהוָה יָא חֲמִיבִי חֲמִיבִי חֲמִיבִי** (*oleo sancto agnos innocentes unguunt sacerdotes*).

490 — Res autem numerata ponitur semper apud Syros in numero plurali, v. gr. **חֲמִיבִי חֲמִיבִי חֲמִיבִי** (*quindecim cubitis prævaluerunt aquæ*), **חֲמִיבִי חֲמִיבִי חֲמִיבִי** (*mortui sunt triginta viri et viginti mulieres*). Nomina autem quæ ponuntur in casu ablativo apud Latinos subaudita præpositione *in* vel *ex* vel *ab* etc. raro apud Syros occurrunt sine præpositione sed plerumque habent sibi præfixum **ח** v. gr. **חֲמִיבִי חֲמִיבִי חֲמִיבִי** (*hic te præstantior est verbo*).

491 — Nomen designans circumstantiam temporis quo actio contingit ponitur apud Syros plerumque

sine ulla particula v. gr. **قَامَ لَيْلًا قَلْبُهُ صَدِيدًا** (*mansit illic tota hieme*), **قُلُوبُهُمْ حَلَّتْ صَبَبٌ فُلْسَنِي** (*omnibus annis vitæ meæ operatus sum*). Aliquando illi præmittitur præpositio **ع**, v. gr. **عَرَّلَا هَهُذَا جَامِطًا** (*orabat die*), **حَمِيَّ الْكَافَ صَدِيدٌ قُلْمٌ** (*anno millesimo mortuus est N.*).

492 – Adverbium, quod indicat modum actionis verbi, formatur quandoque per additionem terminationis **اِمَّا** adjectivo (321) ut **حَمِيَّانَا اِنْ اَهَّ بِاَمْنًا** (*vere tu es admirabilis*); vel aliter ut vidimus in capite de formatione adverbii, ut **طَلَا لُطُوفُهُمْ حَمَّ حِلًّا** (*locutus est illis f. manifeste*). Solent autem Syri verbo certitudinem dare per infinitivum verbalem omni particula carentem, sæpius verbo præmissum, ex. gr. **صَدَّوْا زَيْوْبَ** **صَلَا اَوْفَه** (*castigavit me Dominus vehementer*), **لَا رَمَر مَنِّ** (*vere extolletur cornu nostrum*). Adhibetur quoque cum verbo infinitivus ejus nominalis particula carens, ut **قُمْ تَبْصِرْ حَلًّا** (*quis somnum carpere potest?*). Id autem necessarium est cum infin. nominalis adjectivo vel alia voce determinatus est, ex. gr. **قَلْبًا اِنْ اَهَّ صَدْدًا** (*vehementi ira succensa est*), **صَلَا اِنْ اَهَّ صَدْدًا** (*pessima morte morieris*).

ARTICULUS VIII

DE ADJECTIVO.

493 ^I — Adjectivum quadrupliciter in oratione occurrere potest: vel enim occurrit tamquam prädicatum, vel tamquam completivum nominis, vel denotat statum agentis aut patientis, vel denique gerit vicem substantivi; qui singuli casus habent regulas sibi proprias. Notandum autem nos hic agentes de adjectivo non comprehendere sub hac denominatione participium activum neque participium passivum quod habet sensum participii activi (n. 298), hæc enim, excepta flexione, omnino regulas verborum sequuntur.

493 ^{II} — Adjectivum itaque quod occurrit in oratione ut prädicatum, debet, ut vidimus, esse contractum (1), idque, tum si mediante copula, tum si absque copula cum subjecto connectitur (n. 480), v. gr. **ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ** (*dulce est verbum tuum*), **ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ** (*bonus est Dominus*), **ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ** (*tu es misericors*), **ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ** (*pulcherrima sunt opera Dei*). Attamen huiusmodi adjectivum, si cum subjecto interposita voce **ܡܠܟܐ** etc. connectitur, non contrahitur, v. gr. **ܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܡܠܟܐ** (*sanctus es Domine*). Item tenendum de adjectivo completivo pronominis relativi, scilicet quoties subjectum adjectivi referatur ad pronomen relativum, tunc contrahi debet huiusmodi adjectivum, et post illud licet adjicere pronomina personalia separata

(1) In dialecto Matlulæ adjectivum semper est contractum, sive sit prädicatum, sive qualificativum, et ideo nunquam alaf emphaticum accipit.

vel ea omnittere , v. gr. **صَوْمِقَانَا وَخَلِيَّيْمَ خَسَعَدَا**
(fideles qui mortui sunt in charitate) , **وَجَدَ لَسْمَا**
(da panem qui reperitur apud te). Quod
 si post relativum interponas vocem **أَمْلَهُم** etc. , tunc
 hæc copula gerit vicem pronominis personalis separati ,
 et cum illa adjectivum non contrahitur ; v. gr. **دَحَب**
أَلَيْكُمَا أُمُّوَا بِأَمْلِهِمَنَ عَظَمَتَا *(quære mulierem quæ sit*
perfecta).

494 — Prædicatum verbi **لَمَّ** sequitur
 regulas prædicatorum in genere , verbi gratia :
وَجَّيْبُ هُوَا مُكْرَهُ وَفَنَهُم *(gratiosa erat vox salvatoris*
nostri) , **اِحْمَدُ فَنَمُوَا** *(estote sani)* , **اَمْلَهُمَ اَمْلَهُمَ**
(ejus pater erat agrotus).

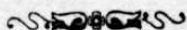
495 — Adjectivum autem quod propositionem
 ingreditur ut completivum nominis licet tibi illud contra-
 here vel non , attamen si contrahitur , ei præfigenda est
 præpositio **وَ** , v. gr. **اَمْرٌ اَكْبُنَا وَبَرْمَجَ خَلَا لُقَا**
(tamquam arbor plantata super rivum) , **سَمِعَ لَالِحَا**
وَلَحَمْنَا كَهَاوَا *(vidistine navim ferentem divitias ?)* ,
اَمْبَ لَحِيحَتَا وَعَنَمَ لُفَم *(voca viros commorantes*
illic) ; si vero non contrahitur adjectivum , nulla ei est
 præfigenda præpositio , v. gr. **اَلَهَُا عَنَسْمُنَا** *(Deus*
misericors) ; **عَجْنَا حَمْنَا لَا مَيَّوَا** *(homo stultus*

nescit hoc); *ܢܬܝܝܡ ܡܚܝܐ ܐܚܩܐ* (*vidi pueros parvulos*);
ܕܠܡ ܠܚܝܝܬܐ ܡܢܝܐ ܡܡܥܬܐ (*ingressi sumus in urbem notam et celebrem*). De hoc adjectivo fusius erit sermo in capite seq.

496 — Adjectivum indicans statum agentis vel patientis semper contrahitur et assumit ante se *ܕܝ* (*cum, dum*), v. gr. *ܕܝ ܠܐܘܪܝܡܐ ܕܝ ܕܩܝܒ* (*ingressus est Christus Hierosolymam equitans pullum*), *ܕܝ ܡܪ ܕܕܝܢܐ ܡܝܪܝܬ ܕܝ ܠܕܝܝܫ ܡܪܝܬܐ* (*stetit coram me vir quidam indutus alba*), *ܕܝ ܡܠܝܬܐ ܡܠܝܬܐ ܡܠܝܬܐ* (*glorificamus te clamantes et dicentes*). Quandoque loco *ܕܝ* assumit *ܐ* more Arabum, v. gr. *ܐ ܠܐܘܪܝܡܐ ܕܝ ܕܩܝܒ* (*ingressus est Hierosolymam equitans pullum*). Tandem quando adjectivum indicat statum non agentis sed patientis vel alius nominis, tunc licet illi præmittere *ܐ* loco *ܕܝ* v. gr. *ܐ ܡܠܝܬܐ ܡܠܝܬܐ ܡܠܝܬܐ* (*vidi Dominum stantem et servum sedentem*). Ex omnibus his quæ de adjectivo indicante statum diximus facile colliges ablativum absolutum Latinorum eodem modo apud Syros exprimi, ex. gr. *ܕܠܡ ܠܚܝܝܬܐ ܕܝ ܕܠܡ ܠܚܝܝܬܐ* (*ingressi sumus urbem occidente sole*); *ܐܪܠܝܬܐ ܠܚܝܝܬܐ ܕܝ ܕܠܡ ܠܚܝܝܬܐ* (*crucifixus est fur clamante præcone*).

497 — Tandem adjectivum quod tenet locum

substantivi, si personam aut rem determinatam denotat, nunquam contrahitur, v. gr. *مَجْدًا كَرِيمًا* (*gloria optima*), *أَكْبَرُ لِقْفًا* (*væ adblandienti*), *وَبُ كُطِبْنَا* (*iverunt castæ*), *مَوْلَى مَنَسُطًا* (*miserere nostri, misericors*). Quod si hujusmodi adjectivum sibi adnexum habeat substantivum in statu constructo (n. 288), tunc patitur contractionem propriam status constructi, v. gr. *هَجْنًا كَرِيمًا* (*accipite faustum nuncium, incolæ sepulcrorum*); *مَمْلُوءًا كَرِيمًا* (*exaltamus plenam gratiæ*). Adjectivum autem negatione affectum, particula *كَا* copulatur, quæ cum adjectivo ita conjungitur ut adjectivum et particula unum fere vocabulum forment, ex. gr.: *كُفَّ جَمِ كَا مَقْطُونًا* (*fuge ab infidelibus*), *طَيِّبًا أَنْ كَلَّا مَسْمُومًا* (*comprehendisne invisibilia?*).

ARTICULUS IX

DE ADJECTIVO COMPLETIVO SEU DETERMINATIVO.

498 — Adjectivum Completivum seu Determinativum est illud quod substantivum concomitatur ad illud determinandum. Adjectivum in hoc statu convenire debet cum substantivo tantummodo quoad genus et quoad numerum.

Determinatio autem seu completio nominis potest esse vel per ipsum adjectivum, ut hactenus vidimus, vel

per propositionem quæ adjectivi locum tenet. Adjectivum quidem cum completivum est substantivi nequaquam contrahendum est, ut nuper vidimus, et proinde dicitur

v. gr. **ܡܪܢܝܐ ܝܠܚܬܐ ܕܡܪܢܝܐ** (*vidi arborem excelsam*).

499 — Propositio autem quæ locum tenet adjectivi completivi adsciscit semper ante se litteram **ܘ**, quæ est pronomen relativum, et si propositio loco verbi habet participium activum vel adjectivum cujus subjectum seu agens referatur ad **ܘ** relativum, tunc particula **ܘ** vicem gerit pronominis personalis participii vel adjectivi, v. gr.:

ܐܬܝ ܐܬܝܢ ܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ (*est illic pauper qui circumit mendicando*), **ܠܡܕܝܢܐ ܕܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ** (*beati divites qui eleemosynas erogant*); **ܐܬܝܢ ܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ** (*invenit rex virum indutum vestibus immundis quæ non decent nuptias*).

500 — Adjectivum completivum apud Syros ut apud Arabes venit ordinarie post substantivum; sunt tamen quædam nota adjectiva quæ possunt præcedere sua substantiva; hujusmodi sunt sequentia: **ܐܬܝܢܐ** (*alius*); **ܡܠܬܐ** (*primus*); **ܐܬܝܢܐ** (*ultimus*); **ܡܠܬܐ** (*multus*); **ܐܬܝܢܐ** (*parvus vel modicus*); **ܡܠܬܐ** (*magnus*); v. gr. **ܠܐ ܐܬܝܢܐ ܐܬܝܢܐ ܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ** (*non fuit in mundo alius peccator similis mihi*), **ܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ ܕܡܠܬܐ** (*multa opera bona ostendi vobis*),

أَسْنِبُ أَجْنًا (*alio tempore*).

Item adjectiva quæ designant titulos personarum earumque qualitates sive in bonum sive in malum sensum ordinarie suis nominibus propriis anteponuntur,

v. gr. هَمْدُكَ لَكَ سَلَامٌ (gloria tibi Deus fortis);

هَذَا رَجُلٌ قَدِيمٌ (inquit beatus Paulus);

أَكْبَرُ مَرْيَمَةَ (ave sancta Maria).

501 – Quævis orationis pars indicans circumstantiam temporis vel loci vel aliud simile, et occurrens veluti adjectivum completivum, assumere debet ante se

و relativum, v. gr. سَلَامٌ هَذَا وَهَذَا (dulcis est mors propter Deum),

هَذَا رَجُلٌ قَدِيمٌ (hic est adjutor et minister mecum),

هَذَا رَجُلٌ قَدِيمٌ (Joannes erat lucerna ante solem).

ARTICULUS X

DE COMPARATIVO ET SUPERLATIVO.

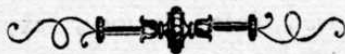
502 – Syris deest forma أَفْعَلٌ quam habent Arabes inter formas adjectivorum positivorum, iis etiam deest hæc eadem forma أَفْعَلٌ quam habent Arabes sensu superlativi et comparativi; et nihilominus Syri nullam aliam formam habent ad efformandum comparativum atque superlativum. Itaque adjectivum comparativum

apud eos exprimitur per adjectivum positivum simpliciter, addita praepositione ^{ܡܝܢ} nomini cum quo comparatio instituitur, v. gr. ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*sapientia melior est divitiis*), ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*nos sumus fortiores quam vos*). Quandoque, majoris claritatis causa, interponitur vox ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*potissime*), vel vox ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*bene, maxime*), ex. gr. ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*sol remotior est quam luna a terra*). Adverbia autem comparativa exprimuntur per adjectiva contracta in numero singulari. Ea vero adjectiva comparativa quæ vim vel intensitatem tantum denotant, exprimuntur per vocem ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} vel ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ}, v. gr. ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*operatus sum plus quam tu*), ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*dilexit Deus portas Sion plus quam omnia tabernacula Jacob*). Item sit exemplum adverbii comparativi ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*sorores tuæ incedunt præclarius quam tu*). Hinc etiam vides nomen cum quo comparatio fit necessario exprimendum esse, secus comparatio nequit existere, v. gr. ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*ambulavit duobus diebus plus minus*).

503—Superlativum circumscribitur diversis modis,

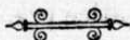
v. gr. ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*sanctissimus*), ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*minimus apostolorum*), ^{ܡܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ ܕܝܠܝܬܝܢ} (*quodnam mandatum est maximum in lege?*).

504 — Notandum deinde nomen cum quo comparatio fit interdum loco **بِمِ** prænolari particula **أَوْ** (*aut*) more Græcorum, maxime quando nequit præpositio **بِمِ** habere locum, v. gr. **لَكَرَهُوْهُوَ تَبَّتْ صَفْطَا** (*Tyro et Sidoni remissius erit in die iudicii quam tibi*).

CAPUT II

DE PRONOMINIBUS

ARTICULUS I

DE PRONOMINE PERSONALI.

505 — Pronomen reflexivum quod Arabes per vocem **نَفْس** cum suffixis exprimunt, exprimitur a Syris per pronomen personale separatum agentis, adjiciendum inter agens et idem pronomen suffixum habens præfixam præpositionem lamadh, quod personam patientem exprimit, v. gr. **هَدَّلَا هُوَ لَهُ أَفَّ** (*stultus sibimet nocuit*), **أَنَّا طَمَسَا هُوَ لَهُ أَمْسَا** (*Christus semet demisit*), **أَنْكُ خَيْرُ خَبْرٍ** (*adjuva temetipsum*). Vel etiam exprimitur pronomen reflexivum more Arabum per vocem **نَفْسَا** (*anima*)

(*ejusdem S. Ephræmi sermo*), **ܐܢܬܐ ܕܐܬܝܬܐ** (*eadem via rediit*). Pro pronomine suffixo accusativo licet in talibus exemplis adhibere pronomen typicum **ܐܢܐ**, ut **ܐܢܐ ܕܐܬܝܬܐ** (*idem verbum dixit*) (1).

507 II – Pronomen personale **ܐܢܬܐ** (*Vos*) non convenit in eleganti lingua Syriaca uni personæ, sed pluribus ut apud Græcos, Latinos et Arabes. Attamen posterioribus ævis (circa seculum XII) cœptum est apud aliquos Syros adhibere pronomen **ܐܢܬܐ** ad alloquendam unam personam dignitate præditam ut mos est hodie omnium populorum Europæorum (2). Hunc tamen usum apud scriptores bonæ notæ non est invenire. Pronomen autem 1^æ pers. pl. adhibere pro sing. solent reges et magni viri in omnibus mundi linguis.

507 III – Sæpe pronomen **ܐܢܐ** usurpatur ut pleonasmus ad sermonem exornandum, quod in versione Novi Testamenti Syriaca dicta Ps^hitta frequentissimum

(1) Hæc ratio exprimendi pronomen *idem* non est genuina Syriaca, neque ceteræ linguæ Semiticæ eam vel ejus notionem habent; Syri autem præteritis seculis cum libros Græcos in suam linguam cœperunt transferre, hanc notionem ex Græca lingua didicerunt, ad illiusque imitationem rationem prædictam excogitarunt. Imo non contenti simplex pronomen hac ratione exprimere, ex eo fœminino substantivum concretum derivarunt **ܐܢܬܐ ܕܐܬܝܬܐ** ad significandam notionem quam ipsi Latini non habebant quamque hodierni populi Europæi simili ratione expriment pro voce *identitas*.

(2) Europæi hodierni excessum in hac re attigerunt, cum æquales etiam (imo etiam inferiores) alloquendo dicunt *Vos* pro *Tu* (quod sensati homines certe non approbant). Quod magis tædet est usus Itatorum dirigendi ad unam personam masculinam pronomen 3^æ personæ fœm.; adhuc ac magis admirationem provocat usus Germanorum dicendi *Illi* pro *Tu*. Ipsa igitur urbanitas ad excessum producta in ridiculum degenerat! Populi tamen Orientales nostris temporibus et in hoc Europæos imitari cœperunt, Turcæ, Persæ, etc. At Arabes tantummodo in scribendis epistolis etiam familiaribus lingua vulgari pro singulari pluralem adhibent tum in secunda tum in prima persona.

est. He autem hujus pronominis in tali casu semper eliditur seu otiaur, ex. gr. **לֹא מִנְּמִי וְהוּא מַחְמִלֵנִי** (*alium expectamus*), **חֲמִטְכִּיבָּ! אִמֵּה חֲדוּזִיף חֲנִלָּא** (*fide iustificatur homo*).

508^I — Usurpatur pronomen personale **וְהוּא** ejusque derivata ad exprimendum id quod latine exprimitur per *cumque*, praecedente **אִמָּל** (*quis*), vel **חֲמָל** (*quantum*), vel **מִמָּ** (*quis*), vel **מִמָּ** (*quid*) et particula **וְ**, ex. gr. **חֲבֵיב וְיֹא חֲמָלָא אֲגִילָּא וְהוּא** (*fac hoc quocumque tempore*), **לֹא זָחָא אִנָּל חֲכֵר מְחָלָא רִגְעָא אִמְבָּא וְהוּא** (*non te reprehendi propter qualemcumque rem*), **אִזְוֵהוּ בִּימָּ וְהוּא חֲנִלָּא אִמָּל וְהוּא** (*care ab isto homine, quicumque ipse sit*), **חֲנִיף בִּימָּ וְכִלָּא אִמְכֵּם וְהוּא** (*fuge a mendacibus, quicumque ii sint*), **מְחִימָה זָלָא חֲמָלָא** (*accipe illud quantumcumque sit*), **וְהוּא חֲמָלָא וְהוּא** (*da illam quantacumque ea sit*).

508^{II} — Pronomen demonstrativum **מִי** inservit cum **זָלָא** ad significandum Latinorum *tantum* neutrum tum ut nomen, tum potissimum ut adverbium, ex. gr. **חֲמָלָא מִיחֲמִימָה** (*tantum te amo!*), **וְהוּא חֲמָלָא זָלָא חֲכֵר** (*cur tantum clamaris?*), **וְהוּא חֲמָלָא זָלָא חֲכֵר** (*tantum mihi sufficit*).

ARTICULUS II

DE MODO EXPRIMENDI GENUS NEUTRUM.

509 — Rem idealem quæ sensibus non apprehenditur, sed mente fingitur, considerant Syri qui genus neutrum non habent, ut fœminini generis. Sic v. gr. dicunt: **וְיָאֵן צִמְעָא בְּאַתְרָא דְּיֵהָדָה** (*hoc die tertia contigit*); **אֲכָרָא מַהֲלָב וְיָאֵלָא** (*opus erat mihi ut irem*); **צִמְעָא אֲמַרְתָּ וְיָצִיטָא** (*dicitur quod mortuus sit rex*); **כִּלְכֵּל וְיָסֵי** (*propter hoc*); **כִּלְכֵּל וְיָסֵי** (*ab hoc*); **כִּלְכֵּל וְיָסֵי** (*id omne quod Jesus descendit ad inferos, fuit ut mortuos vivificaret*); **לֹא חָרַמָא** (*nequit esse seu impossibile est ut homo non erret*); **סַמְפָּא אֲבָלִיטָא** (*ninxit et pluit*); **סַמְפָּא** (*vesperavit*); **סַמְפָּא אֲבָלִיטָא** (*illuxit*); **סַמְפָּא** (*unum petii a Domino*); **סַמְפָּא אֲבָלִיטָא** (*turpe est ut facias quod dixisti*). Item dicendum si de plurali numero agatur, v. gr. **כִּלְכֵּל וְיָסֵי** (*creavit Deus visibilia et invisibilia*); **כִּלְכֵּל וְיָסֵי** (*ea quæ evenerunt propter malos consiliarios evenerunt*).

510 — Ad hæc pertinet usus **וְ** tamquam ligaminis inter unam et alteram propositionem, præ-

sertim post unam ex particulis conjunctivis, et tunc
 ܐܢ necessario adsumit post se litteram ܐ (n. 425), v.

gr. ܕܠܚܢܐ ܚܡܗ ܠܐܫܒܝܪ ܡܕܝܢܐ ܐܢ ܕܐܡܢܢܗܘܐ (*cur
 despexisti fratrem tuum loco eumdem honorandi?*);

ܐܢ ܐܝܬܝܢ ܐܠܗܐ ܕܝܚܝܠ ܕܡܝܠܐ ܕܡܝܠܐ ܕܡܝܠܐ ܕܡܝܠܐ
 (*tam dilexit
 nos Deus ut nobis suum filium daret*);

ܐܢ ܕܡܝܠܐ ܕܡܝܠܐ ܕܡܝܠܐ ܕܡܝܠܐ ܕܡܝܠܐ
 (*quod velis ire ad urbem, non
 placet mihi*).

511 — Huc pertinent plurima verba quæ
 adhibentur impersonaliter i. e. in 3^a persona sing. fœm.
 sine agente expresso, et cum accusativo personæ in
 quam fit actio verbi. Hujusmodi sunt verba ܬܠܕܝܬ (*tædui*),
 ܬܠܕܝܬ (*doluit*), ܬܠܕܝܬ (*angustia nata est*), ܬܠܕܝܬ (*torpor
 natus est*): quæ omnia in 3^a fœminina adhibentur cum
 littera ܬ præfixa personæ agentis, v. gr. ܬܠܕܝܬ ܬܠܕܝܬ
 (*tædui me*); ܬܠܕܝܬ ܬܠܕܝܬ (*triste est nobis, seu angimur*);
 ܬܠܕܝܬ ܬܠܕܝܬ (*amarum vel acerbum fuit eis, mœrore affecti
 sunt*); ܬܠܕܝܬ ܬܠܕܝܬ (*angor*); ܬܠܕܝܬ ܬܠܕܝܬ (*ne torpore
 afficiamini*).

512 — Syri usurpant ܬܠܕܝܬ indeclinabile quo ex-
 primunt *rem, negotium, aliquid*, etc. v. gr. ܬܠܕܝܬ ܬܠܕܝܬ
 ܬܠܕܝܬ (*nihil vidi in domo*). Quando vero volunt expri-
 mere *aliquid* vel *rem* in numero plurali, omittunt ܬܠܕܝܬ
 et adhibent adjectivum quod illud sequitur in numero

plurali generis fœminini, (n. 514), v. gr. **هَذِهِ** (*hæc sunt mirabilia*). Aliquando adhibetur **هَؤُلَاءِ** eo sensu quo Latini dicunt *aliquid*, *quoddam*; imo de personis etiam usurpatur significans *aliquis*, *aliqua*, vel *quidam*, *quædam*, et quidem pro plurali etiam, v. gr. **أَمَّا كَسْطًا هَؤُلَاءِ** (*adestne aliquid panis?*), **مَتَكْفِلًا هَؤُلَاءِ** (*nonnulli magis'tri dicunt*), **خَفِّجْ خَلًّا أُنْثَىٰ هَؤُلَاءِ** (*quære aliquam mulierem*), **أَمَّا كَبَّ عَتَا هَؤُلَاءِ** (*habeo aliquot negotia*).

ARTICULUS III

DE PRONOMINE RELATIVO.

513 -- Pronomen relativum exigit apud Syros æque ac apud Arabes ut extet in correlativo sequenti pronomen personale ejusdem personæ, ejusdem generis et ejusdem numeri, ac nomen cui refertur pronomen relativum. Quo præmisso, sciendum est hujusmodi pronomen personale propositionis correlativæ aliquando elidi in Syriaca uti et in Arabica lingua, v. gr. **فَعَلَا أُنْثَىٰ** (*quot sunt viri quos vidisti?*) pro **يَوْمَئِذٍ** .

Hic advertendum est notabile discrimen quod extat inter linguam Latinam et Syriacam quoad propositionem

quæ sequitur pronomen relativum. Nempe cum Latini regere faciunt pronomen personale hujus propositionis a verbo ejusdem propositionis, Syri illud regere faciunt a verbo propositionis præcedentis cui refertur pronomen relativum. Unde cum Latini dicunt: *Ecce libri quos desiderasti*, ubi *quos* est accusativus verbi *desiderasti*; Syri dant verbo *desiderasti* pronomen quod illud regat et relinquunt pronomen relativum rectum a propositione præcedente *ecce libri*, dicentes: **ܐܢ ܠܝ ܕܠܝܚܐ ܕܝܚܐ ܐܢܐ**;

litteraliter: *ecce libri qui desiderasti eos*; item **ܕܡܝܢܐ**

ܠܡܪܝܡ ܕܝܚܐ ܐܢܐ ܦܩܬܐ ܡܠܟܝܗܡ ܐܢܐ (*beata est Maria quam omnes lingue celebrant*); propter hoc præpositio quæ apud Latinos pronomini relativo copulatur, apud Syros conjungitur pronomini ejus personali quod illud sequitur, ex gr.: **ܡܢܐ ܐܢܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ** (*quis est iste cum quo loqueris?*),

ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ (*dirutæ sunt domus ex quibus exivimus*),

ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ (*hic est de quo scripsit Moyses*).

514 — Animadvertendum est apud Syros particulam **ܕ** quæ est pronomen relativum necessario exprimendam esse cum quovis adjectivo completivo per *gdhamam* contracto, sive substantivum cui adjectivum refertur sit determinatum, sive sit indeterminatum. Exempla substantivi indeterminati cui adjungitur adjectivum cum pronomine relativo: **ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ**;

(*tamquam malum conflatum ex metallo*); **ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܠܟܐ** (*emi duas columbas speciosas*).

Non præfigitur tamen pronomen relativum adjectivo non contracto, v. g. **مَنْ دَرَجَةً صَفًّا** (*ad roca illum virum venerandum*). At si interponatur vox **أَنَّ** cum suffixis, tunc pronomen relativum necessario præfigendum est huic voci **أَنَّ**, unde dicitur, v. gr. **دَرَجَةً وَأَمَّا هَؤُلَاءِ** (*vir qui est honoratus*), (n. 481 et 493).

515 – Ante pronomen relativum **و** quando tenet locum substantivi, i. e. quando nullo nomini connectitur, præmittendum est aliquod nomen cui pronomen relativum referatur; si igitur nullum hujusmodi nomen extat, et pronomen relativum referatur ad personam vel rem determinatam, tunc ei præmittendum est unum ex pronomibus demonstrativis remotis, scilicet: **أُولَئِكَ**, **هَؤُلَاءِ**, **أُولَئِكَ**, v. gr. **أُولَئِكَ وَآلِهَهُمْ دَرَجَةً صَفًّا** (*illi qui missi sunt, ex Pharisæis erant*); **أُولَئِكَ هَؤُلَاءِ وَآلِهَهُمْ** (*hic est ille quem dixi venturum post me fore*); vel ei præmittitur pronomen **مَنْ** (*qui*) v. gr. **مَنْ بِحَقِّهِ دَرَجَةً** (*qui misit me, ipse dixit mihi*). Sin autem relativum **و** referatur ad nomen indeterminatum tunc ei præmittitur unum ex sequentibus pronomibus interrogativis, **أَمَّا**, **أَمْ**, **أَمْ** (n. 248), v. gr. **أَمَّا دَرَجَةً** (*qui cupit regnum cælorum placeat Deo charitate pura*); **أَمْ دَرَجَةً** (*si diligitis eos qui vos diligant, quam mercedem habebitis?*).

Frequentissime tamen pronomina demonstrativa promiscue pro interrogativis et vice versa usurpantur, v. gr.

ܡܡ ܕܡܫܝܒ ܕܐܡܩܝܢܐ ܢܗܐ (qui diligit me, mandata mea serret).

516 — Nihilominus relativum ܐܠܐܕ ܐܠܐܕ quod tenet vicem substantivi, adhibetur aliquando solum absque ullo præmisso, v. gr. ܐܠܐܕ ܕܡܫܝܒ ܕܡܫܝܒܐ (beati qui habitant in domo tua); ܡܡ ܕܡܫܝܒ ܕܡܫܝܒܐ (væ ei qui præbet potum socio suo).

517 — Aliquando, præsertim in scriptis versis ex lingua Græca, præfiguntur relativo præpositiones quæ juxta ea quæ diximus (n. 513) præfigendæ sunt pronomini personali quod sequi debet relativum et ad illud referri, idque imitatione ejusdem linguae Græcæ, v. gr. ܡܡ ܕܡܫܝܒ ܕܡܫܝܒܐ (sanctus is quem laudant angeli).

Idem habet locum cum relativo adverbiali loci, v. gr.

ܡܡ ܕܡܫܝܒ ܕܡܫܝܒܐ (revertar in domum meam, unde exiri); ܡܡ ܕܡܫܝܒ ܕܡܫܝܒܐ (habitare fac defunctos nostros in mansionibus quietis, unde aufugerunt dolores).

Regulariter dicendum esset in his exemplis ܡܡ ܕܡܫܝܒ ܕܡܫܝܒܐ, et ܡܡ ܕܡܫܝܒ ܕܡܫܝܒܐ.

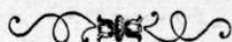
ARTICULUS IV

DE PRONOMINE DEMONSTRATIVO.

518 – Pronomen demonstrativum licet indiscriminatim præponere vel postponere nomini demonstrato, v. gr. *هَذَا لِبَرٍّ* vel *لِبَرٍّ هَذَا* (*hic liber*), *هَذِهِ لِبَتْلٍ* vel *لِبَتْلٍ هَذِهِ* (*illa puella*), *هَذِهِ كَلِمَاتٌ* vel *كَلِمَاتٌ هَذِهِ* (*audiri hæc verba*).

519 – Ad demonstrandum aliquid ideale adhibetur plerumque pronomen demonstrativum proximum fœminini generis, v. gr. *هَذِهِ أَوَّلُ مَنَاجِدٍ* (*sede hic, hoc enim melius est tibi*), *هَذِهِ أَوَّلُ مَنَاجِدٍ* (*fac hoc et vives*). Quando occurrunt duo demonstranda, adhibetur pro primo pronomen demonstrativum remotum, et pro altero demonstrativum proximum, ex. gr. *صَلَّى كَلَامًا وَلَمَّا دَبَّسًا . كُنْتُمْ فِي هَذِهِ ؟ أَلَيْسَ* (*Christus honorat prophetas et apostulos, illos quidem quia de ipso prophetarunt, hos autem quia eum prædicarunt*). Sæpius demonstrativum proximum pro utroque usurpatur nomine, *صَلَّى كَلَامًا وَلَمَّا دَبَّسًا . كُنْتُمْ فِي هَذِهِ ؟ أَلَيْسَ* (*excommunicat Ecclesia et hæreticos et schismaticos, illos quidem propter honorem fidei, hos autem ad conservandam charitatem*).

519^{II} — Usurpatur pronomen remotum pro nomine antea memorato ut non repetatur, ex. gr. (ܐܡܪ) *asser librum meum et librum Josephi*), *furali sunt latrones res nostras et vicinorum* (ܠܬܝܒܐ ܕܚܝܬܐ ܕܢܚܝܬܐ ܕܡܝܬܐ ܕܢܚܝܬܐ). Quod si secundum nomen regit genitivum sufficit particula ܐܝܢܐ et demonstrativum pronomen supprimitur, ex. gr. ܐܝܢܐ ܕܡܝܬܐ ܕܢܚܝܬܐ (cepi gladium Josephi et meum). Dicitur etiam ܐܝܢܐ ܕܡܝܬܐ, sicut etiam ܐܝܢܐ ܕܡܝܬܐ pro ܐܝܢܐ ܕܡܝܬܐ.

ARTICULUS V

DE CETERIS PRONOMINIBUS

519^{III} — ܡܝܝܐܐ Est pro ܡܝܝܐܐ, significat autem *invicem* seu communicationem actionis; commune est masculinis et femininis nominibus. Agens debet esse nomen plurale, patiensque nomen ܡܝܝܐܐ cum lamadh aut alia praepositione juxta casus; ex. gr. ܡܝܝܐܐ ܕܡܝܝܐܐ (Christiani se invicem amant), ܡܝܝܐܐ ܕܡܝܝܐܐ (latrones ab invicem fugerunt), ܡܝܝܐܐ ܕܡܝܝܐܐ (ne accusetis vos invicem), ܡܝܝܐܐ ܕܡܝܝܐܐ (Maria et Susanna sibi invicem occurrerunt),

رَكَتَبْنَا حَكَايَا وَيَتِيَّوَا (mulieres contumelia affecerunt suis invicem viros).

Hæc vox repetita: 1° - Eundem sensum

habet ac تَتِيَّوَا, ita tamen ut una pars gerat agentis officium, altera patientis, et ab invicem separentur particula patientis vel alio. Ex. نَكَا حَكَايَا تَتِيَّوَا (salutemus nos invicem), اَمْنَه تَتِيَّوَا (unus alteri dixit),

لَحْنَه طَعْلَا تَتِيَّوَا (separate unum de altero), پورته تَتِيَّوَا (portate onera unus a'trius). 2° - Significat etiam unusquisque, quisque, singuli, etc. Et tunc non separantur duæ voces ab invicem, de feminino autem dicitur تَتِيَّوَا ;

ex. gr. تَتِيَّوَا تَتِيَّوَا تَتِيَّوَا تَتِيَّوَا (unusquisque puerorum unicuique magistro traditus est seu singuli pueri singulis magistris traditi sunt),

اَمْنَه تَتِيَّوَا (da nuncium hoc singulis tuis sororibus), لاَ اَمْنَه تَتِيَّوَا (non possum voluntatem uniuscujusque vestrum facere).

Dicitur etiam, sed minus frequenter, تَتِيَّوَا pro تَتِيَّوَا.

Ex. تَتِيَّوَا تَتِيَّوَا تَتِيَّوَا (unusquisque horum peregrinorum viginti habet serros).

Etiam nomen appellativum hac ratione repetitur ad significandam participationem singulorum, exemp. grat.

اَمْنَه تَتِيَّوَا (da singulis denarium),

تَتِيَّوَا (circumivit per singulas urbes).

Nomen hoc ex تَتِيَّوَا derivatum est;

semper in plurali adhibetur, significatque *aliqui, aliquot, nonnulli*, etc. Fœmininum est **ܠܦܩܡܗ**. Ex. **ܠܦܩܡܗ ܡܢ ܡܕܢܗ** (*aliquot exierunt e civitate*), **ܠܡܕܢܗ ܠܦܩܡܗ** (*nonnulla verba mutavit*).

ܠܡܕܢܗ ܠܦܩܡܗ ... **ܠܡܕܢܗ**. Hoc verbum quod significat *est*, repetitum et aliquando solum significat partitionem inter duas aut plures res. Ejus usum ex exemplis disces: **ܠܡܕܢܗ ܠܦܩܡܗ** (*sunt qui di'esunt et in paupertate virunt*), **ܠܡܕܢܗ ܠܦܩܡܗ ܠܡܕܢܗ ܠܦܩܡܗ** (*mercenarii acceperunt a i duo talenta, alii quinque*), **ܠܡܕܢܗ ܠܦܩܡܗ ܠܡܕܢܗ ܠܦܩܡܗ** (*sunt qui verbo tuo credunt, sunt autem qui non credunt*).

ܠܡܕܢܗ. Hæc præpositio quæ significat *ex*, adhibetur pro **ܠܡܕܢܗ** partitivo de quo mox, regens nomen vel pronomen plurale. Ex. **ܠܡܕܢܗ ܠܦܩܡܗ ܡܢ ܡܕܢܗ** (*alii manserunt, alii profecti sunt*).

ܠܡܕܢܗ. (1) Significat **ܠܡܕܢܗ** personam quam quis nominare non vult, ejusque fœmininum est **ܠܡܕܢܗ**. Nota hæc duo nomina g^dhamata esse, alterum quidem ex **ܠܡܕܢܗ**, alterum ex **ܠܡܕܢܗ** quæ ambo inusitata sunt; nota quoque **ܠܡܕܢܗ** habere *taw* quamquam non regat

(1) Hoc nomen Semiticum in linguam Hispanicam per Arabes qui diu peninsulam illam dominati sunt introductum est. Hispani enim dicunt *fulano*, cum hujusmodi notio desit in lingua Latina linguisque quæ ex illa derivatæ sunt.

genitivum, seu non sit in statu constructo cum dici deberet
فُلَانٍ, vel potius فُلَانِ, vel rectius فُلَانِ, quia jo d^h non
invenitur in masculino. Sed sic fert usus ut non dicatur nisi

فُلَانِ de masculino, et فُلَانِي de fœminino. Ex. اِنَّا

كُنَّا فُلَانِ (*vade ad NN*). Adhibetur quoque de re. Ex.

اِسْمِي اُيَا فُلَانِ (*exstat in loco NN.*), اِسْمِي فُلَانِ

مِنْمِي فُلَانِ (*frater noster venit ex oppido NN.*)

رُفُفٌ. Significat numerum quem quis non vult ex-
primere, item sermonem seu factum quod expedit tacere;

plerumque repetitur per *vau* conjunctionem. Ex. اَفْعَلَا

اَوَّلُكُمْ حَتَّى سَأَا كَلِمَةً اَوَّلُكُمْ هَا اَوَّلُكُمْ

حَتَّى كَلِمَةً اَفْعَلَا (*vixit Petrus sic annos*), فُلَانِهِ

اَوَّلُكُمْ نَقَمَ اَيَّاتٍ, اَوَّلُكُمْ هَا اَوَّلُكُمْ (*fecisti mecum sic et sic*), اَوَّلُكُمْ

(*mulieres venerunt*).

حَتَّى. Indeclinabile est et tria significat: 1° - Quan-

tum interrogativum. Ex. حَتَّى مَقَّصَمَ فُلَانٍ لَأَمَّ (*quot*
dies mansisti illic?). 2° - Quantum admirativum. Ex.

حَتَّى اَجَبْنَا اَمَّ (*quot viros vidi!*); حَتَّى اَجَبْنَا نَمَّ

اَجَبَّ (*quot mercenarii sunt in domo patris mei!*);

3° - Dum, tanto tempore quo, sequitur semper particula

و. Ex. لَا اُكَلِّمُ فُلَانًا حَتَّى يَكُنْ رَجُلًا اَوْ يَكُنْ رَجُلًا (*ne loqua-*
ris cum illo mendace dum viris seu toto tempore quo viris).

Si præcedit فُلَانِ, tunc significat quantumque, etc.

أَوْضَعُكَ هُنَا قَلًا وَهَرَا أُنَا (*exaltabo te, Domine, quamtum possum*).

أُنَا — (Aliquis, quidam); pl. أُنَعِّمَ; negat. لَا أُنَا (*nemo*).

قَلًا — هَرَا De primo vide (n. 512), de altero vide (n. 487, 2).

ARTICULUS VI

DE NUMERALIBUS.

519 — IV Nomen numeratum quamquam Arabice et Hebraice sit modo singulare modo plurale, Syriace est semper plurale. Cum autem numerum sequitur, plerumque est in statu *gdhamæ* cum nun, raro in statu emphatico. Ex. سَطْرًا مَعْقَمَ (*quinque dies*), مَعْقَمَ حَقَبَ (*norem horæ*), مِجْدَهَتَا أَقْوَا (*undecim ancillæ*), سِتْرِمِصَا قَحَا (*sexcenti pastores*) (1). Potest nomen numeratum ante numerum venire, et tunc est in statu emphatico. Ex. مَعْقَمَ إِحْدَى (*tres dies*), أَوْدَاسِمَ تَحْلَا (*quadraginta anni*). Unde vides numeralia nomina nunquam esse in statu constructo, exceptis numeris unitatis

(1) Notatu dignum est usum adhibendi nomen rei numeratæ in plurali cum nun in nulla dialectorum Syriacarum vulgarium hodie vigentium exstare ac

cognosci nisi in dialecto Matlulæ; illic enim dicitur, ex. gr. سَطْرًا مَعْقَمَ

(*quinque dies*), إِحْدَى جَمَ (*tres sponsæ*); male tamen pronunciant vocalem quæ præcedit nun sine productione.

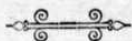
quæ cum gd^hama et taw tunc proferuntur. Ex. **قَبَّ اَوْخَدَ** (ex quatuor ventis), **كَحْنًا صِبْغًا** (Decapolis).

591^v — Ad epocham notandam, adhibetur particula **و** conjuncta tum cum numero dierum tum cum nomine mensis vel cum voce **مَنْب** mensis ante nomen mensis; dein nomen **حَنِي** anno constructum cum numero annorum in fœminino; ex. gr. **اِذَا فِى حَنِي اِحْدَى مِائَةٍ** (scriptum die 10 Julii anno 1753); frequentius **حَنِي اَلْفِ مِائَةٍ**.

CAPUT III

DE VERBO

ARTICULUS I

DE TRANSITIVO ET INTRANSITIVO ET DE CONVERSIONE INTRANSITIVI
IN TRANSITIVUM ET VICEVERSA, NECNON DE SIGNIFICATIONE FORMARUM VERBI.

520ⁱ — Verba apud Syros vel sunt origine activa seu transitiva (**صَمَمًا**) ut **مَهَا** (occidit), **حَجَّ** (fecit), vel sunt neutra seu intransitiva, (**وُذِمًا**) v. gr. **اَرَا** (ivit), **سَدَّ** (sedit), vel denique sunt simul activa et

neutra, v. gr. **ܐܦܩܪ** (*reversus est et convertit*), **ܠܚܢܐ** (*descendit et dissolvit*), **ܐܘܨܦ** (*elongavit et procul fuit seu recessit*).

520 II — Aliquando in verbis quæ habent sensum transitivum simul et intransitivum distinguitur sensus alter ab altero per diversitatem formæ quam assumit verbum in aoristo sic **ܠܚܢܐ** in sensu transitivo fit in aoristo **ܬܝܠܦܢ** (*perfecit, absolvit*) et in sensu intransitivo fit in aoristo **ܬܝܠܦܢ** (*consumptus est*). Animadvertite porro verbum intransitivum habere hoc sibi proprium quod liceat ei adjicere pronomen ejus agentis suffixum particulæ **ܐ**, ut vidimus, v. gr. **ܦܥܡܗ ܕܝܗ** (*maneate*), **ܐܬܬ ܕܝܗ** (*vade f.*).

521 — Conversio verbi intransitivi in transitivum, vel verbi transitivi habentis unum accusativum in verbum transitivum habens duos accusativos fit per reductionem verbi vel ad formam **ܐܘܦܬܐ**, v. gr. **ܐܘܦܬܐ** (*irritavit*) ab intransitivo **ܦܝܬܐ** (*indignatus est*), **ܐܘܦܬܐ** (*cibavit*) a nudo **ܐܦܬܐ** (*comedit*), **ܐܘܦܬܐ** (*erexit*) a **ܦܡܐ** (*surrexit*); vel ad formam **ܦܬܐ** v. gr. **ܦܬܐ** (*humiliavit*) a **ܦܬܐ** (*humilis fuit*), **ܦܬܐ** (*evacuavit*) a **ܦܬܐ** (*vacuus fuit*), **ܦܬܐ** (*honoravit*) a **ܦܬܐ** (*honorabilis fuit*); vel ad formam **ܦܬܐ**, v. gr. **ܦܬܐ** (*subdidit*) a **ܦܬܐ** (*servus*), **ܦܬܐ** (*significavit, certioorem fecit*) a **ܦܬܐ** (*novit*).

522 — Conversio autem verbi transitivi in intransitivum fit per adjectionem syllabæ **لَ** initio verbi, ex. gr.

كَلَفَ (*fractus est*) a **كَلَفَ** (*fregit*), **أَمْلَأَ** (*oblatus est*) a **أَمْلَأَ** (*obtulit*), **أَضْفَأَ** (*additus est*) ab **أَضْفَأَ** (*auxil, addidit*), **أَحْكَمَ** (*certior factus est*) a **أَحْكَمَ** (*certiorem reddidit*).

Porro plurima verba efformantur a nominibus quæ a nullo verbo derivantur, quod quidem apud Syros frequentius occurrit quam apud Arabes: Videlicet ex nominibus radice trilitteris formatur verbum intransitivum trilitterum auctum ad formam **فَعَّلَ**; ex nominibus radice quadrilitteris formatur verbum quadrilitterum, ex. gr.

فَرَّغَ (*frænavit*) a **فَرَّغَ** (*frænum*); **حَمَلَ** (*coluit, et origine coluit solem, uti solebant prisci Aramæi ethnici*) a **حَمَلَ** (*sol*), **فَضَّلَ** (*ornavit*) a nomine Græco **مُضَكَم** (*cosmos*), **مُهَنَّبَ** (*accusavit*) a nomine Græco **مُتَجَوِّزَا** (*categoria*). Aliquoties verbum derivatum habet formam **أَفْعَلَ**, ut **أَفْعَلَ** (*convivium fecit*) a **فَيْسَ** (*mensa*).

523 — Hæc omnia autem de conversione transitivi verbi in intransitivum et viceversa ex usu discuntur; formæ enim verborum habent plurimos sensus qui lege fixa determinari nequeunt, quemadmodum res se habet in lingua Arabica. Sic v. gr. forma **فَعَّلَ** aliquando eundem sensum habet ac forma nuda, addita tantum quadam

intensitate, v. gr. **ܡܬܐ** (*occidit multos*) a **ܡܬܐ** (*occidit*), **ܠܕܢܐ** (*contrivit*) a **ܠܕܢܐ** (*fregit*), **ܚܬܦ** (*evertit* *susque deque*) a **ܚܬܦ** (*evertit*). Item forma **ܐܬܬܐ** aliquando adhibetur ad indicandum simpliciter eventum cujusdam actionis vel operis vel rei, v. gr. **ܐܬܬܐ** (*apostata factus est*) a **ܐܬܬܐ** (*ethnicus*), **ܐܬܬܐ** (*æruginauit*) a **ܐܬܬܐ** (*æruget*), **ܐܬܬܐ** (*fructificavit*) a **ܐܬܬܐ** (*fructus*) quod initio erat **ܦܬܐ** uti patet etiam ex Hebraico. Sunt nonnulla verba quæ nonnisi in forma nuda adhibentur, ut **ܐܬܐ** (*ivit*), **ܐܬܐ** (*vidit*); et e contra sunt alia verba quorum forma nuda inusitata est, ex. gr. **ܐܬܐ** (*confessus est*), **ܐܬܐ** (*secessit*), **ܐܬܐ** (*subsannavit*). Quædam verba assumunt in formis auctis sensum longe diversum a sensu formæ nudæ, v. gr. **ܐܬܐ** (*inclinatus est*), **ܐܬܐ** (*oravit*); **ܐܬܐ** (*absolutus est*), **ܐܬܐ** (*tradidit*), **ܐܬܐ** (*implevit, salutavit, solvit*); **ܐܬܐ** (*solvit*), **ܐܬܐ** (*cæpit*).

524 — Animadvertite tandem omnes verborum formas communes esse significationi transitivæ et intransitivæ, imo ipsa verba aucta quæ habent initio syllabam **ܐܬܐ** præformativam ad creandam notionem intransitivam, possunt interdum habere sensum transitivum, v. gr. **ܐܬܐ** (*recordatus est*), **ܐܬܐ** (*meminit*), **ܐܬܐ** (*recognovit*), **ܐܬܐ** (*induit*). Excipe solas formas

﴿لَامُ﴾ et ﴿إِمُكُ﴾ quæ nunquam transitivæ esse possunt.

ARTICULUS II

DE VERBO PASSIVO.

525 — Syriaca lingua caret forma passiva modo quo eam habent Arabes ac Hebræi; cui quidem defectui supplent Syri per formas dictas reflexivas quæ nempe a verbis activis formantur addita initio syllaba præformativa ﴿اِ﴾. Videlicet vox passiva formæ nudæ fit ad normam ﴿اِ﴾. Videlicet vox passiva formæ nudæ fit ad normam
 ﴿اِ﴾ v. gr. ex ﴿حِر﴾ fit ﴿اِحِر﴾ (*direptus fuit*), ex ﴿حِف﴾ fit ﴿اِحِف﴾ (*relictus est*), ex ﴿حَسِب﴾ fit ﴿اِحَسِب﴾ (*verberatus est*), ex ﴿رُ﴾ fit ﴿اِرْمَ﴾ (*formatus seu pictus est*); forma ﴿اِفَن﴾ habet passivam vocem ad normam ﴿اِفَن﴾; et forma ﴿اِفَن﴾ ad normam ﴿اِفَن﴾; tandem forma quadrilittera ad normam ﴿اِفَن﴾ uti explicavimus plenius ubi egimus de formis reflexivis. Reperiuntur quædam passivæ formæ quæ non respondent suis formis activis modo exposito sic, v. gr. ﴿اِزِف﴾ (*elongatus fuit*) adhibetur uti passivum verbi ﴿زِف﴾ cum tamen ﴿زِف﴾ inusitatum sit; item ﴿اِحَكَم﴾ (*traditus est*) ut passivum formæ ﴿اِحَكَم﴾; ﴿اِزِفِر﴾ (*comprehensus est*) uti passivum

אִזְזִי ; אִזְזִי (*præmonitus est*) ut passivum אִזְזִי
 (*præmonuit*) ; item אִשְׁלַח (*intellectus fuit*) ut passi-
 vum אִשְׁלַח (*intellexit*). Pleraque verba formæ אִשְׁלַח
 habent in voce passiva formam illam quæ respondet
 formæ nudæ.

526- Quidam grammatici tradunt verbum activum
 habens initio syllabam præformativam אִלְּ fieri passivum
 per additionem 2 post אִלְּ dummodo ejus litteræ sint
 plus quam quinque, v. gr. ex אִשְׁלַח (*recognovit*)
 formatur passivum אִשְׁלַח (*recognitus fuit*), ex
 אִשְׁלַח (*acceleravit, festinavit*) fit passivum אִשְׁלַח
 (*acceleratus fuit*), ex אִשְׁלַח (*promisit*) fit אִשְׁלַח
 (*promissus fuit*). Attamen praxis non videtur confirmare
 istam regulam.

527 — Porro voces passivæ non formantur nisi
 ex verbis vere activis quæ nempe non indigent particula
 seu præpositione præfigenda nomini in quod actio verbi
 transit: proindeque verba quæ actionem in nomen me-
 diante præpositione habent non fiunt passiva, uti sunt
 sequentia exempla: אִשְׁלַח (*derisit eum*), אִשְׁלַח
 (*subito supervenit illi*), אִשְׁלַח (*venit ad eum*),
 אִשְׁלַח (*curam egit illius*). Nihilominus auctores
 Syri aliquando liberius in hujusmodi verbis procedunt,
 solent enim ex eis passivam vocem formare dempta illa
 præpositione, sic ex אִשְׁלַח (*irrisit eum*) formant

dicunt إِذَاخَرَبَ (*irrisus fuit*), ex أَمَضَّ حَهُ (*credidit in eum*) dicunt
 (*creditus est*), ex هَجَّيَ كَهُ (*adoravit eum*)
 dicunt أَهَّجَّيَ (*adoratus fuit*), ex كَفَّيَ كَهُ
 (*blasphemavit eum*) dicunt إِذَاخَرَبَ (*blasphematus est*).

528 — Verba quæ habent duo accusativa quando fiunt passiva concordantur cum secundo accusativo rei, non vero cum accusativo personæ; sic v. gr. si converti velis sequens exemplum مَقَّيَ أَوْسُجَا (*demonstravi tibi vias*) in passivam formam, minime dices ad instar Arabum $\text{أَمَقَّيَ أَوْسُجَا}$ (*tu demonstratus es vias*), sed dices $\text{أَيَمَّيَ كَرُ أَوْسُجَا}$ (*vias demonstratæ sunt tibi*).

529 — Solent Syri plerumque cum verbo passivo agens exprimere mediante præpositione لِ v. gr. لِأَخَذَ كَرُ (*possibile erit tibi*), $\text{أَوْ لِيَأْخُذَ كَرُ}$ (*id fit a vobis*), $\text{لِمَنِّي حَرَجَا وَيَحْجِي كَفَّيَ كَهْ}$ (*legi librum elaboratum a philosopho*), $\text{لِأَخَذَ بَمَنَّا حَرَجَا أَوْ}$ (*vir daemonicus captivatus erat a satana*).

Interdum agens exprimitur mediante præpositione مِنْ (ex), v. gr. $\text{إِذَاخَرَبَ مِّنْ كَهُ}$ (*castigati sumus a Deo*), $\text{إِذَاخَرَبَ مِّنْ سُبُودَا}$ (*equa nostra furto subducta fuit a mendicis*); vel exprimitur agens mediante præpositione مِنْ v. gr. $\text{حَرُ مِّنْ كَرُ لِيَأْخُذَ}$ (*a te, Domine, omnes nos benedicamur*).

ARTICULUS III

DE VERBI MODO INDICATIVO.

530 — Modi verbales in lingua Syriaca et ceteris Semiticis non habent proprias flexiones, sed exprimuntur modo per hanc, modo per illam ex flexionibus communibus verbi, cum vel sine alius vocis auxilio.

531 — Ut ab indicativo incipiamus, tempus präteritum exprimitur semper et ordinarie per flexionem präteriti, v. gr. **ܩܝܡ ܡܘܨܝܐ** (*mortuus est Moyses*).

Habent tamen Syri et alium modum quo exprimunt tempus präteritum, nimirum assumendo participium passivum verbi et addendo post illud nomen agens habens præfixam præpositionem **ܐܠ** (l), v. gr. **ܡܩܬܒ ܠܐ**

ܡܩܬܒ ܠܐ pro **ܡܩܬܒ ܠܐ** (*auditum fuit mihi i. e. audiui dilectas esse tibi lacrymas oculorum*),

ܠܐ ܢܨܝܐ ܠܐ pro **ܠܐ ܢܨܝܐ ܠܐ** (*non vidi hunc virum*). Istud porro participium vel flectitur i. e. concordatur in genere et numero cum nomine quod erat

patiens verbi präteriti, v. gr. **ܠܐ ܢܨܝܐ ܠܐ** (*non vidi commercium*), **ܠܐ ܢܨܝܐ ܠܐ**

ܠܐ (*qui non accepit baptismum abeat*); vel adhibetur

indeclinabile, v. gr. **ܐܢܬ ܠܐ ܢܨܝܐ ܠܐ** (*nonne vidistis mei fratres sponsam?*). Qui modus exprimendi

(1) In dialectis vulgaribus hodiernis Assyriæ et Turabdin nonnisi hæc forma cognoscitur ad präteritum exprimendum.

temporis præteriti per participium hac circumlocutione adhibetur etiam cum verbis quæ non sunt trilittera nuda, v. gr. **قَدْ قَبِلَ كَلِمَةً وَمِنْهَا نَأَى** (qui non accepit signaculum abeat). Quod rarum est.

Præteritum verbi substantivi esse exprimitur per **لَمَّا**, in quo tamen littera **ا** otiaur quoties præcedit prædicatum, dummodo prædicatum sit adjectivum (494) v. gr. **وَلَمَّا كَانَ خَيْرٌ** (bonum fuit tibi), **وَلَمَّا كُنْتُ** (cupido fuit mihi), **وَلَمَّا كُنْتُ** (longinquus fui).

Nonnunquam præteritum historicum exprimitur per præsens, i. e. per participium activum, per imitationem linguæ Græcæ et in versione librorum Græcorum; id tamen rarum est. At hic modus exprimendi tempus præteritum per præsens regularis est et frequentissimus quoad verbum **أَخَذَ** (dixit), cujus participium adhibetur sensu præteriti, ex. gr. **أَخَذَ مَلَكُوتُ مَرْيَمَ** (dicit angelus Mariæ ave), **أَخَذَ مَلَكُوتُ مَرْيَمَ** (dicunt apostoli Christo auge nobis fidem).

532 – Tempus imperfectum exprimitur in verbis activis per participium activum, in passivis per participium passivum, addito in utroque casu præterito **لَمَّا** (1) cum **ا** otianti constanter, de cujus temporis conjugatione jam egimus in capite de flectendo participio (n. 287).

(1) Rarissime vel nunquam invenitur **لَمَّا** ante participium in lingua litterali, sed id regulare est in dialecto hodierna Matlulæ, nec non in dialecto antiqua Chaldaica et apud Talmudistas, idque conforme est linguæ Arabicæ.

Accipe aliud exemplum ex verbo אִנֵּן (dixit): אִנֵּן אֲנִי (dicebat), אִנֵּן אֲנִי (dicebant), אִנֵּן אֲנִי (dicebat f.), אִנֵּן אֲנִי (dicebant f.), אִנֵּן אֲנִי (dicebas), אִנֵּן אֲנִי (dicebas f.), אִנֵּן אֲנִי (dicebatis), אִנֵּן אֲנִי (dicebatis f.), אִנֵּן אֲנִי (dicebam), אִנֵּן אֲנִי (dicebam f.), אִנֵּן אֲנִי (dicebamus), אִנֵּן אֲנִי (dicebamus f.).

Item imperfectum verbi passivi, v. gr. חֲפֻּקְכִּי (acceptabatur), חֲפֻּקְכִּי (acceptabantur), etc. Imperfectum verbi substantivi *esse* exprimitur per vocem אִי habentem sibi suffixa pronomina personalia et addito deinde verbo יִּן cum יִּן otianti, v. gr.:

אִי אֲנִי (erat), אִי אֲנִי (erant), אִי אֲנִי (erat f.), אִי אֲנִי (erant f.), אִי אֲנִי (eras), אִי אֲנִי (eratis), אִי אֲנִי (eras f.), אִי אֲנִי (eratis f.), אִי אֲנִי (eram), אִי אֲנִי (eramus).

Sic dices: חֲפֻּקְכִּי אִי אֲנִי (Jesus erat in templo). Si autem hujus verbi substantivi subjectum sit indeterminatum, tunc exprimitur tempus imperfectum per vocem אִי indeclinabilem cum addito verbo יִּן modo explicato, ex. gr. אִי אֲנִי (erat)

quidam ægrotus) , *أَمَّا هَؤُلَاءِ فَكَانُوا مَرَضًا* (erant aliqui claudi).

532 II – Sæpe tamen participium solum significat tempus imperfectum. Id habere locum potest : 1 - In propositione incidenti, ex. gr. *مَاتَ ابْنُ مَرْيَمَ إِذْ كَانَ قَدْ خَلَعَ* (mortua est puella cum cantabat gallus), *مَاتَ ابْنُ مَرْيَمَ إِذْ كَانَ قَدْ خَلَعَ* (vidi virum qui agnum portabat) ; 2 - In propositione conjuncta per particulam *وَ*, ex. gr. *وَكُنَّ يَبْكْنَ وَنَحْنُ نَبْكُ* (mulieres flebant et plangebant), *وَكُنَّ يَبْكْنَ وَنَحْنُ نَبْكُ* (pueri lætabantur et canebant). Uno verbo quoties ex contextu intelligi potest de imperfecto tempore sermonem haberi, verbum auxiliare *كَانَ* suppressere licet.

532 III – Plus quam perfectum exprimitur per præteritum verbi addito verbo *كَانَ* cum *تَ* otianti, v. gr. *كَانَ إِذْ خَرَجَ* (iverat ad forum). Tamen præteritum *كَانَ* sæpenumero, præsertim in poesi, redundat post præteritum simplex, v. gr. *كَانَ إِذْ خَرَجَ* (surrexit Dominus a sepulcro).

533 – Præsens exprimitur per participium activum flectendum modo explicato (n. 288), v. gr. *أَتَمُّونَ دَوَابَّكُمْ* (prætereunt sæcula et veniunt sæcula). Interdum pro participio activo adhibetur participium passivum uti diximus supra (n. 298), v. gr. *أَتَمُّونَ دَوَابَّكُمْ* (fero onus grave). Adhibetur etiam

aoristus etsi raro pro praesente, v. gr. أَقْبِرْ لَعْنَةُ (Benedico Domino).

534 — Tempus futurum proprie exprimendum est per aoristum, v. gr. **وَمَكَرَ لَهُمْ مَعْصُومًا وَيَوْمَئِذٍ يَكُونُ لَكَ أَلَاءُ** (*væ mihi illa die qua me judicabit Deus*). Frequenter tamen adhibetur pro futuro participium activum, v. gr. **لَا تُخْشِئُنِي (أَنَا) لَكَ** (*cras veniam ad te*).

535 - Aliquando futurum exprimitur per præteritum, nempe post **كَلَّا** (*si et quando*), v. gr. **كَلَّا وَبِمَحْضٍ** (*quando absolvetur oratio, surge et abi*), et post particulas conditionales, uti videbis. Licet etiam participium et aoristus post **كَلَّا**, sed id rarum est.

536 — Verbum *habere* exprimitur a Syris per vocem **آب** indeclinabilem et per præpositionem **و** præfigendam, seu notam dativi, agenti possidenti seu habenti, v. gr. **آبَ لِحُرِّ مَعْقَلَا** (*habes multa pharmaca*).

Imperfectum verbi *habere* exprimitur per modo
nunc indicato, addito praeiterito cum otianti, v. gr.

أَمَّا هُوَ فَكَهْ لَوْ هُوَ حَتَّى (habebat duos filios). Futurum

verbi *habere* exprimitur per aoristum verbi ⁹ ex. gr.

تَوْهًا كَثِيرًا (habebis multas opes).

ARTICULUS IV

DE SUBJUNCTIVO ET CAUSATIVO.

537 – Subjunctivus modus qui respondet Latino-
rum subjunctivo vel infinitivo, quando verbum præcedens
est unum ex verbis exprimentibus actum voluntatis,
exprimitur in Syriaco idiomate per aoristum, cui præfi-
gitur particula **و**, sive agatur de tempore præsentis, sive
de præterito, v. gr. : **رُجَا اَنَا وَيَا سَرَا لَحَلَكُذَا** (*volo videre*
regem) ; **فَمَرَّبَهُ وَيَهْدَى سَبِيلَا** (*præcepit ei ut custodiret*
hortum). Nonnunquam exprimitur simpliciter per aoris-
tum absque **و** præfixa, si tamen verbi præcedentis et
verbi subjunctivi agens sit una eademque persona, et
insuper si verbum præcedens sit unum ex sequentibus
vel similibus, nempe **حَضَرَ** (*valuit*), **أَحْضَبَ** (*potuit*),
لَا حَضَرَ اَنَا (*cognovit*) in sensu *valuit*, etc. v. gr. : **أَمَجَّجَ خَمْرَ هَوْدَوَا**
(*non valeo pugnare cum martyribus*) ;
أَصْنَبِرُ صُنَّ اَمِيرَ ؟ اَمَجْمَرُ لَا يُبَيِّ اَنَا (*nescio Domine te*
prædicare uti es). Nonnunquam, præsertim in poesi,
aoristus verbo **و** copulatur ad significandum præteri-
tum imperfectum subjunctivi, ut : **اَلْكَفِ صُنَّصِرَ وَيَا هَمْدَ ؟**
وَيَا اَلْحَمْدَ ؟ (*ivit Maria ut Elisabetham visitaret*),
لَا حَضَرَ اَنَا وَيَهْدَى هَوَا كَد (*non poterat me decipere*).
Plerumque subjunctivus exprimitur per aoristum sine **و**
quando verbum præcedens est in imperativo, v. gr. :
فَمَرِّو كَد اِيَا كَهْاِبِرَ (*præcipe mihi ut veniam ad te*),

ܡܕܗܝܬܗܢ ܬܫܬܝܢ (sine ut saturentur filii). Adhibetur etiam ܐܠܗ ut particula conjunctiva post verbum ܪܝܬܐ (voluit), ex. gr. quod in Evangelio: ܪܝܬܐ ܐܠܗ ܕܒܝܝܬܐ (volo ut jam ardeat ignis).

538 — Ut plurimum vero quoties agens verbi præcedentis et agens verbi subjunctivi ad unam eandemque personam referuntur, pro subjunctivo adhibetur infinitivus verbalis (n. 281) cum præfixa lamadh, v. gr. ܪܝܬܐ ܠܚܝܬܐ ܕܝܬܐ ܕܐܠܗ (volui habitare in domo Dei), ܫܬܝܬܐ ܠܝܬܐ ܕܐܠܗ (potesne venire mecum?).

538 II — Item adhibetur infinitivus verbalis quoties subjunctivus determinatum agentem non habet, i. e. tunc infinitivus evadit ut nomen agens propositionis, v. gr. ܕܝܬܐ ܠܚܝܬܐ ܕܝܬܐ ܕܐܠܗ (bonum est sperare in Domino). Quando autem infinitivus aliqua præpositione copulari debet, intercedit ܕ, ut: ܕܝܬܐ ܠܚܝܬܐ ܕܝܬܐ ܕܐܠܗ (melius quam confidere in homine).

Quandoque loco aoristi adhibetur participium activum, dummodo agatur de 3^a persona, et verbum antecedens sit unum ex sequentibus, nempe ܥܝܬܐ (cæpit), ܠܝܬܐ (valuit), ܐܬܝܬܐ (potuit), ܫܝܬܐ (sivit). etc.; v. gr. ܠܐ ܝܬܐ ܠܝܬܐ ܕܝܬܐ ܕܐܠܗ (nequit hic inter nos ingredi), ܠܐ ܐܬܝܬܐ ܕܝܬܐ ܕܐܠܗ (non potuit domus capere illos), ܫܝܬܐ ܕܝܬܐ ܕܐܠܗ (assueti sunt restaurare ruinas), ܥܝܬܐ ܕܝܬܐ ܕܐܠܗ (cæpit gallus cantare).

Item post imperativum pro subjunctivo adhibetur participium præsens, v. gr. **أَنْتَ لَا تَصْنَعُ** (dic ei ut adjuvet me), **هَجِّمُوا قَوْمَهُ** (sinite utraque crescere), **مَجِّدْهُ لَكَ** (sine eos librare suas alas).

539 — Modo subjunctivo similis est modus causativus, qui indicat causam finalem, vel efficientem, et apud Syros exprimitur etiam per **و** cum aoristo, v. gr. **أَلِمْ** (veni ut vos consolemini). Quandoque ante **و** additur una ex particulis causalibus, v. gr. **أَمَّا** (uti), **لِأَنَّ** (propter), **أَمِ** (sic), v. gr. **هَزَبَ اللَّهُ ذَنَّهُ أَمَّا وَجَلَّ ظَمُّ وَصْطَ حَه لَا يَأْجِي** (misit Deus filium suum ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat). Interdum post aoristum adjicitur verbum **لَوْ** in præterito, si verbum quod præcedit sit in præterito, v. gr. **خَطَمَ سَمِيرٌ وَلَا تَسْرَ أَوْ رَحْنَا وَيُضْنَهُ** (sol obscuratus est ne videret ignominiam Domini sui). Nonnunquam pro aoristo occurrit participium activum absque particula, v. gr. **أَلِمْ لَكَ** pro **أَلِمْ لَكَ** (dabimus illis ut manducent), **أَنْتَ لَأَسَ** pro **أَنْتَ لَأَسَ** (dic fratri meo, ut dividat mecum hæreditatem).

540 — Adhibentur etiam uti particulæ causativi præsertim negativi ante aoristum **وَلَوْ** et **وَيَوْمَ** (ne forte), quæ sine ulla particula connectuntur cum sequen-

tibus vocibus, v. gr. **מֵהָ וְלִפְנֵי הַהֶהָיָה אֵל** (videte ne hæc potestas vestra sit in laqueum); **אִזְוֵהוּ עִם חֲמָא וְלִפְנֵי הַהֶהָיָה בְּסִדְרִי** (præcave a malo i. e. diabolo ne te spoliet).

541 — In causativo quoque, quando verbi præcedentis et verbi causativi agens pertinet ad unam eandemque personam, licet pro causativo usurpare infinitivum verbalem cum lamadh præfixa, v. gr. **אִזְוֵהוּ** (respexit Dominus ad audiendum gemitum miseri). Item dicendum quando verbum præcedens est in imperativo ut supra notavimus.

542 — Conjunctio *donec* ante verbum, quæ indicat terminum *finalem*, exprimitur per **בְּיָמַי** cum aoristo, v. gr. **אִבַּעְמָהּ בְּיָמַי וְאַהֲמֵר דְּחִלְקִי דְּגִינִר** (sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos), etc. Item dicendum de cæteris particulis conjunctivis. Inutile est advertere modum subjunctivum item et causativum nonnisi unum tempus habere quod omnibus temporibus inservit.

543 — Modus indicativus conjunctus qui scilicet pendet a verbo quod significat actum mentis, exprimitur per particulam **וְ** quæ intercedit inter duas propositiones quarum secunda potest exprimere sive factum pendens a prima, sive ejusdem causam efficientem; prioris exemp. **וְהָיָה אֵל וְיֵשׁוּעַ הוּא מֵהָ** (existimo Josephum illic esse); alterius exemplum **וְהָיָה אֵל וְיֵשׁוּעַ מֵהָ וְהָיָה אֵל וְיֵשׁוּעַ**

(*miserere mei quia tu es fons vitæ*). Frequenter ante **و** in hoc altero casu adjicitur emphatice vel **طَهَّ**, vel **لَا** vel **حَقِّقْ** **كُنْ** **سُهُوتَهُ** **هَقَّيْ** **طَهَّ**, v. gr. **وَأَسْجِدُ هَقَّيْ** (*remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum*).

Propositio causalis quæ non pendet a verbo antecedente exprimitur per particulam Græcam **حِينَ** (*etenim*) adjiciendam post primam vocem illius propositionis, v. gr. **خَلَّا أَنَا طَلَبُ وَجْهَهُ** **إِلَهُة** **صَفْنَدُ** (*peto a te ut orationem offeras Deo, hoc enim est bonum*). Quandoque apud recentiores adhibetur **وَم** (*autem*), loco **حِينَ**, quemadmodum apud eosdem adhibetur **حِينَ** in pro **وَم**, quod utrumque erroneum est.

544 – Nota propositionem quæ sequitur verbum *dicere* etsi proferatur prout a suo auctore prolata est, quandoque prænotari particula **و**, v. gr. **هَقَّيْ** (*audistis quia dictum est: oculum pro oculo*), **وَأَنَا أَنَا وَحْدًا** (*dixit illis ego sum pastor*). Quando vero quispiam citat alius verba, mos est ut post primum verbum dicti quod citatur, vox **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** **حَتَّى نَسْفُفَ** **صَمَ طَلَبُ** adjiciatur v. gr. **وَأَنَا كَمَ طَهَّ مَهْطَهُ وَصْنُ** (*nolite turbari in mentibus vestris ex dicto: ecce venit dies Domini nostri*), **لَكُنَّا**

ܠܐ ܬܚܝܬ ܠܡܢܬܐ ܠܐ ܬܚܝܬ ܠܡܢܬܐ ܠܐ ܬܚܝܬ ܠܡܢܬܐ (quare judicamini per dictum ne accedas neve gustes!).

ARTICULUS V

DE PROPOSITIONE CONDITIONALI.

545¹ — Propositio conditionalis apud Syros ut apud Arabes duplex est; alia significat quod potest evenire, alia quod non evenit. Latine quidem utriusque conditionis particula est *si*; sed modi verborum differunt; nam in priore verbum est in indicativo, ut *si medicus es, sana me*; in posteriore verbum est in optativo seu subjunctivo imperfecto, ut *si medicus esses, me sanares*. Syriace autem particula prioris conditionalis est ܐܢ (si), post quam venit aoristus vel participium activum ad indicandum tempus futurum; v. gr. ܐܢ ܪܝܬܐ ܐܢܐ ܕܝܚܝܬܐ ܐܢܐ (si vis vitam ingredi, serva mandata).

Aliquando post ܐܢ redundat ܐܡܝܢ cum ܐܡܝܢ sequente, v. gr. ܐܢܐ ܕܝܚܝܬܐ ܐܡܝܢ ܐܢܐ ܕܝܚܝܬܐ ܐܡܝܢ (si didicisti jam legem Dei, noli timere). Nonnunquam pro aoristo tempus praeteritum in propositione expletiva occurrit sensu futuri, v. gr. ܐܢ ܐܡܝܬܐ ܕܐܝܢܐ ܕܝܚܝܬܐ ܐܡܝܢ (si oculus meus videbit Deum, videbit lucem); ܐܢ ܐܡܝܬܐ ܕܐܝܢܐ ܕܝܚܝܬܐ ܐܡܝܢ (si misericordia tua te non adprecat peribimus).

Item occurrit præteritum in sensu futuri in propositione expletiva post conditionalem **صَم** v. gr. **صَمَ وَكَبَ مُنَا مُرَا لَكُم بِمَوْتِ** (*qui me videt videt eum qui misit me*), **صَمَ بِخَطِّهِ لَكُمُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** (*qui audit verbum meum in iudicium non venit, sed transiit i. e. transibit a morte ad vitam*).

Item in propositione expletiva conditionalis post **أَمَّا**, præteritum habet sensum futuri, v. gr. **أَمَّا وَيَضَعُهَا** (*Quicumque dignus sit ut gaudeat visu tuo, spernet cibum*).

Notio autem quæ Latina lingua exprimitur per **أَمَّا**, a Syris significatur per **مَّا** quod præcedit **أَمَّا** (*quando*), **أَمَّا** (*ubi*), **أَمَّا** (*quantum*), **مَم** (*quis*), **مَّا** (*quod*), quibus habentur notiones *quandocumque*, *ubicumque*, *quantumque*, etc. Exempla: **مَّا أَصَابَ مُنَا كَدُ كُتِفَ** (*quotiescumque me videt, a me fugit*), **كَبِ مَّا مُرَا بِرَجَا** (*fac quodcumque velis*), **مَّا أَمَّا وَأَنَا أَمَّا أَلَا كُتِفَ** (*quocumque vadam sequere me*).

545 II — Denique si tempus præteritum in conditionali significare vis, adhibendum est verbum in præterito, ex. gr. **بِهِ جَسِرَ أَلَا مَمَّ كَرَجَمَ لَكُمُ بِمَوْتِ** (*beatus es si non peccasti ætate infantie tuæ*), **أَلَا مَمَّ مَمَّ** (*si Christus non surrexit, vana est prædicatio nostra*).

Nota tandem propositionem quæ a conjugatione
 א ceteris pronominibus præcitis regitur, posse esse
 sine verbo, quod Arabica lingua non tolerat, ex. gr.
 א (si pœnitens es, noli timere),
 א (quicumque pulcher est in vultu tantum, deficiens est).

546 — Particulæ conditionalis alterius generis
 nempe non eventus sunt: א (si) et א (nisi):
 post א quidem plerumque verbum conditionale est in
 præterito, et verbum propositionis expletivæ in imper-
 fecto (532), v. gr. א (si de mundo essetis mundus quod suum est
 diligeret); post autem א plerumque venit nomen,
 deinde ו, et post ו verbum conditionale in præterito;
 verbum propositionis expletivæ in imperfecto, v. gr.
 א (nisi Dominus nos defendisset, vivos deglutissent nos): non-
 nunquam post א non sequitur immediate nomen, v. g.
 א (nisi Christus venisset, quis salvasset nos?).

Unde vides in conditionali hujus generis tempus
 præsens et præteritum eadem ratione significari,
 quemadmodum in conditionali prioris generis præsens
 et futurum non differunt. Denique sciendum est propo-
 sitionem quam conjunctio א regit, posse verbo carere,

generis
(nisi) :
est in
imper-
آله
um est
omen ,
terito ;
v. gr.
(nisi)
: non-
a , v.g.
christus

tempus
ficari ,
ræsens
propo-
arere ,

548 - Et in genere quando negativa cadit in in pronomen vel aliud præter verbum, post ^u addi solet ^uلَا، v. gr. لَا حَؤْلًا جِئْتُ (non hoc petivi). Plerumque vero pro ^uلَا ^uلَا dicitur كَ per contractionem,

v. gr. $\text{ܕܗܝܬܝܢ ܕܡܢ ܕܡܝܗܐ ܕܐܝܬܝܗ}$ (*non ex sanguine sed ex Deo nati sunt*).

549 — In negationis repetitione adhibetur ܕܠܐ ܕܠܐ ܕܠܐ (*non jures neque mentiaris*), ܕܠܐ ܕܠܐ ܕܠܐ ܕܠܐ (*si non dimiseritis vobis invicem neque pater vester dimittet vobis*). Quando verbum est negativum, potest particula negationis utrumque subjectum afficere, ut ܕܠܐ ܕܠܐ ܕܠܐ ܕܠܐ (*non cognosco neque patrem tuum neque matrem tuam*), ܕܠܐ ܕܠܐ ܕܠܐ ܕܠܐ (*nolite jurare neque per cælum neque per terram*).

550 — In negatione vocis ܕܡܝܗܐ indeclinabilis, habet locum contractio, et pro ܕܡܝܗܐ dicitur ܕܡܝܗܐ (n. 381), v. gr. ܕܡܝܗܐ ܕܡܝܗܐ ܕܡܝܗܐ (*mihi domus non est in terra*); et in negatione vocis ܕܡܝܗܐ habentis sibi adnexa suffixa, dicitur: ܕܡܝܗܐ ܕܡܝܗܐ , etc. (n. 381), v. gr. ܕܡܝܗܐ ܕܡܝܗܐ ܕܡܝܗܐ (*Jesus non est hic*). Sed licet quoque dicere sine contractione ܕܡܝܗܐ et ܕܡܝܗܐ , etc. v. gr. ܕܡܝܗܐ ܕܡܝܗܐ ܕܡܝܗܐ (*si tu non es Christus neque propheta*).

551 — Inter particulas quæ habent sensum negationis, computatur particula ܕܠܐ (*ne*) vel cum

præfixa dalath ^h **دَلَا** (*ne forte*), quæ exigit ut quod post se venit sit dubium vel incertum, v. gr. **سَتَبَّ دَلَا** (*vide ne cuiquam dicas*), **وَحَلَا أَمْرٌ أَوْ لَا** (*ne forte tamquam leo rapiat animam meam*).

552 – Huc pertinet particula **أَلَا** vel **أَلَمْ** qua affirmatur aliquid per exclusionem cujusvis rei præter illud, v. gr. **حَلَا نَفْعٌ تِلْكَ إِلَّا جِئْنَاكَ** (*cujusnam portam pulsabimus nisi portam tuam?*), **لَا حَكْمٌ إِلَّا أَنْ حَكَمَ سُلَيْمَانُ** (*ad quemnam confugimus nisi ad tuam misericordiam?*), **لَا حَكْمٌ إِلَّا أَنْ حَكَمَ سُلَيْمَانُ** (*non fuit absolutus liber nisi spatio duorum annorum*).

ARTICULUS VII

DE INTERROGATIVO.

553 – Particula interrogativa in Syriaco idiomate ut in omnibus mundi idiomatibus (1) præponitur ceteris vocibus quibus constat propositio interrogativa. Syri tamen non habent proprie dictam particulam interrogativam ad instar **أَلَمْ** et **أَلَمْ** Arabum, et *num* ac *an* Lati-

(1) Mirum est in lingua Arabica vulgari Ægypti particulam interrogativam rei post verbum poni, cum dicatur v. gr. **أَيُّ شَيْءٍ أَخَذْتَ** pro **أَخَذْتَ** *quid cepisti?*

norum (1). Sed sæpe nulla præmissa particula propositionem interrogativam enunciant, quæ nonnisi uti talis ex contextu intelligitur v.gr. **וְיָחֶזְקֶנָּה וְיִשְׁמְרֶנָּה** (sicne non potuistis vigilare mecum?); **לֹא הָיָה** (nonne hic est filius Joseph?). Nihilominus ad exprimendam hujusmodi interrogationem simplicem, scriptores Syri adhibent particulas quæ in origine non habent sensum interrogativum: hujusmodi est particula **הֲ**, v. gr. **הֲאֵנָּה אֲנִי** (numquid ego sum Domine?), **הֲלֹא אֵלֵינוּ דָּבָר מֵאֲדָּא** (numquid non sum liber?), **הֲלֹא לָנוּ חֶלְבָּה כִּי לֶחֶם אֵכֵל** (numquid non licet nobis edere?). Hujusmodi est quoque **וְהֲ**, v. gr. **וְהֲאֵלֵךְ אֲנִי** (numquid hæc dico tamquam homo?), **וְהֲלֹא יִסְמְךָ אֱלֹהֵי הַכְּתָבָה** (numquid repulit Deus populum suum?). Quando propositio interrogativa sequitur aliam propositionem interrogativam, tunc pro particula interrogativa adhibetur **אוּ** (aut) v.gr. **הֲאֵלֵךְ אֲנִי אִם אֵלֵךְ אֲנִי אִם אֵלֵךְ אֲנִי** (quid putas o homo, an contra divitias Dei audes?), **הֲאֵלֵךְ אֲנִי אִם אֵלֵךְ אֲנִי אִם אֵלֵךְ אֲנִי** (2) (quæ est præstantia Judæi; aut quæ utilitas circumcisionis?).

(1) Paucae sunt linguæ quæ particulam habent propriam ad significandam simplicem interrogationem, inter quas sunt Græca et Latina. Nam fere omnes linguæ vulgares in Europa hodie vigentes hujusmodi particula carent; ipsa quoque lingua Arabica vulgaris.

(2) Apud Orientales **וְהֲ** (n. 461).

Quandoque in interrogatione simplici de realitate adhibetur **أَو** quin præcedat alia propositio interrogativa, v. gr.

أَو لَّا يُبَيِّنُونَ وَخَلَّاهُ طَخَفَهُ إِيَّاهُ وَآلَهُ لَا سُبُلَ لَهَا
(*nescitis iniquos regnum Dei non possessuros esse?*).

554 — Adhibetur etiam uti particula interrogativa de realitate vox barbara **إِذَا**, v. gr. **إِذَا كَمْ كُورٍ**

هَجْنًا إِيَّاهُ (*numquid non habes spem in me?*). Aliquando

إِذَا occurrit in sensu **هُيُومٍ** (*itaque, ergo*), v. gr. **هَيْئَةً**

طَخَلًا إِيَّاهُ إِمَّا كَمْ نَجْمًا بَيِّنَةً تَبَيَّنًا (*homo loquendi facultate præditus est, ergo habet animam rationalem*).

Utraque hæc particula Græca est sed cum diversitate quantitatis vocalium, quam diversitatem Syriaca lingua exprimere nequit.

555 — Tamquam interrogativa particula adhibetur etiam **فَ**, quæ tamen postponitur primæ

voci propositionis interrogativæ, v. gr. **تَلَّا إِيَّاهُ وَإِنَّمَا**

هَلْ هُوَ فَيَّاهُ (*filius hominis veniens, putas, inveniet fidem?*). Frequentius adhibetur **فَ** post aliam

vocem interrogativam ad maiorem claritatem, v. gr.

هَلْ هُوَ فَيَّاهُ إِمَّا هُوَ فَيَّاهُ كَيْفَ هُوَ فَيَّاهُ (*quis putas est fidelis*

هَلْ هُوَ فَيَّاهُ (*quidnam dicent?*), **هَلْ هُوَ فَيَّاهُ** (*servus?*), **هَلْ هُوَ فَيَّاهُ**

هَلْ هُوَ فَيَّاهُ (*ecce nos reliquimus omnia, quid ergo erit nobis?*).

556 — Pro interrogativo cum sensu affirmationis

adhibetur **لَا** **أَو** **إِنَّمَا** **وَإِنَّمَا** **فَيَّاهُ**; ex. : **لَا** **أَو** **إِنَّمَا** **وَإِنَّمَا** **فَيَّاهُ**

(nonne Deus est qui omnia creavit?).

557 - Ceteræ voces interrogativæ quæ a Latinis considerantur ut pronomina vel adverbia, notissimæ sunt ex iis quæ suis locis exposuimus.

558 — Si vero propositio interrogativa ab alia propositione præcedente pendet tunc si interrogatio est simplex seu versatur circa realitatem tantum adhibetur U (1) sine particula interrogativa; ceteræ particulae interrogativæ non mutantur; tantummodo si propositio quæ interrogationem antecedit implicat tacite vel expresse verbum dicere, tunc particula U ceteræque interrogativæ assumunt ante se particulam *dalath*, v. gr. $\text{הֲיָבִיטָם} \text{ (interrogabant dicentes num licet sabbato curare?)}$; $\text{הֲיָבִיטָם} \text{ (nescio utrum venerit legatus)}$; $\text{הֲיָבִיטָם} \text{ (sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur)}$.

Omittitur autem particula **وَ** quando propositio
quæ præcedit interrogationem non implicat verbum dicere,
v. gr. **لَا مَبِيَّةَ لَنَا جَنَّتَهُ إِلَّا جَهَنَّمُ** (*nescio ad quemnam
confugere ?*), **لَا مَبِيَّتَهُمْ إِلَّا هُوَ وَجَعَلَهُ**,
(*nescitis quando veniet paterfamilias*), **أَلَمْ يَأْتِكُمْ رَسُولٌ مِّنْ لَّدُنْكُمْ**
(*ite et videte quot panes habetis ?*);
لَا حَبْرَتَهُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رَسُولٌ مِّنْ لَّدُنْكُمْ (*numquid audisti si rex*

exivit ?). At licet و cum وُ، ex. gr. اَلَا مَرَّ وُلٌّ وُلَّب (ito et vide num ortus est sol).

ARTICULUS VIII

DE IMPERATIVO ET PROHIBITIVO.

559 – Imperativus habet suam notam formam, v. gr. اِلْ كِهْ وُلَّا (veni huc). Attamen in verbo اَوَّ (fuit) loco hujus formæ adhiberi potest elegantius tempus præteritum uti in sequentibus exemplis: اَوَّ (scito), اَوَّ (estote vigilantes), اَوَّ (esto diligens seu dilige virum tuum). Inde vides pro imperativo cujusvis verbi licere adhiberi præteritum verbi اَوَّ cum participio activo verbi de quo agitur.

560 – Imperativus primæ et tertiæ personarum fit per aoristum simpliciter sine ulla particula præcedente, v. gr. اَعْدِبْ اَلْكَنَّا (laudemus Dominum), اَعْدِبْ (dextera tua opituletur mihi). Ex verbo autem اَوَّ pro imperativo adhibetur etiam, ut diximus, tempus præteritum cum istis personis, v. gr. اَوَّ اِنَّا وَاَوَّ (sic reputemur apud vos), اَوَّ اِنَّا وَاَوَّ (discat f.). اَوَّ اِنَّا وَاَوَّ (volo ut orent viri), اَوَّ اِنَّا وَاَوَّ (discat f.).

Frequenter præmittitur imperativo primæ personæ pluralis vox ܐܠܝܢܐ (*venite*) quæ est imperativus 2^a pers. plur. masc. ex verbo ܐܠܝܢܐ, v. gr. ܐܠܝܢܐ ܠܐܠܗܝܢܐ (*venite psallamus Deo nostro*).

561 — Prohibitivus est negatio imperativi, et pro eo adhibetur particula negans ܠܐ cum aoristo, v. gr. ܠܐ ܠܝܠܝܢܐ (*ne loquaris, seu noli loqui*), ܠܐ ܠܡܠܝܢܐ (*ne eamus*), ܠܐ ܠܢܝܠܝܢܐ ܠܐܠܗܝܢܐ (*nemo gaudeat de malo fratris sui*). Prohibitivus autem verbi ܠܐܠܝܢܐ fit per ܠܐ cum præterito ut diximus de imperativo, v. gr. ܠܐ ܠܡܠܝܢܐ ܠܐܠܗܝܢܐ (*ne tædeat nos*), ܠܐ ܠܡܠܝܢܐ ܠܡܠܝܢܐ (*ne diligat mens vestra argentum*).

562 — Adprecativus affirmativus sequitur omnino regulas imperativi, et negativus prohibitivi, v. gr. ܠܐܠܗܝܢܐ ܠܡܠܝܢܐ (*miserere mei Deus*), ܠܐܠܗܝܢܐ ܠܡܠܝܢܐ (*Deus benedicat opera tua f.*).

ARTICULUS IX

DE ADMIRATIVO ET OPTATIVO.

563 — Admirativi particula est ܠܐܠܝܢܐ ut apud Arabes, quam sequitur vel adjectivum contractum, quod frequentius est, vel verbum. Exempla primi casus, ܠܐܠܝܢܐ ܠܡܠܝܢܐ

مُؤَمَّرٌ هَهُؤَيْبِرْ (quam pulcher est dies nativitatis tuæ!),
 هَؤَا وَيَسْلَاوَمَ هُحْدَا هَؤَا (quam terribilis est hæc hora!),
 هَؤَا سَدَّجِيْمَ هَهُؤَلْنَرْ (quam dilecta sunt tabernacula
 tua!). Exempla secundi هَؤَا هَيَّيْهِ الْكُرْتِ (quam multi-
 plicati sunt qui tribulant me!) هَؤَا وَسَفَا لُكْهَمُورْ
 (quam multum dilexi legem tuam!).

564 - Quandoque adhibetur هَؤَا loco هَؤَا in
 admirativo, v. gr. هَؤَا دَجَمَرُ مَلَا هَؤَا (quam suavis
 sit hæc vox!) هَؤَا سَكَمَ نَكْطَايِرْ (quam dulces melo-
 diæ tuæ!), هَؤَا هَسَجَ كَمَ الْكَا (quam nos Deus amat!).
 Particula هَؤَا accipere potest præpositionem وَ quando
 propositio ab alia propositione præcedente pendet, ex. gr.
 هَؤَا هَمَجَسَا لَلْكَهْ (Deo gloria, quam
 misericors est!) Sæpe ante هَؤَا venit هَؤَا (oh!) ex. gr.
 هَؤَا هَؤَا هَمَنَ هَؤَا وَهَؤَا اُؤَمَرُ هَتَكَبَهَمَ (oh quam
 amarus est calix quem Adam suis filiis miscuit!).

565 - Pro optativo adhibetur اَمَّهْؤَا post
 quam additur plerumque هَؤَم, et deinceps collocatur
 verbum vel in præter. vel aor., vel participio v. gr.
 اَمَّهْؤَا (utinam regnassetis!) اَمَّهْؤَا هَؤَمَ اَمَّكَجَا
 هَؤَمَ (utinam tolerassetis me),
 اَمَّهْؤَا هَؤَمَ نَهْؤَا كَهْؤَا (utinam haberent
 hoc consilium!).

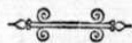
566 — Adhibetur quoque particula ܠܗ pro optativo, v. gr. ܠܗ ܦܪܕܝܢܐ (utinam frigidus esses!).

567 — Exprimitur interdum optativus per ܡܡ (quis?) sequente ܡܡ, et postea verbum ܡܡ (dedit) vel ܡܡ (fecit) in præt. aut aor., ita ut verbum concorderetur cum ܡܡ v. gr. ܡܡ ܡܡ ܡܡ ܡܡ (utinam possem pervenire, ad litteram quis fecisset ut potuissem pervenire?), ܡܡ ܡܡ ܡܡ (utinam esses frater meus, ad litteram quis te daret mihi fratrem meum?), ܡܡ ܡܡ ܡܡ ܡܡ (utinam haberem fontes lacrymarum, ad litteram quis daret mihi fontes lacrymarum?).

CAPUT IV

DE PARTICULIS.

ARTICULUS I

DE PRÆPOSITIONIBUS.

568 — Licitum est præpositionem quæ non sit cum nomine orthographice copulata, a suo nomine

separare per conjunctionem Græcam aut quid simile quod post primum propositionis membrum venire debet,

ex. gr. **فَمَ حَيَّوْا بَعْدَ اِجْلٍ مَّهِيْنٍ** (post autem diuturnum tempus), **مِيْمَرٌ جِيْنٌ وَيُفٍ** (ante enim quam egressus esset), **مَكُوْفٌ فَمَ وَهْجًا مِّنْا طَهَقْنِيْمًا** (pro auro quidem possidet paupertatem).

569 — Nunc nonnulla de significationibus præpositionum.

ب *Beth* quidem significat *in*, *per*, *cum*, instrumen- tale, *pro* commutationis, etc. Adhibetur quoque *beth* in jure jurando, dummodo verbum jurandi expressum sit, **لَّكَ دِيْنٌ** (jura mihi per Deum). Quod si verbum jurandi non sit expressum, tunc nomen per quod juratur accipit **لَّ**, ut **لَّ سَيِّئَر** (per tuam vitam), **لَّ اَكُوْ** (per Deum).

Adhibetur quoque *beth* in sensu concomitantiae, ut **اِيَّاهُ تَوَجَّهْتُمْ حَمَمًا** (venerunt peregrini cum prole sua). Significat etiam *medium* quo res fit, ut **مَحْمُوْمٌ** (fune eum demiserunt). Et tunc sæpe copulatur voci **فِيْ** ut **فِيْ اَكُوْ كَجَلْبِ اَمْنِيْمًا حَيِّ طَهْمَا** (liberavit Deus filios Israel per Moysen). Adhibetur etiam **بِ** alio sensu, hoc est causalitatis, ut **بِ اِيْمَرٍ حَيِّ** (lapsus est Adam propter transgressionem præcepti).

570 — Præpositio *sine* exprimitur Syriace per

ܠܐ aut ܠ, nomen autem ab ea rectum nudum manet, vel accipit praepositionem *bet^h* cum ܠ, quod tamen rarum est. Nonnunquam sine exprimitur per ܠ sequente *bet^h*. Igitur hæc phrasis *fecisti illud sine scientia*, dicitur ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ, aut ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ, aut ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ, aut denique ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ.

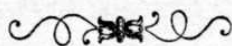
571 - Licet suppressere praepositionem *bet^h* ante ܠܐ habens sensum loci, ut ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ (*stetit in iudicii loco seu tribunali*), ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ (*fuit in carcere*). Imo suppressitur *bet^h* etiam cum ܠܐ significant domum aut habitaculum, ut ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ ܕܐܒܝ (*multæ sunt mansiones in domo patris mei*). E contra non raro exprimitur *bet^h* cum ܠܐ in sensu loci, ut ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ (*habitabat inter sepulcra*).

572 - Sæpe adhibetur *bet^h* cum nomine agente cuius verbum est passivum loco ܕܝܥܝܬܐ, ut ܕܝܥܝܬܐ ܕܝܥܝܬܐ (*per te, aut a te, Domine, benedicamur*).

573 - ܠܐ Lamad^h est pro dativo casu Latinorum atque pro ad; non raro nomen temporis quo res fit accipit lamad^h, ut ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ ܕܝܥܝܬܐ (*edificavimus ilium septem annis*). Etiam agens cuius verbum est participium passivum, accipit lamad^h, ut ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ ܕܝܥܝܬܐ (*liber hic compositus est a fratre meo*), ܠܐ ܕܝܥܝܬܐ.

لَحِمْتُهَا هَهُ بِجَلٍّ لَأَزْجِلًا وَمَلَكًا (*vidistine domum ab architecto regis ædificatam ?*). Hanc rationem habet usus participii passivi pro præterito activo, de quo (n. 531), ut حَقَّقْتُ كَذِبَ (*audivi*), مَرَّ كَيْدَ (*vidisti*).

Ceterarum præpositionum significationes facile sciri possunt ex praxi et lexicis. De præpositione و mox habebitur sermo in speciali capite.

ARTICULUS II

DE WAW , و , ا هـ.

574^I — Conjunctio *waw* easdem fere significationes habet ac *et* Latinum, ejus tamen usus multo frequentior est ac *et* Latinum. Sequentia notatu digna sunt:

574^{II} — Cum particulam regiminis scilicet præpositionem vel pronomen relativum simili conjungit licet suppressere secundam particulam, ut مَلَكًا حَبَسَهُ ا (*loquere cum mansuetudine et humilitate*), ا هَمَّجَجَهُ ا (*exi a domo et ab urbe*); attamen præpositiones quæ nominibus adhærent i. e. و , د , لا , amant repeti, ex. gr. رُوحًا وَسَلًا هُوَ سَجِدًا (*spiritus fortitudinis et sapientie*), هَمَّ لَاجِبِر هَلَاخِر (*honora patrem tuum et matrem tuam*). In genere melius est repetere præpositionem et quamcumque particulam.

Licet tamen eam suppressere in poesi etiamsi sit

nomini adhærens. Pariter oportet repetere particulam si conjunctum vel id quod ipsi conjungitur, pronomen est personale, ex. gr. **אֲנֵה אֲנָא כִּיר הַלְסֹמֶר** (dico tibi et fratri tuo), **דְּחִסְמָא בְּמָא אֲחֵיִר מַחְלִיִּר** (rogamus patrem tuum et te).

575 — Per conjunctionem **ו** duo aut plura verba possunt unum nomen regere, ut **חֲלָא וּרְחֵי כֹמְתִילָא** (*templa ædificavit et exornavit*).

576 — In Syriaca lingua conjunctio **ו** potest afficere simul tum subjectum conjunctum tum subjectum cui coniectum est, sicut in Græca et Latina lingua, ex. gr. **אֲנֵה וְיֹא הַלְאֲבֵיר הַלְאֲבִיר** (*dic hoc et patri tuo et matri tuæ*). Melius in hoc casu usurpatur **וְ**, ex. gr. **אֲדַם וְאִי חֲמֵה וְאִי מִתְּפֵהֵם** (*vendidit et domum suam et bona sua*); secundum **וְ** potest habere **ו**. Aut primum habet **וְ**, alterum **ו**, ut **חֵיִה וְאִי לְהִכְדָּא** (*captivos duxerunt et pueros et mulieres*).

577 — Redundare potest **ו** in propositione quæ a propositione præcedente pendet, ut **חֵם וְחֵם אֲבֵה** (*cum hæc dixisset, ecce terra commota est*). Frequentissime redundat **ו** in versione N. Testamenti Heracleensi ad imitationem Græci textus. E contra potest **ו** subintelligi cum plurima numerantur, ex. gr. **לֵאלֹהֵי** (*confidamus in Deum in angustiis, in persecutionibus, in tribulationibus*).

Supprimitur etiam **و** cum duo verba in eadem propositione sese explicant, ut **قُمْ وَارْجِعْ** (*surge et vade*), **إِنِّي وَارْتَدْتُ إِلَيْكَ** (*ivi et locutus sum illi*). Pariter supprimitur **و** inter duo verba quando primum verbum est quasi adverbium secundi, **إِنِّي وَارْتَدْتُ إِلَيْكَ** (*prophetæ præcessere celebrarunt te*, i. e. *præcelebrarunt te*), quasi dicas: *prophetæ antea celebrarunt te*); **فَرِّقْ بَيْنَهُمَا** (*denuo mitte fratrem tuum*).

578 — Cum **و** conjungit duas negationes, oportet repetere particulam negativam, ex. gr. **لَمْ نَكُنْ وَهَذَا** (*non habemus aurum neque argentum*), aut secundum exprimitur per **أَوَّلًا** vel **أَوْ**, ex. **لَا يَدْرِي** (*nec dormivimus nec dormitavimus*). Usurpatur **أَوَّلًا** etiam cum secunda negatio expletiva est primæ, ut **لَمْ يَكُنْ وَهَذَا** (*non est qui facit bonum neque unus*), **لَا يَهْدِي خَلْقًا وَانْفِ أَوَّلًا** (*ne acceptes personam ullius vel ipsius fratris tui*).

579 — Quod Itali exprimunt per *perfino*, Galli per *même*, Angli per *even*, Latini per *vel ipse*, Syriace exprimitur per **و**, vel per **ا**, vel per utrumque, ex.gr. **هَذَا وَنَافِلٌ** (*hic pavescit vel ipsam suam umbram*).

580 — Usurpatur **و** Syriace etiam ad indicandum statum sicut Arabice, ut diximus in capite de speciebus præpositionum; quæcumque autem præpositio potest

ea copulari, ut ^{יִצְחָק וְחֵטְא אֶסְתָּלָּא חֲרֵהָ תִּמְעֵהָ} (*exierunt obsides cum funibus in collis*), ^{וְיָצְיָהּ פִּלְטָא בְּיָם סִמְלָא} (*reversi sunt villici e rure flentes*). Copulatur etiam particula ^ו propositio quæ est ut consequentia propositionis præcedentis, ut ^{מַעַן תִּלְכָּהּ וְיִסָּלֵם} (*audi verba mea ut salvus sis*).

Nunquam ^ו usurpatur in jurejurando sicut in Arabica lingua.

581 — Conjunctio ^{אִם} (*aut*) potest etiam redundare cum primo subjecto, ut ^{אִם חָפֵץ בְּיָם הוּלָא חִמְלָא אִם} (*aut exi de domo hac aut amore ab ea scandalum*). Adhibetur etiam ^{אִם} sensu (*an*) in propositione interrogativa, ^{חָפֵץ אִיָּא מַעַפֵּף אִם אִסְמֵהָ} (*quis venit, Josephne an ejus frater?*) Adhibetur etiam in propositione interrogativa sensu reprehensionis, ut ^{הוּבָא לְכִר בְּיָם בְּמִנֵּה וְזִלְזֵלָא אִם חֲפִינָא אִלָּהּ בְּאִבִּי רָאוּהוּ מַסְחָב} (*væ tibi propter Dei judicium! putasne esse apud ipsum acceptionem personarum?*)

Sicut ^ו ita ^{אִם} dispensat a repetitione particulæ, et sicut ea repetit aliquando particulam, ut expositum est (n. 574).

582 — Adhibetur etiam ^{אִם} sensu (*quam*) post adjectivum comparativum ad imitationem Græcæ linguæ, ex. gr. ^{מַעַפֵּף אִסְבָּב בְּאִיזְזָא חִמְלָא אִם בְּהִלְכֵּהּ מִזִּמְנֵה}

(*Joseph amavit melius in carcerem conjici quam contra suum dominum peccare*).

583 — Adhibetur **ܐܘ** etiam sensu partitionis seu æquiparationis, ex. gr. **ܕܠܗܘܢ ܚܝܬܐ ܕܡܠܐ ܐܘ ܕܡܠܐ** (*omnes homines moriuntur, sive mali, sive boni*).
Hoc sensu melius adhibetur **ܐܢ** (*si*), v. gr. **ܐܢ ܡܠܐ** (*da quod habes, sive parum, sive nullum*).

ARTICULUS III

DE DIVERSIS SIGNIFICATIONIBUS PARTICULÆ ?

584 — Plures particularum Syriacarum diversas habent significationes, ut ceteroquin res se habet in omnibus mundi linguis. Lubet hic paululum id exponere de particula **ܘ** cujus frequentissimus est usus in sermone Syriaco.

Itaque particula **ܘ**

1 — Est signum genitivi seu regiminis nominis, ex. gr. **ܡܠܟܐ ܕܐܪܥܐ** (*rex terræ*).

2 — Præfigitur nomini loci vel personæ vel rei ad significandam originem, vel materiem, vel relationem, ut **ܠܚܝܬܐ ܕܡܠܐ** (*simulacrum argenteum*), **ܕܐܢܬܐ ܕܢܝܨܒܝܬ** (*Nisibis quæ est in confinibus*), **ܕܝܘܫܐ** (*Joseph Ramathensis*).

3 — Præfigitur nomini urbis vel alius loci ad significandam sedem episcopalem, v. gr. **ܐܡܫܬܐ ܐܝܡܬܐ ܕܐܢܬܝܘܚܐ** (*Eustathius episcopus Antiochiæ*).

4 — Occurrit ut pronomen relativum, v. gr. **ܕܢܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ** (*Dominus qui creavit nos*), **ܕܢܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ** (*beatus venter qui te portavit*).

Occurrit præfixa adjectivo contracto ad indicandum illud adjectivum esse mere qualificativum nominis præcedentis, minime vero illius attributum neque exprimere ejus statum, v. gr. **ܐܡܬܐ ܕܥܠܡܐ** (*arbor plantata*), **ܡܬܬܐ ܕܥܠܡܐ** (*vidi mulieres proximas*).

6 — Occurrit præfixa propositioni aut quasi propositioni quæ tenet locum adjectivi qualificativi nominis præcedentis, v. gr. **ܡܬܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ** (*dulcis est mors propter Deum*).

7 — Significat idem ac **ܕܐܪܒܐ** Arabum, i. e. efficit ex substantivis adjectiva, et tunc nomen cui præfigitur adsciscit sibi adnexum pronomen suffixum ejusdem generis ac numeri cujus est nomen quod præcedit, v. gr. **ܡܬܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ** (*Simeon Stylita*), **ܡܬܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ** (*Judas auctor epistolæ*), **ܡܬܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ** (*hæmorrhoida*), litt. quæ habet sanguinem.

8 — Est copula propositionis cum præcedenti significans quod aut infinitum latinum v. gr. **ܡܬܬܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܠܡܐ** (*audivi quod impius mortuus est*).

9 — Venit ante aoristum vicem gerens particulæ

ut quæ regit subjunctivum aut infiniti qui ejus significationem habet, v. gr. **فَمِنْهُ وَتَلَاَهُ** (*jussit ut venirent*),
حَدَّثَ أَنَا وَأَسْرَمَهُ (*volo videre eum*).

10 - Venit ante aoristum et vicem gerit ut particulæ quæ significat causam finalem, v. gr. **مِنْهُ فَجَرَّ**
وَأَخْبَرْتُ (*vocari te ut me adjuvares*).

11 - Occurrit media inter conjunctiones seu particulas et propositionem quam illæ regunt, uti vidimus, v. gr.
أَمْرٌ وَأَقْبَلْنَا (*quoniam dilexi te*), **حَدَّثَ وَأَرَأَيْتَ** (*quemadmodum dixisti*), **حَدَّثَ وَارْتَدَّ** (*postquam ivit*).

12 - Significat ubi, quo, si venit post nomen loci,
أَنَا لِحُجْرَتِي وَمَا خَلَا أَنَا وَأَسْأَلُ لَأَسْمَعَهُ لَا فُتْنَفِ (*jam in judicium ingredior, ubi frater non potest liberare suum fratrem*).

13 - Significat derivationem et ejus vicem gerit. Nam substantivo conjuncta illud reddit adjectivum sensu. Sic nomina numeralia cardinalia reddit ordinalia, ut **ثَانِي** (*secundus*), **ثَلَاثِي** (*tertius*), **عَاشِرِي** (*decimus*); ex. gr. **ثَلَاثِي أَجْتَمِعَ** (*tertia vice*), ut distinguatur a **ثَلَاثِي أَجْتَمِعَ** (*ter*); item **لَا تُصَلِّ فَلَاحَهُ** (*sermonem spiritualem non intelligit homo carnalis*). Hac ratione usus **وَ** est frequentissimus; imo necessarius est cum adjectivum per derivationem formari nequit, v. gr. ab adverbiiis, ut **لُكَا** (*supernus*), **أَسْفَلِي** (*infernus*), **أَخْرَجْتَهُ** (*posterior*), **وَأَمَّا** (*relativus ad illum locum*), **وَأَمَّا** (*extemporaneus*),

⁼וְלִלְעֶלְמָא (sempiternus). Pluralis exprimitur per וְלִלְעֶלְמָא ante ו, ex. gr. חַדְיָו וְלִלְעֶלְמָא (fac obligatoria).

14 — Copulatur ו cum חַמָּה ad significandum cælum, gentem, stirpem, factionem, ut וְיָמֵי חַמָּה (Moyse gens, seu collegæ, seu consocii, etc.

15 — Sæpe ו est particula redundans emphasis gratia, id autem frequentissimum est cum אִמְרָא sequente pronomine demonstrativo, ut אִמְרָא וְאִמְרָא וְלֵא חַדְיָא (non vidi talem virum), וְאִמְרָא וְלִלְעֶלְמָא אִנְיָא (taliane loqueris?). Aliquoties in tali casu duplicatur ו per pleonasmum, ut מִנְּחָא חַדְיָא וְאִמְרָא וְלִלְעֶלְמָא (destructa est opulentia talis).

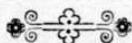
16 — Potest esse ו pro ו concómitantiæ, id autem famosum est cum לָא (non), ut לָא וְלִלְעֶלְמָא (profectus est sine armis).

585 — Propter varietatem autem significationis particulæ ו, non raro repetita occurrit in eodem vocabulo, ut אִמְרָא וְיִשְׁמַעְיָא וְאִנְיָא (credo Domini esse terram). Quod huic particulæ speciale est, cum ceteræ particulæ nunquam in eadem voce repetantur.

APPENDIX

DE ARTE POETICA APUD SYROS.

ARTICULUS I

DE POESI LINGUÆ SYRIACÆ.

Ignotum est utrum temporibus antiquis aliquis ex doctis Syris adgressus sit librum de poesi Syriaca scribere. Antiquissimum, quod sciamus, opus de arte poetica apud Syros, quod ad nos pervenerit, composuit unus ex doctis Jacobiticæ sectæ, nomine Jacobus Severius dictus Bartellensis qui seculo XIII° ineunte floruit. Attamen hic auctor de arte poetica tractavit prout suum acutum ingenium ipsi suggessit, non prout ea est in praxi apud Syros, neque prout luminaria litteraturæ Syriacæ, Ephræm, inquam, Isaac, Jacob Saruggencis, Narsai, alii insignia exempla poeseos tradiderunt. Quod opusculum Jacobi Bartellensis lucem vidit nostro seculo per cl. syriologum Gallum, presbyterum Martin cum versione Gallica (1). Anno autem 1875 optimus monachus Maronita, Gabriel Cardahi, Romæ in lucem dedit opusculum a se Arabice compositum de poesi Syriaca, cui titulum fecit الكنز الثمين (*Pretiosus Thesaurus*), in quo magis diffusus fuit in enumerandis ac breviter describendis omnibus viris qui hucusque Syriaco metro in omnibus regionibus ac sectis scripserunt, pauca de ipsa arte versus faciendi tradidit. Idem auctor nonnulla de elemen-

(1) V. De la Métrique chez les Syriens par M^r l'abbé Martin. Leipzig 1879.

tis *poeseos* Syriacæ attigit in fine suæ grammaticæ Syriacæ quam Arabice Romæ edidit anno 1880.

Nos in hac Appendice omnia quæ de poetica arte scitu digna sunt, quam breviter sed non parce exponere satagemus, secundum quod ex obviis libris poetarum Syrorum melioris notæ colligere nobis datum est.

Itaque apud antiquissimos Syros certe poetæ exstiterē, at nescimus prorsus qualis fuerit eorum *poesis* ante seculum Christi III^m, cum nihil illo seculo antea metricæ compositum ad nos pervenerit, ita ut ne nomen quidem *poeseos* vel *poetæ* antiqui Syri nobis reliquerint, quod posteriores Syros induxit ut nomen *poetæ* ab exotica lingua idest a Græca tam aliena a lingua Syriaca tum origine tum indole mutuarentur (quod et ipsi Latini Græcis affines fecerunt); etenim Syri *poetam* dicunt **فَهَامَا** (Orientales **فَهَامِيَّة**); *poeseos* autem nomen non a Græcis ipsis acceperunt, sed a **فَهَامَا** dixere Syriaco more **فَهَامِيَّة**, quod tamen potius significaret poetæ qualitatem seu professionem quam ipsam poesim (1).

Pars poematis certo numero versuum constans seu *strophæ* dicitur Syriacæ velut et Arabice **حُجْلَة**, quod non

(1) Dignum est observatione quod cum *poesis* in omnibus linguis etsi parum aut nihil cultis existat, paucissimæ tamen sunt linguæ quæ *poesi* et *poetæ* nomen posuerint. Nam omnes fere Europæ linguæ vel ipsa Latina hoc nomen a Græca mutuatae sunt; etsi Germanica lingua nomen habet quod non videtur esse barbarum, hoc nomen ab alia notione recenter translatus esse debet. Ex populis autem Semiticis, sola Arabica gens nomina genuina posuit *poeseos*, *poetæ*, *compositionis metricæ*, *versificantis*, etc. Syri, si rationales esse voluissent, debebant ex Arabica lingua suæ linguæ quam maxime affini ejusque germana sorore hæc

nomina assumere dicentes **هَكْنَا** (*poeta*) et **هَكْنَا** (*poesis*), potius quam mendicare a lingua alienissima quæ tam longe a sua lingua origine et indole distat. Sed litterati non semper philologi vel philosophi sunt vel in ipsa illuminatissima Europa.

videtur ad Arabibus imitatum. Summa stropharum seu versuum, scilicet *carmen* seu *poema*, dicitur modo **قَصِيدَة**, modo **مَوْزُون**, modo **هَمَزَجَة**, vel **كُسْنَة**, vel **مَلَا** juxta diversitatem modi et metri. Hæ sunt species poematis Syriaci, quæ non usurpantur nisi in compositionibus religiosis vel potius ecclesiasticis Nestorianorum, Jacobitarum et Maronitarum excepto **قَصِيدَة** quod in omni poeseos specie adhibetur. Præter has species habent Nestoriani et Jacobitæ in suis libris liturgicis alias quibus singuli utuntur in suis officiis religiosis tantum, quales sunt **لَحْنَة** et **كُسْنَة** apud Jacobitas, et **مَوْزُون** apud Nestorianos. Mirari hic liceat Syros suum ingenium poeticum nonnisi in rebus religiosis ac ecclesiasticis exercuisse, nam paucissimæ sunt elucubrationes poeticæ Syriacæ circa alias materias versantes.

Metrum nominant Syri **مَوْزُون**.

ARTICULUS II

ENUMERATIO CELEBRIORUM POETARUM SYRORUM.

Quomodo fuerit poesis apud Syros tribus prioribus Christi seculis, ignoramus ut supra dictum est.

Inter antiquissimos poetas Syros nobis notos memorandus est primo famosus hæresiarcha Bardaisanes qui II° Christi seculo Edessæ floruit, quique elegantissima æque ac acutissima carmina metris novis a se in-

ventis composuit, quæ a populo et a religionis ministris publice in ipsis eccelsiis canebantur quamquam pravas abderent doctrinas; res ita permansere donec seculo IV° apparuit S. Ephræm qui nova carmina longe elegantiora ac eminentiora ipsis metris a Bardaisane inventis composuit, quæ sanam doctrinam sublimioremque scientiam divinam celebrabant, ita ut poemata Bardaisanica omnino evanuerint nihilque ex iis ad nos pervenerit.

Ex viris qui metrica compositione seculo III° noti fuere, commemorandus est Simeon Barsabbæ, cujus adhuc exstant varia carmina religiosa genere dicto **ܡܬܝܒܝܬܐ** composita, quæque partem liturgiæ ecclesiæ Nestorianicæ formant.

Seculo IV° floruit magnus Ecclesiæ et nationis Syræ doctor et lumen et gloria, S. Ephræm Edessenus dictus per antonomasiam Syrus, quem licet appellare primum, eminentiorem ac sublimiorem Syrorum poetam. Eum imitati sunt sed non attigerunt eminentes poetæ qui postea apud Syros innotuerunt. Carmina Ephræmi tam multa sunt ac mirum in modum copiosa ut adhuc eorum verum numerum assequi non potuerint investigatores, quamquam omnis solertia ac liberalitas in eis exquirendis impensa sit. Ephræmi nomine notum est genus carminis quod dicitur **ܡܬܝܒܝܬܐ ܕܡܬܝܒܝܬܐ** quamquam non hoc genere dumtaxat usus sit sanctus doctor sed innumeris aliis generibus.

Circa seculum IV innotuit etiam in Syriaca poesi quidam Cyrillona, cujus vel ipsum nomen ignotum erat usque ad præsentis seculi initia, cum plurima hujus insignis poetæ carmina religiosa detecta sunt, quæque omnia eo genere quod dicitur Ephræmiticum composita sunt.

Cum circa illam ætatem controversiæ et dissensiones religiosæ nationem Syram et totum Orientem deplorabili modo lacerare cœperint, inde in quatuor principaliores sectas religiosas divisa est natio Syra, scilicet Orthodoxorum qui dicuntur Melchitæ, Nestorianorum, Jacobitarum et Maronitarum. Prima quidem secta nullum notum poetam produxit præter Isaac et Balæum ^{١٢} **دبى** de quibus mox. Maronitica autem gens ignoratur utrum præteritis seculis aliquem poetam mentionis dignum habuerit. Itaque omnes poetæ Syri inde a seculo VI et deinceps aut ad Nestorianos aut ad Jacobitas pertinent. Postquam tamen seculo circiter XIV sol litteraturæ Syriacæ a scholis Nestorianorum et Jacobitarum occidit, renasci visus est apud Maronitas inde a XVI seculo, quodam cum splendore, qui tamen temporibus prioribus comparatus, vix crepusculum dici potest.

Ut ad seriem poetarum Syrorum revertamur, sec. V^o Antiochiæ floruit S. Isaacus cognomento magnus, præstantissimus poeta sacer, cujus carmina fere omnia metro Ephraimitico composita sunt.

In eodem seculo V^o innotuit apud Jacobitas collegium quoddam poetarum quibus datum est nomen ^{١٣} **قُمُتَا**, quorumque antesignanus erat Simeon dictus propter hoc Cucita. Hi innumera sacra poemata pro ecclesiastico usu composuerunt, quæ in liturgiam Jacobitarum et Maronitarum introducta sunt sub hoc titulo **قُمُتَا**.

Celeberrimus Nestorianorum poeta est Narsai seu Narsæus, quem sui Spiritus sancti citharam appellant. Famam adeptus est Narsai primo in schola celeberrima Edessæ, postea se Nisibin contulit ibique aliam æque

celebrem scholam fundavit. Obiit seculo V° labente. Maxima pars carminum Narsai metrum dictum a Jacobitis Jacobiticum præseferunt.

Apud Jacobitas seculo V° et VI° claruit poeta celeberrimus Jacobus Sarugensis, i. e. episcopus Sarug, qui meretur primum locum post S. Ephræmum præstantiæ occupare. Ejus carmina omnia metro ter quaterno composita sunt, quod propter hoc Jacobiticum dicitur a Jacobitis et Maronitis.

Seculo VII vixit apud Jacobitas Jacobus Edessenus i. e. episcopus Edessæ, qui aliis litterariis meritis eminentibus addidit titulum poetæ, utpote qui multas composuit poeticas elucubrationes varii generis, venustate et sublimitate non carentes. Omnes hæ Jacobi Edesseni elucubrationes metricæ sunt de genere dicto **مقيّمات**, quas pro diebus festis per anni circulum composuit juxta ritum Jacobitarum in eorumque officium inseruit ecclesiasticum quo usque ad hunc diem Jacobitæ et Maronitæ utuntur.

Iisdem seculis V°, VI° et VII° alii innotuere apud Nestorianos et Jacobitas poetæ, longe iis quos commemoravimus inferiores.

Atque hic finem habuit prima periodus litteraturæ Syriacæ in qua suam paritatem ac naturalem elegantiam conservavit hæc litteratura, quæque scriptores classicos, quos nunquam potuerunt posteriores assequi, eminenti gradu produxit et præsertim poetas. Post hanc epocham quam auream licet nuncupare, idest post seculum VIII°, cum res omnes Orientalium populorum per invasionem et occupationem Arabum Muhammedanorum, *proh dolor!* conturbatæ ac subversæ fuerint, cumque inter cetera linguam Syriacam Arabica in omnibus fere

regionibus paullatim prostraverit ejusque locum occupaverit, cœpit Syriaca litteratura declinare ac ad ruinam vergere donec seculo XIII labente fere extincta sit. Tamen ipso hoc seculo antequam in totalem ruinam litteratura Syriaca incideret, extremum, ut ita dicam, visa est adhibere conatum ut iterum sese erigeret per celeberrimum virum, totius nationis Syræ splendorem et gloriam, Gregorium, inquam, Barhebræum cognomento Abulfarag qui omnibus litterarum humanarum ac scientiarum generibus versatus fuit, atque inter cetera ipsa poesi. Per Barhebræi obitum fere totaliter extinctum est lumen Syriacæ linguæ, saltem agud Occidentales.

Inter causas quæ ad offuscandam litteraturam Syriacam verterunt, pessimum criterium numerandum est quod scholas Syriacas illis seculis ita invasit ut scriptores et præsertim metrici (nam non omnes poetæ nomen merentur) plus verbis quam sensui studerent, quodque insulsissimum homoeteleuti usum, lusum verborum, ingratissimas etymologias ac derivationes, frequentissimum verborum exoticorum (barbarorum dixerim) abusum, similiaque vitia litteraria produxit. Non defuere certe illi longæ epochæ qui metricè scripserint, qui tamen haud merentur cum poetis primæ epochæ comparari ab eisque longissime distant. Tres tamen a ceteris distingui debent, qui apud Nestorianos quadam celebritate innotuerunt, Georgius Warda et K^hamis bar Qardah^h qui ad seculum XIV pertinent, et Ebedjesus Sobensis qui ad seculum XIV^m. Omittimus consulto ceteros nominare.

ARTICULUS III

DE PARTIBUS CARMINIS SYRIACI.

Carmen in lingua Syriaca sicut in omnibus mundi linguis, constat versibus habentibus singulis eandem mensuram seu dispositionem syllabarum. In nobilioribus quidem antiquis linguis, ut Græca, Latina, Sanscredamica et Arabica, duo in syllabis considerantur ad rectitudinem versus, numerus et quantitas, notum est autem per quantitatem intelligi longitudinem vel brevitatem syllabarum. In aliquibus linguis non consideratur quantitas syllabarum, sed accentus tantum, ut sunt fere omnes linguæ Europææ hodiernæ. In lingua autem Syriaca neque quantitas neque accentus in syllabis consideratur, sed numerus tantum, nam omnes vocales in hac lingua unam quantitatem habent, cum omnes sint vel longæ vel clausæ, quæ metricæ æquivalent longis. Omnis igitur vocabuli Syriaci, quamquam longissimi, omnes syllabæ, sive initiales, sive mediæ sive finales, qualicumque numero litterarum constant, eandem omnino habent metricæ quantitatem; unde ex.gr. monosyllaba ܐܘܪܝܬܐ, ܡܪܝܬܐ, ܠܡܝܬܐ eundem metricæ valorem inter se habent ac quæcumque syllaba verbi ܐܘܪܝܬܐ ܡܪܝܬܐ ܠܡܝܬܐ.

Sciendum est Syros cum poesim scribunt, versus per lineas hand separare ut est usus ceterorum populorum et ipsorum Arabum, sed continuo eos scribere ad instar prosæ; attamen omnem versum a sequenti separant per punctum; strophæ autem invicem separantur per quatuor puncta hac forma ❖ vel hac ❖

ARTICULUS IV

DE HOMŒOTELEUTO.

Homœoteleuton seu quod hodie in linguis Romanis dicitur *rima*, ignotum erat antiquis Syris; etenim celebriores epochæ aureæ poetæ, Ephræm, Isaac, Narsaj, Jacob ceteri usque ad seculum Chr. IX^m vel potius X^m sine *rima* cecinere musas Syriacas. Pariter Hebræi, Græci, Latini, Indi hoc poeseos ornamentum ignorarunt, imo apud Græcos et Latinos vitium erat duo versus in eandem terminationem exire. Primus populus apud quem homœoteleuton visum fuerit, sunt Arabes, imo videntur Arabes nunquam versus composuisse sine eo. Ab Arabibus illud ceteri populi didicere, inter quos populi Europæi hodierni omnes. At Arabes excedunt limites in adhibenda *rima*, cum integri poematis sæpe longissimi omnes versus una eademque syllaba construunt; Europæi autem populi ad summum quatuor versus eodem sono desinentes tolerant. Imo Arabes etiam in solutam orationem rimam introducunt, quod apud Europæos non licet nisi in proverbiiis.

Quandonam autem cœperit rima adhiberi apud Syros, non potest dici cum certitudine, probabilissimum est id non fuisse ante seculum X^m vel ad summum sec. IX^m (1). Ex eo tempore homœoteleuton in Syriaca poesi usque ad hunc diem constanter regnavit. At semper

(1) Monachus Maronita Gabriel Cardahi, a nobis in principio hujus Appendicis commemoratus, asseruit, in sua grammatica pag. 72 homœoteleuton primum apud Syros ineunte seculo VI° a quodam Bar K^haldun introductum esse, sed nescio quo fundamento; nam difficile est mihi credere compositionem metricam a prælaudato monacho citatam in ejus libro de poetis Syris pag. 78 et seq. posse esse fœtum seculi VIⁱ.

illud amotum fuit a compositionibus metricis librorum liturgicorum apud Jacobitas et Maronitas vigentium, exceptis admodum paucissimis hymnis illius generis quod dicitur **حِكْمًا**. Apud Nestorianos vero, omnes fere compositiones metricæ quæ posterioribus seculis in liturgiam invecæ sunt, rimam habent, in quo usu seu potius abusu famosi sunt apud ipsos duo sacri poetæ ab eis valde celebrati, Georgius Warda et K^hamis Qardah^h, quorum carmina quæ liturgiæ Nestorianæ partem formant, discretum lectorem ad nauseam provocant ob inauditas ac iusulas verborum flexiones, derivationes et lusus quibus illa referta sunt quorumque ne umbram quidem invenire est apud classicos scriptores antiquos, quæ omnia excessivæ cupidini homœoteleuti tribuenda sunt.

Rima apud Syros ab ultima littera consonanti formatur sive quiescenti sive mobili; et si littera una est ex **ح**, **ج**, **خ**, indifferens est sonus lenis aut asper, exceptis gamal et caf, unde rima existit inter v. gr. **حَجَّجًا** et **حَسْبًا**, et **أَلْحَسْبًا** et **مَسْبًا**; quod equidem extraneum est. Quando autem rima est quiescens, vocalis quæ eam præcedit debet esse eadem, ut **سَجَف** et **فَنَف**, **مَسَف** et **لُف**; non licet igitur v. gr. **مَسَف** cum **لُف**; at apud Orientales licitum est rimare pthah^ham cum zqafa et vice versa, quia hæ duæ vocales eundem sonum habent apud ipsos; quod equidem extraneum est. Imo apud Orientales rima existit inter bet^h lene et waw quia eundem sonum apud ipsos habent, ut **وَدَدًا** et **وَدَدًا**, quod mirum in modum extraneum est.

Si ante rimam quiescentem est littera quiescens,

licet hanc præcedentem litteram variare, ut **مَهَك**,
فَهَك et **كَهَك**. Sin autem rima est mobilis, sufficit
quod ejus vocalis eadem sit, ut **تَهَم** et **مُهَم**; non
licet igitur, ex. gr., apud Occidentales **حَصَم** et **دَام**.
At littera quæ præcedit rimam mobilem potest habere
quamcumque vocalem longam vel quiescens esse, unde
rima existit ex. gr. inter omnia sequentia verba: **لَهَو**,
هَوِي, **حَلَاو**, **كَيَّو**, **صَفَو**, **هَهَو**, **حُمَو**, **كَلَا**, **دُو**,
حَلَم, **قَتَمَم**, **حَتَم**, **سَم**, **تَم**. Item inter **كُجَم**,
لَهَل, **دِهَل**, **حَلَل**, **صَكَم**, **زَم**, **طَم**. Item inter **أَجَل**,
حَتَجَل, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**,
أَجَل, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**, **أَجَل**,
quæ omnia sanum criterium moleste fert. Litteræ autem quæ non
leguntur, non mutant conditionem *rimæ*, nam sonus so-
lus in *rima* consideratur, unde rima exstat inter **صَنَام**
et **سَجَل**, **أَرَكَه**, inter **أَو** et **أَو**, **أَو** et **أَو**,
et **مَهَك**.

Rima potest vel variare ita ut unaquæque strophæ
diversam in suis membris seu versibus *rimam* habeat,
vel eadem esse in omnibus poematis strophis, quod ulti-
mum rarum est. Non adhibetur autem *rima* nisi in
compositionis metricæ genere, cujus omnia membra
æqualia sunt; tunc enim omnis strophæ constat quatuor
(raro sex) versibus seu membris, quæ habeant omnia
unam eandemque *rimam*, vel quorum singula bina habe-
ant suam, vel quorum denique tria priora sint sine vel
cum propria rima, quartum vero vel per paria aut per

trina habeat suam vel eandem habeat per totum poema, id est rima sit eadem sive in quarto versu vel uniuscujusque paris aut trini aut omnium poematis strophis. Alternationem rimæ non cognoscunt Syri. Denique licet apud Syros eandem rimæ vocem in duobus vel amplius successivis versibus repeti, etsi eundem habeat sensum.

Syri non solum rimæ usum in compositione metrica ab Arabibus didicere, sed etiam in soluta oratione, sed fatendum est hoc ultimum admodum rarum esse et apud Barhebræum nonnisi in operum ejus præfationibus illud invenitur.

Rimæ similis est *acrostichis*, quæ est compositio metrica cujus primæ versuum seu potius stropharum litteræ determinatum nomen proprium vel vocabulum vel phrasim formant. Hoc ornamenti poetici genus quod in Hebraica sacra poesi notissimum est et litteras alphabeti pro basi habet, usitatissimum est apud Syros, præsertim apud S. Ephræmum, cujus compositiones metricæ, potissimum eæ quæ ad genus dictum **مُؤَنِّمٌ** pertinent, sæpe habent in initio stropharum litteras alphabeti sive singulares sive binas, sive ordine recto sive inverso. Habet etiam S. Ephræm aliquoties in suis *madhras^his* acrostichidem formatam ex quinque litteris sui nominis **أ. ن. م. ر. ه.** aut alius nominis vel phraseos. Rarissime acrostichis in membris unius strophæ concluditur; id tamen frequens est in compositionis Græcæ genere quod dicitur **مُؤَنِّمٌ** *canon*, quodque in Græcorum libris liturgicis passim cernitur; cum autem Syri has compositiones seu *canones* in suam linguam converterint et in suam liturgiam introduxerint, hujusmodi acrostichidem in versione imitati sunt.

Alia ornamenti litteralis genera habent Syri in sua poesi, in quibus acutissimum auctoris ingenium et magna vis ad attrectanda seu flectenda vocabula et litteras et ab iis extrahenda ingeniosos verborum lusus, sed in quibus fere semper sensus deficit vel infirmus evadit elegantiamque atque fluiditatem amittit. Hac re distinxit se maxime unus ex posterioribus sectæ Nestorianæ litteratis, Ebedjesus episcopus Sobæ seu Nisibis seculi XIV scriptor; qui hanc maxime arduam viam trivit in conscribendo suo famoso opere cui titulus **مفتاح** quodque refertum est exquisitissimis singularitatibus sed litteralibus non autem rhetoricis.

Hic auctor suum librum composuit ut æmularetur et vinceret celeberrimum poetam Arabem H^hariri, qui in suo divano dicto **ديوان** hujusmodi genus ornamenti litteralis feliciter tractavit ac executus est, Arabibusque ostenderet justa suam prætensionem linguam Syriacam non minus divitem, flexibilem et fluidam esse quam Arabicam: quoad primum quidem id est æmulationem H^hariri, negari nequit poetam Syrum victoriam tulisse, cum verborum rarissimæ ac difficillimæ singularitatis quibus Ebedjesus sua poemata replevit, apud H^hariri nec reperiuntur nec reperiri poterant; item forte dici posset de flexibilitate ac fluiditate linguæ Syriacæ; at quoad copiam, longe distat a veritate prætentio Ebedjesus.

ARTICULUS V

DE MODIS VERSUS SYRIACI.

Syri modum versus appellant eodem nomine ac metrum **ܡܚܦܫܐ**. Modi autem versus Syriaci multi sunt qui nonnisi syllabarum numero inter se differunt ut supra dictum est.

Versus autem pedibus constat. Præcipui vero pedes sunt quinque: Pes ternarius, i. e. tribus syllabis constans, ut **ܡܚܦܫܐ ܬܝܪܝܐ**; quaternarius, ut **ܡܚܦܫܐ ܕܝܪܝܐ**; quinarius, ut **ܡܚܦܫܐ ܕܝܪܝܐ ܕܝܪܝܐ**; sexius, ut **ܡܚܦܫܐ ܕܝܪܝܐ ܕܝܪܝܐ ܕܝܪܝܐ**; denique septenarius, ut **ܡܚܦܫܐ ܕܝܪܝܐ ܕܝܪܝܐ ܕܝܪܝܐ ܕܝܪܝܐ ܕܝܪܝܐ**. Hi sunt pedes quibus versus Syriaci cujuscumque generis poetici componi possunt, præsertim duo genera dicta **ܡܚܦܫܐ** et **ܡܚܦܫܐ**, sive simplicibus sive compositis. Nam, ut diximus supra, præcipua metricæ compositionis genera apud Syros, sunt hæc nominibus Syriacis expressa: **ܡܚܦܫܐ**, **ܡܚܦܫܐ**, **ܡܚܦܫܐ** e **ܡܚܦܫܐ** quod etiam dicitur **ܡܚܦܫܐ**.

Sciendum est autem omnes poeticas compositiones generis **ܡܚܦܫܐ** quæ in libris liturgicis Nestorianorum, Jacobitarum et Maronitarum exstant esse auctoris S. Ephræmi, paucissimis exceptis; omnia quoque exempla quæ citaturi sumus, ejusdem esse doctoris; item plurimas eorundem librorum liturgicorum compositiones generum

مُلا et كُنْبا, eundem habuisse auctorem, ideo has compositiones inter se simillimas esse in trium dictarum ecclesiarum libris. Singula prædicta genera poetica diversos comprehendit modos, præsertim genera مَلا, مَلا, مَلا. Omnis modus notatus est titulo particulari seu eo quod in libris liturgicis Græcorum dicitur ΕΙΡΜΟΣ. sed tituli eorundem modorum sæpe differunt inter Nestorianos, Jacobitas et Maronitas.

His præmissis operæ pretium existimamus esse præcipuos modos singulorum generum poeticorum مَلا et كُنْبا explicare. Omnes hi modi metrici duabus speciebus concluduntur, ad quarum alteram carmina uniformia pertinent, altera continet carmina difformia. Prior modus in tres classes dividitur.

Igitur prima classis carminum uniformium est septenaria, quæ scilicet componitur pedibus septem syllabarum, ut لا يَرْمِنا حَذْبُ لَاسَجِير. Hoc metrum simile est jambico Græcorum et Latinorum et illi Arabum quod dicunt رَجَز, at in numero syllabarum, non autem in quantitate. Hoc metro maxima pars poematum S. Ephræmi composita est, ideoque ejus nomine distinguitur ut diximus; eodem metro scripsit etiam Cyrillona et Isaac nuncupatus Magnus qui seculo V^o florere. Hoc metrum in genere poetico quod dicitur مَلا, habet pro hirmo seu titulo apud Jacobitas et Maronitas مَلا, اِفْنَمَطَا, a Nestorianis vero nuncupatur مَلا, اِفْنَمَطَا aut مَلا, اِفْنَمَطَا; ejus versus

dividuntur in disticha, ut **حَدِّدْهُ فَكَلِّمْهُ**, ut **حَدِّدْهُ فَكَلِّمْهُ**. Verum in libris liturgicis Jacobitarum et Maronitarum extat genus hymni cujus versus sunt septenarii divisi per strophas quarum singulae quatuor, sex vel alio pari versuum numero constant; hae autem strophae fere semper quatuor sunt. Hoc genus metricae compositionis dicitur **أَجْنَم**. In ceteris autem generibus hoc metrum potest habere strophas constantes quatuor, quinque, sex, octo vel decem versibus. In genere quidem **هَفَّجِي**, species metri cujus titulus **هَفَّجِي** vel **هَفَّجِي** habet strophas singulas quatuor versibus constantes; en exemplum strophae hujus metri: **أَهْ هَفَّجِي هَفَّجِي أَمَّتْ**: **هَفَّجِي هَفَّجِي هَفَّجِي هَفَّجِي**. Huic simile est **مَلَّ**, cui titulus **مَلَّ**, et aliud **كَلَّ** nuncupatum **كَلَّ**, et tertium dictum **كَلَّ**, et alia. Strophae singulae madhrashi cujus hirmus est **هَفَّجِي**, quinque habent versus septenarios. Exemplum: **كَلَّ هَفَّجِي هَفَّجِي هَفَّجِي هَفَّجِي هَفَّجِي**.

ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ. Strophas sex versibus septenariis
constantes habet mad^hras^hi species cuius titulus tum
apud Nestorianos, tum apud Jacobitas est ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ.

Exemplum strophæ: ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ

Huic simile est alia mad^hras^hi species nuncupata ab
utrisque ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ, et ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ habens titulum
apud Jacobitas ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ, et apud Nestorianos
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ et ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ quod Jacobitæ nuncupant ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ, et aliud ab iisdem nuncupatum ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ.

Strophas octo versibus septenariis constantes habet
species mad^hras^hi cui titulus apud Jacobitas ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ et ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ apud Nestorianos. Exemplum
strophæ: ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ

Strophas denique decem versibus septenariis cons-
tantes habet mad^hras^hi species cui titulus ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ apud utrosque. Exemplum strophæ: ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ
ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ ܐܘܠܐܡܗܪܐܢܐ

حَبَاب رِي زَكِر . اِف هَتَمَبَاب رِي حَبَاب رِي .
 هَجَلَب حَبَاب وَلَا مَمَحَلَا . اَمِر اَكْهَا دَجَنَلَا . اِل
 اَهَمَمَبَا اَمِر حَبَاب . اِل اِهَمَمَبَا اَمِر حَبَاب . اِل
 لَحَلَبَا اَمِر حَبَاب . اَمِر اَوَمَر مَكَبَا . اَوَمَر . اَمِر حَبَاب
 * اِف حَبَاب . هَجَلَبَا لُحِر بُدَا لاجَمَم

Secunda carminis uniformis classis habet versus
 quorum singuli constant tribus pedibus quaternis sepa-
 ratis ab invicem, unde summa cujusque versus est
 duodecim syllabæ. Hæc metri species dicitur a Jacobitis
 طَمَمَسَا (*metrum domini Jacobi*), qui
 est Jacob Sarugensis episcopus poeta celeberrimus seculi
 VI qui hoc metro ingens volumen composuit sacrorum
 poematum. Nestoriani hoc metrum appellant طَمَمَسَا
 طَمَمَسَا vel طَمَمَسَا بَدَمَسَا quia hoc metro alter Nesto-
 rianæ sectæ celeberrimus ejusdem seculi poeta Narsaj
 omnia sua carmina composuit. Hæc metri species nonnisi
 in طَمَمَسَا usitatur, ejusque strophæ constant distichis
 fere semper ab invicem sensu separatis. Ex *memris* autem
 hujus generis extraxerunt Jacobitæ speciem hymni quæ
 dicitur طَمَمَسَا , simile quoad versuum
 dispositionem et usum liturgicum illi quæ dicitur طَمَمَسَا
 طَمَمَسَا ; etiam in liturgiam Maronitarum hæc
 carminis species introducta est. Hoc metrum nullibi extra
 طَمَمَسَا et طَمَمَسَا inde extractæ invenitur nisi in una
 tantum mad^hrashî specie a Jacobitis nuncupata طَمَمَسَا

كبر , et a Nestorianis **دَبْع دَبْعِي**, cujusque compositiones non pertinent ad S. Ephræmum. Exemplum strophæ:

مَنْجُ كَحْطِيَا . مَطَا وَدَا . طَمَّي سَهْلَا : هَوَّيَا
لَاوَدَا . دَسَبِيَّيَا . حَافَتَا أَيْمَلَا : سَلَا وَدَا فَوَصَلَا
لَطْلَا مَكْبِي . هَمَّيَا أَيْمَلَا : هَامَّيَا أَيْمَلَا . سَلَا وَدَا
* لَطْلَا مَكْبِي *

Tertia denique classis carminum uniformium habet versus quinaros, i. e. quorum singuli quinque constant

syllabis; ejus titulus apud Jacobitas est **طَمَّيَا وَيُصَب** (*metrum domini Balæi*), qui Balæus incertum est qua ætate vixerit, sed non post seculum V^m; parum autem ex ejus compositionibus metricis ad nos pervenit quæ omnia hoc metrum exhibent. Hoc metro etiam S. Ephræmus valde plura carmina composuit. Hoc metrum præter **مَلَا , مَطَا وَدَا**, adhibetur in generibus poeticis **مَلَا وَدَا**,

مَلَا وَدَا et **مَلَا وَدَا**. Ex madhrashis species quæ apud Jacobitas titulum habet **أَلَا كَحْطِيَا وَدَا** et apud Nestorianos **مَكْبِيَا رَطْب**; singulæ strophæ quatuor constant

versibus; en strophæ exemplum : **قَارَا وَلَا كَحْطِيَا . أَوْمَرَا . دَسَبِيَّيَا . مَطَا وَدَا** *
* **دَسَبِيَّيَا . مَطَا وَدَا . أَلَا كَحْطِيَا وَدَا**

Alia madhrashi species cui titulus apud Jacobitas **دَبْع دَبْعِي**, et apud Nestorianos **دَبْع دَبْعِي**, habet hoc metrum, sed ejus strophæ quinque constant versibus; en strophæ exemplum : **مَكْبِيَا وَدَا . مَكْبِيَا وَدَا . مَكْبِيَا وَدَا . مَكْبِيَا وَدَا . مَكْبِيَا وَدَا**

٥٦٦ ٦٥٦ ٧٥٦ ٨٥٦ ٩٥٦ ١٠٥٦ ١١٥٦ ١٢٥٦ ١٣٥٦ ١٤٥٦ ١٥٥٦ ١٦٥٦ ١٧٥٦ ١٨٥٦ ١٩٥٦ ٢٠٥٦ ٢١٥٦ ٢٢٥٦ ٢٣٥٦ ٢٤٥٦ ٢٥٥٦ ٢٦٥٦ ٢٧٥٦ ٢٨٥٦ ٢٩٥٦ ٣٠٥٦ ٣١٥٦ ٣٢٥٦ ٣٣٥٦ ٣٤٥٦ ٣٥٥٦ ٣٦٥٦ ٣٧٥٦ ٣٨٥٦ ٣٩٥٦ ٤٠٥٦ ٤١٥٦ ٤٢٥٦ ٤٣٥٦ ٤٤٥٦ ٤٥٥٦ ٤٦٥٦ ٤٧٥٦ ٤٨٥٦ ٤٩٥٦ ٥٠٥٦ ٥١٥٦ ٥٢٥٦ ٥٣٥٦ ٥٤٥٦ ٥٥٥٦ ٥٦٥٦ ٥٧٥٦ ٥٨٥٦ ٥٩٥٦ ٦٠٥٦ ٦١٥٦ ٦٢٥٦ ٦٣٥٦ ٦٤٥٦ ٦٥٥٦ ٦٦٥٦ ٦٧٥٦ ٦٨٥٦ ٦٩٥٦ ٧٠٥٦ ٧١٥٦ ٧٢٥٦ ٧٣٥٦ ٧٤٥٦ ٧٥٥٦ ٧٦٥٦ ٧٧٥٦ ٧٨٥٦ ٧٩٥٦ ٨٠٥٦ ٨١٥٦ ٨٢٥٦ ٨٣٥٦ ٨٤٥٦ ٨٥٥٦ ٨٦٥٦ ٨٧٥٦ ٨٨٥٦ ٨٩٥٦ ٩٠٥٦ ٩١٥٦ ٩٢٥٦ ٩٣٥٦ ٩٤٥٦ ٩٥٥٦ ٩٦٥٦ ٩٧٥٦ ٩٨٥٦ ٩٩٥٦ ١٠٠٥٦
 * Etiam species
 quæ titulum habet **١٢٥٦**, et **١٣٥٦** quæ
 nuncupatur **١٤٥٦**, et aliæ hoc metro com-
 ponuntur. Omnium autem harum specierum strophæ
 sunt quaternariæ: Sed omnium notissimum est **١٥٥٦**
 seu hymni species, similis illis quæ a S. Ephræmo et a
 Jacobo nuncupantur et de quibus supra; titulum habet
١٦٥٦ vel **١٧٥٦**; in libris
 Jacobitarum et Maronitarum frequens; strophæ qua-
 ternariæ.

Atque hæc sunt metri uniformis (id est cujus ver-
 sus omnes æquales sunt) genera præter quæ nunquam
 componitur **١٨٥٦**.

Nunc de speciebus metrorum difformium, seu mix-
 torum. Ardua res esset eas omnes enumerare, tam multæ
 sunt in omnibus poeseos generibus. En præcipuæ:

Ex mad^hras^h mentionem meretur mad^hras^h cujus
 hirmus apud Jacobitas est **١٩٥٦**, apud Nestorianos
 autem **٢٠٥٦**. Ejus strophæ constat decem mem-
 bris ab invicem separatis, quorum unumquodque quatuor
 constat syllabis; en exemplum ejus strophæ: **٢١٥٦**
٢٢٥٦ * **٢٣٥٦** * **٢٤٥٦** * **٢٥٥٦** * **٢٦٥٦** * **٢٧٥٦** * **٢٨٥٦** * **٢٩٥٦** * **٣٠٥٦** * **٣١٥٦** * **٣٢٥٦** * **٣٣٥٦** * **٣٤٥٦** * **٣٥٥٦** * **٣٦٥٦** * **٣٧٥٦** * **٣٨٥٦** * **٣٩٥٦** * **٤٠٥٦** * **٤١٥٦** * **٤٢٥٦** * **٤٣٥٦** * **٤٤٥٦** * **٤٥٥٦** * **٤٦٥٦** * **٤٧٥٦** * **٤٨٥٦** * **٤٩٥٦** * **٥٠٥٦** * **٥١٥٦** * **٥٢٥٦** * **٥٣٥٦** * **٥٤٥٦** * **٥٥٥٦** * **٥٦٥٦** * **٥٧٥٦** * **٥٨٥٦** * **٥٩٥٦** * **٦٠٥٦** * **٦١٥٦** * **٦٢٥٦** * **٦٣٥٦** * **٦٤٥٦** * **٦٥٥٦** * **٦٦٥٦** * **٦٧٥٦** * **٦٨٥٦** * **٦٩٥٦** * **٧٠٥٦** * **٧١٥٦** * **٧٢٥٦** * **٧٣٥٦** * **٧٤٥٦** * **٧٥٥٦** * **٧٦٥٦** * **٧٧٥٦** * **٧٨٥٦** * **٧٩٥٦** * **٨٠٥٦** * **٨١٥٦** * **٨٢٥٦** * **٨٣٥٦** * **٨٤٥٦** * **٨٥٥٦** * **٨٦٥٦** * **٨٧٥٦** * **٨٨٥٦** * **٨٩٥٦** * **٩٠٥٦** * **٩١٥٦** * **٩٢٥٦** * **٩٣٥٦** * **٩٤٥٦** * **٩٥٥٦** * **٩٦٥٦** * **٩٧٥٦** * **٩٨٥٦** * **٩٩٥٦** * **١٠٠٥٦**

Tertium mad^hras^h cujus titulus est مَضْمَرٌ كَبِيرٌ وَفَدًا, habet in unaquaque stropha duos versus æquales, quorum singuli constant quatuor membris, quorum primum et tertium sunt quinquaria, secundum et quartum quaternaria. Ex: (1) أَوَّلُ مَثَبٍ أَوْ ذُرْوَمٍ • أَطْعَمَ قَرْمًا • (2) وَلَجَّيْتُ حَرَمًا • أَطْعَمَ مَجْمَعًا • (3) ذُكِّقَ مَوْهًا • أَطْعَمَ (4) لَمَسَ لَمًّا • وَفَدَمَ أَهًا • لَمَسَ لَمًّا • وَفَدَمَ أَهًا •

Quarti mad^hras^h cujus himrus apud Jacobitas est
 حَذَوْنِ دَحْزِ حَك , apud Nestorianos وَحْنِ دَحْزِ , una-
 quæque stropha duodecim constat membris, quæ omnia
 sunt quinarum , excepto octavo quod est sive tertiarium
 sive binarium ad libitum. Ex : حَذَوْنِ دَحْزِ اَنَا كَر
 حَسَّةً وَحَكَسِر . سَا حَكْنِي اِيْمَا اَوَّلَا وَرَمْنِ حُر .
 وَحَدَمَطْلَا اَمَر . وَحُر حَكَم اَوَّلَا . حَجَر دَوْد
 حَقْنِ قَسَم حَكَمَا . اَه دَا وَحَدَم . حَدَمَا وَحَكْنِي اِيْمَا . حَكَب
 * كَل لَا سَكِر . اَلَا وَحَدَم لَا حَذَوْنِ

Quinti mad^hrash^h cujus titulus apud Jacobitas est
 اِبْرَاهِيْمُ كَتَبَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ, apud Nestorianos autem
 singulæ strophæ sex membris constant, quæ sunt septenaria, exceptis tertio et quarto quæ sunt quinquaria. Ex :

صَهْنَا اَحَدًا كَمَ سَهْنَا . دُونُ سَهْلًا وَبَعْفَا حَنْجَهَا .
 مَكَمَ اَوْكَا لُجَا . وَجَا حَمَلًا مَكَلًا . اَمَلًا سَهْلًا .
 * وَجَدَه مَهْمَا لَافَا وَجَرَا

Ex genere مُلَا primo mentionem meretur qal celeberrimum cujus hirmus est apud Jacobitas مَهْمَا , apud Nestorianos حَنْجَا بَلْغَدَا , et apud Maronitas فَحْبَهَا . Ejus strophæ sex componitur partibus, quarum prima, secunda, quinta et sexta habent singulæ duo membra, primum septenarium, secundum sive quaternum sive quinarium, tertia autem pars et quarta constant singulæ duobus membris quaternis . Ex: (1) اَتَكَلًا وَهَسَلًا . (2) اَمَلًا مَكَمَ . (3) اَمَلًا مَكَمَ . (4) اَمَلًا مَكَمَ . (5) اَمَلًا مَكَمَ . (6) اَمَلًا مَكَمَ . (7) اَمَلًا مَكَمَ .

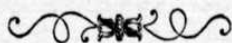
صَهْنَا اَحَدًا كَمَ سَهْنَا . دُونُ سَهْلًا وَبَعْفَا حَنْجَهَا .
 مَكَمَ اَوْكَا لُجَا . وَجَا حَمَلًا مَكَلًا . اَمَلًا سَهْلًا .
 * وَجَدَه مَهْمَا لَافَا وَجَرَا

Alterum qal dicitur دُونُ وَهْمَا . Ejus strophæ quatuor componitur partibus æqualibus, quarum unaquæque habet primum membrum quaternum, alterum quinarium. Ex: (1) اَمَلًا مَكَمَ . (2) اَمَلًا مَكَمَ . (3) اَمَلًا مَكَمَ . (4) اَمَلًا مَكَمَ . (5) اَمَلًا مَكَمَ . (6) اَمَلًا مَكَمَ . (7) اَمَلًا مَكَمَ . Huic qalo simile est madhrash cujus hirmus est اَمَلًا مَكَمَ .

SCHOLION — Licet poetæ non raro addere syllabam

unam membro seu pedi, quod frequentissimum est in compositionibus S. Ephræmi; ex. **كَلِمَةٌ أَمَامَهُمْ كَلِمَةٌ**, ubi syllaba redundat, cum versus sit ex mad^h ras^ho cujus hirmus est **أَوَمَرٌ سَهْلًا**, cujus singulæ partes debent habere primum membrum quinarium, hic autem constat sex syllabis. Item in hac strophâ **صَبَّحَ كَلْبُكَ وَنَسِيتَ وَنَسِيتَ وَنَسِيتَ وَنَسِيتَ وَنَسِيتَ**, quartum membrum quod incipit his verbis **وَنَسِيتَ وَنَسِيتَ وَنَسِيتَ وَنَسِيتَ** quinque habet syllabas cum habere deberet quatuor. E contra, licet aliquando poetæ unam syllabam de versu minuere; ex: **مَتَى** quod est hirmus qali cujusdam, quodque sex habet syllabas, cum metrum requirat septem.

Atque hæc sufficiant ut summaria notio viæ quam Syri in componendis carminibus poeticis persecuti sunt.

ARTICULUS VI

DE LICENTIIS POETICIS.

Poetæ Syri paucissimas habent licentias, ita ut dempto metro, nullum omnino discrimen maneat inter prosam et poesim, præter prædictas licentias paucissimas. Quarum hæc summa :

quiescens. Uno verbo ex duabus litteris quiescentibus successivis, primam licet euphoniæ causa et metri regula movere, non autem secundam. Hallucinati sunt igitur qui inter Europæos existimarunt secundam litteram quiescentem in hoc casu moveri. Adverte tamen hanc mobilitatem quiescentis non esse necessariam ideoque non licere ubi vitiatur metrum, ex. gr. in versu S. Ephræmi ^{فم} ^{وَضِيفَ} ^{فَكَ} ^{لَا} ^{تَبْلُ} ubi habentur nun ^{فم} et dalath ^{فم} ^{وَضِيفَ} ^{فَكَ} sequentis quiescentia, non licet non movere, secus deficit metrum.

6 -- Licet poetæ formam nominis aut verbi mutare regulam prætereundo, ut ^{سَيِّبُ} a ^{سَيِّبٍ} pro ^{سَيِّبًا} (*lætatus est*), ^{لَا} ^{تَحْضَرُونِي} pro ^{لَا} ^{تَحْضَرُونِي} (*ne deseras me*), ^{أَحْنُ} pro ^{أَحْنُ} (*colloca nos*), ^{لَا} ^{تَحْضَرُونِي} pro ^{لَا} ^{تَحْضَرُونِي} (*capiēs f. eum*).

TABULA

MONITUM

PAGE

5

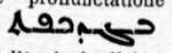

PROLEGOMENA

DE LINGUÆ SYRIACÆ NOMINE, NATURA, DOTIBUS, HISTORIA,
DIALECTIS, APHABETIS, LITTERATURA, CUM CETERIS
LINGUIS COMMERCIO, ALIISQUE.

Caput I	- De linguæ Syriacæ definitione, nomine et præstantia	9
Caput II	- De linguæ Syriacæ dialectis	35
Caput III	- De scriptura apud Syros et de alphabetis	82
Caput IV	- De signis numeralibus	122
Caput V	- De inventione punctorum et apicum vocales et alia significantium	123
Caput VI	- De vocabulis exoticis quæ in linguam Syriacam introducta sunt, et de vo- cibus Syriacis quæ ad alias linguas transierunt	134
Caput VII	- Compendiaria linguæ Syriacæ ejusque litteraturæ historia	150

LIBER PRIMUS

DE LECTIONE ET SCRIPTURA

Caput I	- De alphabeto Syriaco	
Articulus I	De Grammatices definitione, de partibus orationis et de alphabeti scriptione	163
Articulus II	De linguæ Syriacæ pronunciatione	167
Punctum I	De pronunciatione et lectura litterarum <i>alaf</i> , <i>waw</i> et <i>jod^h</i>	168
Punctum II	De pronunciatione ceterarum litterarum, exceptis 	174
Punctum III	De litteris duplicis soni necnon recapitu- latione articulationum linguæ Syriacæ	180
Caput II	- De vocalibus ut sonis in genere	185
Caput III	- De vocalibus apud Syros Orientales	192
Caput IV	- De vocalibus apud Syros Occidentales	202

Caput V	- De iis in quibus Occidentales cum Orientalibus conveniunt in pronunciatione vocalium	208
Caput VI	- De diversitate pronunciationis inter Orient. et Occident. et de genuina et primitiva pronunciatione linguæ Syriacæ	210
Caput VII	- De signis diacriticis	218
Caput VIII	- De orthographia et de litteris silentibus	227
Caput IX	- De vocibus quæ scriptura conjunguntur	233
Caput X	- Recapitulatio de arte libros exarandi apud Syros Orientales et Syros Occidentales	235

LIBER II

DE VOCABULORUM FORMATIONE

Caput I	- De philologica historia litterarum Syriacarum	238
Caput II	- De historia philologica vocalium Syriacarum	252
Caput III	- De legibus vocalium linguæ Syriacæ, de litteris gutturalibus et de geminatione litterarum	263
Caput IV	- De syllabis et de litteris radicalibus	268
Caput V	- De litteris formativis seu servilibus	270
Caput VI	- De onomatopœa	271
Caput VII	- De vocabulorum Syriacorum typis eorumque flexionibus, et de derivatione	275

LIBER III

DE NOMINE

Caput I	- De formis nominis in genere et in specie	278
Caput II	- De genere nominis	292

Caput III - De duali et plurali	299
Caput IV - De gdhama seu contractione nominum	319
1 - De contrahendis nominibus carentibus taw feminini	321
2 - De contractione nominum quæ droinunt in taw feminini	327
3 - De contractione nominum taw feminini carentium in statu constructo	330
Caput V - De aphæresi nominis vocativi	238
Caput VI - De formatione adjectivorum fœminorum	339
Caput VII - De nominibus compositis	344
Caput VIII - De adjectivo possessivo seu relationis	346
Caput IX - De nomine diminutivo	351
Caput X - De nominibus numeralibus	352

LIBER IV

DE PRONOMINIBUS

Caput I - De pronomine personali in genere	361
Caput II - De suffigendo pronomine personali nominibus atque particulis	371
Caput III - De pronomine demonstrativo, relativo et interrogativo et ceteris pronominibus	386
1 - De pronomine demonstrativo	386
2 - De pronomine relativo	388
3 - De pronominibus interrogativis et ceteris	389

LIBER V

DE VERBO

Caput I - De conjugatione verbi in genere et de verbo sano	391
1 - De variis verborum speciebus, necnon de formis verborum, et de typis seu formis	

	verbi trilitteri nudi	391
2	— De formis trilitterorum auctorum, necnon quadrilitterorum	403
3	— De modificationibus quas subeunt litteræ serviles in formis verborum auctis	408
4	— De regulis generalibus conjugationis præteriti	409
5	— De formatione aoristi ejusdemque conjugatione	416
6	— De formatione imperativi ejusdemque conjugatione	421
7	— De formatione infinitivi tum nominalis tum verbalis	423
8	— De derivatione participii activi ejusque flexione	426
9	— De participio passivo	434
Caput II	— De verbo hamzato	434
1	— De verbo pe-alaf	438
2	— De verbis tain hamza et lamadh hamza	442
Caput III	— De verbo pe-nun	446
Caput IV	— De verbo geminato	452
1	— De natura verborum hujus classis eorundemque formis	452
2	— De conjugatione verbi geminati	460
Caput V	— De verbo pe-infirmo	463
1	— De natura hujusmodi verbi ejusque formis	463
2	— De conjugatione verbi pe-infirmi	468
Caput VI	— De verbo concavo	470
1	— De definitione verbi concavi et de ejus formis	470
2	— De conjugatione verbi concavi	476
Caput VII	— De verbo deficiente, seu lamadh-infirma	481
1	— De definitione verbi deficientis et de ejus formis	481
2	— De derivatione verbi defectivi in lamadh ejusdemque conjugatione	485
Caput VIII	— De verbis dupliciter imperfectis	494
1	— De verbis defectivis in lamadh et simul hamzatis in pe	494

2 — De verbo pe-nun et defectivo in lamadh	496
3 — De verbo pe-infirmo et una hamzato et defectivo in lamadh	497
4 — De verbis hamzatis in ʿain et infirmis in lamadh necnon de verbis infirmis in ʿain et in lamadh simul	499
Caput IX — De verbis anomalis et verbis inflexibilibus	501
1 — De conjugatione verbi <i>موت</i>	501
2 — De conjugatione verbi <i>أنا</i>	502
3 — De conjugandis verbis <i>أنا</i> et <i>أنا</i>	503
4 — De conjugatione verborum <i>أنا</i> , <i>أنا</i> , <i>أنا</i>	504
5 — De conjugatione verbi <i>أنا</i>	505
6 — De conjugatione quinque verborum anomalum apud Orientales	505
7 — De verbo inflexibili <i>أنا</i>	507
Caput X — De derivatis nominalibus	508
1 — De infinitivo nominali	508
2 — De formis adjectivorum eorumque flexione	514
3 — De nominibus loci et temporis necnon de nomine instrumenti	519
Caput XI — De suffixis verborum	521
1 — Præliminaria de suffixis in genere	521
2 — De suffixis præteriti	523
3 — De suffixis adjungendis aoristo	534
4 — De suffixis quæ subnectuntur imperativo ac prohibitivo	536
5 — De suffigendis pronominibus personalibus infinitivo verbali	541

LIBER VI

DE PARTICULIS

Articulus 1 — De adverbio	543
2 — De præpositionibus	551

3 — De particulis conjunctivis	559
4 — De interjectionibus	562

LIBER VII

DE VARIIS QUÆSTIONIBUS AD CONSONANTES
AC VOCALES PERTINENTIBUS

Articulus 1 — De qu ^h shaj et ruccakh	565
2 — De regulis lenitatis et asperitatis tertiæ radicalis in nominibus trilitteris nudis	581
3 — De sono aspero vel leni litteræ 2 quæ est signum fæminini	589
4 — De sono leni vel aspero et litteris radicalibus	594
5 — De litteris 	601
6 — De discrimine quod intercedit inter pronuncia- tionem Occidentalium et pronunciationem Orientalium	604

LIBER VIII

DE SYNTAXI

Caput I — De syntaxi nominis	622
Articulus 1 — De determinatione et indeterminatione nominum	622
2 — De regimine nominis in genere et de agente	624
3 — De nomine patiente	627
4 — De prædicato subjecti	630
5 — De statu constructo	633
6 — De emphasi adjicienda nominibus	636
7 — De vocativo, specificativo, de nomine circums- tantia temporis locique, et de adverbio	639
8 — De adjectivo	642
9 — De adjectivo completivo seu determinativo	645
10 — De comparativo et superlativo	647
Caput II — De pronominibus	649
Articulus 1 — De pronomine personali	649
2 — De modo exprimendi genus neutrum	653
3 — De pronomine relativo	655

4	— De pronomine demonstrativo	659
5	— De ceteris pronominibus	660
6	— De numeralibus	664
Caput III	— De verbo	665
Articulus 1	— De transitivo et intransitivo et de conversione intransitivi in transitivum et viceversa, necnon de significatione formarum verbi	665
2	— De verbo passivo	669
3	— De verbi modo indicativo	672
4	— De subjunctivo et causativo	677
5	— De propositione conditionali	682
6	— De negativo et affirmativo per exclusionem	685
7	— De interrogativo	687
8	— De imperativo et prohibitivo	691
9	— De admirativo et optativo	692
Caput IV	— De particulis	694
Articulus 1	— De præpositionibus	694
2	— De waw, <i>ו</i> , <i>ו</i>	697
3	— De diversis significationibus particulæ ?	701

APPENDIX

DE ARTE POETICA APUD SYROS

Articulus 1	— De poesi linguæ Syriacæ	705
2	— Enumeratio celebriorum poetarum Syrorum	707
3	— De partibus carminis Syriaci	712
4	— De homœoteleuto	712
5	— De modis versus Syriaci	718
6	— De licentiis poeticis	727

